

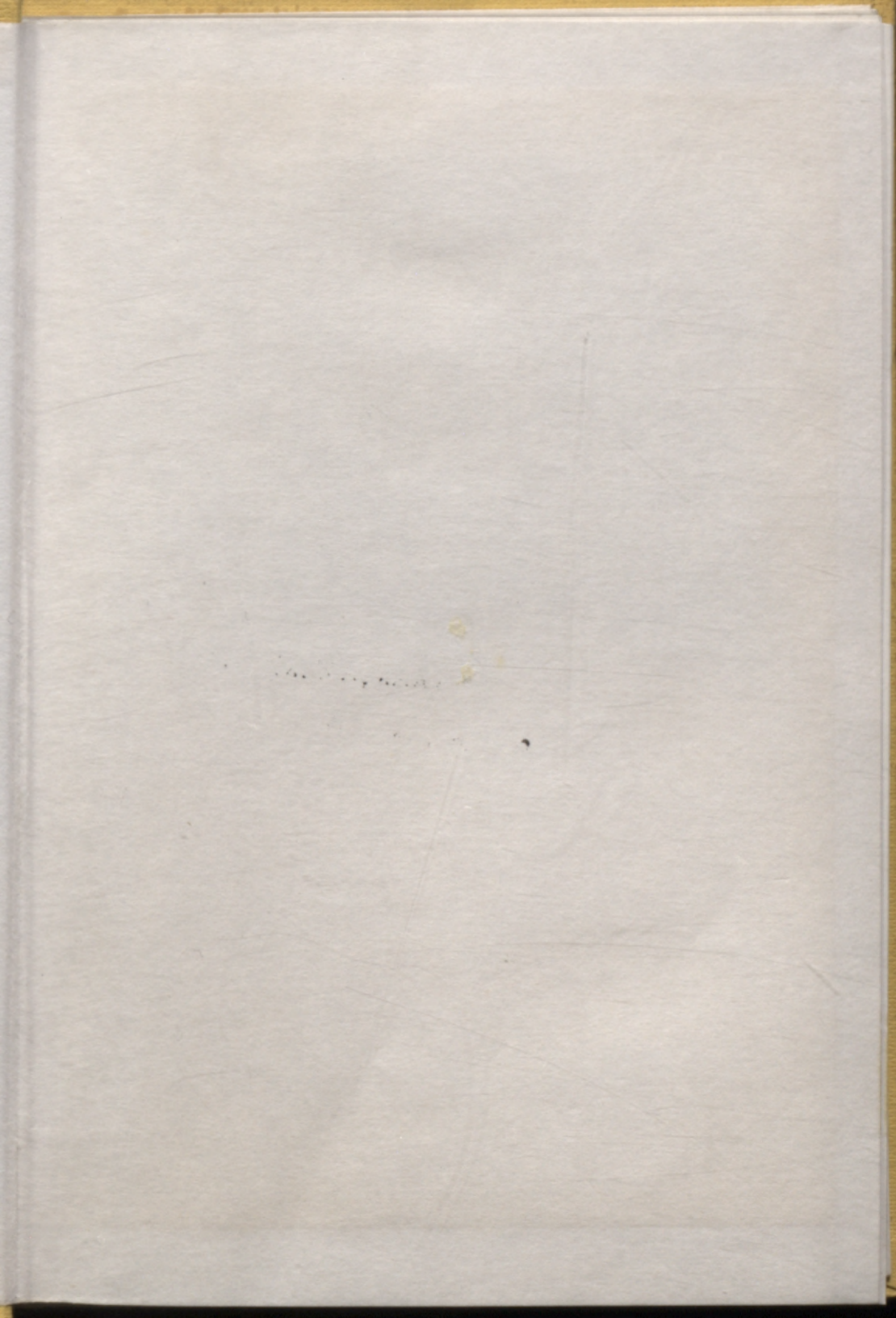
91-4
L 117

ARCHIVS

PIEKTAIS SĒJUMS

MCMLXXVI

SŪTĪŅA KARĻA ZAKIŅA FONDA
DĀVANA LATVIJAS BIBLIOTĒKĀM
1992. GADĀ

B, L

Kārlis Mednis

AINAVA

L $\frac{91-4}{117}$

dubl.

L
9

ARCHĪVS

RAKSTI PAR LATVISKĀM PROBLĒMĀM

Redaktors:

Edgars Dunsdorfs

V

Otrais izdevums

TRIMDA • MĀKSLA

Izdevēji:

Pasaules brīvo latviešu apvienība
un Kārļa Zariņa fonds

K. Zariņš f.

©

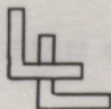
Copyright: *Archīvs*, 1976
3 Dickens St., Elwood, Vic. 3184
Australia.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from the Publisher.

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTĒKA

~~92-21.295~~

0309046824

Printed by Impress Printing Melbourne, Australia.

PRIEKŠVARDI

Ar šo sējumu *Archīvs* turpina pasākto virzienu — veltīt katru sējumu nedaudziem tematiem. Šoreiz pirmām kārtām izraudzīta mūsu trimdas centrālā problēma: asimilācijas un pārtautošanās jautājumi. Mūsu jaunie līdzstrādniekos aicinātie sociologi (Gunārs Irbe — sociologs Zviedrijas centrālajā statistiskā birojā Stokholmā un Andris Skreija — mācībspēks Minesotas universitātē) mēģinājuši skatīt mums visiem tik svarīgos jautājumus savas disciplīnas jaunāko atziņu gaismā. Bez šiem nepieciešamiem teorētiskiem apskatiem vairāki raksti veltīti pārtautošanās norisei, statistikai un vēsturei (skolotājs E. Silkalns Minsterē, žurnālists O. Akmentišs Bostonā, statistiķis R. Šēnfelds Melburnā u.c.). Seko programma ar praktiskiem ieteikumiem, kā varētu izvairīties no ļaunumiem, kas pavada šo parādību (redaktors E. Dunsdorfs Melburnā, LU profesors A. Aizsilnieks Stokholmā, sabiedriskais darbinieks V. Dulmanis Adelaidē, mācītājs L. Kampe Pertā, skolotāji — E. Līdums Melburnā un E. Šmugajs Sidnejā, un psihologs K. Rīduzis Pertā). Mākslinieka Juŗa Soikāna (Minsterē) apskats ir tiešs turpinājums krājuma pirmajai daļai, bet grafiķa Herberta Sila (Sidnejā) darbs, sakopojot ap 700 mūsu mākslinieku īsbiografijas, pārvērš šo sējumu par svarīgu rokasgrāmatu ikvienam, kas interesējas par latviešu mākslu un māksliniekiem.

Redakcijai ir nodoms turpmākajos sējumos pēc iespējas vispusīgi zinātniski iztīrīt un dokumentēt latviskās problēmas. Tā kā Latvijā pašā latviskiem jautājumiem veltītu zinātnisku darbu pamazām nožņaudz, mūsu zinātniekiem, kas dzīvo brīvībā, ir svarīgais pienākums neļaut apsikt specifiski latvisko parādību pētniecībai. Mēs dzīvojam brīvībā un tādēļ varam pētīt bez ienaida un bailēm. Šai darbā ne vien mūsu vecā, bet arī jaunā zinātnieku paaudze ir mierā iesaistīties ar sajūsmu. Tomēr pētniecība ir auglīga tikai tad, ja pētījumu rezultātus iespējams publicēt. Publicēt savukārt var tikai tad, ja ir attiecīgo publikāciju pircēji. Rakstu krājumam par latviskiem jautājumiem pircējus varam sagaidīt no tiem, kam sirdī vēl saglabājusies mīlestība Latvijai, un arī no tiem mūsu inteliģences locekļiem, kas saprot, ka tikai, daudzinot Latviju, ir izredzes to atkal atjaunot.

Redakcija labi apzinās, ka rakstu krājumam ir svarīgs ne tikai saturs, bet arī izskats. Tādēļ visu laiku meklējam ne vien labākos līdzstrādniekus, bet cenšamies arī uzlabot grāmatas izskatu. Pēdējais tomēr saistīts ar izdevumiem, un nesadārdzināt grāmatas cenu varēs tikai tad, ja izdosies ievērojami pavairot tirāžu. Ikviens apziņģ tautietis tādēļ aicināts kļūt par *Archīva* pircēju. Tikai kopējiem

spēkiem varēsim panākt, ka mūs ik gadus apciemo svarīgām latviskām problēmām veltīta daiļa un interesanta grāmata.

Šo rakstu krājumu kopīgi izdod LAA zinātnes nozare un Kārļa Zariņa fonds. Zinātnes nozare ietilpst LAA kultūras daļā, ko vada bij. BU profese Lūcija Felsberga-Bērziņa. Kārļa Zariņa fonda valdē darbojas konsulārais pārstāvis O. Rozītis, prāvests A. Grosbachs, sabiedriskie darbinieki — A. Ķiploks un V. Eglīte. Fonda valdes priekšsēdis un zinātnes nozares vadītājs ir krājuma redaktors.

Apgāda adrese: 3 Dickens St., Elwood, Vic. 3184, Australia.

Izdevēji un redaktors

PRIEKŠVARDI OTRAM IZDEVUMAM

Pēc *Archīva* abonentu neatlaidīgā pieprasījuma publicēts piektā sējuma otrais izdevums. Šī sējuma pirmais izdevums iznāca 1965. gadā, un tas jau sen izpārdots: redaktora aicinājums priekšvārdos nebija velti izskanējis.

Sagatavojot otro izdevumu, bija jāizšķiras, vai pirmo izdevumu pārspiest negrozītā veidā, vai arī tā saturu papildināt ar jauniem datiem. Redaktors izšķīrās par otro veidu, jo *Archīva* galvenais nolūks nav sniegt pagātnes vēsturi, bet, dokumentējot tagadni, kļūt par nākotnes vēstures avotu. Iespēju robežās tādēļ pirmā izdevuma raksti ir papildināti.

Kopš *Archīva* V sējuma pirmā izdevuma iznākšanas *Archīva* apgādā ir notikušas ievērojamas pārmaiņas. Sākot ar 1973. gadu, šo rakstu krājumu izdod Pasaules brīvo latviešu apvienība kopīgi ar Kārļa Zariņa fondu, kas *Archīva* izdošanā bija iesaistījies jau 1964. gadā. Apgāda darbā lomas tagad sadalītas tā, ka Pasaules brīvo latviešu apvienība uzņemās *Archīva* morālo atbalstu, bet Kārļa Zariņa fonds *Archīva* saimniecību. Šis fonds ir pārorganizējies par biedrību ar valdi un revīzijas komisiju (statūti iespiesti *Archīva* IV sējuma otrā izdevumā).

Archīva nolūks un mērķis paliek tas pats, kāds tas bijis kopš pirmā sējuma iznākšanas 1960. gadā — dokumentēt latviešu sasniegumus plašajā pasaulē un paglabāt nākotnei liecību par tagadnes latviešu rosību. Tā *Archīvs* vēlas pievienot savu daļu kopējam darbam, gata-vojoties cildenajai dienai, kad Latvija atkal būs brīva.

Melburnā, 1975. gada vidū.

Redaktors

REVISTA DE LAS SOCIEDADES ORIENTADAS MARXISTAS
1958

TRIMDA

TRINIDAD

KULTŪRĀLĀS UN SOCIĀLĀS ORIENTĀCIJAS MAIŅAS TRIMDĀ

Gunārs Irbe

1. Termins „trimdas sabiedrība” šī apcerējuma ietvaros apzīmē tos apmēram 150.000 latviešus, kas atrodas ārpus Latvijas rietumos. Sākumā viņi tur mita kā politiskie bēgļi, tagad kā minoritātes grupa, kuŗas locekļi ir vai nu dažādu valstu pilsoņi, vai arī bezpavalstnieki. Analizējot latviešu trimdas sabiedrības kopējās aktuālās problēmas, pēc tam, kad atlobītas nost dažāda rakstura interešu grupu ideoloģijas, jākonstatē, ka eksistē divas galvenās: etniskās un kultūrālās saglabāšanās problēma un kopējo politisko centienu problēma. Pirmā ir svarīgākā, jo tā ietver arī otru problēmu.

Latviešu trimdas sabiedrības „vēsture” sākas 1944. gada rudenī. Tās vitāli svarīgākās problēmas risināšanas galvenais šķērslis ietverts vārdā „asimilācija”, ar ko parastā valodā domāta pakāpeniska trimdas sabiedrības locekļu pāriešanu tais tautās, kuŗu vidū tie dzīvo. Šī problēma nav bijusi vienādi svarīga visos trimdas sabiedrības vēstures posmos, bet tā ir puslīdz vienādi svarīga 1965. gadā visās zemēs, kuŗas latvieši ārpus Latvijas dzīvo. Latviešu trimdas vēsturē iezīmējas trīs posmi, kas gan nav asi norobežojami.

Centripetālais posms — laiks, kad latvietis meklēja otru latvieti tikai tāpēc, ka viņš ir latvietis. Šis posms sākās kara laikā un ilga dažus gadus pēc kara. Šo posmu raksturo izteikta „mēs” izjūta un relatīvi skaidra norobežošanās no apkārtējās vides. Iemesls šādai nostājai bija apkārtējā vide, kas bija sveša, neizpētīta un nereti arī nepieejama. Izjūtu „mēs” kāpināja kolektīvo pārdzīvojumu raksturs un individuālo pārdzīvojumu relatīvā vienveidība.

Aklimatizēšanās posms — pārejas periods, ko raksturo izjūtas „mēs” mazināšanās un trimdas sabiedrības iekšējās struktūras maiņas: latvietis sāka meklēt latvieti, ar ko var saprasties. Paralēli radās augoša sliekšme meklēt saskari ar apkārtnes sabiedrību. Pretēji pirmā posma kolektīvajai attieksmei pret apkārtējo sabiedrību, šai posmā rodas iedīgi un pirmie soļi individuālam kontaktam pāri „grupas” robežai.

Minoritātes posms — faktiskā situācija šodien, kad latvieši vismaz *de facto* (t.i., neatkarīgi no juridiskā stāvokļa) ir savas patvēruma zemes pilsoņi, tai pašā laikā zināmās robežās turpinādami funkcionēt kā latviska etniska un kultūrāla vienība (minoritātes grupa).

Svarīga ir paaudžu maiņa. Šīsdiēnas latviešu trimdas sabiedrība nav vairs tāda, kāda tā bija, piemēram, 1946. gadā. 1965. gadā trimdas sabiedrības aktīvā paaudze (t.i., vidējā un jaunā) ir pavisam cita

nekā četrdesmito gadu vidū vai beigās. Ievērosim, ka trimdas vēstures dažādie posmi aptuveni atbilst paaudžu maiņai. Vai trimdas sabiedrības šīsdienas galvenā problēma kā problēma ir paaudžu problēma? Atbilde, manuprāt, ir rezervēts — nē.

Cilvēks ir dzīva būtne, un dzīvas būtnes eksistence un attīstība ir atkarīga no organisma spējām piemēroties apkārtējai videi, arī psiholoģiskai, sociālai un kultūrālai. Cilvēks savā dzīvē vadās no gribas dzīvot impulsiem un neapzinīgi tiecas piemēroties dotajai videi, nonākt zināmā līdzsvarā ar to. Cilvēks nav iedomājams bez jūtām un intelekta. Līdzsvara trūkums starp individu un apkārtējo psiholoģisko, sociālo un kultūrālo vidi izpaužas emocionālos traucējumos.

Runājot par sociālo un kultūrālo vidi, piemērošanās process ir abpusējs. Piemēram, zemēs, kur agrāk nav eksistējusi „minoritāšu problēma”, šādām minoritātēm izveidojoties, sabiedrība piemērojas jaunajai situācijai. Ceļu uz 1965. gada trimdas sabiedrību iezīmē kā paaudžu maiņu, tā vispārējais piemērošanās process. Kur viens sākas un otrs beidzas, nav eksakti nosakāms. Var piebilst, ka šāds paralēlprocess norisinās arī visās savā zemē dzīvojošās sabiedrībās, resp. tautās.

2. Spēja piemēroties ir lielāka, jo jaunāks ir indivīds. Katrā sabiedrībā tādēļ vecākā paaudze darbojas kā stabilizators, jaunākā — kā virzītāja uz priekšu.

Aina trimdas sabiedrībā 1965. gadā tādēļ ir šāda: vecākās paaudzes vairākums ir šīs sabiedrības „latviskais mugurkauls”, jaunākās — „trimdas nākotnes cerība”. Bet lielākā ietekme trimdā nāk no apkārtējās vides, kuŗu turpmāk dēvēsim par majoritātes vidi. Šī majoritāte nosaka arī, vai trimdas sabiedrības loceklim ir vai nav vieta tās zemes sabiedriskajā struktūrā, kuŗā latvietis dzīvo. Tā kā trimdas sabiedrība nevar apmierināt indivīda ikdienišķās vajadzības, notikusi orientācijas maiņa. „Nākotnes cerība” nebūt neiet virzienā, lai saglabātu trimdas sabiedrību kā etnisku un kultūrālu vienību, bet gan, lai saplūstu ar majoritātes vidi, ieņemot tajā savām interesēm un spējām atbilstošu vietu. Šis ir dominējošais virziens šīsdienas trimdas sabiedrībā, bet ne vienīgais. Vecākā paaudze vairāku iemeslu dēļ ir mazāk ievirzīta meklēt vietu majoritātes vidū. Pa daļai tas tāpēc, ka trūkst iespēju, pa daļai tāpēc, ka šai paaudzē par daudz spēcīgs Latvijas vidē gūtais mantojums.

No teiktā izriet, ka problēmas, par kuŗām turpmāk runāsim, sevišķi attiecas uz visu trimdas vēstures periodu aktīvo daļu — uz jauno un vidējo paaudzi, t.i., to sabiedrības daļu, kas vieglāk un aktīvi pakļaujas piemērošanās procesā apkārtējās vides nosacījumiem. Vairums vecākās paaudzes arī šodien vēl nav „asimilējušies” un ne-

Margarita Stīpniece

DIVI SEJAS

kad arī neasimilēsies. Tūdaļ piebilstams, ka sabiedriskajās zinātnēs runā par grupām un grupu raksturu vai īpašībām. Tādēļ nule teikto nevar attiecināt uz atsevišķu individu.

3. Viens no trimdā ļoti bieži nepareizi interpretētiem terminiem ir „tautība”. Publiskās runās un presē ir uzsvērts, ka tautība ir absolūta, vienu par visām reizēm individam dota īpašība, kas ir iedzimta, ko neviens nevar atņemt un ko neviens individam nevar atņemt. „Nacionālajā jautājumā” tātad nebūtu nekādu problēmu. Kāpēc tā tomēr ir problēma?

Ir jāizšķir termini „tautība” un „etniskā izcelsme”. Tautību definē kā piederību pie cilvēku grupas (sabiedrības, tautas), kas vienota ar specifiskām relatīvi homogēnām kultūras saitēm un kuŗas esenciālā iezīme ir kopības sajūta.¹ Etniskā izcelsme bērnam, kuŗu pasaulē laiduši X tautības vecāki, ir tā, kuŗai tautai vecāki piederējuši. Izcelsme nav maināma (gan varbūt noklusējama vai pat nezināma). Turpretī tautība ir audzināšanas un iemācīšanās procesā gūtās īpašības. Šīs īpašības ir kvantitatīvas, kas nozīmē, ka to var būt vairāk vai mazāk, atkarā no, t.s., sociālizācijas procesa ilguma un intensitātes. Par sociālizāciju sauc procesu, kuŗa gaitā bērns apgūst savu vecāku vides sociālās normas un kultūru.

Kultūra ir komplekss lielums. Tā ietver tradīcijas, valodu, paražas un sociālos veidojumus, kas eksistē kādā sabiedrībā. Tajā ietilpst likumi, morāle, zinātne, māksla, politiskās ideoloģijas un struktūra u.c. Kultūra tātad reizē ir tas, kas jau reiz ir darīts, un tas, ko mēs darām, ko mēs uzskatām par pareizu vai nepareizu savā rīcībā, ko sagaidām no citiem un kas mums dod impulsus vēlēties kaut ko darīt (kultūrālo mērķu aizsniegšanai).²

Kultūra nav iedzimta, to pārņem sociālizācijas procesā no paaudzes paaudzē vai akultūrācijas procesā indivīds vai grupa no indivīda vai grupas ar simbolu palīdzību. Šais procesos indivīds apgūst kultūru kā emocionālā, tā intelektuālā nozīmē un turpmāk reaģē atbilstoši aktuālās kultūras nosacījumiem. Emocionālajā plāksnē viens no kultūras elementiem ir orientācija (sentiments) virzienā uz tām kultūras vērtībām, pie kā indivīds sajūt sevi piederam. Viena no šādām vērtībām ir pozitīva emocionāla saite ar pārējiem grupas locekļiem atšķirībā no tiem, kas pie šīs grupas nepieder (etnocentrisms, kopības sajūta). Šis etnocentrisms jeb kopības sajūta tātad ir apgūta īpašība, ne iedzimta. Teiktais nozīmē, ka tautību cilvēks var mainīt, un iespēja mainīt ir atkarīga no sākotnējās kultūras ietekmju apjoma, emocionālās predispozīcijas par vai pret citu kultūru, abu kultūras veidu kopējo vai līdzīgo elementu daudzuma, pie citas kultūras piederīgo indivīdu vai grupu nostājas pret indivīda sākotnējo kultūru vai viņu

kā sabiedrības locekli vispār, individa spējām un tieksmēm, minoritātes grupas lieluma, salīdzinot ar majoritātes grupu, un pēdējās iespējām apmierināt individa vēlmes un prasības. Kultūras maiņa tikai retumis ir apziņas process, to ierosina situācija, kādā cilvēks atrodas.

Vai var notikt pilnīga kultūras maiņa atsevišķā cilvēkā, t.i., vai individs var pilnīgi pāriet no vienas tautas otrā? Jautājumam ir vairāk teorētiska nekā praktiska nozīme. Teorētiski mēs varētu iedomāties kādu zināmu kultūras elementu proporciju, kas nepieciešama, lai varētu definēt pabeigtu kultūras, resp. tautības maiņas procesu. Bet jāievēro, ka pirmkārt daļa elementu ir kopīga vairākiem kultūras veidiem un otrkārt daļai elementu ir būtiskāka nozīme kultūras raksturošanai. Kuņi elementi ir būtiskāki, ir grūti izlemjams jautājums. Varētu minēt valodu, bet ir dažādas tautas ar vienu un to pašu valodu (vācieši, austrieši), un ir tautas ar vairākām valodām (šveicieši).

Ja vispār var runāt par izteikti būtiskiem elementiem, tad viens no pašiem nozīmīgākajiem būs jau pieminētā kopības sajūta. Pēdējā ir emocionāli nosacīta un tātad nav atkarīga no individa intelektuālajām spējām, kā tas, piemēram, ir ar valodu. Valodas pareiza iemācīšanās, arī savas tautas vidū dzīvojot, prasa ievērojamus intelekta spēkus un ilgu mācīšanos.

4. Latvietis arī, sēj un pļauj latviski. Tā nav šovinistiska prātula, bet kultūras fakts. Individs kā sabiedrības loceklis tik ilgi, cik ilgi viņš pakļāvies sabiedrībā eksistējošām normām, izturas atbilstoši šīm normām ar individuālām variācijām. Bet ne visi latvieši ir aruši, sējuši un pļāvuši.

Katrā sabiedrībā eksistē tās locekļu tieksme noslāņoties (stratificēties), un tā izveidojas sociālā struktūra ar vispār atzītu kritēriju nosacītām individa pozīcijām sociālā prestiža skālā. Kritēriji var būt dažādi, piemēram — autoritāte, vara, turība, izglītība vai nodarbošanās, taču tie vienmēr nosaka, kuņa pozīcija ir augstāka, kuņa zemāka, tā veidojot pozīciju hierarchiju ar atbilstošu prestiža gradientu. Šādas skālas ir specifiskas zināmas grupas robežās un bieži vien nav saprotamas ārpusē stāvošam vērotājam, kas nav iepazinies ar grupas vērtību sistēmu.

Katrā sabiedrībā grupai specifiskās sociālās vērtības skālas nosaka pozīcijas „vērtību” un šīs pozīcijas ieņēmēja sociālo prestižu. Ļaudis, kas atrodas apmēram vienādā sabiedriskā pozīcijā, veido līmenisku noslāņojumu vertikālajā hierarchijā — šķiras, klases, arodu grupas un līdzīgus sabiedriskās struktūras veidojumus, kuņos izveidojas savdabīgs grupas kultūras paveids — „subkultūra”, ieskaitot kopības sajūtu. Šī subkultūra daļēji atbilst lielākā agregāta (tautas) kopējai „nacionālai” kultūrai, daļēji attiecīgās grupas subkultūrai citās tautās.

Dažādā subkultūra vertikālajā sakārtojumā iezīmējas ar augošu kompleksitāti un intelektuālismu, jo „augstāk” ejam sabiedriskajā hierarhijā. Šai virsstāvā lielāka nozīme atsevišķu individu sniegumiem (radošajam darbam), un tur notiek kultūras produktu mērķtiecīga „ražošana” saskarē ar citu kultūras veidu produktiem. Īsumā varētu teikt, ka hierarhijas virsslānī kultūra ir radoša, oriģināla, zemākā slānī mantota un reproducēta. Kā mantošana, tā reproducēšana palaikam tur notiek bezkritiskā ietekmēšanās ceļā.

Runājot par kultūru visumā, jāsaka, ka sociālās grupas, resp. tautas kultūra aptver visu šo noslāņojumu subkultūrā atrodamos elementus. Tātad, arī runājot par asimilāciju, jārunā ne tikai par tādiem elementiem kā valoda, bet arī par veselu rindu citiem kultūrā ietilpstošiem elementiem.

5. Kultūra ir reāla, īstenībā eksistējoša parādība. Kultūra ir tikai tur, kur ir cilvēki un cilvēku grupas, sabiedrība. Sabiedrība nav statiska, bet dinamiska vienība, kuŗā notiek gan vertikālas (paaudžu), gan horizontālas (imigrācija, emigrācija) maiņas, kā arī sabiedrības struktūras iekšējās pārvērtības. Arī kultūra nav statisks lielums. „Nemainīgie kultūras veidi” ir „mirusi kultūra”, t.i., šo kultūras veidu līdz mūsu dienām saglabāti produkti.

Kultūra ir komplekss kvalitatīvs un kvantitatīvs lielums, kas nav atdalāms no sabiedrības un tās sastāvdaļām (katrai ģimenei ir sava kultūra!), t.i., mēs vienmēr varam jautāt, kādi kultūras elementi sastopami brīvi izvēlētajā sabiedrības šūniņā un kādā mērā. (Piemēram, varam pieņemt, ka katrā ģimenē klausās mūziku, un jautāt, kādu mūziku un cik ilgi.)

Problēma, kas mūs nodarbina trimdā un ko sākumā dēvējām par šķērsli latviešu trimdas sabiedrības saglabāšanai par etnisku un kultūrālu vienību citu tautu starpā, lielā mērā saistās ar parādību, ka indivīds, kas sākotnēji ir trimdas sabiedrības loceklis, apmaina latviskās kultūras elementus vienu pēc otra pret elementiem, kuŗus tas ieguvis apkārtējā majoritātes grupas vidē. Pats par sevi saprotams, ka šeit nebūt nav tikai runa par A aizstāšanu ar B, bet arī par A īpatnējā rakstura un īpatnējā svara aizstāšanu ar to A īpatnējo raksturu un svaru, kāds šim kultūras elementam ir cita veida kultūrā. Piemēram, mēs ne tikai varam aizstāt „latvisku mūziku” ar „nelatvisku”, bet — tāpēc, ka mūsu jaunajā vidē un kultūrā mūzikai trūkst tās nozīmes, kas latviešu kultūrā — arī piešķirt tai mazāku vērtības koeficientu, pirmā vietā liekot kādu citu kultūras elementu. Pēdējā parādība palaikam saistās ar pāriešanu ne tikai no viena veida kultūras otrā, bet arī no vienas subkultūras otrā. Pēdējā ir raksturīga mūsu trimdas vēsturei. Tā mainījušies ne tikai mūsu inkorporēti

Kārlis Trumpis

PUĶES

kultūras elementi, bet arī orientācija uz zināmiem kultūras elementiem atkarā no to vērtības.

Šī pakāpeniskā kāda sākotnējās kultūras elementa aizstāšana ar attiecīgu vai līdzīgu citas kultūras elementu ir process, ko apzīmē ar vārdu „akultūrēšanās”. Šī procesa teorētiski galējais rezultāts ir pilnīga „akultūrācija”, t.i., pilnīga vienas kultūras aizstāšana ar otru. Vai tāda ir praktiski iespējama? Kultūra ir ne tikai kvalitatīvu, bet arī kvantitatīvu lielumu komplekss. Tādēļ praktiski pilnīga akultūrēšanās ir atkarīga no tā, kas mūsos ir no sākotnējās (mūsu gadījumā — latviešu) kultūras un cik daudz. Bet ar to vien uz jautājumu nav atbildēts, jo jājautā arī, cik liels mūsu individuālajā personības struktūrā ir šo kultūras elementu īpatnējais svars. Akultūrācijas procesa straujums atkarājas no nule minētiem un vēl citiem faktoriem, un arī no individa vispārējās piemērošanās spējas, par ko konstatējam, ka tā gados jaunākiem cilvēkiem ir lielāka.

Akultūrēšanās process īstenībā ir radniecīgs sociālizācijas procesam, ko pieminēju agrāk, jo abos līdztekus strādā apzināta un neapzināta tieksme „līdzsvaroties” ar vidi, t.i., tieksme iegūt tajā indivīdam izdevīgāko vietu.

Turpretim fakts, ka akultūrēšanās noved pie kultūras maiņas (indivīds „iekļaujas” citā kultūrā vai minoritātes grupa pieņem šo kultūru par savu), ir neapzināta, situācijas nosacīta parādība. Nav dzirdēts, ka kāda grupa būtu „nolēmusi mainīt kultūru”. Tāpat „aiziešana no savas tautas”, ja to kāds indivīds pateicis atklāti, ir drīzāk uzskatāma par emocionālu spīts reakcijas manifestāciju, ne apzināta lēmuma deklarāciju.

Trimdā klāt nākušajā jaunajā paaudzē paralēli akultūrācijai risinājies arī sociālizācijas process, pie tam divos virzienos: latviešu trimdas sabiedrības kultūras virzienā (ģimenē, latviešu skolās un organizācijās) un attiecīgās patvēruma zemes kultūras virzienā (skolās, universitātēs, organizācijās, arodā, saskarsmē ar majoritātes grupas locekļiem un viņu kultūras elementiem). 1965. gada latviešu trimdas sabiedrības kultūra tāpat ir ļoti komplicētu, mijiedarbīgu procesu rezultāts.

6. Līdz šim esmu lietojis terminu „asimilācija” tai populārāajā nozīmē, kādā tas — vietā un nevietā — parādījies mūsu presē un debatēs. Kultūras elementu pakāpeniska aizstāšana ar citas kultūras elementiem pati par sevi nav asimilācija. Akultūrēšanās vien negarantē asimilāciju, bet tikai var to atvieglināt. Asimilācija ir process, kuŗa rezultātā sabiedrība akceptē kā pilntiesīgu sabiedrības locekli vai sabiedrības sastāvdaļu svešu elementu — atsevišķu indivīdu vai grupas.³

Aleksandrs Krūka

MALIENAS MEŽINIEKS PLAŠAJĀ PASAULĒ

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTĒKA
92-21.295

Ne vienmēr akultūrēšanās noved pie asimilācijas, tāpat kā asimilācija var notikt, nenotiekot akultūrācijai. Pēdējā gadījumā majoritātes sabiedrība gluži vienkārši akceptē minoritātes grupas eksistenci savā sabiedriskajā organismā. Pa daļai tas tā ir noticis ar latviešu grupām dažādās rietumu zemēs.

Akultūrācija vien nedod asimilāciju. Majoritātes sabiedrībai var būt aizspriedumi pret kādas citas izcelsmes cilvēka vai grupas iekļaušanu savā organismā, piemēram, atkarā no to ādas krāsas. Spilgtākais piemērs ir ASV nēģeri, kas gan akultūrējušies ASV kultūrā, bet nav asimilējušies sabiedrībā.

Saprotams, sekmīga akultūrēšanās veicina asimilāciju, un otrādi — asimilācija veicina akultūrēšanos, jo sabiedrības asimilētām, tātad līdztiesīgam, loceklim ir lielākas iespējas pārņemt majoritātes grupas tradīcijas, kultūras normas utt. jau gluži vienkārši tālab, ka viņam pieejama izglītība un ir saskare ar majoritātes grupas atsevišķiem locekļiem. Jāievēro arī, ka asimilāciju nosaka majoritātes nostāja, jo minoritātes „griba” iekļauties vien neko nedotu, ja majoritāte to neņemtu pretī. Protams, arī majoritātes grupas atsevišķi locekļi var asimilēties minoritātes grupā, taču tas notiek reti.

Jāsecina, ka zemēs, kur sabiedrība neizrāda sevišķu pretestību kādas minoritātes grupas asimilēšanai, majoritātes nostāja ir labvēlīga ne tikai pret minoritātes grupas atsevišķiem locekļiem, bet arī pret viņu līdz paņemto kultūru. Nav jau iespējams būt „labvēlīgam” pret kādu individu vai ļaužu grupu, neieņemot vismaz neitrālu nostāju pret individa personību (un kultūras elementi ir personības sastāvdaļa) vai grupas paražām, normām un vērtībām, t.i., šīs grupas kultūras elementiem. Protams, šeit noteikti jāatšķir divi jēdzieni (ko debatēs sajaucam), proti — „labvēlīga nostāja” un „interese”. Man bijusi diezgan intensīva sadarbība ar zviedru sabiedrības locekļiem, piemēram, presē, tādēļ man gribētos apgalvot, ka zviedru sabiedrībā dominē labvēlīga nostāja pret latviešu kultūru (un tās produktiem), turpretī interese ir samērā vāja. Ko no tā secinām? Manā uztverē sekojošo: kultūras saglabāšanas jautājumā latviešu sabiedrībai Zviedrijā (un arī daudzās citās rietumu zemēs) ir dota pilnīga rīcības brīvība (atskaitot rīcību, kas noliegta ar likumu), līdz ar to akultūrācija nav uzspiesta, un šī jautājuma atrisināšana ir latviešu pašu ziņā.

Ir tomēr vairāki apstākļi, kas kultūras saglabāšanai nav labvēlīgi. Kā jau minēju, kultūras maiņa nav apzināts, bet situācijas nosacīts process. Latvieši trimdā kā attiecīgo zemju minoritātes grupa dzīvo izklaidus un vidē, kur latviskās kultūras elementu vienkārši nav vai kur tie neiedarbojas. Šādos apstākļos indivīds un visa grupa ir spiesta aizstāt daļu sākotnējo kultūras elementu ar turienes tautas „piedāvājumiem”.

Uzvedības normas ietilpst kultūrā, bet dažreiz nav efektīvas sa-
skarē ar citai kultūrai piederīgiem ļaudīm. Šādu normu prasību izpil-
dišana kļūst par paradumu, bet, ja paradums vairs nav efektīvs, tas
pārvēršas jaunā „paradumā”: apkārtējās vides nosacītās uzvedības
normas pārņemam arī savā starpā. Ir notikusi daļēja akulturācija.
To pašu var teikt par darba metodēm, kas bieži vien atkarīgas no
darba rīkiem utt. Citiem vārdiem — latvietis vairs nea, nesēj un
nepļauj „latviski”, bet „zviedriski”, „angliski”, „austrāliski” . . .

No nule teiktā izriet, ka vispirmā kārtā akulturācijas procesā pār-
ņemam tos kultūras elementus, kas saistās ar ikdienu un kuŗiem nav
īpašu, specifisku kultūras vērtību rakstura. Šī akulturēšanās „ze-
mākā pakāpē” tad arī drīz vien sāk atspoguļoties valodā.

Runādami par sociālo noslāņošanos un subkultūru, netieši nonā-
cām pie tā, ka hierarchijas „zemākā” slāņa kultūra ir vienkāršāka,
praktiskās ikdienas kultūra. Šī kultūra saskaras ar apkārtējo vidi
tieši, tādēļ būtu jāsecina, ka tie trimdas sabiedrības locekļi, kas pie-
derīgi pie šī slāņa, akulturējušies vispirms. Vai tas tā ir vai nav, ne-
var atbildēt bez empiriskiem pētījumiem, taču šeit Zviedrijā ir liecī-
bas, ka tā tas tiešām noticis. Varētu būt iebildums — jā, bet šiem cil-
vēkiem grūtāk iemācīties valodu. Tā ir, bet tai videi, tai sabiedrības
daļai, kuŗas subkultūrā šie ļaudis akulturējas jaunajā dzīvesvietā, ir
savukārt samērā minimālas prasības šai ziņā. Šo ļaužu dzīvē valoda
nav esenciāla, nav „darba rīks”. Tātad akulturēšanās šai subkultūrā
vieglāk iespējama.

Bet kā ar akulturāciju „augstākā pakāpē”, t.i., ar iekļaušanos ma-
joritātes grupas tai subkultūrā, kas hierarchijas virsotnē un kur tā ir
vairāk komplicēta un intelektuāla? Arī šeit akulturēšanos nosaka si-
tuācija. Šai situācijā mūsu gadījumā saskatām šādus vaibstus: „aug-
stākajā” apkārtējās sabiedrības subkultūrā ievērojams elements ir
valoda un majoritātes kultūras pazišana; abi šie elementi tātad ir ie-
gūstami ar izglītību, un izglītība vienmēr un visos laikos nozīmējusi
samērā garu procesu. Tas nozīmē, ka akulturēšanās šai pakāpē ir
nesalīdzināmi grūtāka jau ārēji. Vecākai paaudzei „iemācīšanās” tur-
klāt prasa lielākas pūles, kam pievienojas apstākļi, ka šai slānī arī
sākotnējās kultūras īpatnībām ir lielāks svars, t.i., šīs (latviskās) kul-
tūras vērtības ir inkorporētas cilvēka personībā tādā mērā, ka atteik-
šanās no tām nozīmē personības noārdīšanu. Tādēļ notiek apzināta
vai neapzināta šo vērtību sargāšana un majoritātes kultūras elementu
noraidīšana. Tā izskaidrojams, ka minoritātes grupās, t.i., trimdas
sabiedrībā vecākā paaudze funkcionē kā latvisko kultūras vērtību
sargātāja un glabātāja — šī paaudze akulturējas tikai relatīvi nelielā
apmērā un arī tad pirmām kārtām „ikdienas kultūras” elementu
robežās, ne daudz vairāk.

Šī „vecā paaudze” tādēļ arī ir trimdas sabiedrības neapstrīdamais „mugurkauls”, bet ar mugurkaulu vien neviens uz priekšu netiek — arī sabiedrība ne.

7. Cilvēks cenšas piemēroties apkārtējai videi, un šī apkārtējā vide nav tikai kultūrālā vide vien, bet arī sociālā vide. Minoritātes grupa nevar apmierināt visas sabiedrības locekļa vajadzības. Kur iespējas eksistē, minoritātes grupas loceklis meklē sev vietu majoritātes vidē, t.i., majoritātes sabiedriskajā struktūrā ar tās pozīcijām sociālajā hierarchijā un atbilstošu prestižu. Viens no iemesliem ir pirmā ikdienas nepieciešamība — maizesdarbs, kuŗu tikai retam var garantēt trimdas sabiedrība pati. Maizesdarbs ir saistīts ar arodu, bet arods ar ienākumiem un vietu prestiža skālā. Bet „cilvēks nedzīvo no maizes vien”, viņam ir talanti, intereses un tieksmes, un majoritātes vide var minoritātes loceklim dot iespēju likt lietā šos talantus, sekmet interešu apmierināšanu, dot „sabiedrisku stāvokli” ar ļoti reālu pamatu. Citiem vārdiem, akultūrējoties pie minoritātes piederīgajam individam atveŗas „normālas” iespējas „piepildīt savu individuālo sūtību” ar noteikumu, ka sabiedrība viņu ir asimilējusi sevī kā pilntiesīgu locekli. Asimilācija tātad dod iespēju spējīgam citas etniskās izcelsmes individam ne tikai akultūrēties, bet, dodot izglītību, arī sociālizēties, t.i., apgūt tādas kultūras elementus, kas individā nekad nav bijuši un tātad nav „jāapmaina”. No teiktā izriet, ka atsevišķi trimdas sabiedrības locekļi, kas trimdas sākuma gados sāka skolas gaitas, 1965. gadā var būt jau pilnīgi asimilēti un akultūrēti. Vai viņi „mainījuši tautību”, ir scholastisks jautājums bez būtiskas nozīmes.

No nule teiktā varam secināt tālāko. Ja pieņemam, ka eksistē divas grupas — minoritātes un majoritātes — tad pats par sevi saprotams, ka katrā no tām ir sava sociālā struktūra, sociālo pozīciju skālas utt. Bet šīs skālas neatbilst viena otrai, un minoritātes grupas skālām ir tieksme kļūt nereālām pie minoritātes piederīgo individu acīs, kam brīvi pieejamas pozīcijas majoritātes skālā (ar attiecīgu prestižu, iespējām un atalgojumu). Ar to izskaidrojama parādība, ka trimdas sabiedrības dažādos posteņos trūkst gados jaunu darbinieku.

Nevarētu apgalvot, ka trimdas tagadējās vidējās paaudzes locekļi ir „asimilējušies” tādā nozīmē, ka viņus „nekas latvisks vairs neinteresē”. To teikdami, aizmirstam šo individu apzināšanos, ka daudz ko nevar īstenot ar tiem līdzekļiem (un pret tiem aizspriedumiem), kas atrodami trimdas sabiedrībā. Uz negātīvo faktu individs reaģē emocionāli.

Asimilācija, apvienota ar akultūrāciju, virsējā subkultūrā visās trimdas paaudzēs ir bijusi straujāka tiem individiem, kas tiekušies,

t.s., tehnoloģiskās kultūras virzienā. Te jānorāda uz agrāk minēto, ka atsevišķiem kultūras veidiem ir arī kopēji elementi.⁴ Nevar apgalvot, ka, piemēram, inženieriem, ķīmiķiem u.c. trūktu „nacionālās apziņas”. Tomēr ir fakts, ka viņi visdrīzāk un efektīvāk atraduši sev atbilstošu vietu patvēruma zemes majoritātes virsējā subkulturā un automatiski arī sabiedrības hierarchijas augšgalā. (Cits jautājums, vai viņi, runājot par gados vecākiem, nebūtu vēl „augstāk” Latvijā.)

Kad runājam par latviskās kultūras saglabāšanas jautājumiem, palaikam runājam par latviešu humānitāro kultūru (literātūra un māksla ir termini, kas neizzūd programmās). Atskatoties uz nule teikto, jājautā — cik šo specifisko kultūras elementu saglabāšanā personīgi emocionāli ieinteresēti ir vairums trimdas sabiedrības locekļu? Vai varam īstu interesi sagaidīt no cilvēkiem, kas nekad un nekādos apstākļos ar „romānu lasīšanu” nenodarbojas? Runājot par kritisku, izprastu humānitāras kultūras produktu radīšanu un patērēšanu, nav jāaizmirst, ka vairums sabiedrības locekļu to nedara, vienalga, kuŗu sabiedrību domājam. Bez šaubām, trimdas apstākļos daudz humānitārajā kultūrā ne sevišķi ieinteresētie latvieši, kuŗiem latvisko ievirzi vēl nav aizstājusi orientācija uz jauno sabiedrību arī šai nozīmē, „lietas labad” pasūtina kādu žurnālu vai aiziet uz kādu koncertu. Tomēr darbība un šīs darbības rezultāti, kas individam nav „nepieciešamība”, ir ar relatīvi vāju noturību.

Jāatkārto, ka akultūrēties neviens mūs nespiež, bet ikdienas vajadzības un apstākļi, ka trimdas sabiedrība nespēj garantēt saviem locekļiem attīstības un rīcības iespējas, veicina akultūrēšanos.

Varētu jautāt: vai cilvēkam ir iespējams dzīvot divējādā kultūrā vienlaicīgi? Ja ar „vienlaicīgi” nedomājam katru minūti, katru sekundi, tad atbilde ir pozitīva. Modernā sabiedrībā cilvēks nedzīvo tikai savā arodā, viņam bieži vien ne tikai ir vairāki arodi, bet gandrīz vai vienmēr dažādas brīvā laika intereses un nodarbības. Ja tas iespējams, tad ir iespējams arī apvienot abus kultūras veidus, dzīvot abās grupās — minoritātes un majoritātes. Iespēja ir, ja ir interese. Pēdējā atkarīga no tā, kādu atbalsi šai konkurences cīņā starp divējādu kultūru indivīds saņem no minoritātes grupas un cik tā vismaz cenšas palīdzēt individam aizsniegt viņa kultūrālos mērķus trimdas sabiedrības kopējo mērķu ietvaros.

8. Faktori, kas virza gan trimdas sabiedrību kolektīvi, gan atsevišķus indivīdus vienā noteiktā virzienā, tāpat šo faktoru izraisītie procesi ir bioloģiski, sociāli un kultūrāli. Tiem varam atrast gan negatīvi, gan pozitīvi iekrāsotus vārdus, bet vārdi vien ne aptur, ne veicina kādu dabisku procesu.

Visos šais procesos vērojam dzīvā organisma piemērošanos apkār-

tējai videi. Piemērošanās pamatā ir dziņa dzīvot. Vai mēs šo piemērošanos saucam par nodevību vai panākumu, ir nozīmīgs tik daudz, cik indivīds uz tādu definīciju reaģē pozitīvi vai negatīvi.

Starp diviem punktiem — „nepiemērojies” un „piemērojies” — atrodas piemērošanās process, kuŗa laikā pats svarīgākais faktors ir ietekme, kas var nākt vai nu no tās sabiedrības, resp. kultūras, pie kuŗas indivīds pieder sākotnēji vai etniskās izcelsmes dēļ (šī divdaļīgā definīcija tādēļ, ka ne visi latviešu trimdas sabiedrības locekļi trimdas sākumā bijuši ar latvisku etnisku izcelsmi un ne visi, uz kuŗiem attiecināmas mūsu „1965. gada problēmas”, ir tiktāl latviski sociālizēti, ka uz viņiem varētu attiecināt latviešu kultūru kā viņu „sākotnējo kultūru”), vai arī no apkārtējās vides. Šī ietekmēšanās notiek, indivīdam nākot saskarē ar citiem cilvēkiem, ieskaitot publiskos komūnikācijas līdzekļus. Blakus ietekmēm šai procesā nozīmīga vieta ir tādiem faktoriem, kā: indivīda vecums, sociālais stāvoklis, kultūras mantojums, speciālās intereses, apdāvinātība, emocionālā stabilitāte un citas īpašības divās „konkurējošās” sabiedrībās — minoritātes un majoritātes sabiedrībā ar atbilstošu kultūru un sabiedrisko struktūru.

Piemēram, jo vairāk ietekmju, jo straujāks akultūrācijas process. Bet ietekmes nav izolētas, tāpēc, jo jaunāks indivīds, mazāks sākotnējās kultūras mantojums, lielākas tādas speciālas intereses, kuŗas var pilnībā apmierināt tikai majoritātes vide, mazāka minoritātes grupa un vājāka tās kopības sajūta, spēcīgāka asimilēšanas sliekšme majoritātes grupā (mazāk aizspriedumu pret minoritātes locekļa izcelsmi un sākotnējo kultūru) un mazāk to faktoru, kas akultūrējami — jo lielāks akultūrācijas un asimilācijas koeficients dotā laika posmā, t.i., vairāk apkārtējās vides ietekmju.

Tautības jautājums ir vairāk vai mazāk scholastisks, jo tautība ir piederība pie cilvēku grupas, kas vienota ar specifiskām, relatīvi homogenas kultūras saitēm un kuŗas esenciālā iezīme ir kopības sajūta, t.i., pie tautas. Citiem vārdiem — tā kā trimdas sabiedrība nav latviešu tauta, bet tikai latviešu minoritātes sabiedrība dažādās rietumu zemēs, tad (teorētiski) atsevišķam indivīdam trimdā var būt ļoti izteikts sentiments pret latviešu tautu, bet pavisam vāja kopības sajūta ar latviešu trimdas grupu. Var būt arī, ka viņam nav nekāda sentimenta nedz pret latviešiem trimdā, nedz latviešiem vispār. Ir iespējama arī pretēja nostāja abos gadījumos. Šīs variācijas trimdas sabiedrībā ir novērojamas. Mūsu prolatviskā ideoloģijā turpretī atrodama sliekšme identificēt sentimentu pret trimdas sabiedrību, resp. pret tās institūtiem, kultūru un sabiedrisko struktūru ar sentimentu pret latviešu tautu. Īstenībā tās ir divas dažādas lietas, ja arī pieņem, ka korrelācija abu veidu sentimentu starpā ir liela.

Ja atskaita emocionālo, kultūras kompleksā ietilpstošo fainomenu — kopības sajūtu, tālākie „tautības jautājumi” ir jautājumi par cilvēka piederību pie viena vai otra kultūras veida un vienas vai otras sabiedrības, resp. tās struktūras un šīs struktūras noslēpumu subkultūru. „Matēmatiski” nav iespējams novilkt robežu tādā vietā, kur kultūras elementu kvantitāte nosaka individa totālo piederību pie viena vai otra kultūras veida vai sabiedrības.

Kultūru un „tautību” ir iespējams mainīt, kaut gan principā nav iespējams mainīt etnisko izcelsmi. Kā indivīds, tā (vairāk gan tikai teorētiski) veselas cilvēku grupas var apzinīgi pāriet no viena kultūras veida otrā, bet impulsu un īstenošanas iespējas šādam procesam (kas lielāko tiesu tomēr ir neapzināts, ne racionāla lēmuma rezultāts) dod situāciju, kādā indivīds atrodas.

Mūsu gadījumā „pamatsituācija” ir tā, ka dzīvojam kā minoritātes grupa cittautu sabiedriskā organismā bez plašākām komunikācijas iespējām ar pašu latviešu tautu. Tālāk minamas šādas „situācijas”:

- Latviešu trimdas sabiedrība nav kaut kas vesels, bet sadalījusies daudzās subsabiedrībās, t.i., tā ir ģeografiski izkaisīta pa pasauli, veidodama latviešu trimdas grupas dažādās zemēs. Tur savukārt latvieši izklīduši pa visu zemi, atsevišķās vietās veidodami nelielus latviešu pudurus jeb kolonijas.
- Komunikācijas iespējas šo latviešu puduru un zemju un kontinentu grupu starpā līdz šim bijušas ļoti ierobežotas, īpaši, runājot par sastapšanās iespējām plašākā skālā, kam ļoti liela psiholoģiska nozīme kopības sajūtas izveidošanā.
- Latvieši, kā individuāli, tā visumā arī kā etniska grupa, ir visur asimilēti attiecīgās zemes sabiedrībā, kas izturas pret viņiem labvēlīgi, ir ieinteresēta viņu pilnīgā iekļaušanā savā sabiedriskajā organismā, turpretī samērā vāji ieinteresēta par latviešu specifisko kultūru un tās produktiem, kaut arī nostāja ir labvēlīga.
- Latviešu trimdas sabiedrība nav spējīga garantēt trimdas sabiedrības loceklim ne maizesdarbu, ne tādu vietu savā sabiedriskajā struktūrā, kas vairumam indivīdu piešķirtu reālu „sabiedrisko stāvokli”, tam atbilstošu prestižu un iespējas tālāk attīstīt savu talantu un intereses (šīs situācijas rezultātā trimdas sabiedrības struktūra un sabiedrisko pozīciju skāla pati kļūst nereāla, salīdzinot ar majoritātes skālām).
- Akultūrācija nevienā zināmā latviešu patvēruma zemē nav uzspiesta, bet tā notiek līdztekus (sevišķi jauno paaudžu) sociālīzācijai ar attiecīgās zemes sabiedrības publisko institūtu palīdzību.

Pilnīgi izvairīties no akultūrēšanās tādēļ nav iespējams. Neasimilēšanās ne tikai nav iespējama, bet būtu arī nevēlama. Tā nevēlama tādēļ, ka neasimilētas minoritātes grupas ir izolētas no pārējās sabiedrības, bet tik ilgi, kamēr latviešu trimdas sabiedrība par vienu no saviem kultūras elementiem uzskata kopējus politiskus mērķus un

arī vismaz daļēju kultūras jaunradi, tai ir nepieciešama saskare ar apkārtnes sabiedrību un tās vadītājam instancēm un personām.

Neeksistējot iespējai izvairīties no akultūrēšanās un asimilēšanās, bet paturot vēlējumos saglabāt latviešu trimdas sabiedrību kā etnisku kultūrālu grupu ar kopējiem politiskiem un kultūrāliem mērķiem, vienīgā iespēja ir „dzīvošana divējādā kultūrā” relatīvi vienlaicīgi. Šī iespēja nav bez problēmām, bet tā ir ne tikai iespējama, bet arī vienīgā iespējamā. „Divkultūras sabiedrības” alternatīva pašreizējā situācijā ir pilnīga akultūrēšanās un asimilācija. Divkultūras alternatīvas noraidīšanas sekas būtu, ka latviešu trimdas sabiedrība turpmāk sastāvētu tikai no tādiem vecākās paaudzes pārstāvjiem, kam nav kopības ne ar jaunāko paaudzi, ne apkārtējās vides pārstāvjiem, ne sabiedrību Latvijā (latviešu tautu).

9. Latviešu trimdas sabiedrības pastāvēšanai nozīmīgākais faktors ir kopības sajūta. Kopības sajūta rodas no personiskām attiecībām starp atsevišķiem individiem un, kad grupai ļaužu ir kaut kas kopīgs, ko viņi uzskata par vērtīgu un svarīgu neatkarīgi no tā objektīvās vērtības.

Apzinātus centienus noturēt trimdas locekļus vienā saimē, t.i., kā daudz maz aktīvus trimdas sabiedrības locekļus, varam apzīmēt ar terminu „prolatviskā ideoloģija”. Ideoloģijas avoti (organizācijas vai atsevišķi cilvēki) šo ideoloģiju pauž un to izplata ar simbolu palīdzību vai nu tiešā saskarē ar uztvērējiem, vai arī ar publiskiem komunikācijas līdzekļiem (kas mūsu gadījumā ir prese). Katras šādas ietekmēšanas jeb pārliecināšanas sekmes ir atkarīgas no uztvērēju sākotnējās gatavības to pieņemt vai noraidīt, viņu personiskām interesēm un komunikācijas saturam.⁵ Šo nosacījumu sēriju var vēl papildināt ar, t.s., jautājuma aktuālitāti, t.i., par cik raidījuma saturs atbilst uztvērēja situācijai, aktuālām problēmām, pārdzīvojumiem utt.

Blakus publiskajai komunikācijai trimdas locekļu kopības sajūtu veido personiskais kontakts vienam ar otru, piemēram — tiekoties sarīkojumos, kongresos, dziesmu un jaunatnes svētkos. Šo svētku un līdzīgu pasākumu praktiskā nozīme kopības saglabāšanā ir divējāda. Pirmkārt, tie veicina personisko kontaktu atsevišķu latviešu starpā, otrkārt — tie var sniegt šiem ļaudīm vērtības, kuŗas tie pārdzīvo kopā un uzskata par kopīgu vērtību. Šīs vērtības ar maz izņēmumiem ir kultūras vērtības.

Šeit nonākam pie būtiska jautājuma mūsu prolatviskajos centienos: kopības sajūta nav panākama ar apgalvojumiem, kas neatbilst patiesībai. Katrs nepatiesa apgalvojums var izraisīt bumeranga

efektu, citiem vārdiem — cerētās centripetālās kustības vietā individa psihē panākta centrifugālā kustība — tālāk no latviešiem!

Kritizējot trimdas prolatviskos centienus, vispirms jāsaka, ka viena no to raksturīgākām īpašībām ir visai plaša operēšana ar viltotām vērtībām. Pāris fatālāko ir: kultūras sniegumi, kuņiem (prese vai rīkotāji) piešķir izcilu kvalitāti, kaut gan tādas tiem nav un kritiskam vērotājam tas nav noslēpjams; otrkārt — emocionāla, nelietišķīga, aizspriedumaina majoritātes vides kultūras sniegumu un sabiedriskās struktūras kritika.

Kopības sajūtu neveicina šādi prolatvisko centienu trūkumi:

a) Valodas pārmērīga uzsvēršana. Šī nostāja smagi skaņ jauniešus, kuriem nav normālu iespēju iemācīties latviešu valodu, nemaz jau nerunājot par „perfektu latviešu valodu”.

b) Izolācionisma tieksmes. Šīs tieksmes ir divējādas. Tragiskākā ir latviešu puduļa (lokālo koloniju) sabiedriskās dzīves kārtošana „pašu spēkiem”, t.i., bez saskares ar citām latviešu grupām vai kultūras darbiniekiem, kas dzīvo citā zemē. Rezultātā trūkst izlases iespēju un rodas apnikums, jo, piemēram, sarīkojumu apmeklētāji tiek konfrontēti vienmēr ar vieniem un tiem pašiem programmas izpildītājiem. Izolācionisms mūsu trimdas kultūras dzīvē parādās arī sliekšmē „turēties pie latviskām vērtībām”, lai cik tās vecas un neaktuālas.

c) Speciālistu ignorēšana. Mans vērojums ir tāds, ka latvieši kļuvuši tik „demokrātiski”, ka arī speciālus uzdevumus var veikt tikai vēlētās personas, nevis pieaicināti speciālisti.

d) Akcentēto „kultūras vērtību” vienpusība un pārmērīga ticība intelektuālās ietekmēšanas centieni iedarbīgumam. Šis ir ļoti plašs temats. Isumā raksturojot, jānorāda uz agrāk teikto, ka, t.s., humānītārās kultūras produktu (literatūras, mākslas) „vērtība” vairumam ļaužu nav izprotama. Pārmērīga ticība spējai intelektuāli ietekmēt sabiedrību vēlējāmā virzienā manifestējas plašajos un gaļajos prolatviskajos rakstos laikrakstos un žurnālos, kaut gan ir zināms, ka caurmēra cilvēks vispirms interesējas par notikumiem un faktiem, nevis par „ievadrakstiem”! No propagandas teorijām zināms arī, ka tāds saturs, aiz kuļa var „saskatīt” ietekmētāju, resp. nolūku ietekmēt, ir efektīgs vienīgi tad, ja autors ir patiesa autoritāte savā nozarē.

e) Atklātības un faktu trūkums kontroversālajos jautājumos. Viens no mūsu preses nāvesgrēkiem (bez pēdīnām!) — un prese ir mūsu vienīgais komunikācijas līdzeklis — ir komentāri bez faktiem. Lasītāji vairumā kontroversālo jautājumu saņem tikai kā notikušā kritiku, ne informāciju par notikušo, t.i., teikto, lasīto, nolemto utt. Bet informācijas trūkums rada neziņu un emocionālu spriegumu ar

neurētisku raksturu, jo sabiedrības loceklim nav nekādu iespēju individuāli izvērtēt notikušo, t.i., viņš ir degradēts par neatbildīgu būtni.

10. Mēs varētu šādai un līdzīgai kritikai veltīt vairākas lappuses. Bez pētījumiem nav tomēr iespējams pateikt, cik katrs atsevišķs faktors vai parādība nelabvēlīga. Ir iespējams, ka vienu esmu pārspīlējis, otru — nozīmīgāku — nemaz neesmu pieminējis. Pieci augstāk minētie konstatējumi tādēļ uzskatāmi kā piemēri.

Visā trimdas sabiedrības attīstībā nozīmīgāka par visiem iepriekš minētiem ietekmēšanas (manuprāt, kļūdaini veiktiem) pasākumiem ir situācija pati, kuŗu lielos vilcienos esmu centies skicēt iepriekšējās nodaļās. Tos varētu papildināt ar pasaules situācijas analizēm, ar apskatiem par atsevišķu patvēruma zemju aktīvo asimilēšanas un akultūrēšanas politiku un tās sekām, un tā joprojām. Tomēr jāsecina, ka nekādi ietekmēšanas centieni nevar šos divus procesus pilnīgi apturēt tik ilgi, kamēr dzīvojam kā minoritātes grupa citu tautu vidū.

Ir divi faktori, kas var sekmīgi darboties etniskās un kultūrālās saglabāšanās labā: kopības sajūta un kultūrālās vērtības, kas inkorporēti trimdas sabiedrības locekļa personībā un ir tās neatņemamas sastāvdaļas. Kopības sajūta ir svarīgākā, un tās veidošanai jāveicina personiskais kontakts trimdas sabiedrības locekļu starpā. Kultūras vērtībām, kuŗas šāda ar kopības sajūtu apveltīta sabiedrība uzskatītu par kopīgu (un tālab kopīgi sargājamu) īpašumu, jārunā pašām ar savām specifiskajām vērtību normām. „Viltus vērtību” politika noraidāma. Latviešu sabiedrībā jāpanāk atklātības principa ievērošana (piemēram, presē). Cik iespējams, modernizējams internais proletviskās ietekmēšanas darbs, izmantojot sabiedrisko zinātņu dotās atziņas, un jāiesaista šai darbā jaunāko paaudžu darbinieki, dodot viņiem iespējas īstenot savus nodomus latviskuma saglabāšanai gūto zināšanu gaismā.

VĒRES

- 1 H. P. Fairchild (ed.), *Dictionary of Sociology* (Iowa 1957).
- 2 B. Berelson & G. A. Steiner, *Human Behavior* (New York 1964); C. Kluckhohn, „Culture and Behavior”, *Handbook of Social Psychology* II (1954).
- 3 B. Berelson & G. A. Steiner, *op. cit.*
- 4 J. Veidemanis, „Imigrantu dzīves procesi Savienotajās Valstīs socioloģiskā skatījumā”, *Ieskatītais un atzītais* (Stokholmā 1963).
- 5 *Ibid.*

LATVIEŠU PĀRTAUTOŠANĀS VĀCIJĀ

Eduards Silkalns

Nav tādu oficiālās statistikas ziņu, kur būtu redzams, cik patlaban Vācijā ir latviešu. Publikācijās vienīgi minēts to Vācijā dzīvojošo personu skaits, kas 1939. gada 1. septembrī dzīvojušas Baltijas valstīs (visās trijās kopā).

Latviešu centrālās komitejas priekšsēža ziņojumā par LCK darbību 1963. gadā minēts, ka LCK kartotēkā reģistrēti 10.153 latvieši. Pēc pulkveža Januma vērtējuma, šim skaitlim būtu jāpieskaita vēl apmēram 5%, lai iegūtu Vācijas latviešu kopskaitu. Ir arī izteiktas domas, ka kartotēka esot itin nepilnīga.

Sekojošā rakstā iztirzāts, kādi spēki veicina un kādi kavē šo desmit līdz vienpadsmit tūkstošu latviešu pārtautošanu.

I. Apstākļi, kas veicina pārtautošanos

Latvieši Vācijā dzīvo izkaisīti. Gaužām maz ir pilsētu, kur dzīvotu vairāk par 200 latviešu. Mazā skaita dēļ rosīgas un kvalitatīvi augstvērtīgas sabiedriskās un kultūrālās darbības iespējas kļūst problēmatiskas. Plašāki kultūrāli sarīkojumi, kā teātra izrādes vai koru koncerti, notiek reti.

Pēc vairuma latviešu izceļošanas uz aizjūras zemēm četrdesmito gadu beigās un piecdesmito gadu sākumā Vācijā palika daudz vecāku gadu gājumu ļaužu, slimo, invalidu un strādāt nespējīgo, no kuriem nevar sagaidīt daudz garīgas enerģijas, kas nepieciešama veiksmīgam sabiedriski kultūrālam darbam.

Starp Vācijas latviešiem ir ļoti augsts jaukto laulību procents. Pie tam lielā pārsvarā ir ģimenes, kur tēvs latvietis, bet māte vāciete. Šī situācija izskaidrojama tā, ka pēc izceļošanas Vācijā palika daudz vairāk neprecētu latviešu vīriešu nekā neprecētu latviešu sievietes. Pēc Latviešu centrālās komitejas pārskata (mašīnrakstā) „Latviešu trimdas kopa Vācijā uz 1. decembri 1952. gadā” redzam, ka toreiz starp neprecētajiem latviešu vīriešiem visvairāk bijis laikā starp 1920. un 1926. gadu dzimušo — 853, kurpretim to pašu gadu gājumu neprecēto sieviešu skaits nav pārsniedzis 81! Aplūkojot arī pārējo gadu gājumu sieviešu skaitu un pieņemot, ka sieva caurmērā četrus gadus jaunāka par vīru, iznāk, ka tikai katrs septītais Vācijā palikušais latvietis, kas dzimis starp 1920. un 1926. gadu un vēl nav precējies, varēja cerēt iegūt latvieti par sievu!

Vācu tautas kultūra, paražām un dzīves veids visumā vairāk atbilst latviešu kultūrai, paražām un dzīves veidam nekā attiecīgās lietas un parādības aizjūras anglosakšu zemēs. No šī viedokļa raugoties,

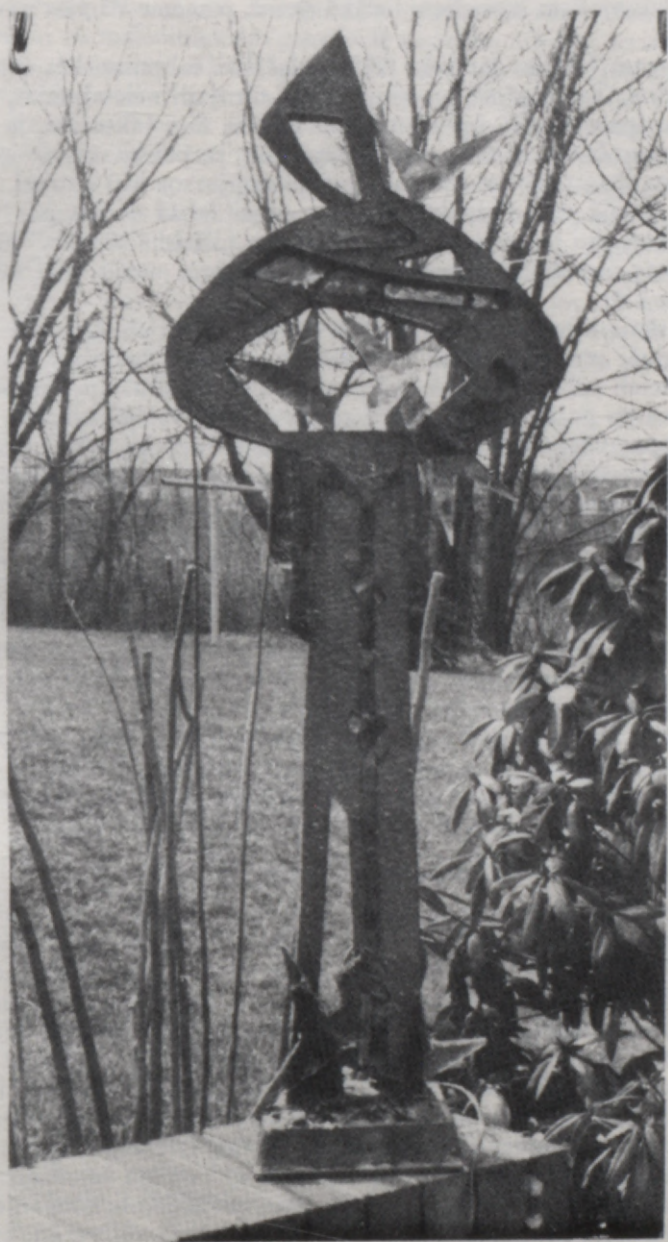
Vācijas latviešiem vajadzētu būt vieglāk iedzīvoties jaunajā vidē un galā varbūt pārtautoties nekā Āreiropas latviešiem.

II. *Apstākļi, kas kavē pārtautošanos*

Vācu federālā valdība un atsevišķo zemju valdības ir stingri nostājušās pret ārzemju bēgļu pārtautošanu. Valdības darbinieki šādu nostāju ir deklarējuši neskaitāmas reizes. Palūkosimies kaut vai Ziemeļreinas-Vestfāles darba un sabiedrisko lietu ministra 1957. g. 26. februārī Diseldorfā sasauktās sēdes protokolā. Sēdē, kur pārrunātas bezdzimtenes ārzemnieku un nevācu bēgļu lietas, augstākais valdības padomdevējs Hunts (Oberregierungsrat Dr. Hundt) starp citu teicis: „Liekas, nepieciešami noraidīt asimilāciju kaut vai tāpēc vien, ka ārzemēs to iztulko par ģermānizācijas tieksmi. Ārzemju, īpaši Austrumeiropas, laikrakstos un periodiskajos izdevumos atkārtoti parādās raksti ar asiem uzbrukumiem Vācu federālajai republikai, kuŗos ar sagrozītiem faktiem lūko pierādīt, ka vācu federālā valdība, kā arī zemju valdības ar visiem iespējamiem līdzekļiem pūlas iedabūt Vācijā dzīvojošos poļus, ukraiņus, dienvidslavus, igauņus, lietuviešus un latviešus asimilācijas kausejamā katlā, lai viņi zaudētu savu sākotnējo tautību un tā kļūtu par vāciešiem. Šāda bīstama kolportāža ir noteikti jānoraida, jo tā var ... apdraudēt federālās republikas starptautisko stāvokli.”

Vācu federālā valdība un zemju valdības pūlas materiāli atbalstīt ārzemju bēgļu kultūrālos centienus. Federālā parlamenta kristīgo demokratu un kristīgo sociālistu ūnijas deputāts Krafts parlamenta sēdē 1961. gada 16. martā, pieprasot paaugstināt līdz tam laikam budžetā atvēlētās summas ārzemju bēgļu kultūrālā darba atbalstīšanai, savu prasību pamatodams, starp citu teicis: „Mums jāmēģina panākt nokārtojumu, kas atbilst kā mūsu, tā likteņa tik smagi skarto nevācu ļaužu pašcieņai. Mēs katrā izdevīgā gadījumā uzsvēram, ka esam draudzīgi noskaņoti pret Austrumeiropas tautām. Te nu ir izdevība pierādīt, ka tas tiešām tā ir: mums ir jūtami jāpalīdz tai šo tautu daļai, kam starp mums jāēd emigrācijas rūgtā maize, uzturēt savu patstāvību un savu tautiskumu.” Lieki pieminēt, ka šāda nostāja ir gluži pretēja dažu Āreiropas zemju nostājai, kur attiecīgo zemju valdības ieceļotāju kultūrālos centienus gan pacieš, tomēr aktīvi neatbalsta.

Vācu valdība nepūlas panākt, lai, t.s., bezdzimtenes ārzemnieki pieņemtu vācu pavalstniecību. Tā kā likumā par šiem ārzemniekiem (Gesetz über die Rechtsstellung heimatloser Ausländer im Bundesgebiet), kas stājies spēkā 1951. g. 25. aprīlī, šiem ārzemniekiem paredzētas gluži tās pašas tiesības, kas Vācijas pavalstniekiem, atskaitot vēlēšanu tiesības, šeit nav tādu praktisku apsvērumu, kas varētu likt

Jānis Pontags

SVĒTAIS FRANCIS

Vācijā dzīvojošiem latviešiem lielākā skaitā pieņemt Vācijas pavalstniecību.

Vairumam Vācijas latviešu trūkst plašākas saimnieciskās izplešanās iespējas. Tas nozīmē, ka viņi Vācijā tik dziļi neiesakņojas, resp. nav savu īpašumu dēļ pie tās tik ļoti saistīti. Šim faktoram, ja runā par pārtautošanos, zināma loma būtu tad, ja pēkšņi rastos iespēja atgriezties dzimtenē: no Vācijas Latvijā atgrieztos ļoti daudzi.

Daļa Vācijā dzīvojošo latviešu nav visai labās domās par vācu tautu vēsturisku iemeslu dēļ. Tāpat palama „kārklu vācietis” vēl arvien liekas pietiekami nejauka, lai spētu atturēt vienu otru tautieti par tādu kļūt.

Politisks klimats Vācijā varbūt vairāk nekā jebkuŗā citā zemē neļauj gluži izgaist latviešu cerībām uz Latvijas brīvības atjaunošanu. Vācieši nebūt neuzlūko pašreizējo politisko situāciju Eiropā par nokārtotu un pastāvīgu. Šī paša iemesla dēļ jau vācieši atbalsta Austrumeiropas bēgļu nacionālo rosību: viņiem rūp, lai viņi pasaules acīs neizskatītos kā „revanšisti”, par kādiem viņus mēdz dēvēt komunisti; viņiem rūp, lai būtu vēl citi, kas ar pašreizējo politisko stāvokli ir nemierā. Zīmīgi ir atklātie vārdi, ko kāds redzams vācu politiskais darbinieks nesēn teicis Latviešu centrālās komitejas priekšsēdim: „Mums ir labāk, ja mūsu vidū dzīvo 10.000 latviešu, nekā, ja jūs pārtautodamies mums dotu klāt vēl 10.000 jaunu vāciešu.”

Nelielajam Vācijas latviešu jaunatnes procentam, kas apmeklē Minsteres latviešu ģimnaziju, šī skola ir ievērojams faktors, kas novērš vai vismaz aizkavē pārtautošanos.

Gandrīz pats par sevi saprotamais apstāklis, kas Vācijā, tāpat kā visās citās emigrācijas zemēs, kavē pārtautošanos, ir jebkuŗa veida sabiedriski kultūrālā rosība: papildskolas, organizācijas, teātra izrādes, koncerti, pat vienkārša latviešu tikšanās māju viesībās.

III. Faktiskā aina par pārtautošanos 1964. gadā

Daugavas Vanagu organizācijas centrālā valde nacionālo problēmu pētīšanai 1964. gadā izsūtīja atsevišķām DV nodaļām dažādās Vācijas pilsētās 800 aptaujas lapu, kuŗas nodaļu darbinieki izdalīja savu pilsētu un to apkārtnes latviešiem un vēlāk izpildītas ievāca atpakaļ un nosūtīja centrālajai valdei. Centrālā valde saņēma 295 aptaujas lapas ar ierakstītām ziņām. Secinājumi par vispārējo ainu, ko no aptaujas atbildēm var gūt, tāvad būs gauŗām neprecīzi, jo var tikai minēt, ko būtu atbildējuši tie, kas neatbildēja. Ar šādu problēmu jāsastopas vienmēr, ja piedalīšanās aptaujā ir brīvprātīga, ne piespiesta. Pārāk vieglprātīgi būtu iedomāties, ka ziņu sniedzēji bijuši tikai nacionāli apzinīgākie latvieši, bet neatbildējuši tikai tādi, ko „latviešu lietas neinteresē”. Neatbildēšanas iemesli vēl varētu būt bi-

juši: kūtrība, nesaskaņas ar aptaujas organizētājiem, intelektuālām personām un māksliniekiem piemītošā nepatika atbildēt uz aptaujām, kur viņu — individuālistu — sniegtās ziņas pievieno ziņu masai, ko tad saskaita, atskaita, procentuālizē, iedala kategorijās un vērtē (zīmīgi, ka aptaujā ziņas sniedzis tikai viens gleznotājs, viens mūziķis un neviens universitātes mācībspēks). Tomēr laikam būs pareizi pieņemt, ka tad, ja aptaujā būtu bijis iespējams lūgt piedalīties visus Vācijā dzīvojošos latviešus un viņi faktiski arī būtu piedalījušies, no latviešu nacionālā viedokļa kopaina būtu ievērojami negatīvāka.

Tātad: kaut gan aptaujas atbildes pārstāv tikai apmēram 10% no Vācijā dzīvojošiem latviešiem un pie tam vēl šos 10 procentus nav pamata uzlūkot par visai reprezentatīvu izlasi, palūkosimies, kādu ainu mums šīs atbildes sniedz, un padomāsim, ko no tām varētu secināt.

Aptaujā ietvertas 1144 personas (295 ziņu sniedzēji, 255 laulātie draugi un 594 bērni). 237 ziņu sniedzēji ir vīrieši un 58 sievietes. 254 ziņu sniedzējiem ir Latvijas pavalstniecība, 39 — Vācijas un diviem — citu zemju. Tātad lielais vairums ziņu sniedzēju ir precējušies latviešu vīrieši, kas paturējuši Latvijas pavalstniecību. Turpretim, ja apskatām datus par laulāto draugu pavalstniecību, redzam, ka tikai 85 personām ir Latvijas pavalstniecība (80 personām dzimtā valoda ir latviešu valoda), bet 154 personām Vācijas pavalstniecība (161 personai dzimtā valoda ir vācu valoda). Citu zemju pavalstniecība ir vai nekādas nav 12 laulātajiem draugiem, bet par četriem ziņu trūkst. Skaidri redzams, ka šai aptaujā mums ir darīšana ļoti lielā mērā ar jaukto laulību ģimenēm: vairāk nekā divās trešdaļās aptaujā pārstāvēto ģimeņu ir nelatviešu laulātie draugi, no kuŗiem lielais vairums ir vācieši, resp. gandrīz divām trešdaļām vīriešu ir vācu sievas.

Kā šis lielais jaukto laulību skaits (un laikam gan tas ir galvenais, kaut gan būs vēl citi pārtautošanos veicinātāji faktori) ietekmē bērnus, rāda tālākie aptaujas dati, kas nesatrieks varbūt tikai galīgi neglābjamos nacionālos optimistus. Latviski sarunājas tikai 53 bērni, kas jaunāki par 13 gadiem, vāciski 137. Tikai vienā (!) ģimenē bērni ar māti vācieti sarunājas latviski, un ir tikai četras ģimenes, kur abi vecāki ir latvieši, bet bērni sarunājas vāciski. Ģimenēs ar 13 līdz 18 gadu veciem bērniem aina ir nedaudz labāka: latviski sarunājas 75 bērni, bet vāciski 92. Tikai divās ģimenēs, kur māte ir vāciete, bērni šai vecumā sarunājas latviski, un tikai piecās ģimenēs, kur abi vecāki ir latvieši, bērni sarunājas vāciski. Secinājums: gadījumi, kur jaukto laulību bērni sarunājas latviski, ir tik reti, ka tie atzīmējami gandrīz kā kaut kas ārkārtīgs. No otras puses — nav arī visai daudz tādu ģimeņu, kur abi vecāki latvieši, bet bērni sarunājas vāciski; šis apstāklis mūs var mazliet iepriecināt.

Tālāk par bērnu latvisko izglītību. Tikai 29 no iztaujāto vecāku bērniem apmeklē latviešu skolu Minsterē, bet 258 bērni to neapmeklē. Gadījumos, kad bērni Minsteres latviešu ģimnaziju vai tai pievienoto pamatskolu neapmeklē, gan nevarētu viscaur runāt par nacionālās apziņas trūkumu, jo svarīgs iemesls būs arī vecāku nevēlēšanās, ka bērni dzīvo no viņiem šķirti. No otras puses tomēr mulsina apstākļi, ka uz jautājumu: „Vai vēlaties par šīs skolas darbu saņemt plašāku informāciju?” tikai 55 vecāki, kuŗu bērni Minsteres skolu neapmeklē, atbildējuši ar „jā”, bet 177 pateikuši „nē”. Par papildskolu apmeklēšanu aina ir itin līdzīga. Papildskolas apmeklē 55 iztaujāto vecāku bērni, neapmeklē 229. Latviešu papildskolu neapmeklēšanai 156 gadījumos gan minēti pietiekami attaisnotāji iemesli (papildskolas dzīvesvietā nav, bērni par maziem vai par veciem, bērni apmeklē latviešu skolu Minsterē un taml.). Tomēr minēti arī tādi iemesli, kā: bērni neprot latviešu valodu (25 gadījumos), nav intereses (9), neatzīst par vajadzīgu (4), sliktu skolotāju dēļ (4), tas apgrūtina mācības vācu skolā (4), skolām nav piemērotu grāmatu (1), sieva nevēlas (1) utt. Par 63 bērniem, kuŗi latviešu skolu neapmeklē, vecāki gan apgalvo, ka mācības latviskajos priekšmetos notiekot mājās, kamēr 131 bērnam mācību mājās nav.

Atbildes uz citiem jautājumiem jau gūto ainu var tikai papildināt, bet ne uzlabot. Daži piemēri: 34% vecāku, bet tikai 20% bērnu vienmēr apmeklē latviešu dievkalpojumus. Tikai 10% vecāku, bet 39% bērnu nemaz neapmeklē latviešu sarīkojumus (daļa bērnu gan būs dievkalpojumu un sarīkojumu apmeklēšanai par maziem). 84% vecāku (te laikam domāts vismaz viens no vecākiem katrā ģimenē) lasa latviešu grāmatas, bet tikai 30 % bērnu.

IV. Secinājumi

Jauktās laulības ir galvenais apstākļi, kas veicina Vācijas latviešu zušanu latvietībai. Faktiski te par pārtautošanos nevar runāt kā par individuālu, bet gan kā par paaudžu procesu: tēvam latvietim uzaug dēls vācietis, nesaņemdamš jau no pašas agrās bērnības nekādus latviskus iedīgļus vai saņemdamš tos minimālās, neiedarbīgās porcijās.

Kaut gan vācu valdība nevēlas panākt bēgļu pārtautošanos un pat piešķir līdzekļus viņu kultūrālajai darbībai, lai pārtautošanos novērstu (atalgojot papildskolu skolotājus, uzturot latviešu ģimnaziju), daudzi latvieši viņiem dāvātās iespējas neizmanto pretēji savas patvēruma zemes valdības gribai.

Tā kā Vācijā mazāk nekā jebkuŗā citā patvēruma zemē latvieši pieņēmuši jaunu pavalstniecību, bet pārtautošanās tomēr ir ļoti izmanāma, jāsecina, ka pavalstniecībai pārtautošanās procesā nav svarīga loma.

LATVIEŠU SKAITS AUSTRĀLIJĀ

Edgars Dunsdorfs

I

Pēc oficiāliem datiem, laikā no 1945. g. oktobra līdz 1964. g. martam Austrālijā ieradušies un apmetušies uz pastāvīgu dzīvi 20.036 latvieši.¹ Parasti skaita, ka Austrālijā dzīvo 20.000 latviešu.² Šis skaitlis tomēr ļoti ievērojami jākorrigē, lietojot citus Austrālijas oficiālās statistikas datus.

Pēc 1954. g. 30. jūnija tautas skaitīšanas datiem, Austrālijā šai datumā bija 17.257 Latvijā dzimušie. Atskaitot 178 žīdus, paliek 17.079. Šo skaitli var salīdzināt ar toreiz ieceļojušo skaitu — 19.949. Pieskaitot agrāk ieceļojušos 360 veclatviešus un atskaitot 332 izceļojušos, kā arī 376 mirušos, vajadzēja būt 19.611. Salīdzinot ar faktiski konstatētiem 17.079, tātad pietrūkst 2532 personas.³ Ir jautājums, kur tie palikuši?

Ar līdzīgu aplēsumu I. Šterns konstatēja, ka 1954. gadā trūkst 3000 latviešu, un pēc tā sprieda, ka tie ir tādi, „kas sevi par latviešiem vairs neatzina”.⁴ Šterna aplēsumā ir principiāla kļūda, jo viņš, pirmkārt, pīlnīgi identificē Latvijā dzimušos ar latviešiem un, otrkārt, pieskaita Latvijā dzimušajiem arī 934 latviskās laulībās Austrālijā dzimušos.

Pēc pieejamās statistikas nevar spriest, ka būtu pazuduši 3000 latvieši. Varētu, piemēram, domāt, ka visi latvieši ieceļojot deklarēja savu tautību. Turpretim, kad tautas skaitīšanas lapās bija jāieraksta dzimšanas vieta, tad Krievijā un Vācijā dzimušie latvieši minēja savu dzimšanas vietu atbilstoši patiesībai. Līdz ar to varēja rasties nesaķaņa starp abējiem datiem. Pārbaudīsim šo iespēju.

Nākošā tautas skaitīšana pēc 1954. gada notika 1961. gada 30. jūnijā.⁵ Pēc tās redzams, ka Latvijā dzimušo skaits ir 16.452. Samazinājums ir 805. Pēc demografijas biļetena redzams, ka no 1954. līdz 1961. gadam (abiem šiem gadiem ņemot pusi attiecīgo datu) ieceļojis 261, izceļojuši 310, bet miruši 603 Latvijā dzimušie. Tātad samazinājums ir 742. Ņemot vērā, ka 1954. un 1961. gadā pieņemtā puse varēja no faktiskiem datiem atšķirties, starpība — 63 personas — ir tik maza, ka to var ignorēt.

Ja 1954. gadā konstatētais iztrūkums 2500 vai 3000 personas būtu bijuši latvieši, kas atteikušies no savas tautības, tad 1961. gadā starpībai vajadzēja būt daudz lielākai. Pārtautošanās taču ar laiku progresē. Labā saskaņa starp 1954. un 1961. gada datiem pierāda, ka 2500 latviešu trūkumā 1954. gadā pārtautošanos nevar vainot. Šeit sniegtais izskaidrojums tādēļ ir daudz ticamāks, t.i., ka šie 2500 ir ārzemēs (Krievijā un Vācijā) dzimušie latvieši.

Vācijā dzimušo latviešu bērnu skaitu, kas ieceļoja Austrālijā, var aplēst pēc jau zināmiem datiem. No 108.009 bēgļiem, kam minēts vecums, 3252 bija dzimuši Vācijā.⁶ Var tātad domāt, ka starp Austrālijā ieceļojušiem latviešiem 3 % bija dzimuši Vācijā, t.i., apmēram 600. Atskaitot šos 600 no starpības 2500, pieņemsim, ka atlikušie 1900 Austrālijā ieceļojušie latvieši bija dzimuši Krievijā.

Nākošais ir jautājums par Austrālijā dzimušiem latviešiem, jo tie jāpieskaita Latvijā, Vācijā un Krievijā dzimušajiem, lai dabūtu kopējo skaitu. Pēc oficiālās statistikas var aplēst piedzimušo bērnu skaitu tais ģimenēs, kurās abi partneri ir dzimuši Latvijā, kā arī tais ģimenēs, kurās viens no laulātajiem ir dzimis Latvijā. Šādas ziņas oficiālās statistikas publikācijās sākas ar 1951. gadu.⁷ Statistikā minēts tikai vecāku skaits. Dzimušie dvīņi ir jāaplēš proporcionāli vispār Austrālijā dzimušo dvīņu skaitam. Bez tam pēc mirstības tabulas datiem jāaplēš zīdaiņu mirstība, lai konstatētu eventuāli pārdzīvojušos kādā noteiktā datumā. Starp formālā statistikā minēto jauktu laulību bērniem daļa būs tīri latvieši, ja viens no laulību partneriem ir dzimis Krievijā. Bērnu skaits, kam viens no vecākiem dzimis Latvijā, bet otrs Krievijā, sistematiski samazinās no 44 bērniem 1951. gadā līdz 8 bērniem 1962. gadā. Pavisam kopā šādu bērnu laikā no 1951. līdz 1961. gada vidum dzimuši 220, bet ekstrapolējot atpakaļ līdz 1948. gadam, pieskaitot dvīņus un atskaitot (pēc mirstības tabulām) mirušos zīdaiņus, dabūjam 250 bērnus. Skaitīsim, ka puse no viņiem ir dzimuši latviešu ģimenēs, bet puse jauktās (latviešu un krievu) laulībās. Vācijā dzimušo skaits vēl nerada problēmas, jo var pieņemt, ka līdz 1961. gada tautas skaitīšanai tikai niecīga daļa no viņiem bija nodibinājusi ģimenes dzīvi. Aplēsuma rezultātā dabūjam latviešu vecākiem Austrālijā dzimušo bērnu kopskaitu 1961. gada vidū - 5725.

Latviešu skaits Austrālijā (30. jūnijā)

	1954. g.	1961. g.
Latvijā dzimušie (atskaitot žīdus)	17.079	16.300
Veclatvieši	360	300
Dzimuši Vācijā	600	590
Dzimuši Krievijā	1.900	1.820
Dzimuši Austrālijā	2.667	5.725
<hr/>		
K o p ā (noapaļojot)	22.600	24.700
To skaitā puslatvieši	1.400	3.300

II

1968. gadā publicētajā grāmatā *Trešā Latvija* autors pārbaudīja šo *Archīva* V sējumā publicēto aplēsumu par latviešu skaitu Austrālijā 1954. un 1961.gadā. Korrigētais kopskaits 1954. gadam pēc pārbaudes bija 22.300 (no tiem 1400 puslatviešu), bet kopskaits 1961. gadā 24.900 (no tiem 3800 puslatviešu).⁸

Zināmu nedrošību autora iepriekšējos aplēsumos par latviešu skaitu Austrālijā radīja neziņa par to, cik daudz kopskaitā ir latviešu, kas dzimuši ārpus Latvijas. Latvijā dzimušos ņemot pēc tautas skaitīšanas datiem, viņiem jāpieskaita Pirmā pasaules kara laikā Krievijā dzimušie un Otrā pasaules kara laikā Vācijā un citās Rietumeiropas zemēs dzimušie, un beidzot Austrālijā dzimušie.

Tagad šī nedrošība lielā mērā novērsta. 1972. gadā autors ar 49 līdzstrādnieku palīdzību Viktorijā izdarīja izlases aptauju, un starp aptaujas jautājumiem bija arī jautājums par dzimšanas vietu. Aptaujas rezultāti plašākā rakstā iztirzāti *Archīva* XIV sējumā.⁹

Saskaņā ar šo pētījumu konstatējams, ka Austrālijā 1971-1972. gadā dzīvoja 14.478 Latvijā dzimušo. Pieskaitot pēc aptaujas konstatētos ārpus Latvijas dzimušos, dabūjam kopskaitā vidēji 33.000 personu. Tā kā šis skaitlis nav iegūts tiešā skaitījumā, bet aplēsts pēc izlases aptaujas, tad tas svārstās precīzi aplēšamās robežās, ko zinātniskajā terminoloģijā sauc par statistikas kļūdu. Ņemot vērā šīs robežas, var vērtēt, ka Austrālijā ir vismaz 31.000, bet ne vairāk par 36.000 latviešu.

Šais skaitļos ietilpst arī ieprecētie sveštautieši un daļējie latvieši, kas dzimuši jauktajās laulībās. Pēdējo skaitā vairums ir puslatviešu, bet mazākums jau arī ceturtdaļlatviešu. Pēc izdarītās izlases var noteikt, ka ieprecēto sveštautiešu skaits bija vidēji 3570 un daļējo latviešu skaits vidēji 4830. Aplēšot statistikas kļūdu, ieprecēto sveštautiešu skaits svārstās no 2800 līdz 4300, bet daļējo latviešu skaits no 4000 līdz 5700. Ja atskaitām no kopskaita ieprecētos sveštautiešus un daļējos latviešus, tad dabūjam vidēji 24.600 personu, ko varētu uzskatīt par simtprocentīgiem latviešiem (ar svārstībām no 24.200 līdz 26.000).

Saprotams, daļa no šīm par simtprocentīgiem latviešiem uzskatāmām personām ir brīvprātīgi pārtautojusies. Pēc *Archīva* XIV sējumā sīkāk aprakstītās metodes autors ir aplēsis pārtautojo latviešu procentu. Pēc izlasē intervēto pašu vērtējuma, nemaz nav pārtautojušies 48,9 %, nedaudz pārtautojušies 10,2 %, pa pusei pārtautojušies 26,7 % un pilnīgi pārtautojušies 14,2 %.

Pētījot faktoros, kas ietekmē pārtautošanos, konstatēts, ka gados jaunie pārtautojas vairāk nekā gados vecākie. Tie, kam zemāka izglī-

tība, pārtautojas straujāk nekā tie, kam augstāka izglītība. Pēc nodarbošanās visnoturīgākie pret pārtautošanos ir patstāvīgie amatnieki, ierēdņi un biroju darbinieki. Tie, kas sevišķi apmierināti ar savu darbu, kā arī tie, kas sevišķi neapmierināti — tātad galējības — pārtautojas visvairāk. Liela pretošanās spēja pret pārtautošanos ir tiem, kas arī ārpus mājas sarunājas latviski, t.i. tiem, kas satiekas ar citiem latviešiem un uzturas latviešu sabiedrībā.

Runājot par latviešu skaitu, vismaz jāpiemin, ka daļa no tiem, kas dzimuši no latviešu vecākiem, sevi par latviešiem vairs neskaita. Tomēr tādu latviešu, kas pilnīgi sarāvuši saites ar pārējiem latviešiem (vismaz Austrālijā), ir samērā maz. Vairums ir tādu, kas spēruši pirmos soļus svešas tautības virzienā. Augšējais procentuālais novērtējums attiecas gan tikai uz latviešu pirmo paaudzi. Par jaunatni šai ziņā vēl jāizdara pētījumi.

VĒRES

- 1 *Australian Immigration*, July 1964.
- 2 J. Rutkis, *Latvijas ģeografija* (1960), 439. lpp.
- 3 *Census of the Commonwealth of Australia* 30 June 1954. *Demography*, Bulletin 69—80. E. Dunsdorfs, „Cik latvieši iebraukuši Austrālijā līdz 1947. gadam”, *Austrālijas latvietis*, 1955. g. 30. aprīlis.
- 4 *Latvju enciklopēdija*, Papildinājumi (1962), 87. lpp.
- 5 *Census of the Commonwealth of Australia*, 30 June, 1961.
- 6 3 LAK (1947), 7. lpp.
- 7 *Demography*, Bulletin 69. Par laiku no 1948. līdz 1950. gadam dati par laulātiem un dzimušiem ekstrapolēti.
- 8 Edgars Dunsdorfs, *Trešā Latvija* (Melburnā 1968), 38. un 39. lpp.
- 9 Edgars Dunsdorfs, „Austrālijas latviešu tautas grupas anatomija”, *Archīvs XIV* (1974), 47—98. lpp.

LATVIEŠU SKAITS AMERIKAS SAVIENOTAJĀS VALSTIS 1960. GADĀ

Ramirs Šēnfelds

No ASV 1963. gada oficiālajiem datiem izriet, ka laikā no 1940. līdz 1962. gadam Amerikas savienotajās valstīs ieceļoja 40.465 latvieši.¹ *Latvju enciklopēdijā* minēts lielāks skaitlis — 45.000.² 1960. gada 1. aprīlī ASV tautas skaitīšanā konstatēja 50.907 Latvijā dzimušas personas un 40.010 tādas, kam tēvs dzimis Latvijā, kopā 90.917 jeb apaļos skaitļos 91.000.³ Šie dati nav gluži pilnīgi, jo tajos neietilpst to Latvijā dzimušo sieviešu bērni, kam tēvs dzimis ārpus Latvijas. Citiem vārdiem — statistika par jaukto laulību pēcnācējiem nav pilnīga. Datu trūkst arī par ASV dzīvojošiem latviešiem, kas dzimuši citur nekā Latvijā un ASV. Totiesu statistikā minēto personu skaitā ietilpst arī Latvijā dzimušie minoritāšu tautību piederīgi un viņu pēcnācēji. Pieņemot, ka abējie dati izlīdzinās, uzskatīsim, ka sekojošā tabulā parādītie ir latvieši.

Tabulā vispirms ietilpst 1960. gada 1. aprīlī ASV konstatētie Latvijā dzimušie. Oficiālajā nomenklātūrā tos apzīmē „foreign born: Latvia”. Seko to iedzīvotāju bērni, kam tēvs dzimis Latvijā — oficiāli: „native of foreign or mixed parentage: Latvia”.

Bez tam kopskaitļos ietilpst Latvijā dzimušie krāsainie (nonwhite): 7 vīrieši un 16 sievietes, kopā 23, un Latvijā dzimušo tēvu 25 krāsainie dēli un 14 meitas, kopā 39. Vai Latvijā dzimušie krāsainie būtu tur kaŗa laikā dzimušie mongoļi?

Tabulā stāti sakārtoti pēc tajos dzīvojošo latviešu skaita.⁴

Amerikas latvieši atsevišķos stātos 1960. gadā

Stāts	Dzimuši Latvijā			Tēvs dzimis Latvijā			Kopskaits
	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	
Ņujorka	4982	5610	10.592	5057	5030	10.102	20.694
Ilinoja	2264	2637	4.901	1825	1899	3.724	8.625
Kalifornija	1867	2276	4.148	1955	1912	3.871	8.019
Ņudžersija	1461	1493	2.954	1455	1508	2.970	5.924
Pensilvānija	1306	1566	2.872	1486	1450	2.936	5.808
Masačūsetsa	1381	1581	2.962	1295	1300	2.595	5.557
Mičigana	1844	1913	3.757	803	865	1.672	5.429
Ohaio	1237	1395	2.632	763	674	1.437	4.069
Viskonsina	994	1099	2.093	436	449	888	2.981
Minesota	815	1022	1.837	306	351	657	2.494
Konektikuta	646	703	1.349	462	400	862	2.211
Mērilenda	371	383	754	757	699	1.456	2.210

Vašingtona	695	674	1.369	303	260	563	1.932
Vašingtona, D.C	387	468	859	404	429	833	1.692
Indiāna	563	606	1.173	180	173	353	1.526
Florīda	366	339	705	443	360	803	1.508
Nebraska	505	450	955	130	142	272	1.227
Aiova	379	349	728	109	130	239	967
Virdžīnija	175	226	411	253	256	509	920
Oregona	272	273	545	121	141	262	807
Teksasa	171	143	314	223	237	460	774
Kolorādo	210	231	441	104	102	206	647
Misūri	90	116	206	176	118	294	500
Ziemeļkarolīna	129	101	230	86	59	145	375
Delavēra	126	116	242	40	51	91	333
Džordžija	61	64	125	97	97	194	319
Tenesija	65	89	154	89	55	144	298
Arizona	77	61	138	81	73	154	292
Kentuki	65	84	149	86	54	140	289
Dienvīdākota	118	88	206	27	38	65	271
Mēna	71	78	149	61	29	90	239
Kanzasā	66	60	126	85	26	111	237
Rodailenda	24	40	64	64	70	134	198
Ziemeļdakota	69	67	136	7	8	15	151
Rietumvirdžīnija	15	28	43	76	27	103	146
Ņuhempšīra	33	36	69	28	37	65	134
Luiziāna	46	20	66	29	37	66	132
Dienvīdkarolīna	32	32	64	38	20	58	122
Alabama	8	24	32	44	41	85	117
Vaiomīnga	35	25	60	20	19	39	99
Vermonta	24	24	48	24	25	49	97
Havaja	17	19	36	29	18	47	83
Oklahoma	20	35	55	18	4	22	77
Montāna	13	21	34	33	4	37	71
Misisipi	17	5	22	18	25	43	65
Ziemeļmeksika	—	13	13	8	35	43	56
Arkanzasa	12	8	20	19	12	31	51
Nevada	20	4	24	16	10	26	50
Aļaska	12	—	12	8	8	22	34
Aidaho	12	13	25	—	5	5	30
Jūta	4	4	8	12	10	22	30

Kopā

24.172 26.712 50.907 20.189 19.782 40.010 90.917

Lūdolfs Liberts

PAŠPORTRETS

Augšējā tabulā redzams, ka no visiem ASV latviešiem vairāk nekā 69.000 jeb 77 % dzīvoja desmit galvenajos „latviešu stātos” — tātad latvieši Amerikā dzīvoja samērā koncentrēti. Analizējot tabulu, redzams, ka Amerikā bija ievērojams latviešu sieviešu pārsvars — 26.712 sievietes un tikai 24.172 vīrieši, kas dzimuši Latvijā. Starp ASV dzimušajiem latviešiem bioloģisku iemeslu dēļ aina ir daudz vairāk izlīdzināta. Tomēr, skatot Latvijā un ASV dzimušos, sievietes paliek pārsvarā: 46.494 sievietes, salīdzinot ar 44.361 vīrieti.

No tabulas izriet, ka tautas skaitīšanas laikā latvieši dzīvoja visos stātos. Vienīgie izņēmumi bija Aļaska, kur nebija latviešu sieviešu, bet totiesu seši krāsainie, kam tēvi latvieši, un Ņumeksika, kur dzīvoja tikai latviešu sievietes — tur arī samērā daudz bija tādu, kam viens vai abi vecāki nāk no Latvijas.

Amerikas latvieši pilsētās⁴

Pilsēta	Dzimuši Latvijā			Tēvs dzimis Latvijā			Kopskaits
	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	
Ņujorka	4062	4593	8.655	4027	3998	8.033	16.688
Čikāga	2099	2486	4.585	1696	1768	3.464	8.049
Losandželosa	888	1125	2.013	1238	1265	2.503	4.516
Bostona	1095	1300	2.395	1017	986	2.003	4.398
Filadelfija	955	1115	2.070	1137	1091	2.228	4.298
Klīvlenda	693	784	1.477	391	354	745	2.222
Mineapolisa	695	877	1.572	267	280	547	2.119
Milvoki	706	765	1.471	244	274	521	1.992
Detroitā	464	517	981	455	489	944	1.925
Ņuarka	466	545	1.011	449	429	881	1.892
Sanfrancisko	493	585	1.083	394	307	701	1.784
Vašingtona	387	468	859	404	429	833	1.692
Ōmaha	123	135	258	50	55	105	363
Sentluisa	49	78	127	115	56	171	298
Kopā	13.175	15.373	28.557	11.884	11.781	23.679	52.236

Augšējā tabulā uzņemtas 14 pilsētas, kurās relatīvi daudz latviešu. Latviešu kopskaits šajās pilsētās ir 72 % no attiecīgo štatu latviešu skaita. Varam tātad teikt, ka latvieši ASV ir lielā mērā urbanizējušies.

VERES

- 1 U.S. Department of Commerce, *Statistical Abstract of the U.S.* 1963, 99. lpp.
- 2 *Latvju enciklopēdija* (1952), 1246. lpp. Papildinājumi (1962), 77. lpp.

Nikolajs Soikāns

PILSĒTĀ

- 3 H. G. Brunzman (ed.), U.S. Bureau of Census, *Census of Population: 1960* (Washington 1963).
- 4 Vietvārdu rakstība pēc A. Ahero, *Norādījumi par citvalodu īpašvārdu pareizrakstību* . . . VIII (Rīgā 1962).

Redaktora papildinājums Ramira Šēnfelda rakstam

Ramira Šēnfelda raksts par latviešu skaitu ASV bija pirmais, kas vispār šai jautājumā publicēts. To rakstot, viņam nebija piesniedzams 1964. gadā publicētais 1960. gada ASV tautas skaitīšanas datu kopsavilkums (*1960 Census of Population, Vol. I, Characteristics of the Population, Part 1. United States Summary* — sk. 162. tabulu), un viņš arī nebija uzmanīgi izlasījis paskaidrojumus par skaitīšanas veidlapu.

Tā izskaidrojams, ka šai Šēnfelda pioniera rakstā ieviesušās dažas kļūdas. Labojamās kļūdas ir šādas:

Pirmkārt: tabulu kopsummās līmeniskā virzienā ir pieskaitītas, t.s. krāsaino tautību personas, bet pamatskaitļos tās nav pieskaitītas. Tā, piemēram, Ņujorkā ailēs, ko Šēnfelds apzīmē ar „Tēvs dzimis Latvijā” (par šo apzīmējumu un par Ņujorku vispār sk. turpmāk), ir šādi skaitļi: 5057 vīrieši, 5030 sievietes, kopā 10.102. Nav ņemts vērā, ka bez tam ir 15 krāsainie vīrieši, un, tikai tos pieskaitot, iznāk kopā 10.102. Šādas kļūdas ir vienā vai otrā ailē arī Kalifornijā, Ņudžersijā, Mičiganā, Viskonsinā, Vašingtonā (Kolumbijas apgabalā), Indiānā, Virdžīnijā un Aļaskā. Tāpat šāda veida kļūdas ir par Ņujorkas, Milvoki, Ņuarkas, Sanfrancisko un Vašingtonas pilsētu.

Otrkārt, nav pareizs virsraksts „Tēvs dzimis Latvijā”. Tai vietā jālasa „Vecāki vai tikai tēvs dzimis Latvijā”. ASV tautas skaitīšanā pēc tēva dzimšanas vietas otro paudzi klasificēja tikai tad, ja tēvs un māte dzimuši katrs citā ārvalstī.

Treškārt, jālabo dati par Ņujorkas stātu Šēnfelda pirmajā tabulā. Šēnfelds ir kļūdījies Ņujorkas stāta vietā (kas minēts publikācijas 430. lpp.) ņemot Ņujorkas apvienotā statistikas iecirkņa datus (publicēti 431. lpp.). Šai apvienotajā iecirknī ietilpst arī daļa no Ņudžersijas stāta (sk. paskaidrojumu 32 lpp., XVIII). Ņujorkas stātā 1960. gadā bija šāds par latviešiem uzskatīto skaits: 4976 Latvijā dzimušie vīrieši, 5653 sievietes, kopā 10.629. Personas, kam vecāki vai arī tikai tēvs dzimis Latvijā: 4588 vīrieši, 8 krāsainie vīrieši, 4446 sievietes, kopā 9042. Pavisam kopā 19.671.

Ceturtkārt, iepriekš minētās kļūdas dēļ kopskaitļi par ASV ir jālabo šādi: Latvijā dzimušo vīriešu skaits 24.063, sievietes 26.618, kopā 50.681. Personu skaits, kam vecāki vai tikai tēvs dzimis Latvijā: 19.476 vīrieši, 18.997 sievietes, kopā 38.473. Pavisam kopā ir 43.539

vīrieši un 45.615 sievietes jeb kopskaitā 89.154 personas. Šais skaitļos, t.s. krāsainie ir ieskaitīti.

Šo piezīmju autors, rakstot grāmatu *Trešā Latvija* (publicēta 1968. gadā), bija jau ievērojis nesaskaņas Šēnfelda rakstā un tādēļ lūdza bijušo Rīgas pilsētas statistikas biroja darbinieku Valdemāru Klētnieku ASV attiecīgos datus pārbaudīt. Ņemot vērā nelaiķa V. Klētnieka atsūtītos labojumus, grāmatas *Trešā Latvija* 32. lappusē ir ievietoti pareizie skaitļi.

Ja ievērojam, ka ASV statistikā neietilpst tie latvieši un viņu vecāki, kas dzimuši ārpus Latvijas, tāpat neietilpst no latviešu vecākiem ASV dzimušie trešās paaudzes latvieši, tad jāpieņem, ka jau 1960. gadā ASV dzīvoja tuvu pie 100.000 latviešu. ASV 1970. gada tautas skaitīšanā divu „latviešu” paaudžu (Latvijā dzimušie un Latvijā dzimušo vecāku bērni) personu skaits ir 86.413 (skaitlis nav pārbaudīts, tas ņemts no Marutas Kārkles, Līgas Streipas un Laimoņa Streipa grāmatas *The Latvians in America 1640—1973*, Ņujorkā 1974, 128. lpp.). Salīdzinot ar 1960. gadu, tātad samazinājums ir 2841 persona. Šis skaitlis rāda mirušo skaitu pirmajās divi paaudzēs un arī nelielo latviešu skaitu kas no ASV aizceļojuši. Pilnīgi nepareizi būtu pēc šiem skaitļiem spriest, ka latviešu skaits ASV vispār ir samazinājies. Tāpat, kā jau aizrādīts par ASV 1960. gada tautas skaitīšanu, arī 1970 gada skaitļos neietilpst, pirmkārt, divu paaudžu latvieši, kas dzimuši ārpus Latvijas un kas šiem skaitļiem jāpieskaita, iepriekš atskaitot Latvijā dzimušos svešautiešus. Otrkārt, šai skaitli neietilpst trešā un tālākā latviešu paaudze, kas ir otrās paaudzes pēcteči.

Var pieņemt, ka latviešu kopskaits ASV būs ap 100.000 personu. Tomēr īsti noskaidrot, cik latviešu tagad ir ASV, varēs tikai, izdarot tur tādu pašu nejaušās izlases aptaujā kā autors 1972. gadā izdarīja Austrālijā (aptaujas rezultāti un metodes apraksts publicēts *Archīva XIV sējumā*).

Austrālijā 1971. gadā bija 14.478 Latvijā dzimušas personas. ASV 1970. gadā bija 41.707 šādas personas. Pamatojoties uz izlases aptaujas, autors aplēsa, ka 1971. gadā Austrālijā bija vismaz 31.000, bet ne vairāk kā 36.000 latviešu (sk. arī iepriekšējo rakstu). Skaitot proporcionāli pēc Austrālijas datiem, dabūjam ASV vismaz 89.000 un ne vairāk par 104.000 latviešu. Diemžēl, Austrālijas aplēsumu tomēr nevar analogiski attiecināt uz ASV, jo latviešu iedzīvotāju struktūra abās zemēs ievērojami atšķiras. Piemēram, Austrālijā 1971. gadā no Latvijā dzimušajām personām vīriešu bija 54 %, bet ASV 1960. gadā tikai 47 %. Tālāk, laikā no 1960. līdz 1970 gadam Latvijā dzimušo skaits Austrālijā samazinājās par 12 %, bet ASV par 18 %. Šis fakts liecina par atšķirīgu latviešu vecuma uzbūvi, salīdzinot Austrāliju un

ASV. Tādēļ jāgaida, ka ASV kāds lietpratējs demografijā izdarīs latviešu skaita aplēsumu, kas bauda ticamību.

Pret autora izteiktajām domām, ka ASV latviešu skaits ir ap 100.000, ir iebilsts, ka daļa ASV latviešu ir pārtautojusies. Šo faktu autors nebūt neapstrīd, bet tam nav nekāda sakara ar latviešu skaita aplēsumu — arī pārtautotie latvieši ir un paliek latvieši. Pareizi noorganizēta nejaušās izlases aptauja (random sampling) varēs noskaidrot arī pārtautoto latviešu skaitu ASV, kā tas izdarīts Austrālijā.

Otrs iebildums izteikts pret autora pieņēmumu, ka latviešu skaits ASV palielinās ar dabisko pieaugumu. Šis iebildums pamatojas uz draudžu statistikas datiem, ka vairāk latviešu apbedī nekā nokristī. Šai iebildumā nav ņemts vērā, ka jaunā paaudze (kuŗai ir bērni, ko kristīt) ir vairāk atsvešinājušies no latviešu baznīcas nekā vecā paaudze (kas vēlas, lai to apbedī ar latviešu baznīcas svētību). Līdz ar to pēc draudžu statistikas nevar spriest par latviešu skaitu, nedz arī par latviešu dabisko kustību. Demografiem jau labi sen ir pazīstama vispārējā parādība, ka kristīto skaits neatbilst dzimušo skaitam un ka reģistrēto apbedīto skaits neatbilst mirušo skaitam. Šī nesaskaņa kļūst jo lielāka, ja runā par iecerotajiem svešā zemē.

AMERIKAS VECLATVIEŠI

Osvalds Akmentiņš

Sava mazā skaita dēļ latvieši ASV bijuši aizmirsta grupa, par kuŗu līdz Otrajam pasaules kaŗam maz interesējās. Par lielajām etniskām emigrantu grupām, kā: italiešiem, īriem, vāciešiem un poļiem, ir daudz pētījumu, bet par latviešiem nav tikpat kā nekādu. Rezultātā līdz ar emigrantu nāvi gājuši bojā materiāli, kas varētu mums noderēt tagad. Dažos gadījumos saglabāti tikai nostāsti.

Latviešu zemkopju kolonija Linkolnā, Viskonsinas ūtatā, varētu ieinteresēt sākt plašākus pētījumus. Jau priekš 1905. gada Linkolnā sabrauca ap 1500 latviešu, kas lida līdumus, ierīkoja saimniecības un cīnījās par latviskumu (*Wisconsin Magazine of History* 1962). Tomēr vairums ieceļotāju Amerikā centās pēc omulīgas dzīves un bija saukas „kur man labi klājas, tur man tēvija” īstākie pārstāvji.

Redzīgākie sāka kaunināt ūejienes „kārķļu amerikāņus” — „kārķļu vāciešu” brālēnus Latvijā. Kāda īstenībā bija situācija, par to 1903. gadā raksta J. Kalns no Linkolnas: „Lai gan nesmu visai ilgu laiku Amerikā, tomēr varu nomanīt, kāda starpība ir starp ūejienes latviešiem un tautiešiem vecā dzimtenē. Visā plašā Krievijā latviešus pazīst kā uzticīgus zemkopjus, un ikviens ir arī rūpīgs un uzticīgs savā amatā. Turpretim Amerikā ir maz tādu, kas zinātu kaut ko par latviešiem, un ir grūti viņus iepazīstināt ar latviešu tautu. Tādēļ daudz latviešu, kuŗi prot vācu valodu, uzdodas par vāciešiem latviešu vietā. Neizprotu, kāda iemesla dēļ daži tautieši to dara. Cik jauki gan būtu, ka mēs katrs turētu savu tautību mīļu un neaizliegtu sevi pašus pasaules priekšā, bet censtos arī amerikāņiem pierādīt, ka esam tie paši cītīgie latvieši, kas Baltijā” (*Latvieši Amerikā* 1903. g. 10. nr.).

Dažus gadus vēlāk Bostonā ieradās mācītājs un dzejnieks Jānis Steiks un izdeva savu laikrakstu, lai ar to veicinātu savas draudzes darbu un celtu latvisko pašapziņu. Viņš vēl vairāk sajuta latviešu ieceļotāju atšķirtību no dzimtenes un tāpēc ieteica dibināt „latviešu misionāru sēdekļus” lielākās Amerikas pilsētās. Savā laikrakstā *Dieva sveiksme* 1906. gadā J. Steiks rakstīja: „Dzimtenei ūe būtu pienākums nodibināt pie Latviem krietnu misiju. Katrs lielāks punkts lai būtu misionāru sēdeklis. Tad mums būtu dabīgs sakars ar tēviju, kas atnestu tautai divpusīgu svētību.”

Tālāk Steiks deklarēja savu viedokli, uz kā varētu balstīties latviskā emigrācija: „Lati Eiropā nedrīkst aizmirst, ka tiem dzīvo brāļi Amerikā. Lati Eiropā nevar pamest novārtā kā nomalē savas tautas dēlus un meitas, kas cītīgi cenšas uzturēt ticību un tautību kā dār-

gāko mantu." Un kādā citā vietā viņš uzsauc: „Bostonā mēs gatavi uzcelt jaunu Latavi . . .”

Starp latviskās ideoloģijas cementētājiem mēs atrodam arī latviešu pioniera Jēkaba Zibera (1863—1963) apliecinājumu sava laikraksta *Amerikas vēstneša* 20 gadu pastāvēšanas atcerē 1917. gadā: „Katram cilvēkam vajadzētu mīlēt savu tautu, jo kas nemīl tautu, tas nemīl arī savus vecākus un Dievu.” Kā to varētu izdarīt? Ziberģs atbildēja: „Tautu var mīlēt ar viņas literatūras un vēstures pazīšanu.”

Šeit minētie piemēri izteic ir emigrācijas traģismu, ir to, kas būtu jādara, lai apturētu savu tautiešu asimilēšanos. Šīs patriotiskās balsis daudzi nedzirdēja, tās viņus neaizsniedza. Dzīve gāja pa citu gultni, ko nenoteicā latviešu patriotu domas un ieceres.

Vienu no pēdējiem brīdinājumiem jau Latvijas patstāvības laikā izteica bibliotēkārs Roberts Cers Bostonā. To publicēja arī Rīgas latviešu avīzes. Cers rakstīja: „Ja nākošos desmit gados nekas netiks darīts, tad Savienoto valstu latvieši savai tautai būs pilnīgi zuduši. Jau tagad jaunie runā vairāk angļu nekā latviešu valodu. Jau desmit gadus atpakaļ mums tika solīts sasaukt ārzemju latviešu kongresu Amerikā un Latvijā, bet to gaidām vēl līdz šai dienai. Tā kā Jūs esat Latvijā vairāk kopā, tad jums būtu pienākums kaut ko darīt svešumā dzīvojošo cilts brāļu labā. Ir divi ceļi. Vai nu sūtīt uz Ameriku latviešu skolotājus, mācītājus un organizātorus, vai arī iet japāņu teku. Kad japāņu bērni sasnieguši 13. gadu, tos nosūta uz Japānu līdz 20. gadam mācīties savu valodu un kultūru. Pēc tam, ja Japānā nav vietas dzīvei, viņi atgriežas atpakaļ svešumā kā īsti savas tautas patrioti.” Kad ASV Pirmā pasaules kara beigās notika pirmie latviešu kongresi, tomēr neierosināja jautājumu par braukšanu atpakaļ uz dzimteni. Repatriēšanos atstāja katram izlemt personīgi.

Agrākajai latviešu emigrācijai ir vairāki viņi. Ļoti dinamiska ir 1905. gada emigrācija, kas uz Ameriku atsvieda ap 5000 latviešu. Viņu emigrācijas priekšrocība bija jaunība, jo visi bija vecumā starp 20 un 30 gadiem. Tie bija apbruņoti ar sociālisma ideju, labi organizēti un Amerikā ieradās vairāk kā cīnītāji, nevis kā padevīgi un pazemīgi bēgļi. Cīņa kāpina spraigumu, gara mundrumu, un šis apstāklis psiholoģiski revolūcionārus uzturēja aktīvus un viņiem neļāva pagurt. Šie ļaudis izveidoja ne vien politisku aktivitāti, bet arī plašu kultūrālo pašdarbību.

Ļoti svarīgas bija biedrības, kur pulcējās latvieši. Tur bija sasniedzama bibliotēka, koncerti, koŗa un teātra mēģinājumi. Ļaudis parasti nepirka grāmatas, bet ņēma lasīt no bibliotēkas. Biedri centās aizsargāt biedrības godu uz ārieni. Protokolos lūdza neatzīmēt necilīdenus gadījumus, lai „nākošām paaudzēm nebūtu jāsarīkst, ka bijuši

tādi biedri, kas nesuši nesaticību” (sk. Bostonas latviešu biedrības protokolos).

Protams, ne jau visus sabiedriskā dzīve spēj apmierināt. Kur tautieši pulcējas, tur arvien notiek zināma berzešanās. Bija sarūgtinātie. Tie atrāvās kā paši pirmie asimilācijas karognesēji un nolīda kaktos, aizbēga no latviešu sabiedrības. Daži aizgāja kāda personiska apvainojuma dēļ, upurējot visu latvisko dzīvi. Pie tam viņi sajutās kā mocekļi. Šāda tendence ir diezgan bieži sastopama toreizējā latviešu inteliģencē. Var minēt virkni šādu darboņu, kas nozuda no latviskās dzīves apvāršņiem, piemēram, Dr. Kārlis Puriņš, mācītājs Ivans Kleins, Dr. Bitners, Mūrnieks, F. Sanders un citi.

Latviešu revolucionāriem nebija liela kontakta ar Amerikas sabiedrisko vidusslāni, bet roši sakari ar proletāriāta masām. Pēc Dr. J. Ozola, agrākā Krievijas domnieka, atzinuma, toreizējie revolucionāri, kas pulcējās ap Amerikas latviešu koporganizāciju, 1910. gadā pievienojās Amerikas sociālistu partijai, bet otrs nogrupējums Amerikas sociālistu federācijai. Šajās partijās mācīja, ka strādniekam nav svarīga dzimtene, ne arī valoda, bet galvenais cīņa pret kapitālismu. Dr. Bitners, kas esot sarakstījis disertāciju par šo jautājumu, uzskatījis, ka latviešu sociālistu organizācijas ar savu pieslēšanos Amerikas strādnieku kustībai darījušas labu darbu — veicinājušas latviešu izkušanu amerikāņu vidē...

Par atgriešanos dzimtenē revolucionārie latvieši runāja maz. Neviens neticēja amnestijai, ko Krievijas cars izsludināja 1911. gadā. Tikai pēc bolševiku revolūcijas sākās atgriešanās kustība, bet tā beidzās traģiski. Laikā no 1917. līdz 1922. gadam uz Padomju Krieviju atgriezušies repatrianti gāja bojā slimībās un eksekūcijās, jo Staļins neieredzēja no Amerikas atbraukušos sarkanos latviešus, kam bija par daudz lielas un brīvas mutes.

Kopš 1908. gada Bostonā, Ņujorkā, Filadelfijā, Čikāgā un Līnkolnā darbojās latviešu bērniem, t.s., „svētdienas skolas”, kam gan nebija nekāda sakara ar baznīcu. Tās nodibināja revolucionārie skolotāji, kas bija še ieradušies no Latvijas. Viņi pašai dziedzīgi mācīja bērniem latviešu valodu, ģeografiju, vēsturi, dabzinātnes — visus tos priekšmetus, ko nemācīja amerikāņu skolas. Tomēr jau ap 1916. gadu radās jautājums, vai latviešu valodai vēl ir nozīme. Bērni savā starpā runāja angļiski, kaut gan vecāki vēlējās, lai viņi runātu latviski. Ap 1920. gadu svētdienas skolas izbeidza darbību un sākās visstraujākais posms jauniešu asimilācijā. Sabiedriskā darbība atslāba, garīgās intereses noplicinājās, bet bērni asi nostājās pret savu vecāku svētumiem.

Strādnieku biedrībām, kur pulcējās kreisi noskaņotie latvieši, nebija jaunatnes pulciņu, jo paši vecāki bija neziņā, ko bērniem mācīt — vai par sociālo netaisnību, vai arī bērnus pasargāt no jebkādas

politikas. Daudzi bija politikas dēļ tik daudz cietuši, ka bērniem to negribēja novēlēt.

Bērnus mēģināja ieinteresēt par teātra izrādēm, bet bez panākumiem. Bija mēģinājumi panākt, lai bērni piedalās lugās, ko izrāda angļiski, un tā pievērst viņus kultūrālai dzīvei, bet arī šiem mēģinājumiem nebija panākumu. Kas visvairāk bērnus aizrāva prom no vecākiem, bija amerikāņu skolu nostāja, ka nav vairs ne latvieša, ne poļa, ne krieva, bet visi ir amerikāņi. Bērni te atrada jaunu pasauli un tajā ieauga apbrīnojami ātri. Lai izbeigtos nesaskaņas un strīdi ģimenēs starp bērniem un vecākiem tautības lietās, vecāki parasti no cīņas atteicās. Dzīvojot Amerikā, esmu dzirdējis arī par asiem konfliktiem starp bērniem un vecākiem. Viņi kļuvuši viens otram sveši un kā svešnieki aizgājuši katrs uz savu pusi.

Vai var tiesāt veclatviešus? Viņi svešumā iedomājās, ka bērni izaug tāpat kā dzimtenē — par latviešiem. Viņi veda savus bērnus uz teātra izrādēm, zaļumiem, bet kaut kā tomēr pietrūka. Veclatvieši tagad ir vientuļi. Vecās paaudzes teātra aktrise Mīce Niedze nesen šo rindu autoram rakstīja: „Tik daudz spēka un enerģijas tika izlietots, nerunājot par materiāliem līdzekļiem, ko visu atdevām, lai savu tautu saturētu kopā, bet kur viņi tagad ir? Mums, veciem latviešiem, ir dziļas saknes, bet nav jaunas atvases...” Visi nožēlo, ka veclatvieši vairāk domājuši par sevi un savu laiku nekā par bērnu nākotni.

Nevar sacīt, ka baznīca veclatviešiem būtu bijusi latviskā patvēruma devēja svešumā. Revolūcionārie iecelotāji bija naidīgi noskaņoti pret baznīcu. Pārējie nonāca grūtībās. Latvijā vācu muižniecībai paklausīgā luterāņu baznīca bija radījusi negatīvu iespaidu. Protams, Amerikā šīs draudzes vairs nebija vācu muižniecības aizstāves, bet gan pakļautas ASV sinodēm. Starplaikā, pārejot no viena uz otru, bija radies zināms tukšums, jo nebija vēl izveidotas latviskās baznīcas tradīcijas. To aizpildīja ar amerikāņu tradīcijām. Kamēr draudžu dibinātājiem bija nolūks rast savā draudzē latvisku dzīvi ar latviskiem dievkalpojumiem, sinožu nolūks bija tās ātrāk asimilēt. Viņu centieni arī piepildījās. Protams, starplaikā draudzes mēģināja, cik vien to spēkos bija, uzturēt tautisku gaisotni, un var apbrīnot lielo mīlestību, ko fiziska darba strādnieki veltījuši tā Kunga namam.

Kad 1900. gadā dibināja Mārtiņa Lutera draudzi Linkolnā, latviešu kolonisti vēlējušies, lai ceļamai baznīcai būtu nosaukums „Latviešu Mārtiņa Lutera draudze”, bet iestādes tautības apzīmēšanai pretojušās (*Amerikas vēstnesis* 1904. g. 12. nr.). Kas palicis no šīs latviskās baznīcas pēc 64 gadiem? Tā nesen noplēsta, un dēļi izlietoti lopu aizgaldiem.

Tautiešu nacionālā rosība lielā mērā atkarājusies no emigrācijas ministrijas nostājas vai vispār likumiem, kas ļāva latviešiem iecelot

ASV. Savu emigrāciju skaitām no 1888. gada, kad Kurzemes galdniekzellis Jēkabs Zībergs ieceļoja Bostonā, meklēdams labākus dzīves apstākļus. Pagājuši vairāk kā 75 gadi, vesels cilvēka mūžs ar paisumu un bēgumu latviešu kolonijās. Paisums radās, kad emigrācijas iestādes pavēra slūžas kādam jaunam bēgļu vilnim. No šo iestāžu rīcības atkarājusies sabiedriskā rosība vai arī novecošanās. Mūsu draudzes un biedrības ASV, kas nesen atzīmēja 70 un 75 gadus, varēja tāpat pazust kā jau pieminētā Linkolnas latviešu zemkopju kolonija, ja Otrā pasaules kara bēgļi nebūtu ieradušies un turpinājuši šo draudžu un biedrību darbu.

Alfrēds Lapukins

STATENISKI ELEMENTI

Sigurds Kalniņš

PAŠPORTRETS

NO LATVIEŠIEM AMERIKĀ PAR AMERIKAS LATVIEŠIEM

Andris Skreija

Ievads

Vēlos norādīt, kas jāievēro, šo rakstu lasot. Šāda veida apcerējumā nav iespējams pilnīgi apskatīt ne faktus, ne arī visus zinātniskos darbus, kas attiektos uz tematu. Šeit raksturošu tikai pašus svarīgākos faktus un jaunāko literatūru.

Otrkārt, latvieši Amerikā maz pētīti, un zinātnisku datu nav daudz. Arī pats asimilācijas process nav vēl īsti izpētīts; visām līdzšinējām teorijām ir savas vājās puses. Tāpat arī amerikāņu sabiedrība nav vēl zinātniski pietiekami iztīrāta.

Daži vārdi par raksta satura iedalījumu. Vispirms dots īss apraksts par latviešiem Amerikā, izceļot svarīgākos datus un faktorus, kas attiecas uz latviešu asimilēšanos. Tālāk seko amerikāņu apraksts, tad pārskats par asimilācijas teoriju, to attiecinot uz latviešiem, un beidzot prognozes mēģinājums.

Lai gan tieši apskatīti tikai latvieši ASV, atzinumi lielā mērā attiecināmi arī uz Kanādu. Var pat teikt, ka latvieši ASV un Kanādā veido vienu sabiedrību. Atšķirības starp latviešiem Kanādā un ASV nav lielākas par tām, kuŗas var konstatēt latviešos un viņu dzīves apstākļos pašās ASV.

Aizrādu, arī, ka rakstu kā latvietis un nevis tikai kā zinātnieks, kuŗu interesē asimilācija. Tādēļ uzskatišu asimilācijas procesu par pilnīgu tad, kad latvieši Amerikā būs kļuvuši par Amerikas latviešiem, resp. — kad viņi vairs nejutīs sevišķas saites ar latviešiem citur un atbalstīs nevis Latvijas, bet Amerikas intereses.

Latvieši Amerikā

Latviešu vecā paaudze vēl Amerikā nav iesakņojusies. Viņi vēl arvien domā par Latviju. Bieži vien viņi nestrādā savā profesijā, bet dara kādu citu darbu. Viņi ir mazāk apmierināti ar dzīvi Amerikā nekā bija ar dzīvi Latvijā, augsti vērtē savu kultūru un grib turēties kopā.¹ Viņi neizrāda lielu interesi un vēlēšanos aktīvi piedalīties sabiedriskā dzīvē, cenšas pēc augstākās izglītības, bet tikai daļēji atzīst izglītošanos specifiski latviskajā. Šie latvieši augsti vērtē stipras ģimenes saites, resp. tuvas attiecības starp vecākiem un bērniem, vīru un sievu. Tikumu laukā jāmin čaklība, krietnums un dotā vārda turēšana. Nacionāli svarīgs faktors ir latviešu sarīkojumu apmeklēšana; vienai daļai Latvijas brīvība ir vērtība pati par sevi. Svarīgi

ir arī tas, ka lielais vairums ir luterāņi, kaut gan reliģija ir nozīmīga tikai kā ticība, un tā netiek saistīta ar citām sadzīves nozarēm.²

Spriežot pēc laikrakstu ziņām, latviešus diezgan daudz interesē pagātne, tāpat viņi interesējas par Latviju un latviešiem citās zemēs. Arī interese par politiku ir stipra.³ Jāpiemin, ka lielais vairums latviešu nebrauca uz Ameriku saimniecisku motīvu dēļ, bet ir politiski bēgļi ar pretkomunistisku nostāju un uzskata Latvijas brīvību kā vērtību pašu par sevi. Šo faktoru nozīmīgumu nav iespējams aplēst. Vai tie veicinās, vai arī kavēs latviešu pārtautošanos, lielā mērā atkarājas no pasaules politiskajiem notikumiem un no amerikāņu vides reakcijas uz šiem notikumiem.

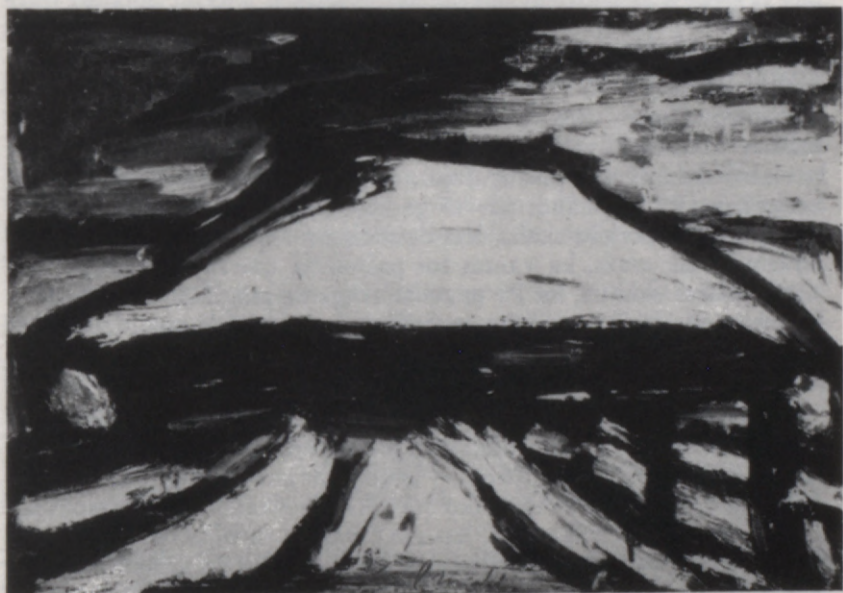
Visas šīs vērtības veido lielu daļu no latviešu kultūras,⁴ kas būtu vairāk vai mazāk specifiski latviska. Klāt vēl nāk valoda un kopējais liktenis. Pēdējais šķiet svarīgs faktors, jo dzīve DP noietnēs un arī pirmie gadi Amerikā lielā mērā nolidzināja atšķirības un dališanos sabiedriskos slāņos, kas bija sākusies Latvijā. Šis laiks padarīja to latviešu tautas daļu, kas vēlāk nonāca Amerikā, sākumā vēl viengabalaināku, nekā latvieši bija Latvijā 1939. gadā.

Materiālās kultūras plāksnē ir ļoti maz kas tīri un specifiski latvisks. Vienīgais izņēmums ir mākslas priekšmeti, it sevišķi etnogrāfiskā laukā. Lai gan pēc B. Radziņa⁵ datiem apmēram 90 % no visām mājām ir latviskās kultūras priekšmeti, tomēr tādēļ vien nevar teikt, ka māja ir izteikti latviska.

Latviešus no amerikāņiem šķir vēl organizācijas. Tās var iedalīt divos pamattipos: 1) organizācijas ar tīri lokālu raksturu un darba lauku, piemēram, draudzes, kori un dažādas lokālas biedrības, un 2) organizācijas, kas cenšas apvienot latviešus vai nu visā Amerikā, vai pat visā brīvajā pasaulē, piemēram, ALA, ALJA, LNAK utt. Pie pēdējām vēl jāpieskaita arī studentu organizācijas un Daugavas Vanagi, kā arī dažas kopēju interešu un profesionālas biedrības, piemēram, Latviešu juristu apvienība, LHZA u.c.

Latvieši Amerikā ir radījuši arī „kolonijas”. Lai gan nav tādas kompakta grupas, kāda, piemēram, ir „Vārpa”,⁶ totiesu var runāt par kolonijām kādas pilsētas apjomā. Latviešu vairumam visbiežākā savstarpējā saskare ir savas pilsētas „kolonijas” robežās un relātīvi reti ar tautiešiem citās pilsētās. Svarīgi arī, ka saskare „kolonijas” ietvaros daudz biežāk ir tieša (face to face) nekā saskare ar tautiešiem citās pilsētās. Pēdējā gadījumā vairāk parastais saskares veids ir netiešais ceļš, visbiežāk ar vēstuļu un literātūras (laikrakstu un grāmatu) palīdzību.

Kā redzam, latviešu kopība un atšķirība no pārējiem Amerikas iedzīvotājiem pamatojas sevišķi latviešu rakstura vērtību bazēs un latviešu organizācijās. Atšķirības materiālajā plāksnē nav lielas.

Tāpat jāizrāda, ka tagad vairs nevar runāt par latviešiem kā par kādu viengabalainu masu. Domājot par latviešiem ASV un Kanādā, jāpatur prātā faktori, kam īsumā pieskarsimies.

Vispirms jāņem vērā, ka asimilācijas process dažādi iedarbojas uz dažāda vecuma cilvēkiem. Lietojot Vornera un Srola⁷ sadalījumu, latvieši iedalāmi: jau pieaugušajos, resp. 18 gadus vecos un vecākos ieceļotājos (P1), jaunākos par 18 gadiem (P2) un visbeidzot šeit dzimušajos (F). Latviešu skaits, kas dzimuši no Amerikā dzimušiem vecākiem, ir tik mazs, ka varam tos pašreizējā iztīrījumā nemaz neminēt. Liekas skaidrs, ka P1 paaudze reaģē uz asimilāciju citādi nekā P2 un ka abām P paaudzēm ir citāda pieeja nekā F paaudzei. Arī asimilācija vismazāk ir iedarbojusies P1 paaudzē un visstiprāk F paaudzē.

Tāpat nozīmīga ir ieceļotāju izglītība un profesija. Labākais ir trejāds sadalījums: 1) ieceļotāji ar pabeigtu augstāko izglītību — profesionāļi, 2) ar vidēju izglītību — ierēdņi un amatnieki, 3) ar zemāko izglītību un zemāku sabiedrisko stāvokli — strādnieki un zemnieki.

Ļoti svarīgi arī atšķirt tos, kas ASV vai nu turpina darboties savā profesijā, vai pat šeit ieguvuši augstāku materiālo un sabiedrisko stāvokli, no tiem, kas kā materiālā, tā prestiža ziņā zaudējuši.

Lai gan Latvijā nebija izteiktu šķiru, tomēr bija savi sabiedrības slāņi, tādēļ arī jāievēro, no kāda sabiedriskā slāņa Latvijā ikviens cēlies. Bez tam svarīgi arī, kuŗā amerikāņu šķirā latvietis gribētu iekļauties. Ja latvietis vēlas iekļūt augšējā šķirā, tad amerikāņu sabiedrība reaģēs citādāk nekā, ja viņš mēģinātu iekļūt vidusšķirā vai strādnieku šķirā. Amerikāņu sabiedrības reakcija savukārt stipri ietekmēs latviešu asimilāciju.

Iepriekšējais pārskats nav pilnīgs, bet ar to domāts norādīt uz pašu svarīgāko, kas ņemams vērā, runājot par „latviešu asimilēšanos”. Mēģināju norādīt uz to, ka vairs nevar runāt par latviešiem kā par viengabalainu masu, bet gan, ka viņu starpā ir lielas un fundamentālas atšķirības.

Amerikāņi

Ir skaidrs, ka īsā rakstā nav iespējams kaut cik pilnīgi aprakstīt amerikāņu kultūru un dzīvi. Šeit pieskarsimies tikai pāris kardināliem jautājumiem, kas lasītājam būtu jāievēro par amerikāņiem. Nav jārunā par visu Ameriku, bet gan tikai par vietām, kur latvieši atrodas lielākā vairumā. Tāpēc var neievērot visas dienvidpavalstis, dienvidrietumus un arī vidējos rietumus, izņemot nedaudzas pilsētas pēdējā apgabalā. Mums arī nav svarīga Amerikas lauku dzīve. Kon-

krēti runājot, latvieši ir koncentrēti lielajās metropolēs Amerikas ziemeļos, austrumos un pāris vietās rietumu piekrastē.

Pamatojoties uz Diboā izteiktām domām, amerikāņi uzskata maiņas un pārmaiņas pašas par sevi kā vērtību un arī kompromisu par atzīstamu. Amerikāņu pasaules uzskatam ir četras pamatpremisas: 1) universs ir saprotams mechaniskos terminos, 2) cilvēks pār to valda, 3) visi cilvēki ir vienlīdzīgi, un 4) individuālo cilvēku var labot. Ir vēl trīs pamatvērtības, ap kurām koncentrētas pārējās: a) fiziskā labklājība, b) vienveidība un c) darba optimisms (effort-optimism).⁸

Lai gan amerikāņu šķiru struktūra nav visur vienāda un īsti izpētīta, var tomēr teikt, ka ir trīs šķiras: augšējā, vidējā un zemākā. Kaut gan visām šķirām ir savas apakšgrupas un daļas, kopīgs ir tas, ka augšējā ir samērā grūti ietikt, ja arī kandidātam būtu nauda. Vidējā šķirā uzņem jau vieglāk, bet arī ar zināmu atturību. Šeit galvenie noteikumi ir kandidāta izglītība, zināmi ienākumi un arī šķirā pieņemtais dzīves stils. Zemāko šķiru veido strādnieki, un tur uzņem gandrīz vai ikvienu; nelaime tikai tā, ka šķiras struktūra ir samērā vāja un prestižs zems.

Asimilēšanās spiediens oficiāli nav liels, un to viegli apmierināt ar pavalstniecības iegūšanu. Nepavalstniekiem reizi gadā ir jāpaziņo valdībai sava adrese, grūtāk ir tikt zināmos valsts darbos, un skolās viņi nevar saņemt dažas specifiskas stipendijas. Cik var spriest no personiskās pieredzes, tad caurmēra cilvēks nejūt ikdienas dzīvē kādu sevišķu spiedienu, ja viņš nav Amerikas pavalstnieks. Oficiāli nav nekādu noteikumu ne kultūras, ne sabiedriskā ziņā, kas nosacītu, kādam jābūt „īstam” amerikānim. Izņēmums ir likuma noteikumi, kas latviešiem nerada grūtības.

Nav arī vēl izkristalizēta īsta teorija par Amerikas nākotni. M. Gordons konstatē trīs vairāk vai mazāk populāras pamattezes: 1) kausēšanas katls, 2) pielāgošanās anglosakšu sadzīves normām un 3) vairāku nogrupējumu sabiedrība (pluralistic society).⁹ Vēl var piebilst, ka, lai gan pastāv ticības brīvība, protestantismu parasti vērtē augstāk par citām kristīgām konfesijām.

Svarīgi arī, ka ar ļoti retiem lokāliem izņēmumiem angļu valoda ir vienīgā, ko lieto ASV. Tas nozīmē, ka šai zemē ļaudis tradicionāli nerunā dažādās valodās, bet ir zināms sabiedrisks spiediens, lai visi runātu angļiski.

Kopā savelkot, var teikt, ka formāli amerikāņu sabiedrības asimilēšanās spiediens ir vājš un niecīgs. Šis spiediens jūtams vienīgi tādā ziņā, ka pilsoņiem ir zināmas priekšrocības, kuŗu nav „ārzemniekiem”. Ir neformāls spiediens runāt angļiski, it sevišķi amerikāņu klātienē, tāds izjūtams arī attieksmē uz dzīves veidu un savā ziņā

materiālo kultūru. Latvieši šo spiedienu pārāk neizjūt, jo viņi, jau iebraucot, bija samērā tuvu amerikāņu dzīves normām.

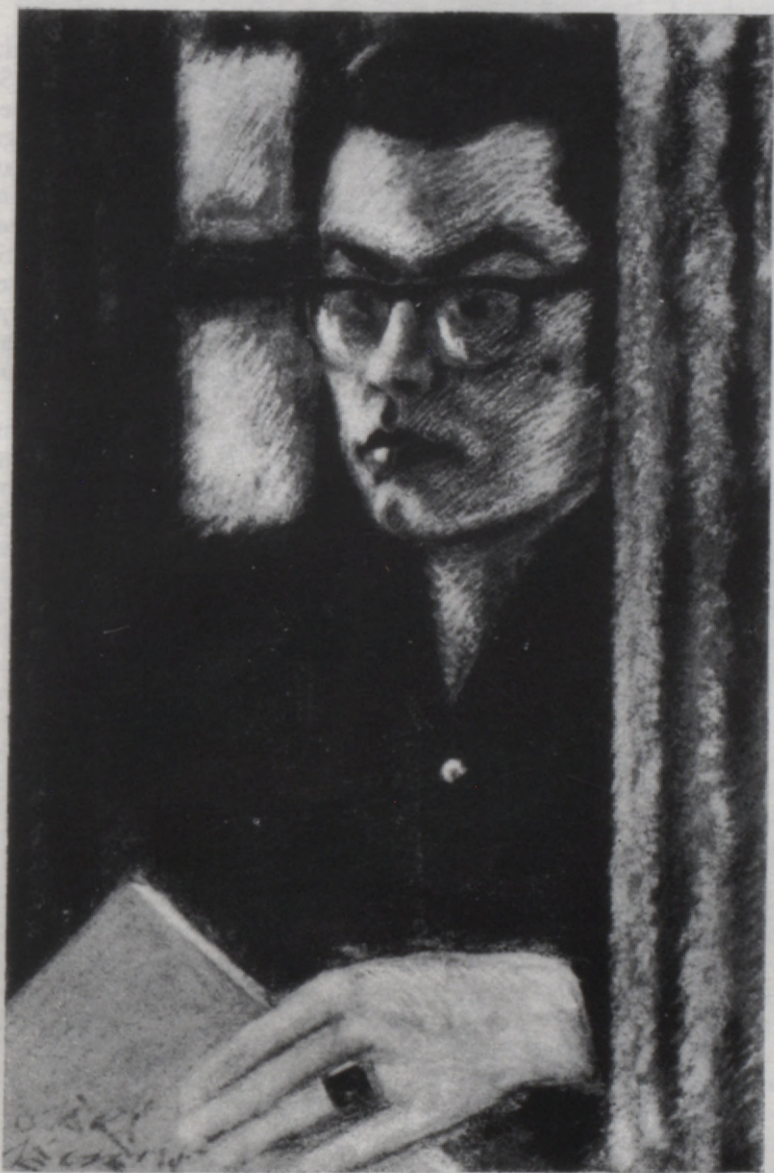
Asimilēšanās process

Lai gan literatūra par asimilēšanos ir plaša, visām teorijām ir savas vājās puses, un neviena neapmierina. Tomēr ir skaidrs, ka asimilācija kā process dalāma vairākās daļās. Jāatzīmē kultūras asimilēšanās jeb akultūrācija (acculturation) no sociālās integrācijas. Šiem divi tipiem nāk vēl klāt „sakušana” (amalgamation, marital assimilation), identitātes asimilācija (resp., kad asimilētais uzskata sevi par uzņēmējas grupas locekli). Lai gan Gordons¹⁰ min vēl trīs stadijas: 1) pieņemšanas asimilācija, kurā izpaužas atbrīvošanās no aizspriedumiem (absence of prejudice), 2) uzņemšanas asimilācija, kas vērojama tad, kad zūd diskriminācija (behavior receptional assimilation), 3) pilsoniskā asimilācija (civic assimilation), kad nav vērtību un varas konfliktu. Tuvāk tās tomēr šeit neiztirzāsim, jo latviešiem tās nav aktuālas. Reti jāstāstas ar sevišķiem aizspriedumiem pret latviešiem, tas pats sakāms par diskrimināciju, un samērā maz ir arī konflikts ar „īstiem” amerikāņiem vērtību un varas dēļ.

Katras grupas uzturēšanā ir svarīgi norobežošanās mehānismi (boundary-maintaining mechanisms).¹¹ Šo mehānismu funkcija ir saturēt grupu kopā un atdalīt to no pārējās apkārtnes. Liekas, ka galvenie latviešos konstatējamie mehānismi ir: etnocentrisms, pašu vajadzībām domātas organizācijas un laulības ar savas grupas locekļiem.

Sekojoš Saimonam,¹² katrai grupai, kas vēlas saglabāt savu identitāti, ir jāatrisina šādas piecas problēmas: 1) kā un cik noteikti izslēgt tos, kas atkrīt; 2) kā savienot savas grupas kultūras turpināšanu ar sagatavošanos dzīvei uzņēmējā sabiedrībā (host society); 3) kā reaģēt tais gadījumos, ja grupas locekļi sāk pārņemt savas ambīcijas no ceļniekiem pēc panākumiem tikai savas grupas robežās uz ceļniekiem gūt panākumus uzņēmējā sabiedrībā, it sevišķi, ja šie pēdējie sasniegumi nozīmē arī to, ka tie pielīdzināmi panākumiem savā grupā; 4) kā panākumi uzņēmējā sabiedrībā ietekmē grupas vadītāju izvēli; 5) kā reaģēt pret tiem, kas daudz sasnieguši uzņēmējā sabiedrībā, it sevišķi tad, kad viņi ir jau savai grupai zuduši.

Runājot par sociālo integrāciju, jāpiemēta Gordona¹³ konstatējums, ka amerikāņu sabiedrībā nav vērojama pilnīga sakušana, bet integrācijas process drīzāk apstājas, ja ir sasniegtas trīs paralēlas struktūras, resp. uz ticības pamatiem noorganizējas trīs grupas, katra ar savu šķiru sistēmu. Viena ir protestantu, otra katoļu un trešā žīdu sistēma. Šo paralēlo sistēmu starpā notiek samērā maza tālāka saku-

Ojārs Jēgens

PAŠPORTRETS

šana, un, pēc Gordona domām, šāda sistēma ir jau lielā mērā dzīvē un sabiedrībā stabilizējusies.

Tagad apskatīsim jautājumu, cik tālu latvieši var asimilēties līdz tam brīdim, kad jautājums par viņu asimilāciju kļūst neaktuāls. Šī mēraukla būtu — kad latvieši Amerikā kļūst par Amerikas latviešiem, resp. — kad Latvijai un latviešiem nekāda atbalsta un palīga vairs nebūs no tiem latviešiem, kas dzīvo šeit. Amerikas latvieši gan varbūt zinās, ka arī citās zemēs vēl ir latvieši, bet nejutīs ar tiem nekādas īpatas saites, viņiem trūks kopības apziņas. Amerikas intereses būs pirmajā vietā, un Latvijas specifiskās intereses viņi atbalstīs tikai tad, ja tās atbildīs Amerikas interesēm. Amerikāņu intereses arvien tiks vērtētas augstāk par latviešu interesēm. Šo robežu pārejot, liekas, ka no mūsu viedokļa jautājums par latviešu asimilāciju ir jau neaktuāls, asimilācijas process ir beidzies, kaut arī, zinātniski runājot, latviešu asimilācija vēl nebūtu beigusies.

Šo robežu novilku divu praktisku iemeslu dēļ. Abu iemeslu pamatdoma, lai būtu punkts, pie kā varētu apstāties. Pirmais iemesls ir, ka, teorētiski ņemot, asimilācijas process var būt ļoti ilgs, jo grupas nav pilnīgi asimilētas, kamēr vien ir konstatējama starpība starp asimilētājiem un asimilējamiem, tādēļ tīri praktiski ir nepieciešama robeža, kur apstāties. Otrkārt, šai rakstā izpaužas latvieša viedoklis. Liekas, ka tad, kad Amerikas latvieši vairs nejutīs kopību ar latviešiem citās zemēs, kad viņi atbalstīs latviešu centienus tikai tad, ja tie skars amerikāņu intereses, tad latviešiem par šo tautas daļu būs tikai neaktuāla akadēmiska interese, un tās intensitāte būs līdzīga tai, ar kādu tiek meklētas latviešu pēdas Tobago vai Gambijā. Šis ir svarīgs punkts, jo Amerikā aizvien nākas satikt cilvēkus, kas gan zina, ka viņu senči bijuši vienas vai otras tautības, bet nejut nekā kopīga ar citiem savu senču pēctečiem vai savu senču dzimteni, ir pat ar mieru kaņot pret to, ja to prasa Amerikas intereses. No latvieša viedokļa raugoties, šādi latvieši ir jau asimilēti.

Šim kritērijam, lai cik pievilcīgs tas praktiski liktos, tomēr ir trūkums, jo nav vēl izpētīts, kad indivīdi, kas sevi jūt par latviešiem, uzskata sevi jau par amerikāņiem, kas cēlušies no latviešiem. Ņemot vērā Gordona klasifikāciju, var puslīdz droši teikt, ka robeža ir noteikti pārkāpta, ja notikusi identitātes asimilācija. Praktiski liekas, ka tas notiks sakušanas laikā vai noteikti pirmajā paaudzē pēc tās. Sakušana šeit definēta kā procesa stadija, kad abu grupu locekļi precas savā starpā, neizrādot sevišķu vēlēšanos precēties tikai ar savas grupas locekļiem.

Viens no svarīgākajiem faktoriem, kas nosaka, cik ātri kāda grupa asimilējas, ir tas, cik liela pretestība ir grupas locekļos pret jauktām laulībām, vai arī pretēji — cik spēcīgi aizspriedumi ir citām grupām

Viko Saule

SĀRTAIS SAPNIS

precēties ar iepriekš minēto grupu. No šī viedokļa var pareģot, ka latviešu asimilācija būs samērā ātra. Lai gan to paaudžu locekļi, kas ieceļoja Amerikā, visumā neatzīst par vēlamām latviešu laulības ar sveštautiešiem, tomēr viņiem nav sevišķu iebildumu pret šādu varbūtību.¹⁴ Arī dzīve rāda, ka apmēram trešā daļa no laulībām ir notikušas ar sveštautiešiem.¹⁵ Ja šāda situācija ir jau pirmajā paaudzē, nav iemesla domāt, ka nākotnē tā mainīsies. Drīzāk var sagaidīt, ka laulību skaits ar sveštautiešiem pieaugs. Nav teikts, ka latvieši, kas apprec sveštautiešus, ir jau automatiski asimilējušies, bet nav arī iemesla domāt, ka jaukto laulību bērni sevi uzskatīs par latviešiem tādā nozīmē, ka Latvijas un latviešu intereses viņi vērtēs augstāk par savas dzimtenes interesēm. Jaukto laulību skaits norāda arī uz to, ka sveštautiešiem nav stipru aizspriedumu precēties ar latviešiem, resp. — norobežošanās mechanisms šai gadījumā ir vājš.

Svarīgi arī, ka lielais vairums latviešu ir luterticīgi. No vienas puses, tas nozīmē, ka citu konfesiju latvieši nepiedalās aktīvākajā sadzīves nozarē, jo retā kolonijā šo latviešu ir tik daudz, lai varētu dibināt savu atsevišķu draudzi. Viņi tādēļ pieslejas lokālajām savas konfesijas amerikāņu draudzēm vai arī pavisam aiziet no reliģijas. Retais maina konfesiju. Bet ap draudzēm ir organizēta liela daļa latviešu sadzīves. No otras puses, latviešu protestantisms nozīmē, ka ir iespēja viegli iekļauties anglosakšu sabiedrībā, jo arī viņi vairumā ir protestanti. Bez tam protestantiem ir augstāks prestižs nekā pie citām konfesijām piederīgajiem, un tas savukārt sekmē viņu iekļaušanos.

Nākošais ir latviešu kultūra un tās maiņas. Šeit jākonstatē, ka materiālajā kultūrā latvieši ir jau gandrīz simtprocentīgi asimilējušies. Vispirms, relatīvi runājot, latviešu materiālā kultūra, jau Amerikā iebraucot, maz atšķirās no amerikāņu kultūras. Ja atskaita grāmatas un periodiskus izdevumus, par kuriem būs runa vēlāk un kas saistīti ar valodu, tad galvenā atšķirība latviešu un amerikāņu kultūrā bija ēdienos un mākslas darbos. Apgērba, dzīvokļu iekārtas, māju un automobiļu ziņā starpība starp latviešiem un amerikāņiem jau bija maza pirms iebraukšanas Amerikā. Lai gan gandrīz 90 % latviešu māju ir kādi latviskās kultūras priekšmeti,¹⁶ tas vēl neko daudz nenozīmē. Ja dzīvokli ir pie sienas kāds Latvijas skats vai prievīte un skapī tautastērps, kuŗu uzvelk dažas reizes gadā, tad tas, salīdzinot ar visiem tīri amerikāniskiem priekšmetiem, tikai norāda uz to, cik maz vajaga, lai materiālajā kultūrā latvieši būtu jau gandrīz simtprocentīgi amerikāņi.

Atliek vēl garīgā kultūras daļa, ieskaitot valodu. Kā jau minēju, latviešiem pēc formas ir citādas vērtības nekā amerikāņiem, bet starp abām vērtību sistēmām būtībā nav lielas atšķirības. Piemēram, J. Veidmanis¹⁷ ir salīdzinājis amerikāņu kodolvērtību temas ar latviešu un

nav atradis nevienu amerikāņu kodolvērtību temu, kuŗai latvieši lielākā vai mazākā mērā nepievienotos. Lielā mērā tas pats attiecināms uz Diboā minētām amerikāņu pamatvērtībām.¹⁸ Var minēt hipotezi, ka latviešiem nebūtu pieņemamas: 1) vērtība, ka pārmaiņas pašas par sevi ir labas, un 2) pielāgošanās (konformitāte). Veidemanis¹⁹ savā aptaujā konstatējis, ka latvieši ne labprāt akceptē vai ierosina sociālas vai kultūras pārmaiņas. Tāpat latvieši augsti vērtē individuālismu.²⁰ Zināms, var būt dažādās domās par amerikāņu un latviešu vērtību salīdzinājumu. Ir grūti pierādīt, ka latviešu un amerikāņu pamatvērtības saskanētu, jo Veidemanis nebija ieinteresēts konstatēt pamatvērtības tai pašā nozīmē, kā šo terminu izprata Diboā. Bet liekas, ka var diezgan droši teikt, ja latviešiem būtu tas pats pamatvērtību kopums kā amerikāņiem, tad Veidemanis nebūtu konstatējis tās vērtības, ko viņš atrada. No otras puses, ja latviešu un amerikāņu pamatvērtību starpā būtu lielas atšķirības, tad Veidemanis salīdzinot būtu atradis vērtības, kas nesaskanētu. Tādēļ var secināt, ka latviešu un amerikāņu vērtību un pamatvērtību sistēmas ir samērā līdzīgas, un galvenās atšķirības būs vērtību hierarchijā un specifisku vērtību stiprumā, bet gan ne sistēmu pamatos.

Starpība ir tā, ka latvieši noteikti vairāk orientēti pagātnē nekā caurmēra amerikānis. Tāpat viņi vairāk ieinteresēti politikā, it sevišķi ārpolitikā.

Garīgās kultūras svarīga sastāvdaļa ir valoda. Šeit nozīmīgi tikai divi valodas uzdevumi: 1) valoda ir identifikācijas mehānisms, jo kopējas valodas runātāji ir viens otram tuvāki nekā tiem, kas šo valodu nerunā, un 2) valoda ietekmē cilvēku pasaules uztveri, un tā nepieciešama kultūras mācīšanai jauniem grupas locekļiem.

Valoda kā identifikācijas mehānisms mūsu gadījumā ir sevišķi svarīga, jo ir viens no nedaudziem līdzekļiem, kas mūsu rīcībā. Nav vēl noskaidrots jautājums, cik labi valoda jāpārzina, lai tā šo uzdevumu veiktu, tāpat, cik lielām jābūt atšķirībām, lai valoda kā šāds mehānisms vairs nefunkcionētu. Cik spriežams, tad atšķirības valodā var būt diezgan lielas, lai tā vēl arvienu noderētu par šādu mehānismu. Tādēļ var teikt, ka tik ilgi, kamēr sabiedrības locekļi runās valodu, kas atšķirsies no parastās angļu valodas, tikmēr šī valoda būs latviskas identifikācijas mehānisms, kaut arī tai būtu maz līdzības ar „tīro” latviešu valodu, vismaz tai nozīmē, kādā mēs šo terminu saprotam.

Par valodas otru uzdevumu — tās nepieciešamību kultūras apgūšanā — zinātnieki vēl strīdās, kaut arī liekas, ka tāds tai ir. Var teikt, ka tad, ja kāds nerunā vai vismaz nesaprot latviski, viņš latvietis nemaz nevar būt. Bet cik labi tad latviešu valoda jāprot, lai varētu būt latvietis? Jāatzīst, ka uz to skaidru, zinātniski motīvētu atbildi

nevar dot. Neviens vēl nav spējis pietiekami droši noteikt, cik labi valodu jāprot, lai varētu kādu kultūru apgūt. Liekas, absolūtais minimums būtu, ka jāspēj vismaz sekot ikdienas sarunām.

No visām kultūras izpausmēm vislabākais stāvoklis ir valodas ziņā. Vienīgie, kas neiemācās latviešu valodu līdz augstāk minētai robežai, ir tie bērni, kas auguši jauktās laulībās un tajās ģimenēs, kur angļu valoda ir jau sarunu valoda. Pēc Radziņa un Veidemaņa aptaujas datiem,²¹ pēdējā kategorija nav liela (1—5 %). Bez šaubām, tikai ļoti retos izņēmuma gadījumos jauktās laulībās dzimušie bērni iemācīsies pat šo valodas minimu. Tādēļ jāpieņem samērā liels nobirums jau pirmajā šeit dzimušajā paaudzē. Citiem vārdiem — no valodas viedokļa vien raugoties, jāuzskata, ka vismaz viena trešdaļa no visiem iespējamiem jaunajiem latviešiem par tādiem nekad nekļūs.

Jāatzīst, ka šī trešdaļa ir absolūtais minimums, jo nobirums noteikti būs vēl lielāks. Runa bija tikai par to, cik absolūti nepieciešams, lai bez ļoti lielas piepūles spētu būt latvietis. Istenībā stāvoklis ir bēdīgāks, jo daudzi no tiem, kas latviski vēl pietiekami prot, lai spētu apgūt latviešu kultūru, to nedara. Izolētiem jauniešiem tas grūti panākams, jo vienīgie avoti būtu parasti darbā aizņemtie vecāki un latviešu literātūra. Lai gan teorētiski jauniešiem varētu daudz mācīties, lasot latviešu grāmatas un laikrakstus, tomēr praktiski liekas neregāli sagaidīt, ka daudzi šo ceļu izvēlēšies. Presē un sabiedrībā bieži vien dzird sūdzamies, ka jaunieši latviešu grāmatas un laikrakstus nelasot. Nevar jau arī nemaz sagaidīt, lai vairums jauniešu vai bērnu lasītu latviešu rakstus. Vispirms — valodu runāt vēl var iemācīties ģimenē, ja tā ir ģimenes sarunu valoda. Ar lasīšanu jau ir citādi, tā jāemācās atsevišķi, jo, protot lasīt angļiski, nevar automatiski lasīt arī latviski. Šķērslis ir arī, ka caurmēra amerikāņu bērni daudz nelasa, bet izklaidējas citādos veidos; nav iemesla domāt, ka latviešu bērni nesekos šim piemēram. Vēl kāds nopietns šķērslis, kaut arī ne galvenais, ir tas, ka mums trūkst bērniem un pusaudžiem piemērotas literatūras, sevišķi tiem, kas šeit uzauguši. Arī ar tulkojumiem nav iespējams izlīdzēties, jo retais pusaudzis lasīs grāmatu latviski, ja var to izlasīt angļiski.

Mums ir gan rosīgi grāmatu izdevēji un arī samērā labs grāmatu tirgus, bet tas balstās uz P1 un P2 paaudzes, par kuņām nav jāraizējas, jo tās nekad neasimilēsies. Jauniešu literatūru neizdod pietiekamā daudzumā, un maz arī ticams, ka tā šejienes jauniešus daudz saistītu.

Kā no iepriekš sacītā redzams, amerikāņu un latviešu kultūras starpības ir mazas. Piedevām vēl starpība, kas bija, Amerikā iebraucot, lielā mērā izzūd, sevišķi tas jāsapar par materiālo kultūru. Garīgajā kultūrā asimilācija nav vēl tik ļoti manāma, jo P1 un P2 paaudzei šī kultūras daļa reti mainās, resp. — kādas kultūras pamatvērtības mainās ļoti lēni. Trūkst datu par to, cik labi caurmērā šeit dzimušie

Margarita Kovaļevska

PAŠPORTETS

bērni iemācās latviski un cik no latviešu vērtībām un pasaules uzskata viņi uzņem. Nav arī zināms, cik daudzi no viņiem sevi uzskata par latviešiem. Šie divi apstākļi noteiks, vai tad, kad abas P paaudzes būs jau mirušas, Amerikā vēl arvienu būs latvieši, vai arī būs vairs tikai Amerikas latvieši.

Kā redzams, latviešu kultūras pastāvēšana Amerikā vēl nav apjaušama. Paliek vēl jautājums, par cik latvieši iekļāvušies amerikāņu sabiedrībā, resp., jāteic vēl daži vārdi par sociālo integrāciju.

Vai izdosies saglabāt kaut ko latvisku, lielā mērā atkarīgs no nesekmīgas sociālās integrācijas. Ja reiz sociālā integrācija ir panākta, tad visas pārējās asimilācijas formas sekos automatiski. Šeit var saskatīt iemeslu uzmanīgam optimimam. Optimisma pamatā ir atzinums, ka vismaz visos lielākajos latviešu centros ir izveidots samērā plašs biedrību un sabiedrisko organizāciju tīkls. Radziņa²² pētījumi rāda, ka tais vietās, kur latviešu dzīve ir vairāk organizēta, viņi mazāk iekļaujas amerikāņos. Uz šo pašu faktu norāda arī Veidemanis, mēģinādamas aplēst, cik ilgs laiks paies, līdz latviešī būs asimilēti.²³ Ideāli būtu, ja latviešu organizāciju un pasākumu skaits būtu tik liels, ka varētu apmierināt visas ikdienas vajadzības, nesaskaņoties ar nelatviešiem, bet tā, diemžēl, ir utopija. Fakts, ka lielākajās kolonijās ir pietiekami daudz dažādu organizāciju, lai vismaz sabiedrisko dzīvi varētu vadīt latviešu vidū, rada optimismu. Jautājums gan ir, cik liels procents šajos sarīkojumos aktīvi piedalās. Dati ir ļoti trūcīgi, un arī pieejamie neiepriecina. ASV darbojas 59 latviešu papildskolas ar apmēram 2114 skolēniem.²⁴ Lai gan skolēnu skaitu nevar precīzi aplēst procentos, skaidrs tomēr ir, ka tikai maza daļa apmeklē latviešu skolas. Vienīgā cerība, ka bez latviešu papildskolām ir vēl citas vietas, kur bērni var satikties ar latviešiem un apgūt latviešu kultūru.

Kad 1956. gadā Amerikā izdrija aptauju, atbildes deva apmēram 700 personas. No tām 85 % piedalījās latviešu organizācijās.²⁵ Sa-protams, tik augsts procents nebija reprezentatīvs. Tāpat jāatšķir aktīvā un pasīvā piedalīšanās. Ja kāds piedalās latviešu organizācijās un sarīkojumos tikai pasīvi, tad droši var teikt, ka šāda piedalīšanās daudz mazāk sekmē viņa latviskuma saglabāšanu, nekā, ja viņš piedalītos aktīvi. Lai gan precīzi skaitļi un procenti nav pieejami, ir skaidrs, ka aktīvo dalībnieku skaits ir daudz mazāks nekā pasīvo.

Ar precēšanos jeb „sakušanu” izredzes nav pārāk sliktas, kaut tās nav arī labas. Apmēram trešā daļa no latviešiem precas ar sveštautietiem. Šis skaitlis vēl pats par sevi nav katastrofisks, ja arī neiepriecina. Nepatīkams tas tādēļ, ka norāda uz aizspriedumu trūkumu pret latviešiem kā laulību partneriem. Tas rada bažas, jo nozīmē, ka nākotnē jaukto laulību skaits var strauji pieaugt. Bez tam latvieši ietilpst klasifikācijā, kuŗu amerikāņu sociologi uzskata par visvieglāk

asimilējamu, jo ir baltās rases piederīgie, protestanti un nāk no Ziemeļeiropas.²⁶

No pārskata izriet, ka strukturāli vēl neesam iekļāvušies amerikāņos. Cik ilgi šāds stāvoklis pastāvēs, grūti paredzēt.

Nobeigumā jāsaka, ka, kaut gan latviešu kultūra ir līdzīga amerikāņu kultūrai un nav šķēršļu asimilācijai, ir tomēr izveidots organizāciju tīkls, kas vismaz minimāli pasarga no pilnīgas un ātras asimilācijas. Cik ilgi tas pasargās, grūti spriest. Diezgan droši sakāms, ka vismaz daži latvieši Amerikā būs tik ilgi, kamēr aktīvā dzīvē varēs piedalīties tie, kas šeit ieceļojuši kā bērni. Kā būs pēc tam, grūti pateikt, viss atkarīgs no tā, cik sekmīgi jauno, šeit dzimušo paaudzi iesaistīs latviešu organizācijas. Ja tas izdosies sekmīgāk nekā ar papildskolām, tad būs vēl vismaz viena paaudze. Ja par mērauklu paliks papildskolu populāritāte, tad nav paredzams, ka F1 paaudze vēl būs latviska. Optimisma pamatā gan var būt tādi pasākumi kā ALJA, „divi reiz divi” kursi un organizācijas, kas aptver visus Amerikā esošos latviešus, kā arī dziesmu svētki. Neizšķirts paliek jautājums, par cik šādi sarīkojumi spēs aptvert latviešus viņu lielajā izklienībā.

Nākotni var noteikt divu pretstatu relatīvais stiprums. No vienas puses tā ir latviešu lielā izklienība un ar to saistītās grūtības nodibināt un uzturēt personiskas attiecības latviešu starpā. Arī amerikāņu sabiedrības pievilksanas spēks veicina latviešu asimilāciju. Totiesu šo procesu kavē latviešu organizāciju tīkls un sabiedriskās dzīves rosīgums, tāpat apstākļi, ka latvieši ir politiski bēgļi un nevis laimes meklētāji.

Nav šaubu, ka ar laiku asimilācija uzvarēs, vienīgi jājautā, cik ilgi šis process norisināsies. Noteiktu atbildi nav iespējams dot. Kamēr vēl dzīvos abas P paaudzes, tik ilgi Amerikā būs latvieši. Paredzams, ka arī no pirmās šeit dzimušās paaudzes zināms skaits kļūs par latviešiem. Vai arī jau šeit dzimušo vecāku bērni vēl būs latvieši, nav nosakāms.

VĒRES

Esmu pateicību parādā Dr. Jurim Veidemanim un mag. phil. Valērijai Baltiņai, kas pārskatīja šī raksta iepriekšējos uzmetumus un deva savus ierosinājumus. Par rakstā izteiktām domām uzņemos pilnīgu atbildību.

- 1 Belizars Radziņš, „Vašingtonas štata latviešu aptauja”, *Latvieši Vašingtonas štatā* (1961), 34. lpp.
- 2 Juris Veidemanis, „Latviešu sadzīves vērtības Amerikas lielpilsētā”, *LHZA Rakstu krājums II* (Ņujorkā 1963), 184—210. lpp.
- 3 Andris Skreija, maģistra darbs: *Interests and Interest Orientations of*

- Latvian Refugees as Reflected in their Newspapers*, neiespiests, pieņemts Kentuki universitātē 1964. gadā.
- 4 Kultūra šeit lietota tādā nozīmē, kā to dara anglosakšu antropologi.
 - 5 Radziņš, *op. cit.*
 - 6 John P. Angeli, „The Latvians at Varpa; a foreign colony on the Brazilian pioneer fringe”, *Geographical Review* XLVIII (1958), 365—387. lpp.
 - 7 W. Lloyd Warner and Leo Srole, *The Social Systems of American Ethnic Groups* (1945), 30—31. lpp.
 - 8 Cora Du Bois, „The Dominant Value Profile of American Culture”, *American Anthropologist* 57 (1955), 1232—1239. lpp. Lai gan šie atzinumi būtu tieši attiecināmi tikai uz vidusšķiru, tomēr tie dod zināmu ieskatu amerikāņu pamatvērtību temās.
 - 9 Milton M. Gordon, *Assimilation in American Life: the role of race, religion and national origin* (New York 1964).
 - 10 *Ibid.*
 - 11 The Social Science Research Council Summer Seminar on Acculturation, 1953, „Acculturation: an exploratory formulation”, *American Anthropologist* 56 (1954), 973—1000. lpp.
 - 12 Walter B. Simon, „Assimilation, Integration and Identity in Pluralist Society”, *The Wisconsin Sociologist* III, 3, September 1964, 7—14. lpp.
 - 13 Gordon, *op. cit.*
 - 14 Juris Veidemanis, doktora disertācija: *Social Change: Latvian major value-systems at home, as refugees, and as immigrants*, pieņemta Viskonsinas universitātē 1961. gadā, 699. lpp., D-17 tabula. Radziņš, *op. cit.*, 18. lpp., 19. tabula.
 - 15 Veidemanis, LHZA *Rakstu krājums* II, 193. lpp.
 - 16 Radziņš, *op. cit.*, 19. lpp., 21. tabula.
 - 17 Veidemanis, disertācija, 620. lpp.
 - 18 Du Bois, *op. cit.*
 - 19 Veidemanis, disertācija, 571. lpp.
 - 20 Veidemanis, LHZA *Rakstu krājums* II, 201. lpp.
 - 21 Radziņš, *op. cit.*, 18. lpp., 20. tabula. Veidemanis, LHZA *Rakstu krājums* II, 199. lpp.
 - 22 Radziņš, *op. cit.*
 - 24 P. Norvilis, *Pārskats par Amerikas latviešu apvienības kultūras biroja darbību* 1963. gadā. (1964), 2. lpp.
 - 25 P. Jurevičs, „Ziņojums par aptauju starp Austrālijas latviešiem”, *Archīvs* II (Sidnejā 1961), 217. lpp.
 - 26 Veidemanis, disertācija. Warner and Srole, *op. cit.*

PROGRAMMA PRET PĀRTAUTOŠANOS (PPP)

Edgars Dunsdorfs

1. Pasaulē patlaban ir apmēram pusotra miljona latviešu. No šī skaita Latvijā dzīvo 83 %, Krievijā un citur 7 %, bet brīvajā pasaulē 10 %.¹ Visi latvieši bez izņēmuma ir pakļauti ļoti spēcīgai pārtautošanai. Pašā Latvijā pārtautoties spiež okupācijas vara.² Tā pati vara pārtautošanas nolūkos arī panākusi, ka ap 7 % latviešu tagad dzīvo Krievijā un citās padomju republikās. Brīvajā pasaulē pārtautošanās notiek brīvprātīgi. Brīvprātīgās pārtautošanās ietekmei ir sevišķi pakļautie trimdā dzimušie bērni.

2. Rodas jautājums, vai pārtautošanās vēlama vai ne. Daži patvēruma zemju politiķi saka, ka pārtautošanās vēlama, jo, pēc viņu domām, ar to panāks viengabalaināku mītnes zemes nāciju. Turpretim zinātnieki un tie politiķi, kas jautājumā vairāk iedziļinājušies, aizrāda, ka kultūras dažādība nāk valstij tikai par labu.

No daudzām šādām liecībām citēsim tikai trīs. Austrālijas socioloģe Džina Kreiga raksta: „Tagad atzīstam, ka ieceļotājiem jāatļauj, pat aktīvi jāveicina, paturēt labāko savās kultūras tradīcijās... ar to domājam viņu mākslu, literātūru, mūziku, drāmu; viņu veidu svinēt svarīgus notikumus... viņu reliģiskās izdarības, valodu un ēdienu paražas. Šādas tradīcijas tomēr var paturēt un nodot tālāk, ja pastāv vairāk vai mazāk organizētas grupas... Bieži ieceļotāji izolējas, kā no savām, tā no austrāliešu organizācijām, un tāds liktenis pēc Amerikas pieredzes vēl lielākā mērā apdraud otro paaudzi. Savienotās valstīs šīs izolācijas sekas bija noziegumi, pašnāvības un ārprāts...”

Par bērnu priekšrocībām, ja tie aug vairāku tautu kultūrā, Bernes universitātes psiholoģijas institūta vadītājs Dr. Richards Meili raksta: „Jo daudzpusīgāka, bagātāka un līdz ar to vairāk ierosinoša ir apkārtnē, kuŗā bērns dzīvo, jo labāk bērns var intelektuāli attīstīties”

Trešā liecība — Austrālijas federālā parlamenta opozīcijas vadītāja Artura Kolvela vārdi: „Imigrantu bērni ir izvirzījušies skolā un sportā un daudzos gadījumos pārspējuši savus Austrālijā dzimušos skolas biedrus... Tā kā imigrantu bērni prot divas, dažkārt pat trīs valodas, viņiem ir noteiktas priekšrocības...”³

3. Cik ļoti pareizs ir šis Kolvela spriedums, par to liecina fakti. Pirmajos gados pēc latviešu ierašanās Austrālijā latviešu studenti universitātēs guva sevišķi labas sekmes. Kādus gadus vēlāk par studentu sekmēm neko vairs nedzirdējām, bet totiesu avīzes rakstīja par sevišķi sekmīgiem vidusskolniekiem. Vēl dažus gadus vēlāk par mūsu vidusskolnieku sekmēm avīzēs neko neatradām, bet totiesu daudz rakstīja par sekmīgiem latviešu pamatskolniekiem. Patlaban arī šādas

ziņas ir apklusušas, kaut gan varētu sagaidīt, ka avīzes slavēs latviešu bērnudārzu audzēkņu sekmes.

Raksturotā parādība ir viegli izskaidrojama. Mūsu bērni ir pakļauti pārtautošanai arvien jaunākos gadu gājumos. Līdz ar to viņiem zūd priekšrocības, ko dod augšana divējādā kultūrā, un viņu sekmes mācību iestādēs vairs neko neatšķiras no pārējo audzēkņu sekmēm. Piemēram, tagad universitātēs latviešu studentiem piešķirtās stipendijas Austrālijā ir tieši proporcionālas latviešu skaitam.

Teiktais apstiprina, ka ne vien latviešu emigrantu, bet arī mītnes zemes interesēs ir novērst pārtautošanos.

4. Pārtautošanos var novērst: a) ģimene, b) baznīca, c) skola, d) organizācijas, e) individuālā rīcība. Novēršana tomēr iespējama tikai brīvajā pasaulē. Līdz ar to tur dzīvojošo 10 % latviešu atbildība ir nesamērīgi lielāka un nozīme latviskuma sargāšanā svarīgāka nekā viņu skaits.

Latviskuma saglabāšanai visspēcīgākais institūts ir ģimene. Ar to vien, ka bērnus iemāca brīvi latviski runāt un lasīt, ir panākts pats galvenais. Tomēr ģimenes latviskai audzināšanai stājas ceļā daudz šķēršļu. Lielākais šķērslis ir, ka grūti savienot vecāku centienus pēc materiālās labklājības ar bērnu audzināšanu. Abi vecāki un bieži vien arī viņu vecāki un citi piederīgie ir visu dienu projām no mājas, un bērns ir atstāts mītnes zemes citu audzināšanas faktoru (skolas, citu bērnu sabiedrības) vienīgai ietekmei. Arī tad, ja kāds no piederīgiem atrod laiku, ko veltīt bērnam, sarunu valodā lieto tikai ap 300 latviešu vārdus (bieži vien maiļotā latviešu valodā). Šis niecīgais vārdu krājums nav pietiekams, lai dotu bērniem iespēju saprast latviešu grāmatas vai sarunāties latviski ar citiem latviešu bērniem. Notiek latviešu valodas proletārizēšanās, un par intelektuāli augstvērtīgāko valodu bērna apziņā kļūst mītnes zemes valoda.

Grozīt analizētos apstākļus attieksmē uz ģimeni nav iespējams. Nav tādas varas, kas spētu vecākus pārliecināt, ka turības iegūšana ir mazāk svarīga par bērnu latvisko audzināšanu. Turības iegūšanu taču parasti motivē ar rūpēm par bērniem. Tā kā vecāki naudas pelnīšanas dēļ nevar veikt savu bērnu latvisko audzināšanu, šo uzdevumu praksē uzņēmušies pārējie audzināšanas institūti — baznīca, skola un organizācijas. Līdz ar to loģiski būtu, ka vecāki materiāli atbalsta tos, kas viņu vietā veic latviskās audzināšanas darbu.

6. Var vērtēt, ka pie draudzēm piedēr apmēram puse mūsu pieaugušo. Turpretim dievkalpojumu apmeklētāju skaits ir daudz mazāks, turklāt baznīcā iet lielāko tiesu vecākās paaudzes ļaudis. Lai baznīca sekmīgi varētu veikt latvisko audzināšanu, ir jāpanāk, lai: 1) draudzēs iesaistītos vismaz trīs ceturtdaļas no visiem latviešiem; 2) draudzes locekļu maksājumi jādivkāršo, lai jau tuvākā laikā visi

Oskars Skušķis

DARBA RITMS

mācītāji saņemtu iztikai nepieciešamo algu un lai varētu divkāršot mācītāju skaitu. Otram draudzes mācītājam (jaunam, kas vēlāk stātos vecā vietā) galvenā vēriba jāveltī jaunatnes darbam; 3) lai ierosinātu vecākus vairāk rūpēties par bērnu latvisko audzināšanu, jāatjauno senā paraža, ka mācītājs apmeklē ģimenes mājā un pārklausa bērnus lasīt prašanā un ticības mācībās; 4) jāmēģina panākt, lai Bībele beidzot iznāktu modernā valodā un pareizrakstībā.

7. Vienīgā latviešu skola ar pilnu mācību laiku atrodas Vācijā, Minsterē. Citos lielākos centros pastāv sestdienas skolas. Mācības šais skolās notiek ap trīs stundas nedēļā. Šīs sestdienas skolas apmeklē ap 20 % no visiem skolas vecumā esošiem bērniem. Jāizdara pētījumi, vai latviešu skolas ar pilnu mācību laiku nevar nodibināt arī ārpus Vācijas. Tā kā var paredzēt, ka lielākais šķērslis šādu skolu dibināšanai būs līdzekļu trūkums un vecāku neticība skolas dibināšanas iespējām, tad jāmēģina panākt, lai bērnu skaits sestdienas skolās jau nākošajos gados četrkāršotos. Šis uzdevums jāveic tagadējām skolu vecāku padomēm, piedaloties mācītājam un organizāciju vadītājiem. Bērnu vecāki jāapmeklē mājās, ar viņiem jānoskaidro šīs programmas otrā un trešā posmā teiktās. Kur skolas apmeklēšanu traucē lielle attālumi, jānoorganizē transports uz skolu un no skolas vai arī jādibina jaunas skolas piemērotos centros. Esošās skolas jāpaplašina. Jāvairo skolotāju skaits. Jāaicina psihologi izstrādāt programmu, kā panākt, lai latviešu valoda bērnu apziņā iegūtu intelektuālas valodas prestižu un lai skolas starpbrīžos bērni bez mudinājuma runātu latviski.

8. Organizācijas iesaistāmas programmā pret pārtautošanos. Lai to panāktu, vispirms vajadzīga organizāciju un to biedru draudzīga satiecība. Organizāciju sarīkojumu programmas jā sastāda tā, lai tajos sniegtais nebūtu zemākā līmenī par mītnes zemes sarīkojumiem. Tā kā mākslas mīlotājiem kvalitātes ziņā ir grūti sacensties ar mītnes zemes profesionālajiem spēkiem, ieteicams izvēlēties priekšnesumiem latviešu autoru lugas, dziesmas, mūziku, baletu — ar to nodrošinot augstāku māksliniecisko līmeni un mazinot salīdzināšanas iespējas. Organizāciju telpu uzkopšanai jāpievērš sevišķa uzmanība, lai radītu patīkamu kontrastu ar mītnes zemes publiskajām telpām.

Veicināmas jaunatnes organizācijas — skauti, gaidas, draudžu jaunatnes pulciņi un sestdienas skolu absolventu pulciņi. Uz šiem pulciņiem attiecas arī 7. posmā teiktais par latviešu valodas prestižu. Jāsarīko jaunatnes vadītāju kursi ar nolūku divkāršot jaunatnes pulciņu vadītāju skaitu turpmākajos divi gados. Šis uzdevums jāveic katra centra spēcīgākai jaunatnes organizācijai. Ik gadus rīkojama jaunatnes nedēļa ar nolūku rekrūtēt jaunatnes organizāciju biedrus un informēt sabiedrību par šo organizāciju darbību.

9. Lai realizētu programmu pret pārtautošanos, individuālai darbībai ir ļoti liela nozīme. Te ir vieta kā vecākās paaudzes, tā jaunatnes iniciatīvai.

Vecākās paaudzes individuālā rīcība cīņā pret pārtautošanos var izpausties labu grāmatu pirkšanā, laikrakstu abonēšanā, kultūras sarīkojumu apmeklēšanā. Pārtautošanās procesam ejot plašumā, visiem šiem faktoriem draud apstākšana. Ir tomēr jāatzīst, ka latviska grāmata, latviešu laikraksti un kultūrālie sarīkojumi stāv sargvietās par latviskumu. Tas jāievēro grāmatu autoriem, žurnālistiem, komponistiem un kultūrālo sarīkojumu rīkotājiem — viņu sniegumi trimdā ir jo svarīgi tieši šīs sargu lomas dēļ.

Jo liela atbildība ir arī ikvienam vecākās paaudzes loceklim. Katram rūpīgi jāapsver, vai viņa rīcība un attieksmes ar citiem latviešiem ir tādas, kas vērotājas jaunatnes acīs ir līdzvērtīgas vai augstākas par tām attieksmēm, ko jaunatne vēro mītnes zemes sabiedrības locekļu starpā. Uz šo apstākli jāvērs vecākās paaudzes vēriba runās un rakstos. Jaunatnes individuālo locekļu darbībā plašāk jāizmanto iespējas lasīt latviešu grāmatas. Lai pieradinātu lasīt jau bērnu dienās, jānāk talkā vecākai paaudzei, abonējot bērnu žurnālu *Mazputniņu*, bet vairāk nobriedušai jaunatnei žurnālu *Mēs*. Nākošais solis šai virzienā ir jaunatnei piemērotu grāmatu lasīšana, pakāpeniski pārejot uz latviešu literatūras klasiķiem. Jāpanāk, lai dažādu mītnes zemju latvju jaunatne sāk savā starpā sarakstīties. Jāveicina jaunatnes iepazīšanās, tiekoties personīgi. Šim nolūkam talpo tautas deju pulciņi un jaunatnes savstarpējā ciemošanās lielajos latviešu kultūras sarīkojumos vai jaunatnes nometnēs. Iniciatīva šai ziņā jāuzņemas jaunatnes organizāciju darbīgākajiem locekļiem.

10. Spēcīgākais faktors, kas veicina pārtautošanos, ir jauktas laulības. Šai ziņā mūsu pretpārtautošanās programmas iespējas ir ļoti mazas. Vienīgi, paceļot individuālo nacionālo pašapziņu, varētu panākt, ka jaukto laulību latviešu tautības partneris iesaista savu sveštautiešu partneri latviskajā kultūras dzīvē. No otras puses — mūsu centrālās organizācijas, nodibinot precību birojus, dotu iespēju atrast latvisku laulības partneri tiem, kuŗu dzīvesvietā tādu trūkst.

VERES

1 Latvijas tagadējā samazinātajā platībā (63,7 tūkstoši km², salīdzinot ar 65,8 tūkstošiem km² patstāvības laikā) dzīvo 2,2 miljoni iedzīvotāju. 1959. g. 15. janvāra tautas skaitīšanā konstatēja 2.093.458 iedzīvotājus. No šī skaita latvieši bija 1.297.881, bet latviski runāja tikai 1.276.486, salīdzinot ar 1.305.025 personām, kas minējušas, ka viņu dzimtā valoda ir latviešu. Sk.: Centraliznoje statističeskoje upravlenie, *Itoģi vsesojuznoj pe-*

repisi naselenija 1959. goda. Latvijskaja SSR. Pēc tās pašas skaitīšanas, citās padomju republikās dzīvoja 102.000 latviešu. Brīvajā pasaulē dzīvo šāds latviešu skaits: ASV 100.000, Austrālijā 25.000, Kanādā 14.000 (sk.: Dominion Bureau of Statistics, *1961 Census of Canada I, 2*, Ottawa 1963, table 64). Kanādā skaitīšanā atzīmē tēvu valodu (mother tongue), t.i., „valodu, ko skaitāmā persona visj irms mācījusies bērnībā un vēl prot”. Vācijā skaita 10.000—11.000 latviešu (sk. rakstu šai krājumā), Jaunzēlandē 500, Apvienotajā karalīstē, pēc policijas datiem, 1960. g. 31. decembrī bija 8116 Latvijas pavalstnieki, vecāki par 16 gadiem. Ar šo datumu pārtrauca ārzemnieku reģistrāciju (sk.: *Home Office* 1965. g. 7. janv. rakstu). J. Rutkis vērtē, ka Apvienotajā karalīstē 1951. gadā dzīvoja 15.000 latviešu (sk.: J. Rutkis, *Latvijas ģeogrāfija*, 1960, 439. lpp.; turpat sk. par pārējām valstīm). Var vērtēt, ka brīvajā pasaulē dzīvo pavisam 157.000 latviešu un puslatviešu.

- 2 Par pārtautošanu Latvijā liecina jau iepriekš minētie oficiālie dati: 2,2 % latviešu Latvijā vairs neprot latviski. Plašus datus un dokumentāciju par latviešu pārtautošanu Latvijā ir sakopojis M. Bukšs darbā *Die Russifizierung in den Baltischen Ländern* (1964), sk. III daļu, 163—200. lpp.
- 3 *Australia and the Migrant* (1953).

PĀRDOMAS PAR PPP (PPPPP)

Svarīgākā parādība latviešu tūkstošgadīgajā vēsturē patlaban ir latviešu pārtautošanās briesmas kā dzimtenē, tā trimdā. Pārrunājamā programmā ir ieteikumi, ko varētu darīt latviešu pārtautošanās novēršanai brīvajā pasaulē. Autors saka, ka viņš izstrādājis PPP ar praktiskiem ieteikumiem, nevis ar skaistām deklarācijām, kas gan gāztu kalnus, bet nav dzīvē īstenojamas. Lai ierosinātu pārrunas par šiem ieteikumiem, *Archīvs* ievieto gan negatīvās, gan pozitīvās atsauksmes par programmu, kuŗas devuŗas redakcijas aicinātas personas. Tā kā ierosinātie jautājumi ir pārāk aktuāli, lai uz pārrunām varētu gaidīt līdz nākoŗā *Archīva* sējuma iznākŗšanai (nākoŗgad), laipns lūgums mūsu trimdas presei neliegt savas slejas pārrunām un tās veicināt.

Redakcija

Ļoti nopietna programmas daļa ir motīvi, ka pārtautošanās nav vēlama. Minētie motīvi ir svarīgi un pārlicina, bet tie nebūt nav visi. No savas puses gribu pievienot vismaz vēl vienu.

Mūsu tēviem, mātēm un citiem mūsu priekštečiem bija daudz grūtāk izaudzināt savus bērnus nekā tas mums ir šodien. Tomēr viņiem tāpēc vien ne brīdi nenāca prātā ļaut saviem bērniem pārtautoties. Vēl vairāk. Mūsu senči ar ieročiem rokās ir sargājuši savu tautu no bojā ejas, un neskaitāmi ir to kaŗavīru pulki, kas nolikuši galvas par savu tautu. Tāpēc savas tautas atstāšana un pārtautošanās ir smagas atbildības pilns noziegums pret viņiem.

Runājot par programmā minētiem pretlīdzekļiem, manuprāt, būtu jāpasvīturo, ka ģimene tomēr ir un paliek primārais faktors pret pārtautošanos. Visi citi minētie pretlīdzekļi nekad nespēs stāties ģimenes vietā, bet var būt vienīgi tās palīgi šai svarīgajā darbā.

To daudzo ģimenes palīgu, kas minēti programmā, iedarbības efekts un svarīgums ir lielā mērā atkarīgs no lokāliem apstākļiem un tā, kādā mērā pati ģimene spēj un prot tos lietāt likt. Tomēr programmā ietilpinātie līdzekļi ir ļoti noderīgi kā katalogs, ar kuŗu palīdzību 1) katrai ģimenei vieglāk izvēlēties sev noderīgāko un iedarbīgāko, un 2) latviešu organizācijām vieglāk ieraudzīt tos paņēmienu, a) ar kuŗiem tām no savas puses sasniedzams lielāks efekts pret pārtautošanos, ņemot vērā to rīcībā esošos līdzekļus, un b) ar kuŗiem no šiem paņēmienu, ja tie efektīvi, bet nav populāri, būtu tuvāk iepazīstināmas latviešu ģimenes, protams, mazāk runās, bet vairāk ar dzīviem demonstrējumiem.

Atgriežoties pie ģimenes kā galvenā faktora cīņā pret pārtautošanos, gribu lasītāju uzmanību vērst trijos virzienos, lai raudzītu vismaz atgūt to, ko esam nokavējuši — attieksmē uz bērniem, vecākiem un jauktajām laulībām.

1. Attieksmē uz bērniem: a) Jāmāca jau no pašas mazotnes latviešu vārdi un nevis to kropļojumi, vēl mazāk mazbērna „esperanto”, piemēram vārdi „ņam—ņam”, „ninna” u.c. Kā maziem bērniem mācāmi latviešu valodas sākumi, par to skolotājiem steidzami jāraksta īsi, skaidri un viegli saprotami (tātad bez filoloģiskām gudrībām) padomi bērnu vecākiem. Jāpiedabū mācītāji, krusttēvi un citi, lai jau pēc bērna kristībām viņi šādu padomu grāmatiņu (vai kaut lapiņu) nodotu bērna vecākiem.

b) Lai cik aizņemti būtu tēvs un māte, bet katru dienu katram no viņiem jāveltī kaut vai pusstunda saviem mazajiem bērniem, gan mācot viņiem izrunāt vārdus, gan stāstot vai lasot priekšā vienkāršas bērnu pasakas, gan padziedot (ja paši prot) tautasdziesmas. Pazīstu

kādu zviedru profesoru, uz kuŗu studentiem jāgaida nedēļām, lai pie viņa piekļūtu, bet neesmu dzirdējis, ka viņš vēl būtu izlaidis kādu dienu pasaku stāstīšanu saviem bērniem. Cilvēks paspēj apbrīnojami daudz, ja vien ir griba, bet ja gribas nav un bērnu liktenis ir vienaldzīgs, tad ar laika trūkumu ir visvieglāk aizbildināties.

2. Attieksmē uz vecākiem: a) Jāatjauno sava latviešu valoda un jāpavairo vārdu un izteiksmes veidu krājums. To, manuprāt, visvieglāk panākt, veltījot vismaz pusstundu, bet gan katru dienu, latviešu grāmatu lasīšanai. Lieliskas šai ziņā ir latviešu tautas pasakas ar savu valodas vienkāršību, skaidrību un bagātību. Katrā ziņā ne mazāk noderīgi ir arī latviešu daiļliteratūras darbi kā nākamā pakāpe.

b) Jāatjauno savas latvju tautas vēstures zināšanas, jo latvju tautas liktenī mēs esam iesaistīti ar nesaraujamām saitēm, un šīs saites mēs nedrīkstam noslēpt arī mūsu bērniem. Sākumā der izlasīt vismaz Ulža Ģermaņa *Latviešu tautas piedzīvojumi*. Pēc tam atliek ķerties pie biežajiem *Latvijas vēstures* sējumiem, ko patlaban publicē Daugavas apgāds. Taisnība, tam, kam ar līdzīga satura grāmatām daudz nebūs iznācis nodarboties, šo biezo grāmatu lasīšana nebūs viegla. Bet jācer, ka ar laiku izdevniecības publicēs kādus norādījumus, kā ar šīm grāmatām jāapietas, lai lasītājs no tām iespējami vieglāk un vairāk varētu iegūt. Kā otrs labs līdzeklis minama nelielu studiju grupu organizēšana, lai šīs grāmatas lasītu. Kā šādas studiju grupas darbojas, diezgan sīki aprakstīts *Akadēmiskās dzīves* 1962. gada izdevumā.

3. Attieksmē uz jauktajām laulībām jādara viss iespējama, lai latvieša vai latvietes laulāto draugu iesaistītu latviešu sabiedrībā un latviešu tautas kopībā. Šai ziņā bez parastās laipnības un pretimnāšanas jāpalīdz ienācējam:

a) Mācīties latviešu valodu. Tas ir daudz vienkāršāk un vieglāk nekā daudzi to iedomājas, ja vien ir nepieciešamie palīglīdzekļi. Te nevar sākt ar Endzelīna gramatiku, kas šādam nolūkam arī nemaz nav domāta. Jārada „Basic Latvian” pēc „Basic English” parauga, kur sakopoti tikai kādi 10—20 verbi, vispār tikai kādi 200—300 vārdi, kas visbiežāk nepieciešami, ar iespējami vienkāršotu gramatiku (kaut vai pēc tāmnieku izloknes gramatikas parauga). Ja bez šādas mazas grāmatīņas sagādātu vēl plati vai magnētofonu lentu ar minēto vārdu izrunu, tad latviešu valodas mācīšanās pamats svešautiešiem būtu izruna. Un, lai pamudinātu šo pamatu lietā likt, jaunā pāra tuviniekiem un draugiem, un visai latviešu sabiedrībai jānāk talkā ar ierosinājumiem, demonstrējumiem, atzinību utt. Kad sākums likts, tad atliek iegūtos valodas pamatus slīpēt, papildināt un veidot tālāk. Bet tas jau tad bieži vien norit gluži automatiski.

b) Iepazīties ar latviešu tautas gara ražojumiem: tautasdziesmām, daiļliterātūru, mūziku, glezniecību utt.

c) Iepazīties ar latvju tautas likteņa stāstu, kādam nolūkam jāgādā populāra vēstures grāmata iespējami vienkāršotā, tomēr jau pareizā latviešu valodā.

Arnolds Aizsilnieks

2.

Varu teikt, ka esmu šo programmu ļoti nopietni pārdomājis. Mani atzinumi ir šādi:

Raksta motīvi, ka pārtautošanās nav vēlama, mani pārlicina. Bet domāju, ka jāpanāk tāds stāvoklis, lai par to būtu pārliecināti, ja ne visi, tad vismaz vairums latviešu. Tāpēc nepieciešama ļoti aktīva un iedarbīga propaganda vispirms visos tais institūtos, kas pārtautošanos var novērst: ģimenēs, baznīcās, skolās, organizācijās.

Pēc manas pārliecības, realizējama ir visa programma. Šaubos vienīgi par iespējām nodibināt Minsteres skolai līdzīgu arī citur. Neticu, ka būs iespējams pārliecināt vecākus sūtīt bērnus uz latviešu skolu tik lielā skaitā, lai skola varētu pastāvēt.

Bez tam man vēl ir piebildums pie programmas 6. posma. Otra mācītāja pieņemšana, pēc mana ieskata, nav tikai naudas jautājums. Mums vienkārši nav jauno mācītāju. Un, gados vecākiem mācītājiem nomirstot, mums drīz vien radīsies grūtības aizstāt to pašu vienu mācītāju. Pa visiem šiem gadiem Austrālijā ev. lut. baznīcai nācis klāt tikai viens latviešu mācītājs. Arī citās zemēs stāvoklis nav labāks. Jaunu mācītāju sagatavošana tāpēc ir ļoti steidzams un svarīgs jautājums. Tas kārtojams visu mītnes zemju apjomā un saziņā ar archibīskapu un baznīcas virsvaldi.

Domāju, ka, ierosinājumus realizējot, pārtautošanos katrā ziņā varētu aizkavēt.

Voldemārs Dulmanis

3.

Manuprāt, Jūsu praktiskie priekšlikumi būs visumā nerealizējami.

Leo Kampe

4.

Neesmu gluži pārliecināts par uzskatu pareizumu, ka pārtautošanās notiek arvien jaunākos gadu gājumos. Šejienes preses tematiem ir

gadījuma raksturs, un, ja kādu laiku lielie virsraksti un fotografijas dienas laikrakstos neparādās, tad to nevarētu vispārināt un secināt, ka latviešu skolēnu un studentu sekmju līmenis ir apmēram tāds pats kā austrāliešiem.

Jāakceptē, kaut negribot, programmas viedoklis, ka vecāki nespēj veikt savu bērnu latvisko audzināšanu. Austrāliešu sabiedrība un prese diendienā pārrunā problēmas par ģimenes lomu jaunatnes audzināšanā, un viņu mērķis ir daudz vienkāršāks kā mūsu — novērst jaunatnes izlaidību un pārkāpumus. Atzinums parasti skan: vecāki ir par daudz nodarbināti, lai veltītu bērniem vajadzīgo vērību.

Mūsu — latviešu — uzdevums vēl vairāk sarežģīts: jāveic ne vien pienākums, ar ko daudzi austrāliešu vecāki netiek galā, bet papildus sabiedrība sagaida, ka latviešu ģimene darīs kaut ko vairāk: gādās, lai jaunā paaudze netiktu pārtautota. Nav pārsteigums, ja daudzas ģimenes abus uzdevumus nespēj izpildīt.

Jautājumu par draudžu lomu var apskatīt no diviem pilnīgi pretējiem viedokļiem. Pret ieteikumiem būtu tas, ka latviešu sabiedrībā un ģimenēs reliģiskām apvienībām, resp. draudzēm un baznīcai nav tās nozīmības kā austrāliešu un amerikāņu sabiedrībā. Caurmēra latvietis savos reliģiskajos uzskatos un attieksmē pret draudzi ir remdens; domāju, ka tas attiecas ne vien uz luterāņiem, bet arī katoļu draudžu piederīgo vidū manāmas zināmas sairuma pazīmes. Tātad uzskatu, ka otrajam mācītājam (jaunatnes lietu kārtotājam) jaunatnes darbā tikai tāpēc, ka viņš ir mācītājs, nebūs nekādu priekšrocību. Atsevišķos gadījumos viņam var pat nākties saskarties ar to vecāku pretestību, kas baznīcas lietās vienaldzīgi Tālāk jāatzīmē, ka jūtama draudzes nodokļu paaugstināšana varētu radīt draudzes locekļu aiziešanu uz nelatviešu draudzēm.

Par spīti teiktajam, līdzekļu jautājumā tomēr esmu par programmu ieteikto. Draudzes ir vienīgās mūsu organizācijas, kam kaut cik iespējams savus noteiktos maksājumus iekasēt. Līdzekļi šādai programmai būs nepieciešami, un šis ir viens no drošākajiem veidiem, kā tos iegūt pat no tiem draudzes locekļiem, kuŗu ģimenēs jauniešu nav. Tātad, lai gan var saskatīt, ka attiecīgo draudžu iesaistīšana šai darbā var radīt grūtības pašām draudzēm (par iespēju panākt trīs ceturtdaļu latviešu iesaistīšanu draudzēs šaubos, bet pašreizējo skaitu varētu pavairot), draudžu maksājumu palielināšana būtu izmēģināma.

Nevaru akceptēt ieteikumu mācītājiem pārklaušināt bērnus mājās. Šī metode varētu būt sekmīga tikai tad, ja attiecīgā draudze (baznīca) uzņemtos lietot pret nepaklausīgajiem tos pašus līdzekļus kā 19. gadsimtā vai agrāk: reliģisko rituālu noliegšanu attiecīgajās ģime-

nēs. To mūsu baznīca nevēlēšies un arī nevarēs darīt. Skola tomēr ir nozīmīgāka nekā vienkārša iemācītā pārbaude mājās.

Projekti par latviešu skolu ar pilnu mācību laiku nebūs viegli reālizējami, bet neiespējamo skaitā tos nevarētu ierindot. Atcerēsimies tikai latviešu namiem un draudžu mājām savāktās summas!

Sestdienas skolu darbības veicināšanai ļoti svarīgs ir ieteiktais transporta jautājuma kārtošana.

Par latviešu valodas prestiža celšanu: kamēr mums nav skolas ar pilnu mācības laiku, svarīgākais uzdevums būtu attiecīgās izglītības iestādēs panākt latviešu valodai svešvalodas tiesības (līdzīgi kā franču vai vācu valodai) vidusskolās un universitātēs. Tā būtu prestiža iegūšana — jaunatne redzētu, ka mācās kaut ko, kas var būt noderīgs jau tuvākajā laikā.

Otrkārt, vai mēs nevarētu izmantot latviskās audzināšanas mērķim tos periodus jaunatnes (bērnu) attīstības gaitā, kad viņiem rodas vēlēšanās sacelties pret pieņemto kārtību, būt citādam nekā pārējiem? Man, un tāpat citiem, bieži gadījies vērot, ka austrāliešu sabiedrībā (sarīkojumā, kafejnīcā u.c.) bērni uzsvērti labprāt sarunājas ar mani latviski. Vēl vairāk: latviešu bērni, kas savā starpā parasti plāpā angļiski, nokļūstot austrāliešu sanāksmē, pēkšņi pāriet uz latviešu valodu. Vaicājot par šādas rīcības iemesliem, atbilde ir: „Visi var runāt angļiski; mēs varam arī citādi!” Manas zināšanas psiholoģijā nav pietiekamas, lai šo īpatnību izvērtētu un varbūt atrastu tai praktisku izmantošanu latviskās audzināšanas laukā; taču šī parādība nebūtu ignorējama.

Par sarīkojumiem ar latvisku programmu: mērķis kādreiz attaisno līdzekļus. Mūsu galvenais mērķis ir latviešu valodas un kultūrālo tradīciju saglabāšana, un, ja līdzekļi šī mērķa sasniegšanai kādreiz nesaskan ar vecajām, labajām tradīcijām, tad tradīcijām jāatkāpjas.

Būtu laiks meklēt vidusceļu starp kvalitatīvi augstvērtīgu „labu” programmu un interesantu programmu, nebaidoties nosvērties uz interesantā pusi, kaut arī kvalitāte ciestu, ja abus nevar savienot. „Beatles” vai līdzīgas grupas nav augstā mākslas līmenī, bet jaunatne (arī mūsējā) tās dievina. Ir svarīgāk redzēt latviešu jaunatni sarīkojumā, kuŗa programma ir tikai „vieglās mūzikas” līmenī, nekā rīkot sarīkojumu ar ļoti labu programmu bez jaunatnes. Atšķirt labu programmu no viduvējas vai sliktas iemāca laiks un pieredze; arī mēs nesākām savu mūzikālo izglītību ar Bēthovenu vai lasīšanu ar Kantu. Tātad — rīkosim sarīkojumus ar labu programmu, bet nevairīsimies arī no tikai interesantā, pat ja tas prasītu mūsu tautasdziesmu pārveidošanu tagad populārā „tautas dziedoņu” stilā. Tad ar laiku varam cerēt sagaidīt mūsu jaunatni arī nopietnos (kādreiz neinteresantos) sarīkojumos ar patiesi augstvērtīgu programmu.

Jaunatnes vadītāju (tāpat skolotāju) skaits būtu pavairojams, bet, vai nepieciešama viņu skaita divkāršošana vai kāda cita proporcija, atkarājas no tā, vai varam šos sagatavotos vadītājus izmantot. Pirmajos pāris gados mums, protams, vadītāju pārprodukcija nedraud — viņu pašreiz ir ļoti maz. Vēlāk to skaits jāsapraņo ar reālām prasībām.

Lasāmai vielai jābūt ne vien labas kvalitātes, bet arī interesantai, šaubu gadījumā dodot priekšroku vielai, kas bērnu interesē. Ja bērns (jaunietis), izlasot attiecīgu „komiku”, gūtu zināšanas latviešu valodā, vēsturē vai ģeografijā, tas tikai apsveicams, kaut arī lasāmās vielas apstrādājums un pasniegums nopietnu kritiku neizturētu. Man nebūtu iebildumu, piemēram, redzēt kaut ko līdzīgu savā laikā žurnālā *Atpūtā* lasītajām Dreslera asprātīgajām četrpindām par mūsu vidi un laikmetu.

Ir tiesa, ka šādai pieejai varētu sekot arī pārmetumi par mūsu kultūras pazemināšanu jaunatnei saprotamā līmenī, kā pretstatu uzskatot vajadzību rādīt mūsu jaunatnei latviešu gara pasaules vērtīgumu un bagātību. Taču mūsu ģimeņu vairākums (t.i., ģimenes, kas vispār šai lietā kaut ko dara) cīnās ar pavisam elementāro un mehānisko problēmu: iemācīt bērnu (jaunieti) pieņemami latviski runāt, lasīt un latviski lasīto saprast, kā arī uzrakstīt kaut cik izlasāmu un saprotamu vēstuli latviešu valodā. Šīm ģimenēm iepriekš minētais interesantais un vieglais materiāls lasīšanai, tāpat interesantā, kaut varbūt ne kvalitātīvi augstā, sarīkojumu programma varētu ļoti noderēt. Laikam paejot, varam dibināti sagaidīt, ka vismaz daļa jauniešu atradīs ceļu Raiņa, Brigaderes vai Z. Mauriņas pasaulē. Pārējie paliks tikai pie latviskās sarunu valodas, bet tas arī ir labāk nekā nekas.

Mēģinājumi izmantot jaunatnes sarakstīšanos starp dažādām mītnes zemēm valodas mācīšanai un lietošanai būtu ļoti apsveicami. Kā būtu ar organizētu sestdienas skolu skolēnu sarakstīšanos dažādās zemēs?

Domāju, ka, programmu reālizējot, pārtautošanos tikai aizkavētu. Taču, gūstot zināmu pieredzi pārtautošanās procesa aizkavēšanā, vēlāk varbūt atradīsim līdzekļus šī procesa novēršanai.

Eriks Lidums

5.

Visumā akceptējami programmā minētie motīvi pret pārtautošanos, kaut derētu vēl plašāki pamatojumi. Nevaru pievienoties uzskatam, ka vecāki ir tik ļoti nodarbināti, ka nevarētu atrast laiku audzināt bērnus latviskā garā. To var, ja tikai grib. Kā pierādījums šim

apgalvojumam ir fakts, ka netrūkst arī tādu latviešu ģimeņu, kas līdzīgos apstākļos ir izaudzinajušas savus bērnus par krietniem latviešiem. Jautājums gan ir, kā šo gribu vecākiem lai iepotē. Pat tik relatīvi vienkāršā jautājumā, kā panākt, lai vecāki saviem bērniem abonētu *Mazputniņu* un *Mēs*, man pietrūkst padoma, jo piespiest nevienu nevar, un pārliecināt var tikai reto — un arī tikai tad, ja ir, kas pārliecina. Tas pats sakāms par materiālo atbalstu latviešu draudzēm, skolām, jaunatnes organizācijām utt. Mēs neesam tik nabagi materiāli, lai to nevarētu veikt, bet kāpēc mēs to nedarām, ir cits jautājums. Liekas, ka kļūstam gan ar katru gadu nabaģāki — garīgi.

Šķiet, ka draudžu locekļu skaitu arī varētu pavairot, tikai pie šīs lietas vajadzētu atrast pareizo pieeju. Ja draudze varētu mācītājam maksāt pilnu algu, tad otra mācītāja nemaz nevajadzētu, jo draudzes jau nav pārāk lielas. Man šķiet, ka praktiskāk būtu katrā pilsētā visiem luterāņiem apvienoties vienā draudzē, ko apkalpotu jau esošie mācītāji, bet vai tas kādreiz notiks, es šaubos. Bērnu pārklaušināšanu mājās varētu izmēģināt, kaut daži noteikti būtu tam pretī, teiktu, ka ir atgriezušies Vecā Stendera laiki. Latviešu skolas dibināšanas iespējas, kas darbotos ar pilnu mācības laiku, var pētīt, bet šaubos, vai to varēs realizēt. Daudz reālāk būtu panākt, lai katrā Austrālijas, tāpat Amerikas un Kanādas, pavalstī kādā vidusskolā latviešu valoda būtu pilntiesīgs matrikulācijas priekšmets.

Bērnu skaitu sestdienas skolās nebūs iespējams četrkāršot, ja arī rastos „misionāri”, kas staigātu pa mājām, pārliecinot vecākus. Nedomāju arī, ka varētu rasties tāds psihologs, kas izstrādātu programmu, pēc kuņas darbojoties, latviešu valoda bērnu acīs iegūtu prestižu. Ar labu gribu varētu gan panākt, lai organizācijām būtu lielāks prestižs jaunatnē. Bet atkal jautājums, vai organizāciju vadītājiem šī labā griba un spējas būs — panākt starp organizācijām vēlamo vislabāko satiecību.

Esmu pārliecināts, ka ir iespējams rīkot sarīkojumus tikai ar latvisku programmu. Tāpat apsveicams ir ierosinājums latviešu sabiedriskās telpas uzturēt labākā kārtībā nekā austrāliešu sabiedriskās telpas.

Jaunatnes vadītāju un skolotāju sagatavošanas kursu rīkošana ir apsveicama lieta, tikai programmas autoram būtu jānāk ar konkrētiem priekšlikumiem, kā šos pasākumus realizēt. Tāpat tas ir arī ar jaunatnes nedēļas rīkošanu. Tāpat vēlētos, lai programmas autors konkrēti norādītu, kā panākt to, lai vairāk pirktu labas grāmatas, vairāk abonētu latviešu laikrakstus un apmeklētu labus kultūrālos sarīkojumus. Man personīgi arī šai jautājumā padoma pietrūkst.

Ierosinājums organizēt jaunatnes sarakstišanos ir labs, un domāju, ka tas vislabāk realizējams ar sestdienas skolu un jaunatnes pulciņu

palīdzību. Veicināt jaunatnes personisko iepazīšanos, rīkojot jaunatnes nometnes, arī ir apsveicama lieta, tikai vajadzīgi labi organizātori un rīkotāji, lai šādas nometnes neizvērstos par kaut ko pretēju labi iecerētam pasākumam. Domāju, ka precību biroju varētu dibināt ar privātu iniciatīvu un zināmā mērā uz komerciāliem pamatiem.

Ja tomēr, par spīti visām grūtībām, izdotos realizēt ierosināto programmu pret pārtautošanos, tad pārtautošanās procesu varētu gan aizkavēt, bet pilnīgi to novērst nebūs iespējams.

Eduards Šmugajs

6.

Cik varu spriest, tad ar terminu „pārtautošana” programmā domāta latvisko īpatnību aizstāšana ar mītnes zemes īpatnībām līdzīgi tam, kā kādreiz runājām par pārkrievošanu un pārvācošanu. Šeit stāvoklis tomēr ir citāds. Mēs vairs neesam savā zemē. Ja mēs neiemācīsimies mītnes zemes valodu, tad kā mēs dzīvosim? Bez tam mēs šeit ieradāmie labprātīgi. Vai šāds stāvoklis nerada zināmus pienākumus pret tām zemēm, kas devušas mums patvērumu? Manuprāt, daļēja pārtautošanās šādos apstākļos ir nenovēršama un pat vēlama. Mūsu problēma, man šķiet, ir nevis noliegt mītnes zemes dzīves veidu, nevis uz katra soļa uzsvērt latviskā pārākumu, bet apzināti radīt bagātāku izlasi, papildināt mītnes zemes dzīves veidu tur, kur mums šķiet, ka latviskais ir atšķirīgs un citāds. Vai tad ar tām latviskās kultūras drumstalām, ko varam atveidot šeit trimdā, var izaugt garīgi bagāts cilvēks? Ja mēs būtu visi vienkopus, tad būtu citādi. Ir taču pierādīts, ka bērns savā attīstībā imitē pieaugušos, ne tikai vecākus, bet arī citus apkārtnes ļaudis. Kādu latvisku vidi var radīt tur, kur dzīvo viena vai dažas latviešu ģimenes?

Daudzas kultūras sastāvdaļas savā zemē jaunā paaudze pārņem bez taujāšanas kā pašu par sevi saprotamu lietu. Turpretī, kur divējāda kultūra sadurās, taujāšana ir nenovēršama. Ir grūti atšķirības izskaidrot tikai ar vārdiem: „Tā mēs, latvieši, darām.” Dažs labs izskaidrojums reizēm neiztur kritiku. Dažu etnisko grupu ģimenes, kur šāda autoritāra vara pastāv, bērni smagi izjūt etniskās grupas kultūras virskundzību un garīgi atsvešinās no saviem vecākiem. Rodas nevēlams stāvoklis.

Bez tam nebūtu jāaizmirst individuālās spējas. Ir taču zināms, ka tautas inteligences, t.i., atsevišķo personu kopinteligences izplatību attēlo normālā likne. Citiem vārdiem — daži būs spējīgi ieaukt tikai vienā kultūrā, divu kultūras veidu piesavināšanās mazāk apdāvinātiem būs par grūtu. Uzstāšanās, lai to dara, viņos radīs tikai sajūkumu, nespejas sajūtu.

Šķiet, vissvarīgākais ir laba latviešu valodas prašana. Prātējam būs vienmēr vaļā mūsu kultūras apcirkņi, un viņš sevi identificēs par latvieti.

Kārlis Rīduzis

„ATSKAITE” PAR PPP REĀLIZĒŠANU

Programma pret pārtautošanos publicēta pirms vairāk nekā desmit gadiem — 1965. gadā. Trīs gadus vēlāk autors paplašināja šo programmu 236 lpp. biezā grāmatā, kas publicēta ar nosaukumu *Trešā Latvija. Arhīva* V sējumu ar PPP publicēja 500 eksemplāru lielā metienā, bet grāmatu *Trešā Latvija* Kārļa Gopera fonds izdeva 2000 eksemplāros. 1972. gadā *Arhīva* XII sējumā autors publicēja „Kultūras politikas plānu (KPP)”, kas bija PPP papildinājums, veltījot vērību kultūras parādību izkopšanai kā galvenam ierocim, ar ko varētu novērst pārtautošanos. *Arhīva* XII sējuma metiens bija 2000 eksemplāri. To, ka vajadzīgo līdzekļu ziņā KPP var realizēt, spēcīgā rakstā („Avaritia?”) motivēja Arvīds Prods *Arhīva* XIV sējumā. 1974. gadā šo rindu autors publicēja *Arhīva* XIV sējumā pētījumu ar nosaukumu „Austrālijas latviešu tautas grupas anatomija” (ši sējuma metiens bija 3000 eksemplāru). Metiens ir svarīgs tādēļ, ka pēc tā var spriest, vai un cik attiecīgie raksti ir interesentiem piesniedzami. Saprotams, daļa grāmatu paliek pircēju plauktā nelasīta, bet metiens tomēr norāda uz potenciālo iespēju ar paustajām idejām un ieteikumiem iepazīties plašākām vai šaurākām aprindām.

Bez iepriekš minētajām Melburnas publikācijām ir arī vēl citas, kas pauž PPP ierosinātās idejas, kaut arī uz to neatsaucoties. Šeit pirmajā vietā jāmin *ALA žurnāls*. ASV latvieši ik gadus rīko kultūras dienas, kur sevišķi uzsvērtas pārrunas par latvietības uzturēšanu. Ir nodibināts arī Latviešu institūts ar uzdevumu sagatavot kultūras darba plānu un izveidot mācību par latvietības stratēģiju. ASV kultūras dienas un Latviešu institūta nodomi rod atbalstu latviešu avīzēs, un, kaut arī PPP aicinājums avīzēm organizēt pārrunas par PPP nereālizējās, tomēr daļa no tā ierosinājumiem šādi netiešā veidā tiek populārizēta.

Lai darbība pret pārtautošanos gūtu panākumus, vajadzīgas divi lietas — pirmkārt, ir vajadzīgs konkrēts plāns ar konkrētiem uzdevumiem un mērķiem un, otrkārt, ir nepieciešams, lai par šo konkrēto plānu un konkrētiem mērķiem zinātu pēc iespējas plašas aprindas. PPP ir šāds konkrēts plāns ar noteiktiem mērķiem, un, kamēr nav izstrādāts labāks, to vajadzētu mēģināt realizēt.

Kas no PPP ieteiktā pagājušajos desmit gados ir realizēts? Jāpie-

min vairākas lietas, kas realizētas, bet pilnīgi neatkarīgi no PPP ieteikumiem. Tā ir iznākusi bībele modernā latviešu valodā, bet tās izdošana bija sagatavota jau krietni pirms PPP publicēšanas. Ir zīmīgi, ka Baznīcas virsvalde pieprasījumu pēc modernā latviešu valodā publicētas bībeles bija novērtējusi daudz par zemu, un steidzīgi vajadzēja sagatavot otro iespiedumu.

Baznīcas virsvalde un archibīskaps ir arī nodibinājuši Nākotnes fondu, kam viens no uzdevumiem ir rūpēties par jaunu mācītāju sagatavošanu. Arī šai jautājumā ierosinājums laikam nebūs nācis no PPP (sk. *Trešo Latviju*, kur 140—142. lpp. ir aplēsts, cik latviešu mācītāju vajadzēs no jauna tuvākajos gados), bet vajadzību pēc jaunajiem mācītājiem pierādījusi pati dzīve. Ja šai lietā būtu sekots PPP ieteikumiem, rīcība nākošo viegli paredzāmo trūkumu novēršanai būtu notikusi jau agrāk.

Jautājums par skolu ar pilnu mācības laiku bez Minsteres skolas tagad ir kļuvis aktuāls Kanādā un ASV. Tikai šis jautājums patlaban vēl ir pārrunu stadijā, un, cik spriežams, PPP ieteiktie pētījumi nav vēl iesākti. Totiesu pētījumi ir izdarīti Austrālijā, Melburnā. To rezultāti ir publicēti jau *Archīva* XIV sējumā (sk. 92. un 93. lpp.). No tiem izriet, ka Viktorijā, Austrālijā, ir pietiekami liels bērnu skaits, kas šai skolā mācītos, resp. ir pietiekami daudz vecāku, kas savus bērnus sūtītu skolā ar pilnu mācību laiku, kur mācības noritētu latviešu valodā. Tomēr jautājums nevirzās tālāk, jo trūkst iniciatoru, kas uzņemtos lielās pūles šādu skolu noorganizēt. Jācer, ka ASV un Kanādā šai ziņā veiksies labāk.

PPP bija virkne ieteikumu par jaunatni un jaunatnes organizācijām. Austrālijā Daugavas skolā Melburnā radās skolotāji, kas mēģināja iedzīvināt PPP ieteikto skolēnu sarakstīšanos ar latviešu skolēniem citos kontinentos. Vēstules nosūtīja lielākā skaitā, bet — nesaņēma atbildi! Tā sagādātā vilšanās skolēnos panāca tieši pretējo nekā bija iecerēts. Totiesu neatkarīgi no PPP un, to nemaz nepazīstot, ir realizēta jaunatnes organizētā savstarpējā ciemošanās. Skauti un gaidas — pat no tālās Austrālijas uz Ameriku un no Amerikas uz Austrāliju. Bijušie Minsteres skolas audzēkņi ar savu uzvedumu „Mičošānu” no Eiropas ciemojušies Amerikā un Austrālijā. (Kad pēc „mičotāju” ciemošanās Amerikā redaktors viņiem lūdza rakstu *Archīvam* par šo ciemošanos, viņu nepagodināja ar atbildi!)

Tāpat neatkarīgi no PPP ir panākts, ka latviešu valoda ir atzīta par matrikulācijas priekšmetu vidusskolās Viktorijā, Austrālijā. Melburnā ir nodibināta valdības uzturēta nedēļas nogales latviešu valodas vidusskola. Skolotājus algo valsts, un skolas kursu sekmīgi beigušajiem ieskaita latviešu valodu par vienu no svešvalodām, kas dod zi-

nāmas tiesības, iestājoties universitātēs. Šai skolā mācās arī latviešu jaukto laulību sveštautiešu partneri, un tā, kaut arī ierobežotā veidā, ir realizēti Aizsilnieka, Līduma un Šmugaja ieteikumi pie PPP. Diemžēl, nav realizēts samērā viegli veicamais Aizsilnieka ierosinājums sagatavot latviešu valodas mācību grāmatu iesācējiem. Ir gan iznākusi Terēzes Budiņas-Lazdiņas grāmata *Teach yourself Latvian* (Londonā 1966) un iesākta, bet finansiālo grūtību dēļ pārtraukta austrālieša Trevora Fenela plaša apmēra latviešu valodas mācībgrāmatas izdošana, kā arī iecerētas citas šādas grāmatas. Tomēr tās ir cita veida nekā Aizsilnieka ieteikumā minētā. Ar gandarījumu tomēr jākonstatē, ka (atkal neatkarīgi no PPP) universitātēs māca latviešu valodu Vācijā, Zviedrijā, ASV un Kanādā. Lai gūtu skaidrību, kuŗās universitātēs un kādos apmēros māca latviešu valodu, par to iecerēts atiecīgs raksts *Archīva* XVII sējumā, kas būs veltīts skolām. Diemžēl, līdz šim nav izdevies sarunāt autoru, kas savāktu vajadzīgās ziņas un rakstu uzrakstītu. Redaktors tomēr autora meklēšanu turpina.

PPP bija ieteikts veicināt bērnu žurnālu *Mazputniņu* un jaunatnes žurnālu *Mēs*. Jānožēlo, ka žurnāls *Mēs* beidzis iznākt (ar 29. numuru) jau 1969 gadā un neviens jaunais jaunatnes žurnāls tā vietā nav radies. Ar prieku tomēr jākonstatē, ka *Mazputniņš* turpina lidot, jo to baro labi saimnieki — Streipi ar saviem līdzstrādniekiem.

Kā redzams, PPP realizēšanā pagājušos desmit gados ir ļoti maz darīts, un tas, kas ir paveikts, lielāko tiesu nav darīts PPP ietekmē. Līdz ar to rodas jautājums, vai PPP iecerēm ir kādas izredzes nākotnē? Zināmas cerības mums tomēr ir. Tā jāspriež pēc fakta, ka Amerikas latviešu kultūras birojs un Latviešu institūts ir nodomājis sākt realizēt ideju par KPP, kas ir PPP sastāvdaļa. Amerikas latviešu apvienības kultūras biroja 1975. gada 29. jūnija apkārtrakstā lasām: „Latviešu institūts savā darba programmā ir iecerējis izstrādāt latviešu kultūras darba plānu brīvajā pasaulē. Savā laikā jau prof. E. Dunsdorfs ir rakstījis par Kultūras politikas plānu (KPP, sk. *Archīva* 12. sējumu). Kultūras birojs arī pirms diviem gadiem deva plānu savām nozarēm. Tomēr mums vēl aizvien trūkst vispārēja darba plāna, kas dotu noteiktas vadlīnijas kultūras darba laukā brīvajā pasaulē. Šinī plānā ir dabīgi ieinteresētas mūsu centrālās organizācijas, kā arī lokālās organizācijas dažādās brīvās pasaules malās un visi latvieši. Dzīvā spēka mobilizācija, darba saskaņošana, paralēlisma novēršana, materiālo līdzekļu lietderīgā izmantošana, kultūras vērtību sargāšana un kultūras jaunrade, un par visām lietām latviešu valodas uzturēšana šodien prasa noteiktu rīcību kā no organizācijām, tā arī no ikkatra latvieša.”

Lai izstrādātu kultūras darba plānu, ALA kultūras birojs un Latviešu institūts ir iecerējis sanāksmes gan 1975. gadā Gaŗezerā, gan

nākošo Toronto dziesmu svētku laikā 1976. gadā. Ir jācer un, ņemot vērā, ka šo nodomu sācis realizēt enerģiskais Marģers Grīns, ir zināmas izredzes, ka viņam izdosies pārvarēt tautiešu inerci — tādēļ gaidīsim, ka iecerēto izdosies no vārdiem pārvērst darbos. Pēc nākošajiem desmit gadiem ceram sniegt jaunu „atskaiti” par to, kā izdevies iedzīvināt kultūras darba plānu — spēcīgu līdzekli PPP realizēšanai.

Miķelis Geistauts

PAŠPORTRETS

MÅKSLA

NACIONĀLĀ MĀKSLA UN TAUTAS LIKTENIS

Juris Soikāns

Trimdai ieilgstot, arvien biežāk prātus nodarbina jautājums par mūsu nacionālās mākslas turpmāko likteni. Daudzas pazīmes rāda, ka jaunie latviešu mākslinieki, bet īpaši tie, kas beiguši vai vēl apmeklē svešo zemju mākslas mācības iestādes, ne vien zaudē savu latviskumu, bet atsevišķos gadījumos vispār pagriež muguru visam, kas viņus kaut cik saistījis ar savas tautas kultūru un ļaudīm. Tie, kas sekojuši abstraktisma modes saucienam un masu psihozes ietekmē guvuši kādus panākumus, kaut vai dažus atzinīgus vārdus ārzemju presē, uzskata latviešu iezīmīgāko gleznotāju darbus par neaktuāliem, par tādiem, kas viņiem šodien vairs nekā nevar dot. Viņiem šķiet, ka no šiem darbiem nav nekā ko mācīties, ka tie ir tikai senu dienu stāsti, kam vairs nav nekāda sakara ar modernā cilvēka mākslas prasībām.

Uzskatīt sevi par modernu cilvēku — dabiska un pozitīva parādība. Sēdēt pie skala uguns gaismas un atteikties no visa, ko mums tik izšķērdīgā veidā sniedz tehnikas jaunatklājumi un izgudrojumi, nozīmētu tālumniecību vai vismaz diezgan grūti motivējamu izturēšanos. Vienam otram senais nozīmētu sava veida romantiku, tak būtu pārpratums, ja šādu rīcību motivētu kā „sava laika, sava agrākā dzīves veida un tradīciju” akcentēšanu. Neaktuāli savā mākslā kļuva arī tie vecākās paaudzes latviešu gleznotāji, kas, nonākuši svešumā un kaut kādu apstākļu dēļ neizprazdami jauno situāciju, kurā liktenis viņus ir iemetis, līdz ar Latvijas robežas atstāšanas brīdi ierāvās pagātnes atmiņu sentimentālītātes lokā. Viņi kļuva neaktuāli, atvairīdami dzīves īstenībai pakļautās likumības nenovēršamību. Gadu no gada šo mākslinieku darbi arvien skaidrāk liecina par anachronismu, kādā viņi nonākuši. Dabiska un saprotama šai gadījumā ir jaunās latviešu mākslinieku paaudzes noraidīgā nostāja pret neaktuālo mākslu, bet pilnīgi nesaprotams ir šīs paaudzes negatīvi deklaratīvais viedoklis pret iezīmīgi latvisko momentu mākslā vispār.

Uzskatīt sevi par modernistu nenozīmē savas pagātnes noliegšanu, nedz pamatu sagraušānu vai dzīvības saknes aizcīršanu un bezkompromisa skrējiena uzsākšanu pakal ikvienai jaunai, nepārbaudītai sirēnas balsij. Nav nekā nožēlojamāka par pārprastu modernismu. Ja kas der Džimam un Džekam, vēl nenozīmē, ka tas der arī Jēkabam un Ansim.

Abstraktās mākslas jeb, kā sevi apzīmē viskreisāko mākslas virzienu aizstāvji, absolūtās aistētikas pārstāvji atzīst šo laikmetigo pārādību par visindividuālāko un tīrāko personības izpausmi. Īstenībā

šim konstatējumam nav seguma. Tas ir deklarātīva rakstura, ar lielām pretenzijām, bieži ar aizgūtiem lozungiem no eksistenciālās filozofijas un tomēr bez loģiskas argumentācijas bāzes savas esamības pamatošanai. Bet tā kā mākslā vispār ir grūti kaut ko definēt vai izteikt argumentus ar matemātiskas precizitātes nemaldību, varētu arī apšaubīt bezjēdzības piedēvēšanu absolūtās aistētikas izpausmēm.

Tomēr drīkstētu taču jautāt, ar ko izskaidrojami tādi „pārpratumī” kā mērkaķu, vistu un citu dzīvnieku, kā arī asprātīgu jokdaņu „gleznu” godalgošana pavisam nopietnās absolūtās aistētikas mākslas izstādēs Gēteborgā, Ņujorkā, Parīzē un citur? Vai ar to vēl nepietiek, lai nopietni pārdomātu, uz kuriem savā galējā konsekvencē aizvedis absolūtās aistētikas ceļš? Vai tas neliecina par absurdu, kam ar nopietnu mākslu vairs nav nekāda sakara?

Bet arī te varētu iebilst, pavisam pamatoti norādot, ka pat visnopietnākie mākslas kritiķi dažkārt maldījušies savos spriedumos arī agrākajos laikos. Vai šodien tas lai būtu citādāk?

Iebildums ir vietā, tikai starpība tā, ka visā mākslas kritikas pastāvēšanas laikā tik liktenīga kļūdišanās, kāda gadās abstraktisma „saprātējiem un izskaidrotājiem”, nav piedzīvota. Noraujot cilvēka radošā gara izpausmi uz kopēja līmeņa ar zemākas kategorijas radījumu neapzinātiem krāsu ķēpājumiem uz audekla, lietotas mērauklas, par kuŗām nebūtu pārspīlēts, apgalvojot, ka te pārkāpta kāda robeža, aiz kuŗas vairs nevar būt nopietni ņemamas debates par mākslas izpratnes jautājumiem un kur vairs nav vietas attaisnojumam. Visam ir savas robežas, kaut arī mākslā tās ir grūtāk novilkt nekā vienā otrā eksaktās zinātnes novadā. Ar visu to neviens neklūdišies, apgalvodams, ka „mākslas virziens”, kuŗā iespējama nokāpšana tādā līmenī, kur pat šī virziena speciālisti nespēj atšķirt dzīvnieku ķēpājumus no cilvēka darba, pārstāv visu ko citu, tikai ne mākslu!

Abas galējības — tiklab pārprastā tautiskā anachronisma moments, ar ko slimo vairums visu nāciju emigrantu vecākās paaudzes mākslinieku, kā arī pakļaušanās starptautiskajiem modes vējiem, kas pielīp emigrantu mākslinieku jaunajai paaudzei, uzskatāmas par dabiskām un neizbēgamām parādībām, trimdai ieilgstot. Tomēr tas mūs neatbrīvo no pienākuma tās analizēt un meklēt ceļus, kā veidot savas nacionālās mākslas saglabāšanas politiku.

Neredzēt šīs lietas un priecāties par to, ka mūsu mākslinieki — vecie — „saglabā savās gleznās dzimtenes bērzus un rudzu statiņus”, bet jaunie nepārtraukti gūst godalgas, atzinību un stipendijas par darbiem, kas nevis liecina par viņu nacionālās mākslas kontinuitātes pazīmēm, bet gan runā par viņu ieaugšanu attiecīgo zemju mākslā (garīgās asimilācijas pazīmes!), nozīmē mūsu nacionālās mākslas traģiskā stāvokļa neizpratni.

Kuriēt lielu Jāņuguni,
Pašā Jāņa vakarā!
Jāņa bērni nosalst,
Jāņa zaļes lasīdami.
lat.v.d.

KRŪMIŅŠ

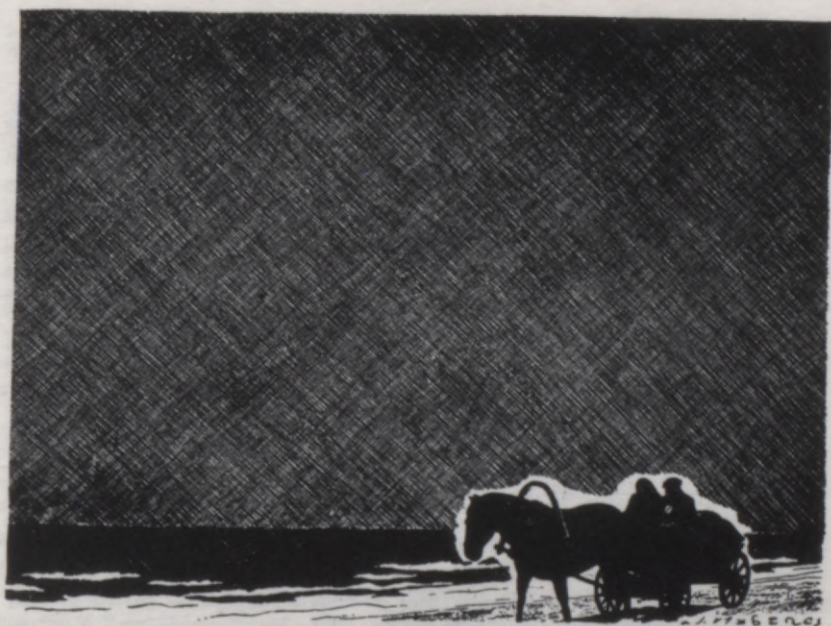
Zelta viducis starp abām galējībām trimdā sarucis tik mazs, ka, par to runājot, jālieto vārdi, kas iedves šausmas: mēs pārdzīvojam mūsu nacionālās mākslas norietu. Mēs esam lielā internacionālizēšanās procesa liecinieki un dalībnieki. Pēdējie tāpēc, ka jau no paša trimdas sākuma mūsu organizācijas (visus kultūras fondus ieskaitot), nedomādamas par mūsu nacionālās kultūras saglabāšanas politiku, ļāva arī radošās mākslas izpausmei aizplūst pa trimdā tik bīstamām, izkliedētības nejausībām pakļautām straumēm, kam agri vai vēlū jāsatek lielajā internacionālizēšanās okeanā.

Starptautiskajā mākslā pašreiz tik izteikti akcentētā nosliece pa kreisi pati par sevi nav nedz ļauna, nedz laba. Tā ir tikai laikmetīga un līdz ar to arī pārejoša parādība — tāda pati, kādas bijušas visos laikos. Tās, kultūras savstarpējā mijiedarbībā pārstaigādamas visu tautu mākslu, uzspieda pēdējai zināma laika vai laikmeta kopēju zīmogu. Šīs ietekmes, kas nāca palaikam gan no frančiem, gan italiešiem, gan citām tautām, ienesdamas dažādu tautu nacionālajā mākslā kopējas laikmeta iezīmes, tomēr „nenokāva” katras atsevišķas tautas būtiski vienreizējo tās mākslā. Arī šodien ar „vēsu prātu” izvērtēto pasaules modes strāvojumu iekausēšana mūsu mākslā būtu ne tikvien apsvaicama, bet pat loģiska un pilnīgi nepieciešama, ja negribam nogrimt anachronismā.

Trimdā kā mūsu nacionālās tēlotājas mākslas mantojums no Latvijas līdz paņemtā Rīgas glezniecības skola savus ziedu laikus ir pārdzīvojuši. Būtu liels pārpratums to kultivēt tālāk, atdarinot tikai tāpēc vien, ka tai nacionāli latviska izpausme un nepārprotama piederība pie Rietumeiropas glezniecības kvalitātes kategorijas. Tiesa, trīsdesmitajos gados latviešu glezniecībai bija pašķīrusies vieta uz kopēja sola ar franču un beļģu glezniecību Eiropā. Tomēr, tāpat kā šodienas franču un beļģu glezniecība kopš tā laika nav stāvējusi uz vietas, bet gan rāda laikam atbilstošas pārmaiņas, skaidrs, ka arī latviešu tēlotāja māksla šodien vairs nebūtu tāda, kāda tā dzīvo mūsu atmiņā un uztverē no neatkarības laikiem.

Atmiņas ir katra cilvēka dzīves neatņemama daļa. Pēc sakopotām atziņām un pieredzes mēs veidojam arī savu šodienu. Tak trimdinieka atmiņas savā ziņā ir arī viņa lāsts, jo tās saistās ne tik daudz ar iegūto, kā ar zaudēto! Zaudētais trimdinieka atmiņās ir tik liels, ka arī viņa šīsdiēnas veidošanā tam daudzējādā ziņā ir izšķirēja nozīme.

Trimdas pirmajā dienā viņam nebija nekā: kas viņam kādreiz piederēja, viss palika tur. Viņš bija zaudējis savu personisko mantu, savu zemi, savu tautu, kultūru, valsti. Viņš bija zaudējis savas dzīves būtiskāko daļu. Dzīve bija jāsāk no jauna, no pašiem pamatiem, un, juzdams ap sevi svešumu, kas viņam bija neierasts un nepieņemams,

Sigismunds Vidbergs

SĀPJU CEĻŠ

jau ar pirmo soli jaunās dzīves veidošanai viņš pagrieza skatu atpakaļ — uz savu zaudēto pagātņi.

„Toreiz mēs darījām tā... Toreiz tas bija tā...” un, kamēr cilvēks normālajā dzīvē gāja uz priekšu, trimdinieks, smeldams spēku pagātnes atmiņās, skatīdamies atpakaļ, iesāka ar zaudētā restaurāciju. Apbrīnojamā rosībā samērā nedaudzos gadus tika par jaunu iespiests neiedomājami liels skaits agrāk iznākušo grāmatu, restaurēts nošu materiāls dziesmu svētku koņiem. Nometnēs noorganizēja trimdinieku nacionālās skolas. Tajās mācīšanas metodes un viela, bet it sevišķi tā, kas attiecās uz nacionāliem jautājumiem un problēmām, bija tā pati kā pagātnē. Viss, ko trimdinieki iedzīvināja, bija pagātnes restaurācija.

Dzīvodami, kaut arī izkaisīti pa visu Vāciju, tomēr pietiekami lielās vienībās dažādās nometnēs sabiedroto apgādē un aizsardzībā, bēgļi attīstīja rosīgu kultūras dzīvi. Dzīve nometnēs savā ziņā līdzinājās nacionālajiem geto. To nepārprotami liecina tāda jēdziena izveidošanās kā „mazā Latvija”, kur lielākie bēgļu centri savā neatkarībā no vāciešiem bija izveidojušies par valstīm valstī, bez saskares ar ārpusauli. Tomēr bez šādas saskares nebija iedomājama kultūras dzīve šī vārda paplašinātā nozīmē, jo nebija iespējama kultūras mijiedarbība. Tāpēc tai laikā lietotais jēdziens „kultūras dzīve” jāsaprot kā tautiska rosība savas pagātnes nacionālās kultūras vērtību restaurācijā, kas pirmām kārtām bija nepieciešama pašu vajadzībām.

Cilvēks, kam nekā nav, kas visu zaudējis, kaut arī nepelnīti, citu acīs zaudē arī prestižu. Tas viņā rada mazvērtības kompleksus. Bēgļu mazvērtības kompleksi sakņojas zaudētajā pagātnē un ir izaicinājums zaudētā atgūšanai, resp. vismaz daļējai restaurēšanai, lai rehabilitētu savu cilvēka cieņu un pašvērtību.

Restaurācija nav jaunu kultūras vērtību radīšana. Restaurācija ir pagātnes apstāvēšana. Kaut arī trimdas laikā Vācijā neviens gleznotājs nekopēja Latvijā palikušās gleznas, tomēr tas, kas notika trimdas latviešu mākslinieku darbnīcās, visumā nebija nekas cits kā Latvijas neatkarības laika mākslas izteiksmes veida turpināšana. Citiem vārdiem — tā bija savā laikā Latvijā radīto mākslas vērtību pavairošana, kas netiecās pēc jaunu un savam laikam atbilstošu problēmu risināšanas mākslā, pēc jaunas sejas meklēšanas. Pāršķirstot apceramo trimdas gadu izstāžu katalogus, redzama tā laika mākslas neaktualitāte, resp. skatīšanās atpakaļ — „kā bija toreiz”.

Mazliet vairāk dažādības ar laiku varēja saskatīt mūsu dabas ainavistu darbos, bet tā kā arī Vācijas ainavas viņi gleznoja Latvijas mākslas akadēmijas rokrakstā, tad par būtisku pārmaiņu agrāko laiku piekoptajā glezniecībā trimdā arī šai ziņā runāt nevarētu.

Stāvokli negrozīja arī dažu mākslinieku skata pārņemšana uz tu-
vāku pagātņi — aizvadītajiem kara gadiem, bēgļu gaitām.

Te būtu interesanti novilkt paralēli ar Pirmā pasaules kara (savā
ziņā līdzīgu politisko notikumu norisē) izraisīto bēgļu gaitu un cīņu
atspoguļošanas tā laika latviešu mākslinieku darbos.

Pietiek minēt tikai Grosvalda, Kazaka, Strunkes un Baltgaila
vārdu, lai gara acīm saskatītu latviešu karavīru varonīgo cīņu at-
spulgu Ziemeļvētku kaujās, Tīrelpurvā, pie Rīgas dzelzs tilta, gan arī
latviešu bēgļu un ievainoto karavīru, tāpat strēlnieku mākslinieciski
augstvērtīgos tēlojumus. Viņi savos darbos ir uzceluši neaizmirstamu
pieminekli mūžības skarto varonībai dvēseļu putenī — cīņā par mūsu
neatkarību.

Tā ir viena no spožākām lappusēm mūsu mākslas vēsturē. Tā bija
mākslinieku apliecinājums kopībai ar savas tautas likteņgaitām un
arī apstrādājamai vielai atbilstoša ekspresionistiska veida ienešana
latviešu mākslā. No mākslas viedokļa pēdējais bija vēl nozīmīgāks
notikums, jo tam bija revolūcionārs raksturs šo vārdu vispozitīvākā
nozīmē.

Turpretim Otrā pasaules kara latviešu karavīru cīņas, bēgļu gaitas
un tautas ciešanas — pie tam šoreiz ar mūsu valsts neatkarības zau-
dēšanu — trimdas māksliniekus saistīja tikai gandrīz vai, garām ejot,
izņemot Niklāvu Strunki un šo rindu autoru. Trimdas sākuma gados
radās pa darbam ar deportāciju, bēgļu vai kara ainu motīviem. Sa-
mērā traģiski pārdzīvots ir A. Ogules kara cikls. Ar S. Vidbergam
piemītošo rutīnas veiklību zīmēti ilustratīva rakstura motīvi pēc
latviešu dzejnieku vārsēm cīņa ciklā *Sāpju ceļš*. Pārējie, pieskarda-
mies minētajām temām, apstrādāja tās ar klusās dabas, ainavas vai
žanra otas maigumu. Savu ārtavu laikmeta traģisko notikumu doku-
mentācijai vēlākos laikos devis arī M. Strovalds Zviedrijā izdoto
latviešu leģionāru piemiņai linoleja griezumam mapē *Piemīniet viņus*
(Stokholmā 1961). Tas arī viss, ko šai sakarā iespējams minēt.

Ilustrācijai noder pārskats par pirmo pēckara gadu mākslas izstā-
dēm Vācijā, mākslinieku skaits, kas tajās piedalījušies, un izstādīto
darbu skaits (sk. tabulu). Atsevišķi minēti tikai tie darbi, kas rāda
aktuālu saskari ar mūsu tautas likteni.

Līdzīgs stāvoklis kā pārskatā minētajās bija arī visās pārējās lat-
viešu mākslinieku izstādēs. Tas bija par iemeslu Niklāva Strunkes
uzsaukumam latviešu gleznotājiem trimdā 1948. gada pavasarī, kuŗā
viņš ļoti katēgoriskā veidā izteica savu sašutumu par to, ka latviešu
gleznotājiem ir vienaldzīgs savas tautas liktenis.

Latviešu mākslinieku izstādes Vācijā 1946—1948. g.

Izstādes vieta un laiks	Māksli- nieku skaits	Izstādīto darbu kopskaits	Aktuālie darbi	
			Mākslinieka vārds	Darba nosaukums
Eslingenā 1946. g. janv.	25	181	A. Annus	Bēgļi Kemptenes nometnē
Mīnchenē 17. 3.—1.4. 1946	29	93	A. Annus	Bēgļi Kemptenes nometnē
Bregencā 31. 3.—9. 3. 1946	18	65	—	—
Altenštātē 12. 5.—16. 6. 1946	44	130	E. Grundšteins A. Ogule A. Ogule L. Linauts J. Zuntaks J. Zuntaks	Fišbachas noietne Pēc kara Bēgļi Kleinkecas nometne Bēgļi Bēgļi
Bādenbādenē 1.—16. 6. 1946	28	65	—	—
Eslingenā 17. 11.—2. 12. 1946	35	261	A. Annus N. Drapče V. Janelsiņa A. Ogule	Kursas bēgļi Vecmāmiņa trimdā Bēgļu māte Bēgļi
Oldenburgā 20.—30. 9. 1947	20	92	A. Ogule	D. P.
Štutgartē 2.—18. 5. 1948	46	120	A. Annus M. Geistauts V. Janelsiņa J. Siliņš	Bēgļi Kemptenes nometnē Bēgļi D. P. Nometnes pagalms
Lībekā 16.—23. 5. 1948	11	74	—	—
Badoinhauzenā 24.—30. 5. 1948	26	106	A. Ogule J. Soikāns	Bēgļu māte 3 darbi no cikla „Zem svešas debess”
Augsburgā 1948. g. jūlijā	37	100	A. Ogule A. Ogule	Bēgļi Bunkurī
Kleinkecā jūlijā	37	92	—	—

Niklāvs Strunke

DIEVS, TAVA ZEME DEG

N. Strunkes uzsaukums raksturo ne tikai viņa personisko nostāju pret laikmetu, bet vēl lielākā mērā atklāj problēmas, kas nodarbināja mākslinieku prātus. Vai māksliniekam ir jādokumentē savs laiks vai ne? Vai mēs par sevi varam likt runāt vairāk, rādot savu traģisko likteni mākslas darbos, vai arī vienkārši apliecinot sevi par tautu ar augstu kultūru, resp. glezniecisko varēšanu, ko pārstāvēja, piemēram, Valdemārs Tone?

Citēsim dažas vietas no N. Strunkes uzsaukuma:

„Nesaprotami ir tie mūsu gleznotāji, kas tagad savās tagadējās trimdas gaitās sajusmināti apglezno un grafiķē svešās zemes tūristiskos dabas stūrīšus, pilsētas un katedrāles.

... Pienācis pēdējais laiks mūsu māksliniekiem atmosties no gleznieciskās letarģijas un nokāpt no tīri abstraktā un formālā gleznieciskā zieda Olimpa — lai ieraudzītu savas tautas un mūsu laikmeta lielo un traģisko seju.

Māksliniekam ir jābūt nedalītam no savas tautas, tad viņa māksla top apveltīta ar savas tautas svēto garu.

... Mums nav jāglezno tikai mūsu pašu tautas bēgļi — nē, mums jāglezno arī pasaules bēgļi, jo arī tas izteiks mūsu kopīgo likteni. Bet gleznojiet visu to ar jūsos esošo latvisko mentalitāti, ar jums piemītošo latvisko garu. Tad šī māksla būs ir latviska, ir vispārcilvēciska. Ar to jūs radīsit sava laika izcilus dokumentus. Tā gleznojot, mūsu mākslu sapratīs visi, visa izpostītā Eiropa, kā arī jaunā kontinenta bijušie kareivji.

Es tikai aicinu pagaidām atteikties no teorētizēšanas par mākslu. Bet — neatsakoties no sevis, paturot visas savas spilgtās īpatnības un savdabīgo temperamentu — ieraudzīt ar savu individuālo skatu mūsu laikmeta seju, mūsu kopējās idejas mērķi — par labu mūsu izpostītajai tēvu zemei! ...”

Šis uzsaukums radīja dzīvas debates māksliniekos un presē. To uzņēma ar dalītām jūtām, pat asi kritizēja. Bija arī savi aizstāvji Strunkes domām, bet rezultātā nekas nemainījās. Niklāvs Strunke cītīgi strādāja tālāk gar savu ciklu „Dievs, Tava zeme deg” par Andreja Eglīša kantātes temu, un arī pārējie latviešu mākslinieki gāja katrs savu pasākto ceļu. Nekas nebija mainījies arī izstāžu sejā.

A. Prandem bija izdevies nodibināt labus sakarus ar bēgļu organizāciju vadības stābiem un tā 1949. gadā noorganizēt plašas bēgļu mākslinieku izstādes Hāgā, Amsterdamā un Parīzē. Atsauksmes par šīm izstādēm bija labas, bet arī tās neatspoguļoja trimdas būtību. Varbūt taisni tāpēc ar šīm izstādēm saistītās cerības neattaisnojās, jo mēs ar saviem darbiem nebraucām uz Hāgu, Amsterdamu un Parīzi reprezentēties, bet ar mākslas starpniecību meklēt mūsu stāvokļa izpratni, kas darbu optimistiskā rakstura dēļ tika vienkārši pārprasts!

Ārzemju laikraksti, kas komentēja minētās bēgļu mākslas izstādes Hāgā, Amsterdamā un Parīzē, visi atzina, ka lietuvieši ir pārāki par mums grafikā, bet igauņu darbi liecina, ka viņi iet vairāk laikam līdz nekā latvieši. Konstatējums mums neglaimoja, bet tas bija patiens. Kopš 1945. g. 15. decembra Eslingenas latviešu kolonijā darbojās Latviešu tēlotājas mākslas skola, kas, savu darbību balstot uz „mūsu akadēmijas tradīcijām un dzimtenē pārbaudītām metodēm” (*Tēvzeme* 100—101, 1947), arī strādāja un audzināja jaunos gleznotājus ar skatu uz pagātņi. Tāpēc arī šī skola pieskaitāma faktu virknei, kāpēc Vācijas periods nepārprotami apzīmējams par restaurācijas laiku jeb, skaidrāk izsakoties, stāvēšanu uz vietas. Latviešu mākslas skola Eslingenā, kas audzināja un veidoja jaunos latviešu māksliniekus, atspoguļoja oficiālo līniju mākslas izpratnē, kāda bija Latviešu mākslinieku un daiļamatnieku apvienībai ar valdes sēdekli Eslingenā. Būtu pārprasts, ja izteicienu „oficiālā līnija” saprastu kā kaut ko uzspiestu. Šāda situācija izveidojās pati no sevis un — var droši apgalvot — dabiskā veidā. Eslingena bija kļuvusi par vienu no lielākiem latviešu centriem Vācijā. Tur bija vairums mūsu prominentu mākslinieku un akadēmijas mācītājspēku, kas strādāja pašizliedzīgi un bez atalgojuma, bet, kā jau teicu — strādāja tā, „kā tas bija toreiz”.

Apskatot šo restaurācijas periodu trimdā, kas aptvēra laiku no 1945. līdz apmēram 1952. gadam, resp. līdz vairums latviešu atstāja Vāciju, nevar palaist garām vēl kādu ļoti svarīgu psiholoģisku momentu, ko varētu raksturot ar vārdiem: vēlākais nākošajā gadā Ziemsvētkus mēs svinēsim Latvijā! Šajos vārdos slēpās kāds neizsakāms spēks, kas iedarbojās kā bremze vai aizlaidnis, pie kuŗa sastājušies, ļaudis gaidīja, lai to paceltu un varētu sākt iet tālāk. Šādā nogaidīšanā pagāja vairāki gadi, līdz pamazām arī visoptimiskākajam mājas braukšanas sludinātājiem bija jāmaina domas un braukšanas virziens. Pasaulē politika gāja savus ceļus un, neņemot vērā mazo tautu dziļo traģēdiju, sāka lēnā garā atvērt arī bēgļu acis dzīves reālītai.

Apmēram ap 1952. gadu izbeidzās „mazās Latvijas” periods trimdā. Vācijā no katriem desmit latviešiem palika vairs tikai viens. No kuplās mākslinieku saimes Vācijā palika nepilns desmits gleznotāju. Beztiesiskie DP kļuva par izceļotājiem un izklīda pa visu pasauli. Uz laiku viss bija kā paralizēts. Kāds posms trimdas vēsturē un līdz ar to latviešu tēlotājas mākslā bija noslēdzies.

Izceļošanas iespēju pavēršanos varētu salīdzināt ar slūžu atvēršanu uz plašo pasauli. Vācijas „nometņu diķi” aizturētie ūdeņi, pakļaudamies dabas likumībai, neplūda pret kalniem, bet aiztecēja pa mazākās pretestības ceļiem vairākos virzienos.

Šādas masu sakustēšanās nenotiek bez psiholoģiskiem motīviem.

Nometņu dzīve visumā bija nedalāmi saaugusi ar baraku vai kazarmju nopiestību, pelēcību, bezdarbību, dzīves šaurību un savā ziņā — arī nabadzību. Tā bija ne tikai apnikusi, bet pat apriebusies. Cilvēki alka normālas dzīves apstākļus.

Pirmo izceļotāju ziņas par samērā ātru stabilizēšanos materiālajā plāksnē un līdz ar to ieiešanu normālā dzīvē bēgļu nometnēs radīja izceļošanas psihōzi: vienalga, uz kuriem, tikai ārā no nometnēm, prom no nabadzības un bēgļu organizāciju žēlastības!

Bēgšanai uz Vāciju pamatā bija bailes no komūnisma. Bēgļiem sakustoties otrreiz, šādu bailu vairs pamatā nebija. Šoreiz ļaudis bēga nevis no komūnisma, kas eventuāli šeit viņus apdraudētu, bet no nabadzības — pretī nodrošinātai eksistencei. Šo momentu uzskata par izšķirīgāko faktoru jaunas fazes sākumam trimdas tēlotājā mākslā uz pavisam citas psiholoģiskas bāzes nekā tās, uz kuŗas veidojās mūsu mākslas seja trimdas pirmajā posmā Vācijā.

Nekas pats no sevis nerodas, pat nemainās. Arī mākslā katrai pārādībai ir sava cēlonība, un, ja šeit būs runa par latviešu tēlotājas mākslas sejas maiņu, tad tās sakne meklējama trimdas sabiedrības domāšanas kompasa virziena maiņā. Jauni dzīves horizonti paveŗ jaunās perspektīvas. Griba pastāvēt par katru cenu izraisa enerģisku mērķtiecību. Tie, kas bija pagriezuši muguru nometnēm un līdz ar to arī bēgļu organizāciju aprūpes aizvējam, jaunā krastā izkāpuši, dabiski nekrustoja zobenus cīņā par kultūras problēmām, bet tūlīt pat uzsāka cīņu par neatkarību, lai nostātos paši uz savām kājām. Tas bija katra pirmais un galvenais mērķis un uzdevums. Kaut arī visiem bija darba līgumi, tikai atsevišķos gadījumos tādi bija savā profesijā. Zem bēgļu izvietojanas humānitātes maskas brīvā pasaule vervēja sev muskuļu darbaspēku. Tikai šādā aizsegā ceļu no nometnēm varēja pavērt sev arī mākslinieki un citi kultūras un sabiedriski darbinieki. Ko tas nozīmēja mūsu kultūras dzīves rosībai pāris pirmajos izceļošanas gados, par to komentāri ir lieki. Pirmie gadi bija visiem grūti — arī māksliniekiem, jo bija jāatrod kaut cik piemērota paliekama dzīvesvieta. Ar latviešiem raksturīgo uzņēmību vairumam arī ir izdevies tikt pie „sava kaktiņa, sava stūrīša zemes”.

Šo jauno situāciju pavadīja arī jaunas blaku pārādības. Ja tās raksturotu, nevelkot paralēles ar „mazās Latvijas” laikiem Vācijā, varētu paiet garām ļoti svarīgam un izšķirīgam faktoram, ko pietiekami neakcentējot, ignorētu vissvarīgāko robežstabu arī latviešu mākslā trimdā.

Salīdzinājumam ņemsim kaut vai 1949. un 1959. gadu. 1949. gadā mēs dzīvojām lielās kolonijās ar savām skolām, saviem audzinātājiem, savām dzīves tradīcijām, paši savā vidē. Fiziski mēs gan atradāmies svešumā, bet garīgi paši „savā kaktiņā, savā zemes stūrītī”. Turpre-

tim 1959. gadā Amerikā, Austrālijā, visā Eiropā un pēc nometņu likvidēšanas arī Vācijā — izkaisīti starp sveštautiešiem. Mūsu jaunatne apmeklē svešas skolas, kur to audzina sveši audzinātāji. Mūsu dzīve norit svešā vidē. Atstādami nometni, fiziski iekārtojāmajos katrs „savā kaktiņā, savā stūrītī zemes”, bet garīgi dzīvojam — svešumā! Tā ir tik kardināla starpība, ka tikai, to ņemot vērā un izprotot dzīves vides ietekmes nozīmi un sabiedrības domāšanas ievirzi, audzināšanu, pasaules skatījuma veidošanos utt., var izprast un analizēt arī mākslas izpausmes veidošanās ceļus. Amerika, tāpat citas zemes, pavērdamas plašus saimnieciskās iniciatīvas iespēju horizontus, pavēra arī neiekalkulētas perspektīvas ne vien garīgās izpausmes iekrāsojumam, bet tās radikālai maiņai.

Jaunu iespaidu uzņemšana, ja tā pakļauta paškontrolei, sava laika garīgo impulsu akcentēšanai, norāda uz mākslas izteiksmes aktuālītes momentu. Tā ir ne tikvien pozitīva, bet pilnīgi nepieciešama katra mākslas darba sastāvdaļa, ja mākslinieks grib būt sava laika bērns. Bīstams un liktenīgs šis moments var izrādīties jauniem, topošiem māksliniekiem. Mākslas būtības neizpratnei ir daudz vārdu: diletantisms, banālitate, anachronisms, epigonisms, bet arī — mērķtiecīgais internacionālisms.

Kā noslēgšanās lokālismā, tā aiziešana internacionālismā ir galējības un kā slimība ar nāvējošām sekām. Pirmā ir kā sklērōze un progresējot izbeidzas ar garīgu pārkaļķošanu, bet otra ir labprātīga došanās garīgās individuālītes pašnāvībā.

Šo diagnozi var piemērot arī mūsu mākslas izpausmēm trimdā. Daudz vieglāk un patīkamāk jau būtu piekopt „strausa politiku”. Vieglāk būtu priecāties par dzimtenes birztaliņu un rudzu statiņu gleznotājiem — neredzot, ka tas ir mākslas neizpratnes aklums. Patīkamāk būtu apbrīnot absolūtās aistētikas ekvilibristus, kas sasnieguši tik ievērojamus „mākslas augstumus”, ka tos vairs nevar atšķirt no pārējiem šī virziena pārstāvjiem!

Ja ikviens, kas iegādājas apgleznotu audeklu vai papīru, būtu apbruņots ar mākslas izpratni, ne mēs trimdā, ne ļaudis visā plašajā pasaulē nebūtu tur nonākuši, kur šodien esam. Mums nebūtu to problēmu mākslas laukā, kādas radušās, trimdai ieligstot. Materiālās stabilizēšanās laikā, meklējot drošu noenkurošanās vietu, mēs nebūtu piemirsuši, ka cilvēka radošais ģenijs mūsos nav nedz miris, nedz iesnauadies, nedz arī šķīrāms no tautas fiziskā ķermeņa. Starpība tikai tā, ka radošais ģenijs ar varu nav noenkurojams blakus materiālai labklājībai. Tas iet šavus ceļus. Tas pakļauts savai likumībai un, kaut arī tas nav iegrožojams, ar sapratīgu kultūras politiku un mākslas izpratnes palīdzību samērā iecietīgi un pieklāvīgi ļauj sevi novadīt pa izvēlēto izglītības, resp. kultūras ceļu. Izlaižot no rokām kultūr-

politikas grožus un pietiekami nenovērtējot apstākli, ka skolas nav tikai sienas, kur notiek mācības, bet ka skolas ir gars, tika apzīmogots arī mūsu jaunatnes garīgās sejas veidošanās liktenis, tai ieplūstot svešo zemju skolās.

Ir daudz vieglāk, atskatoties atpakaļ, filozofēt par to, kas bija toreiz darāms, lai šodienas izskatītos citādāka, nekā zināmā situācijā pārredzēt notikumu sakarības attīstību nākotnē. Tomēr tas mūs neatbrīvo no pienākuma laiku pa laikam apstāties, lai izdarītu garīgo inventūru, tās izvērtēšanu un analīzi.

Tikai tad, ja mēs spēsim atbildēt, kāpēc mūsu garīgā seja ieguvusi tādu vai citādu veidu, kādi apstākļi mudinājuši iet šo un ne citu ceļu, varēsim norādīt uz faktoriem, kas pagātnē ietekmējuši mūsu mākslas izpausmes veidošanos. Mēs tad arī varēsim, paturot vērā savu īpatnību saglabāšanas nepieciešamību un nezaudējot kontinuitāti ar latviešu nacionālo mākslu, nospraust nākotnes mākslas izpausmes ceļu ar zināmu mērķtiecību.

Diemžēl, ne kultūras fondi, ne citi kultūras institūti šim mums tik būtiski svarīgajam garīgās izpausmes jautājumam visā trimdas laikā nav pievērsuši vajadzīgo uzmanību, resp. nav pūlējušies izdarīt garīgo inventūru. Nebrīnīsimies tāpēc par garīgās asimilācijas draudīgajiem simptomiem mūsu mākslā, jo tā visu šo laiku bijusi atstāta nekontrolētai pašplūsmei un līdz ar to arī dažādām svešniecības ietekmēm.

Nesapratisim to kā radoša mākslinieka brīvības iegrožošanu ar kādiem priekšrakstu iemauktiem, bet nesauksim arī par brīvības izpausmi aizraušanos ar malduguntiņu tvarstīšanu. Tās aizvilina uz purvu dūksnājiem.

Brīvība nav anarchija, bet labprātīga izšķiršanās par kādu noteiktu pasaules skatījumu, dzīves veidu, pakļaušanos kādai zināmai kārtībai vai dzīves likumiem. Māksla šai ziņā nav izņēmums. Brīvība nav iedomājama bez tiesību izpratnes. Tiesības savukārt līdzsvarojošas pienākuma apziņā, kas arī ir galvenā atšķirība mākslas izpausmes ziņā starp brīvo un verdzināto pasauli: te ir cilvēka un mākslinieka brīvās izšķiršanās un pienākuma apziņas līdzsvarojošums, bet tur — tikai uzspiestais pienākums pret kompartiju. Tur aiz dzelzs priekšskara mākslinieks ir beztiesīgs kompartijas iegribu vergs, kas pēc tās pavēles spiests strādāt sociālistiskā reālisma garā, dokumentējot partijas untumainās iegribas. Tur mākslinieks nedrīkst izteikt savu pārliecību, pārstāvēt savas tautas nacionālo mākslu šī vārda visplašākajā nozīmē, jo tur kompartija, uzspiežot viņam savu gribu, padara mākslinieku par bezpersonisku līnijas un krāsu amatnieku un līdz ar to arī internacionālīzē.

Mēs, brīvajā pasaulē esošie, protestējam pret sociālistiskā reālisma

Jānis Tilbergs

ZĒNS AR PĒRTIĶI

varmācīgu uzspiešanu, kas nokauj visu individuālo, bet tai pašā laikā pilnīgi brīvprātīgi darām to pašu: internacionālizējamies! Starpība tikai tā, ka tur tas notiek priekšmetīgajā mākslas tēlošanas sektorā, bet šeit — bezpriekšmetīgajā. Vai tāpēc vien, ka tur bezpriekšmetīgajā, resp. abstraktajā mākslā noliegts strādāt, šeit demonstratīvā veidā tai būtu izrakstāmas neierobežotas pilnvaras? Un demonstrējot, ka esam brīvi ļaudis un ne no kādas varas neatkarīgi mākslinieki, savos uzskatos par mākslas izpratni varam iet ikkuŗu ceļu — kaut uz sevis aizliegšanu? Šāda pieeja liecinātu tikai par brīvības neizpratni, jo brīvība nenozīmē skriešanu katram modes vējam līdz, bet gan konsekventu nostāju, sevi apliecinot, nevis noliedzot. Bet ko redzam, ja pārstaigājam atmiņā visas trimdas latviešu mākslinieku izstādes?

Neaizmirsīsim, ka tās visas bija brīvā pasaulē dzīvojošo mākslinieku brīvi radīto darbu izstādes. Lai nerastos pārpratumi, atcerēsimies, ka šīs izstādes saprotamā kārtā, kā jau latviešu mākslinieku darbu izstādes, reprezentē latviešu mākslu svešumā. Nemsim vērā arī to, ka izstāde savā ziņā ir mākslinieka „ticības apliecinājums” un deklarēšanās. Neaizmirsīsim, ka vienīgi izstāde un nekādā gadījumā darbnīca dod tiesības analīzei, prognozēm, secinājumiem un kritikai par mākslinieka darbu, jo ne viss, kas notiek aiz mākslinieka darbnīcas durvīm uz viņa molberta, var tikt leģitimēts par mākslas darbu. Arī māksliniekam jācīnās eksistences nodrošināšanai, tāpēc dažkārt dažādu apstākļu dēļ viņš ir spiests iet ne tikvien kompromisa ceļu, bet pēc pasūtītāja kategoriskās vēlēšanās paveikt arī darbu, kas ne mazākā mērā neatspoguļo viņa māksliniecisko personību. Tas ir noticis visos laikos, tāpēc arī šai apcerē runāšu tikai par latviešu mākslinieku darbiem, ar kādiem viņi reprezentējušies atklātībā. Šīs izstādes, pirmām kārtām demonstrējot problēmas, ar kādām nodarbojas mūsu mākslinieki un ko viņi uztver kā sava laika aktuālitāti, netieši ļauj ieskatīties arī citās problēmās. Tās nav mazāk interesantas, jo paver skatu uz mākslinieka attieksmi pret savas nacionālās kultūras izpaušmi.

Kā tad tā izpaužas mūsu izstādēs? Tā kā aizvadītajos divdesmit trimdas gados ar jaunas, jau svešumā uzaugušas, mākslinieku paaudzes pienākšanu mainījusies arī mūsu mākslas izteiksmes un uztveres seja, šī jautājuma iztirzāšanai nepieciešams apstāties pie katras mākslinieku paaudzes atsevišķi.

Vecākās paaudzes mākslinieki, kas jau Latvijas atstāšanas brīdī bija pieskaitāmi pie latviešu nacionālās mākslas veidotāju iezīmīgākajiem pārstāvjiem ar paliekamu nozīmi un vietu latviešu mākslas vēsturē, kā: tēlnieks prof. Burkards Dzenis, prof. Jānis Kuga, mirušais prof. Valdemārs Tone un prof. Lūdolfs Liberts, tāpat Ziemeļamerikas savienotajās valstīs dzīvojošie vecākās paaudzes ļoti izcilie

Vilhelms Purvītis

ZIEMA

un iezīmīgie mākslinieki, kā: prof. Augusts Annus, Erasts Šveics, Jānis Cielava, Sigismunds Vidbergs, Zviedrijā Niklāvs Strunke, Amerikā mirušais Jānis Muncis un Vilis Krūmiņš, un vēl citi, bija laiduši savā zemē un nacionālā kultūrā tik dziļas saknes, ka, viņus pārstādot svešumā, ieaugšana kādā jaunā kultūrā ir bijusi pilnīgi neiespējama. Tikai šis dziļi latviskās mākslas pārstāvju, kā arī viņu neapstrīdāmās autoritātes dēļ pirmajā trimdas posmā Vācijā varēja rasties mūsu neatkarības laika mākslas atblāzmas posms. Tās bija viņu iezīmīgi latviskās personības mākslā, kas ar saviem darbiem pēc Otrā pasaules kara apturēja laika rata griešanos un nostājās kā dzīvi zaudētās pagātnes liecinieki bēgļu priekšā, kas svešumā meklēja savas garīgās dzimtenes atspulgu. To nevarētu īsti nosaukt par sava laika nacionālās kultūras izpausmi, jo tā nevis sedzās ar savas tautas traģisko pārdzīvojumu posmu, bet — aizsedza to.

Šī mākslinieku paaudze savu jaunību un līdz ar to arī mākslas studiju gadus bija pavadījusi vēl zem divgalvainā ērgļa nebrīvības zīmes. Tikai nesalaužamā ticībā latviešu tautas radošā ģenija vienreizībai, kā arī tā atklāsmes tiesībai pastāvēt blakus ikkuŗas katras citas tautas nacionālai mākslai tā ar apbrīnojamu neatlaidību un mērķtiecību bija paveikusi gandrīz vai neticamo. Viņi radīja latviešu latvisko mākslu, un tā nebija nedz provinciāla, nedz šauri nacionāli šovinistiska, nedz citādi sektantiska vai ierobežota savā izteiksmē un izpausmē. Tā ir bijusi šis mākslinieku paaudzes māksla, kad pēc latviešu mākslinieku reprezentācijas izstādes Ungārijā divi gadus vēlāk ungāru prese bija spiesta atzīties: „Latviešu māksla mūs par daudz ietekmējusi!” Latviešu tēlotāja māksla ir ierindota blakus frančiem un beļģiem, ne jau tāpēc, ka mēs būtu viņu epigoņi, bet gan tāpēc, ka mums bija s a v a individuālā garīgā seja un augsta kvalitāte glezniecības kultūrā! Šo sasniegumu mēs nevaram novērtēt par zemu, un tas mums palīdzēs arī izprast, ka tādas garīgas katedrāles celšana ir prasījusi pārāk daudz, lai pēkšņi tai pagrieztu muguru. Tāpēc arī tik saprotama vecākās paaudzes mākslinieku skata pagriešana atpakaļ uz savu mūža darbu, uz to darba posmu, kad, jaunības ideālu spārnots, arī viņu skats bija pievērstis nākotnes vīzijām.

Vidējās paaudzes mākslinieki, iesākdami mākslas studijas, vairs neatradās tādu problēmu priekšā kā iepriekšējā paaudze. Viņu mākslas studijas noritēja savā zemē, savā mākslas akadēmijā, savu meistarību vadībā. Viņi pirmos soļus nespēra nacionālās mākslas tukšumā, bet tika lietpratīgi ievadīti latviskā skatījumā mākslas izpratnes pasaulē. Bija liela atšķirība mākslas problēmu risināšanas akcenta izsvēruma ziņā starp šo un iepriekšējo paaudzi. Viņi nesāka savu mākslinieka karjeru kā „gaitnieki”, bet jau kā „saimnieku dēli”, kam tēvu mantojuma saņemšana pašķir vieglāku ceļu. Šai mākslinieku paaudzei

dzei, kam latviskās mākslas kopējā saucēja zīmogu bija uzspiedusi Latvijas mākslas akadēmija, galvenās intereses svērās uz tīri profesionālās kvalitātes izkopšanas pusi. Šo paaudzi drīkst dibināti uzskatīt par laimīgāko mūsu mākslas vēsturē, jo tā bijusi vienīgā, kas dabūja izbaudīt visas tās priekšrocības, ko mākslinieks spēj izjust un saņemt tikai tad, ja viņa attīstība un darbs norit garīgā brīvībā savas tautas vidū, pašu zemē, savā neatkarīgā valstī. Tās māksliniecisko seju raksturo no vienas puses sakņošanās saņemtajā vecākās paaudzes garīgajā mantojumā, ko iezīmē Purviša, Tilberga, Tones, Eliasa, Sutas un citas, t.s., latviešu mākslas skolas, bet no otras puses — sava laika Rietumeiropas mākslas moderno strāvojumu ļoti iejūtīga, bet reizē arī veselīgi atturīga līdzrezonēšana, lai, pieņemot rietumeiropiski laikmetīgo, nezaudētu savu individuāli būtisko.

Trimdas sākumā latviešu mākslinieku starpā svešumā skaita ziņā šī paaudze bija visvairāk pārstāvēta. Ņemot vērā arī kvalitāti, kas bija tieši šai mākslinieku paaudzei, uz viņiem drīkstēja likt vislielākās un reizē arī visdrošāk pamatotās cerības mūsu nacionālās mākslas sejas veidošanai tālāk arī trimdā. Tieši šīs paaudzes talantu bagātība un individuālā krāsainība, minot tikai kaut vai J. Kalmīti, K. Neili, F. Miltu, J. Jēgeru, J. Gaili, M. Indusi-Mucenieci, E. Geistauti, A. Dārziņu, V. Janelsiņu, ar tālredzīgu un uz nākotni vērstu kultūras politiku varētu dabiskā ceļā izvērsties par galveno faktoru kontinuitātes saglabāšanai mūsu mākslā, ievadot tajā nākošo jauno mākslinieku paaudzi.

Izstādes Vācijas laikā rādīja, ka arī vidējā paaudze gāja jau Latvijā pasākto ceļu, pie tam tādā veidā, it kā starplaikā nekas nebūtu noticis, kas kaut kādi ietekmētu mūsu domāšanu, kas būtu mainījis uzsvaru lietu un pasaules notikumu skatījumā. Kopiespāids bija tāds, ka visnotaļ notiek cīnīšanās, risinot ļoti subjektīvi intrigējošas gleznieciskās problēmas. Tas izpaudās gaismēnu problēmu risināšanā, faktūru un dažādu pagleznojumu pētīšanā un tamlīdzīgi, taču nekas neliecināja par skata pārceļšanu uz plašākiem horizontiem.

Visumā vidējās paaudzes gleznotājus daudz neinteresēja un līdz ar to neietekmēja arī tas, kas mākslas laukā norisinājās aiz nometņu vārtiem — tās zemes tautā, kuŗā liktenis mūs bija iemetis.

Karš bija beidzies. Līdz ar Hitlera valsts sabrukumu sabruka arī viņa diktatūras režīma garīgās izpausmes nebrīvības žņaugi. Un, kaut Vācija bija zaudējusi karu, vācu tautas radošajam ģenijam tas nozīmēja atpestīšanu un brīvības rīta iezvanišanu. Jau no pašām pirmajām mākslas izstādēm varēja just, ka vācu mākslinieks dzīvi un dziļi pārdzīvo savas tautas traģēdiju, bet no otras puses tikpat neatlaidīgi un intensīvi nododas izteiksmes formālo problēmu meklējumiem — savam laikam iespējami atbilstošas formu un krāsu sakarības izpaus-

mes pasvītrosānai. Šie abi faktori — sava laikmeta problēmu un garīgās sejas akcentēšana un atbilstoša izteiksmes veida meklēšana — iezīmē mākslā aktuālitātes momenta izpratni.

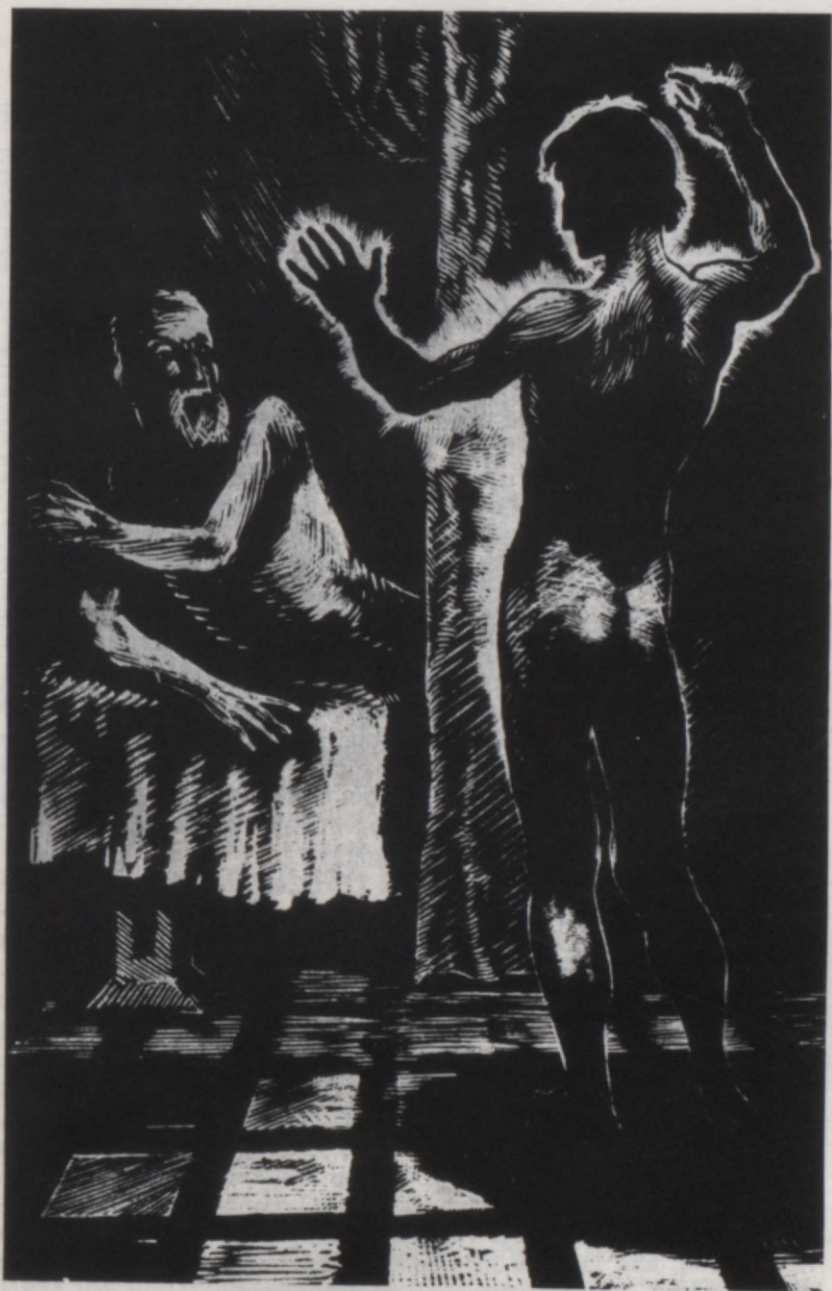
Šis dzīvās attieksmes apliecinājums ar savu laiku, kā tas izpaudās vācu mākslā pirmajos pēckaŗa gados un kā tas tieši ģeniālā veidā dokumentējās arī latviešu tēlotājā mākslā Pirmā pasaules kaŗa laikā (Grosvalds, Kazaks u.c.), „mazās Latvijas” laikā Vācijā nebija konstatējams. To pašu nekādā gadījumā nevaram teikt par latviešu literāturu, jo sevišķi par dzeju. Tāpēc arī uz vidējās paaudzes latviešu māksliniekiem varētu attiecināt vārdus, ka viņu māksla nesedzās ar savu laiku, bet aizsedza to ar subjektīvi intriģejošu un visumā neaktuālu glezniecisku problēmu risināšanu.

Visjaunākā paaudze, resp. topošie mākslinieki, kas mākslas studijas bija iesākuši jau Latvijas mākslas akadēmijā, bet nespēja tās pabeigt, tāpat tie, kas mākslai pievērsās tikai svešumā, gandrīz simtprocentīgi par saviem skolotājiem bija izvēlējušies latviešu mākslniekus. Viņi mācījās vai nu Latviešu tēlotājas mākslas skolā Eslingenā, vai privātās mākslnieku studijās, kādas atradās gandrīz visās bēgļu nometnēs.

Iemesls, kāpēc topošie latviešu mākslnieki trimdas sākumā bija izšķīrušies par mācīšanos pie savas tautas mākslniekiem, bija tikpat vienkāršs, cik pats par sevi saprotams. Pirmkārt, latviešu mākslnieki strādāja bez atlīdzības. Otrkārt, šis mākslas studijas atradās turpat nometnēs, mācības noritēja latviešu valodā, bet vācu mākslas skolas ne vienmēr bija tuvumā, un arī ar vācu valodu sākumā nebija tā, ka bez grūtībām katrs varētu sekot līdz apskatāmai vielai. Bet, ja arī tas nebūtu par šķērslī, tad izšķīrējs bija tīri psiholoģiskais moments, ko jau minēju, raksturojot „mazās Latvijas” posmu trimdā. Šai „restaurācijas” periodā arī mūsu jaunieši, kas savu izglītību, bet, galvenais — arī audzināšanu bija guvuši vēl 15. maija Latvijas skolu garā, savā mentālītātē vēl bija ar izteiktu nacionālā pozitīvisma iekrāsojumu. Tas izpaudās atturībā pret visu internacionālo un nelatvisko. Tai laikā mūsos vēl nebija ieperinājies „pasaules cilvēka” bacilis, un, kaut arī kaŗa radītie apstākļi mūsu tautu bija izkustinājuši „pasaules ceļi”, zemapziņā mēs joprojām vēl sakņojāmies zemnieku māju patriarhālajās tradīcijās. Kaut gan fiziski atradāmies svešumā, garīgi uz tām raudzījāmies kā caur logu.

Mums nepiemīt arī industriālās sabiedrības progresīvisms, tāpēc „mazās Latvijas” trimdas laikā jaunieši, kas jutās aicināti kalpot daļajām mūzām, pirmo soli spēra uz pašu — uz latviešu mākslnieka darbnīcas pusi.

Ne katrs labs mākslnieks ir arī labs mākslas paidagogs, bet gandrīz visi bez izņēmuma — gan paši pēc savas iniciatīvas, gan pierunāti, īstu mākslas skolu trūkuma dēļ bija kļuvuši par jauno talantu

Valdis Villerušs

ILUSTRĀCIJA (kokdzelums)

audzinātājiem. Tā izskaidrojama parādība, kāpēc jauno debitantu vidū bija tik daudz s a v u skolotāju atdarinātāju. Ne katrs spēja paidagoģiskā ceļā saviem skolniekiem atklāt glezniecības, resp. mākslas būtības izpratnes noslēpumus, tāpēc mācīja viņiem vienkārši savu gleznošanu. Būtībā tas ir kā acu aizsiesšana vai uzvešana uz mākslas izpratnes maldu ceļiem. Arī šāda uzpurēšanās un pienākumu uzņemšanās nepareizā vietā nepalika jauno mākslinieku darbos izstādēs nemanīta. Gribas pat apgalvot, ka tieši šī iemesla dēļ, par spīti tam, ka mākslas debitantu vidū netrūka apdāvinātu, pat ļoti apdāvinātu individu, „mazās Latvijas” laikā Vācijā no neticami liela skaita mākslas audzēkņu tikai nedaudzdi drusku tā kā iespīdējās, bet neviens nespēja apzīlbināt ar savas personības vienreizību, ar kaut ko svaigu un jaunu. Lielākā vai mazākā mērā visam cauri spīdēja Latvijas mākslas akadēmijas iniciāļi un katra atsevišķa debitanta skolotāja ēna.

Līdz ar to esam pieskārušies faktoram, kam ir izšķirēja nozīme ne tikai latviešu tēlotājas mākslas sejas veidošanā trimdā, bet ar kuŗu vispār sākas topoša mākslinieka ievadīšana mākslas izpratnes pasaulē. Tas ir kā ceļa zīmju izlikšana uz vārdos tik grūti aprakstāmo mākslas būtību, kam ir maz sakara ar gleznotāja tiešo amatniecisko varēšanu un ko nedrīkst sajaukt arī ar mākslas vēsturi vai aistētiku. Runa ir par mākslas paidagoģiju, kuŗas uzdevums būtu nevis nodarboties ar attiecīgā gleznošanas veida noslēpumu atklāšanu, bet gan ar tādu jautājumu, kā: kas ir māksla, kad ir māksla, kas ir mākslas darbs, kas ir mākslinieks, u.taml., apgaismošanu. Labi, ja iesācējs nonāk tāda mākslinieka rokās, kam ir arī iedzimitas paidagoga dāvanas, bet, atskatoties uz „mazās Latvijas” posma nometņu mākslas studiju rezultātiem, var konstatēt, cik mazu vēribu Latvijas mākslas akadēmija bija pievērsusi mākslas paidagoģijas jautājumam!

Lekcijas paidagoģiskos priekšmetos LMA nebija obligātas. Kas vēlējās, tas tās noklausījās un lielāko tiesu tikai tāpēc, ka eksāmenu izturēšana šais priekšmetos pavēra eventuālas iespējas būt par zīmēšanas skolotāju kādā vidusskolā. Tā kā LMA savu darbību koncentrēja vienīgi, t.s., tīrās mākslas kopšanas virzienā, jau mūsu neatkarības gados pierādījās, ka mākslas priekšmetu mācīšanās vidusskolās nebija pat minimālās vienveidības, bez kādas pārējo priekšmetu mācīšana nemaz nebūtu domājama. Ja mūsu neatkarības gados tā vēl varēja arī nebūt aktuāla problēma, tad trimdā tā par tādu izvērtās pavisam dabiski. Mākslas paidagoģijas neizpratne un nemākulība latviešu tēlotāju mākslu trimdā aizveda tiktāl, ka tās kontinuitātes pamati sagriļojās. Trimdas sākuma posmā Vācijā tas izpaudās zināmā bālasinībā atieksmē pret savu laiku, bet vēlākos gados, pēc latviešu izklišanas pa visu pasauli, kad latviešu mākslinieku audzināšanu pārņēma svešo zemju mākslas skolas, izvērtās jau par problēmu.

Mākslas izpratnes pedagogijas problēma nebija vienīgā, kuŗas neatrisināšanas dēļ jauno latviešu mākslinieku attīstības gaita vēlākajos gados ņēma pavisam citu virzienu, nekā tas varētu būt, teorētiski spriežot. To tomēr varētu salīdzināt ar stūres izlaišanu no latviešu mākslinieku rokām, kam garīgā mantojuma nodošanas ceļā būtu pienākums jaunos vest pa kontinuitātes saglabāšanas ceļu. Šis saglabāšanas vietā notika pretējais.

Bēgot no Vācijas nometņu pelēcības un nabadzības, pirmkārt dabiski pārtrūka „mazās Latvijas” garīgo vērtību restaurācijas periods, otrkārt — izbeidzās īstais bēgļu laiks. Ja šai posmā nespējām saskatīt jaunu vaibstu iezīmēšanos latviešu tēlotājā mākslā, nedz ierakstīt jaunu lappusi tās vēsturē, kaut tas varēja būt arī citādi, tad tas vēl nedod iemeslu runāt par kādu nelaimi. Nekas vēl neliecināja par garīgās asimilācijas briesmu iespējām. Tam ir ārkārtīgi liela nozīme. Šai posmā ne mēs paši, ne citi mūs nevarētu saukt par savas tautas koka atģūzušo zaru vai salīdzināt ar aizpuvušu ābolu. Kaut mūsu materiālā baze bija sagrauta, tak garīgi no sava latviskā profila nebijām vēl nekā zaudējuši un savā nacionālajā kodolā bijām vēl veseli. Tāda bija arī mūsu mākslas izstāžu seja, resp. latviešu māksla „mazās Latvijas” laikā Vācijā visu triju paaudžu mākslinieku darbos, bez paaudžu atšķirības. Izstādēs nebija tieksmes pēc jaunu ceļu meklējumiem vai sava laikmeta traģiskuma dokumentēšanas.

Pavisam citādu attīstības ceļu latviešu tēlotājā mākslā trimdā vērojam pēc mūsu otrreizējās sakustēšanās. Ļaudis, kas bēga no nometņu nabadzības, lai nodrošinātu savu un savu bērnu materiālo bazi un līdz ar to arī nākotni un saimnieciski nostiprinātos, bija spiesti pieņemt jaunās patvēruma zemes sadzīves normas, paradumus, kā arī gan rakstītus, gan nerakstītus likumus, kaut arī reizēm nonākdami savai mentālītai svešā un neierastā vidē. Salīdzinot ar Vācijas laika trimdas posmu, bija liela atšķirība. Toreiz mūsu dzīve noritēja samērā paprāvās nacionālās vienībās, „rāmos ūdeņos”, kur savos novietojumos zināmā mērā drīkstējām „paši sev likumus lemt”. Tagad, izklīduši pa visiem kontinentiem un katrs atsevišķi uzņemdamiem pienākumu un atbildību par sava likteņa un laimes kalšanu, tikām automatiski ierauti katrai atsevišķai zemei raksturīgās dzīves ievirzes, skatījuma un kultūras iekrāsojuma straumē.

Nekā cita nevarēja sagaidīt, kā bezkompromisa noteikumu pieņemšanu visās dzīves nozarēs. Mēs taču bijām procentuāli nenozīmīga minoritāte ikkuŗā jaunā patvēruma zemē, bez materiāli nodrošinātas bāzes. Galvenais — mums nebija tālredzīgi izstrādātas vadlīnijas mūsu nacionālās kultūras saglabāšanas politikā. Mūsu izceļošana noritēja pēc individuālās iniciatīvas. Tā bija burtiska bēgšana no nometnēm Vācijā.

Ja saimnieciskā plāksnē ar latviešiem tik raksturīgo mērķtiecīgo uzņēmību cerības piepildījās un vainagojās ar panākumiem samērā nedaudzos gados, tad nacionāli garīgā sektorā attīstības ceļš nav veidojies paralēli, bet sācis mest likumu uz to pusi, kas vairs nedod iemeslu pārāk skaļām gavilēm un optimismam, kāds vēl līdz pēdējam laikam vērojams trimdas presē. Tur, kā ar vīģes lapas zaļumu apsegdami savu garīgo kailumu, pretenciņozos virsrakstos izkļiedzam šķietamus individuālus panākumus starptautiskā plāksnē visās iespējamās dzīves nozarēs. Tai pašā laikā mūsu īsto dzīvības vai nāves jautājuma problēmu — latviešu nacionālās kultūras saglabāšanu un kopšanu koordinētā kultūras politikā — nesaprotamu un neattaisnojamu iemeslu dēļ esam pametuši neizprastu un nenovērtētu. Vēl ļaunāk — šī problēma ir degradēta līdz absurdam federālismam. Ir vērojams kontinentālais patriotisms. Nejauša latviešu izklišana pa visiem kontinentiem ir radījusi terminus: Amerikas latvieši, Austrālijas latvieši u.c. Varētu domāt, ka šais robežās, kas neko būtiski neizsaka, dzīvotu nevis vienas Latvijas mātes bērni, bet gan radniecīgas tautiņas, kuŗām šis tas ir arī kopējs, bet visumā katrai savs karogs, ap kuŗu tās pulcējas un ko aizstāv, nu jau gadiem ilgi savā starpā spriežot par globālu apvienību. Vai arī tas neliecina par domāšanu, kuŗā ir ieperinājies asimilācijas graužējs? Vai tas nerunā mums pašiem pretī, ja savos nacionālajos svētku aktos automatiski atkārtojam klišeiskas frazes, kas gadu no gada tiek nodeldētas arvien vairāk? Skan frazes par ticību mūsu uzvarai, par sava fiziskā un garīgā tautas ķermeņa saglabāšanu, bet, atstādami aiz sevis sarīkojuma zāles vai nama sienas, ar visu savu garu un miesu ieplūstam tikai šīs zemes robežās pulsējošā dzīvē ar tikai tai iezīmīgo garu.

Tā ir nežēlīgā dzīves realitāte ar tai neatņemamo eksistences cīņu, kas prasa no cilvēka vairāk, nekā tas pirms daudziem gadiem bija domājis un kalkulejis. Kādus vārdus, solījumus, apņemšanos un zvērestus izrunājam, atstājot „mazās Latvijas” netīkamās bēgļu nometnes Vācijā! Kas tās bija par karstām sirdīm, par kvēliem vārdiem, cēlām domām un kas par nesalaužamu ticību — tur, tālajā zemē okeana otrā krastā materiāli nodrošinājušies, mēs darīsim vēl vairāk mūsu visu kopējās lietas labā, jo lielai cīņai vajadzīgi arī lieli līdzekļi.

Un tagad? Līdzekļi nu būtu, bet, zelta dālderus kaldinot, nemanījām, cik ātri paskrien gadi un līdz ar tiem mūsu jaunās paaudzes ieaugšana pavisam citā pasaulē, domāšanā un kultūrā nekā tā, kuŗas atbrīvošanai gribējām dzīvot.

Būtu pārprasts, ja šai vietā teikto attiecinātu arī uz visu to, kas trimdas laikā ir darīts mūsu nacionālās kultūras saglabāšanas laukā. Fakts, ka tas, kas ir padarīts šai plāksnē, lielāko tiesu paveikts latviešu kultūras darbinieku privātā iniciatīvā, jo krasāk raksturo

kultūras politikas neizpratni visus šos gadus mūsu trimdas organizāciju, biedrību, komiteju utt. vadībā. Trimdas laikrakstu slejās ir dokumentētas sanāksmju rezolūcijas un problēmas, kas nodarbinājušas mūsu pārstāvjus. Tie ir skanīgi vārdi, ko sevī slēpj nu jau nodzeltējušās avižu lapas, tak, diemžēl, dzīves īstenībai ir sava likumība, un tai maz sakara ar skanīgām rezolūcijām. Dzīve prasa tās izpratni. Mūsu spēkos šodien nav mainīt straumes virzienu, bet, ja nu liktenis mūs ir ierāvis šai straumē, tad mums vismaz jāmēģina būt tik acīgiem, lai, vadot savu trimdas laivu, neuzskrietu uz garīgās asimilācijas sekļiem.

Maza ekskursija cauri mūsu mākslinieku izstādēm pa visiem kontinentiem un atsevišķām zemēm raksturo, ka šāda uzbraukšana uz asimilācijas sēkļiem ir jau notikusi, pie tam — pašiem nemanot, nezinot un negribot.

Nav ko slēpt: arī manu mākslu ir ietekmējis fakts, ka gadiem ilgi dzīvoju Vācijā, atšķirts no pārējiem kollēgām, un ka diendienā saskaņos ar šīs zemes kultūru un ar visu, kas nav atdalāms no ikdienas. Es pats šīs pārmaiņas savu darbu izteiksmē ar nolūku ienesis neesmu. Vēl vairāk — esmu bijis pat pārliecināts, ka nemainos un ka mani nemaz arī vairs citi nespēj ietekmēt, ja pats apzināti to nevēlētos. Tak liels pārsteigums man bija pirms dažiem gadiem pēc manas retrospektīvās izstādes Menchenes-Glādbachas mākslas mūzejā, kad vācu mākslas recenzents, analizējot manus darbus, savā pozitīvajā vērtējumā kontakēja sekojošo. Viņš teica, ka par spīti tam, ka manu agrāko darbu raksturā vērojami iezīmīgi mūsu mākslas vilcieni, ilgstoša atrašanās citās, šai gadījumā — vācu, kultūras ietekmes lokā pēdējo gadu darbos radījusi tipiskā vācu ekspresionisma ieskaņas, kas arī ir neizbēgama un dabiska parādība visu trimdā dzīvojošo mākslinieku radošajā darbā.

Šādus iekrāsojumus biju arī personīgi konstatējis latviešu mākslas izstādē Minchenē jau 1958. gadā. Tā bija pirmā lielākā izstāde pēc „mazās Latvijas” posma izbeigšanās Vācijā, kurā varēja skatīt vienkopus Vācijā, Zviedrijā un Austrijā dzīvojošo latviešu mākslinieku darinātos darbus. Sarunās ar pārējiem kollēgām Minchenē guvu pilnīgi noteiktu pārliecību, ka ilgstoša atrašanās kādas zemes robežās, resp. tās kultūras ietekmes lokā, nepaliek bez sekām pat tādu mākslinieku darbos, kas savu mākslas pamatizglītību un audzināšanu ir guvuši jau Latvijas mākslas akadēmijā. Mani kollēgas, analizējot pārējo darbus šai izstādē, spēja ieraudzīt svešas kultūras ietekmju iezīmes pārējo darbos, tak — savos darbos to neredzēja. Arī es ne, kamēr vācu kritika man lika kapitulēt un saprast, ka savas sejas saglabāšanai ir nepieciešama ne tikai vēlēšanās, bet vēl vairāk — savas

tautas vide ar tikai tai raksturīgo vienreizību, kas to atšķir no citām tautām, to dzīves ziņas un mentalitātes.

Vai tāpēc kāds brīnums, ja mūsu visjaunākās paaudzes mākslinieku darbos izpaužas mums nesaprotamas un līdz ar to nepieņemamas tendences? Viņi uzauguši svešumā (mūsu paaudzes izpratnē!), bet šis svešums ir viņu personības veidošanās neatņemama pamatsastāvdaļa. Viņu darbos iezīmējas kā pati par sevi saprotama un viņu skatījumā un izjūtās dabiska lieta, ka viņi „ar pilnu krūti” pārstāv sava laika un sabiedriskās vides problēmas un kultūru. Aplam būtu iedomāties, ka mēs vairākās paaudzēs, pie tam apstākļos, kādos dzīvojam, sagādājot eksistencei nepieciešamo, tagad svešumā spētu sevi saglabāt tādus pašus, kādi bijām kaut vēl „mazās Latvijas” laikā. Arī tie jaunieši, kas uzauguši svešumā ģimenēs ar ārkārtīgi spilgti izteiktu latviskās kultūras gaisotni, uzņemdami sevī (kaut arī tikai, cik tas nepieciešams viņu fiziskās eksistences nodrošināšanai svešumā) arī tās zemes un tautas dzīvesziņu, kuŗas skolas tie apmeklē — paši nemānīdami, veidosies par kaut ko jaunu, kas pilnībā neraksturoš ne vienu, ne otru. Un tas bija piemērs mūsu nākotnes visoptimistiskākajam skatījumam.

Diemžēl, patiesība izskatās daudz bēdīgāka, resp. mums nav nemaz tik liels procents tādu ģimeņu, kas „par katru cenu” savu namu svešumā censtos izveidot par savas tautas garīgās kultūras svētnīcu. To norāda kaut vai latviešu iespiestā vārda noņēmēju un lasītāju skaita krišanās gadu no gada. Vai ir vēl kas cits, kas nemaldīgāk raksturotu mūsu latvisko apziņu un gribu saglabāt latviskumu kā tieši šis lasītāju procents? Vai svešumā uzaugušie un svešās skolās mācījušies jaunie latviešu mākslinieki būtu vienīgais izņēmums garīgās asimilācijas tendences apzīmogatajā latviešu sabiedrībā? Tas jau būtu nelōģiski, un tik tiešām vajadzētu runāt par brīnumu, ja varētu konstatēt pretējo. Piemēram, pat vienīgā latviešu ģimnazija Minsterē nesaprot, ka izpratni un mīlestību uz latviešu garīgo kultūru, konkrēti — mūziku un mākslu — spēj tālāk dot tikai tas, kas pats savā sirdī nes šo mīlestību un kam arī ir attiecīgas zināšanas. Šīs ģimnazijas vadība neaicina par mākslas audzinātājiem nevienu profesionālu mākslinieku vai mūziķi! Te drīkst pamatoti jautāt — vai tā nav grēkošana pret savas tautas svēto garu? Un ja jau Minsteres latviešu ģimnazija veltī tik maz vērības šim jautājumam, ko lai gaidām no svešās skolas beigušajiem? Kādu mākslas izpratni lai prasām no tiem, kas uzauguši svešo meistarū ietekmē?

Noslēdzot šo konspektīvo analīzi par latviešu tēlotājas mākslas neatdalāmību no latviešu tautas nacionālās garīgās kultūras un tās izpausmes atkarību no tautas likteņu ceļiem, dabiski rodas jautājums:

vai, trimdai ieilgstot, latviešu cilmes mākslinieku darbi svešumā būs tiesīgi pastāvēt, resp. reprezentēt latviešu nacionālo mākslu? Šāds jautājums pavisam konkrēti, izaicinoši un ar neslēptu skepsi, varētu teikt pat — apvainojoši, skaļo to dvēseles stīgu, ko var nosaukt arī par nacionālo lepnumu. Domu izmaiņā par kultūras izpausmes jautājumu trimdā parasti bez lielas apdomāšanās, sekojot spontānam un saprotamam pašsaglabāšanās instinktam, tiek atbildēts ar klišejisku argumentāciju par 700 gadu nebrīvības laiku mūsu vēsturē, kuŗā mūsu ienaidnieki nespēja mūs ne pārvācot, ne pārkrievot, un tāpēc vien tā jau ir garantija, ka arī tagad nav pamata pesimismam!

Mēs bieži aizmirstam, varbūt arī neredzam starpību, ka nacionālās problēmas savas zemes robežās un savas tautas vidū (arī nebrīvības laikos!) attīstās, kārtojas un veidojas savādāk nekā no savas tautas atrauto atsevišķo individu vai relatīvi nelielu grupu starpā svešumā. Nepārdzīvojot visas savas tautas kopējo likteni savā zemē, ar laiku, pašiem nemanot, emigranti ieplūst straumēs, kas tos atsvešina no organiskas saskares ar savu nacionālo kultūru.

Savu nacionālo garīgo seju cauri daudzo gadsimteņu nebrīvībai varējām saglabāt tikai tāpēc, ka atradāmies zemē, kur bijām dzinuši dzīvas un dziļas saknes, kas bija kļuvusi mums par neatņemamu svētumu. Tāpēc tik dabiski un saprotams bija latviešu tautas garīgais spēks pretestībā saviem apspiedējiem. Katrs spiedienu izraisa pretpiedienu. Tā varētu izskaidrot arī mūsu tautas pretestību pārtautošanas tendencēm. Turpretim šeit svešumā, zemēs, kuŗās mēs jūtamies brīvi, kur mūs nespiež darīt neko tādu, kas varētu radīt mūsos garīgu sacelšanos un pretestību, aizsargājot savu nacionālo apziņu, mēs mazpamazām zaudējam arī šī paš aizsardzības instinkta asumu. Vēl ļaunāk — tendence kāpināt materiālo labklājību, novirzīdama interešu degpunktu no garīgā sektora, mazina laiku, enerģiju un līdz ar to nodošanos lietām, kam svešumā nav gandrīz nekāda sakara ar tīri personiskās dzīves veidošanu. Svešumā nonākušais pakļauts tai pašai likumībai kā ikkuŗš svešķermenis kādā organismā — tas mainās, pārtop, pat iznīkst.

Vēsture māca, ka latvieši pārtautojās, ja viņi bija spiesti atstāt savas zemes robežas. Un, par spīti mūsu rosībai svešumā, arī tagad arvien skaidrāk sāk iezīmēties simptomi, kas liecina, ka trimda nevar būt mūžīga.

Mūsu liktenis ir tomēr mūsu pašu ziņā. Mēs varēsim sevi saglabāt, ja beidzot stāsimies pie nacionālās kultūras veidošanas politikas tālejošu līniju izstrādāšanas. Šai politikai jābūt vērstai uz nākotni ar iekalkulētām varbūtībām pesimistiskā skatījumā. Tikai tā spēsīm palēnināt neizbēgamās asimilācijas iedarbību un eventuāli panākt arī, ka

trimdā uzaugušie latviešu cilmes mākslinieki savos darbos iedzīvinātu kaut vai daļēju kontinuitāti ar mūsu nacionālo mākslu. Citādi mums jau tagad jāsāk pierast pie domas, ka ar nākošo paaudzi iestāsies mūsu nacionālās apziņas izskaņas posms trimdā.

MŪSU TĒLOTĀJAS MĀKSLAS DARBINIEKU ISBIOGRAFIJAS

Herberts Sils

Neatkarīgi no izcelsmes un pašreizējās dzīves vietas šai sarakstā pirmo reizi ir ietverts mūsu darbinieku „absolūtais vairākums” no visām tēlotājas mākslas nozarēm. Viņi piedalījušies gleznu izstādēs un darbojušies kā skatuves gleznotāji, tēlnieki un keramiķi, ilustratori un karikatūristi, mākslinieciskie redaktori un paidagogi, mākslas jaunatājumu apcerētāji un kritiķi, utt. Šeit tie minēti, nevērtējot viņu darbu māksliniecisko kvalitāti. Sarakstā nav uzņemti jaunāki par 1935. gadā dzimušajiem.

Kā ziņu avoti izmantoti: J. Dombrovska *Latvju māksla* (Rīgā 1925); žurnāls *Senatne un māksla* 4 (1938); *Latvju enciklopēdija* (Stokholmā 1950—55); *ibid.*, *Papildinājumi* (Stokholmā 1962); *Latviešu padomju grafika* (Rīgā 1960); *Latviešu padomju tēlniecība* (Rīgā 1960); *Latviešu padomju akvarelis* (Rīgā 1961); *Tēlotāja māksla I—IV* (Rīgā 1956—62); *Latviešu padomju koka tēlniecība* (Rīgā 1963) un citi, privāti, archīvi. Paldies jāsaica melburnietim Oto Kampem par palīdzēšanu pielāpīt robus šai sarakstā.

Ja dati nav bijuši pieejami, reģistrēts vienīgi zināmais, dažos gadījumos trūkstot dzimšanas un miršanas datumam, citreiz ziņām par izglītību vai pašreizējo atrašanās vietu.

Līdz krājuma redakcijas slēgšanai neizdevās sameklēt datus par šādiem mākslas darbiniekiem: Imants Āboliņš, Viestarts Aistars, V. Alksnis, J. Antons, Tālvāldis Benno, Rasma Bite, Voldemārs Brants, J. Bullītis, V. Bundža, Kristjānis Ceplītis, Ansis Cepure, Konstantīns Černokss, V. Dālderis, Valdemārs Dārznieks, J. Drešmanis, Elza Druja, Reinis Eikens, H. Grotuss, E. Grundšteins, Kārlis Johansons, V. Kajaka, Egils Kalme, K. Krūmiņa, Ernests Lauva, Laimonis Lauva, H. Liepiņš, Ausma Macate, Ella Martinsone, Roberts Mazjānis, Kārlis Meijs, Ernests Priedīte, Ilga Reķe, K. Rīts, Raimonds Rumba, Vilis Segliņš, Arnolds Sildegs, Zelma Skrabana, Ruta Stāmere, Pēteris Steinbergs, Jānis Svilāns, A. Tigins, J. Tilgašs, Matvejs Tits, Arturs Upelnieks, K. Vanags, V. Vasilis, A. Vilumsons, L. Zēbauers.

Lietotie saīsinājumi: ASV = Amerikas savienotās valstis; dz. = dzimis, dzimusi; LMA = Latvijas mākslas akadēmija (līdz 1945); LU = Latvijas universitāte; m. = miris, mirusi; MA = Mākslas akadēmija; MI = mākslas institūts; MK = mākslas kolledža; MS = mākslas skola; NO = Nacionālā opera; PMA = Pēterpils mākslas akadēmija (priekš Pirmā pasaules kara); RTA = Rīgas tautas augstskolas zīm. un glezn. studija; ŠMS = Štiglica mākslas skola Pēterpili

(priekš Pirmā pasaules kara); TK — tehniskā kolledža; U = universitāte; VMA = LPSR Valsts mākslas akadēmija (Rīgā pēc Otrā pasaules kara).

ĀBELE, Ernests. Grafiķis, litografs un gleznotājs (dz. 1910 Umurgā). 1935 beidzis LMA figūr. darbnīcu Ģ. Eliasa vadībā. Trimdā papildinājies Vācijā (dzīvo ASV).

ĀBELITE, Olgerts. Grafiķis (dz. 1909 Rīgā). Mācījies RTA pie R. Sutas u.c. un kokgrebumus pie N. Puzirevska (dzīvo Latvijā).

ĀBOLIŅA, Austra. Gleznotāja (dz. 1910 Daugavpilī). LMA beigusi 1939 (dzīvo Latvijā).

ĀBOLIŅŠ, Uldis. Akvarelists un dekorātors (dz. 1923 Rīgā). 1944—49 mācījies privātās studijās Vācijā. Raksta arī par mākslas jautājumiem (dzīvo Austrālijā).

ĀBOLIŅŠ, Valdemārs. Gleznotājs. Beidzis LMA 1939 (dzīvo ASV).

ĀBOLS, Ojārs. Gleznotājs (dz. 1922). VMA beidzis 1951 un Ļeningradas MI 1956.

AIDE, Bruno. Gleznotājs (dz. 1913 Rīgā). VMA beidzis 1954.

AIŽENS, Jānis. Dekorātors un grafiķis (dz. 1899 Sēlpilī). Mācījies J. Kugas darbnīcā LMA (m. 1941 Rīgas centrālcietumā).

ALBERGA, Ērika. Grafiķe (dz. 1914). Mācījusies LMA (dzīvo Latvijā).

ALBERGS, Valdis. Tēlnieks (dz. 1922). Beidzis VMA 1950 (dzīvo Latvijā).

ALBERTS, Ivars. Grafiķis (dz. 1934 Rīgā). 1952—57 mācījies Ofenbachas MS, beidzis Hamburgas MA 1959 (dzīvo Vācijā).

ALBERTS, Uga. Gleznotājs (dz. 1913). Studējis archit. un mācījies glezniecību pie atsev. māksliniekiem (dzīvo ASV).

ALDERS, Rūdolfs. Koktēlnieks (dz. 1907). Beidzis LMA 1940 (dzīvo Latvijā).

ALKSNIS, Ādams. Gleznotājs (dz. 1864 Rūjienā). Beidzis PMA 1894. Mākslinieku biedrības Rūķa dibinātājs (m. 1897).

ALKSNIS, Leonīds (dz. 1908. Maskavā). Mācījies LMA.

ALSBERGA (PEINE), Elza. Gleznotāja (dz. 1912 Annas pag.). Beigusi VMA 1948.

ALSBERGS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1910 Rīgā). Beidzis VMA 1948.

ANCĀNS, Benjamiņš. Grafiķis (dz. 1926 Līvānos). Mācījies Hannoveras MS (dzīvo Vācijā).

ANDERSONS, Edvīns. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1929 Ilzenes pag.). Beidzis VMA 1956 (dzīvo Latvijā).

Augusts Annus

PAŠPORTRETS

ANDERSONS, Voldemārs. Gleznotājs (dz. 1891 Rīgā). Beidzis Korovina darbnīcu Maskavā 1921. Strādājis reklāmu nozarē (m. 1942 Krievijā).

ANNUS, Augusts. Gleznotājs (dz. 1893 Liepājā). Mācījies Ķījevas MS un ŠMS. Beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA 1926. Bijis profesors LMA (dzīvo ASV).

ANNUS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1935 Rīgā). 1958 ASV beidzis Prata MI. Papildinājies Romā.

ANSONS, Jānis. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1888). Beidzis Rīgas pilsētas MS, papildinājies Vācijā (m. 1935 Rīgā).

ANTONOVS, Sergejs. Grafiķis, dekorātors un arhitekts (dz. 1884 Rīgā). Mācījies PMA. Darbojies kā pedagogs un dekorātors (m. 1956 Rīgā).

APINE (ŽIGLEVICA), Benita. Gleznotāja (dz. 1929). Beigusi VMA 1958.

APINIS, Arturs. Grafiķis (dz. 1904 Jelgavā). 1923—32 mācījies LMA R. Zariņa darbnīcā. Strādājis Valstspapīru spiestuvē. VMA docents grafikas nodaļā no 1945.

APINIS, Jēkabs. Gleznotājs (dz. 1899 Slokā). Beidzis 1932 V. Purviša darbnīcu LMA (nogalināts 1945 franču zonā, Vācijā).

APLOCINŠ, Hermanis. Gleznotājs (dz. 1891 Jaunpiebalgā). Beidzis ŠMS. Bijis Liepājas daiļamatn. skolas direktors. Deportēts 1941 (m. 1958 Krievijā).

APSĪTIS, Aleksandrs. Grafiķis (dz. 1880).

ĀRIŅŠ, Leonīds. Gleznotājs (dz. 1907 Rīgā). Mācījies LMA 1925—42. Tukuma mākslas mūzeja organizētājs, pedagogs (dzīvo Latvijā).

ARNĪTIS, Jānis. Gleznotājs un skatuves dekorātors (dz. 1905 Daugulos). Beidzis LMA (m. 1945 Vācijā).

ARONOVA, Leja. Grafiķe (dz. 1903 Rīgā). 1929—36 mācījusies LMA pie J. Tilberga un Ģ. Eliasa (dzīvo Latvijā).

ARTUMS, Ansis. Gleznotājs (dz. 1908 Rīgā). Beidzis LMA V. Purviša darbnīcu 1932 (dzīvo Latvijā).

ĀRVALDIS, Ģirts. Gleznotājs (dz. 1910 Pēterpilī). Mācījies LMA 1942—44 (strādā par zīmēš. skolotāju latv. ģimnazijā Vācijā).

AUDRIŅŠ, Jānis. Gleznotājs, litografs un pedagogs (dz. 1898 Viestītē). Beidzis LMA figūrālo darbnīcu pie J. Tilberga (dzīvo ASV).

AUNIŅŠ, Raimonds. Gleznotājs (dz. 1907 Rīgā). Beidzis 1935 Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (m. 1960 Latvijā).

AUZA, Lidija. Gleznotāja (dz. 1914 Vitebskā, Krievijā). Beigusi VMA 1949.

AVENS, Voldemārs. Gleznotājs (dz. 1924 Ziemeņu pag.). Studējis arhitektūru un mākslu (dzīvo ASV).

AVOTIŅŠ, Kārlis. Gleznotājs (dz. 1893 Drabešu pag.). Mācījies Archīpova darbnīcā Maskavā 1918—21, tad pārbraucis Latvijā (m. 1950 Rīgā).

AVOTIŅŠ, Mārcis. Gleznotājs (dz. 1922 Rīgā). VMA beidzis 1949.

BAJĀRS, Juris. Tēlnieks (dz. 1924). Beidzis VMA 1950 (dzīvo Latvijā).

BALAŠKA, Jāzeps. Gleznotājs (dz. 1929 Liksnas pag.). 1957 beidzis VMA (dzīvo Latvijā).

BALODIS, Pēteris. Gleznotājs (1867—1919).

BALTGAILIS, Kārlis. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1893 Gatartas pag.). 1917. beidzis Penzas MS (dzīvo Latvijā).

BALTMANE, Emma. Gleznotāja (dz. 1882 Krustpili). Autodi-dakte (dzīvo Latvijā).

BALUTIS, Voldemārs. Tēlnieks (dz. 1914 Kastrānē). Mācījies LMA un MA Stokholmā (dzīvo Zviedrijā).

BANGA, Leonīds. Gleznotājs (dz. 1905 Berlīnē). Mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

BANGE, Francis. Grafiķis (dz. 1895). Mācījies LMA (dzīvo ASV)

BANIS, Tāivaldis. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1926 Slokā). Beidzis VMA 1955 (dzīvo Latvijā).

BAUMANE, Biruta. Gleznotāja (dz. 1922 Tērvetes pag). Beigusi VMA 1948 (dzīvo Latvijā).

BAUMANIS, Arturs. Gleznotājs (dz. 1866 Rīgā). Mācījies PMA 1885—95 (m. 1904 Rīgā).

BAUMANIS,*Arturs. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1892). Beidzis ŠMS.

BAUMANIS, Kārlis. Tēlnieks un grafiķis (dz. 1916 Raunā). Mācījies LMA. Beidzis VMA 1947 (no 1945 strādā par pedagogu Rīgā).

BAURS, Fridrihs. Gleznotājs marinists (dz. 1879 Rīgā). Mācījies Drēzdenes un Diseldorfas MA (m. Getingenā 1950).

BAUSKĒNIĒKS, Auseklis. Gleznotājs (dz. 1910). Beidzis L. Liberta darbnīcā LMA 1942. No Vācijas repatriējās uz Latviju.

BAUZE, Edgars. Grafiķis. Mācījies RTA zīmēš. studijā pie Romāna Sutas. Pazudis Otrā pasaules kara laikā.

BEBRE, Izolde. Grafiķe (dz. 1929 Rīgā). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

BĒLZENS, Jēkabs. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1870 Krievijā). Mācījies PMA. ŠMS skolotājs. Kopš 1917 dzīvoja ārzemēs (m. Kanādā).

BĒLCOVA (SUTA), Aleksandra. Gleznotāja (dz. 1892). Mācījies Penzas MS. Darbojusies arī kā keramiķe (dzīvo Latvijā).

BĒMS,* Romis. Gleznotājs (dz. 1929 Rīgā). Beidzis Repnina MI 1958 (dzīvo Latvijā).

BĒRNIĒKS, Arturs. Koktēlnieks un gleznotājs (dz. 1886 Dunes pag.). Mācījies Rīgā pie vācieša Zalefelda u.c., glezniecību pie J. Rozentāla un J. Madernieka (m. Latvijā 1964).

BĒRTIŅŠ,* Oto. Gleznotājs (dz. 1818 Vecgulbenē). Mācījies PMA, papildinājis Antverpenes MA. Dzīvoja ārzemēs (m. 1885 Jaltā, Krievijā).

BĒRZIŅA, Erna — sk. DZELME-BĒRZIŅA.

BĒRZIŅA Nadija. Akvareliste (dz. 1929). Mācījusies mākslas vidusskolā (dzīvo Latvijā).

BĒRZIŅA, Vera. Gleznotāja (dz. 1909 Šķibes pag.). Beigusi V. Purviša darbnīcu LMA 1934 (dzīvo Latvijā).

BĒRZIŅŠ, Ansis. Grafiķis (dz. 1913 Rīgā). Studējis architektūru, darbojies par zīmēš. skolotāju un ilustratoru (dzīvo ASV).

BĒRZIŅŠ, Boriss. Gleznotājs (dz. 1930 Rīgā). 1959 beidzis VMA (dzīvo Latvijā).

BĒRZIŅŠ, Gunārs. Grafiķis (dz. 1927). Autodidakts (dzīvo Latvijā).

BĒTIŅŠ, Jānis. Zeltkalis un daiļamatnieks (dz. 1874 Rīgā).

BIETAGS, Ernests. Gleznotājs (dz. 1906 Rūjienā). Beidzis VMA 1950.

BIJA, Augusts. Tēlnieks (dz. 1872 Asaros). Mācījies Norvēģijā un Vācijā. 1900 beidza Briseles MA. Dzīvoja Beļģijā (m. 1957 Briselē).

BIKELIS, Bronislavs. Grafiķis (dz. 1912). Autodidakts (dzīvo Latvijā).

BĪNE, Jēkabs. Gleznotājs un pēdāgogs (dz. 1895 Rīgā). Beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (m. 1955 Latvijā).

BIRĢELE-PAEGLE, Alma. Daiļamatniece (dz. 1877 Mēmeles pag.). Mācījusies keramikā Drēzdenes lietiskās MS, Berlīnē un Minchenē, un Maskavā Strogonova MS. Papildinājusies Parīzē. Rakstījusi par tautas mākslu. Rīgā vadīja savu lietiskās MS, ko vēlāk sauca par E. Paegļa kursiem (m. 1949 Karlsrūhē).

BIRĪTE, Milda. Gleznotāja (dz. 1909 Valkā). Beigusi VMA 1949 (dzīvo Latvijā).

BIRNBAUMS, Staņislavs. Gleznotājs (dz. 1863 Lielstraupē). Beidzis PMA. 1923 atgriezās Latvijā (m. 1944).

BIRZGALIS, Jānis. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1898 Valmierā). Mācījies ŠMS. Ilgu laiku dzīvoja Krimā, no 1949 Rīgā.

BIRZGALIS, Reinis. Karikatūrists un aktieris (dz. 1907 Burtņiekos; dzīvo ASV).

BISENIEKS, Ojārs. Gleznotājs un dekorators (dz. 1924 Rīgā). Mācījies J. Tilberga studijā (dzīvo Austrālijā).

BITE, Imants. Grafiķis (dz. 1925). Autodidakts. Rakstījis par mākslas jautājumiem (dzīvo Anglijā).

BLANKENBURGS, Imants. Gleznotājs (dz. 1924 Rīgā). VMA beidzis 1955.

BLUMBERGS, Laimonis. Tēlnieks (dz. 1919). 1950 beidzis VMA (dzīvo Latvijā).

BLUNOVŠ, Harijs. Gleznotājs (dz. 1924 Rīgā). 1957 beidzis VMA (dzīvo Latvijā).

BOBINSKIS, Harijs. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1909 Dubultos). Beidzis LMA 1944 (dzīvo Latvijā).

BORKOVSKIS (ZEMGALIS), Jānis. Gleznotājs (dz. 1894 Lietuvā). 1930 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA. Bijis pedagogs LU arhitektūras fakultātē (dzīvo ASV).

BRASTIŅŠ, Arvīds. Tēlnieks un pedagogs (dz. 1893 Eikažu pag.). 1932 beidzis B. Dzeņa lietiskās tēlniec. darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

BRASTIŅŠ, Ernests. Gleznotājs (dz. 1892 Lielstraupā). Mācījies ŠMS. Deportēts 1940.

BREIKŠS, Nikolajs. Gleznotājs (dz. 1911 Mogiļevā, Krievijā). LMA beidzis 1937 (dzīvo Latvijā).

BREKTE, Jānis. Akvarelists (dz. 1920). Mācījies K. Brencēna studijā un LMA (dzīvo Latvijā).

BRENCĒNS, Eduards. Ilustrators un dekorators (dz. 1885 Madlienā). 1911 beidzis ŠMS. Mākslinieku biedrības Baltās vārnas dibinātājs (m. 1929).

BRENCĒNS, Kārlis. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1879 Madlienā). 1901 beidzis ŠMS. Papildinājies Parīzē. Līdz 1920 vadīja stikla glezniecības darbnīcu ŠMS. 1923—32 pedagogs LMA, 1944—51 profesors VMA (m. 1951 Rīgā).

BRENSONS, Teodors. Grafiķis (dz. 1892). Darbojies arī Italijā (m. 1919 ?).

BRIEDE, Aleksandra. Tēlniece (dz. 1901 Liepājā). Beigusi LMA 1931 (dzīvo Latvijā).

BRIEDIS, Jānis. Tēlnieks (dz. 1902 Daugmales pag.). 1931 beidzis K. Rončevska darbnīcu LMA (m. 1953 Latvijā).

BRŪNIŅŠ, Ludvigs. Gleznotājs (dz. 1897 Litenes pag.). Būvzinīeris, mākslā autodidakts (m. 1961 Eslingenā, Vācijā).

BRŪVERIS, Alfrēds. Gleznotājs (dz. 1922 Rīgā). Mācījies LMA (dzīvo Kanādā).

BRŪVERIS, Gvido. Gleznotājs un ilustrators (dz. 1922). Mācījies pie J. Tilberga un LMA (dzīvo Argentīnā).

BRUZĪTE, Rasma. Tēlniece (dz. 1919). Beigusi VMA 1949 (dzīvo Latvijā).

BUKOVSKIS, Ļevs. Tēlnieks (dz. 1910). Mācījies Florences MA 1937—39 (dzīvo Latvijā).

BULDINSKIS, Pauls. Gleznotājs (dz. 1921 Līvberzes pag.). VMA beidzis 1954.

BUMBIERIS, Ivars. Arhitekts un akvarelists (dz. 1932). Autodidakts (dzīvo Rīgā).

BUŠS, Kārlis. Grafiķis un pedagogs (dz. 1912 Rīgā). Mācījies 1929—34 RTA mākslas studijā pie R. Sutas (dzīvo Latvijā).

BUŠS, Mārtiņš. Grafiķis (dz. 1855 Jelgavā, m. 1930).

CAUNE, Valdemārs. Gleznotājs (dz. 1901 Rīgā). 1928 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

CELMIŅA, Margrieta. Gleznotāja (dz. 1897). Beigusi LMA 1931 (dzīvo Latvijā).

CELMIŅŠ, Bruno. Gleznotājs (dz. 1927). VMA beidzis 1954.

CELMIŅŠ, Kārlis. Gleznotājs, tēlnieks un pedagogs (dz. 1894 Cēsīs). Beidzis Strogonova MS Maskavā (dzīvo Latvijā).

CELSMS, Alfrēds. Grafiķis (dz. 1926 Rīgā). Mācījies VMA 1951—57.

CĒSNIEKS, Egons. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1915). Mācījies LMA 1935—44, beidzis J. Kugas darbnīcu (dzīvo Latvijā).

CIELAVA, Jānis. Gleznotājs (dz. 1890 Rīgā). Mācījies Rīgas pil-sētas MS. Papildinājies Francijā (dzīvo ASV).

CIESNIEKS, Vilis. Grafiķis (dz. 1908 Rīgā). Kopš 1926 mācījies RTA studijā pie R. Sutas (dzīvo ASV).

CILĪTIS, Gunārs. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1927 Rīgā). Beidzis VMA 1955.

CIMMERMANIS, Arturs. Dekorātors (dz. 1886 Edmistē, Igaunijā). 1910 beidzis ŠMS. Līdz 1938 dekorātors Nacionālā teātri (dzīvo Vācijā).

CĪRULIS, Aleksandrs. Gleznotājs (dz. 1886 Bērzes pag.). Studējis architektūru (dzīvo Latvijā).

CĪRULIS,* Ansis. Grafiķis, gleznotājs, keramiķis un daiļamatnieks dz. 1883 Majoros). Mācījies Rīgā, Krievijā un Parīzē. Latvijas pirmā ģerboņa (saulītes) autors (m. 1943 Rīgā).

CĪRULIS, Jānis. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1908). Beidzis LMA dekoratīvo darbnīcu (dzīvo ASV).

CĪRULIS, Kārlis. Grafiķis (dz. 1925 Rīgā). Mācījies MS un VMA 1950—57 P. Ozoliņa vadībā.

CIVINSKIS-CIVIS, Sergejs. Karikatūrists (dz. 1895).

ČAUPOVS, Aleksandrs. Grafiķis un pedagogs (dz. 1929 Ludzā). Mācījies VMA 1948—54.

ČIPĀNS, Felikss. Gleznotājs (dz. 1909 Pēterpilī). Mācījies LMA (m. 1932 Koknesē).

DAJEVSKIS, Evalds. Dekorātors un ilustrators (dz. 1914 Valkas apr.). Mācījies pie Anša Cīruļa (dzīvo ASV).

DĀLBERGS, Elmārs. Gleznotājs un dekorators (dz. 1902 Rūjienā). Beidzis LMA 1931 (dzīvo Latvijā).

DAMROZE,* Arturs. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1918).

DANENHIRŠS, Bernhards. Grafiķis (dz. 1894 Rīgā). 1930 beidzis LMA (dzīvo Latvijā).

DANILSONS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1919 Alūksnē). Mācījies LMA 1941—44. Papildinājies Zviedrijā (dzīvo Zviedrijā).

DĀRZIŅA (OZOLIŅA) Anna. Gleznotāja (dz. 1911 Rīgā). Beigusi Ģ. Eliasa darbnīcu LMA 1931 (dzīvo ASV).

DAUGULE, Mērija. Akvarelīste un grafiķe (1836—1915).

DAUGULIS, Augusts. Mūsu pirmais virtuozais grafiķis (dz. 1830 Tērbatā). Mācījies PMA (m. 1899 Pēterpilī).

DAUKŠE, Valentīna. Gleznotāja (dz. 1905 Krievijā). Mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

DAUKŠIS, Boļeslavs (dz. 1908 Rīgā). Mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

DAVIDOVA (MEDENE), Lea. Tēlniece (dz. 1921). Beigusi VMA 1949.

DELVERS,* Jāzeps. Grafiķis (dz. 1910 Daugavpilī). 1931—42 mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

DIMIŅŠ, Arnolds. Grafiķis (dz. 1911 Ilzenes pag.). 1927—38 mācījies grafikas darbnīcā LMA (dzīvo Latvijā).

DINGELIS, Staņislavs. Gleznotājs (dz. 1899 Daugavpilī). Autodidakts (dzīvo Latvijā).

DĪRIĶE, Natalija. Tēlniece (dz. 1895). Mācījies Maskavā pie S. Konenkova 1920—21 (m. 1963 Latvijā).

DĪRIĶIS,* Augusts. Gleznotājs (dz. 1886 Rīgā). Mācījies Rīgas, Penzas un Charkovas MS.

DIŠLERE, Ella. Grafiķe un gleznotāja (dz. 1923 Rīgā). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

DIŠLERS, Valdis. Gleznotājs (dz. 1922 Rīgā). Beidzis VMA 1950, Ļeņingradas MI 1953 (dzīvo Latvijā).

DOMBROVSKA-LARSENA, Lidija. Gleznotāja (dz. 1925). Mācījies Kopenhāgenas MA (dzīvo Dānijā).

DRANDE,* Jēkabs. Keramiķis (dz. 1853 Smiltēnē, m. 1915 turpat).

DRAPČE, Nora. Gleznotāja un paidagoģe (dz. 1887 Līvānu pag.). Beigusi Rīgas MS (dzīvo ASV).

DREKSLERS, Arturs. Grafiķis (dz. 1899 Pociemā). Beidzis R. Zariņa darbnīcu LMA.

DRESLERS, Jānis. Karikatūrists (dz. 1896, dzīvo Latvijā).

DREŠMANIS, Jēkabs. Gleznotājs (dz. 1889 Majoros). Mācījies Pēterpilī un LMA (m. 1956 Linkolnā, ASV).

DRĒVIŅŠ,* Aleksandrs. Gleznotājs un paidagogs, mūsu pirmais abstraktists (dz. 1889 Ventspilī). Mācījies Rīgas pilsētas MS. Zaļās puķes dibinātājs, profesors MI Maskavā 1920—30, bet 1932 Krievijā viņa darbi kā neatbilstoši padomju mākslas nostājai no izstādēm izvākti. Pēc nāves rehabilitēts (m. 1938 Krievijā).

DUBURS,* Arturs. Grafiķis (dz. 1899 Limbažos). 1916—18 mācījies ŠMS, 1921—29 grafiku pie R. Zariņa LMA (dzīvo Latvijā).

DUKURS, Juris. Grafiķis (dz. 1917 Krievijā). Mācījies LMA (dzīvo Austrālijā).

DŪMIŅŠ, Arvīds. Gleznotājs (dz. 1907 Pļaviņās). Beidzis VMA 1951.

DUNCE, Mirdza. Gleznotāja (dz. 1928 Vitebskas raj., Krievijā). VMA beigusi 1955.

DUŠKINS, Pauls. Grafiķis (dz. 1928 Adulienas pag.). Studējis arch. un mācījies grafiku Rīgā un Ļeņingradas MI 1953—59.

DVIELIS, Vilis. Gleznotājs (dz. 1897 Liepājā). 1930 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

DZEGUZE, Līze. Tēlniece un paidagoģe (dz. 1908 Stendes pag.). Beigusi LMA tēln. darbnīcu 1934, zelta medaļa Parīzē 1937 par koka sīkplastiku (dzīvo Latvijā).

DZELME-BĒRZIŅA, Erna. Grafiķe (dz. 1906 Ļaudonā). 1932 beigusi R. Zariņa darbnīcu LMA. Papildinājusies Beļģijā. Tagad rakstniece (ĶIKURE) Austrālijā.

DZENE, Dagne. Gleznotāja (dz. 1907 Rīgā). 1938 beigusi V. Purviša darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

DZENIS, Burkards. Tēlnieks un portretists (dz. 1879 Rīgas apr.). 1906 beidzis ŠMS. Papildinājies Parīzē un Maskavā. Organizējis Mākslas veic. b-bu un Latvijas patstāvības laikā Valsts mākslas mūzeju. Bijis tā direktors un LMA lietiskās mākslas darbnīcas vadītājs (dzīvo ASV).

DZENIS, Eduards. Grafiķis, gleznotājs un dekorātors (dz. 1907 Vecpiebalgā). Beidzis R. Zariņa grafikas darbnīcu LMA (dzīvo Kanādā).

DZENIS, Ēriks. Gleznotājs un ilustrātors (dz. 1925 Ozolu pag.). Mācījies LMA un trimdā latviešu MS Eslingenā (dzīvo Kanādā).

DZENIS, Rūdolfs. Grafiķis (dz. 1910). Mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

DZERVĪTIS, Arvīds. Keramiķis (1897—1942).

EBERŠTEINS, Harijs. Gleznētājs (dz. 1906). Beidzis Briseles MA 1934 (m. Venecuelā 1964).

EGLE, Arvīds. Gleznētājs un pēdāgogs (dz. 1905 Lielsešas pag.). 1932 beidzis V. Purviša darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

EGLĪTIS, Andrejs. Grafīkis (dz. 1915 Cēsīs). Mācījies LMA. Nošauts vācu okupācijas laikā 1941.

EGLĪTIS, Anšlavs. Gleznētājs un rakstnieks (dz. 1906 Rīgā). 1935 beidzis Ģ. Eliasa darbnīcu LMA. Mūksalas mākslin. b-bas dibinātājs. Darbojas arī mākslas apcerēšanā (dzīvo ASV).

EGLĪTIS,*Kārlis. Gleznētājs, grafīkis un pēdāgogs (dz. 1906 Lutriņos). Beidzis LMA 1933 (m. 1948 Latvijā).

ELBFASS, Jēkabs Indriķis. Pirmais zināmais latviešu portretists (dz. 16. gs. beigās Latvijā). 1622 falcgrāfa Johana Kazimira galma gleznētājs Strasburgā, 1634—40 Gustava Ādolda atraitnes, karalienes Marijas Eleonoras galma gleznētājs (m. 1664 Zviedrijā).

ELIASA (KALNIŅA), Marta. Gleznētāja (dz. 1911 Jaunpiebalgas pag.). Mācījies pie Ģ. Eliasa, beigusi LMA 1939 (m. 1958 Rīgā).

ELIASS,*Ģederts. Gleznētājs (dz. 1889 Platonē). Mācījies Briseles MA, vēlāk papildinājis Parīzē. Kopš 1925 LMA profesors (dzīvo Rīgā).

ERNA,*Ingrida. Gleznētāja (dz. Alūksnē). Mācījies J. Tilberga studijā (dzīvo Austrālijā).

EŠMITS, Fricis. Tēlnieks (dz. 1892 Rozēnu pag.). Beidzis LMA ap 1930.

EZERGAILE, Dzidra. Grafīķe (dz. 1926 Rīgā). Mācījies VMA 1951—56. Iepriekš studējusi architektūru (dzīvo Latvijā).

FEDERS, Jūlijs. Gleznētājs un pēdāgogs (dz. 1838 Koknesē). 1856—63 mācījies PMA, 1875 Norvēģijā un Vācijā. Londonas akadēmijas loceklis — akadēmiķa grāds 1880 (m. 1909).

FILKA, Alberts. Gleznētājs (dz. 1891 Majoros). Mācījies Kazanā MS un Pēterpilī. Darbojies Rēzeknē un Rīgā (m. 1938).

FISERS, Harijs. Tēlnieks (dz. 1918). 1946—50 mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

FREIBERGA, Otomija. Grafīķe (dz. 1903 Limbažos). Beigusi R. Zariņa darbnīcu LMA. 1935 Briseles izstādē zelta medaļa par asējumiem.

FREIMANIS, Kārlis. Grafīkis, daiļamatnieks, dekorātors un pēdāgogs (dz. 1909 Talsos). Mācījies LMA 1926—35 ar pārtraukumiem (dzīvo Latvijā).

FRIDRICHSONS, Kurts. Gleznētājs un grafīkis (dz. 1911 Rīgā). Studējis architektūru LU un gleznojis V. Purviša vadībā. Pēc kara bijis izsūtījumā (dzīvo Latvijā).

FÜRMANIS, Meijers. Tēlnieks (dz. 1921). Mācījies 1938—40 Rīgas daļamatniecības skolā. Beidzis VMA 1950.

GAILIS, Jānis. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1903 Pērkones pag.). 1932 beidzis V. Purviša ainavu darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

GAILĪTIS, Aleksandrs. Tēlnieks (dz. 1907). Autodidakts (dzīvo Latvijā).

GALENIECE (KAMPARA, dz. PRIECIGĀ), Rasma. Dzejniece un zīmētāja (dz. 1917 Brjanskā, Krievijā; dzīvo Kanādā).

GAUMIGS, Tāivaldis. Tēlnieks un paidagogs (dz. 1930). Beidzis VMA 1957 (dzīvo Latvijā).

GEISTAUTE (KOVAĻEVSKA), Erna. Gleznotāja un dekorātore (dz. 1911 Rīgā). 1926—30 mācījusies LMA (dzīvo Vācijā).

GEISTAUTS, Miķelis. Tēlnieks, portretists un mākslas amatnieks (dz. 1910 Rucavā). 3 gadus mācījies B. Dzeņa darbnīcā LMA (dzīvo ASV).

GLAUDĀNS, Pāvils. Gleznotājs (dz. 1915 Krāslavā). Beidzis LMA 1944 (dzīvo Latvijā).

GOLDE-JABLOVSKA, Mirdza. Gleznotāja (dz. 1916 Maskavā). VMA beigusi 1947.

GOLDMANIS, Kārlis. Grafiķis (dz. 1921). Mācījies R. Sutas studijā (dzīvo Latvijā).

GOLDŠTEINA,* Agaida. Tēlniece (dz. 1922). Beigusi VMA 1949 (dzīvo Latvijā).

GORSKIS, Eduards. Gleznotājs (dz. 1901 Vitebskā). Beidzis LMA 1931 (dzīvo Latvijā).

GRANTS,* Viesturs. Grafiķis (dz. 1926). Beidzis VMA 1951.

GRASIS, Tenis. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1925 Rīgā). 1951 beidzis VMA.

GRASMANIS, Laimdonis. Gleznotājs un dekorators (dz. 1916). 1937—42 mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

GREBŽE, Oto. Gleznotājs (dz. 1910). 1934—40 mācījies LMA (dzīvo Kanādā).

GRICEVIČS, Harijs. Grafiķis un dekorators (dz. 1921 Cēsīs). Mācījies LMA (dzīvo ASV).

GRIĶIS, Arnolds. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1908 Rīgā). LMA beidzis 1936 (dzīvo Latvijā).

GRĪNBERGS, Hermanis (pseudonims: KISGENS). Gleznotājs, dekorators un LMA paidagogs (dz. 1888 Rīgā). Mācījies Rīgas pilsētas MS, papildinājies Minchenē. Dib. žurnālu *Russkaja grafika* (m. 1928 Rīgā).

GRĪNEVIČS, Romualds. Tēlnieks (dz. 1908). Beidzis LMA 1935 (dzīvo Latvijā).

Jāzeps Grosvalds

PAŠPORTRETS

GRINFELDE, Milda. Gleznotāja (dz. 1881 Ēveles pag.). Mācījussies Rīgas pilsētas MS un privātās studijās Maskavā un Parīzē (dzīvo Latvijā).

GRINS, Ervīns. Grafiķis, karikatūrists un rakstnieks (dz. 1925 Rīgā). Mācījies Stokholmā (dzīvo Zviedrijā).

GROSVVALDS, Jāzeps. Gleznotājs (dz. 1891 Rīgā). Mācījies Minchenē un Parīzē, Zaļās puķes dibinātājs (m. 1920 Parīzē).

GRUNDBERGA, Gaida. Tēlniece (dz. 1928). Beigusi VMA 1956 (dzīvo Latvijā).

GRUNDE, Atis. Gleznotājs (dz. 1907 Baldonē). 1932. beidzis J. Tilberga figūrālo darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

GRUZDIŅŠ, Artemijs. Gleznotājs (dz. 1825). Mācījies Minchenes MA (m. 1891).

GUSĀRS, Arvīds. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1906 Rīgā). Beidzis J. Kugas dekor. darbnīcu 1933 (dzīvo Latvijā).

GŪTMANIS, Valdemārs. Gleznotājs (dz. 1904 Liepājā). Beidzis V. Purvīša ainavu darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

GUTMANS,*Solomons. Grafiķis (dz. 1907 Daugavpilī). Mācījies pie Visocka un RTA studijā pie R. Sutas (dzīvo Latvijā).

HARTMANIS, Kārlis. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1874 Lutriņu pag.). Beidzis Rīgas MS, mācījies Parīzes MA.

HARTMANIS, Normunds. Grafiķis (dz. 1924 Rīgā). Studējis architektūru Baltijas universitātē. 1953 beidzis augstāko mākslas amatniecības skolu Stokholmā (dzīvo Zviedrijā).

HASKINS, Samuils. Karikatūrists (dz. 1909 Krievijā). Mācījies 1931—34 RTA studijā un 1935—38 Maskavā (dzīvo Rīgā).

HENIŠA, Eiženija. Grafiķe (dz. 1922 Rīgā). Mācījussies VMA 1942—50.

HERMANOVSKIS, Egils. Arhitekts un grafiķis (dz. 1918 Vielandē, Igaunijā). Studējis Rīgas un Štutgartes U (dzīvo ASV).

HERMANOVSKIS, Gunārs. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1914 Rīgā). Mācījies RTA un LMA. Beidzis VMA 1948 (dzīvo Latvijā).

HERNDORFS, Egons. Gleznotājs (dz. 1934 Rīgā). 1954—57 mācījies Štutgartes valsts MA.

HIRŠS, Arvīds. Gleznotājs (dz. 1918 Madonas apr. Līderē). VMA beidzis 1954.

HIRŠS, Ivars. Gleznotājs (dz. 1931 Rīgā). Beidzis Rodailendas MS 1954. Glezn. studijas turpinājis Sausalito, ASV.

HŪNS,*Kārlis Teodors. Gleznotājs (dz. 1831 Madlienā). 1861 beidzis PMA. Ar tās stipendiju apceļojis Eiropu. 1868 piešķirts PMA akadēmiķa grāds, kopš 1871 bijis profesors PMA. Spoži panākumi

Parīzes, Londonas un Vīnes izstādēs (m. 1877 Davosā, apglabāts Madlienā).

IEVIŅŠ, Kārlis. Rakstnieks un gleznotājs (dz. 1888 Džūkstes pag.). Glezniecībā autodidakts (dzīvo Zviedrijā).

ILTNERIS, Edgars. Gleznotājs (dz. 1925 Dzērves pag.). VMA beidzis 1956.

INDUSA (MUCENIECE), Marija. Grafiķe un pedagoge (dz. 1904 Lubezeres pag.). 1931. beidza R. Zariņa graf. darbnīcu LMA. Papildinājusies Antverpenē; pedagoge LMA 1940—41 (dzīvo Zviedrijā).

INDUSS, Jānis. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1907 Lugažu pag.). 1933 beidza V. Purviša darbnīcu LMA (dzīvo Zviedrijā).

IRBE, Valdemārs. Gleznotājs (dz. 1893 Beļavas pag.). Mācījies pie J. Madernieka. Strādāja visvairāk pasteļa tehnikā (m. kaŗa apstākļos 1944 Rīgā).

IRBĪTIS,* Pauls. Gleznotājs (dz. 1890 Latvijā). Beidzis MI Maskavā un darbojies Krievijā (m. 1940).

IVANICKIS, Staņislavs. Gleznotājs (dz. 1908). Mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

JABLOVSKIS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1901). Beidzis LMA 1937 (dzīvo ASV).

JAKOBSONS, Valdemārs. Tēlnieks (dz. 1899 Rīgā). Beidzis K. Rončevska darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

JAKUBS, Vilhelms. Gleznotājs (dz. 1899 Lejasciema pag.). Beidzis Maskavas MI 1930 (m. 1942 Krievijā).

JANELSIŅA (EGLĪTE), Veronika. Gleznotāja un grafiķe (dz. 1910 Krievijā). Beigusi Ģ. Eliasa figūrālo darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

JANIS (BRIEDĪTIS), Leo. Gleznotājs (dz. 1922 Rīgā). Mācījies Stokholmā (dzīvo Zviedrijā).

JANKEVIČS, Teodors. Gleznotājs (dz. 1917 Dundagas pag.). Beidzis VMA 1950 (dzīvo Latvijā).

JANSONS, Kārlis. Tēlnieks un pedagogs (dz. 1896 Nītaurē). 1925 beidzis K. Rončevska darbnīcu LMA. Kopš 1937 strādāja LMA, vēlāk docents VMA.

JANSONS, Rūdolfs. Grafiķis un dekorātors (dz. 1911). Mācījies RTA studijā pie R. Sutas (dzīvo Latvijā).

JANSONS,* Voldemārs. Tēlnieks (dz. 1904, dzīvo ASV).

JANŠEVSKA, Valija. Gleznotāja (dz. 1910 Cēsīs). Beigusi LMA 1944 (dzīvo Latvijā).

JAUNARĀJA-HELMŪTE,* Valentīna. Tēlniece (dz. 1928). Beigusi VMA 1955 (dzīvo Latvijā).

JAUNARĀJA, Irma. Gleznotāja (dz. 1907 Katlakalna pag.). Beigusi LMA 1940 (dzīvo Latvijā).

JAUNARĀJS, Olgerts. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1907 Liepājā). Kopš 1929 mācījies LMA V. Purviša vadībā un beidzis 1936 (dzīvo Latvijā).

JAUNKALNIŅŠ, Jūlijs. Gleznotājs (dz. 1866). Beidzis ŠMS (m. 1919 Latvijā).

JAUNSUDRABIŅŠ, Jānis. Rakstnieks un gleznotājs (dz. 1877 Neretā). Mācījies Blūma zīmēšanas skolā Rīgā, papildinājies Minchenē un Berlīnē (m. 1962 Vestfālē, Vācijā).

JAUNZEMS, Bruno. Akvarelists (dz. 1899 Rīgā). 1934 beidzis LMA grafisko darbnīcu (m. 1956 Latvijā).

JĒGERS, Arvīds. Grafiķis (dz. 1922 Rīgā). Mācījies LMA un VMA 1942—51 ar pārtraukumiem.

JĒGERS, Jūlijs. Gleznotājs (dz. 1900 Vecpiebalgā). 1929 beidza J. Tilberga darbnīcu LMA (m. 1954 ASV).

JĒKABSONS, Eduards un Ādolfs (1872—1922 ?).

JULLA, Augusts. Tēlnieks un pedagogs (dz. 1872 Liepas pag.). 1912 beidzis ŠMS (m. 1958 Latvijā).

JUNKERS, Aleksandrs. Grafiķis (dz. 1899 Pēterpilī). Mācījies RTA studijā pie R. Sutas (dzīvo Latvijā).

JUPATOVŠ, Aleksejs. Grafiķis (dz. 1911 Rīgā). Mācījies Rīgā LMA 1930—35 (dzīvo Latvijā).

JURJĀNS, Gunārs. Gleznotājs, grafiķis un dekorātors (dz. 1922 Rīgā). Mācījies LMA un Kopenhāgenas dekoratīvās MS. Zilās otas dibinātājs (dzīvo Austrālijā).

JURĶELIS, Eduards. Gleznotājs (dz. 1910 Platonē). Beidzis LMA 1938 (dzīvo Latvijā).

JURŠEVSKIS,* Zigfrīds. Keramiķis un skulptors (dz. 1910 Polijā). Mācījies Liepājas MS (dzīvo Kanādā).

JURASTETERIS (JĒGERS), Arturs. Gleznotājs (dz. 1905 Rīgā). Mācījies V. Tones studijā un LMA. Rakstījis par mākslas jautājumiem. Deportēts 1941.

KALĒJS, Oskars. Gleznotājs, etnografs un pedagogs (dz. 1902 Bērzgales pag.). 1931 beidzis V. Purviša darbnīcu LMA. Daugavpils muzeja pārzinis. Pazuda bez vēsts 1944.

KĀLIS, Ernests. Grafiķis (dz. 1904). Mācījies RTA zīmēš. un glezn. studijā. Staļina terrora upuris Krievijā 1939.

Veronika Janelšiča

PAŠPORTRETS

KALMĪTE, Jānis. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1907 Kauguru pag.). Beidzis Ģ. Eliasa figūrālo darbnīcu. Latvijas riju gleznotājs (dzīvo ASV).

KALNA, Ingrida. Gleznotāja (dz. 1910 Pēterpilī). Mācījusies LMA, izstājusies no trešā kursa 1935 (dzīvo Latvijā).

KALNIŅA, Alise. Gleznotāja (dz. 1908 Rīgā). 1942 beigusi LMA. Papildinājusies Drēzdenes mākslas augstskolā (dzīvo Kanādā).

KALNIŅŠ, Arvīds. Karikatūrists un feletonists (dz. 1897 Cesvaines pag.). Autodidakts. Kopš 1929 izdeva *Veco sīkspārni*.

KALNIŅŠ,* Eduards. Gleznotājs (dz. 1904 Rīgā). 1931 beidzis V. Purvīša darbnīcu LMA. 1935 saņēmis akadēmijas Romas balvu. Darbojas kā VMA profesors Rīgā.

KALNIŅŠ, Jānis. Gleznotājs, paidagogs un rakstnieks (SARMA; dz. 1884 Vecsaules pag.). Mācījies Rīgas, Maskavas un Penzas MS (dzīvo Austrālijā).

KALNIŅŠ, Ludvigs. Tēlnieks (dz. 1912 Rīgā). 1940 beidzis LMA. Papildinājies Drēzdenē (dzīvo Kanādā).

KALNIŅŠ, Reinholds. Gleznotājs (dz. 1897 Pērnavā). Mācījies PMA un Parīzē (dzīvo Zviedrijā).

KALNIŅŠ, Sigurds. Grafiķis (dz. 1918 Rembatē). 1944 beidzis LMA grafisko darbnīcu (m. 1956 Melburnā, Austrālijā).

KALNROZE (ROZENBERGS), Valdis. Gleznotājs (dz. 1894 Kuldīgā). 1932 beidzis V. Purvīša darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

KALVĀNS, Vitalijs. Gleznotājs (dz. 1909 Andrupenes pag.). Beidzis V. Purvīša ainavu darbnīcu 1936 (dzīvo Latvijā).

KALVE, Kārlis. Gleznotājs (dz. 1877 Krustpils pag.). Mācījies ŠMS un Križicka studijā (m. 1903).

KALVE, Pēteris. Gleznotājs (dz. 1882 Krustpils pag.). Mācījies Blūma zīmēš. skolā, no kuŗas izslēgts kā modernists. Papildinājies Pēterpilī un Berlīnē pie L. Korinta, kopā ar Jāni Jaunsudrabiņu (m. 1913 Rīgā, apglabāts Krustpils kapos).

KAMPARS, Zigurds. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1927 Rīgā). Beidzis VMA 1954.

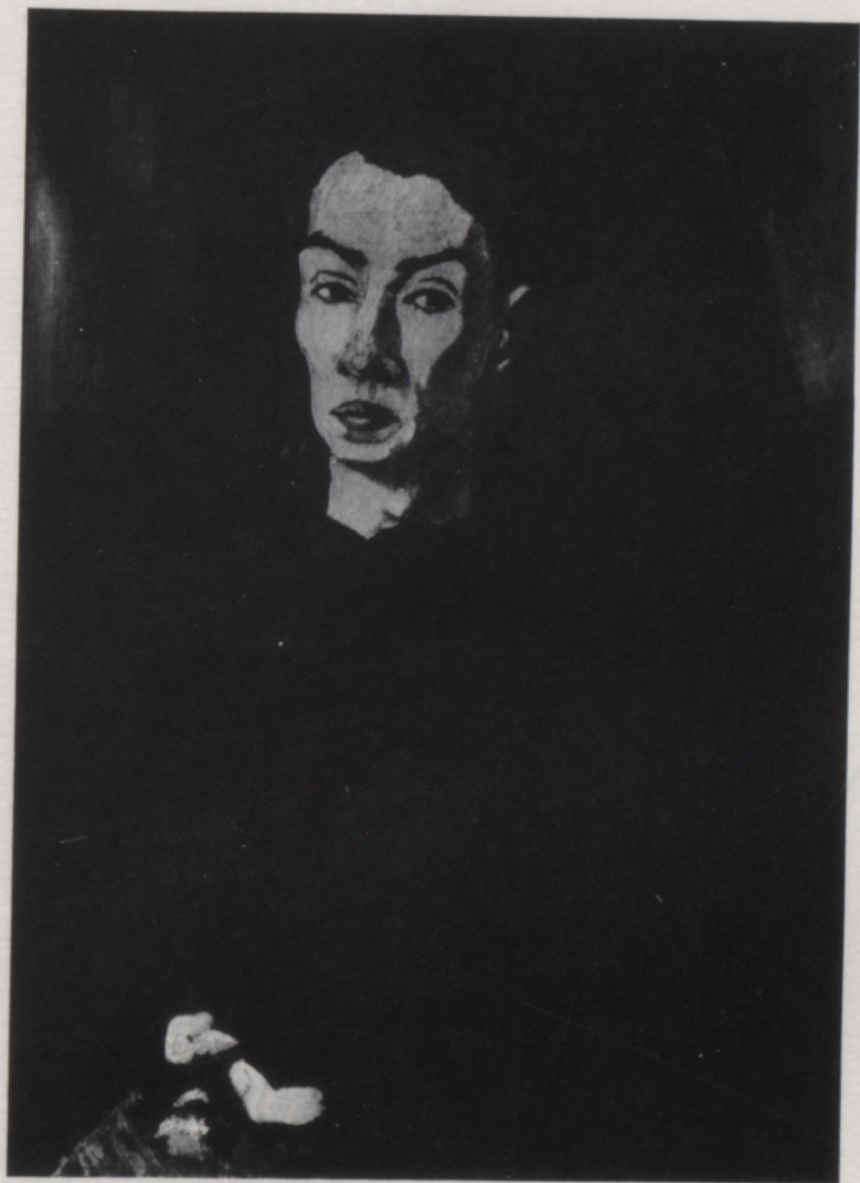
KAMPE, Oto. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1919). Mācījies pie K. Brencēna, R. Sutas un S. Vidberga (dzīvo Austrālijā).

KAMRADZIUS, Gunārs. Gleznotājs (dz. 1923 Rīgā). Beidzis VMA 1953.

KANĒPS, Rolands. Gleznotājs (dz. 1925 Rīgā). Mācījies J. Tilberga studijā (dzīvo ASV).

KARITONS, Eduards. Tēlnieks (dz. 1898 Rīgā). Mācījies LMA un E. Meldeŗa studijā.

KASPARA, Bonifacija. Gleznotāja (dz. 1919 Ārlavas pag.). Izstājusies no VMA piektā kursa 1952.

Jēkabs Kazaks

PAŠPORTRETS

KASPARSONS, Reinholds. Gleznotājs un ilustrātors (dz. 1889 Kosas pag.). LMA beidzis 1926 (dzīvo Latvijā).

KAZAKS, Jēkabs Roberts. Gleznotājs un pēdagogos (dz. 1895 Rīgā). Mācījies Rīgas un Penzas MS. Rakstījis par mākslu (m. 1920 Rīgā).

KĪNS, Jānis. Grafiķis, pēdagogos un ilustrātors (dz. 1909 Rīgā). 1927—37 mācījies LMA pie Ģ. Eliasa. Otrreiz mācījies grafiku VMA 1946—48.

KIRŠFELDS, Arturs. Dekorātors (dz. 1932 Rīgā). Mācījies VMA 1951—57 (dzīvo Latvijā).

KLĀVE, Aleksandrs. Gleznotājs (dz. 1924 Maskavā). VMA beidzis 1957 (dzīvo Latvijā).

KLĒBACHS, Henrijs. Gleznotājs (dz. 1928 Rīgā). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

KLIDZEJA (SVILĀNE), Emīlija. Gleznotāja (dz. 1916 Varakļānu pag.). Kopš 1950 mācījusies MI Čikāgā un MS Oklendā un Berklejā (dzīvo ASV).

KLUCE, Lidija. Daiļamatniece (dz. 1910 Stienes pag.; dzīvo ASV).

KLUCIS, Gustavs. Gleznoājs (dz. 1895 Valmieras apr.). 1921 beidzis Maskavā MI (m. Krievijā 1944).

KOCENA, Skaidrīte. Gleznotāja (dz. 1920 Rīgā). Mācījusies R. Sutas studijā un Vīnes MA (dzīvo Argentīnā).

KOKIŅŠ, Jānis. Gleznotājs (dz. 1913 Užavas pag.). Beidzis VMA 1952.

KOKLE, Leo. Gleznotājs (dz. 1924 Alūksnē). Izstājies no VMA ceturtā kursa (dzīvo Latvijā).

KONDRATS, Bronislavs. Gleznotājs (dz. 1890 Rīgā). Mācījies Rīgas MS (m. 1935 Rīgā).

KOPMANIS, Augusts. Tēlnieks (dz. 1910 Rīgā). Mācījies LMA (dzīvo Kanādā).

KOVAĻEVSKA (VIDENIECE), Margarita. Gleznotāja un rakstniece (dz. 1911 Liepājā). Beigusi Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

KRASTENBERGA, Edīte. Gleznotāja (dz. 1929 Rīgā). Beigusi VMA 1958 (dzīvo Latvijā).

KRASTIŅŠ,* Pēteris. Gleznotājs (dz. 1882 Nabes pag.). Beidzis SMS 1908 un papildinājies Rietumeiropā (m. 1942 ? Rīgā).

KRASTIŅŠ, Voldemārs. Grafiķis (dz. 1908 Rīgā). 1927—38 mācījies R. Zariņa darbnīcā LMA (m. 1960).

KRAUZE, Kārlis. Grafiķis (dz. 1904 Krievijā). Beidzis LMA R. Zariņa grafisko darbnīcu, vēlāk LMA docents. Deportēts 1941.

KRĒGERE, Vera. Grafiķe (dz. 1909 Teheranā, Irānā). Mācījusies LMA un Parīzē. Darbojusies reklāmu nozarē (dzīvo Latvijā).

KREICS, Staņislavs. Gleznotājs (dz. 1909 Daugavpilī). Beidzis VMA 1947 (dzīvo Latvijā).

KREIŠMANIS (VIŅAUDS), Teobalds. Gleznotājs (dz. 1898 Ēveles pag.). Autodidakts (m. 1961 Štutgartē, Vācijā).

KRISTOVSKIS, Leonīds. Tēlnieks (dz. 1923). Beidzis VMA 1954 (dzīvo Latvijā).

KROLLIS, Gunārs. Grafiķis (dz. 1932 Rīgā). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

KRONBERGS, Rūdolfs. Gleznotājs un aktieris (dz. 1911 Liepājā). Beidzis Liepājas MS, papildinājies Parīzē (dzīvo Zviedrijā).

KRONENBERGS, Alberts. Grafiķis un rakstnieks (dz. 1887 Slokā). Mācījies J. Rozentāla studijā un ŠMS. Darbojies bērnu literātūrā (m. 1958 Latvijā).

KRONTĀLS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1906 Rīgā). Mācījies RTA studijā (dzīvo Latvijā).

KRONVALDS, Kārlis. Grafiķis un litografs (dz. 1838). Pēdējais zināmais darbs 1873.

KRUGLOVS, Georgs. Keramiķis (dz. 1905 Rīgā). Beidzis LMA keramikas darbnīcu 1930 (dzīvo Latvijā).

KRŪMIŅŠ, Edgars. Dekorātors (dz. 1922 Rīgā). Mācījies Liepājas MS un trimdā pie L. Liberta Eslingenā (dzīvo Kanadā).

KRŪMIŅŠ, Mārtiņš. Gleznotājs (dz. 1900). Mācījies V. Purvīša darbnīcā (dzīvo ASV).

KRŪMIŅŠ, Uldis. Gleznotājs (dz. 1928). Mācījies Čikāgas MI (dzīvo ASV).

KRŪMIŅŠ, Vilis. Grafiķis (dz. 1891 Rīgā). 1926 beidzis J. Tilberga figūrālo darbnīcu (m. 1959 ASV).

KRŪKA, Aleksandrs. Grafiķis (dz. 1898, dzīvo ASV).

KUGA, Jānis. Dekorātors (dz. 1878 Ikšķilē). 1905 beidzis ŠMS. Papildinājies Parīzē u.c. Kopš 1909 darbojies kā skatuves gleznotājs. Bijis profesors 1919—44 un rektors LMA. Trimdā MS vadītājs Eslingenā, Vācijā (dzīvo ASV).

KUGRA (ZOLBERGS), Krišjānis. Koktēlnieks (dz. 1904 Emburgas pag.). Autodidakts (dzīvo Latvijā).

KŪLAINIS, Nikolajs. Gleznotājs. (dz. 1901 Rīgā). Mācījies LMA.

KUNCENDORFS, Pāvils. Grafiķis (dz. 1909 Irlavas pag.). 1940 beidza LMA grafisko darbnīcu (m. 1960 Latvijā).

KUNCĪTE-BALGALVE, Olga. Gleznotāja (dz. 1910 Jelgavā). Mācījusies LMA 1939—44 (dzīvo Vācijā).

KUNDZIŅŠ, Bērtulis. Gleznotājs (dz. 1910 Valmierā). Beidzis LMA (dzīvo Latvijā).

KUNDZIŅŠ, Pēteris. Gleznotājs, dekorātors un pedagogs (dz. 1886 Mazsalacā). Beidzis ŠMS 1912 (m. 1958 Latvijā).

KUPCIS, Laimonis. Gleznotājs (dz. 1928 Rīgā). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

KURĻANDCEVS, Stefans. Gleznotājs un akadēmiķis (1770—1822).

KURONIJS (CURONUS), Teodors. Gleznotājs (dz. 1680). Mācījies Karaļaučos, Holandē, Anglijā. Apmetās Anglijā (m. ap 1730).

KURPENIEKS, Antons. Tēlnieks (dz. 1911). Beidzis VMA 1947 (dzīvo Latvijā).

KURŠINSKA, Lūcija. Gleznotāja (dz. 1894 Āraišu pag.). Beigusi Rīgas pilsētas MS, mācījusies PMA 1916—19 (dzīvo Latvijā).

ĶERĀNS, Ādolfs. Akvarelists un skulptors (dz. 1913). Mācījies Latvijā privātstudijā un Zviedrijā MI (dzīvo Kanādā).

ĶIKUTS, Konrads. Gleznotājs (dz. 1902 Annas pag.). Beidzis LMA 1936 (dzīvo Latvijā).

ĶIĶAUKA, Tāivaldis. Grafiķis un akvarelists (dz. 1929). Uzglītība (studējis valodas un mākslu). Rakstījis par mākslas jautājumiem (dzīvo Kanādā).

LĀCE, Silvija. Gleznotāja (dz. 1928 Pēterpilī). VMA beigusi 1955.

LĀČGALVA-KAMINSKA,* Irma. Tēlniece (dz. 1903). Beigusi VMA 1948 (dzīvo Latvijā).

LAGIMOVŠ, Aleksandrs. Gleznotājs (dz. 1903 Jelgavā). LMA beidzis 1940 (dzīvo Latvijā).

LAKSMANIS-LAKŠE, Jānis. Gleznotājs (dz. 1851 Sesavā). Vadījis Rīgas latv. b-bas celtniecības un mākslas amatu skolu 1883—85 (m. 1885 Rundālē).

LAKŠEVICS, Teodors. Grafiķis (dz. 1911 Rīgā). Autodidakts (dzīvo Latvijā).

LANGE, Marta. Tēlniece (dz. 1903). Beigusi LMA 1933 (dzīvo Latvijā).

LANGENFELDS, Kārlis. Dekorātors (dz. 1925 Aucē). Mācījies LMA (dzīvo Kanādā).

LAPIŅŠ,* Andrejs. Gleznotājs (dz. 1866 Latgalē). Mācījies pie J. Rozes, vēlāk Amsterdamas MA. Papildinājies Londonā un Parīzē. Kopš 1907 darbojās Kanādā, kur ievēlēts par akadēmijas locekli (m. 1951 Kanādā).

LAPIŅŠ, Arturs. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1911 Sātu pag.). Mācījies LMA. Kopš 1945 Valsts operas galvenais dekorātors, 1945—47 VMA prorektors (dzīvo Latvijā).

LAPKO, Melita. Grafiķe, gleznotāja un rakstniece (dz. 1914 Jelgavā). 1943 beidza grafisko darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

LAPUKINS, Alfrēds. Gleznotājs (dz. 1915 Maskavā). Studējis arhitektūru, līdztekus mācīdamies glezniecību pie V. Purviša (m. 1961 Zviedrijā).

LAURS, Kazimirs. Gleznotājs (dz. 1923 Makašēnu pag.). Mācījies Eslingenas latviešu MS (dzīvo ASV).

LAUVA, Jānis. Gleznotājs (dz. 1906 Skrundā). 1934 beidzis Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

LEČINSKA, Valija. Gleznotāja (dz. 1924 Jelgavā). Mācījusies VMA (dzīvo Latvijā).

LEGZDIŅŠ, Ansis. Gleznotājs (1855—1914).

LEIMANE, Ella. Tēlniece un pedagoge (dz. 1910). Mācījusies RTA 1938—40, beigusi VMA 1949 (dzīvo Latvijā).

LEITE,*Lilija. Tēlniece (dz. Ērgļos). Mācījusies J. Tilberga zīmēš. studijā, arhitektūru Minchenē un skulptūru Sidnejas TK (dzīvo Austrālijā).

LEJNIEKS, Kārlis. Gleznotājs (dz. 1911 Kuldīgas apr.). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

LĒLIS,*Eduards. Grafīķis (dz. 1897 Rīgā). Beidzis LMA 1934 (m. 1956 Latvijā).

LIBERGS (LIEBERGS), Jānis. Gleznotājs (dz. 1862 Lestenes pag.). Beidzis ŠMS. Pēc 1918 palika Krievijā (m. 1933).

LIBERTS, Lūdofs. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1895 Tīrzā). Beidzis Maskavas un 1915 Kazaņas MS. Kopš 1935 Valstspapīru spiestuves direktors. Sadarba dibinātājs. Bijis LMA pedagogs, profesors 1942—44, NO dekorātors un režisors (m. 1959 ASV).

LICE, Lilija. Tēlniece (dz. 1913). Beigusi VMA 1949 (dzīvo Latvijā).

LIEDE, Arturs. Gleznotājs (dz. 1905 Cesvaines pag.). Mācījies LMA.

LIELAUSIS, Konstantīns. Gleznotājs (dz. 1890 Daugavpili). Mācījies Maskavā (m. Krievijā ap 1920).

LIELKRASTA-LEITLANDE, Marga. Gleznotāja (dz. 1911 Lodes pag.). Beigusi LMA 1942 (dzīvo Latvijā).

LIELMANE (ZĀLMANE), Rēzija. Tēlniece un pedagoge (dz. 1922 Rīgā). Beigusi Aberistvisas U mākslas nodaļu un Londonas politehnisko MS.

LIEPIŅA, Milda. Gleznotāja (dz. 1902 Rīgā). Studējusi arhitektūru un beigusi V. Purviša darbnīcu LMA (dzīvo Zviedrijā).

LIEPIŅŠ, Jānis. Gleznotājs (dz. 1894). Mācījies LMA (m. 1947).

LIEPIŅŠ, Jānis. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1894 Rīgā). Mācījies Rīgā, Kazaņas MS un Pēterpilī privāti. VMA profesors 1946—50 (m. 1964 Latvijā).

LĪKUMS, Herberts. Dekorātors (dz. 1902 Rīgā). Mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

LINAUTS, Leonīds. Stikla gleznotājs (dz. 1914 Liepnas pag.). Mācījies LMA. Iekārtojies latviešu etnografisko nodaļu Rēdingas mūzejā (dzīvo ASV).

LINDBERGS, Eduards. Gleznotājs (dz. 1882 Lielstraupē). Studējis medicīnu Tērbatā, mācījies glezniecību Rīgas pilsētas MS (m. 1928 Rīgā).

LINDE, Nikolajs. Gleznotājs (dz. 1904 Siguldas pag.). Beidzis RTA mākslas studiju 1936 (dzīvo Latvijā).

LINGA, Vilis. Gleznotājs (dz. 1899 Īslīces pag.). Beidzis V. Purvīša ainavu darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

LOGINA, Zenta. Gleznotāja (dz. 1908 Rīgā). Mācījusies LMA (dzīvo Latvijā).

LUKAŠEVICS, Jānis. Tēlnieks (dz. 1912). Beidzis LMA 1944 (dzīvo Latvijā).

LUKAŽA, Mirdza. Tēlniece (dz. 1930). Beigusi VMA 1958 (dzīvo Latvijā).

LŪKINS, Svens. Gleznotājs (dz. 1934 Rīgā). Autodidakts (dzīvo ASV).

MADERNIEKS, Jūlijs. Gleznotājs, grafiķis un paidagogs (dz. 1870 Vecgulbenē). Beidzis ŠMS 1898, papildinājies Parīzē. Strādājis lietiskās mākslas (sevišķi ornamenta) laukā un sistematiski rakstījis par mākslas jautājumiem (m. Rīgā 1955).

MAJAKOVSKIS,* Sergejs. Gleznotājs (dz. 1928 Rīgā). Beidzis VMA 1954.

MAJEVSKIS, Aleksandrs. Gleznotājs (dz. 1881 Rīgā). Beidzis Blūma zīmēš. skolu 1906, mācījies pie J. Rozentāla un I. Repina (dzīvo Latvijā).

MANGOLDS, Herberts. Grafiķis (dz. 1901 Slokā). Beidzis LMA. Deportēts 1941.

MANGULIS, Jēkabs. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1889 Olainē). Mācījies PMA, beidzis LMA (m. 1945 Vācijā).

MARKVARTS, Helmut. Gleznotājs (dz. 1894 Drustu pag.). Mācījies Pēterpilī. Rakstījis par mākslas jautājumiem (m. 1938 Drustos).

MASLOVSKIS,* Ādolfs. Gleznotājs (dz. 1908 Liepājā). Mācījies LMA.

MATISONS, Jūlijs. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1898 Talsos). Beidzis V. Purvīša darbnīcu LMA, darbojies Eslingenas latviešu MS (dzīvo ASV).

Ludmilla Meilerte

PAŠPORTRETS

MATVEJS,* Valdemārs. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1877 Rīgā). Mācījies Blūma zīmēš. skolā un PMA. Rakstījis par mākslas jautājumiem krieviski ar pseudonimu: V. MARKOVŠ (m. 1914 Rīgā).

MAULICS, Nikolājs. Tēlnieks un paidagogs (dz. 1898 Liepājā). 1932 beidzis K. Rončevska darbnīcu LMA (dzīvo Jaunzēlandē).

MAURINŠ,* Juris. Tēlnieks un paidagogs (dz. 1928). Beidzis VMA 1955 (dzīvo Latvijā).

MAURS, Richards. Tēlnieks un paidagogs (dz. 1888 Rīgā). Mācījies Rīgā, Minchenē un Ķījevā (dzīvo ASV).

MAZĪTIS, Arnolds. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1913 Cēsīs). Mācījies pie V. Tones un 1932—41 LMA (dzīvo Anglijā).

MEDENIS, Arvīds. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1905 Praulienā). 1933 beidzis LMA figūrālo darbnīcu (dzīvo Austrālijā).

MEDNIS, Kārlis. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1910 Penzā, Krievijā). Mācījies R. Sutas studijā (dzīvo Austrālijā).

MEDNIS, Oto. Grafiķis (dz. 1925 Valmierā). Mācījies VMA 1947—52.

MEDNIS, Vilis. Koka tēlnieks (dz. 1909). Mācījies RTA studijā (dzīvo Latvijā).

MEDNIS, Voldemārs. Gleznotājs (dz. 1892 Stāmerienē). Mācījies Rīgas un Kazanā MS, beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA 1926. Rakstījis periodikā.

MEDNĪTIS, Bernards. Gleznotājs (dz. 1903 Kraukļu pag). Beidzis LMA.

MEGNIS, Antons. Gleznotājs (dz. 1907 Alsungā). Beidzis LMA 1940 (dzīvo Latvijā).

MEILERTE (KRASTIŅA), Ludmilla. Gleznotāja (dz. 1908 Baldonē). Beigusi V. Purviša darbnīcu LMA (dzīvo Austrālijā).

MELBĀR(Z)DIS, Kārlis. Gleznotājs (dz. 1902 Jelgavā). 1931 beidzis V. Purviša darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

MELDERIS, Emīlis. Tēlnieks (dz. 1889 Rencēnu pag.). Mācījies Blūma zīmēš. skolā Rīgā un ŠMS. Papildinājies Parīzē 1928. Profesors VMA (dzīvo Latvijā).

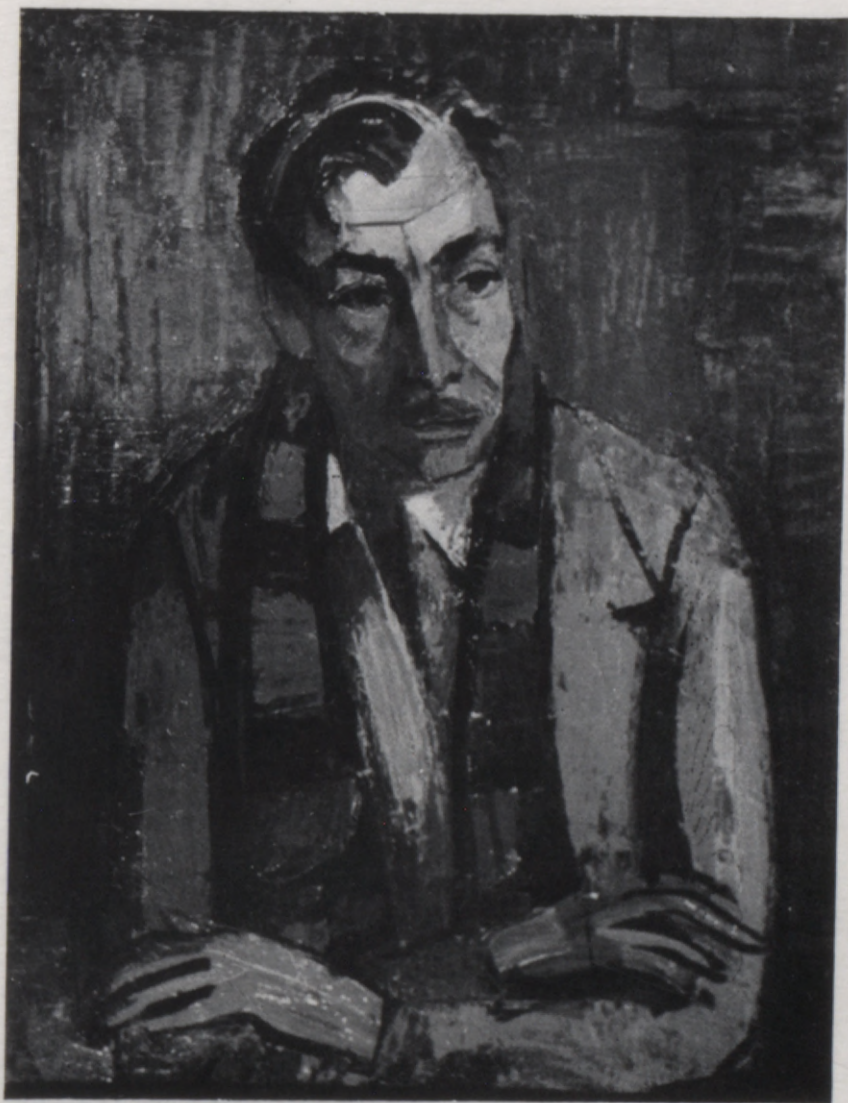
MELĶIS, Ernests. Gleznotājs (dz. 1908). Beidzis LMA (dzīvo Latvijā).

MELNĀRS,* Ādolfs. Gleznotājs (dz. 1908 Liepājā). Beidzis LMA 1939 (m. 1963 Latvijā).

MELNGAILIS,* Imants. Karikatūrists (dz. 1923). Autodidakts (dzīvo Latvijā).

MERCS, Hugo. Koka tēlnieks (dz. 1904). Mācījies LMA (dzīvo Kanādā).

MĒRNIECE,* Valija. Gleznotāja (dz. 1921 Rīgā). 1957—62 mācījusies Ontario MK.

Frīdrichs Milts

PAŠPORTRETS

METUZĀLS, Eduards. Gleznotājs (dz. 1889 Rīgā). Mācījies Diseldorfas MA (dzīvo Latvijā).

MEŽAVILKS, Uģis. Gleznotājs, grafiķis un karikatūrists (dz. 1929). Mācījies Maskavā un VMA 1950—56 (dzīvo Latvijā).

MICHAILOVSKIS, Alfons. Gleznotājs (dz. 1899). Beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA 1926.

MIERIŅŠ, Laimonis. Gleznotājs (dz. 1929 Tukuma apr.). Izglitoties Anglijas MK.

MIESNIEKS, Kārlis. Gleznotājs (dz. 1887 Jaunpiebalgā). 1916 beidzis ŠMS. Bijis LMA un VMA profesors 1922—54 (dzīvo Latvijā).

MIEŽĀJS, Dainis. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1929 Kaucmindē). Mācījies trimdā pie J. Kugas. 1956 beidzis Ontario MS, kur darbojas par pedagogu (dzīvo Kanādā).

MIEŽĪTIS, Kārlis. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1902 Lutriņos). Beidzis J. Kugas darbnīcu LMA.

MILBERGS, Felikss. Gleznotājs marinists (dz. 1909 Rīgā). Mācījies privāti (dzīvo Latvijā).

MILTS, Fridrihs. Gleznotājs (dz. 1906 Rīgā). 1932 beidzis Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

MITREVICS, Gunārs. Gleznotājs (dz. 1928 Lutriņu pag.). VMA beidzis 1956.

MITREVICS, Maksimiliāns. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1901 Liepājā). 1932 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

MOČULSKIS, Česlavs. Gleznotājs (dz. 1912 Rīgā). Beidzis VMA 1949.

MOŠENKOVA, Austrā. Gleznotāja (dz. 1925 Aizputē). Mācījusies VMA (dzīvo Latvijā).

MOŠENKOVŠ, Leonīds. Gleznotājs (dz. 1927 Rīgā). Beidzis VMA 1952.

MUCENIECE (NAUDŽENA)*, Zenta. Gleznotāja (dz. 1924 Taurkalnes pag.). VMA beigusi 1950.

MUCENIEKS, Arturs. Grafiķis un pedagogs (dz. 1912 Mālpilī). 1949 beidzis O. Skulmes monum. glezn. darbnīcu VMA.

MUDELIS, Kārlis. Gleznotājs (dz. 1904 Daudzesē). Beidzis LMA 1933 (dzīvo Latvijā).

MUNCIS, Jānis. Dekorātors un režisors (dz. 1886 Ternejas pag.). 1916—18 mācījies pie J. Kugas Rīgā un V. Meierholda Pēterpilī, 1926 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA. Līdz 1926 Dailes teātra teoretīķis un dekorātors. 1926—32 mācījās un darbojās ASV, otrreiz turp devās pēc kara (m. 1955).

MUNTERE, Berta. Gleznotāja (dz. 1904 Grenču pag.). Mācījusies VMA (dzīvo Latvijā).

MŪRNIEKS, Laimdotis. Gleznotājs (dz. 1922 Vestienas pag.). VMA beidzis 1953 (dzīvo Latvijā).

NEILIS, Kārlis. Gleznotājs, grafiķis un pedagogs (dz. 1906 Lutriņu pag.). 1932 beidzis Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (dzīvo Austrijā).

NEMME, Otomārs. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1891 Alojā). 1927 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA. Studējis arhitektūru (m. 1947 Memmingenā, Vācijā).

NIEDRA, Arturs. Gleznotājs (dz. 1906 Rīgā). Beidzis Ģ. Eliasa darbnīcu LMA 1933.

NOLLENDORFA, Anna. Tēlniece (dz. 1920). 1939—40 mācījusies R. Sutas studijā. Beigusi VMA 1951 (dzīvo Latvijā).

NORĪTIS, Oskars. Grafiķis, gleznotājs un dekorators (dz. 1909 Rīgā). Mācījies LMA un V. Tones studijā (m. 1942 Rīgā).

NOVOŽEŅECA, Lea. Tēlniece (dz. 1921). Beigusi Rīgas daiļamatniecības skolu 1940 un VMA 1950 (dzīvo Latvijā).

NULĪTIS, Arnolds. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1896 Codes pag.). Mācījies tēlniecību pie B. Dzeņa. Beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (dzīvo Kanādā).

OGRĪŅA, Elvīra. Keramiķe (dz. 1893 Penkules pag.). Beigusi R. Pelšes keramikas darbnīcu LMA (dzīvo Zviedrijā).

OGULE, Austra. Gleznotāja un pedagoge (dz. 1906 Liepājā). 1942 beigusi Ģ. Eliasa darbnīcu LMA. Darbojas par pedagogi (dzīvo ASV).

OGULIS, Fricis. Gleznotājs. Beidzis LMA. Pazudis Otrā pasaules kara laikā.

OSIS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1926 Rīgā). VMA beidzis 1951.

OSIS, Maigonis. Grafiķis (dz. 1929 Saldus apkārtnē). Mācījies grafiku VMA 1949—55.

OŠS, Ēriks. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1927 Liepājā). Studējis arhitektūru, 1947 pārgājis uz BMA, ko beidzis 1953.

OZOLA, Velta. Gleznotāja (dz. 1921 Maskavā). VMA beigusi 1949.

OZOLIŅŠ, Edgars. Grafiķis (dz. 1911 Rīgā). Mācījies grafiku LMA 1940—41 un VMA 1945—51.

OZOLIŅŠ, Mārtiņš. Grafiķis (dz. 1905 Madonas apr.). Ar pārtraukumiem mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

OZOLIŅŠ*, Pēteris. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1911 Rīgā). Dekoratīvo glezniecību mācījies LMA. Kopš 1956 mākslinieciskais redaktors valsts izdevniecībā Rīgā un pedagogs VMA.

OZOLIŅŠ, Valentīns. Grafiķis (dz. 1927 Ludzas apr.). Mācījies grafiku VMA 1949—55.

OZOLS, Vilis. Gleznotājs (dz. 1929 Naukšēnu pag.). VMA beidzis 1958.

PADEGS, Kārlis. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1911 Rīgā). 1934 beidzis V. Purviša darbnīcu LMA (m. 1940).

PAEGLE, Alma — sk. BIRGELE-PAEGLE.

PALĒPE-UBĀNA, Lidija. Gleznotāja (dz. 1913 Vitebskā). VMA beigusi 1948.

PANCECHOVSKA, Rima. Tēlniece un pedagoge (dz. 1928). Beigusi VMA 1953 (dzīvo Latvijā).

PANKOKS, Arnolds. Gleznotājs (dz. 1914 Liepājas apr.). VMA beidzis 1947.

PANKOKS, Miķelis. Tēlnieks (dz. 1894 Nīcas jūrmalciemā). Autodidakts. Pazuda pēc kara, mēģinādams atgriezties no Vācijas Latvijā.

PAPULIS, Kārlis. Grafiķis (dz. 1903 Smiltenes apkārtne). Mācījies LMA pie R. Zariņa 1926—35 (dzīvo Latvijā).

PAUĻUKA, Felicita. Gleznotāja (dz. 1925 Rīgā). Beigusi VMA 1949.

PAUĻUKS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1906 Rīgā). No LMA izstājies 1941 (dzīvo Latvijā).

PĀVULS, Valentīns. Gleznotājs (dz. 1905 Rīgā). Mācījies Zviedrijā (dzīvo Kanādā).

PELŠE, Rūdolfs. Keramiķis un pedagogs (dz. 1880 Ceraukstes pag.). 1905 beidzis ŠMS. Kopš 1924 LMA docents, no 1931 profesors un LMA prorektors. Deportēts 1941.

PELŠS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1929 Meirānu pag.). Beidzis VMA 1959.

PENERDŽI,* Olga. Tēlniece (dz. 1905). Beigusi LMA 1938 (dzīvo Latvijā).

PENKEVIČS, Alberts. Gleznotājs (dz. 1914 Struteles pag.). VMA beidzis 1954.

PERLE, Rūdolfs. Akvarelists (dz. 1875 Mēra pag.). 1897—1905 mācījies ŠMS (m. 1917 Pēterpilī, apglabāts Aumeistaru kapos).

PĒTERSONS, Jānis. Gleznotājs. Mācījies PMA (m. 1830).

PĒTERSONS,* Kārlis. Gleznotājs (dz. 1855). Mācījies PMA.

PETRASKEVIČS,* Nikolajs. Gleznotājs (dz. 1909 Rīgā). 1948 beidzis J. Liepiņa glezniecības darbnīcu VMA (dzīvo Latvijā).

PETROVS, Aleksandrs. Gleznotājs (dz. 1874 Krievijā). Mācījies Pēterpilī un papildinājies ārzemēs. Pēc T. Ūdera aicinājuma kopš 1907 darbojās Valmierā (m. 1956 Latvijā).

PIESIS, Verners. Grafiķis. Mācījies RTA zīmēšanas studijā pie R. Sutas. Gājis bojā vācu okupācijas laikā.

PIGOZNIS, Jāzeps. Gleznotājs (dz. 1934 Ružinas pag.). VMA beidzis 1959.

PINNIS, Rūdolfs. Gleznotājs (dz. 1902 Lubānas pag.). Mācījies LMA. 1928—37 dzīvoja Parīzē (tagad Rīgā).

PLADERS, Oto. Gleznotājs (dz. 1897 Bulduros). Mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

PLASE, Jānis. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1892 Lielaucē pag.). Mācījies Blūma zīmēš. skolā un Pēterpilī. Zaļās vārns dibinātājs, žurnāla *Hallo* redaktors (m. 1929 Rīgā).

PLĒPIS, Jānis. Grafiķis (dz. 1909 Rīgā). Mācījies RTA zīm. studijā pie R. Sutas. Kopš 1936, Zelta ābeles apgāda ietekmēts, pievēršās kokgrebumam (m. 1947 Rīgā).

PLĪTE-PLEITA, Alfrēds. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1888 Vecmēmelē). Mācījies Minchenes MA. Neatkarīgo mākslinieku vienības dibinātājs (m. 1921 Rīgā).

POLNA, Pēteris. Koktēlnieks (dz. 1912). Autodidakts (dzīvo Kanādā).

PRANDE, Alberts. Gleznotājs (dz. 1893 Dignājas pag.). Beidzis Pēterpils MS 1915. Darbojies kā mākslinieciskais redaktors, NO direktors un LMA bibliotēkārs (m. 1957 ASV).

PRĒDELIS, Uldis. Gleznotājs, grafiķis un paidagogs (dz. 1920 Alūksnes apkārtnē). Ar pārtraukumiem mācījies LMA un beidzis VMA 1948.

PRIEDE*, Līze. Gleznotāja (dz. 1926 Lubānā). VMA beigusi 1951.

PRIEDITIS, Jūlijs. Gleznotājs (dz. 1891). Mācījies ŠMS (dzīvo Austrālijā).

PŪCE, Teodors. Koktēlnieks (dz. 1910). Mācījies pie E. Meldeņa (dzīvo Austrālijā).

PUCIRIUSS, Teodors. Keramiķis un paidagogs (dz. 1902 Ivandē pag.). Beidzis LMA 1930 (dzīvo ASV).

PŪĶIS, Valdis. Grafiķis (dz. 1908 Jēkabpils apr.). Mācījies grafiku LMA. Beidzis VMA (dzīvo Latvijā).

PUPA, Augusts. Grafiķis (dz. 1907 Valkas apr.). Mācījies RTA studijā pie R. Sutas 1929—34. VMA prorektors. 1945 viņu Vidzemē nošauj nacionālie partizāni.

PŪPOLS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1886 Virbu pag.). Beidzis V. Purviša darbnīcu LMA 1927 (m. 1956 Latvijā).

PURENIŅA, Elita. Tēlniece (dz. 1924). Beigusi VMA 1952 (dzīvo Latvijā).

PURICS, Alfrēds. Karikatūrists un redaktors (dz. 1878 Jaundubultos). Mācījies PMA. *Svaru* un *Ilustrētā žurnāla* redaktors. LMA bibliotēkārs (m. 1937 Rīgā).

PURVIŅŠ, Harijs. Grafiķis (dz. 1920 Elejā). Ar pārtraukumiem mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

PURVITIS, Vilhelms. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1872 Zaubē). Mācījies pie Kuindži PMA, beidzis 1897, dabūjis Romas prēmiju. Zelta medaļas piešķirtas skatēs Parīzē, Minchenē un Lionā. 1913 iegūts akadēmiķa grads. LMA dibinātājs, rektors 1919—34 un profesors. Tēvzemes balva piešķirta 1938. Bijis Rīgas pilsētas mākslas mūzeja direktors (m. 1945 Vācijā).

PUZIREVSKIS, Nikolajs. Grafiķis (dz. 1895). Mācījies LMA pie R. Zariņa (m. 1957 Bedburgā, Vācijā).

RAMANE, Mirdza. Grafiķe (dz. 1921 Bauskā). Mācījusies J. Tilberga vadībā 1942—48.

RAMANIS, Jānis. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1904 Salas pag.). Mācījies RTA zīmēš. un glezn. studijā (dzīvo Latvijā).

RANKA, Indulis. Gleznotājs (dz. 1934 Madonas apr.). VMA beidzis 1959.

REINHOLDS, Visvaldis. Gleznotājs (dz. 1924 Grobiņas pag.). Mācījies Ontario MS (dzīvo Kanādā).

REZEVSKA, Līvija. Tēlniece (dz. 1926). Beigusi VMA 1951 (dzīvo Latvijā).

RIEKSTIŅŠ, Jānis. Grafiķis (dz. 1928 Slokā). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

RIKMANIS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1901). Beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA 1931 (dzīvo Latvijā).

RIRDĀNS (RIRDANCIS), Ernests. Karikatūrists (dz. 1901). Mācījies amatniecības skolā un LMA (m. 1954 Anglijā).

RITOVŠ, Alters. Gleznotājs, grafiķis un pedagogs (dz. 1909 Rīgā). Beidzis LMA 1935 (dzīvo Latvijā).

ROMĀNA, Ērika. Gleznotāja (dz. 1920 Pēterpili). Mācījusies J. Tilberga studijā. VMA beigusi 1948.

ROMĀNS, Aleksandrs. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1878 Iecavas pag.). 1904 beidzis V. Makovska darbnīcu PMA. Darbojies par ilustratoru un zīmēšanas skolotāju (m. 1911 Jelgavā).

RONČEVSKIS,* Konstantīns. Tēlnieks (dz. 1874). Pēc tautības polis. Sācis kā arhitekts un tikai ap 1900 pievērsies tēlniecībai. Mācījies pie magdeburgieša A. Folca Rīgas MS. Līdz savai nāvei vadīja LMA tēlniecības darbnīcu (m. 1935).

ROVE, Hugo (1897—1943).

ROZENBERGS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1901 Cēsīs). Beidzis LMA 1934 (dzīvo Latvijā).

ROZENFELDE, I. Gleznotāja (dz. 1896). Mācījusies pie V. Purviša. Pārcēlusies dzīvot uz Tunisu.

ROZENTĀLS,* Jānis. Gleznotājs (dz. 1866 Saldus pag.). Mācījies amatniecības skolā, kopš 1888 PMA, ko beidza 1894. Kopā ar Alksni un Valteru dibināja mākslinieku b-bu Rūķi. 1906 atvēra Rīgā savu studiju un darbojās pilsētas MS (m. 1916 Somijā, apglabāts Rīgā).

ROZENTĀLS, Miķelis. Gleznotājs (dz. 1907). Beidzis J. Tilberga figūrālo darbnīcu LMA 1941 (m. 1952 Latvijā).

ROZE-ROZĒ, Jānis Staņislavs. Gleznotājs (dz. 1823 Ķieģeļu p.). Beidzis PMA 1854, papildinājies Rietumeiropā. 1860 piešķirts akadēmiķa grāds PMA. Darbojies Francijā portretu glezniecībā (m. 1897 Rīgā).

ROŽDĀRZS, Fricis. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1879 Rīgā). Mācījies Rīgā, Maskavā un Vācijā. Beidzis Firtas MS (dzīvo Latvijā).

ROŽKALNS, Dainis. Grafiķis (dz. 1928 Arakstes pag.). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

ROŽLAPA, Pēteris. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1906). 1924—27 mācījies LMA. Bijis NO skatuves gleznotājs un inscenējumu daļas vadītājs (dzīvo ASV).

RUBAUMA, Ilga. Tēlniece (dz. 1926). Beigusi VMA 1957 (dzīvo Latvijā).

RUBENIS, Ēriks. Koktēlnieks (dz. 1903 Rīgā). Mācījies RTA zīmēšanas studijā (dzīvo Latvijā).

RUBIS,* Pauls. Daiļamatnieks un akvarelists (dz. 1872 Drabežu pag.). Beidzis ŠMS.

RUMBA, Marga. Gleznotāja (dz. 1908 Rīgā). Mācījusies privāti (dzīvo Latvijā).

RUSMANIS, Eduards. Grafiķis (dz. 1923 Rīgas apr.). Mācījies VMA 1949—55.

SAKNE, Jānis. Dekorātors (dz. 1868 Katlakalna pag.). J. Kugas palīgs dekorāciju gleznošanā 1909—28, vēlāk O. Skulmes palīgs.

SALDAVS, Olgerts. Gleznotājs (dz. 1907 Koknesē). Beidzis V. Purviša darbnīcu LMA. Rakstījis par mākslas jautājumiem. Atgriezies Latvijā (m. 1960).

SALIŅŠ, Gunārs. Gleznotājs (dz. 1926 Rīgā). Mācījies Freiburgas un Melburnas MS. Zilās otas dibinātājs (dzīvo Austrālijā).

SAPIETIS, Zigfrīds. Keramiķis un tēlnieks (dz. 1924 Rīgā). Mācījies Kopenhāgenas MA, beidzis Edinburgas MA (dzīvo Anglijā).

SAUKA, Kārlis. Grafiķis, gleznotājs un pedagogs (dz. 1904 Liepājā). Beidzis LMA 1938 (dzīvo Latvijā).

SAUKUMS, J. (1890—1936).

SAVICKA, Vilhelmīne. Gleznotāja (dz. 1911 Rīgā). Beigusi LMA 1943 (dzīvo Latvijā).

SIDRABS, Edvards. Koktēlnieks (dz. 1898 Rīgā). Beidzis Blūma zīmēšanas skolu (m. 1963 Latvijā).

SILIŅŠ, Herberts. Gleznotājs (dz. 1926 Kandavā). Mācījies Eslingenas MA līdz 1948 (repatriējies uz Latviju).

SILIŅŠ, Jānis. Mākslas vēsturnieks un gleznotājs (dz. 1896 Rīgā). Studējis Maskavā, Kazanā un Rīgā. Kopš 1936 docents, kopš 1943 profesors LU. Sadarba dibinātājs. Rakstījis par mākslu (dzīvo ASV).

SILIŅŠ, Kārlis. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1895 Rīgā). Mācījies Rīgas un Parīzes MS, beidzis Penzas MS (dzīvo ASV).

SILIŅŠ, Ojārs. Tēlnieks un paidagogs (dz. 1927). Beidzis VMA 1954 (dzīvo Latvijā).

SILS, Herberts. Grafiķis un ilustrātors (dz. 1912 Rīgā). Mācījies RTA pie R. Sutas. Rakstījis par mākslu (dzīvo Austrālijā).

SILZEMNIEKS (KRŪMIŅŠ), Alberts. Gleznotājs (dz. 1894 Burtnieku pag.). Mācījies pie V. Tones un Rietumeiropā. Deportēts 1941.

SĪMANIS, Vitauts. Gleznotājs (dz. 1928). Beidzis Čikāgas MI (dzīvo ASV).

SINKA, Imants. Gleznotājs (dz. 1915 Rīgā). Autodidakts (dzīvo Zviedrijā).

SIPĀNS, Bruno. Gleznotājs (dz. 1913). LMA beidzis 1943 (dzīvo Latvijā).

SKĀBE, Verners. Dekorātors (dz. 1925). Autodidakts (dzīvo Austrālijā).

SKRIBNOVSKIS, Arnolds. Tēlnieks un gleznotājs (dz. 1908 Rīgā). LMA tēlniecības darbnīcu beidzis 1936 (dzīvo Latvijā).

SKRIDE, Arijs. Gleznotājs (dz. 1906 Virānes pag.). 1932 beidzis V. Purviša ainavu darbnīcu LMA. VMA docents (dzīvo Latvijā).

SKRUBIS, Richards. Grafiķis (dz. 1928 Liepājā). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

SKRUZIŠU Mikus. Etnografs un zīmētājs (dz. 1861 Neretas pag.). Studējis ķīmiju un lauksaimniecību. *Austrumā* publicējis tērpu un ornamentu zīmējumus (m. 1905 Neretā).

SKUČS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1908 Rīgā). LMA beidzis 1942 (dzīvo Latvijā).

SKUDRA, Vilis. Koktēlnieks (dz. 1913 Pļaviņās). Mācījies Toronto MS (m. 1961 Toronto, Kanādā).

SKULME, Džemma. Gleznotāja un grafiķe (dz. 1925 Rīgā). Beigusi VMA 1949 un Repnina MI 1956 (dzīvo Latvijā).

SKULME, Jurgis. Gleznotājs (dz. 1928 Rīgā). Beidzis VMA 1954.

SKULME,* Marta. Tēlniece (dz. 1893 Mālpils pag.). Mācījusies Kazaņas un Pēterpils MS (m. 1961 Latvijā).

Niklāvs Strunke

PAŠPORTRETS

SKULME, Otis. Gleznotājs, dekorātors un paidagogs (dz. 1889 Jēkabpilī). 1914 beidzis ŠMS. VMA rektors un profesors kopš 1945 (dzīvo Latvijā).

SKULME, Uga. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1895 Jēkabpilī). Beidzis Pēterpilī MS 1919. Rakstījis par mākslas jautājumiem. VMA profesors kopš 1947 (m. 1963 Rīgā).

SKUŠĶIS, Oskars. Gleznotājs (dz. 1909 Susejas pag.). Studējis arhitektūru, glezniecībā autodidakts (dzīvo ASV).

SLAUCĪTĀJS, Leonīds. Ģeofiziķis, komponists un gleznotājs (dz. 1899 Jaunlaicenes pag.). Gleznojis antarktiskos skatus (dzīvo Ārģentīnā).

SMILTNIIEKS, Žanis. Tēlnieks (dz. 1893 Vilces pag.). Mācījies PMA un beidzis K. Rončevska darbnīcu LMA 1927 (m. 1931 Rīgā). SODUMA (KRONBERGA), Skaidrīte. Portretiste (dz. 1921 Rīgā). Mācījusies LMA (dzīvo Zviedrijā).

SODUMS, Arvīds. Grafiķis (dz. 1919 Krievijā). Mācījies LMA. Darbojies Dienvidāfrikā kā porcelāna apgleznotājs (dzīvo Austrālijā).

SOIKĀNS Juris. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1920 Ludzā). Mācījies LMA. Rakstījis par mākslu (dzīvo Vācijā).

SOIKĀNS, Nikolajs. Grafiķis (dz. 1926 Ludzā). Autodidakts (dzīvo Anglijā).

SPALVIŅŠ, Arnolds. Gleznotājs (dz. 1911 Krievijā). Beidzis V. Purviša darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

SPERTĀLS, Arvīds. Dekorātors un gleznotājs (dz. 1897 Vircavas pag.). Mācījies LMA līdz 1925 (m. 1961 Latvijā).

SPRINCIS, Harijs. Tēlnieks (dz. 1928). Beidzis VMA 1954.

SPRIŅĪS, Jānis. Grafiķis (dz. 1892 Valmieras apr.). Mācījies Pēterpilī (dzīvo Latvijā).

SPRIŅĪS, Jēkabs. Gleznotājs (dz. 1907 Klosteres pag.). 1936 beidzis Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

STANKĒVIČS, Aleksandrs. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1932 Rēzeknē). 1956 beidzis VMA monumentālās glezniecības darbnīcu O. Skulmes vadībā.

STAPRĀNS, Raimonds. Gleznotājs (dz. 1926 Rīgā). Mācījies un dzīvo ASV.

STĀRASTE, Margarita. Grafiķe un rakstniece (dz. 1914). Mācījusies LMA (dzīvo Latvijā).

STĀRASTS, Kārlis. Tēlnieks (dz. 1911). 1933 beidzis Liepājas MS un 1952 VMA (dzīvo Latvijā).

STĀROSTS, Roberts. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1908 Grobiņā). Beidzis LMA 1942 (m. 1958).

STENDERS,* Ernests. Grafiķis un ilustrātors (dz. 1892 Liepājā). Mācījies Pēterpilī. Baltvāciešu nošauts 1919.

STĪPNIECE (KLĒBACHA), Margarita. Gleznotāja (dz. 1910 Saldus pag.). 1936 beigusi Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (dzīvo Austrālijā).

STRADIŅA, Irma. Gleznotāja (dz. 1925 Rīgā). Beigusi VMA 1949 un LVU arhitektūras fakultāti 1951.

STRAUME, Jūlijs. Daiļamatnieks un paidagogs (dz. 1874 Druvienas pag.). 1905 beidzis ŠMS, papildinājies Parīzē (dzīvo Latvijā).

STRAUTMANIS, Edvīns. Gleznotājs (dz. 1933). Mācījies Čikāgas MI (dzīvo ASV).

STRAUTMANIS, Tāļivaldis. Gleznotājs (dz. 1922 Jelgavas apr.). VMA beidzis 1955.

STRAUTNIECE, Betija. Tēlniece (dz. 1930). Beigusi VMA 1955 (dzīvo Latvijā).

STRAZDIŅŠ, Jēkabs. Gleznotājs, grafiķis un mākslas kritiķis (dz. 1905 Jaunpiebalgā). 1933 beidzis Ģ. Eliasa figūrālo darbnīcu LMA. Rakstījis par mākslas jautājumiem. Deportācijā 1949—54 (m. 1958 Rīgā).

STROMBERGS, Aleksandrs. Grafiķis (dz. 1892).

STROVALDS, Mārtiņš. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1909 Bārbeles pag.). Mācījies LMA (dzīvo Zviedrijā).

STRUNKE, Laris. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1931 Rīgā). Mācījies Stokholmas MA. Raksta par mākslu (dzīvo Zviedrijā).

STRUNKE, Niklāvs. Grafiķis, gleznotājs un dekorātors (dz. 1894 Polijā). Mācījies MS Pēterpilī, M. Bernšteina un J. Madernieka studijā. Papildinājies Rietumeiropā. Rakstījis par mākslu. Četras reizes ieguvis Kultūras fonda prēmiju (dzīvo Zviedrijā).

STUBIS, Tāļivaldis. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1926 Rīgā). Mācījies Štutgartes MS un Viskonsinas Ū (dzīvo ASV).

STUNDA, Ansis. Gleznotājs (dz. 1892 Jelgavā). LMA beidzis 1935 (dzīvo Latvijā).

SUDMALIS,* Jānis. Lietiskās mākslas darbinieks, paidagogs (dz. 1887 Liepājā). Mācījies ŠMS.

SŪNIŅŠ,* Kārlis. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1907 Laucienes pag.). 1934 beidzis J. Kugas darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

SŪNIŅŠ, Žanis. Gleznotājs (dz. 1904 Venspilī). 1933 beidzis Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

SUTA, Romāns. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1896 Cēsu apr.). Mācījies Rīgas un Penzas MS. Darbojies arī kā dekorātors, paidagogs un lietiskās mākslas laukā. Rakstījis par mākslas jautājumiem. Nošauts Krievijā Otrā pasaules kara beigās.

SVEMPS, Leo. Gleznotājs un zvērināts advokāts (dz. 1897 Beļavas pag.). Mācījies Maskavā. Profesors VMA (dzīvo Latvijā).

SVIĶERIS, Leo. Gleznotājs un arhitekts (dz. 1910 Ķīnā). Mācījies pie V. Purviša un Freiburgas MS. Zilās otas dibinātājs (dzīvo Austrālijā).

SVILE,* Ruta. Tēlniece (dz. 1927). Beigusi VMA 1954.

SVIRSKIS, Vitolds. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1919 Daugavpilī). Mācījies LMA, beidzis VMA 1953 (dzīvo Latvijā).

ŠAUMANIS, Kārlis. Gleznotājs un pedagogs (dz. 1905 Liepājā). 1931 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

SELKOVŠ, Vasilis. Grafiķis (dz. 1923 Viļakā). Beidzis VMA 1956 (dzīvo Latvijā).

ŠĒNHOFŠ,* Pauls. Grafiķis, dekorātors un ilustrātors (dz. 1920). Autodidakts (dzīvo Latvijā).

ŠĶILTERS,* Gustavs. Tēlnieks un pedagogs (dz. 1874 Rūjienā). 1899 beidzis ŠMS. Papildinājies Parīzē pie O. Rodēna, E. Burdela, E. Debuā un G. Žermēna. 1905—17 pedagogs ŠMS. Kopš 1923 docents LMA (m. 1954 Latvijā).

ŠMALCS, Mārtiņš. Tēlnieks (dz. 1904). Beidzis LMA 1942 (dzīvo Latvijā).

ŠPRENKS, Pauls. Gleznotājs (dz. 1898 Jaunlaicenes pag.). 1926 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA. 1940 repatriējies uz Vāciju, kur dzīvo tagad.

ŠTEINERE (BĒRZIŅA), Silvija. Gleznotāja (dz. 1928 Alūksnē). 1956 beigusi Čikāgas MI.

ŠTEINERS, Ojārs. Gleznotājs (dz. 1927 Alūksnē). 1957 beidzis Čikāgas MI. Papildinājies Rietumeiropā.

ŠTEINERTE, Vera. Gleznotāja (dz. 1909). Beigusi LMA 1934 (dzīvo Latvijā).

ŠTEINS, Ilgvars. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1925 Rīgā). 1958 beidzis Ontario MS (dzīvo Kanādā).

ŠTELMACHERS, Pāvils. Gleznotājs (dz. 1896 Dubultos). 1931 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (m. 1935).

ŠTERNBERGS, Jānis. Grafiķis un gravieris. (dz. 1900 Liepājā). 1932 beidzis R. Zariņa grafisko darbnīcu. Papildinājies Vīnē (dzīvo ASV).

ŠTERNS, Pauls. Grafiķis un gravieris (dz. 1901 Liepājā). Mācījies RTA studijā pie R. Sutas, N. Puzirevska u.c. (dzīvo Latvijā).

ŠTERNS, Roberts. Gleznotājs (dz. 1884 Dubultos). 1909 beidzis Penzas MS, 1931 J. Tilberga darbnīcu. Neatkarīgo mākslinieku b-bas dibinātājs. Rakstījis par mākslu (m. 1940).

ŠTRĀLS, Aleksandrs. Gleznotājs, dekorātors un pedagogs (dz. 1879 Pļaviņās). 1926 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (m. 1947 Pļaviņās).

Valdemārs Tone

PAŠPORTRETS

ŠVALBE, Elza. Tēlniece (dz. 1903). Beigusi LMA 1942 (dzīvo Latvijā).

ŠVEICS, Erasts. Gleznotājs (dz. 1895 Rīgā). Mācījies Rīgas MS, papildinājies Rietumeiropā. Bijis glezniecības konsultants izglītības ministrijā. Strādā keramikas nozarē ASV.

TĀLBERGA, Zelma. Grafiķe (dz. 1900 Šķibē). Beigusi LMA 1932 (dzīvo Latvijā).

TEIVENA (JĒKABSONE), Nelda. Gleznotāja (dz. 1912 Rīgā). Studējusi architektūru LU, mācījusies pie V. Purvīša Rīgā un gleznotāja J. Salmsona Gēteborgā (dzīvo Zviedrijā).

TERPILOVSKA-ELIASA, Maija. Gleznotāja (dz. 1924 Rīgā). Beigusi VMA 1949 (dzīvo Latvijā).

TERPILOVSKIS, Alberts. Tēlnieks (dz. 1922). Beidzis VMA 1949 (dzīvo Latvijā).

TĪDEMANIS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1897 Ventspilī). 1912—14 mācījies Klīvlendā, 1922—27 Antverpenes MA (m. 1964 Kanādā).

TILBERGS, Jānis. Gleznotājs un pēdāgogs (dz. 1880 Rīgā). 1909 beidzis PMA, papildinājies Rietumeiropā. Izdevis žurnālu *Svarus*. 1921—32 LMA profesors, 1940 un 1945—57 VMA profesors.

TILBERGS, Romāns. Grafiķis (dz. 1920 Rīgā). Studējis architektūru. Mācījies VMA 1947—53 (dzīvo Latvijā).

TILTIŅŠ, Ģirts. Gleznotājs (dz. 1935 Rīgā). Mācījies Ontario MK un Amsterdāmas MA (dzīvo Kanādā).

TITĀNS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1893 Jaunpiebalgas pag.). Mācījies Kazanā un SMS. 1931 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

TOMAŠICKIS, Leons. Tēlnieks un pēdāgogs (dz. 1904). LMA beidzis 1935 (dzīvo Latvijā).

TONE, Valdemārs. Gleznotājs (dz. 1892 Annenieku pag.). Mācījies Rīgas un Penzas MS. Kopš 1925 LMA docents, vēlāk profesors (m. 1958 Anglijā).

TOROPINA, Velta. Gleznotāja un grafiķe (dz. 1925 Gostiņos). VMA beigusi 1954.

TREIBERGS,* Arturs. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1906). Beidzis J. Kugas darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

TREIMANE, Lilija. Keramiķe (dz. 1918 Liepājā). Mācījusies Liepājas MS un LMA, papildinājusies Kanādā (dzīvo Kanādā).

TRUMPIS, Kārlis. Gleznotājs (dz. 1910 Dauguļos). Mācījies LMA (dzīvo Austrālijā).

TURĀUSKIS, Alfrēds. Gleznotājs (dz. 1880). Mācījies Blūma zīmēšanas skolā un Berlīnē.

UBĀNS, Konrads. Gleznotājs (dz. 1893 Rīgā). Mācījies Rīgas, Odesas un Penzas MS. Kopš 1925 paidagogs LMA, pašreiz VMA profesors.

UDRIS-ŪDERS, Teodors. Gleznotājs un grafiķis (dz. 1868 Valmiermuižā). Divi gadus mācījies ŠMS (m. 1915 Valmierā).

ULDRIĶIS, Teodors. Gleznotājs (dz. 1909 Liepājā). Autodidakts (dzīvo Latvijā).

UPENIECE, Evi. Tēlniece (dz. 1925). Beigusi VMA 1952 (dzīvo Latvijā).

UPĪTIS,*Pēteris. Grafiķis (dz. 1899 Siguldā). LMA beidzis 1932. Kopš 1945 docents, vēlāk profesors VMA.

URBĀNS, Olgerts. Gleznotājs, akvarelists un paidagogs (dz. 1922 Jaunsvirlaukas pag.). VMA beidzis 1949.

UZTICIS, Valters. Gleznotājs (dz. 1914). LMA beidzis 1943 (dzīvo Latvijā).

VALDMANIS, Maldonis. Grafiķis (dz. 1931 Rīgā). Mācījies VMA 1952—58.

VALDMANIS, Valdemārs. Gleznotājs, dekorātors un ilustrātors (dz. 1905 Krievijā). Mācījies privātās studijās Rīgā (dzīvo Latvijā).

VALDMANIS, Vilis. Gleznotājs (dz. 1906 Kosas pag.). Beidzis V. Purviša darbnīcu LMA 1938 (dzīvo Zviedrijā).

VALNERE, Rita. Gleznotāja un grafiķe (dz. 1929 Bēnē). Mācījies VMA pie E. Kalniņa 1949—56.

VALTERS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1869 Jelgavā). 1894 beidzis PMA, pēc 1905 emigrējis uz Vāciju (m. 1932 Berlinē).

VANAGS, Kārlis. Tēlnieks (dz. 1903 Rīgā). Beidzis K. Rončevska darbnīcu LMA (dzīvo ASV).

VĀRDAUNE (BRIEDE), Mirdza. Gleznotāja. LMA beigusi 1938 (dzīvo Latvijā).

VĀRDAUNIS, Edgars. Gleznotājs (dz. 1910 Ērgļu pag.). 1936 beidzis LMA ainavu darbnīcu (dzīvo Latvijā).

VARSLAVĀNS,*Francisks. Gleznotājs (dz. 1898 Rēzeknē). Mācījies MS Pēterpilī (m. 1949 Latvijā).

VASARIŅŠ, Vilis. Gleznotājs un keramiķis (dz. 1906 Vaives pag.). 1933 beidzis R. Pelšes keramikas darbnīcu LMA. Darbojies kā skatuves gleznotājs. Kritis Kurzemes frontē 1945.

VASKA,*Gundega. Grafiķe un paidagoģe (dz. 1917). 1936—47, ar pārtraukumu kara laikā, mācījies pie Ģ. Ēliasa LMA. Beigusi Ļeņingradas MI 1956, pēc tam VMA grafikas katedras vadītāja (dzīvo Latvijā).

VEIDEMANIS, Kārlis. Gleznotājs (dz. 1897 Cēsīs). Beidzis MS Maskavā 1922. Dzīvojis Krievijā (m. 1944).

VEILANDS, Ernests. Gleznotājs un paidagogs (dz. 1885 Jelgavā). Mācījies Blūma zīmēšanas skolā un Rīgas pilsētas MS, ko beidzis 1908. Neatkarīgo mākslinieku biedrības dibinātājs (m. 1963 Latvijā).

VEINBACHA, Alvine. Tēlniece (dz. 1923). Beigusi VMA 1952 (dzīvo Latvijā).

VEINBERGS, Kārlis. Gleznotājs (dz. 1916 Alūksnē). Mācījies Rīgā un Stokholmā (dzīvo Austrālijā).

VEISA, Skaidrīte. Gleznotāja (dz. 1925). Beigusi MI Melburnā (dzīvo Austrālijā).

VEISS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1928 Rīgas Jūrmalā). Beidzis VMA 1954.

VELDRE, Harijs. Gleznotājs (dz. 1927 Rīgā). VMA beidzis 1949.

VENTASKRASTS, Žanis. Daiļamatnieks (dz. 1906 Valtaiku pag.). Beidzis Liepājas MS (dzīvo Latvijā).

VIDBERGS, Sigismunds. Grafiķis un paidagogs (dz. 1890 Jelgavā). 1915 beidzis ŠMS. 1923—24 žurnāla *Ho — Ho* un 1926—28 *Ilustrētā žurnāla* redaktors. 1940—41 LMA docents (dzīvo ASV).

VIDIŅŠ, Kārlis. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1905 Rīgā). Mācījies LMA figūrālā darbnīcā 1927—38 (dzīvo Latvijā).

VIDŪKS, Vilis. Gleznotājs un mūziķis (dz. 1899 Kuldīgā). 1942 beidzis LMA (m. 1956 Latvijā).

VĪDZIRKSTE, Sigurds. Gleznotājs (dz. 1928 Daugavpilī). Mācījies un darbojas ASV.

VĪKA (EGLĪTE), Hilda. Gleznotāja un rakstniece (dz. 1897 Rīgā). Mācījusies pie U. Skulmes (m. 1963 Latvijā).

VĪKSNE, Fridrihs. Grafiķis (dz. 1897 Rīgā). Beidzis LMA 1932 (m. ASV).

VILKA, Erna. Gleznotāja (dz. Daugavpilī). Mācījusies RTA pie S. Vidberga un R. Sutas (dzīvo Austrālijā).

VILKS (ANDERSONS), Ģirts. Dekorātors, gleznotājs un grafiķis (dz. 1909 Durbē). Beidzis MS Liepājā 1940 un studējis architektūru. Darbojies kā skatuves gleznotājs un ilustrātors Latvijā.

VIĻUMAINIS, Jūlijs. Gleznotājs (dz. 1909 Rīgā). 1935 beidzis V. Purviša ainavu darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

VIMBA, Valdemārs. Gleznotājs (dz. 1904 Pēterpilī). Beidzis Ģ. Eliasa figūrālo darbnīcu LMA 1933 (dzīvo Latvijā).

VĪNDEDZIS, Gunārs. Grafiķis (dz. 1918). Mācījies R. Sutas studijā (dzīvo Latvijā).

VINKLERS, Ardis. Dekorātors (dz. 1907 Valmierā). Beidzis J. Kugas darbnīcu LMA 1934 (dzīvo ASV).

VITOLIŅŠ, Marģers. Grafiķis (dz. 1912 Rīgā). Mācījies LMA (dzīvo Latvijā).

VITOLS, Eduards. Gleznotājs un dekorātors (dz. 1877 Katvaru pag.). Beidzis ŠMS 1901. NO skatuves gleznotājs un LMA paidagogs (m. 1954 Latvijā).

ZĀLE (ZĀLĪTIS)*, Kārlis. Tēlnieks (dz. 1888 Kursišu pag.). Mācījies Kazanā, Maskavā un Pēterpilī, papildinājies Berlīnē. Brāļu kapu un Brīvības pieminekļa autors. Tēvzemes balvas laureāts. Vadījis LMA darbnīcu (m. 1942 Rīgā).

ZAIKALNA, Marija. Tēlniece (dz. 1878). Autodidakte (dzīvo Latvijā).

ZAIKALNA, Pārsla. Tēlniece (dz. 1927). Beigusi VMA 1953 (dzīvo Latvijā).

ZAIKALNS, Teodors. Tēlnieks (dz. 1876 Allažu pag.). 1899 beidzis ŠMS. Papildinājies Rietumeiropā pie tēlniekiem O. Rodēna un E. Burdela. 1944—58 tēlniecības fakultātes vadītājs un profesors VMA.

ZANDBERGS, Fricis. Gleznotājs (dz. 1910 Kandavā). 1937 beidzis Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

ZARIŅA, Anna. Gleznotāja un pedagoge (dz. 1907 Rīgā). 1935 beidza Ģ. Eliasa figūrālo darbnīcu LMA. Kopš 1936 dzīvo Beļģijā, kur mācījusies Opsomera vadībā un beigusi augstāko MI Antverpenē. Kopš 1948 profesore turpat.

ZARIŅA-VASKA — sk. VASKA, Gundega.

ZARIŅŠ, Indulis. Gleznotājs (dz. 1929). Beidzis E. Kalniņa darbnīcu VMA 1958.

ZARIŅŠ, Jānis. Tēlnieks (dz. 1913). Beidzis LMA 1942 (dzīvo Latvijā).

ZARIŅŠ,*Richards. Grafiķis (dz. 1869 Viļķēnu pag.). 1895 beidzis ŠMS, pēc kam papildinājies Rietumeiropā un strādājis Krievijas valstspapīrspiestuvē. Kopš 1919 Latvijas valstspapīru spiestuves pārvaldnieks un LMA profesors. Publicējis *Latvju rakstus* 1921—31 (m. 1939 Rīgā).

ZAUERS, Augusts. Gleznotājs (dz. 1888 Valgundes pag.). Mācījies privāti (dzīvo Latvijā).

ZAURS, Mārtiņš. Tēlnieks (dz. 1915). Mācījies RTA pie E. Meldeņa, beidzis K. Rončevska un K. Zāles darbnīcu LMA 1942 (dzīvo Latvijā).

ZAVICKIS, Matīss. Gleznotājs (dz. 1911 Saldus pag.). 1937 beidzis Ģ. Eliasa darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

ZĒBERGA (BAUMANE), Mirdza. Gleznotāja (dz. 1924 Rīgā). VMA beigusi 1952.

ZĒBERGS, Zigmunds. Gleznotājs (dz. 1923 Rīgā). Beidzis VMA 1950.

ZEBERIŅŠ, Indriķis. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1882 Kuldīgas pag.). Mācījies pie J. Rozentāla un Pēterpils MS, 1925 beidzis J. Tilberga darbnīcu LMA (dzīvo Latvijā).

ZĒGNERIS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1884). Mācījies pie J. Rozentāla, V. Purviša un Pēterpils MS (m. 1933).

ZELTIŅŠ, Valdemārs. Gleznotājs (dz. 1879). Mācījies Blūma zīmēšanas skolā Rīgā un ŠMS (m. pašnāvībā 1909).

ZEMDEGA, (BAUMANIS), Kārlis. Tēlnieks (dz. 1894 Cīravas pag.). 1927 beidzis K. Rončevska darbnīcu LMA. VMA paidagogs (m. 1963 Latvijā).

ZEMGALIS — sk. BORKOVSKIS.

ZEMZARIS, Uldis. Gleznotājs (dz. 1928 Mellužos). Beidzis VMA 1955.

ZĒVALDE, Vanda. Tēlniece (dz. 1922). Beigusi VMA 1950 (dzīvo Latvijā).

ZIKARA (ZIKARAS), Skaidrīte — sk. VEISA, Skaidrīte.

ZILE, Tāivaldis. Gleznotājs (dz. 1925 Zemgalē). Mācījies pie L. Svempa Rīgā (dzīvo Austrālijā).

ZĪVARTS (ZĪVERTS), Ernests. Grafiķis (dz. Tukumā). Mācījies ŠMS. Meistars krāsainos grebumos, darbojies par paidagogu PMA.

ZUNTAKS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1906 Liepājā). Beidzis Ģ. Eliasa figūrālo darbnīcu LMA (dzīvo Kanādā).

ZUPIŅŠ, Arnis. Gleznotājs (dz. 1926 Talsos). VMA beidzis 1953.

ZUSTERS, Reinis. Gleznotājs (dz. 1918 Krievijā). Autodidakts (dzīvo Austrālijā).

ZUTIS, Pēteris. Grafiķis, gleznotājs un ilustrators (dz. 1905 Bauskā). Beidzis LMA.

ZUZE, Zigurds. Grafiķis (dz. 1929 Rīgā). 1948—55 mācījies VMA.

ZVAGŪZIS, Indulis. Grafiķis un gleznotājs (dz. 1928 Cēsu apr.). Mācījies VMA (dzīvo Latvijā).

ZVAIGZNĪTE,*Guna. Tēlniece (dz. 1922). Beigusi VMA 1955 (dzīvo Latvijā).

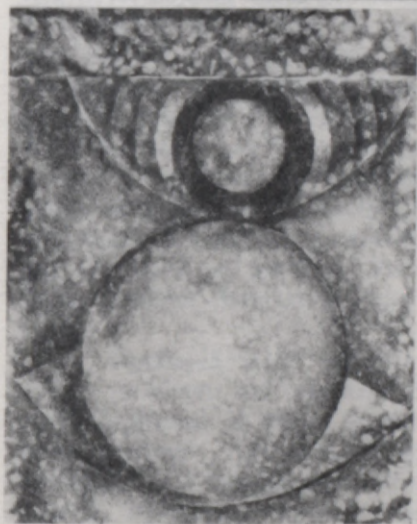
ZVĀRA, Zenta. Tēlniece (dz. 1924). Beigusi VMA 1957 (dzīvo Latvijā).

ZVIEDRIS, Aleksandrs. Gleznotājs (dz. 1905 Tallinā). Mācījies privātās studijās (dzīvo Latvijā).

ZVIRBULE, Alīse. Gleznotāja (dz. 1906 Dundagā). Beigusi Ģ. Eliasa figūrālo darbnīcu LMA 1933 (dzīvo Latvijā).

ZVIRBULIS, Egons. Tēlnieks (dz. 1907 Ceraukstes pag.). Beidzis K. Rončevska darbnīcu LMA 1935. Pazudis Otrā pasaules kara laikā.

ZVIRBULIS, Jānis. Gleznotājs (dz. 1905 Vidzemē). 1931 beidzis J. Tilberga figūrālo darbnīcu LMA (m. 1964 ASV).

Raimonds Rumba

SAKTU STĀSTI

ZVIRBULIS, Normunds. Grafiķis (dz. 1929 Rīgā). Mācījies VMA 1949—56 (dzīvo Latvijā).

ŽILINSKIS, Ēriks. Gleznotājs (dz. 1912 Jēkabpilī). Studējis tieslietas, mākslā autodidakts (dzīvo Anglijā).

ŽURGINA, Lūcija. Tēlniece (dz. 1908). Beigusi LMA 1940 (dzīvo Latvijā).

ŽURINŠ, Imants. Gleznotājs (dz. 1923 Rīgā). Beidzis VMA 1952.

Pārskatā minēti 715 mākslinieki. No tiem 1965. gadā darbojās 533; 210 dzīvoja trimdā (ieskaitot 48, par kuriem neizdevās iegūt biogrāfiskos datus), bet 323 — aiz dzelzs aizkara.

MĀKSLINIEKU MATRIKULA

Edgars Dunsdorfs

Termins „matrikula” šeit lietots vārda pirmatnējā nozīmē (saraksts, kurā uzņemtas kādas kvalificētas personas). Matrikulā ziņas par māksliniekiem ir sakopotas divi daļās. Pirmajā daļā ir uzņemti latvieši vai arī svešautieši, kas pilnīgi iekļāvušies latviskajā vidē. Otrā daļā ir uzņemti svešautiešu mākslinieki, kas darbojušies vai arī tagad darbojas Latvijā. Matrikulā uzņemti mākslinieki, par kuriem bija formālie dati, nevērtējot viņu darbu māksliniecisko kvalitāti. Bez tam pielikumā dots mākslinieku saraksts, par kuriem bija piesniedzamas tikai ļoti nepilnīgas ziņas.

Mākslinieku matrikulas sastādīšanai par pamatu noderēja iepriekšējās lappusēs ievietotais Herberta Sila saraksts: „Mūsu tēlotājas mākslas darbinieku īsbiografijas”. Herberta Sila saraksts šai ARCHĪVA sējumā atkārtots negrozītā veidā, bet autoru vārdi, kurū īsbiografijās kas jālabo, tur apzīmēti ar zvaigznīti *, un attiecīgie dati izlaboti matrikulā. Matrikulā atzīmētas arī visas personas, kas jau uzņemtas Sila sarakstā. Viņa sarakstā minētie dati matrikulā nav atkārtoti (izņemot dzimšanas un miršanas datumu), tā ka pilnīgākas ainas iegūšanai par kādu mākslinieku izmantojami abi saraksti. Sievietēm aiz uzvārda iekavās parasti dots dzimtais uzvārds, tāpat precētais uzvārds oriģinālrakstībā, ja tas atšķiras no latviešu fonētiskās rakstības. Kur dati bija piesniedzami, minēts ne vien dzimšanas gads, bet arī diena un mēnesis. Vairākos gadījumos bija iespējams arī sīkāk precizēt dzimšanas vietu un noskaidrot miršanas datumu un vietu.

Matrikulā ziņas sniegtas pēc šādas schēmas: a) kad un kur dzimis (eventuāli arī miršanas dati); b) mākslas nozare; c) mākslinieka izglītība; d) dalība izstādēs; e) mūzeji vai kolekcijas, kur darbi atrodami; f) citas ziņas; g) dzīvesvieta. Redakcija būtu labprāt ievietojusi arī mākslinieku adreses, kas nāktu par labu kā viņiem pašiem, tā mākslas interesentiem, bet, diemžēl, autoram tikai retos gadījumos bija piesniedzama mākslinieka tagadējā adrese.

Viens no galvenajiem ziņu avotiem par latviešu māksliniekiem brīvajā pasaulē bija Melburnas latviešu biedrības bibliotēkā atrodamie izstāžu katalogi. Uz eventuāliem pārmetumiem, ka kāda persona nav uzņemta matrikulā, tāpēc jāatbild ar jautājumu: „Vai attiecīgā persona savas izstādes vai arī izstādes, kurā tā piedalījies, katalogu ir atsūtījusi šai bibliotēkai?” Bibliotēkas adrese ir: Latvian Library,

3 Dickens Street, Elwood, Vic. 3184, Australia. Cerams, ka turpmāk mūsu mākslinieki, rīkojot izstādes vai piedaloties kopizstādēs, to katalogus atsūtīs MLB bibliotēkai, tā dodot nākotnē iespēju matrikulu turpināt, ietilpinot tos, kas šoreiz būtu izlaisti. Noteikums gan ir, ka kādam jādara zināma šo mākslinieku eksistence, jo redakcijā nav gaišreģu, kas spētu vajadzīgās ziņas uzminēt.

ARCHĪVA redakcija veltīja daudz pūļu, lai sarunātu autoru vai autorus sastādāmai matrikulai. Diemžēl, visi, pie kuriem redaktors šai lietā griezās, vai nu atteicās, vai uz vēstuli neatbildēja. Līdz ar to redaktoram neatlika nekas cits kā ar savas dzīvesbiedres palīdzību uzņemt matrikulas sastādīšanu. Jāizsaka pateicība gleznotājam Ērikam Žilinskim, kas ievāca biografiskās ziņas no vairākiem Anglijas latviešu māksliniekiem, un Margaritai Biezaiti Austrālijā. Atsaucās arī Egils Kalme un Arnolds Sildegs ASV, ar datiem palīdzēja Ojārs Bisenieks Melburnā, un dažas īsbiografijas atsūtīja Dzidra Knocha Adelaidē.

Sastādītājs, gan ar zināmām šaubām, nolēma izlases veidā uzņemt matrikulā arī okupētajā Latvijā esošos mākslniekus. Ar to turpināts Herberta Sila sāktais darbs, kuŗa sarakstā šie mākslnieki ir uzņemti. Tomēr visus Latvijas mākslniekus nebija iespējams uzņemt, Saskaitot grāmatai LATVIJAS PSR VALSTS MĀKSLAS AKADEMIJA (1969) beigās pievienotajā absolventu sarakstā minētos vārdus, konstatējams, ka no 1947. līdz 1968. gadam akadēmiju beigušas 680 personas, no kuŗām pēc vārda (uzvārda, dotā vārda un tēva vārda) spriežot, 135 bija sveštautieši. Protams, arī pēc minētās grāmatas iznākšanas latvieši joprojām beiguši Valsts mākslas akadēmiju. Daļu no tiem varēja konstatēt pēc LATVIJAS PSR MAZĀS ENCIKLOPĒDIJAS, daļu pēc Margaritas Biezaites laipni atvēlētās personiskās kartotēkas. Tomēr pēdējā laikā beigušie mākslnieki datu trūkuma dēļ paliek neuzņemti.

No brīvās pasaules latviešu mākslniekiem nav uzņemti lietiskās mākslas pārstāvji (daiļamatnieki). Ir daži izņēmumi, piemēram, kas bija minēti H. Sila sarakstā vai kas likās reizē darbojamies arī tīrās mākslas nozarē. Uzņemti arī visi zināmie rietumu mākslas izglītības iestādes absolvējušie latvieši, kaut arī nebija ziņu par viņu tālākām gaitām mākslā.

Matrikulas otrā daļā uzņemti sveštautieši, kas darbojušies vai darbojas Latvijā. Šeit viegli atšķirami divi chronoloģiski posmi. Pirms Latvijas patstāvības un, daļēji iesniedzoties patstāvības laikā, no sveštautiešiem Latvijā darbojās pārsvarā vācu tautības mākslnieki. Sākot ar Latvijas okupāciju, savu lomu, kā visās Latvijas

dzīves nozarēs, ir ieguvuši krievi un citu Padomju savienības tautu mākslinieki. Matrikulas otrajā daļā tādēļ ir divas apakšnodāļas: vācu un krievu mākslinieki Latvijā.

Pašportreti

ARCHĪVA sējumus parasti grezno mākslinieku zīmēti portreti, attēlojot tās nozares darbiniekus, kurai attiecīgais sējums veltīts. Ir tādēļ loģiski, ka šai sējumā ievietoti mūsu mākslinieku pašportreti. Savos pašportretos mākslinieki cenšas sasniegt portretista ideālu — ne vien attēlot fizisko līdzību, bet atspoguļot arī portretējamā raksturu. Kopš seniem laikiem eksistē divi pašportretu tipi. Pirmkārt tas ir spoguļa attēls, otrkārt ietērpts kādā simboliskā kompozīcijā. Rembranta daudzie 17. gadsimteņa spoguļa attēla pašportreti labi pazīstami no reprodukcijām. Dīrers 1522. gada pašportretā sevi tēloja bībeliska, likstu piemeklēta cilvēka izskatā, Mikelandželo savu 1541. gada pašportretu iekomponēja, gleznojot svēto Bērtuli. Goija 1820. gadā sevi gleznoja kopā ar savu glābēju ārstu.

No Latvijas māksliniekiem ievēriību pelnī tēlnieka un lielgabalu lējēja Hansa Meiera 1600. gada pašportrets, ietverts lielgabala čemurā (sk. attēlu: E. Dunsdorfs, LATVIJAS VĒSTURE 1600—1710, pret 433. lpp.). Mūsu moderno mākslinieku pašportreti gandrīz visi ir spoguļa attēla gleznojumi, bet oriģināls izņēmums ir Niklāva Strunkes pašportrets.

Izmantotie avoti

Skaidrīte Cielava, LATVIEŠU GLEZNICĪBA ... 1900—1917 (Rīgā 1974); DEUTSCHBALTISCHES BIOGRAPHISCHES LEXIKON 1710—1960 (Köln etc. 1970); INTERNATIONAL DIRECTORY OF ARTS 1974/75, vol. II; LATVIEŠU PADOMJU AKVAREĻGLEZNICĪBA (Rīgā 1974); LATVIJAS PSR MAZĀ ENCIKLOPĒDIJA I—III (Rīgā 1967—1970); Personu un priekšmetu alfabētiskais rādītājs (Rīgā 1972); LATVIJAS PSR VALSTS MĀKSLAS AKADEMIJA (Rīgā 1969); LATVJU MĀKSLA I (ASV 1975); Alan McCulloch, ENCYCLOPEDIA OF AUSTRALIAN ART (1968); W. Neumann, LEXIKON BALTIŠCHER KUNSTLER (1908, pārspiedums 1972).

Izskatīts arī ASV izdevums: P. Cummings, A DICTIONARY OF CONTEMPORARY ARTISTS (New York 1971), bet tajā nevienu latvieti nevarēja atrast.

Bez tam izlietotas periodikā uc. izdevumos par māksliniekiem atrodamās ziņas, kā arī Latviešu apvienības Austrālijā un Jaunzēlandē zinātnes nozares universitāti beigušo latviešu kartotēka.

Īsbiografiju dati izlietotajos avotos dažkārt atšķiras. Šeit uzņemti tie dati, kas, pēc autora atziņas, likās vairāk ticami.

SAĪSINĀJUMI

A = ARCHĪVS; A. = augstskola; Ak = akadēmija; ALA = Amerikas latviešu apvienība; ALMA = Austrālijas latviešu mākslinieku apvienība; amatn. = amatniecība; amerik. = amerikāņu; apg. = apgabals; apv-ba = apvienība; ārk. = ārkārtas; ASV = Amerikas savienotās valstis; atzin. = atzinības; austrāl. = austrāliešu; b. = beidzis, beigusi; BA = Bachelor of Arts; BAArch. = Bachelor of Arts (Architecture); BArch. = Bachelor of Architecture; b-ba = biedrība; BEd. = Bachelor of Education; biograf. = biogrāfisks; BS = Bachelor of Science; BSArch. = Bachelor of Science (Architecture); centr. = centrālā, centrālais; dekor. = dekoratīvs; dep-ts = departaments; dipl. = diploms; Dipl. ing. & arch. = inženiera un arhitekta grāds (Vācijā); dir. = direktore, direktors; doc. = docents; D-pils = Daugavpils; dz. = dzimis, dzimusi; dz. sv. = dziesmu svētki; fak. = fakultāte; filol. = filoloģija; filoz. = filozofija; g. = gads, gadi; glezn. = glezniecība; gimn. = ģimnazija; ind. = individuāls; izgl. = izglītība; izst. = izstāde, izstādes, izstādīti; JD = jaunatnes dienas; JG = JAU-NĀ GAITA; karal. = karalisks; KB = Kultūras birojs; KD = kultūras dienas; KF = Kultūras fonds; KN = kultūras nozare; kol. = kolledža; kollekc. = kolekcija, kolekcijas; komerc. = komerciāls; latv. = latviešu; LI = Latviešu institūts; liet. = lietisks; LK = Latvijas konservatorija; LM = LATVJU MĀKSĻA; LMA = Latvijas mākslas akadēmija; LNAK = Latviešu nacionālā apvienība Kanādā; LU = Latvijas universitāte; LVU = Latvijas valsts universitāte; m. = miris, mirusi; M = māksla, mākslas; MA = Master of Arts; MA. = mākslas augstskola; māc. = mācījies, mācījusies; MAk = mākslas akadēmija; mākslin. = mākslinieks, mākslinieki, māksliniecisks; MFA = Master of Fine Arts; MI = mākslas institūts; min-ja = ministrija; MK = mākslas kolledža; MS = Master of Science; MSk = mākslas skola; MSL = Licenciāte in Medieval Studies; nac. = nacionāls; NMV = Neatkarīgo mākslinieku vienība; nod. = nodaļa; paid. = pedagogija, pedagogisks; papild. = papildinājies, papildinājusies; PBLA = Pasaules brīvo latviešu apvienība; pied. = piedalījies, piedalījusies; polit. = politisks; priv. = privāts; prof. = profesors; profes. = profesionāls; publ. = publisks; RLMV = Rīgas lietiskās mākslas vidusskola; RPT = Rīgas pilsētas teknikums; rūpn. = rūpniecības; sabiedr. = sabiedrisks; sav-ba = savienība; sk. = skatait; skolot. = skolotāja, skolotājs; starpt. = starptautisks; stud. = studējis, studējusi; sudr. = sudraba; tautsaimn. = tautsaimniecība; techn. = tehnisks; technol. = tehnoloģijas; tēln. = tēlniecība; tēlot. = tēlotāja; U = universitāte; uzņ. = uzņēmums; vad. = vadītāja, vadītājs; val.

= valoda; vidussk. = vidusskola; vietn. = vietniece, vietnieks; VMA = LPSR valsts mākslas akadēmija; zīmēš. = zīmēšana; zin. = zinātnisks; ZLKF = Ziemeļamerikas latviešu kultūras fonds; ZO = Zilā ota; ZV = Zaļā vārna.

ĀBELE, Ernests — sk. 116. lpp. a) 6. 9. 1910 d) kopizstādē Lībekā, Vācijā 1948.

ĀBELĪTE, Olgerts — sk. 116. lpp. a) 26. 2. 1909 — 1972.

ABERMANE-EGĻĪTE, Māra — c) b. Masačūsetsas MK 1963 d) ind. izst. Bostonā 1968 (cikls „Mana Bostona”) e) vairākās ASV galerijās f) skolotāja.

ĀBOLA (SKULME), Džemma — sk. 148. lpp. a) 20. 9. 1925 d) kopš 1949; ind. izst. Rīgā un Maskavā 1969; darbi izst. arī ārzemēs.

ĀBOLIŅA, Austra — sk. 116. lpp. a) 3. 1. 1910 — 28. 12. 1967 Rīgā c) b. LMA Ģederta Eliasa meistarklasi 1938.

ĀBOLIŅA, Milija — a) Latvijā b) keramiķe c) b. LU; māc. Rēdliča MSk Ohaiō, ASV d) pied. KF izst. (arī 1975 Sietlā); godalgas 1963, PBLA KF balva 1973 g) Klīvlenda ASV.

ĀBOLIŅA, Olita — a) 1931 Rēzeknē b) keramiķe, sīktēlniece c) b. VMA 1962 d) vairākas ind. izst. Somijā 1970 g) Latvija.

ĀBOLIŅŠ, Imants — c) b. Ontario MK komerciālā mākslā 1960 (ļoti sekmīgi).

ĀBOLIŅŠ, Māris — b) gleznotājs un tēlnieks c) stud. Kraistčērčas (Christchurch) U mākslas fak. 1967 d) KD izst. Kraistčērčā 1966 g) Jaunzēlande.

ĀBOLIŅŠ, Michails — a) 6. 10. 1913 — 1969 Latvijā b) dekorātors d) kopš 1937 f) devis skatuves ietērpu ap 150 Rīgas krievu drāmas teātra izrādēm.

ĀBOLIŅŠ, Rūdolfs — a) 23. 9. 1909 Rīgā b) gleznotājs c) LU 1944 arhitekts d) kopizst. Latvijā kopš 1936 un ASV (1965—1975); ind. izst. ASV, godalga 1963, atzin. balva 1970 g) Klīvlenda ASV.

ĀBOLIŅŠ, Uldis — sk. 116. lpp. a) 31. 5. 1923 d) ind. izst. Sidnejā uc., godalgas par akvareļiem; pied. latv. un austrāl. izst. (KD izst. 1956 Melburnā, 1959 Sidnejā uc.); darbi izst. arī Parīzē un Ņujorkā e) Sidnejas, Melburnas un Hanoveras M mūzejā un priv. kolekc. g) Sidneja Austrālijā.

ĀBOLIŅŠ, Valdemārs (Voldemārs) — sk. 116. lpp. a) 1923 Rīgā — 20. 1. 1973 Sentspōlā, ASV b) gleznotājs c) b. J. Kugas darbnīcu LMA 1939 d) kopizst. Latvijā un ASV (1965, 1968); ind. izst. ASV.

ĀBOLS, Ojārs — sk. 116. lpp. a) 25. 7. 1922 Rīgā d) no 1951; padomju apbalvojums f) ilustrējis arī grāmatas.

ADAMOVIČS, Sergejs — a) 2. 4. 1922 Luganskas apg., Krievijā b) gleznotājs, grafiķis, ilustrātors c) b. Ķijevas MI 1950 d) kopš 1950 Krievijā; darbi izst. arī Bulgārijā, Čehoslovākijā, Somijā, Ungārijā un Zviedrijā g) no 1953 dzīvo Rīgā.

ĀDAMSONS, Kārlis — a) 1880—1957 b) koka tēlnieks g) dzīvoja Latvijā.

AGARS, Jānis — a) 1937 Rīgā b) grafiķis c) Vašingtonas U 1960 BA, Vašingtonas stāta U 1963 MFA d) latv. kopizst. ASV (Čikāgā un Ņujorkā 1965, Sietlā 1975) e) ASV un Kanādas mūzejos f) prof. Vašingtonas stāta centr. kol. g) Ellensberga ASV.

AIDE, Bruno — sk. 116. lpp. a) 30. 7. 1913 d) kopš 1954.

AISTARS, Jānis — a) 9. 6. 1938 Rīgā b) gleznotājs c) Čikāgas MI 1961 BFA, Sirakūzu U (ASV) 1965 MFA d) ind. izst. un kopizst. ASV (Čikāgā 1962, Bostonā 1971) f) ar 1966 mācībspēks Kazanovijas kolledžā Ņujorkā g) ASV.

AISTARS, Viestarts — a) 1927 Dobelē b) grafiķis un gleznotājs c) b. J. Šternberga grafikas kursus Vācijā; Čikāgas MI 1958 BFA; studiju ceļojumi Eiropā d) kopš 1953 ASV, Kanādā, Austrālijā; 10 ind. izst. ASV 1960—1974; atzin. raksti, godalga Austrālijas latv. KD (1966) g) Kalamazū ASV.

AISTERE, Guna — sk.: MUNTERE.

AIŽĒNS, Jānis — sk. 116. lpp. a) 20.5.1899 — 23.10.1941 c) b. J. Kugas dekor. glezniecības meistardarbnīcu d) kopš 1928.

AKMENTIŅA, Sandra — c) Bostonas stāta kol. 1967 BA; turpinājusi studēt glezniecību g) Bostona ASV.

ALBERGA, Ērika — sk. 116. lpp. a) 1914.

ALBERGS, Valdis — sk. 116. lpp. a) 8. 8. 1922 Rīgā f) VMA mācībspēks 1968.

ALBERTS, Ivars — sk. 116. lpp. a) 30. 7. 1934 d) izst. Zviedrijā (Gēteborgā 1960, Upsalā 1961) f) izdarījis pētījumus fotografikā, strādā komerciālā grafikā.

ALBERTS, Uga — sk. 116. lpp. a) 10.11.1913 Rīgā — 13.2.1974 Sietlā, ASV b) gleznotājs un arhitekts c) stud. LU; Karlsrūhes techn. A. Vācijā 1947 Dipl. ing. & arch.; glezn. māc. latv. mākslin. studijās (V. Purvīša, A. Annus uc.) d) no 1946 (Vācijā); ind. izst. ASV 1972; pied. KF izst. 1968, 1973 g) dzīvoja Sietlā, ASV.

ALDERS, Rūdolfs — sk. 116. lpp. a) 17. 7. 1907 d) kopš 1931.

ALKSNIS, Ādams — sk. 116. lpp. a) 10. 3. 1864 Mazsalacas pagastā — 21. 8. 1897 Rūjienā d) piemiņas izst. 1925, 1947, 1964.

ALKSNIS, Leonīds — sk. 116. lpp. a) 1908 — miris Latvijā pēc atgriešanās no Sibīrijas d) kopizst. Rīgā 1959.

ALKSNIS, Uldis — d) latv. kopizst. Jenčepingā, Zviedrijā 1955
g) Zviedrija.

ALSBERGA (PEINE) (PELNE?), Elza — sk. 116. lpp. a) 1912.

ALSBERGS, Jānis — sk. 116. lpp. a) 24. 10. 1910.

AMOLIŅA, Māra — c) Masačūsetsas MK 1966 BA (modes
zīmēšanā).

ANCĀNS, Benjamiņš — sk. 116. lpp. a) 14. 9. 1926 Līvānos—
19. 5. 1974 Hanoverā, Vācijā d) izst. ASV (1965, 1973), Kanādā, Vācijā,
Zviedrijā; ind. izst. Stokholmā 1972 g) dzīvoja Hanoverā, Vācijā.

ANDERSONE (REKE), Ilga — a) 1926 Rīgā b) gleznotāja un
grafīķe c) stud. architektūru Štutgartes techn. A.; Viskonsinas U
(ASV) BS, 1953 MS (mākslas pārdarītājā) d) 12 ind. izst. 1961—1968,
godalgas; ind. izst. Čikāgā 1972; pied. kopizst. ASV un Kanādā (1966,
1968, 1975) f) zīmēš. un vācu val. skolot. vidussk. g) Okonomovō ASV.

ANDERSONS, Edvīns — sk. 116. lpp. a) 16. 4. 1929 d) kopš
1955; arī Austrijā, Brazīlijā, Čehoslovākijā, Indonēzijā, Ķīnā, Polijā
un Zviedrijā.

ANDERSONS, Girts — sk.: VILKS.

ANDERSONS, Voldemārs — sk. 118. lpp. a) 30. 9. 1891 —
29. 3. 1942.

ANDRUPE (LIELMANE, dz. ZĀLMANE), Rēzija — sk. 137. lpp.
a) 22. 8. 1922 b) tēlniece c) Velsas U Aberistvitas kol. 1953 diploms
mākslā; Anglijas izgl. min-jas dipl. skulptūrā 1958; studiju ceļojumi
Eiropā, Āzijā, Austrālijā, Amerikā 1972 d) latv. un angļu mākslin.
izst.; 1. godalga Čelsi MK portretu skulptūras sacensībā 1958 f) no
1955 mākslas nod. vad. vidusskolā g) Londona Anglijā.

ANMANIS, Jānis — a) 1943 b) akvarelists c) b. J. Rozentāla
Rīgas mākslas vidusskolu 1963, VMA rūpn. M nod. 1969 d) ind. izst.
1970, 1972 g) Latvija.

ANNUS, Anna — sk.: HĀGENA.

ANNUS, Augusts — sk. 118. lpp. a) 27. 10. 1893 d) ar 1921
Latvijā un ārzemēs, daudz godalgu; ZLKF godabalva 1955; pied.
kopizst. ASV un Kanādā (1965—1975) e) darbi mūzejos, priv. kolekc.
un ģaznīcās g) Ņujorka ASV.

ANNUS, Jānis — sk. 118. lpp. a) 25. 10. 1935 b) gleznotājs un
dekorātors c) Preta (Pratt) I Ņujorkā 1958 BFA; stud. Ņujorkas M
studentu līgā un Nac. Ak, sienas gleznojums Amerikāņu Romas MAK
d) 1960—1975: 5 ind. izst. Itālijā, 8 ASV (no tām 4 Ņujorkā); piedalās
kopizst. no 1957 (Redingā uc.); godalgas ASV un Itālijā, ZLKF goda-
balva 1971, ASV (1959, 1960) un Itālijas (1962, 1964) stipendijas, Ilus-
trātoru b-bas medaļa 1958 e) priv. kolekc. Itālijā un ASV (arī Itālijas

valsts prezidenta kolekcijā) f) darbojies arī skatuves glezniecībā
g) Ņujorka ASV.

ANSONS, Alnis — a) 1928 Rīgā b) gleznotājs un keramiķis
c) māc. Freiburgas MAk, Melburnas karal. techn. kol. un Melburnas
M galerijas skolā (ap 1959) d) austrāl. un latv. mākslin. izst. (Mel-
burnā 1956, 1968, Adelaidē 1957 uc.) e) Nac. M galerijā Melburnā
(kopš 1959) uc. f) strādājis savā keramikas uzņ., veicis sienu glez-
nojumus keramikas plāksņu tehnikā.

ANSONS, Jānis — sk. 118. lpp. a) 1888 — 1935.

ANSONS, Jānis — a) 1924 Kazdangā b) gleznotājs c) māc.
pie O. Grebžes, b. Klīvlendas MI d) latv. un amerikāņu izst., arī KF
un LI izst. 1968, 1973, 1975 g) Lēkvuda Ohaiō, ASV.

ANSONS, Kārlis — c) māc. Vircburgas MSk Vācijā d) pied.
izst. ASV (Ņujorkā 1958) g) Filadelfija ASV.

ANSULIS, Voldemārs — a) 1919 b) gleznotājs d) izst. Liepājā
1975 g) Latvija.

ANŠMITS, Agris — a) 1938 b) gleznotājs c) filoz. doktorands
Gvelfas U Kanādā; b. Ontario MK 1962 (ļoti sekmīgi) d) ALA KB izst.
1969 g) Toronto Kanādā.

APERĀNE, Maija — c) Sirakūzu U (ASV) 1963 BFA (komerc.
mākslā).

APINE (ŽIGLEVICĀ), Benita — sk. 118. lpp. a) 23. 2. 1929
d) kopizst. Rīgā 1958 g) Latvija.

APINIS, Arturs — sk. 118. lpp. a) 27. 1. 1904—21. 5. 1975 Rīgā
d) kopš 1928; ind. izst. 1957; darbi izst. arī Austrālijā, Bulgārijā, Če-
choslovākijā, Dienvidamerikā, Indonēzijā, Ķīnā, Ungārijā, Vietnamā,
Zviedrijā f) VMA grafikas katedras vad. no 1947, prof. no 1963.

APINIS, Jēkabs — sk. 118. lpp. a) 20. 2. 1899—8. 5. 1945 Grānā,
Vācijā.

APLOCIŅŠ, Hermanis — sk. 118. lpp. a) 5. 4. 1891—1958 c) b.
Štiglica MSk 1916 d) NMV izstādē 1922 uc.

APSĪTIS, Aleksandrs — sk. 118. lpp. a) 6. 4. 1880 Rīgā—19. 9.
1943 Vācijā c) māc. priv. studijā Pēterpilī 1898—1899.

ĀRENDS, Pēteris — a) 30. 6. 1900 Vestienā—29. 12. 1960 Sid-
nejā, Austrālijā b) arhitekts un akvarelists d) kopizst. Hānavā,
Vācijā 1946 g) dzīvoja Austrālijā.

ĀRIŅŠ, Leonīds — sk. 118. lpp. a) 8. 4. 1907.

ARNĪTIS, Jānis — sk. 118. lpp. a) 26. 10. 1905—1945.

ARTUMS, Ansis — sk. 118. lpp. a) 15. 1. 1908 c) pēc studiju
beigšanas studiju ceļojumā Francijā d) kopš 1932; ind. izst. Latvijā
1957, 1958, 1964; kopizst. 1972; darbi izst. arī Zviedrijā (1946).

ĀRVALDIS, Ģirts — sk. 118. lpp. a) 24. 9. 1910 — 9. 2. 1968
Minsterē, Vācijā c) b. LMA L. Liberta figūrālo meistardarbnfcu
d) NMV un KF izst., kopizst. Vācijā 1947, 1948; ind. izst. 1955 f) bijis
skolotājs Minsteres latviešu ģimnazijā.

ASBERGA, Anita — sk.: SISENE.

ATGĀZIS, Gunārs — a) 1931 b) gleznotājs un dekorātors
c) māc. Sidnejas techn. kol. d) KD izst. Adelaidē 1953 g) Sidneja
Austrālijā.

AUDRIŅŠ, Jānis — sk. 118. lpp. a) 28. 11. 1898 d) ind. izst.
ASV 1972, kopizst. Ņujorkā 1958, 1963 g) Džemaika ASV.

AUGUSTS, Gvido — a) 24. 5. 1932 Kuldīgā b) grafiķis c) San-
hozē stāta kol. BA, stud. arī glezn., turpinājis Sanfrancisko MI d) ind.
izst. ASV no 1964, kopizst. no 1966 (arī KF izst. 1973) e) publ. kolekc.
ASV, Francijā un Vācijā g) Losaltosa ASV.

AUNIŅŠ, Raimonds — sk. 118. lpp. a) 5. 10. 1907 — 1960.

AUSTRĪŅA (NAMATĒVA), Lilita — c) Rietummičiganas U 1968
BFA.

AUZA, Lidija — sk. 118. lpp. a) 24. 2. 1914 d) no 1949.

AUZIŅŠ, Uģis — a) 1945 d) ind. izst. D-pilī un Liepājā 1972,
1973 g) Latvija.

AUZIŅŠ, Vilis — a) 1909 Matkulē b) gleznotājs c) māc. An-
glijā pie A. Mazīša d) pied. kopizst. Anglijā un Brisbenā, Austrālijā
(1967, 1970) g) Kvīnslenda Austrālijā no 1959.

AVENS, Voldemārs — sk. 118. lpp. a) 12. 1. 1924 Ziemeļos
b) gleznotājs un dzejnieks c) stud. architektūru un glezn. Baltijas uni-
versitātē Vācijā, Kolumbijas U (ASV) un Ņujorkas M studentu līgā
d) vairākas ind. izst. ASV (Ņujorkā 1955, 1972, Bostonā 1955, Sanfran-
ciskō 1959, Klīvlendā 1961); darbi izst. arī Torontō un Parīzē; pied.
latv. kopizst. (1965, 1973) g) Flašinga ASV.

AVOTIŅŠ, Kārlis — sk. 119. lpp. a) 18. 7. 1893 — 1950.

AVOTIŅŠ, Mārcis — sk. 119. lpp. a) 3. 8. 1922 d) Rīgā 1953.

BAGA, Judīte — a) 1918 b) mākslas zinātniece g) Latvija.

BALAŠKA, Jāzeps — sk. 119. lpp. a) 18. 9. 1929 d) no 1957.

BALGALVE, Olga — sk.: KUNCĪTE.

BALKA, Zane — c) Rietummičiganas U (ASV) 1972 BFA.

BALKS, Jānis — a) 26. 10. 1916 Tadaikōs b) gleznotājs c) stud.
tautsaimn. LU; Skrantonā, Pensilvānijā b. ļoti sekmīgi neklātiesnes M
kursu glezn. d) no 1964; ind. izst. ASV ik gadus (arī 1972); piedal.
amerik. mākslin. izst. (godalga 1967) un latv. kopizst. (arī 1975); god-
algas KF izst. 1968, 1973 e) priv. kolekc. un publ. celtnēs g) Kala-
mazū ASV.

BALODE, Austra — a) 25. 11. 1909 Jelgavā b) gleznotāja c) māc. Ņujorkas M studentu līgas, A. Krūkas un F. Milta studijā ASV d) kopizst. Vācijā un ASV (ALA izst. 1965, KF izst. 1968, 1975); pirmā ind. izstāde Ņujorkā 1971 g) Ņujorka ASV.

BALODE, Mirdza — b) akvareliste c) Memfisas MAk 1956 BFA g) Ņujorka ASV.

BALODIS, Gunārs — a) 29. 5. 1934 Cēsīs b) kinofilmu mākslinieks, dekorātors d) kopizst. Rīgā 1959 g) Latvija.

BALODIS, Juris — d) ind. izst. Stokholmā 1970 g) Zviedrija.

BALODIS, Pēteris — sk. 119. lpp. a) 1867—1919 c) b. Pēterpils MAk 1894.

BALODIS, Roberts — a) 30. 8. 1920 Minusinskā, Sibīrijā, Krievijā b) gleznotājs c) māc. glezn. J. Strazdiņa studijā Rīgā, papild. Beļģijā, Vācijā (liet. M) un Melburnā (komerc. M) d) ind. izst. Sidnejā, godalga 1969, atzin. balva 1970; pied. kopizst. Eiropā, ASV un gandrīz visās KD izst. Austrālijā 1956—1973 e) mūzejos, skolās un priv. kolekcijās g) Džīlonga Austrālijā.

BALODIS, Uldis — a) 7. 10. 1949 Melburnā b) stiklagleznotājs, ķīmiķis c) Monaša U Melburnā 1974 BS (ķīmijā), māc. arī stikla mozaīkas darbus d) pied. ar gleznojumiem JD izst., laikraksta THE HERALD brīvdabas izst. f) strādā stikla glezn. darinājis baznīcu logus Viktorijā g) Viktorija Austrālijā.

BALTGAILIS, Jānis — a) 1878—1942 b) gleznotājs c) māc. Pēterpils mākslas akadēmijā no 1907.

BALTGAILIS, Kārlis — sk. 119. lpp. a) 27. 3. 1893 d) kopš 1913; ind. izst. 1964; darbi izst. arī Zviedrijā (1946).

BALTIŅA, Uve — sk.: HAMILTONA.

BALTMANE, Emma — sk. 119. lpp. a) 16. 3. 1882—1969.

BALTPURVIŅA, Maija — c) Batlera (Butler) U Indiānā, ASV 1965 BFA.

BALUTIS, Voldemārs — sk. 119. lpp. a) 4. 1. 1914 c) Zviedrijas MAk stipendiāts 1973 un 1974 d) ind. izst. Eiropā 1972; pied. kopizst. Zviedrijā (no 1945), ASV, Austrālijā, Francijā, Norvēģijā, Rietumvācijā uc.

BANGA, Leonīds — sk. 119. lpp. a) 10. 12. 1905—1951.

BANGE, Francis — sk. 119. lpp. a) 12. (15.?) 4. 1895 Tallinā — 27. 7. 1974 Detroitā, ASV c) b. LMA R. Zariņa meistardarbnīcu 1929 d) kopizst. Vācijā (1946), ASV, Austrālijā (Sidnejā un Melburnā), Kanādā, Latvijā, Rietumeiropā e) mūzejos Latvijā un Zviedrijā un priv. kolekcijās f) izdota viņa asējumu mape VECRĪGA (1930); darbojies Eslingenas MSk Vācijā, vēlāk Detroitā, ASV.

- BANIS, Tāļivaldis — sk. 119. lpp. a) 23. 6. 1926 d) no 1955.
- BĀRDULIS, Pēteris — a) 1912 Liepājas apr. b) gleznotājs (ainavas, klusā daba) c) b. Latvijas kaŗaskolu; Karlsrūhes techn. A. Vācijā Dr. ing.; architektūras fak. māc. arī glezn. d) Austrālijā pied. daudzās austrāl. mākslin. izst., arī latv. KD izst. Sidnejā e) priv. kolekcijās Vācijā, ASV, Anglijā un Austrālijā g) Kanbera Austrālijā.
- BĀRENS, Guntis (Gunārs?) b) gleznotājs un tēlnieks c) Misisipi U (ASV) 1966 BFA, 1968 MFA d) Čikāgā 1967.
- BARONS, Pēteris — a) 1905 b) koka tēlnieks d) no 1960 g) Latvija.
- BARVIKA, Margarita — sk.: STĀRASTE.
- BAUMA, Dzidra — a) 1930 b) gleznotāja d) 1962 g) Latvija.
- BAUMANE, Biruta — sk.: FRĪDBERGA.
- BAUMANE, Mirdza — sk.: ZĒBERGA.
- BAUMANIS, Arturs — sk. 119. lpp. a) 4. 1. 1867 (ne 1866) — 6. 8. 1904.
- BAUMANIS, Arturs — sk. 119. lpp. a) 3. 4. 1892 Tetelē.
- BAUMANIS, Helmutis — a) 1924 Rīgā b) gleznotājs c) māc. Vircburgas MSk Vācijā, b. Vašingtonas MSk ASV d) ind. izst. Vili-mantikā, ASV 1972; pied. KF izst. 1968, 1973, 1975 (atzin. balva 1970) g) Torringtona ASV.
- BAUMANIS, Kārlis — sk. 119. lpp. a) 3. 5. 1916 d) kopš 1945; darbi izst. arī Bulgārijā, Čehoslovākijā, Ķīnā, Ungārijā, Zviedrijā.
- BAURS, Frīdrichs — sk. 119. lpp. a) 1879 — 1950.
- BAUŠĶENIEKS, Auseklis — sk. 119. lpp. a) 25. 8. 1910 Jelgavā.
- BAUZE, Edgars — sk. 119. lpp. a) 1913 g) Latvija.
- BEBRE, Izolde — sk. 119. lpp. a) 23. 3. 1929 c) b. VMA 1957.
- BEBRIS, Ēriks — b) arhitekts un gleznotājs c) Toronto U Kanādā 1965 BArch. d) izst. Donmilsā, Kanādā 1975.
- BEITNERS, Rolands — a) 10. 10. 1917 Helsinkos b) dekor. mākslas meistars c) māc. VMA līdz 1951 d) no 1957 g) Latvija.
- BELTE-GERNATOVSKA, Zelma — b) gleznotāja d) ind. izst. Losandželosā, ASV 1975.
- BELZĒNS, Jēkabs — sk. 119. lpp. a) 1870 — pēc 1917 c) mākslinieka grads Pēterpils MAk 1894.
- BEĻCOVA, Aleksandra — sk.: SUTA.
- BEĻECKIS, Jānis — a) 2. 6. 1918 Jelgavā b) gleznotājs c) māc. Rīgas tautas A. mākslas studijā g) Latvija.
- BĒMS, Romis — sk. 120. lpp. a) 14. 6. 1927 (ne 1929) d) ind. izst. Latvijā 1964, Polijā 1971; darbi izst. arī Austrumvācijā, Somijā, Zviedrijā f) kopš 1961 VMA mākslas vēstures nod. mācībspēks.

- BENCONE, Indra — sk.: GUBIŅA.
- BENSONS-DRAVNIEKS, Māris — c) Dienvidilinojas stāta U Karbondēlā, ASV 1970 MFA (skulptūrā) d) godalgas vairākās M izst. ASV f) mācībspēks Humbolta kol. Arkatā, Kalifornijā 1970.
- BERCS, Stefans — a) 9. 4. 1893 Rīgā — 22. 7. 1961 Florensā, Oregonā, ASV b) mākslas amatnieks, zīmētājs.
- BERGMANE, Māra — sk.: MARTINA.
- BERGS, Harijs — a) 1919 b) šaržists d) ind. izst. ASV f) 10 gadu laikā (līdz 1959) zīmējis ap 8000 personu šaržus; ilustrējis grāmatas g) Kalifornija ASV.
- BĒRNIĒKS, Arturs — sk. 120. lpp. a) 5. 10. 1886 — 30. 10. 1964 d) kopš 1910; ind. izst. 1961.
- BĒRTIŅŠ, Oto — sk. 120. lpp. a) 4. 1. 1818 — 1885 c) nav mācījies Pēterpils MAK, bet gan ieguvis tur mākslinieka gradu.
- BĒRTULSONS, Jānis — a) 1910 b) koktēlnieks g) Latvija.
- BĒRZIŅA, Aīda — a) 1938 b) gleznotāja d) latv. kopizst. ASV 1958.
- BĒRZIŅA, Anita — sk.: MIŠIŅA.
- BĒRZIŅA, Baiba — sk.: KUNDRĀTE.
- BĒRZIŅA (HERLINGA), Brigita — a) Rīgā b) zīmētāja tekstilrūpn. c) tēlot. mākslas dipl. (Diploma of Fine Arts) Kenterberi U Kraistčērčā, Jaunzēlandē 1959 d) godalgots mets Austrālijas latv. 17. KD programmas vāka sacensībā g) Jaunzēlande kopš 1950.
- BĒRZIŅA, Erna — sk.: DZELME.
- BĒRZIŅA (GRĪSLE), Ināra — a) 1937 Saldū b) gleznotāja c) b. Sidnejas techn. kol. MSK 1960 d) KD 1959 Sidnejā uc. g) Sidneja, Austrālijā.
- BĒRZIŅA, Lūcija — b) gleznotāja d) ind. izst. ASV 1972; Torontō 1975.
- BĒRZIŅA (MIESNIECE), Maija — a) 1932 Rīgā b) akvarelīste c) māc. Vatkina I Nešvilā, Tenesī (ASV), Ohio stāta U Kolumbusā un Ohio U mākslas kol. d) pied. ALA izst. 1965, 1967, KF izst. 1968, 1973; ind. izst. Filadelfijā, ASV 1969 f) K. Miesnieka brāļameita g) Kolumbusa ASV.
- BĒRZIŅA, Nadija — sk. 120. lpp. a) 1929.
- BĒRZIŅA (ŠTEINERE), Silvija — sk. 152. lpp. a) 5. 10. 1928 c) b. Čikāgas MI 1956 d) pied. kopizst. ASV (arī Čikāgā 1962, 1965, Ņujorkā 1965) f) ilustrējusi latv. grāmatas un periodiku g) Čikāga ASV.
- BĒRZIŅA, Vera — sk. 120. lpp. a) 20. 7. 1909 d) no 1941.
- BĒRZIŅŠ, Ansis — sk. 120. lpp. a) 31. 1. 1913 f) ASV no 1950; darbojas zīmēto filmu rūpniecībā g) Kolorādospringsa ASV.

BĒRZIŅŠ, Boriss — sk. 120. lpp. a) 7. 10. 1930 d) kopš 1956; darbi izst. arī Austrumvācijā, Somijā, Zviedrijā f) VMA mācībspēks 1968.

BĒRZIŅŠ, Gunārs — sk. 120. lpp. a) 4. 6. 1927 b) grafiķis, karikatūrists d) pied. vairākās izstādēs.

BĒRZIŅŠ, Ludvigs — a) 1929 b) dekorātors, stiklagleznotājs c) b. VMA 1958 g) Latvija.

BĒRZIŅŠ, Māris — b) grafiķis d) grafiskās M izst. Čikāgā 1973 g) Denvera ASV.

BĒRZIŅŠ, Valters — a) 4. 2. 1925 Limbažos b) gleznotājs (ainava, klusā daba) c) māc. priv. studijās un autodidakts; studiju ceļojumi Spānijā, Kanādā un ASV d) ind. izst. Anglijā un ASV (1958); pied. latv. kopizst. Anglijā (Bredfordā 1972), ASV (1965), Torontō 1966 un angļu M klubu izst. un demonstrējumos g) Bredforda Anglijā.

BĒTIŅŠ, Jānis — sk. 120. lpp. a) 8. 6. 1874 — ?

BIETAGS, Ernests — sk. 120. lpp. a) 11. 10. 1906 b) gleznotājs un dekorātors d) no 1954 g) Latvija.

BIEZAITĒ (VUSA), Margarita — a) 1921 Rīgā b) gleznotāja, grafiķe un pedagoge c) māc. priv. studijā Liepājā un Adelaides MSK Austrālijā d) KD izst. Adelaidē 1967, 1972, Brisbenā 1970, Melburnā 1971, Sidnejā 1973 f) M pedagoge Torenša kol. Adelaidē, Austrālijā.

BLJA, Augusts — sk. 120. lpp. a) 27. 11. 1872 Asaros—7. 4. 1957 Briselē, Beļģijā.

BIKĒLIS, Bronislavs — sk. 120. lpp. a) 1912 d) pied. izstādēs.

BĪNE, Jēkabs — sk. 120. lpp. a) 11. 4. 1895—24. 10. 1955 Rīgā c) b. LMA 1926 d) kopš 1917 f) darbojies arī kā liet. M pedagogs.

BIRĢELE, Alma — sk.: PAEGLE.

BĪRĪTE, Milda — sk. 120. lpp. a) 28. 1. 1909 d) no 1957.

BIRKHĀNE, Dace — a) 1940 Rīgā b) grafiķe c) b. Ontario MK 1962 d) kopizst. ASV (ALA izst. 1965) un Kanādā (atzin. raksts Torontō 1970) g) Toronto Kanādā.

BIRKMANE, Aija — c) Preta (Pratt) I 1972 BFA (ļoti sekmīgi) f) strādā grafiskās M firmā Menhetenā, Ņujorkā g) ASV.

BIRNBAUMS, Staņislavs — sk. 120. lpp. a) 1863—1944 c) brīv-mākslinieka grads Pēterpils MAk 1895.

BIRZGALIS, Jānis — sk. 120. lpp. a) 6. 2. 1898—1968 d) kopizstādē Rīgā 1949.

BIRZGALIS, Reinis — sk. 120. lpp. a) 3. 6. 1907 f) ilustrējis grāmatas un žurnālus, darbojies latviešu teātrī.

BISENIEKS, Ojārs — sk. 120. lpp. a) 6. 8. 1924 Rīgā c) māc. arī privāti Latvijā un Vācijā, kopš 1956 pievērsies simboliskam

abstraktismam d) ind. izst. Sidnejā 1963, četras ind. izst. Melburnā (1957—1959, 1974); pied. kopizst. Melburnā 1956—1972, daudzās izst. citur Austrālijā (gandrīz visās KD izst. 1953—1973) un aizjūrā (Parīzē, Londonā, Ņujorkā, Čikāgā uc.) e) priv. kolekcijās Austrālijā un aizjūrā g) Melburna Austrālijā.

BIŠOFS, Māris — a) 1939 b) karikatūrists un ilustrātors
c) stud. Maskavā, b. VMA 1965 g) Izraēla.

BIŠTĒVIŅA, Daina — b) ilustrātores d) kopizst. Stokholmā 1946.

BITĀNE, Anita — a) 1943 Rīgā b) gleznotāja un tēlniece c) b. Melburnas karal. technol. I mākslas nod. g) Melburna Austrālijā.

BITĀNE, Marita — c) Ohaio štāta U 1965 BFA.

BITE, Imants — sk. 121. lpp. a) 3. 4. 1925 Nēķinā b) grafiķis, ilustrātors c) autodidakts; māc. arī A. Mazīša privātstudijā Londonā 1950—1951 d) kopizst. Vācijā, Anglijā, ASV, Kanādā; Gopera fonda balva 1968 e) priv. kolekcijās f) Londona Anglijā.

BITE (LIEPIŅA), Rasma — a) 10. 4. 1931 Rīgā b) tēlniece un grafiķe c) b. Herovas MSk 1971; stud. ģermāņu un slavu filoloģiju d) kopizst. no 1962 Anglijā, ASV (Čikāgā 1962) un Kanādā e) privātās kolekcijās g) Londona Anglijā.

BLANKENBURGS, Imants — sk. 121. lpp. a) 23. 2. 1924 d) kopizstādē Rīgā 1956 g) Latvija.

BLUMBERGA, Gunta — sk.: KĪVULE.

BLUMBERGA, Rita — a) 1925 b) dekorātores c) b. VMA 1952 d) kopizstādē 1968 (dekoratīvi pinumi).

BLUMBERGA, Smaida — c) b. Oklahomas U (ASV) 1963 (komerciālā mākslā).

BLUMBERGS, Laimonis — sk. 121. lpp. a) 26. 1. 1919 Krustpilī e) E. Veidenbauma pieminekļa Kalačos autors (1955).

BLUMENTĀLE (PAVASARA), Rita — b) mākslas vēsturniece c) maģistres grāds g) Luisvila Ohaiō, ASV.

BLUNAVA (arī BLUNOVA), Valda — a) 1927 b) tēlniece c) b. VMA 1958 g) Latvija.

BLUNAVS (BLUNOVVS, arī BLŪNOVS), Harijs — sk. 121. lpp. a) 22. 4. 1924 d) no 1958; kopizst. 1966, ind. izst. 1970, 1971.

BOBINSKIS, Harijs — sk. 121. lpp. a) 13. 2. 1909—1967 d) no 1945; darbi izstādīti arī Maskavā.

BODNIEKS, Džēmss — a) 22. 4. 1910 Pēterpilī b) metāllikumu mākslinieks c) b. Rīgas valsts M amatn. skolu 1939 d) kopš 1947; ind. izst. 1962, 1963 f) RLMV pedagogs 1946—1951 g) Latvija.

BODNIEKS, Valentīns — a) 1908 b) koka tēlnieks g) Latvija.

BOKALDERS, Visvaldis — a) 23.11.1914 Rīgā b) arhitekts un tautsaimnieks c) b. LU; Stokholmas techn. A. 1953 (arhitekts); māc. glezn. pie V. Purvīša un V. Tones d) latv. kopizst. Zviedrijā (Jenčepingā 1955, Stokholmā 1968) un Vācijā (Hanoverā 1968) g) Zviedrija.

BORCHARTA (BORCHARDT, dz. ZARINA), Anna — a) 1943 b) gleznotāja (?) c) b. Braunšveigas Māk 1968 d) kopizst. ASV un Vācijā (Hanoverā 1968 uc.) g) Vācija.

BORKOVSKIS, Jānis — sk.: ZEMGALIS.

BRAČS, Miķelis — a) 1953 b) gleznotājs c) BSArch. d) austrāliešu un latviešu kopizstādēs; darbi godalgoti e) privātās kolekcijās g) Sidneja Austrālijā.

BRĀĶERE, Ruta — a) 1925 b) mākslas zinātniece g) Latvija.

BRANTS, Voldemārs — b) dekorātors, gleznotājs, grāmatu ilustrātors c) māc. Romana Sutas studijā d) austrāl. un latv. mākslin. izst.; pied. kopizst. Ņujorkā 1958 f) darbojies latv. teātros Vācijā; no 1947 dzīvojis un gleznojis Melburnā, Austrālijā, no 1955 Kanādā.

BRASTIŅŠ, Arvīds — sk. 121. lpp. a) 13.4.1893 Bīriņu pag. c) b. arī Rīgas valsts dailamatn. skolu d) ASV latv. kopizst. (KF izst. 1968, 1973, LI izst. Klīvlendā 1975 f) bijis M priekšmetu skolotājs; rediģē žurnālu LABIETI g) Jangstauna Ohaiō, ASV.

BRASTIŅŠ, Ernests — sk. 121. lpp. a) 19.3.1892 — ?

BRAUNA, Larisa — a) 1942 b) akvareliste c) b. VMA 1968 (tekstilmākslā) d) Jelgavā 1971 g) Latvija.

BREIKŠS, Nikolajs — sk. 121. lpp. a) 10.1.1911—1972 d) no 1945; darbi izst. arī Zviedrijā 1946 un Maskavā f) VMA doc. (1968).

BREKTE, Jānis — sk. 121. lpp. a) 15.8.1920 Rīgā d) kopš 1943; darbi izst. arī Ķīnā, Rumānijā, Somijā, Zviedrijā.

BRĒMANE, Rūta — b) gleznotāja (?) c) Čikāgas MI 1965 BFA.

BRENCĒNS, Eduards — sk. 121. lpp. a) 1.7.1885—17.4.1929 Rīgā d) kopš 1919.

BRENCĒNS, Kārlis — sk. 121. lpp. a) 6.5.1879—3.4.1951 d) no 1902; ind. izst. 1923 Cēsis, 1924 Rīgā.

BRENSONS, Teodors — sk. 121. lpp. a) 1892—1919 (?).

BRIEDE, Aleksandra — sk. 121. lpp. a) 25.7.1901 d) no 1929; darbi izst. arī Parīzē, Ņujorkā uc. e) prof. P. Stradiņa pieminekļa Rīgā autore (1963) f) padomju apbalvojumi.

BRIEDE, Mirdza — sk.: VĀRDAUNE.

BRIEDIS, Jānis — sk. 121. lpp. a) 19.9.1902—31.1.1953 Rīgā d) no 1929.

BRIEDIS, Rūdolfs — a) 1926 b) gleznotājs d) Jelgavā 1971 g) Latvija.

BRIEDĪTIS (JANIS), Leo — sk. 129. lpp. a) 14. 10. 1922 b) tēlnieks, gleznotājs, grafiķis c) stud. LMA un Stokholmas MAk (Egila Švāba MSk) d) daudz ind. izst. un kopizst. Zviedrijā, Spānijā, Itālijā; skulptūru izst. Zviedrijā 1969, 1974; vairākas godalgas, stipendijas (1970, 1971), sudr. un zelta medaļas e) Zviedrijas mūzejos, laukumos, sabiedr. telpās, priv. mājās, arī Francijā, Vācijā un ASV f) zinātn. M pētišanas darbā Upsalas U (1974), profesors.

BRŪNIŠĀ, Ludvigs — sk. 121. lpp. a) 7. 1. 1897 — 21. 8. 1961 Eslingenā, Vācijā c) stud. Pēterpils kalnrūpn. I; b. LU 1927 (būvinženieris); glezn. pievērsies 1933 Rēzeknē J. Gaiļa vadībā d) no 1936 kopizst. Latvijā, Eslingenā 1946, Štutgartē 1948 f) no 1927 skolotājs Rēzeknē, no 1938 saimn. daļas vad. Rīgas pilsētas valdē; no 1944 Vācijā, dzīvoja Eslingenā.

BRUTĀNE, Milda — a) 2. 2. 1903 b) keramiķe c) b. LMA 1932 d) kopš 1928 f) no 1942 RLMV pedagoge.

BRUTĀNS, Egils — a) 1948 Vircburgā, Vācijā b) gleznotājs c) māc. privāti un Klīvlendas MSk Brisbenā, Austrālijā d) pied. izst. g) Brisbena Austrālijā.

BRŪVERIS, Alfrēds — sk. 121. lpp. a) 1922 c) stud. LMA, vēlāk J. Tilberga, J. Kugas, L. Liberta vadībā d) ind. izst. un kopizst. Kanādā (Torontō 1966), arī LI izst. Klīvlendā 1975 g) Toronto Kanādā.

BRŪVERIS, Gvido — sk. 121. lpp. a) 1922 Rīgā c) māc. pie Annus, Ubāna, Skrīdes un Miesnieka d) vairāk par 14 ind. izst. Buenosairesā un Torontō; pied. ALA izst. 1965, KF izst. 1973, 1975; DV mākslas prēmija 1971, Gopera fonda balva 1972 e) priv. kolekcijās Argentīnā un Kanādā g) kopš 1949 dzīvo Argentīnā.

BRUZĪTE, Rasma — sk. 121. lpp. a) 5. 1. 1919 Liepājā d) no 1951.

BUDEVICS, Juris — a) 1832 — pēc 1859 b) gleznotājs c) māc. Pēterpils MAk; brīvmākslinieka grāds 1859.

BUIVIDS, Normunds — b) gleznotājs un dekorātors c) b. Melburnas MSk f) dekorātors televīzijā g) Melburna Austrālijā.

BUKOVSKIS, Ļevis — sk. 122. lpp. a) 1910 c) stud. arī arhitektūru LU 1932—1935 d) no 1947 f) apbalvots ar godzīmi.

BULDINSKIS, Pauls — sk. 122. lpp. a) 1921 d) no 1954; darbi izst. arī Maskavā g) Latvija.

BULĪTIS, Ints — a) 16. 8. 1928 Rīgā b) gleznotājs (ainava, portreti) c) māc. Līdsas MK un Bredfordas MSk 1948—1951 d) Londonā brīvdabas izst. kopš 1951 uc. g) Londona Anglijā.

BŪMANE, Lija — a) 1940 b) gleznotāja c) b. VMA 1965 d) Jelgavā 1970 f) skolotāja J. Rozentāla Rīgas M vidusskolā.

BUMBIERIS, Ivars — sk. 122. lpp. a) 6. 10. 1932 Rīgā c) stud. arhitektūru LVU d) no 1958 f) mācībspēks VMA (pēc 1964).

BURKOVSKA, Ieva — c) Mičiganas štāta U 1965 BFA.

BUROVS, Arnolds — a) 29. 4. 1915 Rīgā b) dekorātors un režisors c) b. Valsts konservātoriju 1953 f) no 1944 leļļu teātra mākslinieks g) Latvija.

BUŠS, Kārlis — sk. 122. lpp. a) 28. 4. 1912 d) no 1931.

BUŠS, Mārtiņš — sk. 122. lpp. a) 1855 — 1930.

CAUNE, Ēriks — a) 1924 b) akvarelists d) Liepājā 1970, 1972, 1975, ind. izst. 1971 g) Latvija.

CAUNE, Valdemārs — sk. 122. lpp. a) 7. 5. 1901 — 13. 6. 1975 Rīgā d) kopizst. Rīgā 1950.

CELMĪNA (ZARIŅA), Maija — a) 13. 5. 1900 Pēterpilī c) māc. pie tēva Richarda Zariņa un LMA līdz 1928 d) latv. kopizst. Stokholmā 1954 f) bērnu grāmatu autore un ilustrātorē g) Melle Vācijā.

CELMĪNA, Margrieta (Margarita) — sk. 122. lpp. a) 21. 6. 1897 Rīgā d) kopizst. Rīgā 1945, 1957.

CELMĪNA, Vija — b) gleznotāja un grafiķe c) Džona Herona (John Herron) MSK Indianapolisā (ASV) 1962 BFA, Kalifornijas U Losandželosā 1965 MFA d) ASV (Losandželosā 1971) un Eiropā f) mācībspēks Kalifornijas štāta kol. Ērvinā (Irvine) g) Kalifornija ASV.

CELMĪNŠ, Bruno — sk. 122. lpp. a) 19. 4. 1927 Rīgā d) no 1954 (Rīgā, Maskavā, Tallinā).

CELMĪNŠ, Kārlis — sk. 122. lpp. a) 11. 9. 1894 d) no 1914.

CELMS, Alfrēds — sk. 122. lpp. a) 6. 5. 1926.

CELMS, Harijs — a) 14. 4. 1920 Rīgā b) gleznotājs, dekorātors c) stud. arhitektūru LU, māc. pie Šprenka, Purviša, Tilberga, E. Vitola d) pied. kopizst. Vācijā un ASV, arī grafiskās M izst. Čikāgā 1973 f) ilustrējis MAZPUTNIŅU uc. g) Betikrika Mičiganā, ASV.

CENNE, Gundega — a) 1933 Rīgā b) gleznotāja c) Mekgila U Kanādā BED.; Sēra Džordža Viljama U Montrealā, Kanādā 1956 BFA d) desmit ind. izst. 1965—1972, godalga Parīzē 1966; pied. latv. kopizst. ASV un Kanādā 1967—1969, 1971 (KF atzin, raksts), 1973 e) priv. un publ. kolekcijās ASV un Kanādā g) Otava Kanādā.

CEPLĪTIS, Krišjānis (Kristjānis) a) 24. 7. 1873 — 22. 2. 1930 c) māc. Blūma MSK Rīgā d) ind. izst. 1909 f) Latvijas mākslinieku pirmās kopizstādes organizētājs (Koknesē 1904).

CEPURE, Ansis — a) 1905 Rīgā b) dekorātors un gleznotājs c) b. LMA dekoratīvo darbnīcu 1935 d) Latvijā, Vācijā (Hēnavā 1946), ASV (ALA izst. 1965, 1967, KF izst. 1968, 1973); ind. izst. Linkolnā 1975 g) Linkolna Nebraskā, ASV.

CERIŅŠ, Juris — a) 9. 8. 1940 Rīgā b) gleznotājs c) b. Melburnas skolot. I 1962; māc. Prērenas techn. kol. 1960—1961 un Melburnas karal. technol. I 1962—1963 d) ind. izst. no 1966, pied. kopizst. Austrālijā f) strādā kā skolotājs no 1964 g) Austrālija.

CERS, Alfons — b) grafiķis, gleznotājs un mūziķis c) b. Latvijas konservātoriju; Čikāgas mākslas A.: MFA, Portvašingtonas I: MS d) ALA KB izst. ASV 1965 g) Viskonsina ASV.

CĒSNIEKS, Egons — sk. 122. lpp. a) 10. 2. 1915 Mežmuižā d) kopš 1953; ind. izst. 1966 Latvijā, 1967 Karagandā; darbi izst. arī Austrumvācijā, Polijā, Rumānijā, Somijā, Zviedrijā.

CIELAVA, Jānis — sk. 122. lpp. a) 15. (17.?) 7. 1890 Rīgā — 11. 11. 1968 Ņujorkā c) b. Pēterpils U tieslietu fak. d) no 1920 pied. kopizst. Rīgā un ārzemēs, Ņujorkā 1958, 1963; ind. izst. Rīgā; piemiņas izst. Ņujorkā 1969 g) no 1949 dzīvoja Ņujorkā.

CIELĒNA (ELIASA), Maija — a) 6. 3. 1889 Platonē b) mākslas vēsturniece c) stud. Parīzes U literātūru un M vēsturi 1910—1917 f) rakstījusi par viduslaiku M, piedalījies V. Purvīša M vēstures izdevumā, sniegusi M kritikas periodikā g) no 1944 dzīvo Zviedrijā.

CIESNIEKS, Vilis — sk. 122. lpp. a) 16. 5. 1908 d) ind. izst. Sidnejā, Austrālijā 1953; vēlāk piedalījies kopizstādēs.

CILINSKA, Laila — sk.: FRAIJA.

CILĪTIS, Gunārs — sk. 122. lpp. a) 3. 5. 1927 d) kopizst. Rīgā 1948, 1958 f) darbojies kā ilustrātors un karikatūrists.

CIMMERMANIS, Arturs — sk. 122. lpp. a) 15. 1. 1886 — ?

CĪRULE, Māra — c) Ohajo štāta U (ASV) 1964 BFA.

CĪRULE, Mila — a) ap 1891 Rīgā b) tēlniece, gleznotāja, baleta māksliniece c) tēlot. mākslā autodidakte d) ind. skulptūru izst. Parīzē g) no 1925 dzīvo Parīzē.

CĪRULIS, Aleksandrs — sk. 122. lpp. a) 4. 5. 1886—1969 d) kopizstādē Rīgā 1949.

CĪRULIS, Ansis — sk. 122. lpp. a) 25. 2. 1883—15. 9. 1942 (ne 1943) d) kopš 1907; ind. izst. Rīgā 1908, 1922, 1925, 1933.

CĪRULIS, Jānis — sk. 122. lpp. a) 9. 9. 1908 Latvijā c) b. LMA 1934 d) kopizst. Latvijā, ASV (1965, 1967, 1973), Norvēģijā, Zviedrijā e) mūzejos un priv. kolekc. f) 11 gadus bijis zin. grāmatu ilustrātors Stokholmā, no 1956 ASV; tagad ilustrātors chirurgijā Hārvarda U bērnu slimnīcā g) Ņutona Masačūsetsā, ASV.

CĪRULIS, Kārlis — sk. 122. lpp. a) 1. 9. 1925 c) b. VMA 1957 d) piedalījies izstādēs Rīgā uc.

ČAUPOVS, Aleksandrs — sk. 122. lpp. a) 2. 6. 1929 c) b. VMA 1954 d) no 1954 f) skolotājs RLMV.

Vilis Ciesnieks

MĒNESNĪCA

ČERNOKS, Konstantīns — a) 1922 Rīgā b) gleznotājs c) māc. Ņujorkas M studentu līgā d) 20 ind. izst. — Austrijā, Francijā (Parīzē) un ASV (arī 1972 Čikāgā); pied. latv. kopizstādēs ASV un Kanādā g) Ņujorka ASV.

ČIPĀNS, Fēlikss — sk. 123. lpp. a) 1909 — 3. 7. 1932.

DĀBOLIŅA, Lilija — sk.: TOMASA.

DAGA, Maigonis — a) 26. 9. 1923 Rīgā b) tēlnieks un keramiķis c) māc. Adelaides MSk Austrālijā un privāti d) pied. austrāliešu mākslinieku izstādēs ar keramisko skulptūru un mākslas keramiku f) strādā dekoratīvās keramikas rūpniecībā.

DAGŅIJA, Daina — sk.: KRŪMIŅA.

DAINIS — sk.: Dainis MIEZĀJS.

DAJEVSKIS, Ēvalds — sk. 123. lpp. a) 27. 5. 1914 d) ind. izst. Vācijā 1946 un 1948, ASV 1972; Gopera fonda balva 1963.

DĀLBERGS, Elmārs — sk. 123. lpp. a) 10. 3. 1902 d) kopizst. Rīgā 1945.

DĀLE, Karmena — a) 1921 b) grafiķe, gleznotāja c) b. VMA 1959 g) Latvija.

DAMBERGS, Elmārs (pseudonīms: DADZIS) — a) 1924 Latvijā b) akvarelists un karikatūrists c) māc. Londonas MK Anglijā, Ontario MK Kanādā uc. g) Roso Kanādā.

DAMROZE, Arturs — sk. 123. lpp. a) 26. 5. 1910 (ne 1918) Rīgā b) arhitekts un grafiķis c) stud. LU; Karlsrūhes techn. A. Vācijā 1948 Dipl. ing. & arch. d) Vācijā, Beļģijā, Francijā, ASV (ALA izstādē 1967, KF izst. 1968, 1973, 1975) f) arhitekts privātpraksē g) Losandželosa Kalifornijā, ASV.

DAMROZE-LOŽEŅICINA, Ilze — a) 1938 Rīgā b) gleznotāja, tēlniece c) māc. glezn. Otisa MI Losandželosā, zīmēš. un tēln. Dienvidkalifornijas U Losandželosā d) pied. KF izst. 1975 g) Losandželosa ASV.

DANCE, Barbara — c) Brina Mōra (Bryn Mawr) kol. Pensilvānijā, ASV 1964 BA (mākslas vēsturē).

DANENHIRŠA (SIRGEDA), Helēna — a) 8. 11. 1902 Rīgā b) gleznotāja c) māc. LMA d) no 1945 g) Latvija.

DANENHIRŠS, Bernhards — sk. 123. lpp. a) 23. 12. 1894 — 1972 d) piedalījies izstādēs no 1928.

DANILOVIČS, Leons — a) 1932 Latvijā b) gleznotājs c) b. Čikāgas MI d) piedalījies latviešu un amerikāņu kopizstādēs.

DANILSONS, Jānis — sk. 123. lpp. a) 13. 2. 1919 d) kopizst. Stokholmā 1945; piecas ind. izstādes (līdz 1950).

DARKEVICA, Nellija — a) 1940 b) grafiķe c) b. VMA 1966
d) Jelgavā 1970, 1971, 1975 g) Latvija.

DĀRZIŅA (OZOLIŅA), Anna — sk. 123. lpp. a) 15. 8. 1911
d) ind. izst. un kopizst. Latvijā, Vācijā (1946), Zviedrijā (1970), ASV
(1965, 1967, 1968, 1973, 1975) un Kanādā (1966) f) dzīvo ASV no 1950
g) Sietla ASV.

DĀRZNIECE (MACĀTE, arī MATCĀTE), Ausma — a) 20. 4.
1933 Rīgā b) gleznotāja un komerc. māksliniece c) stud. Ņujorkas U
1951—1953, b. Kūpera (Cooper) ūnijas MSk Ņujorkā 1957 d) ind. izst.
Ņujorkā 1961, pied. kopizst. ASV (Čikāgā 1962, Filadelfijā uc., arī 1972)
g) Ņudžersija ASV.

DĀRZNIEKS, Voldemārs — a) 1. 9. 1926 Koknesē b) glezno-
tājs c) māc. Eslingenas latv. mākslin. studijās un Čikāgas MI; b.
Amerikas MSk Ņujorkā 1956 d) ind. izst. Ņujorkā 1961, 1962, kopizst.
ASV no 1961 (1962, 1967—1969) g) Ņudžersija ASV.

DAUGAVIETE, Lūcija — a) 1926 b) tēlniece un keramiķe
c) b. VMA 1957 g) Latvija.

DAUGULE, Mērija — sk. 123. lpp. a) 1836 — 1915.

DAUGULIS, Augusts — sk. 123. lpp. a) 13.1.1830 — 30.11.1899.

DAUKŠE, Valentīna — sk. 123. lpp. a) 11. 11. 1905 Pēterpilī
d) no 1949; darbi izst. arī Maskavā.

DAUKŠIS, Boļeslavs — sk. 123. lpp. a) 1908 d) kopizst. Rīgā
1959.

DĀVE, Ingrīda — a) 1931 Rīgā b) gleznotāja c) māc. Klīv-
lendas MI un Kūpera (Cooper) ūnijas MSk d) pied. kopizst. ASV 1966
—1968, arī Čikāgā 1973 g) Klīvlenda ASV.

DĀVIDOVA (MEDENE), Lea — sk. 123. lpp. a) 31. 3. 1921 Sā-
tiņos d) no 1951; ind. izst. Latvijā 1963, Maskavā 1965; pied. kopizst.
1972, valsts prēmija 1965 g) Latvija.

DĒBELE-ŪDRE, Milda — a) Morē b) gleznotāja c) māc.
LMA 1940—1944, Eslingenā (Vācijā) un pie L. Liberta Ņujorkā d) 8
ind. izst. ASV 1956—1973; pied. kopizst. Vācijā un ASV (KF izst. 1968,
1975) g) Vičitafōlsa Teksasā, ASV.

DEKLAVS, Oskars — a) 1910 Rīgā b) gleznotājs c) b. komerc.
M kursu Melburnā 1963 d) austrāl. mākslin. izst. Sidnejā 1971, 1973,
1975 (atzin. raksts); KD izst. Adelaidē 1972, Sidnejā 1973 g) Sidneja
Austrālijā.

DEKSNIS, Jānis — a) 21. 4. 1894 Bērzpilī — 28. 7. 1975 Bīvertonā,
Ontariō, Kanādā b) gleznotājs un grafiķis c) māc. M veicināšanas
skolā Pēterpilī d) Latvijā, ASV (Ņujorkā 1958, ALA izst. 1965, 1967),
Kanādā g) dzīvoja Torontō, Kanādā.

DELVERIS (ne DELVERS), Jāzeps — sk. 123. lpp. a) 1910.
DERUMS, Andris — a) 1945 Vācijā b) gleznotājs d) pied.
izstādēs Dienvidaustrālijā g) Adelaide Austrālijā.

DIDRICHSONE (JODA), Velta — c) Nebraskas U (ASV) 1964
BFA.

DIGRIS, Leonards — b) gleznotājs d) ind. izstāde Jenčepingā,
Zviedrijā 1949 g) Zviedrija.

DIKA (DICK, dz. LĀCE), Astra — b) grafiķe c) b. Sidnejas
techn. kol. grafikas nod. 1959 (ar medaļu) d) ind. izst. 1961, 1964; pied.
KD kopizst. Sidnejā 1959 f) ilustrējusi latv. un austrāliešu grāmatas
g) Sidneja Austrālijā.

DIKERTS, Kārlis — b) gleznotājs d) latv. kopizst. Ņujorkā
1958, Indianapolisas mākslin. izstādē 1960.

DIMIŅŠ, Arnolds — sk. 123. lpp. a) 25. 2. 1911 — 8. 11. 1965
Rīgā b) grafiķis un akvarelists d) no 1935; darbi izst. arī Polijā,
Rumānijā, Somijā, Zviedrijā.

DIŅĢELIS, Staņislavs — sk. 123. lpp. a) 18. 4. 1899 d) no 1945;
ind. izstāde 1969.

DĪRIĶE, Natālija — sk. 123. lpp. a) 1895 — 1963.

DĪRIĶIS, Augusts — sk. 123. lpp. a) 1894 (ne 1886) — 1941.

DIŠLERE, Ella — sk.: PEINBERGA.

DIŠLERS, Valdis — sk. 123. lpp. a) 13. 4. 1922 d) no 1950
(Rīgā, Maskavā, Tallinā) f) VMA doc. no 1964, zīmēš. katedras vad.
no 1968.

DOMBROVSKA, Lidija — sk.: LARSENA.

DOMBROVSKIS, Jānis — a) 10. 5. 1885 Zāltītē — 6. 3. 1953 Rīgā
c) māc. Štiglica MSk Pēterpilī 1908—1913 f) zīmēš. skolotājs Cēsis
1918—1920, Rīgā 1920—1935; grāmatas LATVJU MĀKSLA (1925) uc.
darbu autors.

DRANDA (ne DRANDE), Jēkabs — sk. 123. lpp. a) 10. 4. 1853—
16. 5. 1915 d) sudr. medaļa izst. Milānā 1906 e) mūzejos un privātās
kollekcijās.

DRAPČE, Nora — sk. 123. lpp. a) 19. 12. 1886 (1887?) Daugav-
pilī — 28. 12. 1968 Kalamazū, ASV d) ar 1920 izst. Rīgā, Amsterdamā,
Ņujorkā uc.; pirmā ind. izst. ASV 1962; pied. ALA izst. 1965, 1967; KF
godabalva 1963, Kalamazū pilsētas godadiploms un balva f) Latvijā
ieguvusi stipendiju studijām ārzemēs; bijusi skolotāja Liepājas MSK,
ASV gleznošanas skolotāja Kalamazū MI g) dzīvoja Kalamazū, ASV.

DRAVNIEKS, Māris — sk.: BENSONS.

DREIĻMANE, Rūta — a) 1939 Alojā b) gleznotāja c) Masa-
čūsetsas mākslas kolledžā Bostonā 1962 BFA, papild. 2 g. Bostonas

mākslas mūzeja kolledžā d) ind. izst. Soltlēksitijas M galerijā, pied. dz. sv. izst. Sietlā 1975 f) grafiskās nod. vad. privātuzņēmumā Soltlēksitijā g) Soltlēksitija ASV.

DREIMANE, Ināra — sk.: VĪGANDE.

DREIMANE-REINBERGA, Maira — a) 1935 Rīgā b) gleznotāja c) b. Masačūsetsas MK 1958 d) KF izst. Klīvlendā 1973 f) strādājusi rūpn. mākslā g) Midlboro Masačūsetsā, ASV

DREIMANE, Mirdza — a) 9. 9. 1922 Kurmālē b) keramiķe c) b. VMA keramikas nod. 1956 d) izst. Jelgavā 1970; pied. kopizst. kopš 1955; darbi izst. arī Anglijā, Austrumvācijā uc. f) strādā firmā „Latvijas keramika” Jelgavā g) Latvija.

DREKSLERS, Arturs — sk. 124. lpp. a) 6. 3. 1899.

DRESLERS, Jānis — sk. 124. lpp. a) 5. 8. 1896 — 1971.

DREŠMANIS, Jēkabs — sk. 124. lpp. a) 16. 4. 1889 Majoros — 18. 11. 1956 Omahā, Nebraskā, ASV f) gleznojis altārgleznu Delmenhorstas transitnometnes dievkalpojumu telpai Vācijā.

DREVIŅŠ, Aleksandrs — sk. 124. lpp. a) 15. 7. 1889 Cēsis (ne Ventspilī) — 1938 d) pied. izstādēs no 1912.

DRIEŽE, Leonards — a) 1903 Jelgavā b) gleznotājs c) stud. LMA d) Latvijā, Vācijā, ASV (ALA izst. 1965, 1967, KF izst. 1968, 1973) g) Nortona Masačūsetsā, ASV.

DRIEŽE, Lidija — a) Rīgā b) gleznotāja c) māc. LMA d) ALA izstādē 1965 g) Nortona Masačūsetsā, ASV.

DRĪZULE, Maija — a) 1939 b) tēlniece c) b. VMA 1965.

DRONE, Arvids — a) 1918 b) gleznotājs c) māc. Liepājas liet. MSK un F. Milta studijā Lībekā, Vācijā; stud. 3 g. Minesōtas MI d) pirmā ind. izst. Lībekā, pēc tam ASV 1957; pied. DV mākslas izst. Ņujorkā 1962, ALA izst. Ņujorkā 1963 g) Mineapolisa ASV.

DRONIS, Arturs — a) 1904 b) gleznotājs g) Cēsis Latvijā.

DRUJA-FORŠŪ, Elza — b) gleznotāja c) b. LMA d) latv. kopizst. Hānavā (Vācijā) 1946, ASV 1954, 1957, 1958, 1967, 1972, 1974; ind. izst. 1970 e) Latvijā, Zviedrijā, Vācijā, ASV.

DRUKTEINS, Aleksandrs — a) 1909 b) gleznotājs c) b. VMA 1949 g) Latvija.

DUBURS, Arturs — sk. 124. lpp. a) 5. 3. 1899 Pociemā (ne Limbažos) d) pied. izstādēs no 1930.

DUKĀTA, Laila — c) Kvīnsa (Queens) kol. Ņujorkā 1967 BFA.

DUKURS, Juris — sk. 124. lpp. a) 15. 1. 1917 — 30. 10. 1968 Sidnejā, Austrālijā d) Vācijā 1946; piemiņas izstāde Sidnejā 1969.

DULBE, Juris — a) 1913 b) gleznotājs d) latv. kopizstādē Gēteborgā 1952 g) Zviedrija.

DŪMIŅŠ, Arvīds — sk. 124. lpp. a) 13. 4. 1907 d) kopizstādē Rīgā 1957.

DUMPE, Arta — a) 26. 5. 1933 Talsos b) tēlniece c) b. VMA 1960 (K. Zemdegas darbnīcu) d) pied. izstādēs kopš 1956 g) Latvija.

DUMPIS, Oto — a) 1927 b) koka tēlnieks d) pied. izst. no 1957.

DUNCE, Mirdza — sk. 124. lpp. a) 16. 12. 1928 d) no 1956 g) Latvija.

DŪRE, Valentīna — a) 1919 Daugavpīlī b) sīktēlniece c) māc. 3 g. Skarborō un M centrā Rietuma Austrālijā f) gatavo miniatūrskulptūras g) Perta Austrālijā.

DUŠKINS, Pauls — sk. 124. lpp. a) 22. 7. 1928 b) grafiķis un akvarelists d) pied. izst. no 1953, arī 1969; darbi izst. arī Polijā, Somijā, Zviedrijā uc. g) Latvija.

DVIELIS, Vilis — sk. 124. lpp. a) 3. 4. 1897—1969 d) kopizst. Maskavā 1918, Rīgā no 1947.

DZEGUZE, Līze — sk. 124. lpp. a) 11. 1. 1908 d) no 1936.

DZELME, Dzidra — b) gleznotāja c) māc. Nukāslas (Austrālijā) MSk f) skolotāja vidusskolā g) Austrālija.

DZELME-BĒRZIŅA (ĶIKURE), Erna — sk. 124. lpp. a) 4. 10. 1906 Ļaudonā d) ind. izst. Sidnejā 1954, 1972; pied. kopizstādēs Latvijā, Vācijā, Austrālijā g) Austrālija.

DZELZĪTIS, Andrejs — b) gleznotājs d) ALA KB izst. Ņujorkā 1963 g) Ņujorka ASV.

DZELZĪTIS, Valentīns — c) Minesōtas U (ASV) 1962 BA Arch.; 1964 (?) BFA.

DZELZKALĒJS, Valters — b) dekorātors un gleznotājs c) māc. Hobartas MSk Tasmānijā, Austrālijā d) KD kopizst. Sidnejā 1959; ind. izst. 1959, 1972 g) Sidneja Austrālijā.

DZENE, Dagne — sk. 124. lpp. a) 1907.

DZENIS, Albīns — a) 19. 12. 1907 Rīgā b) dekorātors c) māc. LMA 1927—1935 J. Kugas darbnīcā d) pied. izst. no 1934 (Liepājā 1970, 1972, 1975) f) skolotājs Liepājas lietiskās mākslas vidusskolā.

DZENIS, Burkards — sk. 124. lpp. a) 11. 7. 1879 Garonska muižā pie Juglas ezera — 17. 8. 1966 Deitonā, Ohaiō, ASV.

DZENIS, Eduards — sk. 124. lpp. a) 18. 4. 1907 Vecpiebalgā b) grafiķis un gleznotājs c) b. LMA R. Zariņa grafikas darbnīcu 1933 d) daudzās kopizst. Latvijā, Zviedrijā (Lundā 1951), Kanādā (arī 1966), ASV (ind. izst. 1972, ALA izst. 1967) uc.; zelta medaļa Parīzē, ZLKF godabalva 1966 e) Malmes mūzejā Zviedrijā uc. g) Toronto Kanādā.

DZENIS, Ēriks — sk. 124. lpp. a) 28. 5. 1925 Ozolos b) gleznotājs c) māc. LMA 1943 un J. Kugas un L. Liberta studijā Vācijā

d) ind. un kopizst. Kanādā un ASV (darbi godalgoti), arī ALA izst. 1967; pazīstams ar Kanādas baleta mākslin. gleznojumiem f) Kanādā no 1950, strādā komerciālās mākslas firmā g) Ontario Kanādā.

DZENIS, Rūdolfs — sk. 124. lpp. a) 30. 8. 1910 f) strādājis par žurnālu māksliniecisko iekārtotāju.

DZĒRVĪTIS, Arvīds — sk. 124. lpp. a) 7. 5. 1897 Rīgā — 12. 12. 1942 Rīgā c) b. LMA 1928 f) Rīgas valsts M amatn. skolas vad. 1932 — 1942; izdevumu: LATVIEŠU TAUTAS UZVALKI (1931), LATVIEŠU TAUTAS TĒRPI (kopdarbs 1936) uc. autors.

DZINTARS, Fricis — a) 29. 4. 1910 Liepājā b) gleznotājs un dekorātors c) māc. K. Slokas privātstudijā D-pilī, Sidnejas techn. kol. Austrālijā, b. komerc. M kursu Melburnas MI d) Austrālijas latv. KD izst. (no 1956), arī 1973; ind. izst. Sidnejā 1965; pied. austrāl. modernās M izst. Sidnejā un 1959 Parīzē g) Sidneja Austrālijā.

DZIRKALE, Elga — sk.: GŪTMANE.

EBERŠTEINS, Harijs — sk. 125. lpp. a) 21. 3. 1906 Liepājā — 19. 8. 1964 Karakasā, Venecuēlā b) portretists c) b. Beļģijas karal. Ak 1934 g) dzīvoja Venecuēlā.

EGLE, Arvīds — sk. 125. lpp. a) 3. 4. 1905 d) kopš 1934; darbi izst. arī Stokholmā 1946, Maskavā, Tallinā 1959 f) VMA doc. no 1948, vēlāk profesors (1968).

EGLĪTE (VĪKA), Hilda — sk. 156. lpp. a) 5. (7.?) 11. 1897 — 14. 2. 1963 Latvijā c) studiju ceļojums Itālijā 1938 d) no 1927; ind. izst. Rīgā 1940, 1959, 1960, Dobelē 1960.

EGLĪTE, Māra — sk.: ABERMĀNE.

EGLĪTE (JANELSĪŅA), Veronika — sk. 129. lpp. a) 20. 5. 1910 d) kopizst. Vācijā (pie Nirnbergas) 1948, Zviedrijā 1970 f) ilustrējusi latv. apgādu grāmatas g) Kalifornija ASV.

EGLĪTE, Vilma — c) Kvīnsa (Queens) kolledžā Ņujorkā 1964 BA (mākslas vēsturē).

EGLĪTIS, Andrejs — sk. 125. lpp. a) 1915 — 1941 Latvijā.

EGLĪTIS, Anšlavs — sk. 125. lpp. a) 14. 10. 1906 f) darbojies kā rakstnieks un filmu kritiķis, ilustrējis savas grāmatas g) Kalifornija ASV.

EGLĪTIS, Arturs — a) 30. 8. 1907 Pliskavā b) dekorātors c) b. Ļeņingradas MAk 1930 d) pied. izst. no 1938 f) Valsts M mūzeja dir. 1945 — 1954, pēc tam dir. vietn. līdz 1965; publicējis latviešu mākslinieku monografijas g) Latvija.

EGLĪTIS, Kārlis — sk. 125. lpp. a) 28. 9. 1906 — 1950 (ne 1948) d) kopizstādēs Rīgā 1941, 1947.

EGLĪTIS, Laimonis — a) 1929 Asītē b) gleznotājs c) J. Jablovskā mācekļi; Tailera (Tyler) MSk Filadelfijā (ASV) BFA, MFA d) pied. latv. un amerik. izst. 1965, 1967, 1972, 1973, 1975, Torontō 1966; atzin. balva Klīvlendā 1970; ind. izst. 1967, 1971 f) māca glezniecību un zīmēšanu Kotonsvilas kol. Merilendā, ASV g) Kotonsvila ASV.

EIZE, Dagmāra — a) Jēkabpilī b) gleznotāja c) b. Vašingtonas MSk ASV d) ind. izstādes Čikāgā; pied. latv. kopizst. 1965, 1968, 1975; atzinības raksti g) Čikāga ASV.

EIZIŅA, Maija — a) 1946 b) gleznotāja c) māc. daiļamatn. skolā Stokholmā 1965—1967 un Zviedrijas MAK no 1967 d) zviedru jauno gleznotāju uc. izst. 1967, 1968, 1970 Stokholmā un latv. kopizst. Ekšē 1971; ind. izst. Stokholmā 1970 f) Reinholda Kalniņa paid. I stipendiāte 1970 g) Zviedrija.

ELBFASS, Jēkabs Indriķis — sk. 125. lpp. a) m. 1664.

ELIASA, Maija (dz. 1889) — sk.: CIELĒNA.

ELIASA, Maija (dz. 1924) — sk.: TERPILOVSKA.

ELIASA (KALNIŅA), Marta — sk. 125. lpp. a) 11. 9. 1911 — 1958 d) kopizst. Rīgā 1945, 1947, piemiņas izst. 1959.

ELIASS, Gederts — sk. 125. lpp. a) 23. 9. 1887 (ne 1889) — (miris Latvijā 1975?) d) no 1919; darbi izst. arī ārzemēs.

ELKSNĪTE, Skaidrīte — a) 1929 b) gleznotāja c) b. VMA 1965 d) Liepājā 1970, 1972, 1975 g) Latvija.

ELLERS, Ēriks — a) 1924 b) keramiķis c) b. VMA 1957 g) Latvija.

ELMANE, Rudīte — c) Ziemeļrietumu U Evanstonā, Ilinojā, ASV 1966 BA (mākslas vēsturē).

ELTERMANE, Anna — a) 1929 b) dekorātore c) b. VMA 1958 d) Liepājā 1972, 1975 g) Latvija.

ELTERMANIS, Jānis — a) 1928 b) gleznotājs d) Liepājā 1975 g) Latvija.

ENDELMANE, Vita — a) 17. 1. 1933 Cēsīs b) gleznotāja c) b. Devenportas techn. kol. MSk Tasmānijā; studiju ceļojumi 1960 Austrālijā, ASV, Eiropā, Kanādā, 1974 ASV, Jaunzēlandē, Kanādā d) 4 ind. izst. (Devenportā 1973, 1976, Adelaidē 1974, Ņukāslā 1975); pied. latv. kopizst. Austrālijā (1961, 1973); godalgas austrāl. mākslinieku izstādēs g) Devenporta Tasmānijā, Austrālijā.

ENDZELĪNA, Līvija — a) 30. 10. 1927 Rīgā b) gleznotāja c) māc. LU arhitektūras fak. 1946—1948 un VMA 1948—1953 d) kopš 1960; darbi izst. arī Austrumvācijā f) Jāņa Endzelīna meita g) Latvija.

ERDMANE (SPOĢE), Vija — b) gleznotāja, grafiķe, dekorātore c) b. Sidnejas techn. kol. mākslas klasi 1961 d) ind. izst. Sidnejā 1959,

1963, 1964, 1967, 1974; godalgas 1963 un vēlāk (arī 1975); pied. gan-drīz visās KD izst. kopš 1959 e) priv. kolekcijās f) bijusi mācībspēks Sidnejas techn. kol.; Sidnejas latv. teātra dekorātores g) Sidneja Aus-trālijā.

ĒRGLIS, Gastons — a) 6. 11. 1923 b) gleznotājs, ilustrators c) māc. pie L. Svempa Rīgā un J. Šternberga grafikas studijā Vācijā d) pied. kopizstādē Melburnā 1956 un 1968 g) Austrālija.

ĒRGLIS, Jānis — a) 13. 9. 1891 Saukā — 17. 8. 1964 Rīgā b) glez-notājs un pedagogs c) b. Štiglica MSk Pēterpilī 1915 d) pied. izstādēs no 1928 f) zīmēš. skolotājs Kuldīgā 1925—1927, Rīgā 1927—1944, arī LMA un VMA mācībspēks 1936—1947, 1960—1963; RLMV pedagogs un direktors 1947—1953.

ĒRIKSONE, Ausma — a) 1928 Rīgā b) gleznotāja c) māc. Dei-tonas MI un priv. studijās d) KF kopizst. 1968 g) Deitona Ohaiō, ASV.

ĒRNA, Ingrīda — sk. 125. lpp. a) 1919 Minskā, Baltkrievijā (ne Alūksnē) b) portretiste c) mācījusies vispirms Parīzē, vēlāk arī K. Brencēna studijā Rīgā d) ind. izst. ik otro gadu; pied. daudzās KD izst. e) priv. kolekcijās Anglijā, ASV, Austrālijā, Holandē, Vācijā g) Adelaide Dienvidaustrālijā.

ERVĪNS, Antons — a) 1921 Tukumā b) gleznotājs c) māc. pie J. Tilberga Rīgā; Oregonas U (ASV) 1961 MFA d) ind. izst. ASV 1972; kopizst. ASV 1973, 1975 g) Orinda Kalifornijā, ASV.

EŠMITS, Fricis — sk. 125. lpp. a) 1892.

EZERGAILE, Dzidra — sk. 125. lpp. a) 11. 4. 1926 c) b. VMA 1956 d) piedalījusies izstādēs Rīgā uc.

EZERŅIEKS, Gunārs — a) 1932 b) gleznotājs c) b. VMA 1962 d) Liepājā 1975.

FEDERS, Jūlijs — sk. 125. lpp. a) 19. 6. 1838 — 1. 2. 1909 Krie-vijā.

FILICIS, Zigurds — a) 1924 b) akvarelists c) b. VMA 1954 d) Liepājā 1972, 1975 g) Latvija.

FILKA, Alberts — sk. 125. lpp. a) 1891 — 1938.

FIŠERS, Harijs — sk. 125. lpp. a) 1918.

FOLKMANIS, Indulis — a) 1939 b) tēlnieks c) b. VMA 1965 d) D-pilī un Liepājā 1972, 1973 e) Raiņa pieminekļa D-pilī autors (1966) g) Latvija.

FORŠŪ, Elza — sk.: DRUJA.

FRAIJA (FRY, dz. CILINSKA), Laila — c) Nebraskas U (ASV) 1956 BFA.

FRANKS, Jānis — b) dziedonis un gleznotājs c) b. Latvijas kon-servātoriju d) gleznot. kopas Okera izst. 1967 g) Brisbena Austrālijā.

- FREIBERGA, Otomija — sk. 125. lpp. a) 19. 5. 1903.
 FREIBERGS, Andris — a) 1938 b) dekorātors c) b. VMA 1965
 g) Latvija.
- FREIMANE, Ingrīda — sk.: SMITA.
 FREIMANIS, Kārlis — sk. 125. lpp. a) 4. 7. 1909 d) no 1929;
 pēdējā laikā pievērsies stikla glezniecībai f) no 1945 skolot. RLMV.
 FREIVALDE, Ilze — sk.: LOKSLEJA.
 FRĪDBERGA (BAUMANE), Biruta — sk. 119. lpp. a) 6. 6. 1922
 d) kopš 1956.
- FRIDRICHSONS, Kurts — sk. 125. lpp. a) 7. 9. 1911 d) no 1932;
 ind. izst. Rīgā 1939 un 1967; darbi izst. arī Polijā, Rumānijā, Somijā,
 Zviedrijā.
- FURMANS (FŪRMANIS, FŪRMANS), Meijers (Meiers) — sk.
 126. lpp. a) 1921 f) RLMV direktors 1953—1959.
- GAILIS, Jānis — sk. 126. lpp. a) 19. 10. 1903 Pērkonē — 2. 7.
 1975 Ņujorkā c) b. LMA 1932 d) ind. izst. Latvijā, Vācijā, Francijā
 (Parīzē), Kanādā un ASV; pied. daudzās kopizst.; ZLKF godabalva
 1960, starpt. atzinība un godalga Briselē, Beļģijā 1974 g) dzīvoja Ņu-
 jorkā, ASV.
- GAILĪTIS, Aleksandrs — sk. 126. lpp. a) 1907.
- GALENIECE, Rasma — sk.: KAMPARA.
- GAŅOKALNS, Visvaldis — a) 1933 b) akvarelists d) ind. izst.
 1969; pied. izst. Jelgavā 1970—1972, 1975 g) Latvija.
- GAUJA, Mārtiņš — a) 22. 4. 1915 Rīgā b) grafiķis un mākslas
 kritiķis c) māc. Rīgas tautas A. mākslas studijā un priv. studijās Lat-
 vijā un Vācijā d) no 1957 pied. austrāl. M izst. (1. godalga grafikā 1960);
 ind. izst. Sidnejā 1958, 1960, 1964; pied. gandrīz visās KD izst. Austrā-
 lijā 1956—1972 e) Mosmena M galerijā Sidnejā uc. f) Latvijā darbo-
 jies kā karikatūrists, Vācijā grāmatu ilustrātors g) Sidneja Austrālijā.
- GAUMIGS, Tālvāldis — sk. 126. lpp. a) 1930 f) rūpniecības
 mākslas katedras vadītājs VMA.
- GEDROVICS, Jānis — b) gleznotājs c) latv. kopizst. Filadel-
 fijā, ASV 1974 g) Kvēkertauna Pensilvānijā, ASV.
- GEISTAUTE, Berta — b) gleznotāja un daļamatniece d) ALA
 KB izst. Čikāgā un Ņujorkā 1965, KF izst. 1968, 1975; ind. izst. 1970
 g) Mineapolisa ASV.
- GEISTAUTE, Erna — sk.: KOVAĻEVSKA.
- GEISTAUTS, Miķelis — sk. 126. lpp. a) 15. 12. 1910 d) ind.
 izst. ASV un Kanādā (arī 1970); kopizst. Vācijā (Fišbachā 1948 uc.),
 ASV (ALA izstādēs 1965, 1967, KF izstādēs 1968, 1973, 1975, Kanādā
 (1966) uc. f) Vācijā apmācījis kara invalidus koka glezniecībā un varķaļu

mākslā; ASV māca tēlniecību un veidošanu Augsburgas kolledžā Mineapolisā g) Mineapolisa ASV.

GERNATOVSKA, Zelma — sk.: BELTE.

GLAUDĀNS, Pāvils — sk. 126. lpp. a) 10. 12. 1915 — 1968 d) no 1946 kopizst. Rīgā, 1959 Maskavā.

GOBA, Nora — sk.: SALETESA.

GOĢE, Biruta — a) 1926 b) dekorātore c) b. VMA 1954 g) Latvija.

GOLDE, Mirdza — sk.: JABLOVSKA.

GOLDMANIS, Kārlis — sk. 126. lpp. a) 17. 7. 1921 f) darbojies par grāmatu māksliniecisko iekārtotāju.

GOLDŠTEINA, Asja (ne Agaida) — sk. 126. lpp. a) 1922.

GORSKIS, Eduards — sk. 126. lpp. a) 30. 8. 1901 d) kopizst. Rīgā 1947—1950.

GORSVĀNS, Jānis — a) 6. 5. 1930 Rēzeknes tuvumā b) gleznotājs, grafiķis un rakstnieks c) b. Šunārda (Chouinard) MSk Losandželosā, ASV 1957, turpinājis studijas 1958 d) amerik. un latv. kopizst. Losandželosā, ASV f) ilustrējis latv. izdevumus g) ASV.

GRANTA (RUBAUMA), Ilga — sk. 147. lpp. a) 1926.

GRANTS, Viesturs — sk. 126. lpp. a) 31. 1. 1926 Rīgā c) b. VMA 1952 (ne 1951) d) kopizstādēs Rīgā.

GRASIS, Tenis — sk. 126. lpp. a) 3. 1. 1925 d) pied. izstādēs kopš 1951 f) VMA mācībspēks 1968.

GRASMANE, Lilija — b) gleznotāja c) b. VMA 1948 f) VMA paidagoģiskās nodaļas mācībspēks.

GRASMANIS, Laimdonis — sk. 126. lpp. a) 12. 5. 1916 Krievijā — 1970 d) kopš 1937; darbi izst. arī ārzemēs; ind. izstāde 1966 Rīgā f) strādāja Drāmas teātrī un Rīgas kinostudijā.

GRAUBICA, Rīta — c) Ričmondas profes. I Virdžīnijā, ASV 1965 BA (modes mākslā, ļoti sekmīgi).

GRAUDIŅA, Guntra — b) akvarelīste d) kopizst. Klīvlendā 1966 g) Klīvlenda Ohaiō, ASV.

GRAVA (KAMPE), Sarmīte — a) 1938 Rīgā b) gleznotāja c) Ročesteras technol. I 1961 BFA; maģistres grads M paid. d) latv. kopizst. ASV (KF izst. 1968, 1973, LI izst. 1975) uc. g) Leonija ASV.

GREBŽE, Oto — sk. 126. lpp. a) 9. 8. 1910 d) ALA kopizstādē Čikāgā un Ņujorkā 1965 f) biogrāfiju sk.: A XV 170.

GRIBUSTE, Dagmāra — c) Mekmastera U Kanādā 1965 BA (mākslas zinātnē).

GRICEVIČS, Harijs — sk. 126. lpp. a) 23. 4. 1921 d) liela apmēra sienasgleznojumi g) Vinevuda Pensilvānijā, ASV.

GRIGORS, Reinholds — b) gleznotājs d) latv. izst. Ņujorkā 1958.
GRĪKIS, Arnolds — sk. 126. lpp. a) 19. 11. 1908 d) kopizstādēs Rīgā 1945—1947, 1957.

GRĪKIS, Vilhelms — a) 13. 10. 1898 Rīgā b) grafiķis un gleznotājs c) māc. Štiglica MSk Pēterpilī d) Latvijā pied. visās 35 NMV un KF izst.; Vācijā 1948 f) no 1949 dzīvo ASV, kopš 1953 strādā privātā firmā par komerciālo mākslinieku.

GRĪNA, Ināra — c) Preta (Pratt) I (ASV) 1964 BFA.

GRĪNA, Māra — b) dekorātore, sīktēlniece c) stud. medicīnu d) KF izstādēs ASV 1968, 1973 g) Sevenhilsa Ohaiō, ASV.

GRĪNA, Rūta — b) gleznotāja d) pied. kopizstādē Stokholmā 1945 g) Stokholma Zviedrijā.

GRĪNBERGA, Ingrīda — c) Rodailendas MSk Providensā 1968 BFA (ļoti sekmīgi); Krenbrukas (Cranbrook) MAK Blumfildā, Mičiganā (ASV) 1970 MFA.

GRĪNBERGA, Māra — c) Mūra (Moore) MK Filadelfijā (ASV) 1968 BFA.

GRĪNBERGA, Rasa — sk.: KALNIŅA.

GRĪNBERGS, Hermanis — sk. 126. lpp. a) 29. 9. 1888 — 9. 12. 1928.

GRĪNBERGS, Teodors (dz. 1876) — sk.: ZAIKALNS.

GRĪNBERGS, Teodors — a) 1916 Rīgā b) gleznotājs c) māc. Ontario MK un priv. studijās d) kopizst. Zviedrijā, Kanādā un ASV; ind. izstādes Torontō 1960, 1965 g) Toronto Kanādā.

GRĪNFELDE, Milda — sk. 128. lpp. a) 1881 — 1966 d) kopizst. Rīgā 1943, 1945.

GRĪNS, Ervīns — sk. 128. lpp. a) 1. 1. 1925 Rīgā c) māc. reklāmas un liet. MSK Stokholmā f) veidojis grāmatu iekārtojumu latviešu apgādiem, zīmējis karikatūras g) Zviedrija no 1945.

GRĪNS, Haralds — a) 5. 7. 1896 Liepājā b) arhitekts un gleznotājs c) stud. arhitektūru LU, b. Ķījevas MSK 1919 d) NMV izst. Rīgā, vēlāk Vācijā (Hānavā 1946, Visbādenē), ASV (divas 1. godalgas); arī ind. izstādes f) bijis zīmēšanas skolotājs.

GRĪNVALDS, Ernests — a) 1899 Rīgā — 28. 2. 1942 b) grafiķis, gleznotājs, kinorežisors c) māc. Tallinas MSK un Maskavā f) gleznojis dekorācijas latv. teātrim Maskavā 1922—1928, bijis režisors hronikas filmu studijās; ilustrējis latv. padomju izdevumus.

GRĪNEVIČS, Romualds — sk. 126. lpp. a) 1908.

GRĪSLE, Ināra — sk.: BĒRZIŅA.

GROŠBERGA, Anna — a) 1899 Šķībē b) grafiķe c) b. LMA 1932 g) Hemloka Mičiganā, ASV.

GROSVALDS, Jāzeps — sk. 128. lpp. a) 25. 4. 1891 Rīgā — 1. 2. 1920 Parīzē d) piemiņas izst. Stokholmā 1975 e) Rīgas mūzejos un priv. kolekc.; vairums mākslinieka tuvinieku īpašumā Stokholmā un Parīzē.

GROTE, Jānis — a) 2. 6. 1938 Rīgā b) grafiķis c) Kalifornijas U Losandželosā BA (grafikā).

GROTUSS, Kārlis — a) 17. 1. 1884 — 16. 1. 1951 Dillingenā, Vācijā b) gleznotājs c) māc. Štiglica MSk Pēterpilī.

GRŪBE, Edvards — a) 1935 Rīgā b) gleznotājs c) b. VMA 1961 g) Latvija.

GRŪBE, Kārlis — a) Ēvelē b) gleznotājs c) b. LMA d) ind. izst. Portlendā, Oregonā, ASV 1972.

GRUNDBERGA, Gaida — sk. 128. lpp. a) 29. 12. 1928 Kurmāļē.

GRUNDE, Atis (Oto) — sk. 128. lpp. a) 4. 12. 1907 d) pied. izst. Latvijā, Vācijā (1948), Austrālijā, ASV (1963, 1968, 1972) f) dekorātors televīzijas raidītājā, teātros un Metropolitanā operā Ņujorkā g) Ņujorka ASV.

GRUZDIŅŠ, Artemijs — sk. 128. lpp. a) 1825—1891 c) mākslinieka gradu ieguvis Pēterpils MAK.

GRUZE, Elza — a) 1913 Engurē b) tēlniece c) b. Kūpera (Cooper) MSk Klīvlendā (ASV), papild. Klīvlendas MI d) pied. latviešu kopizst. 1965—1968, LI izst. 1975 g) Klīvlenda Ohaiō, ASV.

GRUZĪTE, Aina — b) gleznotāja d) latv. kopizstādē Klīvlendā 1966 g) Klīvlenda ASV.

GRUZĪTE, Emīlija — a) 7. 9. 1873 — 1945 janvārī b) gleznotāja c) māc. V. Purviša studijā d) pirmā izst. Rīgā 1903, pēc tam 1905, 1907, 1909 un 1912.

GRUZĪTE, Maija — a) 1940 Latvijā b) gleznotāja un tēlniece c) Klīvlendas MI: BFA; Kentas stāta U: MA (tēlotājā mākslā) d) ind. izst. un kopizst. ASV un Kanādā (1965—1968, 1973, 1975), vairāki apbalvojumi e) Ohaiō mūzejos un priv. kolekc. f) mākslas galerijas īpašniece g) Klīvlenda ASV.

GUBIŅA (BENCONE), Indra — a) 8. 8. 1927 Līvberzē b) rakstniece un mākslas vēsturniece c) b. Toronto U 1963 (mākslas vēsturē); 1968 BS (bibliotēku zinātnēs).

GULBE, Antonija — a) 1930 b) tēlniece c) b. VMA 1965 f) strādā kā juveliere g) Latvija.

GULBE, Ērika — sk.: LEMKE.

GULBE, Helāra — c) Ohaiō stāta U 1973 BA (mākslas vēsturē).

GULBE, Ināra — a) 1935 b) rūpn. māksliniece c) b. VMA 1967 (metallkalumu mākslā) g) Latvija.

GULBE, Pārsla — b) gleznotāja d) latv. kopizst. Vācijā 1948, Ņujorkā 1958.

GULBIS, Aivars — a) 14. 1. 1933 Lēdurgā b) tēlnieks c) b. VMA 1959 e) K. Zemdegas darinātā Raiņa pieminekļa atveidojuma līdzautors (Rīgā 1965) g) Latvija.

GUSĀRS, Arvīds — sk. 128. lpp. a) 1906 d) kopizst. Rīgā 1945, 1947.

GŪTMANE-DZIRKALE, Elga — b) akvarelīste c) b. Kolumbijas U Ņujorkā mākslas paid. klasi d) kopizst. Ņujorkā 1969.

GŪTMANIS, Valdemārs (Voldemārs) — sk. 128. lpp. a) 23. 10. 1904 c) b. LMA 1942 d) kopizst. Vācijā 1946, ind. izst. ASV 1960, 1972 e) priv. kolekc. Eiropā, Austrālijā, Amerikā g) Mineapolisa ASV.

ĢELZE-OZOLIŅA, Ingrīda — a) 1947 Viļakā b) mākslas keramiķe c) b. VMA 1971 f) skolotāja Liepājas liet. M vidussk. g) Latvija.

ĢEŅĢERIS, Miķelis — a) 1924 Aulejā b) gleznotājs c) māc. Austrumsidnejas techn. kol. d) ind. izst. Sidnejā 1954, 1957, 1960—1962, 1964, 1965, 1972; pied. KD kopizst. 1959, 1968, 1973 g) Sidneja Austrālijā.

ĢĒRMANE, Regīna — sk.: JAUGIETE.

ĢINTERS, Raimonds — a) 1913 b) ārsts un akvarelīsts d) ind. izstādes 1969, 1973 g) Latvija.

HĀGENA (HAGEN, dz. ANNUS), Anna — a) 22. 10. 1937 Rīgā b) tēlniece, grafiķe, dekorātore c) Preta (Pratt) I Ņujorkā 1962 BS (mākslas pēdāgoģijā), 1964 MFA d) kopš 1958 kopizst. ASV un Kanādā (arī 1967, 1968, 1972, 1973, 1975) e) priv. kolekc. ASV g) Ņujorka ASV.

HAMILTONA (BALTIŅA), Ūve — c) Mekalestera kol. Sentpōlā, Minesōtā (ASV) 1970 BA (mākslas vēsturē).

HARTMANIS, Kārlis — sk. 128. lpp. a) 26. 8. 1874 — ?

HARTMANIS, Normunds — sk. 128. lpp. a) 19. 4. 1924 f) darbojas latv. un zviedru apģādos par grāmatu uc. izdevumu iekārtotāju un ilustrētāju g) Stokholma Zviedrijā.

HEIMRĀTE, Frīda — a) 15. 7. 1918 Maskavā b) keramiķe c) b. VMA 1951 d) pied. izst. kopš 1951; darbi izst. Beļģijā, Rumānijā uc.; godadiploms Prāģā 1962 g) Latvija.

HEIMRĀTS, Rūdofls — a) 20. 7. 1926 Bēnē b) keramiķis, tekstilmākslinieks c) b. RLMV aušanas nod. 1948 un VMA keramikas nod. 1954 d) pied. izst. no 1956; darbi izst. arī Austrijā, Polijā, Rumānijā uc. f) bijis pēdāgogs RLMV 1948—1961, pēc tam VMA tekstilmākslas nodaļas vadītājs, docents (1968) g) Latvija.

HELMŪTE (JAUNARĀJA), Valentīna — sk. 130. lpp. a) 1926 (ne 1928).

HENŠA, Eiženija — sk. 128. lpp. a) 21. 11. 1922 c) b. VMA 1950 d) no 1950; ind. izst. 1974; darbi izst. arī Argentīnā, Brazīlijā, Čīlē, Somijā, Zviedrijā uc.

HERLINGA, Brigita — sk.: BĒRZIŅA.

HERMANOVSKIS, Askolds — a) 1913 — 1967 Ņujorkā b) arhiteksts un gleznotājs.

HERMANOVSKIS, Egils — sk. 128. lpp. a) 1918 d) kopizst. Eslingenā, Vācijā 1946.

HERMANOVSKIS, Gunārs — sk. 128. lpp. a) 8. 6. 1914 — 4. 1. 1969 Latvijā c) b. VMA 1948 d) kopizst. Rīgā 1941, 1957, 1959.

HERNDORFS, Egons — sk. 128. lpp. a) 20. 9. 1934 Rīgā c) māc. arī priv. studijās, b. Štutgartes valsts MAk; brīvmākslinieka grads Virtembergā, Vācijā 1961 d) pied. izst. Vācijā un ASV (arī 1963, 1968) f) bijis zīmēš. skolot. Minsteres latv. skolā g) Ludvigsburga Vācijā.

HERTELE-KRAUZE, Izolde (pseudonims: Guna IKONA) — a) Latvijā b) gleznotāja un dzejniece c) stud. dabzinātnes LU un M. L. Svempa studijā, papild. glezn. Vācijā un Kanādā d) PBLA KF izst. Klīvlendā 1973, Sietlā 1975 g) Toronto Kanādā.

HIBNERE, Valentīna — a) 1926 b) mākslas pedagoge f) VMA pedagogiskās nodaļas vadītāja (1968) g) Latvija.

HIRŠS, Arvīds — sk. 128. lpp. a) 27. 10. 1918 d) kopizst. Rīgā 1954 g) Latvija.

HIRŠS, Ivars — sk. 128. lpp. a) 11. 7. 1931 b) gleznotājs un grafiķis c) Rodailendas zīmēš. skolā (Rhode Island School of Design) 1954 BFA; Kalifornijas MSk (California College of Arts and Crafts) MFA; māc. arī privāti d) ind. izst. Ņujorkā un Sanfranciskō, kopizst. Čikāgā 1962, Sietlā 1975 e) priv. kolekc. g) Sanfrancisko ASV.

HOFMANE, Helēna — a) 1931 Pildā b) grafiķe, mākslas fotografe d) ind. izst. Losandželosā 1975, pied. kopizst. Sietlā 1975 g) ASV.

HŌKEJA (HAWKEY, dz. ŠMUDZE), Biruta — c) Sirakūzu U (ASV) 1957 BA (mākslas vēsturē).

HŪNS, Kārlis — sk. 128. lpp. a) 13. 12. 1830 (ne 1831) — 28. 1. 1877.

IEVIŅŠ, Kārlis — sk. 129. lpp. a) 10. 3. 1888.

IGALA, Dagmāra — a) 1930 Rīgā b) gleznotāja, grafiķe c) māc. pie F. Milta un Ņujorkas M studentu līgā; stud. literātūru Kolumbijas U d) četras ind. izst. (līdz 1973); pied. latv. kopizst. ASV un Kanādā 1966—1969 e) F. Dikinsons U kol. un priv. kolekc. g) Ņujorka ASV.

IKONA, Guna — sk.: Izolde HERTELE.

ILTNERIS, Edgars — sk. 129. lpp. a) 3. 2. 1925 d) pied. izst. no 1956; darbi izst. arī Austrumvācijā, Itālijā, Polijā uc. f) VMA doc. kopš 1963; valsts prēmija 1965 g) Latvija.

ILVESA-TEMMERE, Anna — c) Nebraskas U (ASV): BFA.

INDĀNS, Pēteris — a) 1947 Vācijā b) gleznotājs c) b. Kōlfiļdas (Caulfield) techn. kol. Melburnā, māc. pie K. Medņa, stud. M paid. d) ind. izst. Melburnā 1972; pied. JD izst. uc. g) Melburna Austrālijā.

INDUSA (MUCENIECE), Marija — sk. 129. lpp. a) 17. 8. 1904 Rojā — 26. 10. 1974 Upsalā, Zviedrijā d) daudzās kopizst. Zviedrijā 1945—1968 uc.; ind. izst. Zviedrijā 1948, 1955, 1966 f) ilustrējusi latviešu grāmatas.

INDUSS, Jānis — sk. 129. lpp. a) 26. 8. 1907 d) izst. Latvijā, ASV, Francijā, Vācijā, Zviedrijā; ind. izst. Latvijā, Beļģijā, Zviedrijā (1957, 1958) e) Francijas nac. M mūzejā uc. g) kopš 1944 Zviedrija.

INGISTE-KURSĪNSKA, Ārija — a) mirusi 1946 aprīlī Vācijā b) grafiķe c) stud. LU arhitektūras fak. Purvīša un Tilberga tēlot. M darbnīcā.

IRAIKA, Melita — a) 1945 Austrijā b) gleznotāja c) stud. Cincinnati MAK ASV d) pied. latv. kopizst. ASV (1966, 1967) g) Cincinnati Ohaiō, ASV.

IRBE, Valdemārs (Voldemārs) — sk. 129. lpp. a) 13. 11. 1893 — 1944 oktobrī e) Valsts M mūzejā Rīgā.

IRBĪTIS, Pauls — sk. 129. lpp. a) 1890 — 1937 (ne 1940).

IVANOVA-KOSTINA, Zinaīda — a) 1915 Rīgā b) gleznotāja c) māc. VMA līdz 1951 d) kopizst. Rīgā 1955, 1956, 1959 g) Latvija.

IVANOVIS, Miķelis — a) 5. 7. 1927 Kapiņos b) mākslas zinātnieks c) b. LVU 1950 f) latv. M vēstures pedagogs VMA 1950—1960, latv. mākslinieku monografiju autors g) Latvija.

ĪVANS, Augusts — a) 27. 1. 1895 Palsmanē — 8. 4. 1975 Denverā, ASV c) b. Penzas MSk 1919, LMA 1922 f) 1919—1922 Orlas MSk vad.; Latvijā darbojies žurnālistikā; ar 1953 antīko priekšmetu un gleznu restaurators Denverā, ASV.

ĪVANS, Mārtiņš — a) 1924 Rīgā b) gleznotājs c) māc. Matisona un Tilberga studijā d) pied. KD uc. izst. g) Brisbena Austrālijā.

IVAŅICKIS, Staņislavs — sk. 129. lpp. a) 13. 4. 1908 d) kopizst. Rīgā no 1941, arī Maskavā (1946, 1947).

IVSIŅŠ, Jānis — a) 18. 6. 1942 Rīgā b) rūpniecības mākslinieks c) māc. Ontario MK liet. dekor. mākslu f) kopš 1964 strādā savā speciālitātē g) Kanāda.

JABLOVSKA (GOLDE), Mirdza — sk. 126. lpp. a) 27. 12. 1916 d) Rīgā 1949, 1950, 1957 g) Latvija.

JABLOVSKIS, Jānis — sk. 129. lpp. a) 1901 — 1965 ASV d) ind. izst. un kopizst. Latvijā, Vācijā, ASV; darbi izst. arī ALA izst. 1967.

JAKOBSONS, Valdemārs — sk. 129. lpp. a) 1899.

JAKUBS, Vilhelms — sk. 129. lpp. a) 11. 3. 1899 — 1942 d) ind. izst. Maskavā 1937.

JANELSINA, Veronika — sk.: EGLĪTE.

JANIS, Leo — sk.: BRIEDĪTIS.

JANITĒNA, Alda — c) Gvelfas U Ontariō, Kanādā 1974 BFA (ļoti sekmīgi).

JANKE, Felicita — sk.: PAUĻUKA.

JANKEVIČS, Teodors — sk. 129. lpp. a) 1917 d) kopizst. Rīgā 1950.

JANSONE, Antra — c) Mineapolisas MI 1965 BFA (glezniecībā).

JANSONS, Andrejs — a) 1937 b) tēlnieks c) b. VMA 1961 g) Cēsis Latvijā.

JANSONS, Andris — a) 1. 3. 1939 Liepājā b) gleznotājs c) autotodakts d) austrāl. mākslin. izst. un KD izst. Sidnejā 1973 f) nodarbojas tikai ar glezniecību g) Sidneja Austrālijā.

JANSONS, Gunārs — c) Preta (Pratt) I Bruklinā, ASV 1966 BFA.

JANSONS, Guntis — b) gleznotājs d) pied. kopizst. Sidnejā 1975.

JANSONS, Ivars — a) 1939 Latvijā b) gleznotājs, tēlnieks c) stud. architektūru, māc. priv. studijā d) KD izst. Adelaidē 1960 (1. godalga), 1967; trešā ind. izst. 1975 e) priv. kolekc. f) mākslas inžinieris g) Adelaide Austrālijā.

JANSONS, Juris — a) 17. 5. 1924 b) grafiķis, ilustrātors c) māc. LMA g) Latvija.

JANSONS, Kārlis — sk. 129. lpp. a) 23. 4. 1896 d) kopš 1926 f) no 1947 VMA tēlniecības katedras docents, vēlāk profesors.

JANSONS, Ralfs — a) 1946 b) gleznotājs d) Jelgavā 1970 g) Latvija.

JANSONS, Rūdolfs — sk. 129. lpp. a) 23. 4. 1911 d) kopizst. Rīgā uc. f) darbojies Rīgas teātros, ilustrējis grāmatas un žurnālus.

JANSONS, Voldemārs — sk. 129. lpp. a) 1912 (ne 1904) c) b. LMA 1943 d) ind. izst. Filadelfijā 1972 un agrāk, pied. kopizst. Latvijā, Vācijā un ASV (arī 1965, 1967, 1968); ZLKF godabalva 1958 g) Filadelfija ASV.

JANŠEVSKA, Valija — sk. 129. lpp. a) 30. 8. 1910 d) kopizst. Rīgā no 1949, Maskavā 1950, 1955, 1957.

JANUMA, Aija — c) Preta (Pratt) I Bruklinā (ASV) 1970 BFA.

JAUĢIETE (ĢĒRMANE), Regīna — a) 14. 2. 1923 Rīgā b) tēlniece, keramiķe c) stud. arhitektūru LU un Vācijā, keramiku māc. techn. kol. Sidnejā, tēlniecību Adelaides MSk un priv. studijās d) pied. izst. Austrālijā (arī KD izst. Adelaidē 1957); godalga tēln. austrāliešu mākslin. izst. 1957 uc. f) skolot. vidussk., lektrise keramikā MSk Adelaidē, vairākkārt M darbu vērtētāja austrāl. izst. g) Adelaide Austrālijā.

JAUNARĀJA, Irma — sk. 130. lpp. a) 19. 6. 1907 — 1972 d) kopizst. Rīgā no 1941, Maskavā 1943.

JAUNARĀJA, Valentīna — sk.: HELMŪTE.

JAUNARĀJS, Oļģerts — sk. 130. lpp. a) 24. 10. 1907 d) kopizst. Rīgā no 1941, Maskavā 1946 f) zīmēš. skolotājs 1938—1940, VMA asistents 1944—1950.

JAUNKALNIŅŠ, Jūlijs — sk. 130. lpp. a) 1866—1919 c) b. Štiglica MSk 1893, papild. Francijā un Vācijā 1894—1896 f) kopš 1896 bija Štiglica MSk mācītbspēks.

JAUNSUDRABIŅŠ, Jānis — sk. 130. lpp. a) 25. 8. 1877 — 28. 8. 1962 Kērbekā, Vācijā c) māc. Blūma zīmēš. skolā 1899—1904, Berlīnē pie L. Korinta 1908—1909 d) ind. izst. Rīgā 1905, 1908, Kaukazā 1916—1917.

JAUNZEME, Emīlija — b) mākslas zinātniece c) b. VMA 1965 f) VMA mākslas vēstures nodaļas mācītbspēks (1968).

JAUNZEME, Liene — c) Tempļa U Tailera MSk (ASV) 1975 BFA d) izst. Beverīnas vidusskolā (ASV) 1975.

JAUNZEMS, Alfrēds — a) 28. 5. 1912 Alūksnē b) akvarelists c) māc. Rīgas pilsētas teknikumā un amatn. skolas M klasē d) KF izst. Torontō 1966 g) Toronto Kanādā.

JAUNZEMS, Bruno — sk. 130. lpp. a) 17. 4. 1899 — 3. 7. 1956 Rīgā c) stud. arī arhitektūru LU 1920—1923 d) pied. izst. no 1935; piemiņas izst. Rīgā 1964 b) bijis VMA mācītbspēks 1946—1949.

JĒGENS, Ojārs — a) 9. 12. 1924 Rīgā b) gleznotājs un dzejnieks d) latv. kopizst. Ņujorkā 1958, 1965 uc. g) Čikāga ASV.

JĒGERS, Arturs — sk.: JŪRASTETERIS.

JĒGERS, Arvīds — sk. 130. lpp. a) 8. 8. 1922 c) b. VMA 1951 d) kopš 1951 f) Liesmas apgāda mākslinieciskais redaktors no 1952.

JĒGERS, Jānis — a) 24. 11. 1909 Apē b) gleznotājs c) māc. Rīgas pilsētas amatn. skolas daiļamatn. nod. d) pied. izst. Vācijā (Lībekā 1948), ASV (Klīvlendā 1973); ind. izstāde Londonā, Anglijā 1972 g) Londona Anglijā.

JĒGERS, Jūlijs — sk. 130. lpp. a) 10. 12. 1900 — 27. 11. 1954 f) sk. J. Soikāna apceri: JŪLIJS JĒGERS UN LATVIEŠU MĀKSLA (1966).

- JĒKABSONE, Nelda — sk.: TEIVENA.
- JĒKABSONS, Ādolfs — sk. 130. lpp. a) 1872.
- JĒKABSONS, Eduards — sk. 130. lpp. a) 1872.
- JODA, Velta — sk.: DIDRICHSONE.
- JOHANSONS, Kārlis — a) 1892 — 1929 b) gleznotājs c) mācī-
jies Penzas mākslas skolā.
- JUKUMSONS-JUKUMNIEKS, Gunārs — a) 9. 4. 1930 Liepājā
b) mākslas zinātnieks c) b. Liepājas liet, M vidussk. 1952 un VMA
1966 d) kopizstādē Rīgā 1958 g) Latvija.
- JULLA, Augusts — sk. 130. lpp. a) 1872 — 1958.
- JUNKERS, Aleksandrs — sk. 130. lpp. a) 21. 12. 1899 c) māc.
Rīgas tautas A. studijā 1928—1930 d) no 1929; ind. izst. Latvijā 1957,
1959, 1963; darbi izstādīti arī ārzemēs.
- JUPATOVŠ, Aleksejs — sk. 130. lpp. a) 18. 10. 1911 c) papild.
Parīzē d) no 1930 f) zīmēšanas skolotājs Rīgas skolās; vairāku
grāmatzīmju krājumu autors.
- JUREVIČS (JUREVIČIUS), Dzintars — b) gleznotājs c) b. Ade-
laides mākslas skolu f) skolotājs vidusskolā g) Austrālija.
- JUREVIČS (JUREVIČIUS), Vītauts — b) keramiķis c) b. Ade-
laides MSk f) skolotājs vidussk. g) Mauntgambjera Austrālijā.
- JURJĀNS, Gunārs — sk. 130. lpp. a) 29. 4. 1922 d) ind. izst.
Austrālijā (Sidnejā 1964, Melburnā); pied. ZO izst. (piecdesmitajos
gados), KD uc. kopizst. (godalga Melburnā 1956) 1959, 1972, arī Fran-
cijā un ASV e) priv. kolekc. g) no 1950 Austrālijā, dzīvo Melburnā.
- JURJĀNS, Kārlis — a) 1884 — 1951 b) grafiķis c) māc. Štiglica
MSk Pēterpilī un Blūma MSk Rīgā f) bijis mūzeju darbinieks g) dzī-
voja Latvijā.
- JURĶELIS, Eduards — sk. 130. lpp. a) 22. 7. 1910 d) no 1931;
ind. izst. 1959, 1962, 1967, 1968; darbi izst. arī ārzemēs.
- JŪRMALA, Elmārs — b) gleznotājs un tulkotājs d) latv. kop-
izst. Jenčepingā (Zviedrijā) 1958, Ņujorkā 1958, Klīvlendā 1963, Stok-
holmā 1968 g) Zviedrija.
- JURŠEVSKIS, Zigfrīds — sk. 130. lpp. a) 11. 3. 1910 Latvijā
(ne Polijā) c) b. Liepājas MSk, papild. Vācijā un Kanādā d) KF izst.
1973; reprezentējis Kanādu starpt. keramikas izst. Italijā 1960; god-
algots e) M krātvēvēs un priv. kolekc. f) Latvijā bijis Liepājas MSk
keramikas klases vad.; Torontō 1958 noorganizējis kursus ar 65 kur-
santiem g) Toronto Kanādā.
- JURĀSTETERIS (JĒGERS), Arturs — sk. 130. lpp. a) 4. 4. 1905.
- KAJAKA, Sofija — sk.: Rita ŠŪBERTA.

KAJAKĀ, Valda — a) Kundziņsalā b) grafiķe, mākslas vēsturniece c) māc. Stokholmas M amatn. skolā, stud. U d) latv. kopizstādē Jenčepingā, Zviedrijā 1958 g) Zviedrija.

KAKSIS, Jānis — a) 2. 9. 1926 b) gleznotājs c) māc. VMA līdz 1948 d) kopizst. Rīgā 1956, 1958 g) Latvija.

KAĶE, Olita — sk.: KĪNA.

KAĶIS, Juris — a) 1938 (1939?) Rīgā b) gleznotājs c) Ohaio stāta U mākslas kol.: MA; papild. Baulingrīna (Bowling Green) U; Kentas stāta U: MFA d) ind. izst.; pied. latv. kopizst. (1963, 1965, 1968, 1973, 1975) e) Kolumbusas M galerijā, ASV g) Kolumbusa ASV.

KALĒJS, Oskars — sk. 130. lpp. a) 24. 4. 1902 — 1944? d) kopizstādē Rīgā 1941.

KALĒJS, Oto — a) 1920 b) tēlnieks c) b. VMA 1950 f) Raiņa pieminekļa Majoros (1965) autors g) Latvija.

KĀLIS, Ernests — sk. 130. lpp. a) 9. 5. 1904 Rīgā — 1939.

KALMANE, Tamāra — b) gleznotāja c) latv. kopizst. Filadelfijā 1974 g) Filadelfija ASV.

KALME, Egils (Jānis OZOLIŅŠ) — a) 16. 8. 1909 Sarkanos b) gleznotājs, dekorātors un rakstnieks c) māc. LMA un Ņujorksitijas MK d) kopizst. Vācijā un ASV (1959); ind. izst. Ņujorkā 1952, 1954, 1966 e) Eiropas un Ņujorkas gleznu galerijās f) dekorātors un gleznotājs Menhetenas kol. M fak. Ņujorkā; dzīvo ASV kopš 1951 g) Ņujorka ASV.

KALMĪTE, Jānis — sk. 132. lpp. a) 2. 3. 1907 c) b. LMA 1935 d) ind. izst. Vācijā 1946, ASV 1972; pied. kopizst. Latvijā, Vācijā, Francijā, Zviedrijā, Kanādā, ASV (1965—1969, 1975); ZLKF godabalva 1965 e) Latvijas M mūzejos un daudzās priv. kolekcijās g) Mineapolisa ASV.

KALMĪTE, Lelde — a) 8. 5. 1946 Vācijā b) gleznotāja c) Čikāgas U 1968 BFA, 1973 MFA (glezniecībā); māc. tēln. Mineapolisas MK d) kopizst. ar tēvu Jāni Kalmīti Čikāgā 1969, ind. izst. Čikāgā 1972 f) mākslas pedagoge Čikāgas U g) Mineapolisa ASV.

KALNA, Ingrīda — sk. 132. lpp. a) 5. 10. 1910 d) no 1945.

KALNAVĀRNA, Elfrīda — a) 1905 Pēterpilī b) gleznotāja c) māc. R. Sutas studijā Rīgā d) pied. kopizst. Kanādā un ASV (1966—1968, 1973, 1975) e) priv. kolekc. Anglijā, Somijā, Vācijā, Kanādā, ASV g) Losandželosa Kalifornijā, ASV.

KALNENIEKS, Edvīns — a) 1939 b) gleznotājs c) b. VMA 1964 d) Jelgavā 1970—1972, 1975 g) Latvija.

KALNIŅA, Alīse — sk. 132. lpp. a) 12. 11. 1908 d) izst. Latvijā, Vācijā (1946), Kanādā, ASV (1965, 1966, 1973) g) Bikonsfīlda Kanādā.

KALNIŅA, Baiba — b) grafiķe un gleznotāja c) Čikāgas MI (Institute of the Art Schools) 1966 BFA, 1968 MFA d) ind. izst. Čikāgā 1972 f) mācībspēks Čikāgositijas kolledžā g) Čikāga ASV.

KALNIŅA, Dzintra — sk.: ŠĶERBELE.

KALNIŅA, Ieva — sk.: LOKERA.

KALNIŅA, Ingrīda — a) Vašingtonā, ASV c) Amerikāņu (American) U Vašingtonā 1974 BA (dekoratīvā mākslā) g) Vašingtona (Kolumbijas apg.) ASV.

KALNIŅA, Marta — sk.: ELIASA.

KALNIŅA (GRĪNBERGA), Rasa — a) 1936 b) tēlniece c) b. VMA 1962 d) Jelgavā 1970, 1971, 1975 g) Latvija.

KALNIŅA, Ruta — a) 17. 3. 1928 Rīgā b) grafiķe c) b. RLMV, stud. grafiku VMA 1948—1955 f) RLMV skolotāja (1960).

KALNIŅŠ, Alfrēds — a) 5. 6. 1906 Valmierā — 23. 11. 1971 Bredfordā, Anglijā b) gleznotājs un grafiķis c) māc. LMA grafikas meistardarbnīcā d) pied. kopizst., bijis stikla dekor. daļas vad. priv. firmā; izdevis biļetenu BRADFORDAS ZIŅAS g) dzīvoja Anglijā no 1947.

KALNIŅŠ, Alfrēds — a) 1921 b) akvarelists d) ind. izst. 1970, 1972 g) Latvija.

KALNIŅŠ, Arvīds — sk. 132. lpp. a) 25. 10. 1897.

KALNIŅŠ, Eduards — sk. 132. lpp. a) 25. 10. 1904 c) b. LMA 1932 (ne 1931) d) pied. izst. no 1927; darbi izst. arī Anglijā, ASV, Itālijā, Japānā, Kanādā uc.; bronzas medaļa Briselē 1957 f) VMA doc. no 1947, profesors no 1955; padomju apbalvojums.

KALNIŅŠ, Jānis (pseudonims: SARMA) — sk. 132. lpp. a) 21. 2. 1884 d) Latvijā 4 ind. izst.; pied. izst. Vācijā; ind. izst. Melburnā, Austrālijā 1959 (akvareļi) e) priv. kolekc. f) Latvijā un Vācijā bijis zīmēšanas skolotājs latviešu ģimnazijā g) Melburna Austrālijā.

KALNIŅŠ, Leons — a) 18. 7. 1931 Rīgā b) gleznotājs c) b. J. Rozentāla Rīgas M vidussk.; b. VMA 1966 d) kopizst. Rīgā 1958, 1959.

KALNIŅŠ, Ludvigs — sk. 132. lpp. a) 7. 9. 1912.

KALNIŅŠ, Reinholds — sk. 132. lpp. a) 10. 3. 1897 — 5. 1. 1968 Stokholmā, Zviedrijā d) ind. izst. Latvijā, Zviedrijā (1945), Francijā, ASV; pied. kopizstādēs (arī 1968).

KALNIŅŠ, Sigurds — sk. 132. lpp. a) 1. 10. 1918 — 7. 5. 1956 d) izst. Latvijā (1942, 1943), Vācijā (1947—1949), Austrālijā (ind. izst. Sidnejā 1956; darbi izst. arī vēlāk) g) dzīvoja Melburnā, Austrālijā.

KALNROZE (līdz 1961: ROZENBERGS), Valdis — sk. 132. lpp. a) 17. 1. 1894 d) no 1927; ind. izst. Rīgā 1964; darbi izst. arī Anglijā, Austrumvācijā, Francijā, Itālijā, Polijā, Zviedrijā uc.

- KALVĀNS, Vitālijs — sk. 132. lpp. a) 19. 9. 1909 — 30. 4. 1965 Rīgā d) no 1933; ind. izst. Rīgā 1959; darbi izst. arī Stokholmā 1946.
- KALVE, Kārlis — sk. 132. lpp. a) 1877 — 1903.
- KALVE, Pēteris — sk. 132. lpp. a) 1. 3. 1882 — 11. 2. 1913 d) piemiņas izstāde 1913.
- KAMBALA, Inga — a) 1938 b) grafīķe c) b. VMA 1964 g) Latvija.
- KAMERGRAUZE, Dzidra — sk.: LAKSA.
- KAMINSKA, Irma — sk.: LĀČGALVA.
- KAMPARA (GALENIECE, dz. PRIECĪGA), Rasma — sk. 126. lpp. a) 6. 5. 1917 d) kopizst. ar Jāni Kamparu Montrealā, Kanādā 1970 f) ilustrējusi latv. apgādu grāmatas g) Kanāda?
- KAMPARS, Jānis — b) koktēlnieks d) kopizst. ar Rasmu Kamparu Montrealā 1970 (koka mozaikas darbi) g) Kanāda?
- KAMPARS, Zigurds — sk. 132. lpp. a) 20. 12. 1927 d) no 1954 f) ilustrējis grāmatas un žurnālus.
- KAMPE, Oto — sk. 132. lpp. a) 1. 2. 1919 Sibīrijā d) piedal. izst. Rīgā, Šlēzvigā un Londonā (1945), Štutgartē, Melburnā (1960), Ņujorkā (1963); 1. godalga Ziemeļsvētku kartīšu sacensībā Londonā 1958.
- KAMPE, Sarmīte — sk.: GRAVA.
- KAMRADZĻIS (KAMRADZIUS), Gunārs — sk. 132. lpp. a) 1923 d) kopizst. Rīgā 1956.
- KANGARE, Mirdza — a) 1915 b) dekorātore c) b. VMA 1959 g) Latvija.
- KANĒPS, Indriķis — a) 25. 11. 1933 Rīgā b) arhitekts un akvarelists c) Prinstonas (Princeton) U 1958 BA, Kolumbijas U Ņujorkā 1964 BArch. d) pied. latv. un amerik. izst. (Ņujorkā 1969, 1975, Sietlā 1975) f) arhitekts privātpraksē g) Allendēla Ņujorkā, ASV.
- KANĒPS, Rolands — sk. 132. lpp. a) 10. 11. 1925.
- KARABANOVŠ, Edgars — a) 1922 Rīgā b) grafīķis un tēlnieks c) b. Pertas techn. kol. MSk 1969 d) Austrālijā (KD izst. 1970—1973), Eiropā, ASV (1973, 1975); godalgas grafikā un skulptūrā, godalga austrāl. mākslin. izstādē 1972 f) M paidagogs Pertā, māca grafiku un kompozīciju g) Perta Austrālijā.
- KĀRE, Kārlis — sk.: REINTĀLS.
- KARELE, Ruta — c) Mūra (Moore) MK (ASV) 1965 BFA (komerciālā mākslā).
- KARITONS, Eduards — sk. 132. lpp. a) 10. 11. 1898.
- KĀRKLĪNA, Ņina — a) 1911 b) gleznotāja c) mācījusies LMA d) izst. Vācijā; pied. gandrīz visās KD izst. Austrālijā g) Melburna Austrālijā.

KĀRKLINŠ, Pēteris — a) 1945 Frankfurtē, Vācijā b) gleznotājs un tēlnieks c) māc. Raita (Wright) kol. M darbnīcā (ASV) 1964—1968 d) ind. izst. Čikāgā 1972.

KARLOVS, Jānis — a) 1939 b) tēlnieks c) b.VMA 1964 g) Latvija.

KASAPCEVS, Jevgeņijs — b) gleznotājs, dekorātors c) auto-didakts d) ind. izst. Sidnejā 1969, 1971; pied. KD izst. 1965, 1967, 1968, 1973 g) Sidneja Austrālijā.

KASPARA, Bonifacija — sk. 132. lpp. a) 20. 6. 1919 d) kopizst. Rīgā 1956.

KASPARSONS, Reinholds — sk. 134. lpp. a) 13. 9. 1889 — 1966 d) kopizstādēs Rīgā 1945, 1947—1949.

KATULE, Tatjana — a) 1948 b) grafiķe c) b. VMA 1974.

KAULĪTIS, Ādolfs — a) 22. 2. 1901 Ezerē b) gleznotājs c) māc. Rīgas tautas A. mākslas studijā 1935—1936 d) kopizstādē Rīgā 1945 g) Latvija.

KAZAKS, Jēkabs — sk. 134. lpp. a) 18. 2. 1895 — 30. 11. 1920 d) no 1914; piemiņas izst. Rīgā 1922; darbi izst. arī Anglijā, Dānijā, Francijā, Norvēģijā, Zviedrijā.

KAŽOCIŅA, Māra — a) 1936 Rīgā b) gleznotāja (portreti, klu-sā daba, ainava) c) b. VMA 1963 g) Latvija.

KEIŠS, Eduards — a) 4. 10. 1909 Rīgā b) karikatūrists c) b. Latvijas kara aviācijas skolu; māc. R. Sutas studijā f) ilustrējis latv. periodiskos izdevumus; krājuma GLOBĀLA BŪŠANA (1966) autors, žurnāla THE CANADIAN LIFE redaktors g) Kanāda.

KERĀNS, Ādolfs — sk.: KERĀNS.

KĪNA (PĀRUPE), Andra — b) gleznotāja, architekta c) Rietuma Austrālijas U Pertā 1974 BArch, (ļoti sekmīgi) d) KD izstādē Pertā, Austrālijā 1974 f) stipendija arhitektūras studijām Eiropā 1974.

KĪNA (KAĶE), Olita — a) 1942 Rīgā b) gleznotāja c) Kentas stāta U Ohaiō 1965 BFA, Ohaiō stāta U: MA d) pied. kopizst. (arī KF izstādē Klīvlendā 1973 g) Čikāga ASV.

KĪNS, Jānis — sk. 134. lpp. a) 3. 7. 1909 — 1969 d) kopš 1949 f) bijis zīmēšanas skolotājs 1940—1943, RLMV pedagogs 1948—1955.

KIRKE, Gunārs — a) 1926 Rīgā b) grafiķis c) māc. Ļepin-gradas rūpn. I arhitektūras nod. f) strādā liet. grafikā g) Latvija.

KIRŠFELDE, Māra — b) grafiķe c) māc. Gordona technol. I d) izst. Ņusautvelsā uc. g) Austrālija.

KIRŠFELDS, Arturs — sk. 134. lpp. a) 30. 12. 1932 c) b. VMA 1957 d) no 1955; ind. izst. 1969 f) dekorātors Valmieras teātrī 1958; no 1959 žurnālu mākslinieciskais iekārtotājs.

KIRŠTEINS, Vilis — a) 1923 Vārmē b) gleznotājs c) b. neklā-
tienes Ak un māc. pie dāņu gleznotājiem d) pied. kopizst. ASV (1963,
1965, 1968) un Vācijā (1968) g) Herleva Dānijā.

KIZĀNE, Biruta — a) Priekulē b) gleznotāja c) māc. Auroras
kol. Pīnoajā, ASV un privāti d) kopizst. ASV (arī KF izst. 1968, 1973,
1975) g) Aurora Pīnoajā, ASV.

KLAIPS, Bruno — a) 1912 Valkā b) gleznotājs c) māc. F. Milta
studijā Ņujorkā d) kopizst. ASV un Kanādā (1965—1968) g) Ņujorka
ASV.

KLĀVE, Aleksandrs — sk. 134. lpp. a) 20. 10. 1924 d) kopizst.
Rīgā no 1954, Maskavā 1958.

KLĒBACHA, Margarita — sk.: STĪPNIECE.

KLĒBACHS, Henrijs — sk. 134. lpp. a) 24. 11. 1928 c) māc.
VMA līdz 1952 d) kopš 1957; darbi izst. arī Maskavā, Tallinā, Aus-
trumvācijā un Brazīlijā.

KLEINA (KŪLE), Maija — a) 27. 2. 1923 Varaklānos b) glez-
notāja (ainava, portreti, klusā daba) c) māc. LMA, Eslingenas latv.
MSk Vācijā, Lesteras MK Anglijā d) latv. kopizst. kopš 1949 g) Les-
tera Anglijā.

KLEINHOFA, Astra — sk.: STROBELA.

KLĪDZĒJA (SVILĀNE), Emīlija — sk. 134. lpp. a) 1916 d) kop-
izstādē Sanfranciskō 1963 uc.

KLINKŠTETS, Kārlis — a) 1657—1734 f) viens no agrajiem
latv. gleznotājiem; darbojās Zviedrijā un Francijā.

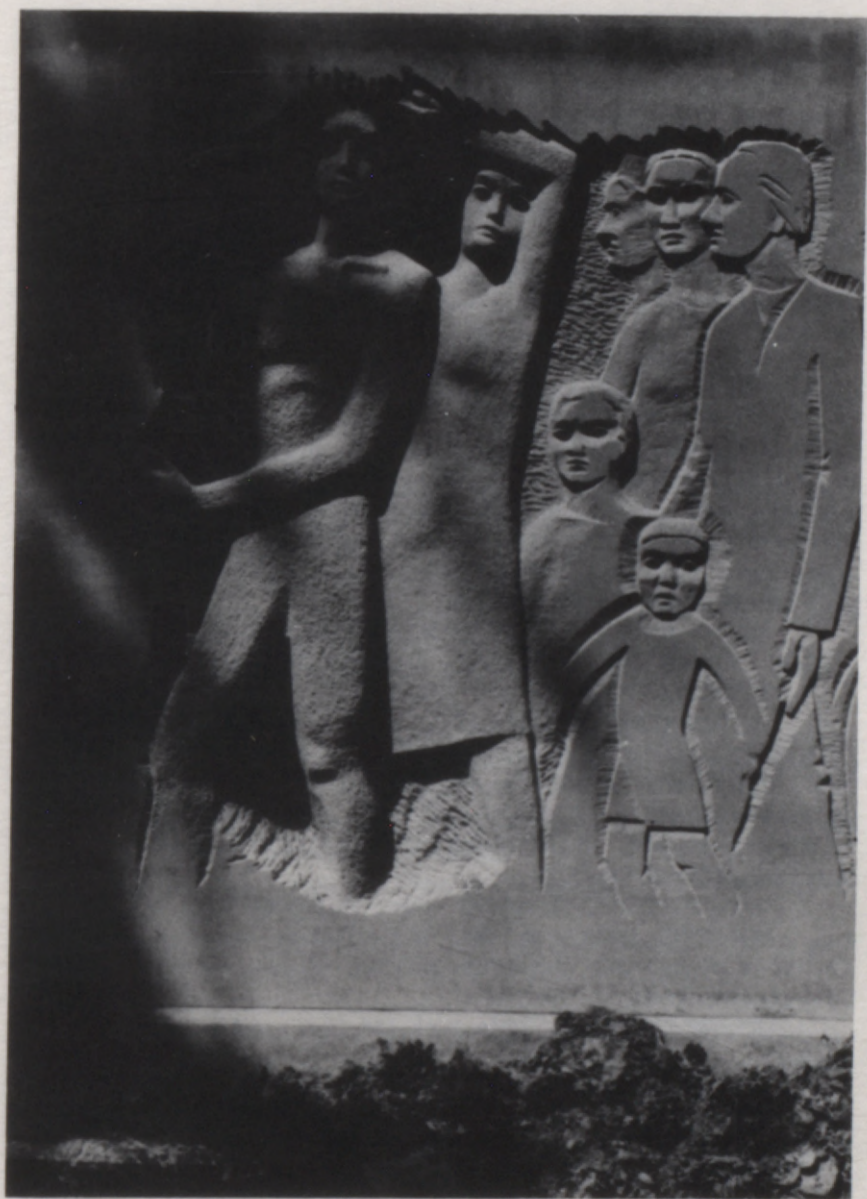
KLUCE, Lidija — sk. 134. lpp. a) 23. 3. 1910 d) pied. KF izst.
1968, 1973 g) Bostona ASV.

KLUCIS, Gustavs — sk. 134. lpp. a) 4. 1. 1895 Ķonos — 16. 3.
1944 d) pied. izstādēs kopš 1918.

KĻAVIŅA (KRŪMIŅA), Minjona (Ilga) — a) 17. 4. 1932 Rīgā
b) tēlniece c) stud. polftiskās zinātnes Marietas kol. (ASV) 1951—
1956, romāņu val. Djūka (Duke) U 1962—1963; b. Ziemeļkarolīnas U
tēln. fak. 1964; māc. arī koktēlniecību d) pied. amerik. izst. kopš 1964,
arī 1974; J. Meijera balva Ņujorkā 1968 (?), godalga 1970 (?) f) bio-
graf. dati atrodami amerik. biograf. vārdnīcās g) Ņujorka ASV.

KĻAVIŅŠ, Aldis — a) 1938 Madonas apkārtnē b) gleznotājs
(portreti, ainava, klusā daba) c) b. VMA 1967 d) no 1967; ind. izstādē
Liepājā 1971 f) strādā Liepājas liet. mākslas vidusskolā.

KĻAVIŅŠ, Pēteris — a) 1892 Mārsnēnos b) keramiķis c) māc.
Štiglica MSk Pēterpilī 1912—1917 d) izst. Liepājā 1972, 1975 f) Lie-
pājas lietiskās mākslas vidusskolas direktors 1947—1949 g) Latvija.

Augusts Kopmanis

BĒĢI IZLAUŽAS BRĪVĪBĀ

KNOPE, Arvīds — b) gleznotājs un dekorātors c) māc. privāti d) ind. izst. Sidnejā 1955 g) Sidneja Austrālijā.

KNOPE, Zenta — sk.: LOGINA.

KOCĒNA, Skaidrīte — sk. 134. lpp. a) 8. 11. 1920 c) b. Vīnes MAk d) Vīnē, Parīzē, Buenosairesā (no 1954) un ASV (kopizst. 1965, 1968, 1973, 1975) g) Buenosairesā Argentīnā.

KOKIŅŠ, Jānis — sk. 134. lpp. a) 5. 8. 1913 d) kopizst. Rīgā 1953, 1957.

KOKLE, Leo — sk. 134. lpp. a) 3. 3. 1924 Bejā — 17. 11. 1964 Rīgā c) māc. VMA līdz 1947 d) no 1945; ind. izst. 1964; darbi izst. arī Anglijā.

KOLANDRO, Melita — sk.: LAPKO.

KONDRĀTS, Broņislavs — sk. 134. lpp. a) 1890 — 1935.

KOPMANIS, Augusts — sk. 134. lpp. a) 17. 3. 1910 c) māc. LMA pie K. Zāles un K. Zemdegas līdz 1941 d) kopš 1954 ind. izst. un kopizst. (ap 200) Kanādā, Itālijā, ASV (arī 1958, 1965, 1968, 1973); ZLKF godabalva 1968 e) priv. kollekc. Eiropā, ASV, Kanādā; veidojis daudz kapu pieminekļu f) 1947—1951 dzīvoja Anglijā, pēc tam Kanādā; Kanādas karal. MAk loc. (no 1974), minēts Kanādas, ASV un starpt. biograf. vārdnīcā g) Toronto Kanādā.

KORTI, Igors — a) 23. 11. 1922 Daugavpilī b) akvarelists, portretists c) māc. VMA 1946—1952 d) kopizst. Rīgā 1959 g) Latvija.

KOSTINA, Zinaīda — sk.: IVANOVA.

KOVAĻEVSKA (GEISTAUTE), Erna — sk. 126. lpp. a) 30. 9. 1911 Rīgā — 31. 1. 1975 Kopenhāgenā, Dānijā c) studiju ceļojums Itālijā 1957, Afrikā 1962 d) pied. kopizst. Eiropā (arī 1968); ind. izst. Rīgā 1933, 1943, Kopenhāgenā 1959, Upsalā 1960 e) Latvijas valsts mūzejā un citzemju kollekc. f) Latvijā strādājusi arī kā dekorātore g) dzīvoja Kopenhāgenā, Dānijā.

KOVAĻEVSKA, Margarita — sk.: VIDENIECE.

KRAFTS, Juris — a) 1944 b) gleznotājs c) māc. J. Kalmītes studijā un Minesōtas U (dekoratīvo mākslu) d) ind. izst. ASV 1972 un 1975 (Mineapolisā).

KRASTENBERGA, Edīte — sk. 134. lpp. a) 10. 5. 1929 d) no 1958.

KRASTIŅA, Ludmilla — sk.: MEILERTE.

KRASTIŅA, Milda — b) tēlniece d) pied. dz. sv. izst. Ņujorkā 1958, ALA KB izst. 1963 g) Ņujorka ASV (1958).

KRASTIŅŠ, Jānis — b) mākslas vēsturnieks c) Kolumbijas U 1955 MA (mākslas vēsturē); Preta (Pratt) I 1962 magistra grads bibliotēku zinātnēs (Master of Library Science) g) Ņujorka ASV.

KRASTIŅŠ, Pēteris — sk. 134. lpp. a) 25. 3. 1882 — 1943 (ne 1942) c) b. Štiglica MSk 1907, papild. Parīzē, Romā un Florencē 1908—1909 d) ind. izstāde 1911.

KRASTIŅŠ, Raimonds — a) 16. 1. 1940 Jelgavā b) grafiķis c) b. Minsteres latv. ģimn. Augustdorfā 1961, Heinces zīmēš. kursus Hamburgā 1965 un Reklāmas un tirdzn. uzņ. vad. I Stokholmā 1974 f) mākslinieciskais direktors firmā „GRAKO” Stokholmā, Zviedrijā.

KRASTIŅŠ, Vilmuts — b) gleznotājs d) izstāde Florīdā 1972.

KRASTIŅŠ, Voldemārs — sk. 134. lpp. a) 18. 5. 1908 — 1960 f) ilustrējis grāmatas; Valsts izdevniecības mākslin. red. 1940—1941, RLMV pedagogs 1945—1946; dekorātors Krievijā 1956—1957.

KRAUZE, Izolde — sk.: HERTELE.

KRAUZE, Kārlis — sk. 134. lpp. a) 2. 2. 1904 — 1941? d) darbi izst. Stokholmā 1946.

KRAUZE, Māra — sk.: KRŪMIŅA.

KRĒGERE, Vera — sk. 135. lpp. a) 22. 6. 1909 c) māc. LMA 1925—1930, dekorātvīvās MSk Parīzē 1931—1936 d) no 1945 f) darbojusies par rūpniecības mākslinieci.

KREICS, Staņislavs — sk. 135. lpp. a) 1. 7. 1909 d) no 1945; ind. izst. 1945, 1959, 1965; darbi izst. arī Austrumvācijā 1962 f) kopš 1962 mākslas fonda izstāžu nodaļas direktors.

KREIŠMANIS (VIŅAUDS), Teobalds — sk. 135. lpp. a) 1898 — 1961.

KREITUSE, Ilga — a) 1919 b) mākslas zinātniece g) Latvija.

KRĒSLIŅA, Zuze — c) Velsleja (Wellesley) kol. pie Bostonas (ASV) 1974 BA (mākslas vēsturē).

KRĒSLIŅŠ, Ēvalds — c) Mičiganas stāta U 1963 BA (tēlotājā mākslā), 1966 BA (rūpniecības mākslā).

KRIEVIŅA, Vizma — a) 1942 b) grafiķe c) b. VMA 1967 d) Jelgavā 1970, 1971 g) Latvija.

KRĪGERS, Atis — a) 21. 1. 1947 c) Viskonsinas U (ASV) BFA g) Fēniksa Arizonā, ASV.

KRIMULDĒNA, Elza — sk.: REINVALDE.

KRISTBERGS, K. — a) 1949 Vācijā b) gleznotājs (abstraktists) c) Monmauta kol. Ņujorkā BA; stud. Preta (Pratt) I un Rietummičiganas U d) pied. 25 latv. un amerik. izst. (arī 1975); ind. izst. Ņujorkā; godalgas g) Ņujorka ASV.

KRISTBERGS, Māris — a) 1949 f) mācībspēks Rietummičiganas U Kalamazū, ASV (tēlot. mākslā?).

KRISTOVICS, Kārlis — b) gleznotājs d) latv. kopizstādē Gēteborgā, Zviedrijā 1952 g) Zviedrija?

KRISTOVSKIS, Leonīds — sk. 135. lpp. a) 1923.
KRISTOVSKIS (RAPIĶIS), Vladimirs — a) 1921 b) tēlnieks
g) Latvija.

KRIŠĀNS, Jānis — b) gleznotājs un tēlnieks c) māc. Čikāgas
MI d) kopizst. Klīvlendā 1963 g) Milvōki Viskonsinā, ASV.

KRĪVS, Džēmss — a) 1924 Latvijā b) gleznotājs un dekorātors
c) māc. priv. studijās Latvijā un Vācijā un Sidnejas techn. kol. d) ind.
izst. Sidnejā 1953, 1963, 1965; pied. kopizst. kopš 1952 (arī Melburnā
1956) e) Nusautvelsas M galerijā un priv. kolekc. f) bijis dekorātors
Sidnejas latv. teātrī, ilustrējis grāmatas; reklāmu zīmēšanas biroja
īpašnieks g) Sidneja Austrālijā.

KROLLE, Izabella — a) 1938 b) keramiķe c) b. VMA 1963
d) pied. izstādē 1974 g) Latvija.

KROLLIS, Gunārs — sk. 135. lpp. a) 23. 6. 1932 b) grafiķis un
akvarelists c) b. VMA 1960 d) no 1952; padomju apbalvojums 1967
f) strādā kā ilustrātors Latvijā.

KRONBERGA, Skaidrīte — sk.: SODUMA.

KRONBERGS, Kārlis — b) gleznotājs d) pied. KF izst. Torontō
1966, LI izst. Klīvlendā 1975; ind. izst. ASV 1972; KF godaraksts 1970
g) Toronto Kanādā.

KRONBERGS, Rūdolfs — sk. 135. lpp. a) 3. 3. 1911 b) dekorā-
tors un gleznotājs c) b. Liepājas liet. M skolu, stud. Parīzē 1929—
1934 d) ind. izst. Zviedrijā no 1945 gandrīz ik gadus (arī 1968), Lon-
donā, Parīzē (1962, 1964), ASV (1972), pied. izst. Latvijā, citur Eiropā
un ASV (ALA izst. 1963, 1967) f) dzīvo Zviedrijā no 1944 g) Stokhol-
ma Zviedrijā.

KRONENBERGS, Alberts — sk. 135. lpp. a) 18. 10. 1887 — 6. 9.
1958 Rīgā d) kopš 1911.

KRONTĀLS, Jānis — sk. 135. lpp. a) 12. 2. 1906 — 1971 b) glez-
notājs un dekorātors d) kopizst. Rīgā 1945—1947.

KRONVALDS, Kārlis — sk. 135. lpp. a) 1838 — pēc 1873.

KRUGLOVS, Georgs — sk. 135. lpp. a) 28. 10. 1905 d) no 1926;
darbi godalgoti 1937 Parīzē, 1962 Prāgā; ind. izst. Rīgā 1965 f) no
1944 VMA keramikas nod. vad., bijis VMA prorektors, no 1961 prof.

KRŪKA, Aleksandrs — sk. 135. lpp. a) 28. 2. 1898 —? f) dar-
bojies kā grāmatu un žurnālu ilustrātors.

KRŪKA, Pēteris — a) 1952 Torontō, Kanādā b) gleznotājs
c) māc. Ontario MK un Jorkas U d) pied. KF izst. 1973 g) Toronto
Kanādā.

KRŪKLIŅA, Ilona — sk.: STUDENTE.

KRŪKLIŅŠ, Alfrēds — a) 6. 5. 1912 Suntažos b) gleznotājs un arhitekts c) stud. LMA un architektūru LU d) 1. ind. izst. Ņujorkā 1960, līdz 1975 astoņas ind. izst.; pied. visās KF izst. ASV un Kanādā, godaraksts 1973 e) priv. kolekc. f) strādā kā arhitekts g) Kenilvorta Ņudžersijā, ASV.

KRŪMIŅA, Ausma — a) 1933 b) akvareliste d) ind. izst. 1971 g) Latvija.

KRŪMIŅA (mākslinieces vārds: DAGNIJA), Daina — a) 1937 Rīgā b) gleznotāja un grafiķe c) stud. Ņujorkā, Detroitā un Losandželosā d) ind. izst. Ņujorkā, pied. kopizst. ASV 1965, 1971, 1972; Gopera fonda balva 1974 g) Ņujorka ASV.

KRŪMIŅA, Inese — a) 1931 b) tēlniece e) Pumpura piemiņekļa Daugavpils (1965) autore g) Latvija.

KRŪMIŅA, Irēne — a) 18. 3. 1948 Prēcā, Vācijā b) grafiķe c) b. Adelaides MSK (komerciālā mākslā), papild. Nirnbergas MSK Vācijā g) Adelaide Austrālijā.

KRŪMIŅA (RIEKSTIŅA), Lilita — sk.: SPURE.

KRŪMIŅA (KRAUZE), Māra — b) gleznotāja c) b. LMA 1944 d) latv. kopizst. (Ņujorkā 1958, 1963, 1965, 1974, Čikāgā 1965) g) Elizabete Ņudžersijā, ASV.

KRŪMIŅA, Minjona — sk.: KĻAVIŅA.

KRŪMIŅŠ, Alberts — sk.: SILZEMNIEKS.

KRŪMIŅŠ, Arnolds — b) gleznotājs d) ind. izst. Sidnejā 1961 g) Austrālija.

KRŪMIŅŠ, Edgars — sk. 135. lpp. a) 10. 4. 1922 d) pied. latv. kopizst. ASV 1965, 1967, dz. sv. izst. Sietlā 1975 (akrīlika un kokšķiedras kolāža) f) dekorātors Kanādas valsts televīzijas raidītājā (1967) g) Toronto Kanādā.

KRŪMIŅŠ, Gunārs — a) 1925 Beļavā b) akvarelists c) auto-didakts d) pied. KD izst. no 1968 (Adelaidē 1972, Sidnejā 1973); ind. izst. Sidnejā 1969, 1971, 1972, 1974; austrāl. mākslin. izst. Sidnejā 1973, godalga 1975 e) priv. kolekcijās f) no 1973 ALMA vad. g) Sidneja Austrālijā.

KRŪMIŅŠ, Imants — a) 1953 Anglijā b) tēlnieks un gleznotājs d) pied. austrāl. mākslin. izst. Sidnejā 1971, KD izst. 1973 g) Sidneja Austrālijā.

KRŪMIŅŠ, Mārtiņš — sk. 135. lpp. a) 2. 3. 1900 Rīgā b) gleznotājs c) stud. architektūru LU, b. V. Purviša darbnīcu LMA 1942 d) ind. izst. Vācijā un ASV, kopizst. Latvijā, Vācijā, Holandē, Francijā, Zviedrijā, Kanādā, ASV (1965, 1967, 1973); ZLKF godalga 1961 g) Elizabete Ņudžersijā, ASV.

KRŪMIŅŠ, Pēteris — a) 6. 6. 1930 Rankā b) gleznotājs, deko-
rātors c) māc. Sidkapa (Sidcup) MSk d) kopizst. Anglijā f) skolotājs
M priekšmetos katoļu skolā (Catholic Comprehensive School) Londonā
g) Anglija.

KRŪMIŅŠ, Uldis — sk. 135. lpp. a) 12. 12. 1928 Rīgā b) glez-
notājs c) Čikāgas MI 1957 BFA; stud. M Čikāgas U 1958—1960 d) no
1955 kopizst. ASV (arī Čikāgā 1962), Francijā, Vācijā un Austrālijā;
godalgas Čikāgā uc.

KRŪMIŅŠ, Vilis — sk. 135. lpp. a) 24. 8. 1891 — 15. 12. 1959
Ņujorkā f) ZLKF godabalva 1956.

KRŪMKALNS, Teodors — a) 1915 Kandavā b) gleznotājs
c) māc. Brisbenas MSk d) latv. un austrāl. kopizst. Brisbenā 1967,
1972, gandrīz visās KD izst. kopš 1964 g) Brisbena Austrālijā.

KRUSTĀNE, Maija — sk.: ŠLESERE.

KUDEIKA, Augusts — a) 1916 Kalupē b) gleznotājs un deko-
rātors c) māc. pie R. Sutas Latvijā d) pied. izst. Vācijā, KD izst. Aus-
trālijā (1961, 1964, 1974); darbi godalgoti f) ilgus gadus Pertas latv.
teātra dekorātors g) Perta Austrālijā.

KUGA, Gundega — c) Kalifornijas U Losandželosā 1965 BFA;
pēc tam stud. Mičiganas U Annarborā.

KUGA, Jānis — sk. 135. lpp. a) 12. 12. 1878 — 24. 11. 1969 To-
rontō, Kanādā d) pied. izst. no 1911, arī Vācijā 1946, ASV 1965; ZLKF
godabalva 1953.

KUGRA (līdz 1940: ZOLBERGS), Krišjānis — sk. 135. lpp.
a) 23. 3. 1904 Salgalē, Emburgā d) ind. izst. Jelgavā 1960, ceļojošā
izst. Latvijā 1961—1963.

KŪLAINIS, Nikolajs — sk. 135. lpp. a) 1901.

KŪLE, Maija — sk.: KLEINA.

KUNCENDORFS, Pāvils — sk. 135. lpp. a) 23. 5. 1909 — 1960
d) kopizst. Rīgā f) darbojies par zīmēš. skolotāju un ilustratoru.

KUNCĪTE-BALGALVE, Olga — sk. 135. lpp. a) 30. 12. 1910
c) b. LMA 1942 d) pied. daudzās izst. Vācijā (arī Lībekā 1948, Hano-
verā 1968) un ASV (arī 1965, 1967); ind. izst. Latvijā, Vācijā, ASV,
Austrālijā e) daudzās priv. kollekc. g) Ārensburga Vācijā (1965).

KUNDRĀTE (BĒRZIŅA), Baiba — a) 1944 b) grafiķe c) b. Ont-
tario MSk 1967 d) ind. izst. 1972, pied. kopizst. Torontō 1975.

KUNDZIŅŠ, Bērtulis — sk. 135. lpp. a) 1910 d) Rīgā 1948, 1949.

KUNDZIŅŠ, Pēteris — sk. 136. lpp. a) 19. 9. 1886 — 24. 6. 1958
Rīgā d) pied. izstādēs no 1913.

KUPCIS, Laimonis — sk. 136. lpp. a) 17. 5. 1928 c) b. VMA
1962 d) kopizst. Rīgā 1956, 1958, 1959, 1969, 1972.

KUPCIS, Mārtiņš — a) 1945 b) rūpn, mākslinieks c) b. VMA 1968 d) Daugavpilī un Liepājā 1972, 1973 g) Latvija.

KUPRIS, Valdis — a) 1940 Ilūkstē b) gleznotājs c) Bostonas U 1962 BFA, 1965 MFA d) pied, KF izst, Torontō 1966; ind. izst, Ņujorkā 1970, 1972, 1975 f) mācībspēks Ņujorkas technol. I g) Ņujorka ASV.

KŪRAVS, Jānis — sk.: VALTERS.

KURĻANDCEVS, Stefans — sk. 136. lpp. a) 1770—1822 c) mācījies Pēterpils mākslas akadēmijā.

KURONIS (CURONUS, arī: André KURONUS), Teodors — sk. 136. lpp. a) ap 1680 Jelgavā — pēc 1730 Parīzē.

KURPENIEKS (KURPENIKS), Antons — sk. 136. lpp. a) 1911.

KURŠINSKA, Ārija — sk.: INGISTE.

KURŠINSKA, Līcija — sk. 136. lpp. a) 15. 4. 1894 d) kopizst, Rīgā 1941, 1945—1947, 1957.

ĶERĀNS, Ādolfs — sk. 136. lpp. a) 8. 12. 1913 Rīgā b) keramiķis un tēlnieks c) LU 1939 mežkopības inženieris; mākslā autodiakts d) pied, kopizst, kopš 1952 (arī Torontō 1966, Klīvlendā 1975 g) Ontario Kanādā.

ĶIKURE, Erna — sk.: DZELME.

ĶIKUTS, Konrads — sk. 136. lpp. a) 10. 3. 1902 d) kopizstādē Rīgā 1949.

ĶIĶAUKA, Tāivaldis — sk. 136. lpp. a) 1929 d) izst, Kanādā 1960, 1969—1971, 1974; ind. izst, ASV 1972.

ĶINĒNA, Aina — a) 1942 b) gleznotāja un tēlniece c) Rietummičiganas U: BA, MA g) Kalamazū ASV.

ĶINĒNS, Jānis — a) 1945 Bruksbergā, Vācijā b) gleznotājs c) māc. Rietummičiganas U (ASV) f) KF atzin. raksts g) Kalamazū ASV.

ĶIVULE (BLUMBERGA), Gunta — c) Bruklinas kol. Ņujorkā 1969 BFA.

ĶIZĀNE, Biruta — a) Priekulē b) gleznotāja c) māc. Auroras kol. Ilinojā, ASV d) pied, izst, ASV (arī 1973 Klīvlendā) g) Aurora ASV.

LĀCE, Astra — sk.: DIKA.

LĀCE, Rasma — a) 22. 3. 1923 Rīgā b) mākslas zinātniece c) b. LVU 1949 f) kopš 1952 VMA mācībspēks, no 1953 doc. un M vēstures katedras vadītāja; raksta par mākslu.

LĀCE, Silvija — sk. 136. lpp. a) 4. 4. 1928 d) kopizst, Rīgā 1955 g) Latvija.

LĀCIS, Jānis — c) māc. L. Liberta un K. Grūbes studijā d) amerik, izst, Ročesterā 1963, 1964 (godalgas); latv. izst, Mineapolisā 1964.

LĀČGALVA-KAMINSKA, Irma (Irmgarde) — sk. 136. lpp. a) 1907 (ne 1903).

LADUZĀNS, Jānis — a) 1926 b) grafiķis, mākslas amatnieks d) pied. KD izst.; ind. izst. Melburnā 1970 f) darbojies kā kokačelnieks un ilustrators g) Melburna Austrālijā.

LAGIMOVŠ, Aleksandrs — sk. 136. lpp. a) 24. 2. 1903 d) kop-izst. Rīgā 1941, 1946, 1956.

LAKSA (LUX)–KAMERGRAUZE, Dzidra — b) gleznotāja d) KD izst. Sidnejā 1973, arī Melburnā, Adelaidē, Pertā; ind. izst. 1970 Melburnā g) Melburna Austrālijā.

LAKSMANIS–LAKŠE, Jānis — sk. 136. lpp. a) 17. 2. 1851 — 29. 4. 1885 c) b. Rīgas vācu amatn. skolu, papild. Braunšveigā, stud. Rīgas politehn. I f) skolot. Rīgas vācu amatn. skolā 1877–1883; zīmējis 1880. g. Rīgas dziesmu svētku daudzkrāsaino programmu.

LAKŠEVICS, Teodors — sk. 136. lpp. a) 12. 8. 1911 d) kopš 1957; ind. izst. Rīgā 1965.

LANDSBERGS, Jāzeps — a) 1941 b) grafiķis c) b. VMA 1975 d) pied. jaunatnes kongresa izst. Florefā, Beļģijā 1975 g) Latvija.

LANGE, Marta — sk. 136. lpp. a) 15. 2. 1903 Valmierā d) no 1935.

LANGENFELDS, Kārlis — sk. 136. lpp. a) 2. 8. 1925 d) ASV (1965, 1967), KF izst. Torontō 1966 f) dekorators Kanādas valsts televīzijas studijā Torontō, teātri, operas un baleta uzvedumos g) Toronto Kanādā.

LANGMANIS, Arturs — a) 1921 Cīravā b) grafiķis c) māc. LMA, papild. Vācijā; b. rūpn. MI Minesōtā, ASV d) latv. un amerikāņu izst. ASV (arī KF izst. 1968); ind. izst. Sanfranciskō 1975; godalgas un atzin. raksti f) strādā par dekoratoru un modes zīmētāju g) Alameda Kalifornijā, ASV.

LAPIŅŠ, Andrejs — sk. 136. lpp. a) 27. 10. 1866 Skujenē (ne Latgalē) — 26. 2. 1952 (ne 1951) Mindenā, Ontariō, Kanādā f) kopš 1905 dzīvoja Kanādā.

LAPIŅŠ, Arturs — sk. 136. lpp. a) 11. 2. 1911 c) māc. LMA līdz 1932 d) kopš 1943; valsts prēmija 1965, padomju apbalvojumi f) publicējis grāmatas un rakstus par latv. M jautājumiem.

LAPIŅŠ, Gotlībs — a) 1859—? c) māc. Štiglica MSk Pēterpilī.

LAPIŅŠ, Imants — b) gleznotājs d) kopizstādē Klīvlendā 1963 g) Hempsteda ASV.

LAPIŅŠ, Mārtiņš — a) 1944 b) grafiķis c) diplomands VMA grafikas nodaļā d) D–pilī un Liepājā 1972, 1973 g) Latvija.

LAPKO (KOLANDRO), Melita — sk. 136. lpp. a) 1914 f) strādā komerc. M firmā; ilustrējusi latv. bērnu grāmatu un periodiskos izdevumus g) Sentpōla Minesōtā, ASV.

LAPSA, Aīda — b) gleznotāja c) b. Sidnejas techn. kol. MSk un skolot. I d) KD izst. Adelaidē 1972, Sidnejā 1973, 1975 f) skolotāja Sidnejā g) Sentmarisa Nusautvelsā, Austrālijā.

LAPSA, Oļegs — a) 1920 Krievijā b) gleznotājs (portretists) c) māc. LMA pie Eliasa un Tones d) piedalījies izstādēs Vācijā un Austrālijā g) Austrālija.

LAPSIŅŠ, Arvīds — a) 1904 Latvijā b) gleznotājs c) b. MSK (Famous Artists Painting School), stud. Akvīnas kol. Grandrepidsā, ASV d) KF izst. Klīvlendā 1973 g) Grandrepidsa ASV.

LAPUKINS, Alfrēds — sk. 137. lpp. a) 10. 4. 1915 — 28. 9. 1961 Zviedrijā d) ind. izst. Zviedrijā 1945, 1946, 1961.

LARSENA (LARSEN, dz. DOMBROVSKA), Lidijsa — sk. 123. lpp. a) 1925 Rīgā d) ind. izst. Dānijā (Kopenhāgenā 1972) un Zviedrijā; pied. kopizst. ASV, Beļģijā, Dānijā, Francijā, Itālijā, Vācijā, Zviedrijā e) priv. un publ. kolekcijās f) rakstījusi par mākslu g) Kopenhāgena Dānijā.

LATIŠEVA, Lilijsa — a) 28. 7. 1911 Jelgavā — 30. 11. 1969 Dānēdina, Jaunzēlandē b) gleznotāja un operdziedone c) māc. K. Baltgaila privātstudijā g) dzīvoja Jaunzēlandē.

LAUBE, Anita — sk.: TREIGŪTA.

LAUGALIS, Imants — a) 18. 3. 1922 Litenē b) koktēlnieks un gleznotājs (portreti un figūrālā glezn.) c) b. Liepājas valsts liet. M vidussk. 1942, papild. F. Milta studijā Lībekā, Lībekas tautas A., Lesteras MK un Sēra Džona Kasa (Sir John Cass) MK Londonā; studiju ceļojumi Itālijā, Francijā, Grieķijā d) latv. un angļu mākslin. kopizst. Anglijā f) strādā kā komerc. mākslinieks g) Londona Anglijā.

LAURE, Ināra — c) Bivera kol. Pensilvānijā, ASV 1960 BA (komerciālā mākslā).

LAURS, Kazimirs — sk. 137. lpp. a) 7. 11. 1923 Makašēnos c) māc. Eslingenas latv. mākslin. darbnīcās d) kopizst. Čikāgā 1962, KF izst. Sietlā 1975 g) Santamonika Kalifornijā, ASV.

LAUVA, Ernests — a) 1910 Kurzemē b) gleznotājs c) māc. LU arhitektūras fak. un J. Lauvas studijā d) latv. un amerik. kopizst. (1963, 1965, 1968) g) Hempsteda ASV.

LAUVA, Jānis — sk. 137. lpp. a) 1. 12. 1906 d) kopizst. Rīgā 1957, 1958.

LAUVA, Laimonis — a) 9. 11. 1902 Rīgā b) dekorātors un gleznotājs c) b. J. Kugas klasi LMA 1941, papild. Parīzē d) ind. izst. Sidnejā 1954, pied. kopizst. Melburnā 1954, 1956, 1960, 1971, Adelaidē 1957 f) Latvijā bijis dekorātors Nac. operā, tagad televīzijā Melburnā g) Melburna Austrālijā.

- LAUVA, Māra — a) 1947 Vācijā b) grafiķe c) Hofstras U
 Ņujorkā 1970 BS (mākslā un M paid.) KF izstādē 1968 g) ASV.
- LECONS, Leons — a) 1935 Daugavpilī b) gleznotājs un ilus-
 trātors c) māc. techn. kol. Pertā d) KD izst. Pertā 1964 g) Perta
 Austrālijā.
- LEČINSKA, Valija — sk. 137. lpp. a) 7. 8. 1924 d) kopizstādē
 Rīgā 1956.
- LEDAUNIEKS, Vilis — b) gleznotājs d) latv. kopizst. Ņujorkā
 1958.
- LEGZDIŅŠ, Andrejs — a) 11.1.1936 Rīgā b) arhitekts c) stud.
 Stokholmas U; b. arhitektu skolu Stokholmā 1959 (iekāstelpu dekorē-
 šanā) d) latv. kopizst. Stokholmā un Hanoverā 1968 g) Zviedrija.
- LEGZDIŅŠ, Ansis — sk. 137. lpp. a) ap 1855 — ap 1914.
- LEIMANE, Ella — sk. 137. lpp. a) 1910.
- LEITE, Lidija (ne Lilija) — sk. 137. lpp. a) 1926 — 1957 Aus-
 trālijā d) ind. izst. Sidnejā 1954 g) dzīvoja Austrālijā.
- LEITLANDE, Marga — sk.: LIELKRASTA.
- LEJIŅŠ, Jānis — a) 1899 b) aktieris, režisors, gleznotājs
 c) māc. LMA d) pirmā ind. izst. Bostonā 1971.
- LEJNIEKS, Kārlis — sk. 137. lpp. a) 17. 5. 1911 d) portretu
 kopizstādē Rīgā 1959.
- LELIS (ne LĒLIS), Eduards — sk. 137. lpp. a) 27. 11. 1897 —
 1956 d) pied. izst. kopš piecdesmito gadu sākuma.
- LEMKE (GULBE), Ērika — a) 1916 b) gleznotāja c) b. VMA
 1948 g) Latvija.
- LERCHA, Lidija — b) gleznotāja (?) d) zviedru un latv. kop-
 izst. 1946; ind. izst. Stokholmā 1947 g) Zviedrija (?)
- LEVĀNE, Silvija — sk.: MEKDONALDA.
- LIBERGS (LIEBERGS), Jānis — sk. 137. lpp. a) 13. 4. 1862 —
 1933 c) b. Štiglica MSk 1895, papild. Rietumeiropā.
- LIBERTS, Lūdofs — sk. 137. lpp. a) 3. 4. 1895 — 11. 3. 1959
 Ņujorkā, ASV d) kopizst. Eslingenā, Vācijā 1946; 3 ind. izst. Ņujorkā,
 ZLKF godabalva 1951 e) privātās un publiskās kolekcijās.
- LĪCE, Lilija — sk. 137. lpp. a) 29. 9. 1913 Alsviķī d) no 1949.
- LIEDE, Arturs — sk. 137. lpp. a) 1905.
- LIELAUSIS, Konstantīns — sk. 137. lpp. a) 24. 6. 1890 — ap
 1920 d) latv. kopizstādēs, sākot ar 1912.
- LIELKRASTA (LEITLANDE), Marga — sk. 137. lpp. a) 4. 3.
 1911 d) kopizstādē Rīgā 1957.
- LIELMANE, Rēzija — sk.: ANDRUPE.
- LIEPĪNA, Gunta — a) 1942 b) gleznotāja c) b. VMA 1967.

LIEPIŅA, Līga — a) 29.10.1943 Liepājā b) gleznotāja c) b. Nac. MSK Dārlingherstā, Sidnejā 1965 (gleznošanā) un Austrumsidnejas techn. kol. 1966 (M skolot. diploms) d) ind. izst. Sidnejā 1968, pied. KD izst. 1968 un austrāl. mākslin. izst. f) skolotāja Kanberā, Austrālijā.

LIEPIŅA, Marta — sk.: SKULME.

LIEPIŅA, Milda — sk. 137. lpp. a) 28.6.1902 c) b. LMA 1944 d) kopizst. Vācijā (Hanoverā 1968) un Zviedrijā (1946, 1947, 1953, 1958, 1968); ind. izst. Stokholmā 1951, 1954, 1959, 1970.

LIEPIŅA, Rasma — sk.: BITE.

LIEPIŅA, Valija — a) 1908 b) gleznotāja c) b. VMA 1947 g) Latvija.

LIEPIŅŠ, Edmunds — a) 1911 b) gleznotājs c) b. LMA 1942 d) Latvijā, Vācijā (Fišbachā 1948), ASV (Klīvlendā un Ņujorkā 1963).

LIEPIŅŠ, Jānis — sk. 137. lpp. a) 1894 Rīgā — 1947 b) gleznotājs un grafikis.

LIEPIŅŠ, Jānis — sk. 137. lpp. a) 8.8.1894 Rīgā — 2.9.1964 Rīgā d) no 1918; ind. izst. Rīgā 1959; darbi izst. arī Anglijā, Beļģijā, Francijā, Čehoslovākijā, Norvēģijā, Polijā, Zviedrijā.

LIEPIŅŠ, Leo — b) gleznotājs d) kopizst. Zviedrijā 1953, 1955, 1958; ind. izst. Stokholmā 1955 g) Zviedrija.

LIEPIŅŠ, Māris — c) Ohaio stāta U (ASV) 1968 BFA.

LIEPIŅŠ, Roberts — a) 19.3.1885 Aderkašos b) gleznotājs c) b. Kopenhāgenas MAK 1914 d) kopš 1916 pied. izst. Dānijā un Francijā e) darbi Dānijas mūzejos.

LĪKUMS, Herberts — sk. 138. lpp. a) 29.3.1902 f) kopš 1953 strādā Rīgas kinostudijā; padomju apbalvojums.

LINAUTS (ROPŠS), Leonīds — sk. 138. lpp. a) 8.7.1914 Liepņā b) stiklagleznotājs c) māc. LMA figūrālajā darbnīcā 1938—1944 d) no 1946 daudzās kopizst. Vācijā un ASV (arī 1967) un Kanādā (arī 1966); ind. izst. no 1949 e) stikla gleznojumi vairāk nekā 45 ASV baznīcās un katedrālēs f) stiklaglezniecības studijas īpašnieks kopš 1953 g) Mōntona Pensilvānijā, ASV.

LINDBERGS, Andrejs — a) 1919 b) gleznotājs c) stud. pie O. Noriņa un autodidakts d) kopš 1964 ind. izst. un kopizst. ASV (1966 — 1968, 1973, 1975) g) Silverspringa Merilendā, ASV.

LINDBERGS, Eduards — sk. 138. lpp. a) 10.9.1882 — 2.2.1928.

LINDE, Nikolajs — sk. 138. lpp. a) 1904 d) kopizst. Rīgā 1945, 1957.

LINDE, Verners — a) 1895—1970 Adelaidē, Austrālijā b) gleznotājs un karikatūrists c) māc. Štiglica MSK un LMA d) kopizst. Eiropā un Austrālijā (Adelaidē 1953, 1961, 1967) g) dzīvoja Austrālijā.

- LINGA, Vilis — sk. 138. lpp. a) 23. 11. 1899.
- LIPSBERGS, Romans — a) 1842 — pēc 1864 b) gleznotājs
c) māc. Pēterpils mākslas akadēmijā 1859—1864.
- LOGINA (agrāk: KNOPE), Zenta — sk. 138. lpp. a) 1908 c) mā-
cījusies LMA līdz 1928 d) kopizst. Rīgā no 1945.
- LOKERA (LOKER, dz. KALNIŅA), Ieva — b) gleznotāja d) ALA
KB izstādē Ņujorkā 1963 g) Bredforda Anglijā (1963).
- LOKSLEJA (LOXLEY, dz. FREIVALDE), Ilze — a) 1941 Rīgā
b) gleznotāja c) stud. Amerikāņu U Vašingtonā d) kopizst. ASV 1963,
1965, 1968, 1971, 1975 g) Takomaparka Merilendā, ASV.
- LOŽEŅICINA, Ilze — sk.: DAMROZE.
- LUCE, Ilze — a) 1944 Vācijā b) gleznotāja un grafiķe c) māc.
Austrumsidnejas nac. Msk 1963—1966, mākslin. dipl. 1971 d) kopizst.
Sidnejā 1968, 1973; ind. izst. Sidnejā 1965, 1975 g) Austrālija no 1949
- LUDEKS, Arturs — a) 25. 9. 1918 Valkā b) gleznotājs (ainava
un klusā daba), keramiķis un kokačelnieks c) māc. F. Milta studijā Lī-
bekā; izturējis pārbaudījumu Oksfordas izgl. pārvaldē d) pied. kop-
izst.; ind. stends Kōrbi g) Kōrbi Anglijā.
- LUKAŠEVICS, Jānis — sk. 138. lpp. a) 1912.
- LUKAŽA, Mirdza — sk. 138. lpp. a) 1930.
- LŪKINS, Svens — sk. 138. lpp. a) 14. 2. 1934 c) māc. H. Gri-
ceviča studijā Filadelfijā, ASV d) ind. izst. Ņujorkā 1961; darbi izst.
arī Romā f) glezno abstrakti.
- LŪKS, Ilmārs — b) mākslas vēsturnieks c) Heidelbergas U
Vācijā Dr. (mākslas vēsturē) f) M vēstures prof. Venecuēlas centr. U.
- LUKŠO, Leons — a) 1930 b) keramiķis, tautas M pētnieks
c) b. VMA 1956 g) Latvija.
- LUKŠO (ŠMIDKENA), Silvija — a) 10. 1. 1935 Rīgā b) kera-
miķe c) b. VMA 1960 d) no 1956 (arī 1974); darbi izst. arī ārzemēs;
sudr. medaļa starpt. izst. Prāgā 1962 g) Latvija.
- MACĀTE, Ausma — sk.: DĀRZNIECE.
- MADERNIEKS, Jūlijs — sk. 138. lpp. a) 27. 2. 1870—19. 7. 1955
c) papild. Parīzē 1898—1900 d) no 1901; ind. izst. Rīgā 1951 f) bijis
zīmētājs, skolotājs Rīgas skolās, no 1904 vadījis savu mākslas studiju.
- MAGONS, Ēriks — b) gleznotājs c) Ohaio štāta U 1956 BA
(komerciālā mākslā) d) latv. kopizst. Ņujorkā 1974.
- MAGONS, Imants — a) 1927 Rīgā b) tēlnieks c) māc. Ontario
MK d) ind. izst. Torontō un Ņujorkā; pied. kopizst. 1966, 1967 g) Rič-
mondhila Ontariō, Kanādā.
- MAILĪTIS, Arturs — a) 1924 b) dekor. mākslas meistars c) b.
VMA 1951 g) Latvija.

MAJAKOVSKIS, Sergejs — sk. 138. lpp. a) 1928 c) nav atrodams VMA beigušo sarakstā (sk.: LATVIJAS PSR VALSTS MĀKSLAS AKADEMIJA (Rīgā 1969).

MAJEVSKIS, Aleksandrs — sk. 138. lpp. a) 2. 8. 1881 — 1962 d) kopizstādēs Rīgā 1945, 1947, 1949.

MAJORIŅA, Inta — a) 1949 Anglijā b) gleznotāja c) Gvelfas U Ontariō, Kanādā BFA; Toronto U: BED. d) kopizst. Klīvlendā 1973, Sietlā 1975 f) skolotāja M priekšmetos g) Sentkatarinsa Kanādā.

MAKAREVIČS, Zigurds — a) 1953 b) gleznotājs c) b. Ontario MK 1975, papild. Ņujorkā d) izst. Hamiltonā 1975 g) Hamiltona Kanādā.

MANGOLDS, Herberts — sk. 138. lpp. a) 16. 5. 1901 f) atgriezies no Sibīrijas un dzīvo Latvijā.

MANGULE, Ingrīda — c) Rozari kol. Riverforestā, Ilinojā (ASV) MA (mākslas vēsturē).

MANGULIS, Jēkabs — sk. 138. lpp. a) 30. 3. 1889 — 6. 2. 1945.

MARGA, Dace — gleznotāja d) latv. kopizst. Filadelfijā 1974 g) Lensdēla Pensilvānijā, ASV.

MĀRIS (SIETNIEKS), Valdis — a) 4. 9. 1919 Jēkabpilī b) gleznotājs un ilustrātors c) māc. LMA, stud. M vēsturi Heidelbergā, Vācijā d) latv. kopizst. Ņujorkā un Kalamazū 1958, Indianapolisā 1960; ind. izst. 1970; godalgas ASV un Kanādas mākslin. izst. 1972 f) rakstījis par mākslu ASV presē, darbojies ASV profes. mākslin. apvbā g) Ņubransvika ASV.

MARKVARTS, Helmut — sk. 138. lpp. a) 25. 4. 1894 — 6. 10. 1938.

MARTINA (MARTIN, dz. BERGMANE), Māra — a) 1941 Rīgā b) gleznotāja un pedagoge c) Dienvidaustrālijas MSk 1960 diploms komerc. mākslā d) KD izst. Adelaidē 1961 g) Adelaidē Austrālijā.

MARTINSONS, Pēteris — a) 1931 Daugavpilī b) arhitekts un keramiķis d) ind. izst. 1964; pied. izst. Čehoslovākijā, Itālijā, Polijā, Vācijā f) mācībspēks VMA rūpn. M nod. g) Latvija.

MASLOVSKIS, Ādolfs — sk.: MELNĀRS.

MASTIŅŠ, Ivars — a) 1924 Rīgā b) gleznotājs c) māc. J. Matisona un J. Tilberga studijā un Brisbenas techn. kolledžā Austrālijā d) pied. gandrīz visās KD izst. Austrālijā 1964—1973, godalga par ainavu ellā g) Brisbena Austrālijā.

MATCATE, Ausma — sk.: DĀRZNIECE.

MATISONS, Jūlijs — sk. 138. lpp. a) 11. 9. 1898 d) ASV 30 ind. izst.; pied. daudzās kopizst. ASV (arī 1975), Dānijā, Francijā, Holandē, Latvijā, Vācijā (1948); ZLKF godabalva 1967 g) Lamesa Kalifornijā, ASV.

MATVEJEVA, Elza — sk.: ŠVALBE.

MATVEJS, Valdemārs (Voldemārs) — sk. 140. lpp. a) 13. 10. 1877 — 16. 5. 1914 Pēterpilī (ne Rīgā), bet apglabāts Rīgā c) b. Blūma zīmēš. skolu 1902; studiju ceļojumi Eiropā kopš 1907 d) zelta medaļa par gleznu Parīzē un Romā 1902, pied. latv. kopizst. no 1910 e) Valsts mākslas mūzejā Rīgā uc.

MAULICS, Nikolajs — sk. 140. lpp. a) 28. 3. 1898 — 23. 2. 1972 Ūklendā, Jaunzēlandē d) ZV izst. Latvijā; darbi izst. Ūklendā 1951, KD izst. Kraistčercā 1966, Adelaidē 1967, Ņujorkā 1976 e) sabiedr. celtnēs un priv. kolekc. Latvijā, Jaunzēlandē, Austrālijā, ASV, Kanādā f) no 1925 Pieminekļu valdes darbā, pied. Brāļu kapu un Brīvības pieminekļa veidošanā; valsts daiļamatn. skolas tēln. nod. vad., restaurātors Valsts vēsturiskajā mūzejā g) no 1948 dzīvoja Jaunzēlandē.

MAURINŠ, Juris — sk. 140. lpp. a) 5. 9. 1928 Rīgā c) b. VMA 1954 (ne 1955) d) no 1954; darbi izst. arī pasaules izst. Montrealā, Kanādā 1967 f) no 1956 skolotājs RLMV.

MAURS, Richards — sk. 140. lpp. a) 12. 1. 1888 — 6. 3. 1966 Bostonā, ASV e) tēlnieciski veidojumi Rīgas dārzos un ēkās, Lāčplēša tēls saeimas nama fasādē uc. f) ASV strādājis Bostonas tēln. darbnīcā un savā priv. darbnīcā, veidojot krūšutēlus un portretus; gleznojis arī akvareļus.

MAZĪTIS, Arnolds — sk. 140. lpp. a) 18. 7. 1913 Cēsīs d) Latvijā pied. visās KF izst., arī citās; Vācijā latv. kopizst. līdz 1949; darbi izst. Anglijā; ind. izst. Lesterā 1972, pēc tam, Kanādā un ASV g) Londona Anglijā.

MAZJĀNIS, Roberts — a) 18. 1. 1891 Alūksnē — 12. 11. 1968 Detroitā, ASV b) gleznotājs un grafiķis c) māc. glezn. Štiglica MSk Pēterpilī d) kopizst. Vācijā (Hānavā 1946) un ASV (arī 1963, 1965) f) bijis zīmēš. skolotājs Alūksnē g) dzīvoja Detroitā, ASV.

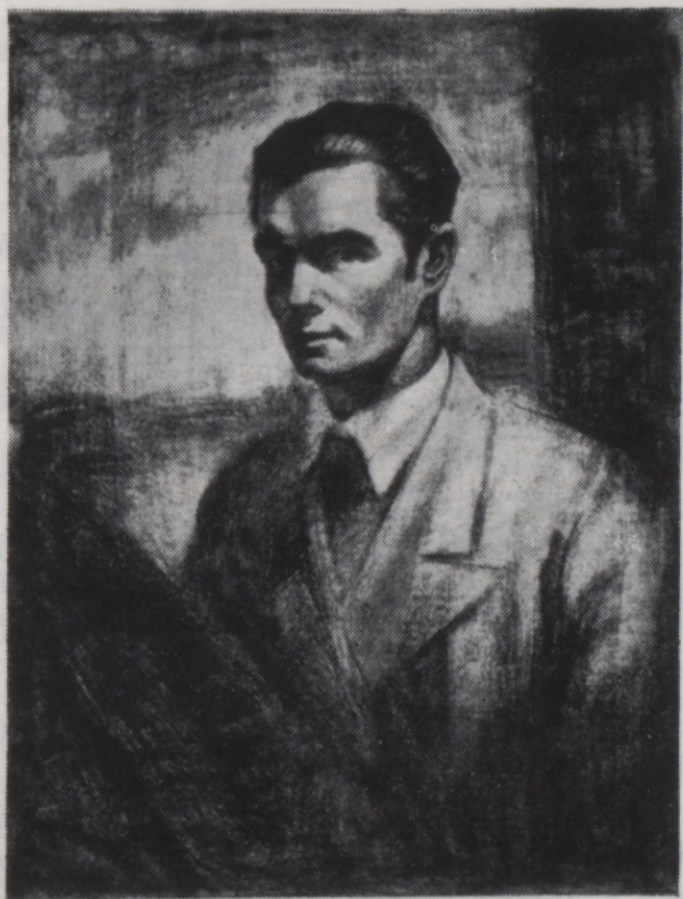
MAŽEIKS, Eduards — a) 1923 b) tēlnieks c) b. VMA 1954 d) izst. Liepājā 1972, 1975 f) kopš 1954 Liepājas liet. M vidussk. dir.

MEDENE, Lea — sk.: DĀVIDOVA.

MEDENIS, Arvīds — sk. 140. lpp. a) 10. 10. 1905 d) pied. izst. g) Sidneja Austrālijā.

MEDNE, Elga — a) 1925 Alūksnē b) sīktēlniece c) māc. pievīra Viktora Medņa stikla plastikas skulptūru d) vairākās kopizst. g) Adelaide Austrālijā.

MEDNE, Lidiija — b) gleznotāja c) māc. privāti d) KD izst. Sidnejā 1973, arī austrāl. mākslin. izst.; ind. izst. Sidnejā 1972 un 1975 f) mākslas amatn. skolotāja.

Arnolds Mazitis

PASPORTRETS

MEDNIECE, Latvīte — a) 8.12.1924 Rīgā b) keramiķe c) b. VMA 1955 d) no 1956 (arī 1974) f) no 1957 skolot. RLMV g) Latvija.

MEDNIS, Jānis — a) 28.2.1910 Smiltēnē b) gleznotājs (marīnists) d) kopizst. Rīgā 1957 g) Latvija.

MEDNIS, Juris — a) 1937 b) stikla apdares mākslinieks c) b. VMA 1967 g) Latvija.

MEDNIS, Kārlis — sk. 140. lpp. a) 10.4.1910 c) b. R. Sutas privātstudiju 1935, papild. Vācijā d) izst. Vācijā, ZO izst. Melburnā uc., kopizst. Sidnejā 1959, 1960, Melburnā 1956, 1959; ind. izst. Melburnā 1961, 1970, 1972; godalga KD izst. 1959, Viktorijas mākslin. savbas 1. godalga 1960 uc. e) Nac. galerijā Melburnā, daudzās priv. kolekc. f) darbojies arī kā dekorātors latv. teātros Vācijā un Austrālijā; Viktorijas mākslin. savbas padomes loc., pēdējais Viktorijas mākslin. b-bas mākslas skolā.

MEDNIS, Oto — sk. 140. lpp. a) 9.9.1925 d) no 1956 f) darbojas par ilustratoru g) Latvija.

MEDNIS, Viktors — a) 1927 Rūjienā b) gleznotājs c) māc. glezn. Minchenē, Melburnas nac. galerijas skolā (pie Viljama Dargi) un Adelaides MSk (arī tēln.) d) kopš 1967 ik gadus ind. izst. Adelaidē uc.; pied. KD izst. 1956, 1957, 1961, 1964—1973 f) gatavojis arī skatuves dekorācijas un sienu gleznojumus sabiedr. un priv. celtnēm; studijas un priv. galerijas īpašnieks g) Adelaide Austrālijā.

MEDNIS, Vilis — sk. 140. lpp. a) 1909.

MEDNIS, Voldemārs — sk. 140. lpp. a) 12.10.1892 d) kopizstādēs Rīgā 1945—1949.

MEDNĪTIS, Bernards — sk. 140. lpp. a) 16.6.1903.

MEDŽVIKA (MADGWICK, dz. ZARIŅA), Dagnija — a) 1942 Rīgā b) gleznotāja c) māc. Sidnejas techn. kol. M nod. 1960—1964, Melburnas karal. technol. I no 1965 d) kopizst. kopš 1963 (godalga JD izst.), KD izst. Pertā 1964, Melburnā 1965; ind. izst. Sidnejā 1965 f) gleznošanas skolotāja Sidnejā, Austrālijā.

MEGNIS, Antons — sk. 140. lpp. a) 20.7.1907 d) kopš 1933; ind. izst. 1967; darbi izst. arī ārzemēs.

MELJA, Kārlis — a) 1911 b) dekorātors g) Latvija.

MEILERTE (KRASTIŅA), Ludmilla — sk. 140. lpp. a) 29.2.1908 c) b. LMA 1940; stud. ceļojumi Eiropā d) daudzās izst. Vācijā un Austrālijā; desmitā ind. izst. 1975 (Melburnā); godalgas austrāl. mākslin. izst. Viktorijā kopš 1951; pied. latv. kopizst. Austrālijā un ASV (1965) e) M galerijās Sidnejā, Melburnā, Bendigō, Pertā, Hobartā, Portlendā un priv. kolekcijās g) Melburna Austrālijā.

MEISTERE, Aija — a) 1939 Daugavpilī b) gleznotāja c) Vis-konsinas U 1967 MS (glezniecībā) d) ind. izst. Ņujorkā 1972, 1973, 1974; pied. KF izst. 1975 g) Longbīča Ņujorkā, ASV.

MEKDONALDA (MCDONALD, dz. LEVĀNE), Silvija — c) Preta (Pratt) I 1974 BFA g) Ņujorka ASV.

MELBĀR(Z)DIS, Kārlis — sk. 140. lpp. a) 2. 8. 1902 — 1970 d) kopš 1931; ind. izst. Cēsīs 1934; darbi izst. arī ārzemēs; apbalvots ar goda zīmi.

MELDERIS, Emīls (līdz 1922: Jēkabs MILLERS) — sk. 140. lpp. a) 27. 5. 1889 d) no 1919 f) kopš 1947 VMA profesors, no 1958 tēlniecības katedras vadītājs.

MELGAILIS (ne MELNGAILIS), Imants — sk. 140. lpp. a) 26. 1. 1923.

MEĻĶIS, Ernests — sk. 140. lpp. a) 19. 12. 1908 Skrundā.

MELLUPE, Aina — a) 1925 b) keramiķe c) b. VMA 1955 g) Latvija.

MELLUPS, Ēriks — a) 1902 b) gleznotājs c) māc. pie O. Pla-dera Rīgā, b. Ņujorkas MSK 1959 d) pied. kopizst. (arī KF izst. 1973 Klīvlendā) g) Meivuda Ņudzersijā, ASV.

MELNALKSNE, Margita — a) 11. 11. 1909 Rīgā b) keramiķe c) b. Rīgas valsts daiļamatn. skolu 1938 d) no 1938; darbi izst. arī Berlīnē 1938 un Prāgā 1962 f) VMA mācītspēks 1945—1965.

MELNĀRE, Austra — a) 1916 b) gleznotāja c) b. VMA 1948 g) Latvija.

MELNĀRS (līdz 1940: MASLOVSKIS), Ādolfs — sk. 138., 140. lpp. a) 4. 3. 1908 — 31. 10. 1963 Rīgā d) no 1933; ind. izst. Rīgā 1959; darbi izst. arī ārzemēs.

MELNE, Leontīne — c) Merijas (St. Mary of the Woods) kol. 1956 BFA.

MENEKINGA (MENNEKING, dz. SOIKĀNE), Ilze — a) 14. 12. 1946 Līneburgā, Vācijā b) keramiķe un pedagoge c) b. Minsteres liet. MSK (Werkkunstschule) 1968, ieguvusi M skolot. tiesības 1973 d) piedalījusies vairākās izstādēs.

MENTELE (līdz 1966: VIĻUMAINE), Natālija — a) 13. 12. 1923 b) keramiķe c) b. VMA 1955 d) no 1952 (arī 1974); prēmija suveniru konkursā Maskavā 1957 g) Latvija.

MERCS, Hugo — sk. 140. lpp. a) 2. 2. 1904 Rīgā c) b. LMA liet. tēln. meistardarbnīcu ar tēlnieka gradu (pie B. Dzeņa) d) no 1924 (arī KF izst. Torontō 1966) g) Toronto Kanādā.

MERKMANIS, Andris — a) 1943 Rīgā b) dekorātors un glez-notājs c) b. VMA 1967 g) Latvija.

MERKMANIS, Leonīds — a) 5. 8. 1915 Tirzā b) dekorātors
c) stud. arhitektūru LU 1933—1943 f) kopš 1945 darbojas Rīgas ope-
retes teātrī g) Latvija.

MĒRNIECE, Valija — sk. 140. lpp. a) 1925 (ne 1921) b) arī
stiklagleznotāja c) b. Ontario MK 1961 ar atzin. medaļu, papild. Fran-
cijā 1963 d) kopizst. Parīzē un ASV (1967, 1972); ind. izst. Parīzē 1964
g) Toronto Kanādā.

METUZĀLS, Eduards — sk. 142. lpp. a) 12. 3. 1889 c) māc.
arī Borcherta M studijā Rīgā d) kopizstādē Rīgā 1945.

MEŽĀKA, Margareta — a) 1946 b) gleznotāja d) ind. izstāde
Ņujorkā 1970, Melburnā 1971; 4 godalgas 1971 izst. g) Austrālija.

MEŽĀKA, Milija — a) Rīgā b) gleznotāja c) māc. glezn. Rīgā,
Vācijā, pie F. Milta Ņujorkā uc. d) ind. izst. Ņujorkā 1970; kopizst.
ASV (1965, 1967, 1968, 1975), KF izst. Torontō 1966 g) Ņujorka ASV.

MEŽAVILKS, Uģis — sk. 142. lpp. a) 14. 8. 1929 Svitenē c) b.
VMA 1956 d) kopš 1957.

MEŽBĀRDE, Valda — a) 1946 Rīgā b) gleznotāja c) māc.
VMA d) D-pilī un Liepājā 1972, 1973 g) Latvija.

MICHAILOVSKIS, Alfons — sk. 142. lpp. a) 1899.

MICHELSONS, Aleksandrs (tēvs Johans, māte Anna, dz. VIL-
CIŅA) — a) 2. 6. 1815 Rīgā — 16. 11. 1899 Rīgā b) gleznotājs c) māc.
Rīgā pie gleznotāja J. Bēra, Tērbatā un Drēzdenes MAk (līdz 1837);
akadēmiskā mākslin. grads Pēterpils MAk 1847 f) gubernas ģimn.
zīmēš. skolot. Rīgā 1847—1891; gleznojis Rīgas skatus.

MICKEVIČA, Valerija — a) 1921 b) tēlniece c) b. VMA 1950
g) Latvija.

MIERIŅŠ, Laimonis — sk. 142. lpp. a) 12. 3. 1929 Slampē
b) glezno akrilikas tehnikā (spec. krāsu mijiedirbes joslā) c) stud.
Līdsas MK Anglijā 1960—1964, Londonas U MK 1964—1965 d) kop-
izst. kopš 1966 Anglijā un Kanādā; ind. izst. Londonā 1973 e) darbi
angļu M galerijās un priv. kolekc. Anglijā uc. f) doc. tēlot. M Līdsas
MK 1965—1966, Džekoba Krēmera (Jacob Cramer) kol. Līdsā no 1966
g) dzīvo Ziemeļanglijā kopš 1947.

MIESNIECE, Maija — sk.: BĒRZINA.

MIESNIEKS, Kārlis — sk. 142. lpp. a) 31. 1. 1887 d) no 1920;
ind. izst. Rīgā 1959 (arī Cēsīs, Madonā, Jēkabpilī, Ventspilī); padomju
apbalvojums f) publicējis autobiografiju (1960).

MIEZĀJS, Dainis — sk. 142. lpp. a) 11. 3. 1929 c) māc. glezn.
Kugas un Matisona studijā Eslingenā, Vācijā; 1956 b. Ontario MK (ļoti
sekmīgi) ar gubernātoru balvu d) kopizst. ASV (1962, 1965, 1972); ind.
izst. Torontō (no 1956) un ASV e) Roberta galerijā Kanādā uc. f) bijis

Kanādas valsts radiatoritāja mākslinieks; mācībspēks Ontario MK, pazīstams ar vārdu: DAINIS g) Toronto Kanādā.

MIEZE, Mudīte — b) gleznotāja (?) d) JD izst. Melburnā, Austrālijā 1965, austrāl. mākslin. kopizst. Sidnejā 1973.

MIEZĪTIS, Kārlis — sk. 142. lpp. a) 20. 7. 1902 c) b. LMA 1931 d) no 1935 f) darbojies Liepājas un Rīgas operā un Drāmas teātrī.

MIKELSONE, Lūcija — a) 15. 10. 1908 Salacā b) keramiķe c) b. četrgadīgo keramikas kursu Pertas techn. kol. g) Perta, Austrālijā.

MĪLBERGS, Fēlikss — sk. 142. lpp. a) 3. 9. 1909 d) kopizst. Rīgā 1957.

MILLERS, Jēkabs — sk.: Emīls MELDERIS.

MILTS, Frīdrihs — sk. 142. lpp. a) 21. 12. 1906 d) kopizst. Libekā, Vācijā 1948; izst. Ņuhōpā, ASV 1972; ZLKF godabalva 1959 g) Ņujorka ASV.

MINEO (SALENIECE), Zelma — b) tēlniece un gleznotāja c) mācījiesies Dženovā (Itālijā) un Marokā g) 17 g. bijusi tēlniece Kasablankā (Marokā), tagad ASV.

MINIATE, Elma — c) Gvelfas U Kanādā 1973 (?) BA (mākslas vēsturē).

MINTIKS, Jānis — a) 1944 Zalcburgā, Austrijā b) tēlnieks c) Leitonas MSK Milvōkī BFA; stud. Viskonsinas U; Mičiganas MAK 1972 MFA (skulptūrā) d) latv. kopizst. no 1967, arī 1975 Sietlā (metalla skulptūras), godalga KF izst. 1973; ind. izst. Indiānā 1975; PBLA KF balva 1975 f) tēln. instruktors Ontario vasaras MSK g) Milvōki Viskonsinā, ASV.

MINTO (PURVĪTIS), Deniss — a) 1942 b) grafiķis un kokgriezējs c) autodidakts g) Kanāda.

MISIŅA (BĒRZIŅA), Anita — b) gleznotāja un grafiķe c) b. Sidnejas techn. kol. M nod. d) pied. JD kopizst.; ind. izst. Sidnejā 1967 g) Volongonga Austrālijā.

MITREVICS, Gunārs — sk. 142. lpp. a) 24. 3. 1928 d) no 1956; darbi izst. arī Bulgārijā, Polijā, Zviedrijā f) no 1961 VMA mācībspēks, docenta vietnieks (1968) g) Latvija.

MITREVICS, Maksimilians — sk. 142. lpp. a) 15. 4. 1901 d) kopizstādēs Vācijā (Hānavā 1946, Fišbachā 1948).

MORA, Herta — a) 30. 5. 1904 Rīgā b) gleznotāja c) stud. LMA 1925—1927 un 1936—1939, papild. Zalcburgā, Austrijā d) 11 ind. izst. Vācijā un Šveicē; pied. vācu mākslin. izst. arī Francijā, Spānijā, ASV e) Vācijas izgl. min-jas un U kolekcijā g) Vācija.

MOŠENKOVA, Austra — sk. 142. lpp. a) 1925 c) b. VMA 1953
d) kopizst. Rīgā 1954, 1956—1958.

MOŠENKOVŠ, Leonīds — sk. 142. lpp. a) 19. 8. 1927 d) kop-
izstādēs Rīgā 1952, 1958, 1959.

MUCENIECE, Marija — sk.: INDUSA.

MUCENIECE (NAUDŽĒNA), Zenta — sk. 142. lpp. a) 25. 4. 1924
c) b. VMA 1952 (ne 1950) d) no 1958 (Rīgā, Maskavā, Tallinā).

MUCENIEKS, Arturs — sk. 142. lpp. a) 6. 11. 1912 d) kopš
1948; darbi izst. arī Somijā, Zviedrijā uc. f) pedagogs Jelgavas sko-
lotāju I 1949 un J. Rozentāla M vidussk. no 1950; ilustrējis grāmatas.

MUDELIS, Kārlis — sk. 142. lpp. a) 1904 d) kopizst. Rīgā 1949.

MUIŽNIEKS, Oskars — a) 30. 8. 1922 Rīgā b) dekorātors c) mā-
cījies LMA d) kopš 1948 g) Latvija.

MUIŽULE, Malda — a) 1937 Priekulē b) akvareliste c) b. VMA
grafikas nodaļu 1963 g) Latvija.

MUNCIS, Jānis — sk. 142. lpp. a) 16. 7. 1886 — 7. 2. 1955 d) dar-
bi izst. Klīvlendā 1963 f) sk. monografiju JĀNIS MUNCIS (1961).

MUNDHEIMA (ŠMITCHENA), Guna — a) 1936 Rīgā b) glezno-
tāja c) Pensilvānijas U (ASV): BA; stud. glezn. Pensilvānijas MAk un
Mūzeja MSk Filadelfijā d) latv. kopizst. 1963, 1965—1967 g) Filadel-
fija ASV.

MUNTERE, Berta — sk. 142. lpp. a) 6. 5. 1904 d) pied. portretu
izstādē Rīgā 1959.

MUNTERE (AISTERE), Guna — c) BS (tēlotājā mākslā) g) Ņu-
jorka ASV.

MŪRNIEKS, Laimdotis — sk. 143. lpp. a) 23. 5. 1922 d) kopš
1953; ind. izst. 1960 un 1964; darbi izst. arī Anglijā, ASV, Čīlē un
Francijā.

MUROVSKIS, Imants — a) 1925 b) tēlnieks c) b. VMA 1959
g) Latvija.

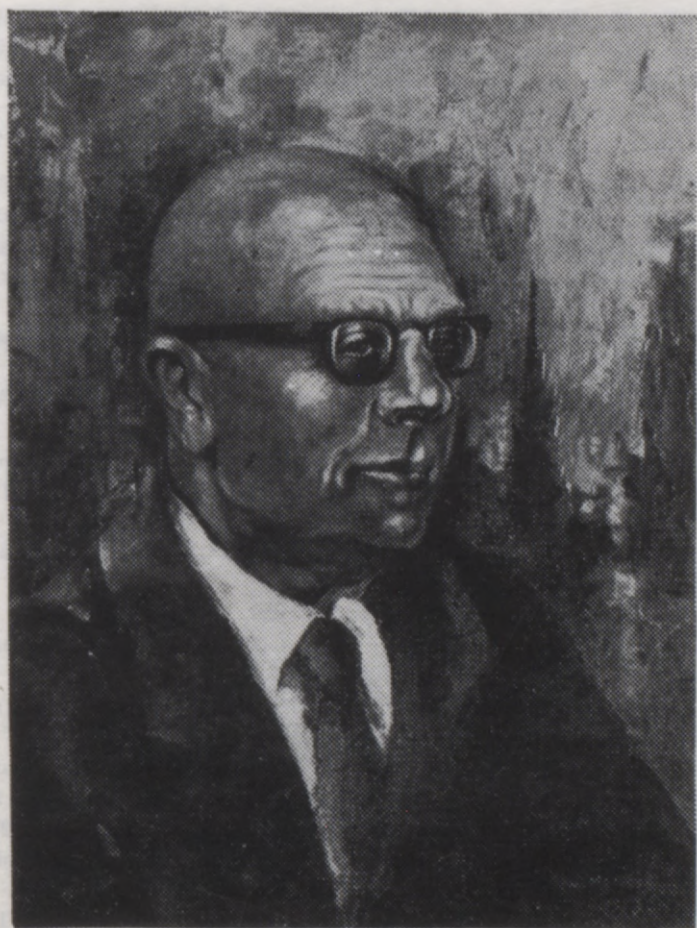
MUZE, Aina — a) 1943 Liepājā b) tekstilmāksliniece c) b.
Liepājas liet. M vidussk. un 1967 VMA tekstilmākslas nod. f) darina
gobelenus g) Latvija.

NAGOBADA, Aija — c) Minesōtas U (ASV) 1968 BA (mākslas
vēsturē).

NAMATĒVA, Lilita — sk.: AUSTRĪŅA.

NAUDŽĒNA, Zenta — sk.: MUCENIECE.

NECA (NETZ, dz. SKUTĀNE), Marija — a) 1942 Latvijā b) glez-
notāja un pedagoge c) stud. M pedagogiju Minesōtas U 1960—1964 un
Meksikas U (BS, Med.) f) skolotāja.

Jānis Mucis

PAŠPORTRETS

NEILIS, Kārlis — sk. 143. lpp. a) 19.12.1906 d) ind. izstāde Zalcburgā 1959; pied. reprezentācijas izst. Parīzē, Londonā, Prāgā, Varšavā, Vīnē uc., arī KF izst. Klīvlendā 1968; Eiropas latv. KF balva 1966 g) Zalcburga Austrijā.

NEMME, Otomārs — sk. 143. lpp. a) 7.10.1891 — 31.12.1947.

NĪCMANE, Anna — b) akvarelīste c) b. Volongongas MSK Austrālijā 1965 d) ASV izst. kopš 1968 (godalgas); ind. izst. Melburnā 1970, Sidnejā 1972, Volongongā 1974 (godalga austrāl. mākslin. izst.); pied. arī KD izst. Adelaidē 1967, Sidnejā 1968, 1973 g) Volongonga Austrālijā.

NIEDRA, Arturs — sk. 143. lpp. a) 1906 d) kopizst. Hānavā, Vācijā 1966.

NĪGALE, Vineta — c) Hartfordas U MSK Konektikutā (ASV) 1963 BFA (ļoti sekmīgi).

NĪGĀLS, Uģis — a) 1948 (?) b) gleznotājs c) b. Kūpera ūnijas (Cooper Union) MSK d) kopizst. Ņujorkā 1969 un KD izst. Ņujorkā 1975.

NIKOLSKA, Irēne — c) Bostonas U (ASV) 1960 BFA.

NĪMANIS, Oskars — b) gleznotājs un pedagogs c) b. Adelaides MSK d) KD izstādē Adelaidē 1967.

NOLLENDORFA, Anna — sk. 143. lpp. a) 1920.

NORDSTRANDA, Dzintra — c) b. Ontario MK 1964 (komerciālā mākslā).

NORE, Augusts — a) 1883—? b) gleznotājs un pedagogs c) mācījies Blūma MSK Rīgā, pēc tam pedagogs turpat.

NORĪTIS, Haralds — a) 8.7.1927 Rīgā b) grafiķis un dekorātors c) b. Sidnejas techn. kol. M nod. 1954 d) ind. izst. (Sidnejā 1971) un kopizst. Austrālijā (KD izst. Sidnejā 1968, 1973, Adelaidē 1972) un Japānā e) Austrālijā, ASV, Latvijā f) mākslas galerijas līdžīpašnieks g) Sidneja Austrālijā.

NORĪTIS, Oskars — sk. 143. lpp. a) 17.3.1909 — 13.10.1942 d) piemiņas izst. Sidnejā 1952 f) sk. rakstu krājumu NORĪTIS (Stokholmā 1952).

NULĪTIS, Arnolds — sk. 143. lpp. a) 30.7.1896 c) b. LMA 1929 d) Latvijā, Vācijā (1948), Holandē, Francijā (Parīzē), kopizst. Kanādā (1966) un ASV (1965, 1967, 1972); vairākas ind. izst.; ZLKF godabalva 1970, LNAK KN balva 1975 e) Latvijas valsts un Rīgas pilsetas M muzejā g) Toronto Kanādā.

OGRĪŅA, Elvīra — sk. 143. lpp. a) 28.2.1893 c) b. LMA 1929 d) Latvijā, Vācijā (1968), Zviedrijā (1946, 1952) e) Latvijas provinces muzejos f) Eiropas latv. mākslin. apv-bas valdes loc. g) Zviedrija.

Oskars Norītis

PAŠPORTRETS

OGULE, Austra — sk. 143. lpp. a) 1906 Liepājā b) gleznotāja un grafiķe c) papild. Minesōtas U d) kopizst. Latvijā, Vācijā (1948), Beļģijā, ASV (1965, 1968), Kanādā (1966); darbi godalgoti f) paidagoģe Mineapolisas komerc. MSK; ilustrējusi latv. grāmatas g) Mineapolisa ASV.

OGULIS, Fricis — sk. 143. lpp.

ORE, Lelde — sk.: VINTERE.

OSE (ZĀLE), Klāra — a) 11. 12. 1911 Pabažos b) dzejniece un grafiķe c) stud. Djūka (Duke) U Deramā, ASV d) ind. izst. un kopizst. ASV (1965, 1967) un Francijā (Parīzē) g) Glenridža Ņudžersijā, ASV.

OSE, Monika — a) 1926 b) akvareliste g) Latvija.

OSIS, Jānis — sk. 143. lpp. a) 10. 4. 1926 d) no 1949; darbi izst. arī Anglijā, ASV, Austrijā, Francijā, Indijā, Meksikā, Zviedrijā uc.; padomju apbalvojumi.

OSIS, Maigonis — sk. 143. lpp. a) 16. 10. 1929 Vārmē c) b. VMA 1955 d) no 1956; darbi godalgoti, bijuši izst. arī Austrumvācijā, Polijā, Rumānijā uc. f) mākslin. red. Latvijas valsts izdevniecībā 1957—1964, no 1960 VMA mācībspēks.

OSĪTIS, Alberts — a) 7. 6. 1908 Jēkabpils apkārtnē b) gleznotājs c) māc. LMA d) kopizst. Rīgā 1941, 1957.

OSĪTIS, Vilis — a) 1. 3. 1906 Rīgā b) gleznotājs c) LU tautsaimnieka grads; glezn. māc. pie Stīpnieces d) kopizst. Ņujorkā 1958, Klīvlendā un Ņujorkā 1963 g) Ņujorka ASV (1963).

OSTROVS, Ēriks — a) 25. 11. 1925 Maskavā b) grafiķis c) b. VMA 1958 d) no 1956 f) skolotājs RLMV (1960) g) Latvija.

OŠS, Ēriks — sk. 143. lpp. a) 3. (13.?) 3. 1927 c) stud. LUV 1946—1947 d) kopizst. Maskavā 1954, Rīgā 1955 f) mākslinieks Rīgas televīzijas studijā g) Latvija.

OZOLA, Alma — a) 22. 3. 1914 Alūksnes tuvumā b) gleznotāja (ainava, puķes, klusā daba) c) b. Rīgas valsts daiļamatn. skolu 1940, glezniecību mācījusies pie Bīnes g) Brisbena Austrālijā.

OZOLA, Ārija — b) gleznotāja d) izst. Venecuēlā 1965, Kanādā 1973 f) filmoperatora Leo Ozola sieva.

OZOLA, Velta — sk. 143. lpp. a) 2. 3. 1921 d) kopizst. Rīgā no 1956 g) Latvija.

OZOLIŅA, Anna — sk.: DĀRZIŅA.

OZOLIŅA, Elizabete — a) 1909 — 1956 b) gleznotāja d) darbi izst. KD Adelaidē 1957 g) dzīvoja Adelaidē, Austrālijā.

OZOLIŅA, Ingrīda — sk.: ĢELZE.

OZOLIŅA, Irīna — a) 16. 10. 1920 Smoļenskā, Krievijā b) gleznotāja c) mācījusies pie R. Sutas un L. Svempa un privāstudijā Ade-

laidē, Austrālijā d) pied. austrāl. mākslin. uc. kopizst. f) matemati-
kas skolotāja vidusskolā g) Adelaide Austrālijā.

OZOLIŅA, Marija — b) grafiķe un gleznotāja d) kopizst. ASV
(1965, 1968, 1973) g) Holistona Merilendā, ASV.

OZOLIŅA, Sarmīte — a) 16. 3. 1929 Liepā b) keramiķe c) b.
VMA 1958 d) kopš 1956; darbi izst. arī ārzemēs, zelta medaļa Prāgā
1962, godadiploms Ženevā 1965 f) strādā VMA kopš 1958 g) Latvija.

OZOLIŅŠ, Ansis — a) 1942 b) gleznotājs d) Liepājā 1970,
1975 g) Latvija.

OZOLIŅŠ, Arnolds — sk.: OZOLS.

OZOLIŅŠ, Edgars — sk. 143. lpp. a) 18. 11. 1911 c) b. VMA
1951 d) kopš 1954; darbi izst. arī ārzemēs f) no 1955 M fonda dir.
g) Latvija.

OZOLIŅŠ, Edgars — a) 2. 5. 1930 Rīgā b) grafiķis c) māc.
VMA 1951—1956 f) ilustrējis grāmatas un žurnālus g) Latvija.

OZOLIŅŠ, Imants — a) 7. 6. 1927 Kopenhāgenā b) gleznotājs
(ainavists) c) māc. Čelsi MSk Anglijā, b. Slēda (Slade) MSk f) strādā
firmā „Interim Designer” Londonā g) Komptona Anglijā.

OZOLIŅŠ, Jānis (dz. 1909) — sk.: Egils KALME.

OZOLIŅŠ, Jānis — a) 1911 b) gleznotājs c) b. glezn. skolu
Vestportā, ASV; māc. Leitonas MSk Milvōkī d) ind. izst. Milvōkī 1974.

OZOLIŅŠ, Mārtiņš — sk. 143. lpp. a) 13. 11. 1905 Vietalvā
c) māc. LMA 1921—1927, 1936—1942 d) kopš 1945; ind. izst. Rīgā 1965;
darbi izst. arī ārzemēs f) no 1949 strādā grāmatu apgādos (mākslin.
red.); VMA pedagogiskās nodaļas mācībspēks.

OZOLIŅŠ, Pēteris — sk. 143. lpp. a) 7. 9. 1911 — 1971 c) b.
LMA 1944; studiju ceļojums Itālijā 1939 d) kopš 1931 f) strādājis
VMA 1944—1954, 1957—1960, pēdējos gados mācībspēks (nav bijis
mākslinieciskais redaktors Latvijas valsts izdevniecībā).

OZOLIŅŠ, Valentīns — sk. 143. lpp. a) 1. 9. 1927 c) b. VMA
1955 d) no 1957; kopizst. Rīgā uc. f) mākslin. redaktors Latvijas
valsts izdevniecībā no 1956.

OZOLIŅŠ, Voldemārs — a) 1929 Daugavpilī b) grafiķis c) mā-
cījies Čikāgas MAk d) latv. kopizst. (Kalamazū 1958, Klīvlendā 1963,
1973) f) strādā rūpniecības mākslā g) Čikāga ASV.

OZOLS-OZOLIŅŠ, Arnolds — b) grafiķis, dekorātors c) māc.
LMA d) pied. KD izst. Adelaidē 1957, 1961, 1967 f) bijis Adelaides
latv. teātra dekorātors g) Adelaide Austrālijā.

OZOLS, Auseklis — a) 22. 9. 1941 b) gleznotājs c) Pensilvā-
nijas U (ASV) 1965 BFA, Tempļa U 1966 MFA d) MAk audzēkņu izst.
Ņudžersijā, ASV (godalgas), ALA KB izst. 1967 g) Ņuorlinsa ASV.

OZOLS, Jānis — a) 1909 Latvijā b) gleznotājs c) māc. latv. MSK Eslingenā, Vācijā, papild. ASV d) ind. izst. un latv. un amerik. kopizst. (arī 1973 un 1975 Klīvlendā) g) Milvōki ASV.

OZOLS, Vilis — sk. 144. lpp. a) 3. 5. 1929 d) no 1956 Rīgā, no 1958 Maskavā f) VMA mācībaspēks 1968 (docenta vietnieks).

PADĀNE, Daine — c) Melburnas karal. technol. I Austrālijā 1968 diploms komerciālā mākslā.

PADEGS, Kārlis — sk. 144. lpp. a) 8. 10. 1911 — 19. 4. 1940 d) ind. izst. Rīgā 1933, 1936; pied. kopizst. 1934.

PAEGLE-BIRĢELE, Alma — sk. 120. lpp. a) 22. 8. 1877 — 7. 8. 1949.

PALĒPE-UBĀNA, Lidija — sk. 144. lpp. a) 4. 12. 1913 d) kopizstādēs Rīgā 1956, 1957.

PANKOKS, Arnolds — sk. 144. lpp. a) 21. 9. 1914 d) no 1949 Rīgā, 1955 Maskavā g) Latvija.

PANKOKS, Miķelis — sk. 144. lpp. a) 1. 5. 1894 — pēc 1944 b) koka tēlnieks.

PAPULIS, Kārlis — sk. 144. lpp. a) 28. 11. 1903 d) ind. izst. Smiltē 1936, Rīgā 1943.

PĀRUPE, Andra — sk.: KĪNA.

PĀRUPE, Gunta — a) 1931 Vietalvā b) gleznotāja c) māc. Vircburgas M studijā Vācijā pie M. Stīpnieces, P. Rožlapas uc. d) ind. izst. Austrālijā (Sidnejā 1966, Pertā 1972); pied. KD izst. 1964—1973 g) Perta Austrālijā.

PAULĀNS, Andrejs — a) 30. 11. 1896 Silajānos b) keramiķis d) no 1935; darbi izst. arī Berlīnē, Parīzē, Šveicē uc. f) izcils Latgales tautasmākslas meistars e) Valsts M muzejā, Vēstures muzejā un Brīvdabas muzejā Rīgā g) Latvija.

PAUĻUKA-JANKE, Felicita — sk. 144. lpp. a) 8. 5. 1925 d) no 1950; darbi izst. arī Austrumvācijā, Polijā, Somijā g) Latvija.

PAUĻUKS, Jānis — sk. 144. lpp. a) 2. 9. 1906 d) no 1945 Rīgā, 1954 Maskavā.

PAUZERS, Voldemārs — a) 1907 Priekulē b) gleznotājs (portretists) c) māc. priv. studijās d) kopizst. Rīgā 1946, 1959 g) Latvija.

PAVASARA, Rita — sk.: BLUMENTĀLE.

PAVASARS, Viesturs — a) 1938 b) grafiķis f) bibliotēkārs g) dzīvo ASV.

PĀVULA-RAVA, Laila — a) 12. 7. 1938 Ogrē b) gleznotāja d) PBLA KF izst. Klīvlendā 1973 g) Skarboro Ontariō, Kanādā.

PĀVULS, Gunārs — a) 8. 3. 1930 Rīgā b) gleznotājs un grafiķis c) b. Gēteborgas M amatn. skolas glezn. un grafikas nodaļu Zviedrijā

1959 d) kopizst. Vācijā (1968) un Zviedrijā (Gēteborgā 1952, Stokholmā 1968, 1972 f) dekorātors Gēteborgas pilsētas teātrī g) Zviedrija.

PĀVULS, Valentīns — sk. 144. lpp. a) 1905.

PEINBERGA (DIŠLERE), Ella — sk. 123. lpp. a) 14. 3. 1923 c) b. VMA 1952 f) ilustrējusi bērnu grāmatas.

PEINE (PELNE?), Elza — sk.: ALSBERGA.

PEKA, Lūcija — a) Rīgā (Umurgā?) b) gleznotāja c) mācītjušies Karnegi MI un priv. studijās d) godalgas ASV un Kanādas mākslin. valsts un novadu mēroga izst., ik gadus piedalās līdz 20 izst., arī latv. kopizst. ASV (1967, 1968, 1973) e) ASV mūzejos (Norfolkas mūzejā Virdžīnijā uc.) f) strādā Norfolkas mūzejā; biograf. dati amerikāņu biograf. vārdnīcās g) Monroviļa Pensilvānijā, ASV.

PELŠE, Rūdolfs — sk. 144. lpp. a) 7. 12. 1880 — 1942 deportācijā.

PELŠS, Jānis — sk. 144. lpp. a) 20. 2. 1929 b) gleznotājs un dekorātors d) kopizst. Rīgā 1959 g) Latvija.

PENERDŽI, Olga — sk. 144. lpp. a) 1895 (ne 1905).

PENIŅIS, Āris (Ārijs) — a) 1938 Rūjienā b) gleznotājs c) Viskonsinas U 1961 BFA d) ind. izst. 1968 Milvōki; pied. latv. kopizst. 1963, 1968 g) Milvōki ASV.

PENKEVIČS, Alberts — sk. 144. lpp. a) 25. 11. 1914 d) kopizstādē Rīgā 1957 g) Latvija.

PĒRLE, Rūdolfs — sk. 144. lpp. a) 9. 5. 1875 — 30. 6. 1917 c) b. Štiglica MSK 1905 d) kopizst. Rīgā 1910, 1912—1913, Pēterpilī 1912, 1915.

PĒSUMA, Māra — b) grafiķe c) Mineapolisas MSK 1961 BFA (zīmēšanā).

PĒTERSONS, Aleksandrs — a) 1904 b) grafiķis c) māc. Rīgas tautas A. mākslas studijā.

PĒTERSONS, Jānis — sk. 144. lpp. a) 1775 — 1830.

PĒTERSONS, Kārlis — sk. 144. lpp. a) 16. 7. 1936 Cēsīs — 20. 1. 1908 Pēterpilī c) māc. pie K. Šulca Rīgā un Pēterpils MAK 1855 — 1866 (sudr. medaļa 1862, godalga 1865) f) skolot. Pēterpilī 1872—1899.

PĒTERSONS, Kārlis — a) 1915 b) dekor. mākslas meistars c) b. VMA 1949 g) Latvija.

PĒTERSONS, Vladimirs — a) 1924 Liepājā b) gleznotājs c) māc. Vācijā un Austrālijā d) kopizst. Vācijā un Austrālijā (KD izst. Pertā 1964, 1969, Adelaidē 1972; godalga austrāl. M galerijas izstādē Banberī g) Perta Austrālijā.

PETITA (PETTIT), Elga — a) 2. 2. 1943 Rīgā c) Hofstras U ASV: BFA.

PETRAŠKEVICIS (ne PETRASKEVIČS), Nikolajs — sk. 144. lpp. a) 11.12.1909 d) no 1951; kopizst. 1966; ind. izst. 1969, 1973; darbi izst. arī ārzemēs; apbalvots ar godazīmi f) skolot. RLMV 1948—1957.

PETROVS, Aleksandrs — sk. 144. lpp. a) 23.12.1874 Voronežā, Krievijā — 1956 d) kopizst. Rīgā no 1947, Maskavā 1954, 1955.

PIESIS, Verners — sk. 144. lpp. a) 1903 — pēc 1941.

PĪGOZNIS, Jāzeps — sk. 145. lpp. a) 15. 9. 1934 d) kopizst. Rīgā 1958, 1959 g) Latvija.

PIKA, Eduards — a) 30. 3. 1895 Lestenē b) dekorātors c) b. LMA J. Tilberga figurālo darbnīcu d) kopš 1931 f) bijis Rīgas daiļkrāsotāju skolas vadītājs; skolot. J. Rozentāla M vidussk. g) Latvija.

PĪLĀDZIS, Rūdolfs — a) 24. 4. 1910 Rīgā — 8. 3. 1969 Rīgā b) dekorātors c) māc. LMA 1929—1940 (ar pārtraukumiem) d) kopš 1953; ind. izst. Latvijā 1960—1961, 1964, 1968; darbi izst. arī Vācijā (1946) f) Nac. operas dekorātors 1919—1939, pēc tam provinces teātros g) dzīvoja Latvijā.

PĪLUPS, Elmārs — a) 1924 b) gleznotājs c) māc. Valandsa MSk Gēteborgā, Zviedrijā d) Zviedrijā, Dānijā, Kanādā, ASV, Vācijā (1968), kopizst. Stokholmā 1972 e) Zviedrijas mūzejos (Gēteborgā, Jenčepingā, Halandē un Burosā) g) Gēteborga Zviedrijā (1965).

PINKA, Uģis — a) 6. 6. 1942 Tukumā b) gleznotājs c) Veinas (Wayne) stāta U (ASV) 1966 BA (angļu literātūrā) d) izst. 1960—1962 Detroitā.

PINNE, Elvīra — a) 1907 b) gleznotāja un keramiķe d) kopizst. Maskavā 1959, Jelgavā un Bauskā 1962 g) Latvija.

PINNIS, Rūdolfs — sk. 145. lpp. a) 11.10.1902 d) ind. izst. Latvijā 1959, 1962, 1968; pied. kopizst. Maskavā 1959, Latvijā 1962 f) izdota reprodukciju mape.

PLĀCIŅŠ, Oskars — a) 1949 b) akvarelists d) Liepājā 1975.

PLADERS, Oto — sk. 145. lpp. a) 7. 3. 1897 — 2. 5. 1970 Latvijā c) māc. Rīgas pilsētas MSk 1913—1914, LMA pie J. Tilberga un V. Purviša 1921—1928; studiju ceļojums uz Parīzi d) daudzās izst. Latvijā un Padomju savienībā f) skolotājs J. Rozentāla Rīgas M vidusskolā 1945—1948, pēc tam portretists uzņēmumā „Māksla”.

PLASE, Jānis — sk. 145. lpp. a) 4. 1. 1892 — 23. 8. 1929.

PLĀTE, Jānis — a) 13. 9. 1898 Meirānos b) tēlnieks c) māc. R. Maura darbnīcā e) Raiņa un Aspazijas pieminekļa autors (Kastanopolā, Šveicē 1972) g) Londona Anglijā.

PLATKĀJA, Anna — c) b. Ontario MK Kanādā 1960 (tēlot. M).

PLATO, Valdis — b) gleznotājs d) latv. mākslinieku kopizstādē Ņujorkā 1958 g) Melburna Austrālijā.

PLAUCIS, Olgerts — b) gleznotājs c) mācījies privāti d) piedalījies izstādēs g) Austrālija.

PLAUDIS, Arnolds — a) 1927 b) dekorātors c) b. VMA 1962 g) Latvija.

PLĒPIS, Jānis — sk. 145. lpp. a) 7. 4. 1909 — 3. 8. 1947 d) no 1930; darbi izst. arī ASV, Francijā, Polijā; 1. godalga (Grand Prix) par kokgrebumiem Parīzē 1937 f) bērnu žurnāla mākslin. redaktors, ilustrējis grāmatas.

PLIKAUSIS, Jēkabs — a) 1888 — 1928 b) gleznotājs c) māc. Štiglica MSk Pēterpilī.

PLĪTE-PLEITA, Alfrēds — sk. 145. lpp. a) 13. 11. 1888 — 13. 3. 1921.

PLORINŠ, Ziedonis — c) Aiovas stāta kol. ASV 1964 BA (komerciālā mākslā).

PLŪME, Bruno — b) akvarelists d) KF izst. Torontō 1966 g) Toronto Kanādā.

PLAVNIECE, Zelma — a) 21. 12. 1882 Rīgā b) zīmētāja c) b. Rīgas MSk 1893 ar zīmēš. skolotājas diplomu f) zīmējusi latv. sadzīves ainas un pasaku ilustrācijas g) dzīvoja Latvijā.

PODREZOVA, Hilda — a) 1929 b) grafiķe, stiklagleznotāja c) b. VMA 1965 g) Latvija.

POLIS, Miervaldis — b) grafiķis c) stud. VMA d) darbi izraudzīti ceļojošai britu izlases izstādei Anglijā 1975 g) Latvija.

POLNA, Pēteris — sk. 145. lpp. a) 1912 Cīrgaļos b) tēlnieks c) māc. Ontario MK d) KF kopizst. Kanādā (Torontō 1966) un ASV (Klīvlendā 1968) g) Toronto Kanādā.

PONTAGS, Jānis — a) 1907 Latvijā b) stiklagleznotājs, kokgriezējs c) māc. vairākās ASV studijās d) KF kopizst. ASV (1967, 1968) g) Redinga Pensilvānijā, ASV.

POPELIS, Jūlijs — a) 9. 11. 1914 b) inženieris un gleznotājs c) LU 1940 kultūrtechn. inženieris d) 4. ind. izst. Torontō 1972, arī 1975 f) inženieris Ontario hidroelektriskā uzņ. (sk. A XV 208).

PORIETIS, Andrejs — a) 1910 b) grafiķis g) Latvija.

PORMALIS, Andrejs — a) 15. 10. 1898 Jēkabpilī b) keramiķis c) b. LMA keramikas meistardarbnīcu pie R. Pelšes 1928 d) no 1927; ind. izst. 1961 Jēkabpilī; darbi izst. arī Parīzē 1937 (sudraba medaļa), ASV 1959, Meksikā 1960 f) strādājis par skolotāju g) Latvija.

POSTAŽS, Pēteris — a) 1940 b) gleznotājs c) b. VMA 1964 g) Latvija.

PRANDE, Alberts — sk. 145. lpp. a) 23. 6. 1893 — 18. 10. 1957 Milvōkī, ASV d) piedalījies izstādēs Latvijā; trimdā organizējis bēgļu

mākslin, izst, Holandē un Parīzē f) Latvijā bijis Valstspapīru spiestu-
ves grafiskās nod. vad. 1919—1920, Nac. operas inspektors 1927—1929,
direktors 1929—1931 g) ASV no 1951, dzīvoja Milvōki.

PRAULIŅŠ, Uldis — a) 1933 b) gleznotājs c) māc. Leitonas
MSk (ASV) d) izst. ASV (Milvōki 1960, Čikāgā 1969).

PRĒDELIS, Uldis — sk. 145. lpp. a) 3. 9. 1920 d) kopizst. Rīgā
uc. no 1949 f) skolot. J. Rozentāla M vidussk.; VMA mācībspēks 1950
—1953; valsts M mūzeju dir. no 1953; ilustrējis grāmatas un žurnā-
lus g) Latvija.

PRIECĪGA, Rasma — sk.: KAMPARA.

PRIEDE, Līze — sk. 145. lpp. a) 3. 3. 1926 c) b. VMA 1950
(ne 1951) d) kopizst. Rīgā 1950 g) Latvija.

PRIEDE, Margarita — sk.: URBĀNA.

PRIEDE, Rūdolfs — a) 1890 b) gleznotājs f) bijis Liepājas
liet. M vidusskolas skolotājs g) Latvija.

PRIEDĪTE, Ernests — a) 1900 Latvijā b) gleznotājs c) stud.
LMA d) vairākas ind. izst. ASV (1961 Takomā, 1969 Bostonā); pied.
kopizst. Latvijā, Vācijā un ASV (1965, 1967, 1968, 1969 Ņujorkā) g) Ta-
koma Vašingtonā, ASV.

PRIEDĪTIS, Jūlijs — sk. 145. lpp. a) 3. 3. 1891 Aumeisterī, Cir-
gaļu pag. d) ind. izst. Vācijā un Melburnā (1950 uc.), pied. kopizst.
Melburnā (1954, 1956), Sidnejā (1955, 1959) uc. e) daudzās publ. un
privātās kolekcijās g) Melburna Austrālijā.

PRIEDĪTIS, Uldis — a) 6. 3. 1926 Rīgā b) grafiķis un dekorā-
tors c) autodidakts d) starpt. un latv. kopizst. Anglijā no 1967 f) strā-
dā kā filmu zīmētājs g) Londona Anglijā.

PRIKULE, Ilze — a) 1942 Rīgā b) gleznotāja c) Mičiganas U
(ASV) architektūras fak. BS (zīmēšanā), MFA d) amerik. un latv. kop-
izst. (arī 1965, 1967, 1968) f) Kanādas latv. mākslin. apv-bas Latvja
valdes locekle g) Reksdēla Ontariō, Kanādā.

PRĪMS, Viktors — a) 1925 Rīgā b) tēlnieks un keramiķis
c) māc. vairākās Anglijas MK d) kopš 1965 divas ind. izst.; pied. kop-
izst. Anglijā e) Riponas, Jorkšīras, Raidingas un Devonas publ. krā-
tuvēs f) doc. Riponas paid. kol. g) Ripona Anglijā.

PRIŽEVOITS, Ēvalds — a) 5. 8. 1937 Daugavpilī — 26. 10. 1972
satiksmes nelaimē Indianapolisā, ASV c) stud. inženierzinātnes Per-
dju (Purdue) U (ASV) 1955—1957, māc. Indiānas U Herona MK d) ind.
izst. Indianapolisā un Sentpōlā, ASV 1972 g) dzīvoja ASV.

PŪCE, Ērika — sk.: ŠTERNBERGA.

PŪCE, Teodors — sk. 145. lpp. a) 1910 g) Melburna Austrā-
lijā.

PUCIRIJS (PUCIRIUSS), Teodors — sk. 145. lpp. a) 13. 10. 1902 d) pied. izst. Latvijā, Vācijā, ASV.

PUDISTA, Biruta — c) Veinas (Wayne) stāta U (ASV) 1972 BA (grafikā).

PŪKIS, Valdis — sk. 145. lpp. a) 5. 4. 1908 c) b. VMA 1948 d) kopizst. Rīgā uc. f) RLMV dir. vietn. 1948—1950; LVU, vēlāk Rīgas politechn. I mācībspēks no 1951.

PUKĪTE, Ausma — a) 1933 Latvijā b) akvarelīste c) stud. Anglijā un Ontario MK d) kopizst. Čikāgā un Ņujorkā 1965, Torontō 1966 g) Tornhila Ontariō, Kanādā.

PUPA, Augusts — sk. 145. lpp. a) 1. 1. 1907 Ēvelē — 12. 10. 1945 Smiltē d) kopizst. Rīgā 1941, Ivanovā (Krievijā) 1943.

PŪPOLS, Jānis — sk. 145. lpp. a) 31. 12. 1886 — 1956.

PURENIŅA, Elita — sk. 145. lpp. a) 1924.

PURICS (PURĪTS), Alfrēds — sk. 145. lpp. a) 22. 12. 1878 — 1937.

PURIŅA, Rūta — a) Latvijā b) keramiķe c) māc. Mičiganas U Grandrepidsas nod. M fak. d) KF izst. Klīvlendā 1968 g) Grandrepidsa ASV.

PURIŅŠ, Ģirts — a) 1937 Rīgā b) gleznotājs un grafiķis c) Čikāgas MI 1966 BFA, 1970 MFA d) pied. daudzās amerik. un latv. izst. (Kanādā 1966, ASV 1973, 1975 uc.); arī ind. izst., starp tām 1973 izst. Pitsburgā f) mācībspēks glezniecībā Pitsburgas U kopš 1970 g) Pitsburga ASV.

PURIŅŠ, Uldis — c) Bostonas U (ASV) 1965 BFA.

PURĪTS, Alfrēds — sk.: PURICS.

PURMALIS, Pēteris — a) 1938 b) grafiķis c) b. Minsteres MSK d) Vācijā (1968) un Kanādā f) ilustrējis bērnu grāmatas, zīmēš. skolotājs Minsteres latv. skolās.

PURVIŅA, Silvija — c) Sirakūzu U Ņujorkā 1960 BFA (mākslas vēsturē).

PURVIŅŠ, Harijs — sk. 146. lpp. a) 15. 12. 1920 c) b. VMA 1951 d) no 1949 f) mākslin. red. Latvijas valsts izdevniecībā no 1957.

PURVIŅŠ, Hugo — c) māc. Liepājā pie Hartmaņa, Vācijā pie Liberta un Kugas d) izst. 1954.

PURVĪTIS, Deniss — sk.: MINTO.

PURVĪTIS, Vilhelms — sk. 146. lpp. a) 3. 3. 1872 — 14. 1. 1945 Nauheimā, Vācijā d) kopš 1896 daudz izst. Latvijā un ārzemēs, ind. izst. Rīgā 1900, 1904, 1910, 1942, piemiņas izst. 1953; ceļojošā izstāde ārzemēs 1901; apbalvojumi: bronzas medaļa Parīzē 1900, zelta medaļa Minchenē 1901, Lionā 1902, nopelnu krusts Lionā 1902 e) 82 darbi

Jānis Rozentāls

DUBULTPORTRETS

Jānis Rozentāls

STRĒLNIEKS

MELNA ČŪSKA MILTUS MALA

Valsts mākslas mūzejā Rīgā f) sk. monografiju: H. Vītols, MARTA PALI (1975).

PUTO, Helmuta — a) 1924 b) dekorātors g) Latvija.

PUZINS (PUZINAS), Pauls — a) 1907 Latvijā — 23. 10. 1968 Ņujorkā c) b. LMA, māc. Beļģijā un Francijā d) pied. kopizst. Vācijā 1946; sākot ar 1950, godalgas ASV izstādēs f) prof. Lietuvas MAK.

PUZIREVSKIS, Nikolajs — sk. 146. lpp. a) 1895 — 6. 2. 1957 d) piemiņas izst. Sidnejā 1959.

RĀCENE, Maruta — c) Bafalo U (ASV) 1963 BS (mākslas pārdarīšana); Ročesteras tehnol. I 1966 MFA.

RAMANE, Mirdza — sk. 146. lpp. a) 16. 12. 1921 f) darbojusies par ilustratori un karikatūristi g) Latvija.

RAMANIS, Jānis — sk. 146. lpp. a) 12. 5. 1904 d) kopizst. Rīgā 1941, 1945—1949, 1953.

RANKA, Indulis — sk. 146. lpp. a) 15. 4. 1934 b) gleznotājs un tēlnieks d) kopizst. Rīgā 1956, 1959 g) Latvija.

RAPIĶIS, Vladimirs — sk.: KRISTOVSKIS.

RAPŠA, Jānis — b) gleznotājs d) latv. kopizstādē Ņujorkā 1958 g) Toronto Kanādā (1958).

RASMANIS, Jēkabs — a) 4. 1. 1908 Jelgavā b) ilustrators c) LU mag. iur.; mācījies J. Madernieka privāttudijā d) latv. mākslinieku Ņujorkas kopas izst. f) ilustrators Grāmatu drauga apgādā g) ASV.

RAŠA (RUSH, dz. GULBE), Solveiga — f) palīgprefesore mākslas vēsturē Cincinati U (ASV).

RAVA, Laila — sk.: PĀVULA.

REINBERGA, Maira — sk.: DREIMANE.

REINBERGS, Jānis — a) 1937 b) grafiķis c) b. VMA 1963 g) Latvija.

REINEKA, Vita — a) 1940 Rīgā b) keramiķe c) Rietumu rezerves U 1963 BS; māc. Parmas zīmēš. un M amatn. skolā Ohaiō, ASV d) kopizst. Klīvlendā un 1975 Sietlā g) Midlbergheitsa Ohaiō, ASV.

REINHOLDS, Visvaldis — sk. 146. lpp. a) 17. 10. 1924 b) gleznotājs c) b. Ontario MK Kanādā (ar medaļu) 1957 d) ind. izst. Torontō 1961; pied. kopizst. Kanādā (1966) un ASV (1962, 1965, 1967, 1972, 1973), KF godaraksts 1970 f) dzīvo un glezno lauku farmā g) Dantrona Ontariō, Kanādā.

REINTĀLS (pseudonims: KĀRE), Kārlis — a) 21. 1. 1910 Bilskā b) rakstnieks un gleznotājs c) māc. privāti Latvijā un Vācijā d) pied. KD izstādēs Austrālijā g) Melburna Austrālijā.

REINVALDE (KRIMULDĒNA), Elza — b) gleznotāja d) kopizstādē Sanfranciskō 1963 g) Kalifornija ASV.

REITERE, Irmgarde — a) 1908 Rīgā b) gleznotāja c) māc. Liberta, Miesnieka un Sutas studijā Rīgā d) ind. izst. Pertā, Austrālijā; pied. KD izst. Sidnejā 1973 uc. g) Melburna Austrālijā.

REKE, Ilga — sk.: ANDERSONE.

REZEVSKA, Līvija — sk. 146. lpp. a) 1926.

RIEKSTIŅA, Aivi (Ivy) — c) Preta (Pratt) I Bruklinā (ASV) 1964 BFA.

RIEKSTIŅA, Lilita — sk.: SPURE.

RIEKSTIŅŠ, Jānis — sk. 146. lpp. a) 5. 1. 1928 c) b. VMA 1959 d) no 1956; darbi izst. arī Melburnā, Austrālijā f) VMA mācību meistars 1968.

RIKMANE, Māra — a) 1939 b) grafiķe d) pied. izst. 1974 g) Latvija.

RIKMANIS, Jānis — sk. 146. lpp. a) 5. 4. 1901 Rīgā — 25. 3. 1968 Rīgā d) no 1929; ind. izst. Rīgā 1942, 1964 f) bijis VMA asistents 1944—1950.

RINKUŠS, Jānis — c) māc. Čikāgas MI d) pirmā ind. izstāde 1961 Kalamazū, ASV.

RIŅĶIS, Ēriks — a) 1907 Ogrē b) dekor. mākslas meistars c) māc. LMA līdz 1941 d) kopizst. Rīgā 1954 g) Latvija.

RIŅĶIS, Juris — a) 1931 b) grafiķis un keramiķis c) b. VMA 1957 f) VMA mācībaspēks (1968) g) Latvija.

RIRDĀNE, Baiba — a) 5. 8. 1934 Rīgā b) gleznotāja un grafiķe, dzejniece c) Sentmārtinsa (St. Martins) MSk Anglijā diploms glezniecībā d) angļu un latv. kopizst. f) mūzikas instrumentu veikala līdzīpašniece; autobiografiju sk. JG 90. nr. g) Farnborova Anglijā.

RIRDĀNS (RIRDANCIS), Ernests — sk. 146. lpp. a) 28. 5. 1901 Bukaišos — 14. 8. 1954 Londonā f) publicēti karikatūru krājumi — sk. A VIII 246.

RIŠKE, Nikolajs — a) 1904 Dubultos b) grafiķis un gleznotājs c) b. LMA 1932 d) pied. izst. Latvijā, Vācijā (1948) un ASV, arī Sietlā 1975; ind. izst. ASV (Kalamazū 1972 uc.) g) Kalamazū ASV.

RITENIS, Ervīns — c) b. Ontario MSk 1964 (komerciālā M).

RITERS, Haralds — a) 19. 1. 1899 Korvā b) koktēlnieks c) mācījies mērniecību Pēterpilī, MSk arī tēlot. M, vēlāk privāti Vācijā uc. d) KD izst. Austrālijā g) Melburna Austrālijā.

RITOVŠ, Alters — sk. 146. lpp. a) 21. 2. 1909 c) studiju ceļojums Itālijā 1931, Francijā 1934 d) no 1929; pied. kopizst. Rīgā 1941, 1945—1950, 1954, 1957 f) bijis zīmēš. un M vēstures skolotājs Rīgā, grāmatu ilustrators.

RODUMS, Olivers — a) 1945 Vācijā b) gleznotājs c) b. Pensilvānijas MAK (ASV) d) latv. kopizst. Filadelfijā 1974, Ņujorkā un Sietlā 1975 f) uzaudzis Francijā; stipendija studiju ceļojumiem Eiropā g) Kvēkertauna Pensilvānijā, ASV.

ROGAINE, Irēne — sk.: TARNMEJERE.

ROMĀNA, arī ROMANE, Ērika — sk. 146. lpp. a) 1. 3. 1920 d) no 1951; darbi izst. arī Austrumvācijā, Somijā, Zviedrijā f) no 1948 skolotāja RLMV.

ROMĀNS (ROMANS), Aleksandrs — sk. 146. lpp. a) 14. 1. 1878 — 26. 6. 1911 d) no 1910; piemiņas izst. Latvijā 1911—1912, Bauskā 1961 e) Valsts mākslas mūzejā Rīgā.

RONČEVSKIS, Konstantīns — sk. 146. lpp. a) 13. 1. 1875 (ne 1874) Pēterpilī — 7. 11. 1935 Rīgā d) no 1909; ind. izst. Rīgā 1925, piemiņas izst. 1936, 1965; darbi izst. arī Briselē, Parīzē, Stokholmā.

ROPŠS, Leonīds — sk.: LINAUTS.

ROVE, Hugo — sk. 146. lpp. a) 1897 — 1943.

ROZE-ROZĒ, Jānis — sk. 147. lpp. a) 3. 4. 1823 — 30. 11. 1897 f) 1874 atvēra Rīgā glezniecības studiju.

ROZENBERGS, Andrejs — a) 1. 7. 1934 Rīgā b) gleznotājs c) b. VMA 1962 d) kopizst. Rīgā 1959 g) Latvija.

ROZENBERGS, Jānis — sk. 146. lpp. a) 18. 4. 1901 — 1966 b) gleznotājs un dekorātors d) kopizst. Rīgā 1947.

ROZENBERGS, Valdis — sk.: KALNROZE.

ROZENFELDE, L — sk. 146. lpp. a) 1896.

ROZENTĀLS, Jānis — sk. 147. lpp. a) 18. 3. 1866 — 8. 1. 1917 (ne 1916) d) no 1894; kopizst. 1901, ind. izst. Rīgā 1910, 1913—1914, piemiņas izst. 1920, 1921, 1926—1927, 1935, 1944—1945, 1951, 1966, Helsinkos 1917, 1918.

ROZENTĀLS, Miķelis — sk. 147. lpp. a) 3. 8. 1907 — 1952 d) kopizst. Rīgā 1945, 1947, 1949.

ROŽDĀRZS, Fricis — sk. 147. lpp. a) 7. 11. 1879 — 21. 1. 1967 Rīgā c) b. Fīrtas MSk Vācijā 1910 d) izst. pied. no 1907.

ROŽKALNS, Dainis — sk. 147. lpp. a) 14. 12. 1928 c) b. VMA 1960 d) no 1956; darbi izst. arī ārzemēs.

ROŽLAPA, Dailis — a) 1932 b) dekorātors c) b. VMA 1968 (mākslas zinātnē) g) Latvija.

ROŽLAPA, Pēteris — sk. 147. lpp. a) 5. 11. 1906.

RUBAUMA, Ilga — sk.: GRANTA.

RUBENIS, Ēriks — sk. 147. lpp. a) 15. 8. 1903 d) no 1935; darbi izst. arī ASV, Beļģijā, Dienvidslavijā, Meksikā, Rumānijā uc. f) 1945—1954 RLMV koka glezniecības nodaļas vadītājs.

RUBEŽS, Žanis — a) 1917 b) keramiķis un paidagogs c) mācījies Liepājas liet. M vidussk. f) vēlāk skolotājs Liepājas liet. M vidusskolā g) Latvija.

RUBIS, Pauls — sk. 147. lpp. a) 27. 3. 1879 (ne 1872).

RUDA, Aija — c) Veslešanas (Wesleyan) U Konektikutā (ASV) 1967 BFA.

RUGAJS (RUGAJEVŠ), Nikolajs — a) 1885 b) gleznotājs c) mācījies Blūma MSk Rīgā g) Latvija?

RUMBA, Marga — sk. 147. lpp. a) 1. 4. 1908 d) kopizst. Rīgā 1946.

RUMBA, Raimonds — a) 27. 8. 1931 Rīgā b) tēlnieks c) vērojis tēlnieku Zaļkalnu darbā 1939; māc. Austrālijā pie Lindona Dedsvela (Lyndon Dadswell) Austrumsidnejas techn. kol. M nod.; lielā mērā autodidakts d) kopš 1953 pied. latv. un austrāl. izst. Adelaidē, Brisbenā, Sidnejā, Melburnā; ind. izst. Sidnejā 1953, 1966, Hobartā 1962, 1963 f) kopš 1971 maizesdarbu strādājis slimnīcās g) Sidneja Austrālijā.

RUMPĒTERIS, Visvaldis — a) 1927 b) ilustrātors f) darbojies kā grāmatu ilustrātors g) Milvōki ASV.

RUMPĒTERS, Ilmārs — a) 9. 5. 1929 Daugavpilī b) gleznotājs un ilustrātors, grafiķis c) b. Ņuvarkas MSk (ASV) 1957 d) kopizst. dažādās ASV pilsētās (arī Klīvlendā 1973); pirmā ind. izst. Bostonā 1975 f) daudzu grāmatu un žurnālu ilustrātors, JG red., dziedonis un ģitarists g) Glenridža Ņudžersijā, ASV.

RUSMANIS, Eduards — sk. 147. lpp. a) 23. 4. 1923 c) b. VMA 1955 d) pied. izst. f) strādā par žurnāla mākslin. iekārtotāju.

RUTKOVSKA, Aija — b) gleznotāja c) b. Sidnejas techn. kol. glezn. klasi Austrālijā d) pied. KD izst. kopš 1959; ind. izst. Sidnejā 1962—1964 g) Sidneja Austrālijā.

RUZA, Māra — a) 1942 Rīgā b) grafiķe c) māc. Dienvidaustrālijas MSk d) pied. JD izst. uc.; kopizst. Adelaidē 1960 pirmā godalga g) Adelaide Austrālijā.

SAKNE, Jānis — sk. 147. lpp. a) 31. 8. 1868 — pēc 1928.

SALAKS, Uldis — a) 1927 b) koka tēlnieks c) māc. Karakasā, Venecuēlā 1952—1956 d) no 1959 g) Rīga kopš 1959.

SALDAVS, Oļģerts — sk. 147. lpp. a) 29. 7. 1907 — 1. 4. 1960 Rīgā b) gleznotājs un paidagogs c) b. LMA 1936 d) kopizst. Rīgā 1947—1949, 1954, 1957 f) skolotājs J. Rozentāla M vidussk. 1945—1948 un RLMV 1948—1950; sarakstījis monografiju par V. Purvīti.

SALENIECE, Zelma — sk.: MINEO.

(arī KF izst. Sietlā 1975); 10 ind. izstādes f) 1968 mākslas nod. vad., 1975 ģrk. profesors Baruka kol. Ņujorkā g) Ņujorka ASV.

SAULIETIS, Jānis — c) Sirakūzu U Ņujorkā 1970 BFA.

SAVICKA, Vilhelmīne — sk. 147. lpp. a) 1911 novembrī d) kopizstādēs Rīgā 1945, 1946.

SAX — sk.: Vitālijs SARKANS.

SEBRIS, Andrejs — b) gleznotājs c) Kūpera (Cooper) ūnijā Ņujorkā 1969 BFA d) ALA KB izst. 1969 g) Ņujorka ASV.

SEDOLS, Jēkabs — b) dekorātors d) Austrālijas latv. KD izst. Adelaidē 1957 f) bijis dekorātors Liepājas operā un teātrī g) Adelaide Austrālijā.

SEGLIŅŠ, Arveds — a) 1909 b) grafiķis c) māc. Rīgas tautas A. mākslas studijā g) Latvija?

SEGLIŅŠ, Kārlis — c) b. Vestportas MSk Kanādā 1964 (studējis glezniecību).

SELĒNS, Arnolds — b) gleznotājs c) māc. Maskavas MAK d) kopizst. Austrālijā (Melburnā 1956, Sidnejā 1957).

SELGA, Aleksandrs — b) gleznotājs d) kopizst. Klīvlendā 1966 g) Klīvlenda Ohaio, ASV.

SELGA, Jānis — a) 16. 1. 1913 Alsviķī b) gleznotājs c) māc. L. Svempa studijā d) kopizst. Rīgā 1956 g) Latvija.

SĒLIETIS, Leonīds — a) 1944 b) gleznotājs d) Liepājā 1975 g) Latvija.

SENBURGS, Jānis — sk.: ŠENBERGS.

SIDRABS, Eduards — sk. 148. lpp. a) 1898 — 1963 d) pied. izstādēs kopš 1929.

SIETNIEKS, Valdis — sk.: MĀRIS.

SILDEGS, Arnolds — a) 10. 1. 1915 Valkā b) gleznotājs c) mācījies LMA d) pied. izst. Latvijā, Vācijā, ASV, Austrālijā; ind. izst. Kalamazū 1963, 1969 f) ilustrējis grāmatas un žurnālus, darinājis dekorācijas latv. teātriem ASV, darbojies arī liet. mākslā; ALA mākslas nozares vadītājs, LM red. 1975 g) Kalamazū ASV.

SILIŅA, Margrieta — a) 1926 b) tēlniece g) Latvija.

SILIŅŠ, Herberts — sk. 148. lpp. a) 25. 8. 1926 Aizupē (ne Kandavā) d) kopš 1958; ind. izst. Latvijā 1966; kopizst. Maskavā 1968; darbi izst. arī ārzemēs.

SILIŅŠ, Jānis — sk. 148. lpp. a) 1. 6. 1896 d) latv. kopizst. Fišbachā, Vācijā 1948 un ASV (Klīvlendā un Ņujorkā 1963) f) krāj materiālus plašam darbam — latviešu mākslas vēsturei g) Florīda, ASV.

SILIŅŠ, Jānis — b) gleznotājs d) latv. dz. sv. izst. Ņujorkā 1958 g) Londona Anglijā (1958).

SILIŅŠ, Kārlis — sk. 148. lpp. a) 12. 3. 1895 — 1955.

SILIŅŠ, Kārlis — a) 10. 3. 1915 Liepājā b) gleznotājs (portreti, ainava, klusā daba, sakrālā māksla) c) b. Liepājas liet. M vidusskolu 1936; stud. glezn. Hornsi MK Anglijā 1951—1958; b. Londonas U teoloģijas fak. 1974; studiju ceļojumi Eiropā 1949 d) pied. latv. kopizst. Anglijā 25 g., angļu mākslin. izst. kopš 1956; ind. izst. Edmontonā, Londonā 1959; godalgas, diploms 1959 f) darbojies kā M paidagogs Latvijā un Vācijā g) Londona Anglijā.

SILIŅŠ, Ojārs — sk. 148. lpp. a) 28. 7. 1927 Ādažos e) Sudrabu Edžus pieminekļa (Rīgā 1957) autors.

SILS, Herberts — sk. 148. lpp. a) 3. 1. 1912 — 10. 7. 1965 Sidnejā, Austrālijā d) ind. izst. Sidnejā 1955, 1964, piemiņas izst. 1966.

SILZARS, Bruno — a) 1. 9. 1903 Jelgavā b) gleznotājs un dekorātors c) māc. Krievijā un Latvijā pie V. Purvīša d) NMV, KF un kultūras dep-ta izst.; ind. izst. Latvijā un ASV (godalgas Hačinsona izst.) e) Zemgales M mūzejā, Rīgas pilsētas M mūzejā un priv. kolekc. Latvijā, Zviedrijā, Vācijā, Brazīlijā, Austrālijā, ASV.

SILZEMNIEKS (agrāk: KRŪMIŅŠ), Alberts — sk. 148. lpp. a) 24. 10. 1894 — ?

SĪMANIS, Vītauts — sk. 148. lpp. a) 1928 Blomē b) gleznotājs c) stud. Ilinojas U; Čikāgas MI 1954 BFA d) pied. amerik. un latviešu izst. (Čikāgā 1954, 1959, 1962, 1965, Ņujorkā 1965 uc.); godalga 1961; ind. izst. Ņujorkā f) ilustrējis latv. apgādu grāmatas g) Sentčārlsa Ilinojā, ASV.

SIMSONE, Meta — c) Drēka (Drake) U (ASV) 1965 BFA.

SINKA, Imants — sk. 148. lpp. a) 6. 4. 1915 Rīgā b) gleznotājs un farmaceits c) glezn. māc. arī korespondences kursus Zviedrijā d) Vermlandes mākslin. b-bas uc. izst. Zviedrijā; ind. izst. Zviedrijas pilsētās gandrīz ik gadus (1949—1972, balva 1969), Parīzē 1975; pied. latv. izst. ASV 1965, Vācijā 1968 e) Zviedrijas M mūzejos un priv. kolekc. f) Zviedrijā no 1944; izdota gleznu reprodukciju mape zviedru val. g) Lindforsa Zviedrijā.

SIPĀNS, Bruno — sk. 148. lpp. a) 9. 8. 1913 Omskā, Krievijā d) kopizst. Rīgā 1947, 1957, 1959.

SIRGEDA, Helēna — sk.: DANENHIRŠA.

SIRGEDA, Inese — b) tēlniece c) b. VMA 1958.

SISENE-ASBERGA, Anita — a) Latvijā b) gleznotāja d) trešā ind. izst. Ņujorkā 1968, arī 1972 un 1974.

SKĀBE, Verners — sk. 148. lpp. a) 1925.

SKANGELE, Katrīna — b) akvareliste d) kopizst. Klīvlendā 1966 g) Klīvlenda ASV.

SKARAINIS, Oļegs — a) 1923 b) tēlnieks c) b. VMA 1958.
SKRAUCS, Voldemārs (arī Valdemārs) — a) 1908 Latvijā
b) gleznotājs c) māc. priv. studijās Latvijā un Vācijā d) ind. izstādes
1968 un 1973; pied. kopizst. Vācijā, Kanādā, ASV (1967, 1968, 1973,
1975) e) dažādās kolekcijās g) Mēfildheitsa Ohaiō, ASV.

SKRIBNOVSKIS, Arnolds — sk. 148. lpp. a) 1908 d) kopizst.
Rīgā 1945 f) VMA docents līdz 1958.

SKRIDE, Ārijs — sk. 148. lpp. a) 24. 9. 1906 d) kopš 1928;
ind. izst. 1966; darbi izst. arī Anglijā, ASV, Austrijā, Francijā, Polijā,
Somijā, Ungārijā uc.

SKRODERIS, Kārlis — a) 15. 7. 1914 Valkā b) gleznotājs c) au-
todidakts d) kopizst. Rīgā 1957, 1959 g) Latvija.

SKRUBIS, Richards — sk. 148. lpp. a) 7. 7. 1928 c) b. VMA
1958 d) no 1956.

SKRUZĪŠU Mikus — sk. 148. lpp. a) 7. 2. 1861 — 10. 2. 1905.

SKUČS, Jānis — sk. 148. lpp. a) 7. 4. 1908 d) kopš 1945; ind.
izst. Rīgā 1967; apbalvots ar godzīmi.

SKUDRA, Vilis — sk. 148. lpp. a) 26. 10. 1913 — 28. 10. 1961
d) no 1958; pied. Kanādas nac. izst. uc.; darbi godalgoti.

SKUJA, Rita — sk.: SAULE.

SKUJIŅŠ, Edgars — a) 15. 5. 1929 b) grafiķis c) b. VMA 1958
f) darbojies par ilustratoru g) Latvija.

SKULME, Džemma — sk.: ĀBOLA.

SKULME, Jurgis — sk. 148. lpp. a) 13. 11. 1928 b) gleznotājs,
mākslas zinātnieks d) kopizst. Rīgā 1954—1959, Maskavā 1954 f) Ugas
Skulmes dēls; kopš 1961 strādā VMA mākslas zinātnes nozarē.

SKULME (LIEPIŅA), Marta — sk. 148. lpp. a) 13. 5. 1890 (ne
1893) — 3. 1. 1963 (ne 1961) d) pied. izst. no 1920; piemiņas izst. Rīgā
1969; darbi izst. arī ārzemēs.

SKULME, Otis (Oto) — sk. 150. lpp. a) 8. 8. 1889 — 22. 3. 1967
Rīgā d) no 1919; ind. izst. Rīgā 1964; darbi izst. arī ārzemēs f) dar-
bojās Nac. teātrī 1919—1926, Nac. operā 1921—1926, Dailes teātrī 1926
—1947; VMA prof. no 1947, rektors 1940—1941, 1944—1961; padomju
apbalvojumi.

SKULME, Uga — sk. 150. lpp. a) 20. 1. 1895 — 6. 11. 1963
c) māc. Pēterpils MAK no 1914 d) pied. izst. no 1914; piemiņas izst.
Rīgā 1967; darbi izst. arī ārzemēs f) no 1920 darbojies Rīgā.

SKULTE, Alīse — a) 15. 6. 1905 b) gleznotāja c) stud. glezn.
Eiropā un ASV L. Liberta studijā d) kopizst. Eiropā, Kanādā, ASV
(1965, 1968), kopā ar A. Skulti 1970, 1972; atzinība latv. kopizst. Ņujorkā
1960, Parīzē 1964, Kanādā 1974 g) Frīholda Ņudžersijā, ASV.

SKULTE, Voldemārs (arī Valdemārs) — a) 1907 Rīgā b) gleznotājs c) stud. glezn. Eiropā un ASV d) Eiropā un ASV (1958, 1965, 1968, kopā ar A. Skulti 1970, 1972) g) Frīholda Ņūdžersijā, ASV.

SKUŠĶIS, Oskars — sk. 150. lpp. a) 29. 4. 1909 Susejā c) stud. arhitektūru LU; vairāku gleznotāju māceklis d) kopizstādēs Vācijā (Bambergā, Baireitā, Erlangenā, Felbachā), ASV (1965, 1967, 1973); vairākas ind. izst. (arī 1972); ZLKF godabalva 1962, Gopera fonda godalga 1975 g) Brumola Pensilvānijā, ASV (1965).

SKUTĀNE, Marija — sk.: NECA.

SLAIDIŅŠ, Jānis — a) 1942 b) gleznotājs d) Liepājā 1975 g) Latvija.

SLAIDIŅŠ, Raimonds — a) 28. 4. 1927 Latvijā b) arhitekts un gleznotājs c) Nebraskas U Linkolnā (ASV) 1954 BArch.; papild. MAk; diploms Fontenblo MSk Francijā 1961 d) izst. Sanfrancisko apkārtnē, arī KF izst. Sietlā 1975 f) arhitekts privātp praksē g) Sanrafaela Kalifornijā, ASV.

SLAUCĪTĀJS, Leonīds — sk. 150. lpp. a) 10. 4. 1899 — 12. 9. 1971 Sidnejā, Austrālijā c) māc. pie J. Zuntaka un Laplatas U MSk d) ind. izst. Buenosairesā; pied. izst. Ņujorkā, Torontō, Buenosairesā f) no 1935 ģeofizikas doc. LU, no 1938 ārk. prof., no 1946 prof. Baltijas U, no 1948 Laplatas U, no 1964 Sidnejas U (sk. A VII 160).

SLOKA, Inta — grafiķe d) grafiskās M izst. Čikāgā 1973 g) Miņeapolisa ASV.

SLOKA, Jānis — a) 3. 5. 1896 D-pilī — 8. 4. 1974 ASV b) gleznotājs c) b. Maskavas MAk f) skolotājs; ASV ilustrātors 1949—1962.

SLOKA, Lauma — a) 9. 12. 1891 Liksnā — 26. 6. 1960 Santa-barbarā, ASV b) mākslas vēsturniece c) b. Maskavas U 1916 (mākslas vēsturē) f) MĀKSLAS VĒSTURES (1922, 1934) autore.

SLOKA, Zigrīda — a) Latvijā b) gleznotāja c) stud. Karlsrūhes U Vācijā; Minesōtas U: BFA, 1971 MFA d) latv. kopizst. ASV (1967, 1968, 1973); ind. izstāde ASV 1972; Gopera fonda godaraksts e) publ. un priv. kollekc. g) Miņeapolisa ASV.

SMILTĒNS, Oskars — b) gleznotājs d) latv. kopizst. Ņujorkā 1958 g) Ņujorka ASV (1958).

SMILTNECE, Velta — c) Drēka (Drake) U (ASV) 1965 BFA.

SMILTNIĒKS, Žanis — sk. 150. lpp. a) 27. 4. 1893 — 28. 4. 1931.

SMITA (SMITH, dz. FREIMANE), Ingrīda — c) Kentas stāta U Ohaiō, ASV 1965 BFA d) pied. KF izst. Klīvlendā 1968 g) Kenta ASV.

SNIEDZE, Bernhards — a) 10. 2. 1913 Zaubē — 25. 9. 1972 Klīvlendā, ASV b) gleznotājs c) māc. V. Purvīša studijā d) pied. latv. kopizst. ASV 1966—1968; ind. izst. ASV 1972 g) dzīvoja Klīvlendā, ASV.

SODUMA (KRONBERGA), Skaidrīte — sk. 150. lpp. a) 14. 9. 1921 d) kopizst. Stokholmā 1945, 1953, Jenčepingā 1958 g) ASV?

SODUMS, Arvīds — sk. 150. lpp. a) 13. 9. 1919 d) pied. izst. Latvijā, Anglijā, Austrālijā (arī Sidnejā 1973) g) Perta Austrālijā.

SOIKĀNE, Ilze — sk.: MENEKINGA.

SOIKĀNS, Juris — sk. 150. lpp. a) 12. 4. 1920 b) grafiķis, M pedagogs c) māc. LMA 1940—1944 d) 141 izst. (Eiropā, ASV, Kanādā, Austrālijā), no tām 49 ind. izst. (pirmā Vācijā 1946); Gopera fonda balva 1948, pāvesta Romas stipendija 1951, Zariņa fonda godalga 1973 f) kopš 1966 M priekšmetu pedagogs Dortmundas ģimn.; daudz referātu par mākslu, grāmatu par J. Jēgeru, 3 darbu mapes; veicis 100 grāmatu grafisko iekārtojumu; sk. monografiju JURIS SOIKANS (1960) g) Dortmundas Vācijā.

SOIKĀNS, Nikolajs — sk. 150. lpp. a) 9. 9. 1926 c) brāļa J. Soikāna (arī Junkera un Kalmītes) mācekļis d) latv. un cittautiešu kopizst. no 1946 Vācijā, Anglijā, ASV, Kanādā; ind. izst. Anglijā 1963, 1964, 1967—1969, 1971, Vācijā 1963 f) lietojis arī pseudonimu „Niklo de Martell”; 1964 publicējis krājumu ABSTRACT EXPRESSIONS, 1965 linoleja griezumam mapes: IZSTUMTIE, RITMI UN RAKSTI un NIKOLAJIS SOIKANS g) Desforda Anglijā.

SOSTE, Krista — c) Toronto U Kanādā 1966 BA (M vēsturē).

SPALVIŅŠ, Arnolds — sk. 150. lpp. a) 14. 6. 1911 Smoļenskā — 1948 c) b. LMA 1936 d) kopizst. Rīgā 1945.

SPELDZIŅA, Ausma — sk. ŽŪRIŅA.

SPERTĀLA, Marga — a) 16. 3. 1901 Karaļaučos b) dekorātore, kostīmu zīmētāja c) māc. LMA 1921—1925, papild. Berlīnē 1935 d) no 1929; ind. izst. Rīgā un Bauskā 1965 f) strādājusi teātros, operā, kinostudijā g) Latvija.

SPERTĀLS, Arvīds — sk. 150. lpp. a) 20. 12. 1897 — 6. 9. 1961 Rīgā d) no 1926; piemiņas izst. Rīgā un Bauskā 1963 f) VMA docents no 1947, apbalvots ar godzīmī.

SPOĢE, Vija — sk.: ERDMANE.

SPRANCIS, Ēriks — a) 1914 b) gleznotājs c) b. VMA 1951 g) Latvija.

SPRANCIS, Kārlis — a) 1910 b) dekorātors f) Rīgas drāmas teātra dekorātors no 1947 g) Latvija.

SPRINCIS, Harijs — sk. 150. lpp. a) 8. 6. 1928 Laucienē d) no 1954; kopizst. Rīgā 1962 g) Latvija.

SPRIŅĪS, Jānis — sk. 150. lpp. a) 29. 8. 1892 c) māc. Pēterpils M veicināšanas skolā, bijis brīvklauštājs Pēterpils MĀK f) no 1919 skolotājs un grāmatu ilustrātors Latvijā.

SPRIŅĪS, Jēkabs — sk. 150. lpp. a) 28. 11. 1907 d) no 1936; darbi izst. arī Rumānijā, Somijā, Zviedrijā f) kopš 1936 zīmēšanas skolotājs Talsos.

SPROĢIS, Voldemārs — b) gleznotājs d) latv. kopizst. Klīvlendā 1966 g) Klīvlenda ASV.

SPRŪDŽS, Aivars — a) 1946 b) grafiķis c) b. VMA 1974 d) jaunatnes kongresa izst. Florefā, Beļģijā 1975 g) Latvija.

SPURE-KRŪMIŅA (RIEKSTIŅA), Lilita — a) 1939 Doles salā b) gleznotāja un pedagoge c) stud. M paid. Tolīdo U (ASV), Klīvlendas MI un Rietumu rezerves U (BS 1962; diploms; MA 1963) d) 1. ind. izst. 1965; pied. latv. kopizst. 1966, 1968, 1973, 1975 f) Rietumu rezerves U darbā, skolot. vidussk., M salona īpašniece g) Vudēla Ilinojā, ASV.

STALAŽA, Elza — a) 1915 b) gleznotāja c) b. VMA 1950 f) J. Rozentāla Rīgas M vidusskolas direktise no 1961 g) Latvija.

STĀMERE, Rūta — a) 1913 Dzelzavā b) gleznotāja c) māc. Rīgas tautas A. mākslas studijā 1937 J. Bīnes vadībā, LMA 1942 un L. Liberta studijā Eslingenā, Vācijā d) latv. kopizst. Eslingenā 1946 f) viena no Kanādas latv. mākslin. apv-bas dibinātājām 1954, valdes loc.

STANKEVIČS, Aleksandrs — sk. 150. lpp. a) 10. 12. 1932 d) no 1956; medaļa 1972 f) VMA mācībaspēks kopš 1962 g) Latvija.

STAPRĀNS, Raimonds — sk. 150. lpp. a) 13. 10. 1926 Rīgā b) gleznotājs c) māc. Eslingenas latv. MSk Vācijā pie J. Kalmītes; Vašingtonas U (ASV) 1952 BFA, Kalifornijas U Berklejā MFA d) ind. izst. Anglijā, ASV, Kanādā, Francijā, Rīgā (1972) g) Sanfrancisko ASV.

STĀRASTE (BARVIKA), Margarita — sk. 150. lpp. a) 2. 2. 1914 Krievijā c) b. VMA 1952 d) kopš 1937 f) bērnu grāmatu autore un ilustratore.

STĀRASTS, Kārlis — sk. 150. lpp. a) 1911 b) koka tēlnieks.

STĀROSTS, Roberts — sk. 150. lpp. a) 15. 6. 1908 — 6. 1. 1958 Rīgā d) kopizst. Rīgā 1945, 1956, 1957, Maskavā 1957, piemiņas izst. Liepājā 1960 g) dzīvoja Latvijā.

STAŠKO, Jānis — a) 1913 b) gleznotājs c) b. VMA 1952 g) Latvija.

STATIŅŠ, Aleksandrs — a) 18. gs. beigās — 19. gs. sākumā b) gleznotājs c) mācījies Pēterpils mākslas akadēmijā 18. gs. beigās.

STEINERE, Silvija — sk.: ŠTEINERE.

STEINERS, Ojārs — sk.: ŠTEINERS.

STENDERE, Elizabete — a) 1897 b) tēlniece g) Latvija.

STENDERS, Ernests — sk. 150. lpp. a) 1893 (ne 1892) — 1919.

STENDERS, Oto — a) 1909 Tadaikos b) gleznotājs c) b. Liepājas M amatn. skolu un māc. pie J. Bīnes d) ind. izst. Brisbenā, pied.

izst. Latvijā, Vācijā, KD izst. Austrālijā 1954, 1962, 1970, Okera izst. 1967 g) Kērnsa Kvfnslendā, Austrālijā.

STEPANIKA, Inta — sk.: STŪRMANE.

STĪPNIECE (KLĒBACHA), Margarita — sk. 151. lpp. a) 1910 d) Latvijā, Vācijā (Fišbachā 1948), Beļģijā, Holandē, KD izst. Sidnejā 1959; ind. izst. Adelaidē e) Austrālijas mūzejos g) Adelaide Austrālijā.

STRADIŅA, Irma (Irēna) — sk. 151. lpp. a) 15. 3. 1925 — 1972 c) māc. arī J. Tilberga privāstudijā 1942—1945 d) kopizst. Rīgā no 1951 g) Latvija.

STRAUME, Jūlijs — sk. 151. lpp. a) 2. 7. 1874 — 1970 c) b. Štiglica MSk Pēterpilī 1904, papild. Parīzē 1905—1907 d) no 1912; ind. izst. Rīgā 1959; zelta medaļa par paklāju metiem Parīzē 1925 f) restaurātors Rīgas mūzejos 1945—1959.

STRAUPENIEKS, Jēkabs — b) gleznotājs d) latv. kopizstādē Ņujorkā 1958 g) Boltona Anglijā (1958).

STRAUTIŅA, Ilze — a) 14. 6. 1950 Adelaidē, Austrālijā b) grafiķe c) māc. Prērenas (Prahran) techn. kol. Melburnā un Cīriches MSK Šveicē d) Šveicē un Austrālijā; ind. izst. Vācijā g) Melburna Austrālijā.

STRAUTMANIS, Edvīns — sk. 151. lpp. a) 27. 10. 1933 b) gleznotājs c) b. Čikāgas MI 1956, stud. Čikāgas U d) latv. un amerikāņu kopizst. no 1958 (arī Čikāgā 1962) g) Ņujorka ASV.

STRAUTMANIS, Tālvāldis — sk. 151. lpp. a) 11. 6. 1922 d) kopizstādēs Rīgā 1955, 1956, 1958.

STRAUTNIECE, Betija — sk. 151. lpp. a) 1930 d) no 1957.

STRAZDIŅŠ, A. — c) stud. LMA d) pied. dz. sv. izst. Hanoverā, Vācijā 1968.

STRAZDIŅŠ, Gunārs — a) 1944 Viļakā b) gleznotājs c) Kolorādo U (ASV) 1955 BFA (glezniecībā) f) mācībspēks Montānas U (ASV) mākslas fakultātē.

STRAZDIŅŠ, Jēkabs — sk. 151. lpp. a) 13. 3. 1905 — 21. 3. 1958 c) studiju ceļojums Italijā 1933 d) no 1929; ind. izst. Rīgā 1933 f) doc. VMA (1944—1949) un LVU filoloģijas fakultātē.

STRAZDIŅŠ, Miķelis — a) 11. 9. 1892 Kazdangā b) gleznotājs c) māc. LMA d) kopizstādē Rīgā 1945.

STRAZDIŅŠ, Vilnis — a) 1941 Latvijā b) gleznotājs c) Kolumbijas U Ņujorkā 1972 MFA d) PBLA KF izst. Klīvlendā 1973 (godalga) e) priv. kolekc. g) Ņujorka ASV.

STREIPA, Līga — b) grafiķe d) KF izst. Klīvlendā 1973 f) MAZ-PUTNIŅA red. un ilustrātorē g) Mortongrova Ilinojā, ASV.

STRENĢE, Jānis — b) karikatūrists c) sācis mākslas studijas Latvijā g) ASV vai Kanādā?

STROBELA (STROBEL, dz. KLEINHOFA), Astra — a) 1941 Rīgā b) gleznotāja c) stud. glezn. un tekstiltechniku Čikāgas MI no 1959 d) ind. izstādes Čikāgā; amerik. un latv. mākslin. izst. Čikāgā (1962) un Ņujorkā, KF izst. Sietlā 1975 (sienas gobeleni skulptūrālā formā) g) Viltona Ņuhempšīrā, ASV.

STRODS, Jānis — a) 23.12.1908 Rīgā b) gleznotājs c) auto-didakts d) kopizst. (Ņujorkā 1958, 1973 uc.); ind. izst. no 1946 (Bādenbādenē, Vācijā), Čikāgā 1959 uc. g) Meivuda Ilinojā, ASV.

STROMBERGS, Aleksandrs — sk. 151. lpp. a) 1892.

STROVALDS, Mārtiņš — sk. 151. lpp. a) 1.5.1909 c) māc. LMA 1927—1932 d) darbi izst. ASV, Rīgā, Vācijā, Zviedrijā; ind. izst. Zviedrijā (Stokholmā 1955, 1960, 1966, 1969, 1971, Eskilstunā 1969, Gēteborgā 1969, 1971) f) linoleja griezumam mape PIEMINIET VIŅUS (1961) g) Zviedrija no 1950.

STRUNKE, Laris — sk. 151. lpp. a) 10.2.1931 c) māc. arī Rīgā L.Svempa studijā d) pied. izst. ASV, Itālijā, Norvēģijā, Zviedrijā; ind. izst. Stokholmā 1959, 1961, 1965, 1968—1971; Stokholmas MAK stipendija 1968 un 1969 e) Stokholmas un Gēteborgas mūzejos f) Niklāva Strunkes dēls; bijis teātra dekorātors Stokholmā, rakstījis par mākslu periodikā.

STRUNKE, Niklāvs — sk. 151. lpp. a) 6.10.1894—13.10.1966 Romā d) ind. izst. Zviedrijā 1945, 1948 f) ZLKF godabalva 1957, Raiņa un Aspazijas fonda balva 1954; izdots eseju krājums SVĒTĀ BIRZE (1964).

STRUPULIS, Guntis — a) 1933 Madonā — 1974 b) grafiķis c) b. VMA 1966 d) Jelgavā 1970 g) dzīvoja Latvijā.

STUBIS, Tālvāldis — sk. 151. lpp. a) 22.5.1926 f) Vācijā gleznojis dekorācijas latv. teātriem; ASV ilustrējis grāmatas amerikāņu apgādiem, zīmējis reklāmas.

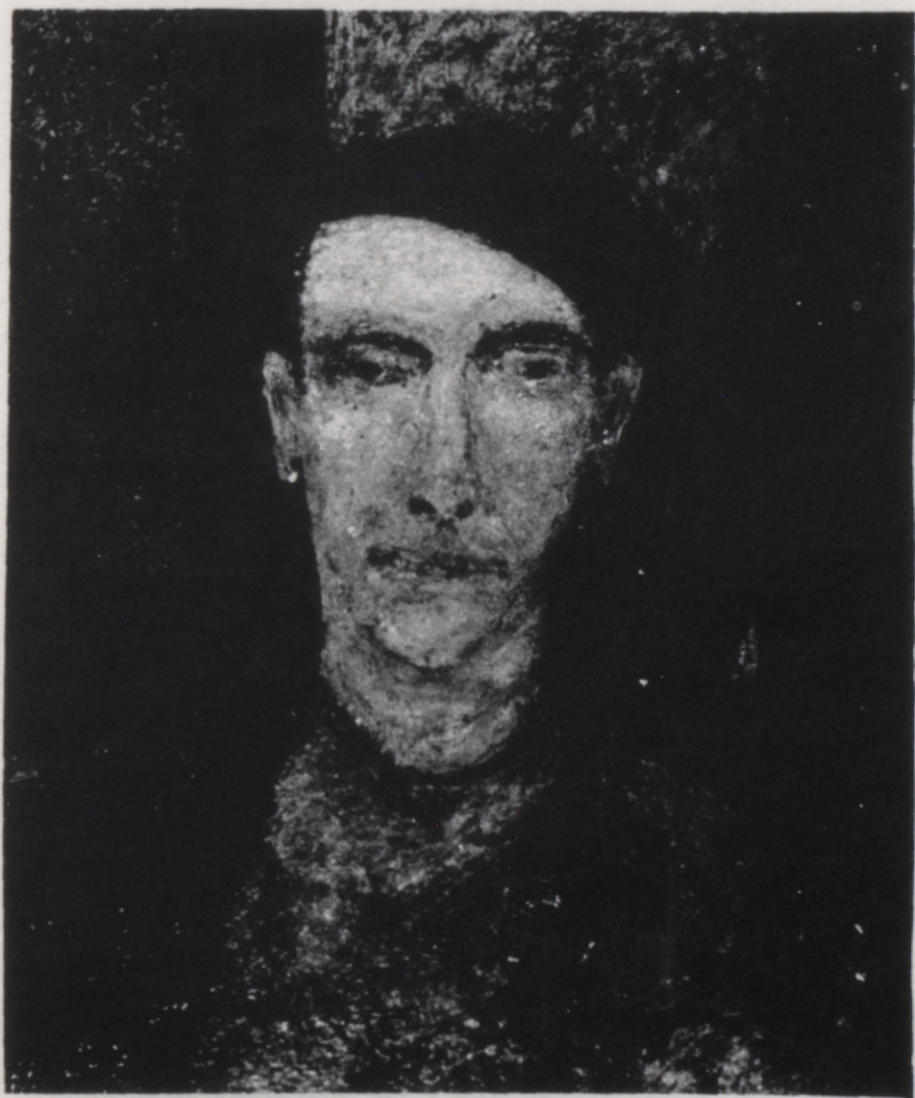
STUDENTE-KRŪKLIŅA, Ilona — a) 1942 Latvijā b) gleznotāja c) b. modes technol. I, stud. Ņujorkas M studentu līgā d) ALA kopizst. 1967 g) Kenilvorta Ņudžersijā, ASV.

STUMBRIS, Gunārs — a) 1928 Rīgā b) gleznotājs c) māc. pie J. Strazdiņa, L. Svempa, Vācijā pie F. Milta; b. Mineapolisas MI (ASV) d) latv. izst. Klīvlendā un Sietlā 1975 g) Džankšensitija Viskonsinā, ASV.

STUNDA, Ansis — sk. 151. lpp. a) 1892 d) kopizst. Rīgā 1948.

STŪRMANE-STEPANIKA, Inta — c) Kentas U ASV 1970 BFA.

SUDĀRA, Lonija — b) gleznotāja d) ALA KB izst. Čikāgā un Ņujorkā 1965 g) Čikāga ASV.

Jānis Strods

PAŠPORTRETS

SUDĀRS, Mārtiņš — b) gleznotājs d) ALA KB izst. Ņujorkā 1963, Čikāgā un Ņujorkā 1965; ind. izst. Čikāgā 1972 g) Čikāga ASV.

SUDMALIS, Jānis — sk. 151. lpp. a) 28. 11. 1887 Elkuzemē (ne Liepājā) d) no 1920 f) etnografisku rakstu krājumu autors; Liepājas liet. M vidussk. dir. 1940—1941, 1945—1947; Liepājas vēstures un mākslas mūzeja direktors 1924—1958.

SUĻSKIS, Maksis — a) 1912 b) dekor. M meistars g) Latvija. SUNDBERGA (SUNDBERG, dz. VĪCUPE), Tamāra b) gleznotāja d) ind. izst. Stokholmā 1968, 1969, 1970, 1972 g) Zviedrija.

SŪNIŅŠ, Kārlis — sk. 151. lpp. a) 27. 2. 1907 Nurmuižā (ne Laucienē) d) kopš 1929; ind. izst. 1961, 1967, 1972; darbi izst. arī ārzemēs f) skolot. RLMV 1944—1967; ilustrējis grāmatas.

SŪNIŅŠ, Žanis — sk. 151. lpp. a) 19. 7. 1904 d) ind. izst. 1971; piedalījies kopizstādēs Rīgā.

SUTA (BEĻCOVA), Aleksandra — sk. 119. lpp. a) 17. 3. 1892 Černigovas guberņā, Krievijā b) gleznotāja un grafiķe c) b. Penzas MSk 1917 d) kopš 1920; ind. izst. 1926 un 1963 g) no 1919 dzīvo Rīgā.

SUTA, Romans — sk. 151. lpp. a) 26. 4. 1896 Dzērbenē — 14. 7. 1944 Tiflisā c) b. Penzas MSk 1917 d) kopš 1915; piemiņas izst. Rīgā 1966 f) darbojies porcelāna glezniecībā, vadījis zīmēš. un gleznošanas studiju 1928—1941; no 1941 dzīvoja Krievijā.

SUTA, Tatjana — b) mākslas zinātniece c) b. VMA 1967 f) Romana Sutas meita; monografijas ROMANS SUTA (1975) autore.

SVEMPS, Leo — sk. 151. lpp. a) 19. 7. 1897 — 7. 3. 1975 Latvijā c) b. LU tiesību zinātņu nod. 1925 d) no 1921; darbi izst. arī ārzemēs; ind. izst. Rīgā 1923, 1968, kopizst. 1956; ind. izst. Maskavā 1968; par ainavu cikliem piešķirta valsts prēmija 1957 f) VMA prof. no 1947, kopš 1961 rektors; padomju apbalvojumi.

SVENNE, Irēne — b) keramiķe c) māc. Pertas techn. vakara skolā f) gatavo sienas paneļus uc. g) Perta Austrālijā.

SVENČS, Jānis — a) 1935 Daugavpils tuvumā b) grafiķis, ilustrātors c) b. VMA 1964 d) izst. D-pilī un Liepājā 1972, 1973 f) bijis Liesmas apgāda mākslin. red. 1969—1972 g) Latvija.

SVĪĶERS (SVĪĶERIS), Leo — sk. 152. lpp. a) 20. 5. 1910 Harbinā, Ķīnā c) māc. Freiburgas MAK Vācijā d) ZO izst. Melburnā, ceļojošā izst. Parīzē, KD izst. Sidnejā 1959 (1. godalga) uc. Austrālijā; ind. izst. Melburnā (arī 1974) e) priv. kolekcijās g) Austrālija no 1949, dzīvo Melburnā.

SVILĀNE, Emīlija — sk.: KLĪDZĒJA.

SVILĀNS, Jānis — b) dekorātors, gleznotājs d) KD izst. Adelaidē 1957, Sidnejā 1968, 1973, Brisbenā 1970, kopizst. Sidnejā 1960; ind.

izst. 1961, 1964 f) darbojas Sidnejas latv. teātrī g) Sidneja Austrālijā.

SVILE, Ruta — sk. 152. lpp. a) 27. 7. 1927 Mētrienā b) tēlniece un keramiķe c) b. VMA 1953 (ne 1954) d) kopš 1954; darbi izstādīti arī ārzemēs.

SVIRSKIS, Vitolds — sk. 152. lpp. a) 27. 4. 1919 c) mācījies A. Stundas un L. Svempa studijā d) kopizst. Rīgā 1956—1959; ind. izst. Jēkabpilī 1959.

ŠADURSKIS, Pāvels — a) 29. 5. 1924 Kacēnos b) mākslas vēsturnieks c) stud. vēsturi LU 1943; Upsalas U Zviedrijā 1951 fil. kand. (mākslas vēsturē); stud. arī polit. zinātnes un paid. Stokholmas A. un Strasburgā, Vācijā f) rakstījis presē par mākslu.

ŠAUMANIS, Kārlis — sk. 152. lpp. a) 18. 11. 1905 — 14. 11. 1971 Plimutā, Jaunanglijā, ASV d) pied. izst. Latvijā, kopizst. Eslingenā (1946), Ņujorkā (1963) uc. f) no 1926 bijis skolot. Liepājā; ASV strādājis keramikas rūpniecībā g) dzīvoja Longailendā, Ņujorkā.

ŠEIERS, Helmut — a) 23. 10. 1928 Rīgā b) grafiķis c) b. VMA 1958 d) no 1958 g) Latvija.

ŠELKOVŠ, Vasiļi — sk. 152. lpp. a) 16. 12. 1923 b) grafiķis un akvarelists.

ŠENBERGA, Irma — a) 1911 Daugavgrīvā b) gleznotāja c) autodidakte d) pied. izst. Latvijā un Pertā, Austrālijā g) Perta Austrālijā.

ŠENBERGS (SENERGS), Jānis — a) 1939 Rīgā b) gleznotājs c) māc. grafiskās MSk Melburnā, Austrālijā un privāti pie Leonarda Frenča d) kopš 1960 izst. Austrālijā (Sidnejā 1966, 1969, Melburnā 1960, 1962, 1964), Japānā, Polijā, Jugoslavijā; pied. KD izst. Pertā 1964, Sidnejā 1968, Melburnā 1971; reprezentējis Austrāliju Brazīlijas divgades izst. 1973; 1966. g. H. Rubinšteinas stipendija gada studijām Eiropā; godalgas e) Austrālijas M galerijās, Česa Menhetena kolekc. Ņujorkā, Hjustonas M mūzejā Teksasā, ASV f) mācībspēks Melburnas karal. tehnol. institūtā Melburnā g) Austrālija.

ŠĒNHOFŠ, Pauls (Pāvils) — sk. 152. lpp. a) 5. 1. 1924 (ne 1920) Liepājā c) b. VMA 1950 (glezn. nod.) d) no 1953; darbi izst. arī Beļģijā, Čehoslovākijā, Polijā, Rumānijā f) darbojas Valsts leļļu teātrī no 1946; apbalvots ar godzīmī.

ŠĪMANIS, Arnolds — a) 31. 7. 1913 Jelgavā — 27. 1. 1972 Čikāgā, ASV b) gleznotājs un dekorātors c) b. LMA 1941 d) ind. izst. un kopizst. Kalamazū 1958, ALA izst. 1965, 1973, KF izst. Torontō 1966; godalga Parīzē 1963 g) dzīvoja Čikāgā, ASV.

ŠĪMANIS, Iriss — b) grafiķis d) grafiskās M izstādē Čikāgā 1973 g) Čikāga ASV.

ŠĶERBELE-KALNIŅA, Dzintra — c) Kalifornijas MK (College of Arts and Crafts) ASV 1961 BFA (iekštelpu dekorēšanā).

ŠĶERBERGS, Alvis — c) Preta (Pratt) I Ņujorkā 1968 BFA (grafikā).

ŠĶILTERS, Gustavs — sk. 152. lpp. a) 16. 11. 1874 Rencēnos (ne Rūjienā) — 24. 9. 1954 Rīgā d) no 1899; ind. izst. Rīgā 1950 f) LMA docents 1923—1932.

ŠĻAKĀNS, Andrejs — b) gleznotājs d) latv. kopizst. Ņujorkā 1958; ind. izst. ASV 1972 g) Vilimantika ASV (1958).

ŠLESERE (KRUSTĀNE), Maija — a) 1934 Rīgā b) gleznotāja c) Merilendas MI (ASV) 1958 BFA, Rodailendas MSk 1966 MFA d) latv. un amerik. kopizst. (arī ALA izst. 1967 un dz. sv. izst. Sietlā 1975) g) Vobena Masačūsetsā, ASV.

ŠLOSA, Astra — a) 1927 Rīgā b) gleznotāja c) māc. Vācijā, Vagavagas techn. kol. Austrālijā un pie L. Meilertes Melburnā d) pied. izstādēs Melburnā 1961, 1962 g) Melburna Austrālijā.

ŠMALCS, Mārtiņš — sk. 152. lpp. a) 1904 d) no 1945.

ŠMIDKENA, Silvija — sk.: LUKŠO.

ŠMITA, Aleksandra — a) Rīgā b) gleznotāja c) b. LU matēmatikas un dabzinātņu fak. un trīsgadīgo glezn. kursu MSk Vestportā, Konektikutā, ASV 1962 d) latv. kopizst. ASV 1965, 1966, 1968 g) Hopkinsvila Kentukī, ASV.

ŠMITCHENA, Guna — sk.: MUNDHEIMA.

ŠNEIDERE, Aina — c) Ilinojas U (ASV) 1968 BFA (grafikā).

ŠNEIDERS, Jānis — a) 1900 b) grafīkis c) māc. Rīgas tautas A. mākslas studijā f) VMA grafikas darbnīcas mācību meistars 1948 — 1967 g) Latvija.

ŠNORE (SCHNORE), Daumants — b) gleznotājs d) latv. kopizstādē Filadelfijā 1974 g) Kuctauna Pensilvānijā, ASV.

ŠPRENKS, Pauls — sk. 152. lpp. a) 18. 11. 1898 Vecrozē, Jaunlaicē c) b. arī Pliskavas MSk d) kopizst. Latvijā un Vācijā (arī 1968) e) Latvijas mūzejos g) Štutgarte Vācijā.

ŠTEINA, Ilze — c) Mičiganas U Lānsingā (ASV) 1968 MA d) pied. kopizst. ASV; ind. izst. Grandrepidsā 1968.

ŠTEINERE, Silvija — sk.: BĒRZIŅA.

ŠTEINERS, Ojārs — sk. 152. lpp. a) 16. 5. 1927 c) b. Čikāgas MI 1957; studiju ceļojums Spānijā un Itālijā 1958 d) latv. un amerik. kopizst. Čikāgā (1962), Ņujorkā uc.; Raiersona (E. Ryerson) ārzemju ceļojuma stipendija 1957.

ŠTEINERTE, Vera — sk. 152. lpp. a) 1909 d) kopizstādē Rīgā 1957.

ŠTEINMILLERS, Valdis — a) 1916 b) gleznotājs c) mācījies privāti Latvijā un Vācijā d) izst. Vācijā un Austrālijā, pied. KD izst.

ŠTEINS, Ilgvars — sk. 152. lpp. a) 29.12.1925 c) māc. Leo Svempa un F. Milta studijā; Kanādā b. Ontario MK 1958 ar gubernatora godalgu d) ind. izst. Kanādā (Torontō un Halifaksā) un ASV; latv. un amerik. kopizst. ASV 1962, 1972, 1973 e) mūzejos un priv. kolekc. f) grafiķis Kanādas valsts televīzijas raidītāja grafikas darbnīcā Halifaksā; ilustrējis latv. grāmatas g) Ontario Kanādā.

ŠTELFŠ, Voldemārs — a) 2.5.1889 Irlavā b) gleznotājs c) mācījies LMA līdz 1937 d) kopizstādē Rīgā 1946 g) Latvija.

ŠTELMACHERS, Pāvils — sk. 152. lpp. a) 27.12.1896 — 19.3.1935.

ŠTERNBERGA (PŪCE), Ērika — a) 1903 b) grafiķe? f) ilustrējusi A. Brigaderes SPRĪDĪTI (1946).

ŠTERNBERGS, Jānis — sk. 152. lpp. a) 19.2.1900 d) ind. izst. un kopizst. (KF izst. 1966, 1968, 1973) f) bijis doc. LMA 1941—1944; no 1949 glezn. un grafikas palīgprof. Kentuki U (ASV); ilustrējis bērnu grāmatas g) Leksingtona Kentukī, ASV.

ŠTERNS, Pauls — sk. 152. lpp. a) 12.6.1901 c) māc. Rīgas tautas A. 1927—1930 d) no 1928 f) skolotājs RLMV 1946—1950.

ŠTERNS, Roberts — sk. 152. lpp. a) 4.2.1884 — 1940.

ŠTRĀLS, Aleksandrs — sk. 152. lpp. a) 12.6.1879 — 7.10.1947 c) māc. Blūma MSk Rīgā 1899—1902 d) no 1901; kopizst. 1905, 1906; ind. izst. Rīgā 1909, 1929; darbi izst. arī kopizst. 1964.

ŠTRAUSS, Arvīds — b) siluetu griezējs un gleznotājs d) ind. izst. Stokholmā 1944, kopizst. Stokholmā 1946, Malmē 1947 g) Zviedrija.

ŠTROVALDS, Mārtiņš — sk.: STROVALDS.

ŠTŪLS, Nikolajs — a) 1911 Slokā b) gleznotājs un ilustrators c) stud. tieslietas LU un M Rīgā, Kolorādō un Denveras U (ASV) d) Kolorādō stāta izst. Pueblō (1. godalga), pied. KF izst. 1968; ind. izstāde Grandrepidsā 1956 f) ilustrators un zīmētājs televīzijā g) Denvera Kolorādō, ASV.

ŠTURMA, Eleonora — b) M kritiķe un vēsturniece c) Ņujork-sitijas Hantera (Hunter) kol. 1961 MA (glezn., tēln., M vēsturē).

ŠŪBERTA (KAJAKA), Rita (Sofija) — a) četrdesmitajos gados Latvijā b) gleznotāja c) b. Dienvidaustrālijas MSk 1966 d) izst. Solsberi, pied. KD izst. Sidnejā 1973 g) Solsberi Rodēzijā, Dienvidāfrikā.

ŠUSTS, Voldemārs — a) 14.5.1929 Barkavā b) arhitekts c) b. LVU 1953 f) kopš 1963 VMA iekštelpu katedras vad.; no 1965 arhitektu savienības valdes priekšsēdis.

ŠVALBE (MATVEJEVA), Elza — sk. 154. lpp. a) 1903 d) no 1936.

ŠVEICS, Erasts — sk. 154. lpp. a) 11. 11. 1895 d) kopizstādē Lībekā, Vācijā 1948.

ŠVINKA, Māra — sk.: SARKANE.

TĀLBERGA, Zelma — sk. 154. lpp. a) 13. 3. 1900 d) no 1932; darbi izst. arī ārzemēs f) izdota reprodukciju mape.

TĀLIVALDS, Benno — a) 1930 Rīgā b) gleznotājs c) b. Čikāgas MI 1956 d) ind. izst. Grandrepidsā 1957; piedalījies kopizstādēs (arī Čikāgā 1962) g) Čikāga ASV.

TARNMEJERE (ROGAINE), Irēne — b) gleznotāja d) ind. izst. Mineapolisā 1974 g) Omaha ASV.

TAURIŅŠ, Aleksandrs — a) 30. 8. 1917 Rīgā b) gleznotājs c) māc. LMA 1942, no 1946 Eslingenas latv. MSk d) Jaunzēlandē un Venecuēlā g) Venecuēla.

TEIVENA (JĒKABSONE), Nelda — sk. 154. lpp. a) 8. 6. 1912 d) kopizst. Vācijā un Zviedrijā (Gēteborgā 1951, Jenčepingā 1958) g) Gēteborga Zviedrijā.

TEMMERE, Anna — sk.: ILVESA.

TERPILOVSKA (ELIASA), Maija — sk. 154. lpp. a) 10. 5. 1924 d) pied. izst. no 1949.

TERPILOVSKIS, Alberts — sk. 154. lpp. a) 18. 10. 1922 Aucē d) kopš 1949; darbi izst. arī Kanādā un Somijā.

TERPILOVSKIS, Leonīds — a) 1905 — 1964 b) dekor. mākslas meistars g) Latvija.

TETERIS, Valdis — a) 17. 3. 1922 Ancē b) gleznotājs c) stud. LU architektūru d) kopš 1969 četrpadsmit ind. izst. ASV un Kanādā (arī 1972 ASV un 1973 Torontō un Čikāgā) e) priv. kolekc. Kanādā, ASV, Austrālijā, Japānā, Anglijā un Vācijā f) strādā kā būvtechniķis (sk. A XV 232) g) Toronto Kanādā.

TĪDEMANIS, Jānis — sk. 154. lpp. a) 19. 2. 1897 — 12. 4. 1964 Torontō, Kanādā d) ALA izst. Čikāgā un Ņujorkā 1965; piemiņas izst. Torontō 1969 g) dzīvoja Torontō, Kanādā.

TIDOMANE, Genoveva — b) mākslas zinātniece c) b. VMA 1966 f) mācībspēks VMA mākslas vēstures nodaļā (1968).

TIGINS, Arnolds — a) 1880 — 1945 b) gleznotājs c) mācījies Blūma MSk Rīgā.

TILBERGS, Jānis — sk. 154. lpp. a) 2. 7. 1880 — 7. 11. 1972 Rīgā d) kopš 1906; ind. izst. Rīgā 1934, 1960, Tallinā 1961; darbi izst.

arī Anglijā, Dānijā, Francijā, Norvēģijā, Zviedrijā uc. f) padomju apbalvojums.

TILBERGS, Romāns — sk. 154. lpp. a) 16. 3. 1920 c) b. VMA 1953 d) kopš 1953; ind. izst. Cēsīs, Limbažos, Siguldā, Valmierā 1958.

TILLERE, Baiba — b) gleznotāja c) māc. Balaratas MSk Viktorijā, Austrālijā d) piedalījusies austrāl. mākslin. izstādē 1972.

TILLERS, Imants — a) 1950 b) gleznotājs un arhitekts c) BS (architektūrā); glezn. māc. privāti d) pied. KD izst. Sidnejā 1968, 1973, Adelaidē 1972; ind. izst. Sidnejā 1973, 1975; godalgas; reprezentējis Austrāliju Brazīlijas divgades izst. 1975 e) Sidnejas un Kanberas nac. M galerijā g) Sidneja Austrālijā.

TILTIŅŠ, Ģirts — sk. 154. lpp. a) 19. 4. 1935 b) gleznotājs un grafīkis c) māc. Ontario MK Torontō un Valsts MAK Amsterdamā; studiju ceļojumi Eiropā d) kopizst. Kanādā un ASV (arī 1967); ind. izst. Torontō 1969; stipendija ceļojumam uz Eiropu 1957 f) no 1961 strādā par izstāžu iekārtotāju Ontario mūzejā g) Toronto Kanādā.

TILTIŅŠ, Nikolajs — a) 1843 — 1898 b) gravieris c) bijis brīvklauštājs Pēterpils MAK 1859—1868.

TILTIŅŠ, Voldemārs — a) 24. 12. 1899 Rīgā b) oktēlnieks d) no 1924; pied. kopizst. Rīgā 1962, Jelgavā un Tukumā 1963; zelta medaļa pasaules izst. Briselē 1935 f) kopš 1943 skolot. Rīgas valsts daiļamatn. skolā; grāmatas KOKTĒLNIECĪBA (1961) autors; apbalvots ar goda zīmi g) Latvija.

TITĀNS, Jānis — sk. 154. lpp. a) 21. 9. 1893 d) kopizst. Rīgā 1946, 1947.

TOMĀSA (DĀBOLIŅA), Lilija — a) 1921 Latvijā b) gleznotāja c) b. Liepājas MSk, J. Kugas skolniece Eslingenā, Vācijā d) Vācijā, Venecuēlā, Kanādā, ASV (1963, 1965, 1967, 1968, 1973) g) Mineola Ņujorkā, ASV.

TOMAŠICKIS, Leons — sk. 154. lpp. a) 1904 d) kopš 1935 f) bijis skolotājs RLMV.

TOMSONS, Imants — a) 11. 11. 1920 Tūjā b) gleznotājs c) mācījies VMA d) kopizst. Rīgā 1956, 1957, 1959 g) Latvija.

TONE, Valdemārs — sk. 154. lpp. a) 28. 3. 1892 — 30. 7. 1958 Londonā d) no 1912; ind. izst. Rīgā 1921; pied. kopizst. Lībekā, Vācijā 1948; piemiņas izst. Rīgā 1959 f) sk. reprodukciju mapi TONE (1953).

TOROPINA, Velta — sk. 154. lpp. a) 10. 4. 1925 f) skolasgrāmatu ilustratore.

TREIBERGS, Ansis — b) gleznotājs d) latv. kopizst. Ņujorkā un Klīvlendā 1963 g) Emblera Pensilvānijā, ASV.

TREIBERGS, Arnolds (ne Arturs) — sk. 154. lpp. a) 1906 Vi-
tebskā, Krievijā c) stud. arī arhitektūru LU d) izst. Latvijā, Vācijā
(Fišbachā 1948), ASV (1965, 1967, 1972, 1973) f) ASV darbojies stikla
glezniecībā, gleznojis katedrāles logus Baltimorā g) Emblera ASV.

TREIGŪTA-LAUBE, Anita — c) Ilinojas stāta U 1966 BFA.

TREILONS, Elerts — a) 6.10.1899 Rīgā — 12.5.1961 Rīgā
b) dekor. mākslas meistars c) b. J. Kugas darbnīcu LMA d) no 1928
f) paidagogs skolās, sabiedr. ēku sienu gleznojumu un stikla mozaīku
autors g) dzīvoja Latvijā.

TREIMANE, Lilija — sk. 154. lpp. a) 3.3.1918 b) keramiķe
un gleznotāja d) latv. un kanādiešu izst. f) keramikas darbnīcas īpaš-
niece g) Kvēbeka Kanādā.

TREIMANIS, Bruno — b) gleznotājs d) kanādiešu izst. Brent-
fordā 3—4 reizes gadā; ind. izst. Ūkvilā 1968 e) priv. kolekc. Kanādā
un ASV f) maizesdarbu strādā rūpnīcā; daudz glezno g) Hamiltona
Kanādā.

TRIZNA, Jāzeps — b) mākslas vēsturnieks c) b. Luvēnas U
Beļģijā (Dr. mākslas vēsturē) f) Luvēnas U vada M vēstures, muzeo-
loģijas un restaurācijas nozari g) Beļģija.

TRULE, Alma — a) Latvijā b) gleznotāja c) māc. Rīgā un
Parīzē, stud. Mineapolisas U d) ind. izst. un kopizst. ASV uc., arī PBLA
KF izst. Klīvlendā 1973 f) M instruktore g) Mineapolisa ASV.

TRUMPIS, Kārlis — sk. 154. lpp. a) 13.7.1910 c) māc. S. Vid-
berga, R. Sutas un L. Svempa studijā d) ind. izst. Melburnā kopš 1958,
godalga 1969; kopizst. Sidnejā 1959, Melburnā 1972, arī ZO izst.; darbi
izst. arī Anglijā, ASV, Beļģijā, Francijā un Vācijā e) priv. kolekcijās
g) Melburna Austrālijā.

TURAUSKIS, Alfrēds — sk. 154. lpp. a) 1880 — ?

TŪTERE, Zelma — b) gleznotāja d) PBLA KF izst. Klīvlendā
1973 g) Mineapolisa ASV.

UBĀNA, Lidija — sk.: PALĒPE.

UBĀNS, Andris — c) Sirakūzu U 1962 BFA (glezniecībā).

UBĀNS, Juris — c) Sirakūzu U (ASV) 1966 BFA (glezniecībā).

UBĀNS, Konrads — sk. 155. lpp. a) 31.12.1893 d) kopš 1911;
ind. izst. Rīgā 1920, 1923, 1957 (par ainavām piešķirta valsts prēmija
1958), 1969; darbi izst. arī Anglijā, Austrijā, Čehoslovākijā, Dānijā,
Francijā, Polijā, Ungārijā, Zviedrijā f) no 1947 VMA profesors; pa-
domju apbalvojums.

ŪDERS, Teodors — sk.: ŪDRIS.

ŪDRE, Milda — sk.: DĒBELE.

ŪDRIS, Alberts — a) 1903 Latvijā b) gleznotājs c) māc. Kalamazū MI un pie N. Drapčes d) ind. izst. Kalamazū un kopizst. ASV (1965, 1968) g) Kalamazū ASV.

ŪDRIS, Ervīns — b) gleznotājs d) latv. kopizst. Ņujorkā 1958 g) Londona Ontariō, Kanādā (1958).

ŪDRIS-ŪDERS, Teodors — sk. 155. lpp. a) 3.5.1868 — 20.8. 1915 d) no 1913; piemiņas izst. Rīgā 1920, 1932, 1948, Valmierā 1960, Rīgā un Valmierā 1968 f) no 1905 zīmēš. skolot. Valmieras skolās.

ULDRIKIS, Teodors — sk. 155. lpp. a) 21.9.1909 d) no 1932; ind. izstāde Liepājā 1969.

ULPE, Kārlis — a) 3.5.1920 Tilžā b) gleznotājs c) māc. VMA d) kopizstādē Rīgā 1956 g) Latvija.

ULSTE, Zina — a) 25.1.1928 Jelgavā b) keramiķe c) b. ļoti sekmīgi VMA 1953 d) no 1953; darbi izst. arī Briselē, Leipcigā, Milānā, Vīnē uc. f) strādā porcelāna glezniecībā g) Latvija.

UNGĀRA, Irēne — b) gleznotāja un grafiķe d) izst. Florīdā, ASV 1972.

UPELNIEKS, Arturs — a) 10.7.1911 Taurkalnē b) gleznotājs un dekorātors c) māc. Rīgas tautas A. glezn. studijā (vad. R.Suta) 1931—1932, arī J.Bīnes studijā d) no 1942; arī ASV (Ņujorkā 1958) f) bijis Nac.operas un Bauskas pilsētas teātra dekorātors g) Ņujorka ASV.

UPENIECE, Evi — sk. 155. lpp. a) 22.8.1925 Rīgā d) no 1953; darbi izst. arī ārzemēs.

UPENIEKS, Harijs — a) 1925 b) gleznotājs c) māc. Minchenē, Adelaidē, Melburnā komerc. M d) KD izst. Pertā 1964, Adelaidē 1972 e) priv. kolekcijās g) Perta Austrālijā.

UPĪTE, Gunta — a) 1933 b) gleznotāja c) b. Ontario MK 1962 (zīmēšanā) d) 1962 g) Toronto Kanādā.

UPĪTIS, Pēteris — sk. 155. lpp. a) 27.9.1899 Kēčos (ne Sīguldā) c) studiju ceļojumi Rietumeiropā (1935, 1937, 1958) d) no 1928; Rīgā 1959 (kopā ar A. Melnāru); darbi izst. arī ārzemēs f) no 1947 doc., kopš 1962 prof. VMA; darinājis ap 160 grāmatzīmju zīmējumus; sk. G. Tidomanes monografiju PĒTERIS UPĪTIS (Rīgā 1975)

URBĀNA (PRIEDE), Margarita — a) 14.5.1935 Rīgā b) keramiķe c) b. RLMV 1954 d) no 1955; darbi izst. arī Čehoslovākijā, Dienvidslavijā, Rumānijā uc.; sudr. medaļa Maskavā 1957 g) Latvija.

URBĀNS, Olgerts — sk. 155. lpp. a) 27.9.1922 d) no 1950; darbi izst. arī Austrumvācijā, Polijā, Rumānijā, Somijā, Zviedrijā f) J. Rozentāla Rīgas M vidussk. pedagogs 1949—1956; ilustrātors.

UZTICIS, Valters — sk. 155. lpp. a) 19.7.1914 Daugavpilī d) kopizstādēs Rīgā 1956—1958.

VABALE, Veneranda — b) gleznotāja c) māc. Latvijā pie Jāņa Gaiļa, ASV Bafalo U, Kanādā Sentkatarinsā; Broka U 1975 BFA d) ind. izst. ASV 1972 (arī Čikāgā 1971, Torontō 1974) f) skolot. vakara vidussk.

VAKSMANE, Ināra — c) Preta (Pratt) I (ASV) 1963 BFA (modes zīmēšanā).

VALDMANIS, Maigonis (Maldonis) — sk. 155. lpp. a) 28.10. 1931 c) b. VMA 1958 d) no 1958 kopizst. Rīgā uc.

VALDMANIS, Valdemārs (Voldemārs) — sk. 155. lpp. a) 16.9. 1905 — 11.12.1966 Rīgā c) studiju ceļojums Zviedrijā 1959 d) kopš 1928; piemiņas izst. Rīgā 1968 f) 1928—1946 darbojās Rīgas teātros, 1946—1947 Rīgas kinostudijā; padomju apbalvojums.

VALDMANIS, Vilis — sk. 155. lpp. a) 28.2.1906 d) Latvijā, Lietuvā, Francijā; ind. izst. Polijā, Zviedrijā un ASV.

VALNERE, Rita — sk. 155. lpp. a) 21.9.1929 c) b. VMA 1956 d) no 1955; darbi izst. arī ārzemēs f) no 1967 mācītbspēks VMA.

VALTERS (KŪRAVS), Jānis — sk. 155. lpp. a) 3.2.1869 — 19.12.1932 d) no 1894; ind. izst. Jelgavā 1895, 1897, 1902, 1904; Rīgā 1901, piemiņas izst. Rīgā 1939, 1949, 1969.

VANAGA, Ilga — a) 1928 b) keramiķe c) b. VMA 1955 d) kopizstādē 1974 g) Latvija.

VANAGS, Kārlis — sk. 155. lpp. a) 18.3.1903.

VANDERE, Gunta — c) Vašingtonas stāta U Sietlā (ASV) 1965 BA (komerciālā mākslā).

VĀRDAUNE (BRIEDE), Mirdza — sk. 155. lpp.

VĀRDAUNIS, Edgars — sk. 155. lpp. a) 21.9.1910 b) gleznotājs un dekorātors d) no 1929; bronzas medaļa Briselē par dekorāciju maketu 1958 f) Operas teātra dekorātors kopš 1946, apbalvots ar godazīmi.

VARSLAVĀNS, Francisks — sk. 155. lpp. a) 10.10.1899 (ne 1898) — 28.11.1949 Rīgā d) no 1918; ind. izst. Rīgā 1924, 1928, 1930, 1934, 1935, 1949.

VASARIŅŠ, Vilis — sk. 155. lpp. a) 3.2.1906 — 23.3.1945.

VASILS, Alberts — a) 3.5.1915 Sibīrijā b) gleznotājs, grafiķis c) Mičiganas stāta U 1962 BFA, 1963 MA d) ind. izst. Ņujorkā 1972; pied. KF izst. 1968, 1973; apbalvojums ASV 1972, zelta medaļa Parīzē 1974 e) mūzejos, ASV archīvā, Vašingtonas nac. M galerijā un priv. kolekc. f) strādā par ilustratoru Mičiganas stāta U (ASV) g) Īstlānsinga Mičiganā, ASV.

VASKA (ZARIŅA), Gundega — sk. 155. lpp. a) 10.8.1917 Rīgā c) b. VMA glezn. nod. 1947 un Ļeņingradas MI 1955 (ne 1956) d) no 1947; darbi izst. arī Čehoslovākijā, Polijā, Somijā, Ungārijā, Zviedrijā uc.

VECOZOLS, Imants — a) 22.7.1933 Liezērē b) gleznotājs c) b. VMA 1960 d) no 1958; darbi izst. arī Anglijā, Kanādā, Polijā, Somijā f) mācībspēks VMA no 1967 g) Latvija.

VECRUMBA, Jānis — a) 1905 Latvijā b) grafiķis c) b. LMA grafikas meistardarbnīcu d) Latvijā un ASV (arī Ņujorkā 1959).

VEČEROKS, Romans — b) akvarelists d) kopizst. Hānavā 1946.

VEIDE, Maija — c) Preta I (ASV) 1963 BFA (komerc. mākslā).

VEIDEMANIS, Kārlis — sk. 155. lpp. a) 6. 8. 1897 — 1944 d) daudzās izst., arī Berlīnē 1923; ind. izst. Maskavā 1935; darbi izst. arī Rīgā 1959.

VEIDENBAUMA, Natālija — a) 1907 b) keramiķe un tekstilmāksliniece c) b. VMA 1949 g) Latvija.

VEIGURE, Skaidrīte — b) mākslas paidagoģe c) Dienvidaustrālijas MSK diploms 1968 g) Austrālija?

VEILANDS, Ernests — sk. 156. lpp. a) 12. 7. 1885 — 25. 12. 1963 Rīgā d) no 1903 f) VMA mācībspēks 1945—1950, strādāja arī stikla glezniecībā.

VEINBACHA, Alvīne — sk. 156. lpp. a) 2. 9. 1923 Skrundā d) no 1952.

VEINBERGA, Maiga — b) gleznotāja c) māc. Eslingenā, Vācijā pie L. Liberta d) pirmā izst. 1953 Bruklinā, Ņujorkā, ASV.

VEINBERGS, Kārlis — sk. 156. lpp. a) 14. 12. 1916 c) b. Stokholmas karal. MAK d) ind. izst. Melburnā 1953, 1954, 1972, Sidnejā 1954; pied. kopizst. 1954, 1969, 1973 g) Sidneja Austrālijā.

VEINBERGS, Viktors — a) 1926 b) gleznotājs c) b. tautas A. mākslas klasi Veidenē (Vācijā) d) kopizst. Sidnejā 1959, 1968, 1973, Adelaidē 1972, austrāl. M izst. Sidnejā 1973; godalga 1969 g) Sidneja Austrālijā.

VEISA, Skaidrīte — sk.: ZIKARA.

VEISS, Jānis — sk. 156. lpp. a) 16. 12. 1928 d) kopizst. Rīgā 1956, 1959.

VELDRE, Harijs — sk. 156. lpp. a) 8. 3. 1927 d) no 1947; kopizst. Rīgā 1967; ind. izst. 1968; darbi izst. arī Anglijā, ASV, Brazīlijā, Francijā.

VENNERE, Inese — c) Nebraskas U Linkolnā, ASV 1962 BFA.

VENTASKRASTS, Žanis — sk. 156. lpp. a) 1. 6. 1906 d) no 1931; kopizst. Liepājā 1933, Rīgā 1934 un 1962, ind. izst. Liepājā 1946, Madonā un Rēzeknē 1962.

VĒRNIĒKS, Arturs — a) 1886 — 1964 b) koka tēlnieks c) māc. pie Madernieka, Štrāla, Zeltiņa un Rozentāla 1905—1908 d) no 1910.

VĪCUPE, Tamāra — sk.: SUNDBERGA.

VIDBERGS, Sigismunds — sk. 156. lpp. a) 10. 5. 1890 — 31. 1. 1970 Ņujorkā, ASV d) kopš 1913; pied. kopizst. Vācijā (1946), Kanādā (1966), ASV (1967); zelta medaļa par porcelāna gleznojumiem Parīzē 1925; ZLKF godabalva 1952 e) Latvijas uc. mūzejos f) attēlu mapes: SĀPJU CEĻŠ, RĪGA (1950); O. Liepiņš, SIGISMUNDS VIDBERGS (1974).

VIDENIECE (KOVAĻEVSKA), Margarita — sk. 134. lpp. a) 1911 d) Lībekā (Vācijā) 1948, akvareļu skate Sidnejā (Austrālijā) 1956, 1959; Gopera fonda balva 1967 f) rakstījusi romānus un atmiņu tēlojumus, ilustrējusi latv. grāmatas.

VIDIŅŠ, Kārlis — sk. 156. lpp. a) 3. 3. (12.?) 1905 d) kopizst. Rīgā 1945, 1948 f) žurnālu un grāmatu ilustrātors.

VIDUKS, Vilis — sk. 156. lpp. a) 1899 — 1956.

VĪDZIRKSTE, Sigurds — sk. 156. lpp. a) 10. 2. 1928 Daugavpīlī — 15. 7. 1974 Ņujorkā c) māc. pie J. Kalmītes, Ņujorkas M studentu līgā un Spānijā d) Ņujorkā (1963), Čikāgā, Filadelfijā uc. ASV, kopizst. 1972 g) dzīvoja Ņujorkā, ASV.

VĪGANDE (WIEGAND, dz. DREIMANE), Ināra — a) 1928 b) ārste un gleznotāja c) Minsterē 1952 Dr. med. d) dz. sv. izst. Hanoverā, Vācijā 1968 g) Vācija.

VĪKA, Hilda — sk.: EGLĪTE.

VIKSNE, Frīdrihs — sk. 156. lpp. a) 29. 7. 1897 Rīgā — 21. 7. 1962 Bīkonā, Ņujorkā, ASV d) dz. sv. izst. Ņujorkā 1958 g) dzīvoja Fiškilā, Ņujorkā.

VILBERGS, Arnolds — a) 1934 Salaspīlī b) stikla apdares meistars c) b. VMA keramikas nod. 1965 f) kopš 1966 VMA liet. dekor. M katedras stikla apdares nodaļas vadītājs.

VILCĀNS, Polikarps — a) 26. 1. 1894 Silajāņos — 8. 5. 1969 Gailīšu ciemā, Bauskas apr. d) no 1936; darbi izst. arī ārzemēs, zelta medaļa Parīzē 1937 f) izcils Latgales tautas M keramiķis g) dzīvoja Latvijā.

VILCIŅA, Maija — c) Toronto U 1965 BFA, Sentmaikela kol. 1970 MSL (viduslaiku studijās) f) strādā M galerijā Vinipegā, Kanādā.

VILCIŅŠ, Rūdolfs — a) 1886 — 1953 b) gleznotājs un pēdāgogs c) māc. J. Rozentāla studijā Rīgā f) pēdāgogs Blūma MSk uc. g) dzīvoja Latvijā.

VILENSONS, Jānis — a) 1910 Rīgā — 1972 ASV? b) gleznotājs c) autodidakts d) ind. izst. ASV 1972.

VILKA, Erna — sk. 156. lpp. c) Austrālijā māc. G. Bella vadībā d) izst. Rīgā un Jelgavā, vēlāk Austrālijā (KD kopizst. Sidnejā 1959, ZO izst. Melburnā g) Austrālija kopš 1949; dzīvo Melburnā.

VILKINS, Arnolds — a) 1904 b) stiklagleznotājs g) Latvija.

VILKS, Ēvalds — a) 1928 Alūksnes apkārtnē b) grafiķis c) mācījies J. Rozentāla Rīgas M vidusskolā 1947—1950; b. RLMV 1953 d) no 1956 f) grāmatu un žurnālu ilustrātors.

VILKS (agrāk: ANDERSONS), Ģirts — sk. 156. lpp. a) 1.1.1909 d) kopš 1941 f) apbalvots ar godazīmi g) Latvija.

VILKSA (WILKES), Maija — a) 1936 Jelgavā b) akvareliste c) māc. Leitonas MSk Milvōkī d) KF izst. Sietlā 1975 g) Mekvona ASV.

VILSONE, Velta — b) mākslas audēja d) sienassegu izstādēs Torontō un Ņujorkā, KF izst. Torontō 1966, Klīvlendā 1973 g) Toronto Kanādā.

VIĻUMAINE, Natālija — sk.: MENTELE.

VIĻUMAINIS, Jūlijs — sk. 156. lpp. a) 25. 4. 1909 d) no 1935; f) bijis zīmēš. skolotājs Rēzeknes un Rīgas skolās.

VIĻUMSONS, Aleksis — a) 14. 3. 1911 b) gleznotājs un arhitekts c) Karlsrūhes techn. A. Vācijā 1948 Dipl. ing. & arch.; glezn. māc. pie J. Tilberga, Madernieka un Sutas Rīgā, turpinājis ASV—Detroitā un Losandželosas MI d) pied. latv. kopizst. 1958 un daudzās amerik. izst. (darbi godalgoti), arī ceļojošā izst. Eiropā 1961—1962 f) no 1961 savas mākslas studijas vadītājs.

VIMBA, Valdemārs (Voldemārs) — sk. 156. lpp. a) 31. 5. 1904 d) kopizst. Rīgā no 1945, Maskavā 1947, 1955.

VĪNDEDZIS, Gunārs — sk. 156. lpp. a) 1918 d) kopizst. Rīgā.

VINGRIS, Edvards (Eduards?) — b) gleznotājs c) b. Sanfernando Mākslas A. Madridē d) ind. izst. Torontō 1965, 1970 g) Toronto Kanādā.

VINKLERS, Ardis — sk. 156. lpp. a) 16. 7. 1907 d) ind. izst. Rīgā 1938; Gopera fonda balva 1965 f) darbojies teātros Liepājā un Rīgā, gatavojis arī dekorācijas latv. teātriem ASV.

VINTERE-ORE, Lelde — b) gleznotāja un grafiķe c) b. Čikāgas MI d) kopizst. ASV 1972.

VINTERS, Edgars — a) 29. 11. 1919 b) gleznotājs c) b. J. Rozentāla Rīgas M vidussk., māc. VMA d) kopizst. Rīgā 1954 g) Latvija.

VIŅAUDS, Teobalds — sk.: KREIŠMANIS.

VĪTOLA, Vita — b) mākslas pedagoge, gleznotāja c) b. Dienvidaustrālijas MSk 1967 d) KD izst. Adelaidē 1967 g) Vācija.

VĪTOLIŅŠ, Marģers — sk. 156. lpp. a) 3. 9. 1912 d) no 1937; padomju apbalvojums f) žurnālu mākslin. red. 1948—1952, 1959—1960.

VĪTOLIŅŠ, Roberts — a) 8. 9. 1900 Adulienā — 25. 5. 1974 Adelaidē, Austrālijā b) keramiķis c) māc. glezn. pie U. Skulmes, Miesnieka, Tones; b. LMA keramikas meistardarbnīcu 1933 d) KD izst. Adelaidē 1957 f) no 1936 bijis Rīgas pilsētas skolu daļas vadītājs.

vēlāk kultūras daļas vadītājs; Austrālijā strādāja rūpniecības uzņēmumā g) dzīvoja Adelaidē, Austrālijā.

VĪTOLS, Eduards — sk. 157. lpp. a) 5.11.1877 — 7.1.1954 Rīgā d) kopš 1903 f) no 1948 VMA docents.

VĪTOLS, Rūdolfs — a) 1904 Latvijā b) gleznotājs c) b. LMA d) daudzās kopizst. ASV (arī 1966—1968); ind. izst. Klīvlendā 1975 g) Rokirivera Ohaiō, ASV.

VORKALIS, Heinrichs — a) 1946 b) akvarelists d) Jelgavā 1971 g) Latvija.

ZĀĢERIS, Pēteris — a) 25.9.1948 Vācijā b) portretists c) b. Nac. galerijas MSk Melburnā 1970 d) latv. kopizst. Melburnā 1968, 1971, KD izst. Adelaidē 1967 e) Melburnas U uc. publ. un priv. kolekcijās g) Melburna Austrālijā.

ZĀLE (ZĀLĪTE, ne ZĀLĪTIS), Kārlis — sk. 157. lpp. a) 6.11.1888 — 19.2.1942 Inčukalnā d) kopš studiju gadiem; darbi izstādīti arī ārzemēs.

ZĀLE, Klāra — sk.: OSE.

ZĀLMANE, Rēzija — sk.: ANDRUPE.

ZAĻKALNA, Marija — sk. 157. lpp. a) 9.10.1878 Nikolajevā, Krievijā — 5.4.1970 Rīgā d) no 1913; darbi izst. arī ārzemēs f) Teodora Zaļkalna dzīvesbiedre.

ZAĻKALNA, Pārsla — sk. 157. lpp. a) 1927 d) kopš 1954.

ZAĻKALNS (agrāk: GRĪNBERGS), Teodors — sk. 157. lpp. a) 30.11.1876 — 6.9.1972 Rīgā d) kopš 1903; ind. izst. Rīgā 1946, 1966, Ļeņingradā 1967; darbi izst. arī Anglijā, Austrijā, Čehoslovākijā, Dānijā, Francijā, Norvēģijā, Polijā, Somijā, Ungārijā, Zviedrijā; padomju apbalvojumi f) sk. K. Baumaņa monografiju: TEODORS ZAĻKALNS (Rīgā 1966).

ZANDBERGA, Ilga — a) 1932 b) tēlniece c) b. VMA 1961 g) Latvija.

ZANDBERGS, Aivars — b) gleznotājs d) amerik. kopizstādē 1963 (godalga); ind. izst. ASV 1972 g) Bostona ASV (1963).

ZANDBERGS, Fricis — sk. 157. lpp. a) 12.9.1910.

ZARIŅA, Anna — sk. 157. lpp. a) 17.9.1907 Rīgā.

ZARIŅA, Anna (dz. 1943) — sk.: BORCHARTA.

ZARIŅA, Astrīda — c) Sirakūzu U Ņujorkā 1960 BFA (modes zīmēšanā).

ZARIŅA, Dagnija — sk.: MEDŽVIKA.

ZARIŅA, Elza — a) 1.1.1907 Remtē b) keramiķe c) b. Rīgas valsts daļamatn. skolu 1939 d) no 1942; darbi izstādīti arī ārzemēs f) apbalvota ar godzīmī g) Latvija.

- ZARIŅA, Gundega — sk.: VASKA.
- ZARIŅA, Ingrīda — c) Djūka (Duke) U Deramā, Ziemeļkari-
linā (ASV) 1956 BA (mākslas vēsturē).
- ZARIŅA, Maija — sk.: CELMIŅA.
- ZARIŅŠ, Indulis — sk. 157. lpp. a) 18.6.1929 Rīgā d) no 1956;
darbi izst. arī ārzemēs f) no 1962 mācībspēks VMA, kopš 1967 doc.
un prorektors g) Latvija.
- ZARIŅŠ, Jānis — sk. 157. lpp. a) 12.5.1913 Rūjienā d) kopš
1938; darbi izst. arī Anglijā, Francijā, Somijā f) padomju apbalvojumi.
- ZARIŅŠ, Ojārs — a) 1943 Rīgā b) gleznotājs c) Kanzasitijas
MI: BFA; stud. Aiovas stāta U d) KF izst. Klīvlendā 1973 g) Nuor-
linsa ASV.
- ZARIŅŠ, Richards — sk. 157. lpp. a) 27.6.1869 Ķieģeļos (ne
Viļķēnos) — 21.4.1939 d) kopš 1896; piemiņas izst. Sidnejā, Austrā-
lijā 1954, Rīgā 1969.
- ZARIŅŠ, Valdis — a) 1939 b) tēlnieks c) Vašingtonas stāta
U 1965 BA un MA (tēlniecībā) f) mācībspēks Vašingtonas stāta U
g) Vašingtona ASV.
- ZAUERS, Augusts — sk. 157. lpp. a) 5.7.1888 d) kopizstādēs
Rīgā 1950, 1956, 1957, 1959, Maskavā 1957.
- ZAURS, Mārtiņš — sk. 157. lpp. a) 17.2.1915 Mežotnē d) no
1936; ind. izst. Rīgā un Ventspilī 1965, kopizst. Bauskā, Jelgavā, Kul-
dīgā un Liepājā 1966.
- ZAVICKA, Aija — a) 1945 b) grafiķe d) izst. Liepājā 1970
g) Latvija.
- ZAVICKIS, Matīss — sk. 157. lpp. a) 13.4.1911 d) kopizst.
Rīgā 1941, 1959.
- ZĒBAUERE, Leontīne — a) 1878 — 1963 c) māc. Blūma MSK
Rīgā.
- ZEBELIŅA, Zigrīda — a) 1922 Liepājā b) gleznotāja c) b.
Čikāgas iekštelpu dekor. skolu un Vašingtonas MSK; papild. Deitonas
MI un privāti d) kopizst. ASV (1968, 1970, 1973) g) Deitona ASV.
- ZĒBERGA (BAUMANE), Mirdza — sk. 157. lpp. a) 1924 d) kop-
izstādēs Rīgā 1956, 1957 g) Latvija.
- ZĒBERGS, Arnis — c) Kalifornijas U Berklejā 1959 BA (de-
kor. mākslā); Preta (Pratt) I (ASV) 1962 maģistra grads rūpn. mākslā).
- ZĒBERGS, Zigmunds (Zigismunds) — sk. 157. lpp. a) 23. 8.
1923 d) kopizst. Rīgā 1951, 1953, 1958 g) Latvija.
- ZEBERIŅŠ, Indriķis — sk. 158. lpp. a) 30.8.1882 — 18.5.1969
Rīgā c) studiju ceļojumi Rietumeiropā 1927 d) kopizst. Rīgā 1945 un
vēlāk, arī 1959.

ZĒBODE, Kārlis — a) 1830 — 1890 b) portretists c) māc. Pēterpils mākslas akadēmijā.

ZĒGNERIS, Jānis — sk. 158. lpp. a) 1884 — 1933.

ZEIDENBERGS, Olafs — a) 1937 b) tēlnieks c) Hartfordas U ASV 1961 BFA, Jēlas (Yale) U 1963 MFA d) 1. vieta strūklaku konkursā Ņubritenā 1969 f) profesors Dienvidkonektikutas kolledžā.

ZEILE, Valentīna — a) 1937 b) tēlniece c) beigusi VMA 1963 g) Latvija.

ZELTIŅA, Anita — a) 1938 Rīgā b) gleznotāja un tēlniece c) Kalamazū kol. (ASV) 1961 BA (tēln.); Preta (Pratt) I (ASV) 1965 MFA (tēlniecībā) f) bijusi skolotāja Ņujorkā g) Kalamazū ASV.

ZELTIŅŠ, Valdemārs (Voldemārs) — sk. 158. lpp. a) 25. 1. 1879 Rīgā — 13. 9. 1909 Rīgā d) no 1902; piemiņas izst. Rīgā 1910 e) Valsts mākslas muzejā Rīgā.

ZEMDEGA (līdz 1935: BAUMANIS), Kārlis — sk. 158. lpp. a) 7. 4. 1894 — 9. 11. 1963 Rīgā d) no 1927; darbi izst. arī ārzemēs f) 1947—1962 VMA profesors; apbalvots ar godazīmi.

ZEMGALIS (agrāk: BORKOVSKIS), Jānis — sk. 121. lpp. a) 24. 6. 1894.

ZEMGALS, Gunārs — a) 12. 9. 1934 Rīgā b) dekorātors c) b. VMA skatuves glezn. darbnīcu pie A. Spertāla f) strādā Drāmas teātrī Rīgā un ir VMA mācībspēks d) kopš 1960; darbi izst. arī ārzemēs g) Latvija.

ZEMĪTIS, Jānis — a) 1940 b) gleznotājs c) b. VMA 1964 g) Latvija.

ZEMJĀNE, Helēna — a) 1919 Latvijā b) akvareliste un grafiķe c) māc. Bīnes M studijā Rīgā un pie J. Kalmītes; Minesōtas U 1972 BFA (mākslas pedagogijā) d) ind. izst. un kopizst. kopš 1966, arī KF izst. 1968, 1973, 1975 g) Sentpōla Minesōtā, ASV.

ZEMZARIS, Uldis — sk. 158. lpp. a) 24. 2. 1928 d) no 1952; ind. izst. Rīgā 1965, 1968, Tartū 1965; darbi izst. arī ārzemēs g) Latvija.

ZĒVALDE, Vanda — sk. 158. lpp. a) 27. 6. 1922 Krāslavā d) no 1950; darbi izst. arī ārzemēs.

ZIBENS, Vilnis — a) 1934 b) mākslas zinātnieks, metallkalumu mākslinieks c) b. VMA 1967 g) Latvija.

ZICHMANE, Zīle — b) grafiķe c) b. Ontario MK Torontō 1966; Gvelfas U mākslas fak. Kanādā 1969 BA.

ZIEDARE (VĒVERE), Anna — a) 2. 4. 1926 Rēzeknē b) mākslas vēsturniece c) Melburnas U 1961 BA (mākslas vēsturē un valodās) f) LAAJ ārpusskolas izgl. noz. vad. no 1973; Melburnas latviešu val. vidussk. un LAAJ vasaras vidussk. vad. g) Melburna Austrālijā.

ZĪGMUNDS (SIEGMUND), Jūlijs — a) 1.7.1828 Rīgā — 1909 Rīgā b) gleznotājs c) Oto Bērtiņa skolnieks 1845; māc. Pēterpils MAk 1846, Drēzdenes MAk 1847—1850, Leipcigas MSk 1850, Antverpenē 1856 e) Limbažu baznīcas altārglezna (1877) un Suntažu baznīcas altārglezna (1878) f) bijis zīmēš. skolot. Rīgā 1850—1856; pēc studiju ceļojuma zīmēš. skolotājs, portretists un fotogrāfs Rīgā 1870—1875, zīmēšanas skolas līdzīpašnieks 1874—1875.

ZIKARA (ZIKARAS, dz. VEISA), Skaidrīte — sk. 156. lpp. a) 3. 6. 1925 c) māc. MSk Freiburgā (Vācijā), Melburnā Nac. galerijas MSk un Melburnas karal. techn. kol. d) pied. KD izst. (Melburnā 1956, 1960, 1965, 1971, Adelaidē 1957, 1961, 1972, Sidnejā 1959, 1973) f) trīs gadus darbojusies kā laikraksta THE HERALD brīvdabas M izst. organizētāja g) Melburna Austrālijā.

ZIKMANE, Lolita — a) 1941 b) grafiķe c) b. VMA 1965 d) izst. Jelgavā 1970, 1971, 1975 g) Latvija.

ZILBALODIS, Indulis — b) iekštelpu dekorātors c) b. VMA 1966 f) Roberta Zilbaloža dēls g) Latvija.

ZILBALODIS, Roberts — a) 1904 b) gleznotājs d) kopizstādē Liepājā 1933 g) Latvija.

ZILBERTS, Gunardess — a) 1924 b) gleznotājs c) māc. LMA d) pied. kopizst. (Melburnā 1954, 1961 uc.) g) Melburna Austrālijā.

ZĪLE, Aija — a) 1940 b) tēlniece un keramiķe c) b. VMA 1966 (iekštelpu dekorēšanā) d) ind. izst. 1970 g) Latvija.

ZĪLE, Elga — b) gleznotāja c) māc. MAk Parīzē 1969.

ZĪLE, Konstantīns — a) 1908 b) gleznotājs un tēlnieks c) mācījies LMA 1937—1941 g) Austrālija.

ZĪLE, Tālvāldis — sk. 158. lpp. a) 1925 Tukumā b) dekorātors un gleznotājs c) māc. Skultes darbnīcā Rīgā, pie L. Svempa un Nac. galerijas MSk Melburnā d) ind. izst. Sidnejā 1964, pied. izst. Perta, KF izst. Torontō 1966 g) Perta Austrālijā.

ZIRNIS, Arvīds — a) 1906 b) dekorātors g) Latvija.

ZĪTARE, Māra — a) 1937 Rīgā b) gleznotāja c) b. VMA 1961 g) Latvija.

ZĪVARTS (ZĪVERTS), Ernests — sk. 158. lpp. a) 1879 — 1937.

ZĪVERTE, Zeltīte — b) gleznotāja d) kopizst. Stokholmā 1945 g) Zviedrija.

ZĪVERTS, Manfrēds — a) 1925 Rīgā b) gleznotājs c) māc. Ņujorkas M studentu līgā d) latv. kopizst. Ņujorkā un Sietlā 1975 g) Džemaika Ņujorkā, ASV.

ZOLBERGS, Krišjānis — sk.: KUGRA.

ZUBĀNE, Biruta — b) mākslas vēsturniece c) Melburnas U Austrālijā BA f) asistente (senior tutor) mākslas vēsturē Melburnas U g) Melburna Austrālijā.

ZUIKA, Zīle — c) Mičiganas stāta U (ASV) 1973 BA (komerciālā mākslā).

ZUNDE, Silvija — c) Virdžīnijas U (ASV) 1973 BFA.

ZUNTAKA, Lolita — a) 7.10.1939 Liepājā — 15.5.1962 auto-katastrofā ceļā uz Toronto c) b. skolotāju I Argentīnā; māc. Ontario MK no 1959 f) gleznotāja J. Zuntaka meita; bijusi vēstures skolotāja Argentīnā g) no 1958 dzīvoja Torontō, Kanādā.

ZUNTAKS, Jānis — sk. 158. lpp. a) 16.9.1906 c) b. LMA 1939 d) pied. izst. Latvijā, Vācijā (Fišbachā 1948), Argentīnā, ASV (arī 1973 Klīvlendā); ind. izst. Bostonā, Čikāgā, Detroitā, Kalamazū uc. un Kanādā (arī 1972 Torontō) f) Latvijā zīmēš. skolotājs Liepājas liet. M vidussk.; Vācijā strādājis bēgļu ģimn.; 1948—1958 Buenosairesā, Argentīnā, pēc tam Kanādā; kopš 1963 nodarbojas tikai ar glezniecību un ir skolotājs latv. ģimnazijā g) Toronto Kanādā.

ZUPIŅŠ, Arnis — sk. 158. lpp. a) 23.12.1926 d) kopizstādēs Rīgā 1954, 1957, Maskavā 1957.

ZUSTERS, Reinis — sk. 158. lpp. a) 15.10.1918 Odesā c) mācījies pie Tones, stud. M virzienus Vācijā; studiju ceļojumi ASV un Eiropā 1964 d) ind. izst. kopš 1953 (arī 1964, 1966, 1972, 1974 Sidnejā, 1972 Nukāslā, 1965 Esenē, Vācijā); pied. kopizst. Sidnejā 1959; kopš 1955 daudz godalgu austrāl. izst., 1959 Vinna (Wynne) godalga, 1975 divas 1. godalgas e) M galerijās Austrālijā, Jaunzēlandē, Malajā; priv. kolekcijās Austrālijā, ASV, Eiropā, Japānā, Malajā g) Sidneja Austrālijā.

ZUTERS, Uldis — a) 1936 b) ? c) b. VMA d) izst. Jelgavā 1972 g) Latvija.

ZUTIS, Pēteris — sk. 158. lpp. a) 24.3.1905.

ZUZE, Zigurds — sk. 158. lpp. a) 25.8.1929 c) b. VMA 1955 d) no 1955; kopizst. Rīgā un Ventspilī 1965; ind. izst. Bauskā, Jelgavā, Kuldīgā, Liepājā 1966; darbi izst. arī ārzemēs f) no 1967 VMA mācībšpēks.

ZVAGŪZIS, Indulis — sk. 158. lpp. a) 24.3.1928 c) b. VMA 1956 f) mākslin. redaktors Latvijas valsts izdevniecībā (1960).

ZVAIGZNE, Māra — a) 1948 b) gleznotāja c) māc. Gēteborgas M amatn. skolā (konstindustriskola) d) dz. sv. izst. Hanoverā, Vācijā 1968, zviedru kopizst. Gēteborgā 1970; ind. izst. Stokholmā 1970, 1971 g) Zviedrija.

ZVAIGZNĪTE, Guna — sk. 158. lpp. a) 9.1.1929 (ne 1922) Rīgā d) kopš 1955.

ZVĀRA, Zenta — sk. 158. lpp. a) 22. 7. 1924 Rīgā d) kopš 1956; darbi izst. arī ārzemēs.

ZVEJNIECE (SAUKA), Dzintra — a) 1939 b) gleznotāja c) b. VMA 1966 (iekštelpu dekor.) d) Jelgavā 1970—1972, 1975 g) Latvija.

ZVĪDRS, Antons — c) stud. Diseldorfas MAK Vācijā, b. Vašingtonas MSK d) Torontō 1962 g) Kanāda.

ZVIEDRIS, Aleksandrs — sk. 158. lpp. a) 4.6.1905 d) no 1932; ind. izst. Rīgā (1937, 1939, 1958, 1965) Tukumā un Talsos (1968), Madonā un Valmierā 1969 f) pazīstams vijolāris.

ZVILNA, Jēkabs — a) 16.7.1914 Rīgā b) grafiķis un arhitekts f) strādā arhitektu birojā, ir U mācībspēks (sk. A XIII 212) g) Kanāda.

ZVIRBULE, Alīse — sk. 158. lpp. a) 16.10.1906 d) no 1936; ind. izst. Madonā 1964, Rīgā 1968; darbi izst. arī Polijā, Rumānijā, Somijā, Zviedrijā f) skolotāja Vandzenē 1948—1952, Rīgā 1952—1955.

ZVIRBULIS, Egons — sk. 158. lpp. a) 25.4.1907 d) kopš 1935 g) tagad dzīvo Latvijā.

ZVIRBULIS, Jānis — sk. 158. lpp. a) 3.5.1905 Bauņos — 18. 2.1964 Saginō, Mičiganā, ASV d) latv. kopizst. Fišbachā 1948.

ZVIRBULIS, Juris — a) 1944 b) akvarelists d) ind. izst. 1971, 1972 g) Latvija.

ZVIRBULIS, Normunds — sk. 160. lpp. a) 26.10.1929 c) b. VMA 1956 f) ilustrātors un karikatūrists.

ŽIGLEVICA, Benita — sk.: APINE.

ŽILINSKIS, Ēriks — sk. 160. lpp. a) 6.2.1912 Jēkabpilī b) gleznotājs (portretists) c) LU 1943 mag. iur.; stud. mākslu K. Visocka studijā Rīgā, LU arhitektūras fak. un ikgadējos studiju ceļojumos, sevišķi Francijā un Itālijā d) pied. kopizst. Rīgā un Igaunijā 1942, Zviedrijā 1946, Londonā 1948, 1960 uc., arī Vācijā un ASV (1965, 1967, 1973); ind. izst. Rīgā (1943), Anglijā (Birmingemā 1959, 1966, Līdsā 1960) g) Londona Anglijā.

ŽURGINA, Lūcija — sk. 160. lpp. a) 1908 d) no 1931.

ŽURGINS, Alfrēds — a) 1902 — 1949 b) grafiķis c) māc. Rīgas tautas A. mākslas studijā.

ŽŪRIŅA (SPELDZIŅA), Ausma — a) 11.6.1926 Rubā b) keramiķe c) b. VMA 1951 d) no 1951; darbi izst. arī ārzemēs, zelta medaļa Prāgā 1962 f) skolotāja RLMV no 1954 g) Latvija.

ŽŪRIŅŠ (ŽURIŅŠ), Imants — sk. 160. lpp. a) 5.1.1923 d) kopizstādē Rīgā 1958 f) RLMV direktors kopš 1959 g) Latvija.

MĀKSLINIEKI, PAR KUĀRIEM TRŪKST ZIŅAS

ĀBOLIŅA, Elza — bērnu grāmatas ilustrātores 1949. ĀBOLTIŅŠ, N. — ind. izst. Ņujorkā 1972. ANCĀNE, Baņuta — grafiķe, b. VMA 1967. ANTONA, Ināra — dekorātores, b. VMA 1961. APINIŠ, G. — grafiķis; pied. kopizst. Sidnejā 1955. ĀRMANE, Johanna — tēlniece, b. VMA 1967. ARTMANE, Tija — gleznotāja un pedagoge, b. VMA 1966. AVOTIŅŠ, Osvalds — māc. Štiglica MSk Pēterpilī.

BABIS, K. — gleznotājs Zviedrijā? BALCERBULA, Ausma — mākslas zinātniece, b. VMA 1965. BALODE, Māra — tēlniece, b. VMA 1966. BAŅĶIERE, Maija — keramiķe, b. VMA 1965. BĀRENIS, Markus — gleznotājs; pied. latv. kopizst. Čikāgā 1962. BAUMANE, Antra — iekštelpu dekorātores, b. VMA 1968. BĒKA, Daina — grafiķe, b. VMA 1967. BEKMANIS, Vladimirs — iekštelpu dekorātors, b. VMA 1966. BELMANE, Ausma — mākslas zinātniece, b. VMA 1965. BERGINA, Solveiga — tēlniece, b. VMA 1966. BĒRZIŅA, Ilga — tēlniece, b. VMA 1967. BĒRZIŅA-ZĒBERGA — ind. izst. Vācijā 1970. BĒTA, Vilma — tēlniece, b. VMA 1965. BIKŠE, Emeranta — mākslas zinātniece, b. VMA 1965. BIRULE, Helēna — mākslas zinātniece, b. VMA 1968. BIRZGALE, Jūlija — pedagoge, b. VMA 1967. BITĀNE, Benita — dz. 1937; izst. Liepājā 1972. BITE, Lilija — gleznotāja, b. VMA 1947. BĻODONE, Renate — mākslas zinātniece, b. VMA 1968. BRAUERE, Olita — pedagoge, b. VMA 1965. BREIKŠS, Dainis — gleznotājs, b. VMA 1966. BREŅCE, Valija — grafiķe, b. VMA 1966. BRŪVELIS, Andris — iekštelpu dekorātors, b. VMA 1966. BRŪVERE, Elvīra — pied. KF izst. Torontō 1966, dzīvoja Kelvingtonā, Kanādā. BŪMANIS, Arvīds — dz. 1942; izst. Jelgavā 1970. BURKEVICS, Fricis — grafiķis, b. VMA 1958. BUTĀNS, Roberts — gleznotājs, b. VMA 1964.

CEIPE, Ilona — grafiķe, b. VMA 1957. CĒSNIECE, Nora — gleznotāja un pedagoge, b. VMA 1964. CIMDIŅA, Mirdza — gleznotāja, b. VMA 1962.

DADŽĀNS, Valerijs — dz. 1932; izst. Jelgavā 1970. DAMBE, V. — grafiķis un akvarelists, guvis atzinību kanādiešu presē. DANGA-ZĪLE, Velta — pied. igauņu un latv. kopizst. Stokholmā 1946. DĀRZNIEKS, T. — kokgriezējs, pied. latv. kopizst. Gēteborgā 1952, dzīvoja Zviedrijā. DMITRJEVS, I. — gleznotājs, pied. KD kopizst. Melburnā 1956. DREIMANIS, Konstantīns — dekorātors, b. VMA 1951. DRĒZIŅŠ, Augusts — māc. privāti, ind. izst. Sidnejā 1974. DRĪZULIS,

Arvīds — tēlnieks, b. VMA 1964. DRONIS, Jānis — iekštelpu dekorātors, b. VMA 1967. DZENIS, K. — gleznotājs?, pied. kopizstādē Klīvlendā 1963, dzīvoja Ročesterā, Ņujorkā, ASV.

FERNAVA, Zigrīda — tēlniece, b. VMA 1964. FRANCIS, Gunārs — pied. dz. sv. izst. Ņujorkā 1958. FREIBERGS, Augusts — akvarelists, pied. kopizst. Hānavā 1946. FREIDENFELDS, Reinholds — dekorātors, b. VMA 1951. FREIMANE, Astrīda — b. Ontario MK Sentkatarinsā 1970.

GAILĪTIS, D. — grafiķis, pied. kopizst. Sidnejā 1955. GAISA, Inese — tēlniece, b. VMA 1967. GALA, Sarmīte — rūpn. māksliniece, b. VMA 1967. GALEVIJS (GALEVIUS), Arvīds — gleznotājs, b. VMA 1960. GAŅAIS, Nikolajs — ALA KB izst. Čikāgā un Ņujorkā 1965, dzīvoja Montrealā, Kanādā. GEIDĀNE, Helga — rūpn. māksliniece, b. VMA 1968. GENERE, Māra — dekor. mākslas meistare, b. VMA 1968. GĪGA, Gaisma — grafiķe, b. VMA 1962. GINTAPS, Arnis — gleznotājs, b. VMA 1964. GODKALNE, Vilma — gleznotāja, b. VMA 1948. GOLTS, Miķelis — dz. 1922; izst. Liepājā 1970, 1975. GRASE, Ilga — mākslas zinātniece, b. VMA 1968. GRAVA, J. — gleznotājs?, ind. izst. ASV 1972. GRIENE, Lilija — mākslas zinātniece, b. VMA 1968. GRĪNBERGA, Erna — gleznotāja, b. VMA 1950. GRĪSLE, Biruta — tēlniece, b. VMA 1968. GULBE, Zelma — grafiķe, b. VMA 1947. ĢĒRMANE, Maija — tēlniece, b. VMA 1965. ĢĒRMANIS, Andrejs — gleznotājs, b. VMA 1965. ĢĒRMANIS, Juris — gleznotājs, b. VMA 1966.

HELMUTS, Inārs — grafiķis, b. VMA 1963. HIRŠA, Vija — tēlniece, b. VMA 1963. HODACKIS, J. — pied. kopizst. Eslingenā 1946.

IGENBERGA, E. — ind. izst. ASV 1972. ILMERE — tēlniece, skolotāja Londonā, Anglijā. IZAKS, Aivars — gleznotājs, b. VMA 1967.

JAKUŠKO-RIEKSTIŅA, Zelma — tēlniece, b. VMA 1950. JANSONE, Maija — tēlniece, b. VMA 1966. JANSONS, Imants — tēlnieks, b. VMA 1951. JAUNZEMA, A. — pied. mākslin. kopas Latvja izstādē Torontō 1975. JĒGERE, Silvija — gleznotāja, b. VMA 1950. JĒKABSONE, Larisa — gleznotāja, b. VMA 1966. JĒKABSONS, Gaidars — gleznotājs, b. VMA 1964. JIRGENSONE, I. — gleznotāja; godalgas ASV un Kanādas mākslin. izst. 1972. JONASE, Elvīra — grafiķe, b. VMA 1949. JUMIĶIS, Žanis — gleznotājs?, pied. dz. sv. izst. Ņujorkā 1958; dzīvoja Francijā. JURJĀNE, Aija — gleznotāja, b. VMA 1967. JURĶELE, Irīna — rūpn. māksliniece, b. VMA 1967.

KAČEROVSKIS, Vitolds — gleznotājs, b. VMA 1967. KADEĢIS, E. — ind. izst. Torontō 1970. KAKSIS, Jānis — M zinātnieks,

b. VMA 1966. KALĒJA, Anita — pedagoge, b. VMA 1967. KALIKSONE, Maija — tēlniece, b. VMA 1966. KALNIŅA, Ruta — grafiķe, b. VMA 1955. KALNMALIS, Jānis — gleznotājs, b. VMA 1967. KALVE, Daimons — mākslas zinātnieks, b. VMA 1968. KAMPARA, Milda — dekorātore, b. VMA 1953. KAŅEPE, Edīte — gleznotāja, b. VMA 1964. KĀRKLINŠ, Harijs — gleznotājs, b. VMA 1963. KATUŽĀNS, Juris — gleznotājs; ind. izst. Sidnejā 1957. KIRIČEKA, Elza — gleznotāja, b. VMA 1963. KLEINE, Lūcija — tēlniece, b. VMA 1963. KLODĀNS, Augusts — gleznotājs, b. VMA 1966. KĻAVIŅA, Velga — dz. 1943; izst. Liepājā 1970. KĻAVIŅŠ Leopolds — gleznotājs un pedagogs, b. VMA 1966. KRASTIŅŠ, Alfons — gleznotājs; pied. kopizst. Hānavā 1946. KRASTS, Kārlis — tēlnieks, b. VMA 1957. KRAUZE, Vilhelmīne — gleznotāja, pied. kopizst. Fišbachā 1948. KRAVINSKIS, Arvīds — tēlnieks, b. VMA 1956. KRĒSLIŅA, Benita — mākslas zinātniece, b. VMA 1965. KRIEVS, Jānis — gleznotājs, b. VMA 1967. KRINTE, Erna — gleznotāja, b. VMA 1948. KRŪKLIS, Aivars — rūpn. mākslinieks, b. VMA 1968. KRŪMIŅLIEPA, Arvīns — iekštelpu dekorators, b. VMA 1966. KUČINSKA, Veronika — mākslas zinātniece, b. VMA 1967. KUGA, J(ānis?), jun. — pied. kopizst. Eslingenā 1946. KUGRA, Linards — pedagogs, b. VMA 1968. KUNDZIŅA, Ieva — gleznotāja un pedagoge, b. VMA 1965. KUNDZIŅŠ, Viesturs — pied. ALA KB izst. Čikāgā un Ņujorkā 1965; dzīvoja Denberī, Konektikutā, ASV.

LĀCIS, A. — gleznotājs, pied. kopizst. Fišbachā 1948. LĀCIS, Mintauts — rūpn. mākslinieks, b. VMA 1967. LAKSTĪGALA, Z., pied. kopizst. Eslingenā 1946. LAMSTERS, Andris — gleznotājs, b. VMA 1966. LANCMANIS, Imants — gleznotājs, b. VMA 1966. LANDAVA, Marita — gleznotāja, b. VMA 1966. LANDAVS, Indulis — gleznotājs, b. VMA 1966. LAPACINSKA, Velta — mākslas zinātniece, b. VMA 1967. LAUCIS, A. — kopizst. Stokholmā 1968, dzīvo Zviedrijā. LAZDĀNE, Valerija — mākslas zinātniece, b. VMA 1965. LEILANDE, Elēna — grafiķe, b. VMA 1947. LĒNERTE, Anēlija — rūpn. māksliniece, b. VMA 1968. LĪCĪTIS, Valdis — gleznotājs, b. VMA 1966. LIEPIŅŠ, Kārlis — dekorators, b. VMA 1947. LUCIŅŠ, Pauls — dz. 1927; izst. Jelgavā 1970. LUKAŽS, Imants — tēlnieks, b. VMA 1958. LUTERS, Imants — gleznotājs, b. VMA 1965.

MĀJENIEKS, Dzintars — gleznotājs, b. VMA 1964. MANGALIS, Andris — dekorators, b. VMA 1967. MANGALIS, Ernests — dekorators, b. VMA 1949. MĀRDEGS, Rūdolf — tēlnieks, b. VMA 1951. MARKEVICS, Oto — grafiķis; pied. latv. kopizst. Ņujorkā 1974. MAURIŅŠ, Ernests — grafiķis; pied. kopizst. Fišbachā 1948. MEL-

BĀRDIS, Andris — gleznotājs un pedagogs, b. VMA 1964. MELNĀRE, Dagna — pedagoge, b. VMA 1967. MEŠKONE, Silvija — dz. 1942; izst. Jelgavā 1972, 1975. MIKELSONS, Arnolds — koktēlnieks Vankuverā, Kanādā. MILBRETA, Anita — dekor. mākslas meistare, b. VMA 1967. MĪLGRĀVIS, Voldemārs — gleznotājs, b. VMA 1951. MITREVIKA-SVEMBERGA, M. — pied, kopizst. Eslingenā 1946. MUIŽNIECE, Fanija — iekštelpu dekorātore, b. VMA 1967. MUNDE, Sarmīte — dekor. mākslas meistare, b. VMA 1968. MURĀNS, Jānis — mākslas zinātnieks, b. VMA 1965. MUZIKANTS, Ivars — gleznotājs, pied. KD izst. Sidnejā 1973, dzīvo Melburnā. MUZIKANTS, Raimonds — tēlnieks, b. VMA 1963. MUZIS, Roberts — gleznotājs, b. VMA 1967.

NĀRUNA, M. — ind. izst. Ņujorkā 1969. NIEDRA, L. — pied. latv. kopizst. Stokholmā 1968, dzīvo Zviedrijā. NOVADNIECE, Ināra — mākslas zinātniece, b. VMA 1968.

OPMANE, Ruta — grafiķe, b. VMA 1966. OPMANIS, Valdis — pedagogs, b. VMA 1968. ORLENA, M. — gleznotāja?; ind. izst. ASV 1972. OZOLIŅA, Kornēlija — dekor. mākslas meistare, b. VMA 1967, pied. izst. 1974. OZOLIŅŠ, Bruno — gleznotājs; pied. kopizst. Hānavā 1946. OZOLIŅŠ, Māris — grafiķis, b. VMA 1968.

PAASS, Jānis — tēlnieks, b. VMA 1952. PABĒRZS, A. — miris Eiropā. PAKALNIŅA, Ērika — grafiķe, b. VMA 1951. PALKA, Andrejs — dz. 1943; izst. Liepājā 1970, 1972, 1975. PAPARDE, Velta — gleznotāja; ind. izst. Pertā, Austrālijā 1976; dzīvo Kanādā. PEILĀNE, Marianna — gleznotāja, b. VMA 1950. PELČERS, Pauls — gleznotājs, b. VMA 1948. PELŠE, Viktorija — tēlniece, b. VMA 1967. PIGITS, Zigurds — mākslas zinātnieks, b. VMA 1967. PILSĒTNIEKS, Alfrēds — pied. ALA KB izst. Čikāgā un Ņujorkā 1965, dzīvoja Takomā, ASV. PIPURS, Jānis — iekštelpu dekorators, b. VMA 1968. PLŪKSNA, Einārs — iekštelpu dekorators, b. VMA 1966. PODZIŅŠ, Ziedonis — gleznotājs, b. VMA 1949. PRIEDKALNS, Ēriks — grafiķis, b. VMA 1963. PURGAILIS, Hermanis — gleznotājs, b. VMA 1950. PURMALE, Ruta — pedagoge, b. VMA 1967.

RANTIŅŠ, Jānis — gleznotājs, b. VMA 1949. RASA, Ilga — pied. ALA KB izst. Čikāgā un Ņujorkā 1965, dzīvoja Leonardō, Ņudžersijā, ASV. RASA, Vilnis — gleznotājs, b. VMA 1967. RAUBIŠKA, Apolonijs — grafiķe, b. VMA 1947. REINSONS, Eduards — grafiķis, b. VMA 1951. RIGASTS, J. — Zviedrijā. RIŅKE, Daina — gleznotāja, b. VMA 1965. RONE, Ruta — Ņujorkas stāta U Ņupalcā 1974 BS (pedagoģijā un mākslā). ROZENBERGS, Zigrīds — rūpn. mākslinieks, b. VMA 1968. ROZENTĀLE, Ieva — iekštelpu dekorātore,

b. VMA 1968. ROZENTĀLE, Ieva — Adelfi U Ņujorkā 1970 BA (mākslas paidagogijā). ROZĪTE, Rūsiņš — grafiķis, b. VMA 1967. RUDZĪTE, Gunta — mākslas zinātniece, b. VMA 1967. RUĢS, Andrejs — gleznotājs, b. VMA 1954. RUMBA, Olita — tēlniece, b. VMA 1961. RUMBERGA, Jūlija (Julieta) — pied. kopizst. Klīvlendā 1975. RUNGEVICS, Valdis — paidagogs, b. VMA 1966. RUZERS, Arturs — grafiķis, b. VMA 1954.

SARMĀJA, Maija — iekštelpu dekorātore, b. VMA 1967. SILIŅŠ, Arturs — gleznotājs, b. VMA 1953. SILIŅŠ, Jānis — (abstraktists?) pied. ALA KB izst. Čikāgā un Ņujorkā 1965; dzīvoja Stokholmā. SINKA, Juris — gleznotājs. SLAUCĪTĀJA, Zenta — pied. dz. sv. izst. Ņujorkā 1958, dzīvo Laplatā, Argentīnā. SLAVĪTIS, Eduards — dekorātors, b. VMA 1950. SMILTĒNS, Valdis — grafiķis, b. VMA 1951. STAPRĒNA, Dagmāra — gleznotāja, b. VMA 1962. STARKA, Ilze — gleznotāja, b. VMA 1967. STRAUME, Ilga — mākslas zinātniece, b. VMA 1966. STRUPULIS, Jānis — dz. 1949; koktēlnieks?; izst. Jelgavā 1971. STUKMANE, Rasma — iekštelpu dekorātore, b. VMA 1966. STUMBRIS, Mārcis — dz. 1942; izst. D-pilī, Liepājā 1972, 1973. ŠLISERIS, Juris — dz. 1949; gleznotājs?; izst. Liepājā 1975. ŠTEINHARDE, Daiga — Toronto U 1974 BFA; strādā Ontario satiksmes min-jas M nod.

TABAKA, Maija — dz. 1939; izst. Jelgavā 1971. TABAKS, Uldis — mākslas zinātnieks, b. VMA 1967. TAURĪTE, Māra — dekor. mākslas meistare, b. VMA 1967. TILGAŠS, Imants — pied. dz. sv. izst. Losandželosā 1970. TREIJS, Valdis — dekorātors, b. VMA 1967.

ULDRIĶIS, Māris — dz. 1939; izst. Liepājā 1970, 1975. UP-MANE, Aina — grafiķe, b. VMA 1957. URBĀNA, Marta — grafiķe, b. VMA 1951.

VAIDZIŅŠ, Arturs — mākslas zinātnieks, b. VMA 1965. VALKA, Margarita — tēlniece, b. VMA 1953. VASIĻEVSKIS, Bruno — gleznotājs, b. VMA 1964. VEIDE, Aldona — iekštelpu dekorātore, b. VMA 1968. VEIDE, Vladimirs — grafiķis, b. VMA 1950. VEIDEMANIS, Elmārs — tēlnieks, b. VMA 1955. VIDBERGA-KASPAROVIČA, L. — gleznotāja, pied. kopizst. ASV 1972. VIDUŠS, Jānis — dekorātors, b. VMA 1964. VIJUPE, Māra — tēlniece, b. VMA 1960. VIJUPS, Ivars — gleznotājs, b. VMA 1960. VILCIŅŠ, Jānis — gleznotājs, b. VMA 1947. VILLERUŠS, Valdis — grafiķis, b. VMA 1968. VĪNDEDZIS, Oskars — gleznotājs, b. VMA 1947. VĪTOLIŅŠ, Ilmārs — iekštelpu dekorātors, b. VMA 1968. VIZBULE, Inta — gleznotāja, b. VMA 1967.

ZAĶE, Rasma — grafiķe, b. VMA 1966. ZĀLE, Solvita — dekor. mākslas meistare, b. VMA 1968. ZALPĒTERE, Hermīne — grafiķe, b. VMA 1949. ZAĻUPA, Anna — gleznotāja, pied. austrāl. mākslin. izst., dzīvo Austrālijā. ZĀMUELE, I. — pied. latv. kopizst. Ģēteborgā 1952; dzīvo Zviedrijā. ZARIŅA, Iraida — gleznotāja, b. VMA 1965. ZARIŅA, Liliņa — mākslas zinātniece, b. VMA 1966. ZARIŅA, Velta — grafiķe, b. VMA 1958. ZAUERS, Nikolajs — gleznotājs, b. VMA 1949. ZAURA, Māra — mākslas zinātniece, b. VMA 1967. ZELLIS, Reinholds — gleznotājs, b. VMA 1951. ZIBIŅA, Aina — gleznotāja, b. VMA 1961. ZIEMA, Osvalds — gleznotājs?; kopizst. Hānavā 1946. ZIEMELE, Inese — gleznotāja, b. VMA 1967. ZIEMELIS, Rūdolfs — gleznotājs, b. VMA 1949. ZĪLE, Juris — iekš-
telpu dekorātors, b. VMA 1967. ZVAGULE, Edīte — dekor. mākslas meistare, b. VMA 1968. ZVEJNIEKS, Andrejs — dz. 1939, b. VMA; izst. Jelgavā 1970—1972, 1975.

VĀCU UN CITI MĀKSLINIEKI LATVIJĀ

BALCERS (BALTZER), Johans — a) 23.3.1774 Rīgā — 1814 jūnijā Rīgā
b) gleznotājs c) gleznotāja Kazanovas māceklis Drēzdenē f) vēlāk gleznotājs Rīgā.

BARISIENS (BARISIEN), arī PARISIENS (PARISIEN), Frīdrihs Gotlībs — a) 1776 — 1848 f) tēva Frīdriha Hartmana palīgs, zīmēšanas skolotājs un ērģelnieks Kurzemē.

BARISIENS (BARISIEN), arī PARISIENS (PARISIEN), Frīdrihs Hartmans — a) 13.2.1724 Koburgā, Vācijā — 19.8.1796 Jelgavā b) gleznotājs c) mācītājs Drēzdenē e) daudz portretu, griestu gleznas Kurzemes pilīs f) 1767—1770 portretists Rīgā, 1770—1784 Kurzemes hercoga Pēterļa galmagleznotājs un gleznu galerijas inspektors; darinājis dekorācijas hercoga operā.

BARISIENS (BARISIEN), arī PARISIENS (PARISIEN), Hermans — a) 1770—1845 f) tēva Frīdriha Hartmana palīgs, zīmēš. skolot. un ērģelnieks Kurzemē.
BARTS (BARTH), Vilhelms — b) ainavists f) 1809—1815 dzīvoja Rīgā un citur Latvijā; gleznojis Rīgas un citu vietu skatus.

BAUMANS (BAUMANN), Johans — a) 29.1.1753 Jelgavā — 7.7.1832 Mazjumpravmuižā b) gleznotājs un rakstnieks c) stud. filol. Erfurtē, Vācijā, glezniecību pie J.Beka; Pēterpils Mak loc. 1790 f) kopš 1776 gleznotājs Vidzemē, Kurzemē un Rīgā; rakstījis arī latviski.

BAUMGARTENS (BAUMGARTEN), Gotfrīds — a) 7.11.1777 — ? b) portretists c) māc. Drēzdenē un Jēnā f) kopš 1802 darbojās Rīgā, 1804—1812 bija zīmēšanas skolotājs domskolā.

BEGROVS (BEGGROW), Kārlis — a) 15.2.1799 Rīgā — 12.2.1875 Pēterpilī b) gleznotājs un litografs c) stud. glezniecību Pēterpils MAK pie M.Vorobjeva; Pēterpils MAK akadēmiķa grads 1832.

BENCĪNS (BENTZIEN, arī: BENZIN), Johans — a) 17. gs. piecdesmitajos gados Jelgavā (?) — ? b) portretists g) dzīvoja Jelgavā.

BENCĪNS (BENTZIEN, arī: BENZIN), Johans, jun. — b) gleznotājs.

BENTSONS (BENDZON, BENTZSOHN, arī: LINDE), Andreass — a) m. 1731 janvārī f) Kurzemes hercoga galmagleznotājs Jelgavā (varbūt latvietis?)

BĒRENDSE (BEHREND), Gotfrīds — a) 4.10.1778 Getingenā, Vācijā — 15.12.1839 Rīgā b) gleznotājs (portretists) f) darbojās Rīgā kopš 1809; zīmēš. skolotājs jūrskolā no 1810, pēc tam domskolā.

BERKHOLCA (von BERCKHOLTZ), Aleksandra — a) 26.8.1821 Rīgā — 16.3.1899 Minchenē b) gleznotāja c) māc. glezniecību Parīzē un Karlsrūhē f) kopš 1865 gleznotāja Minchenē, Vācijā.

BERKHOLCA (BERKHOLZ), Elizabete — a) 9.12.1860 Rīgā — ? b) portretiste c) mācījusies Minchenē, Vācijā.

BERNEVICS (BERNEWITZ), Kārlis — a) 17.5.1858 Blīdienā — 19.12.1934 Kaselē, Vācijā b) tēlnieks c) Rīgas tēlnieka A.Folca skolnieks e) bīskapa

Alberta piemineklis Rīgā (1897), Johana Patkula krūšutēls f) no 1881 darbojies Berlīnes MAK, kopš 1904 mācībspēks Kaseles MSK, no 1908 profesors.

BERNŠTAMS (BERNSTAMM), Leopolds — a) 20.4.1859 Rīgā — ? b) tēlnieks (portretists) c) māc. Pēterpilī, no 1873 brīvklauštājs Pēterpils MAK, pēc tam studiju ceļojumos Itālijā un Francijā.

BĒRS (BAEHR), Johans — a) 18.8.1801 Rīgā — 29.9.1869 Drēzdenē, Vācijā b) gleznotājs un rakstnieks c) māc. Drēzdenes MAK un Romā 1823—1829 e) altārgleztnas Vietalvā, Lejasbārtā uc. f) dzīvoja Rīgā 1829—1832; Drēzdenes MAK mācībspēks kopš 1843, profesors no 1846.

BILENBERGS (BILENBERG), Johans — b) medalists f) Rīgas rātes dienestā no 1705; pēdējo Rīgas dukātu (1707) kalējs.

BĪLENŠTEINS (BIELENSTEIN), Zigfrīds — a) 15.2.1869 Dobelē — 25.2.1949 Vācijā b) gleznotājs c) mācījies Leipcigas MSK 1891 un Veimārā 1893 f) gleznotājs un zīmēšanas skolotājs Rīgā 1897—1939.

BĪLOVS (BŪLOW), Leonhards — a) 17.8.1817 Rīgā — 6.11.1890 Maskavā c) māc. glezn. Diseldorfas MAK f) gleznotājs Rīgā 1842—1856, pēc tam Vācijā un Maskavā.

BĪNEMANS (BIENEMANN), Eduards — a) 10.9.1795 Liepājā — 15.2.1842 Pēterpilī b) gleznotājs c) māc. privāti, Drēzdenes MAK 1815—1817, pēc tam Itālijā; akadēmiķa grads Pēterpils MAK 1836 d) ind. izst. Jelgavas mūzejā e) 2 gleztnas cara Aleksandra I kollekc. f) kopš 1822 darbojies Liepājā, pēc tam Maskavā un Pēterpilī.

BITNERS (BÜTTNER), Georgs — a) 20.7.1799 Jelgavā — 4.12.1879 Rīgā b) zīmētājs un gleznotājs c) māc. privāti un 1819 Drēzdenes MAK f) kopš 1824 gleznotājs un zīmētājs Rīgā; no 1865 garīgi slims.

BLAZEVIČS (BLAZEWICZ), Johans — a) 3.4. (10. ?) 1804 Jelgavā — 22.8.1866 Rīgā c) māc. gleznot. Drēzdenē, Minchenē uc. e) darbi Kurzemes provinces mūzejā Jelgavā; Jaunpils (Kurzemē) baznīcas altārglezna f) kopš 1838 gleznotājs un restaurātors Rīgā.

BLOSS, Frīdrihs — a) 1800 Vācijā — 1860 oktobrī Āgenskalnā, Rīgā b) grafiķis un porcelāna apgleznotājs f) kopš 1821 darbojies Rīgā (Rīgas, Cēsu, Turaidas un Siguldas skati).

BODEKERS (BODECKER), Bērents — a) 16. gs. beigās — ? b) tēlnieks g) dzīvoja Rīgā.

BODENŠTETS (BODENSTÄDT), Johans — a) 17. gs. beigās — ? b) portretists g) no 18. gs. sākuma dzīvoja Jelgavā.

BORCHERTA (BORCHERT), dz. ŠVEINFURTE (SCHWEINFURTH), Eva — a) 20.5.1878 Rīgā — 21.1.1964 Berlīnē b) gleznotāja c) 1895 māc. Jungas-Štilingas MSK Rīgā, pēc tam Pēterpils MAK, 1898—1901 Parīzē un Minchenē f) gleznotāja Rīgā, 1903—1913 portretu klases vad. Rīgas MSK; no 1915 Maskavā, no 1919 Berlīnē uc. Vācijā.

BORCHERTS (BORCHERT), Bernhards — a) 1.12.1862 Rīgā — pazudis 1945 b) gleznotājs, ilustrātors c) 1885—1887 māc. Pēterpils MAK (sudr. un zelta medaļa) f) 1889—1915 bijis gleznotājs Rīgā, MSK un amatn. skolas skolotājs, pēc tam Maskavā, Berlīnē uc. Vācijā.

BOSE (BOSSE), Antons — a) 7.3.1792 Rīgā — 29.4.1860 b) garīdznieks un gleznotājs c) stud. Tērbatā e) altārglezna Ēveles baznīcā f) bijis Dikļu un Ēveles draudzes mācītājs, gleznojis draudzes loc. portretus.

BOSE (BOSSE), Eduards — a) 15.1.1810 Rīgā — 3.4.1859 Florencē, Itālijā b) gleznotājs c) māc. Drēzdenes MAK 1825—1827, stud. Tērbatas U tautsaimniecību g) dzīvoja Londonā, Parīzē un Florencē.

BOSE (BOSSE), Ernests — a) 4.8.1785 Rīgā — 27.11.1862 Florencē b) gleznotājs, portretists c) māc. glezniecību Tērbatā, Pēterpils MAK un Drēzdenē e) Rīgas doma altārglezna (Rafaela darba kōpija 1819) f) kopš 1820 darbojies Rīgā; 1822 Krievijas galmagleznotājs.

BREDOVS (BREDOW), Alberts — b) ainavists un dekorātors d) izstāde Pēterpils MAK 1868 f) dekorātors Rīgā 1852—1855.

BREITIGAMS (BRÄUTIGAM), Johans — a) 10.9.1791 Rīgā — 28.9.1858 Rīgā b) gleznotājs un dekorātors f) Rīgas pilsētas teātra dekorātors 1837—1841; gleznojis Rīgas skatus.

BROCE (BROTZE), Joachims — a) 12.9.1742 Gerlicā, Vācijā — 4.8.1823 Rīgā b) vēsturnieks, paidagogs, grafiķis c) Vitenbergas U 1768 mag. phil.; mācslā autodidakts f) no 1769 paidagogs Rīgā; zīmējis tūkstošiem Latvijas skatu, latv. tautastērpu, sadzīves ainu uc., kas ietilpst daudzos sējumos ar dokumentu norakstiem, ģerboņu zīmējumiem uc.; daudz rakstu.

BRUSENS (BRUSSEN), Daniels — a) ap 1598 — 1684 martā Bauskā b) gleznotājs.

BUDBERGS-BENINGHAUZENS (von BUDBERG-BÖNNINGHAUSEN), Voldemārs a) 8.10.1740 Tallinā — 3.7.1784 Valkā b) gleznotājs un zīmētājs c) mācītājs glezn. Leipigā un Drēzdenē e) altārglezna Ērgļos f) brīvkungs; kopš 1765 dzīvoja Vidzemē, 1783 Valkas apriņķa maršals.

BUDBERGS (BUDBERG), Voldemārs — a) 28.7.1778 Ķieģeļos — 23.2.1842 Rīgā b) gleznotājs c) glezn. māc. Drēzdenē d) izst. Drēzdenē, godalgas f) brīvkungs; bijis virsnieks, bruģatiesnesis, valsts ierēdnis; gleznojis ainavas; rakstījis par zemnieku brīvlaišanu (1817).

BŪRS (BUHR, arī: BUNDING), Johans — a) 28.10.1820 Rīgā — 1874 martā Rīgā b) gleznotājs c) māc. Rīgā un Berlīnē g) 1838—1848 dzīvoja Berlīnē.

BUŠMANS (BUSCHMANN), Hermans — a) 31.7.1824 Subates draudzē Kurzemē — ? b) gleznotājs e) Ilūkstes baznīcas altārglezna.

CEICS (von ZEITZ), Dītrichs — a) 17. gs. Hamburgā — ap 1714 Bauskā b) gleznotājs e) Bauskas baznīcas altārglezna (kopdarbs ar Nikolaju Rabinu 1665) f) kopš 1663 dzīvoja Bauskā, bijis Kurzemes hercoga rakstvedis no 1677, Bauskas pilsētas vecākais no 1682 un birģermeistars no 1706.

CIMMERMANS (ZIMMERMANN), Aleksandrs — a) 1835 Rīgā — 14.11.1896 Rīgā b) gravieris un zīmētājs.

DANNENBERGA (DANNENBERG), Alīse — a) 4.4.1861 Emburgā — ? b) gleznotāja un grafiķe c) māc. Jungas-Štilingas MSK Rīgā, pēc tam Karlsrūhē (Vācijā) un Šveicē f) pēc 1891 darbojās Parīzē.

DARBESS (DARBES), Jozefs — a) 1747 Hamburgā — 25.6.1810 Berlīnē b) portretists c) māc. Kopenhāģenas MAK f) dāņu tautības; no 1775 darbojies Pēterpils galmā, pēc tam 1787—1788 Kurzemē un Rīgā.

Die Lembergsche Kirche 1796.

Schmiedings Mühle. 1796.

Diese Mühle liegt sechs Meilen von Riga. Die hier
begeben gefundene Weg führt nach der Stadt.

DEIČS (DEUTSCH), Kārlis — a) 22. 1. 1807 Rīgā — 23. 6. 1881 Rīgā b) litogrāfs un zīmētājs c) litogrāfijas darbnīcas īpašnieks, darinājis daudz portretu; Rīgas skats (1841).

DENFERS (DENFFER, arī: JANSEN), Dītrichs — a) 18. gs. sākumā — pēc 1755 b) portretists f) Kurzemes hercoga galmagleznotājs Jelgavā.

DĒRINGS (DÖRING), Jūlijs — a) 31. 8. 1818 Drēzdenē — 26. 9. 1898 Jelgavā b) gleznotājs c) māc. Drēzdenes MAk un privāti f) kopš 1845 Jelgavā; 1859—1890 zīmēš. skolotājs Kurzemes guberņas ģimn., arī Kurzemes provinces mūzeja darbinieks; darinājis 1106 portretus, 23 altārglezņas, 3 vēstures ainu kompozīcijas; daudzu rakstu autors.

DREILINGS (DREILING), Francis — a) m. 20. 10. 1678 b) gleznotājs (holandiešu skolas garā) f) bijis tirgotājs Rīgā.

ECHTLERS (ECHTLER), Eduards — a) dz. Vīnē b) portretists un ainavists f) 1847—1850 un pēc 1861 darbojās Rīgā, gleznojis Rīgas skatus.

EGINKS (EGGINK), Johans — a) 20. 11. 1784 Zemgalē — 7. 3. 1867 Jelgavā b) gleznotājs c) māc. zīmēšanu Pēterpils MAk 1813—1814, Berlīnē, Drēzdenē, Prāgā un Vīnes MAk; akadēmiķa grāds Pēterpils MAk 1834 e) altārglezņas Ezerē, Griezē, Jelgavā, Asītē, Engurē, Jēkabpilī, Sunakstē, D-pilī uc. f) brīvkunga Frīdriha fon Kniges (Knigge) un Lavīzes Brīvīpas dēls; gleznojis Itālijā un Krievijā; 1837—1858 zīmēšanas skolotājs Kurzemes guberņas ģimn. Jelgavā.

EICHVALDS (EICHWALD), Rūdolfs — a) 16. 11. 1816 Griezē — 1838 varšarā Drēzdenē, Vācijā b) gleznotājs c) māc. Drēzdenes MAk.

EIMANE (EYMAN), Marija — a) 29. 3. 1857 Jelgavā — ? b) gleznotāja c) māc. pie Jūlija Dēringa Jelgavā, vēlāk sieviešu MAk Minchenē.

EKSS (OECHS), Jozefs — a) 19. 3. 1776 Virtembergā — 13. 2. 1836 Jelgavā c) māc. gleznot Rēgensburgā, Nirnbergā, Drēzdenē uc. e) Krustpils baznīcas altārglezna f) kopš 1804 portretists un skolotājs Jelgavā, no 1808 Tērbatā uc.; 1824—1836 zīmēšanas skolotājs ģimnazijā Jelgavā; darinājis visu Kurzemes hercogu portretu kōpijas.

ENGELHARTS (ENGELHARDT), Hermans — a) 1. 3. 1853 Virķenē — 15. 6. 1914 b) gleznotājs c) māc. Diseldorfas MAk un no 1872 Minchenes MAk d) no 1888 pedālījies izstādēs.

EVERTS (EVERDT), Matīss — a) dzīvoja 17. gs. b) portretists f) uzņemts Rīgas namniekos 1633.

FATS (FATT), Johans — a) m. 18. gs. beigās b) portretists un siluetu griezējs f) darbojās Rīgā un Jelgavā.

FEHELMS (FEHELM), Kārlis — a) 1748 Drēzdenē — 1819 Rīgā b) gleznotājs c) māc. Berlīnē d) izst. Berlīnē 1786, 1789, 1791 f) kopš 1797 dekorātors un gleznotājs Rīgā, gleznojis Gaujas ielejas un Rīgas skatus.

FELSKO, Oskars — a) 17. 6. 1848 Rīgā — 20. gs. pirmajā pusē b) gleznotājs c) māc. tēln. Pēterpils MAk, glezn. Diseldorfas MAk Vācijā f) no 1879 M skolot. Rīgā, 1884—1891 zīmēš. skolot. Rīgas politehn. I, pēc tam skolotājs un gleznotājs Jelgavā.

FĪLICA (FIELITZ), Ida — a) 1847 (?) Rīgā — pēc 1893 b) gleznotāja c) māc. Minchenē un Parīzē f) 1891—1893 darbojās Jelgavā un Rīgā, pēc tam Parīzē.

FLŌRS, Benedikts — gleznotājs f) darbojās Kurzēmē ap 1645. gadu.

FOLCS (VOLZ), Augusts — a) 27. 2. 1851 Magdeburgā, Vācijā — 20. 6. 1926 Rīgā b) tēlnieks c) māc. tēln. Magdeburgā un Berlīnes MAK f) kopš 1875 tēlnieks Rīgā, skolotājs amatn. skolā un Jungas-Štilingas MSK; veidojis strūklaku pie Nac. operas (1893), Rolanda statuju rātslaukumā uc. Rīgas tēln. pieminekļus; otrā laulībā apprecēja Olgu KALNIŅU.

FONTEBASO (FONTEBASSO), Frančesko — a) 1709 Venecijā — 1769 b) gleznotājs un grafiķis f) no 1761 Pēterpilī; no 1762 griestu gleznotājs Kurzemes hercogistes pilīs.

FRICS (FRITZ), Johans — a) 26. 4. 1811 Rīgā — 1852 Romā b) gleznotājs c) māc. Drēzdenes MAK no 1833 f) no 1837 darbojās Minchenē un Romā.

GĒLHĀRS (GEHLHAAR), Teodors — a) 2. 7. 1805. Limbažos — 26. 3. 1871 Limbažos b) grafiķis un gleznotājs, farmaceits c) māc. glezn. pie R. Švīdes (Rīgā?), litografiju Tērbatā e) Vecpiebalgas altārglezna f) darinājis portretus, zemnieku un pilsētnieku dzīves skatus.

GĒTGENSES (GAEHTGENS), Ernests — a) 5. 10. 1872 Naudītē — 15. 8. 1938 Šlēzvigā b) gleznotājs c) māc. Berlīnes MSK un MAK f) zīmēšanas skolotājs Jelgavā, vēlāk Šlēzvigā; gleznojis portretus un ainavas.

GOTLOBS (GOTTLOB), Ernests — a) 1744 Glogavā, Vācijā — pēc 1789 b) portretists un ainavists f) vairākus gadus darbojies Kurzemē.

GRASS, Kārlis — a) 8. 10. 1767 Dzērbenē — 3. 8. 1814 Romā b) gleznotājs un rakstnieks c) stud. teoloģiju Jēnā 1786—1789, interesējās arī par mākslu un literātūru f) no 1790 zīmēš. skolotājs Rīgā, 1796 Suntužu mācītājs, bet 1797 atstājis Latviju, aizbraucot uz Šveici, vēlāk uz Itāliju, Franciju un Vāciju.

GRAUBICS (GRAUBITZ), Jakobs — a) dz. Gīsenē, Vācijā — m. pirms 1697 b) gleznotājs f) hercoga Frīdriha Kazimira galmagleznotājs Kuldīgā (1665).

GRĪNERS (GRÜNER), Vilhelms — a) 19. 10. 1820 Rīgā — 18. 4. 1892 Pēterpilī b) gleznotājs c) brīvklauštājs Pēterpils MAK, pēc tam Parīzē d) Ēģiptes un Palestīnas skati izst. Pēterpils MAK 1870, 1878 e) altārglezna Jēzus baznīcā Rīgā f) Rīgas zirgūsta stacijas attēls darināts ap 1850.

GRĪNEVALDS (GRUENEWALDT), Nikolajs — a) 25. 4. 1853 Rāmuļmuižā — 10. 1. 1922 Štutgartē, Vācijā b) gleznotājs un inženieris c) b. Rīgas politechn. I 1878, māc. glezn. Štutgartes MSK no 1884 g) palicis dzīvot Štutgartē.

GROZEVSKIS (GROSEWSKY), Roberts — a) 1. 5. 1823 Emburgā — 2. 3. 1866 Maskavā b) gleznotājs un dzejnieks c) Jēnas U: Dr. phil.; māc. glezn. pie K. Milnera Minchenē g) vēlāk apmeties uz dzīvi savā īpašumā Lambertu muižā Zemgalē.

GRUMMELS (GRUMMEL, arī: KRUMMEL), Johans — a) dzīvoja 17. gs. b) tēlnieks f) 1662—1677 (varbūt arī ilgāk) tēlnieks Kurzemes hercoga galmā Jelgavā.

GRŪNE (GRUNE), Johans — a) 9. 3. 1793 Vācijā — 3. 12. 1848 Blīdienā b) gleznotājs c) māc. gleznot Berlīnes MAK f) kopš 1800 dzīvojis Kurzemē; gleznojis altārglezna un zīmējis Neredzīgā Indriķa portretu.

HĀGENA, Jūlija — sk.: ŠVARCA.

HĀGENS (HAGEN), Aleksandrs — a) 17. 2. 1827 Mazbrenģuļos — m. Perū b) gleznotājs c) māc. pie tēva Augusta Hāgena, pēc tam Minchenē f) no 1855 dzīvoja Romā un Parīzē, apeļoja Dienvidameriku un pēc atgriešanās Eiropā pārcēlās uz Peru, kur darbojās kā portretists.

HÄGENS (HAGEN), Augusts — a) 12. 2. 1794 Vijciemā — 20. 11. 1878 Tērbatā b) gleznotājs un vaļagrebējs c) māc. pie K. Zenfa Tērbatā; Pēterpils MAK brīvmākslinieka grads 1837 f) kopš 1825 zīmēš, skolot. Tērbatas ģimnazijā; 1838—1858 mācībspēks zīmēšanā Tērbatas universitātē.

HÄGS (HAAG), Georgs — a) 1808 Vācijā — 21. 8. 1882 Minchenē b) portretists c) māc. Minchenes MAK no 1829 f) portretists un zīmēšanas skolotājs Rīgā 1851—1861 (ar pārtraukumu).

HALJS (HAY), Johans — a) 1815 Rīgā — 1841 Dženovā, Itālijā b) portretists c) māc. pie L. Bīlova Rīgā, pēc tam Diseldorfā, Vācijā.

HÄKENA (von HAKEN), Hildegardē — a) 7. 4. 1873 Rīgā — ? b) gleznotāja c) māc. Jungas-Štilingas MSK Rīgā 1896—1898, pēc tam Berlīnes mākslinieču b-bas skolā g) 1908 dzīvoja Berlīnē.

HÄRENS (von HAAREN), Francis — a) 11. 11. 1856 Bauskas tuvumā — 2. 3. 1879 Štutgartē, Vācijā b) tēlnieks.

HARTMANS (HARTMANN), Volfgangs — a) dzīvoja 17. gs. b) vaļagrebējs un portretists f) darbojās Rīgā 17. gs. vidū.

HAUSVALDS (HAUSWALD), Kārlis — a) dzīvoja 19. gs. b) litografs c) iesniedzis darbus Pēterpils MAK grada iegūšanai, kuŗi tomēr 1839 noraidīti f) nodibināja Rīgā litografijas darbnīcu 1829, kopš 1835 bija guberņas litografs, zīmējis vairākus Rīgas un Ķemēru skatus, arī portretus.

HÄZE (HASE), Pēteris — a) dzīvoja 15. gs. b) gleznotājs Rīgā e) latv. nastnieku ģildes altārglezna Rīgas Pēterņa baznīcā f) darbojies Rīgā 15. gs. vidū (latvietis?).

HEIBELS (HEUBEL), Aleksandrs — a) 9. 4. 1813 Limbažos — 22. 1. 1847 Rīgā b) gleznotājs c) māc. privāti, vēlāk Drēzdenes (1832) un Diseldorfas (1834) MAK e) altārglezna Jēkaba baznīcā Rīgā un Sv. Juŗa patversmes fasādes cilnis f) kopš 1845 darbojās Rīgā.

HEIBELS (HEUBEL), Augusts — a) 17. 12. 1760 Vācijā — 24. 5. 1846 Valkā b) koktēlnieks e) Limbažu baznīcas altāris (1785), Vangažu baznīcas kancele un altāris, kancele Jēkaba baznīcā Rīgā (1810), Doma baznīcas altāris Rīgā (1817) f) Rīgā no apmēram 1780, Limbažos ap 1810—1819, Rīgā 1819—1827, pēc tam Tērbatā.

HEINE (HEYNE), Arturs — a) 8. 10. 1876 Jelgavā — ? b) gleznotājs c) māc. Veimāras MSK 1895—1898 f) vēlāk dzīvojis Minchenē, Vācijā.

HEITMANS (HEYDTMANN), Aleksandrs — a) ap 1750 Zalvē (Zemgalē) — pēc 1795 Rīgā b) gleznotājs e) cara Pēterņa I attēls lielā sienasgleznā pēc barona Voldemāra Budberga meta f) no 1773 Rīgas daiļkrāsotāju amata meistars, 1787—1795 oldermanis.

HELLVIGS (HELLWIG), Frīdrichs — a) 1832 Brēmenē, Vācijā — 1898 Vīnē, Austrijā b) dekorātors un ainavists c) māc. Oldenburgas galma teātra darbnīcā, pēc tam Manheimā f) 1866—1870 un 1878—1890 Rīgā gleznojis dekorācijas operām un ainavas.

HERLE (HERRLE), Kārlis — a) dz. Minchenē b) dekorātors un ainavists d) izst. Rīgā f) Rīgas pilsētas teātra dekorātors 1870—1872; gleznojis Rīgas un Turaidas skatus.

HERNERA (von HOERNER), Greta — a) 1880 (līē?) — 1945 (Vācijā?) b) ainaviste, portretiste un siluetu griezēja.

HERNERS (von HOERNER), Herberts — a) 9. 8. 1884 Īē — 9. 5. 1950 Tor-gavā, Vācijā b) gleznotājs un rakstnieks c) māc. Minchenes MAK un Breslavas MSK, papild. Minchenē un Itālijā f) zīmēšanas skolotājs Jelgavā un Vācijā; 1942—1945 tulks vācu armijā; pēc tam padomju gūstā.

HESS, Kārlis — a) 1818—1867 Rīgā b) litogrāfs f) kopš 1859 dzīvoja Rīgā, gleznojis Rīgas skatus.

HINDORFS (HINDORF), Alfrēds — a) 12. 5. 1824 Laidē, Kurzemē — ? b) gleznotājs (ainava un karaskati) f) kalpoja Prūsijas armijā, sasniedzot ģene-rālmajora pakāpi.

HOFMANS (HOFFMANN), Jūlijs — a) 1803 Rīgā — 1841(?) Romā b) por-tretists c) mācījies Pēterpils mākslas akadēmijā.

HOPE (HOPPE), Frīdrichs — a) 28. 3. 1838 Rīgā — pēc 1862 Minchenē b) portretists c) latv. gleznotāja O. Bērtiņa skolnieks, pēc tam māc. Antverpenē 1856—1857 f) gleznotājs un skolotājs Rīgā 1857—1860, pēc tam līdz 1862 zīmē-šanas skolotājs Jelgavas aprīkņa skolā.

JUNGA-ŠTILINGA (JUNG-STILLING), Elīze — a) 9. 9. 1829 Jelgavā — 10. 7. 1904 Liepupē c) māc. Drēzdenē un Minchenē f) no 1863 zīmēs. skolot. Rīgā; pirmās tēlot. MSK dibinātāja Rīgā (1873), ko 1904 pārņēma Rīgas pilsēta un kas no 1906 darbojās kā Rīgas pilsētas MSK; ar 1909 skolas vadību uzņēmas Vil-helms Purvītis; par pādidagogiem darbojās arī J. Rozentāls, J. Tilbergs un K. Rončevskis; skolā pēc tam mācījušies daudzi latvieši — nākošie ievērojamie mākslinieki.

JUNKERS (JUNCKER), Vilhelms — a) 28. 6. 1820 Cēsīs — 30. 4. 1901 Drēzdenē c) māc. Drēzdenes MAK 1843—1848 e) altārglezna Raunas baznīcā (1858) un Liepu baznīcā Kurzemē (1887) f) pēc 1848 dzīvoja Drēzdenē.

KAFS, arī: KAFENS (KAFF, KAFFEN), Johans — b) vaļagrebējs f) dar-bojās 17. gadsimtenī hercoga galmā Jelgavā.

KĀLS (KAHL, arī: SOUKOWSKY), Kārlis — a) 1873 Rīgā — ? b) aina-vists c) māc. Diseldorfas MAK no 1892, pēc tam Minchenē un Karlsrūhē; ceļo-jums Holandē, Beļģijā un Francijā g) kopš 1898 dzīvoja Vitebskā, Krievijā.

KĀRINGS (KARING), Georgs — a) 14. 7. 1807 Rīgā — 9. 7. 1858 Rīgā b) gleznotājs un portretists c) māc. glezn. Berlīnē e) Madlienas baznīcas altārglezna (1846) f) no 1840 zīmēs, un gleznošanas skolot. Rīgā, portretu gleznotājs.

KATALANO (CATALANO), dz. BERNERA (BERNER), Anna — a) 1795 maijā Jelgavā — ap 1868 Neapolē, Itālijā b) miniatūrgleznotāja c) mācījusies Jelgavā un Itālijā.

KELLARS (KELLAR), Džēmss (James) — a) 1750 Londonā — 1810 Rīgā b) miniatūrgleznotājs un zīmētājs c) stud. Oksfordā, Anglijā, māc. gleznot Romā; ceļojumi Francijā un Itālijā; akad. mākslin. grāds Pēterpils MAK 1788 f) angļu tautības; 1783—1785 karadienestā Indijā un Amerikā, 1785—1788 Pēterpilī, no 1788 Rīgā (zīmēs, skolotājs domskolā no 1793, ģimnazijā 1804—1809).

KELTERBORNS (KELTERBORN), Ādolfs — a) dz. Štetīnē, Vācijā b) por-tretists f) ap 1845—1859 dzīvoja Kuldīgā un citur Kurzemē.

KERKOVĻA (KERKOVIVS), Ida — a) 1879 Rīgā(?) — 1970 Štutgartē, Vā-cijā b) gleznotāja e) gleznas ar Rīgas temu Štutgartes pilsētas galerijā un Rīgas mākslas muzejā.

KESNERS (KESSNER), Augusts — a) dzīvoja 19. gs. b) gleznotājs f) darbojās Rīgā 1830—1838.

KĪBERA (KYBER), Vilhelmīne — a) 1. 2. 1801 Rīgā — m. Drēzdenē b) gleznotāja (klusā daba) c) mācījusies Drēzdenē.

KĪGELGENS (von KÜGELGEN), Francis — a) 6. 2. 1772 Bacharachā pie Reinas — 27. 3. 1820 noslepkavots pie Drēzdenes b) gleznotājs c) māc. Vācijā (Koblencā, Virsburgā, Ķelnē) un Itālijā; akadēmiķa grāds Pēterpils MAK 1804; Ak loc. 1806, Drēzdenes MAK godaloceklis 1811 f) dzīvoja Rīgā 1795—1799; šai laikā gleznojis daudz portretu; ārkārtas prof. Drēzdenes MAK 1814, prof. 1819.

KĪGELGENS (KÜGELGEN), Kārlis — a) 6. 2. 1772 — 7. 3. 1835 Tallinā b) ainavists c) māc. Vācijā un Itālijā; studiju ceļojumi Krimā; akadēmiķa grāds Pēterpils MAK 1804, Berlīnes MAK loc. f) Franča Kigelgena dvīņubrālis; 1796—1799 dzīvoja Rīgā.

KĪLS (von KIEL), Čārlzs — a) 19. 1. 1789 Rīgā — 11. 11. 1857 Parīzē b) akvarelists un litografs f) virsnieks, krievu mākslinieku padomdevējs Romā kopš pagājušā gadsimta četrdesmitajiem gadiem.

KĪPERTS (KIEPERT), Hermans — a) 1828 Karaļaučos — 21. 12. 1887 Jelgavā b) gleznotājs un fotogrāfs c) māc. glezn. Karaļaučos un 1852—1856 Diseldorfā, Vācijā f) 1858—1872 un arī vēlāk dzīvoja Jelgavā, kādu laiku arī Rīgā; gleznojis arī altārglezas.

KĪTNERIS (KÜTNER), Zāmuels — a) 24. 1. 1747 Vācijā — 29. 9. 1828 Jelgavā b) vaļagrebējs c) grebšanas M māc. Leipciģā f) bijis zīmēš. skolot. Pēteru Ak (vēlāk ģimn.) Jelgavā 1776—1824; darinājis hercoga Pēteru portretus; darbi godalgoti.

KĪZERICKIS (KIESERITZKY), Gerhards — a) 30. 9. 1869 Rīgā — 31. 10. 1922 Ķīlē, Vācijā b) ārsts un gleznotājs c) ārsta grāds Tērbatas U 1895; māc. gleznot 1906—1914 (Minchenē, Parīzē, Berlīnē, Veimārā) f) kalpoja landesvērī 1919, pēc tam gleznotājs Vācijā.

KLĀRKS (CLARK), Džons (John) — a) 19. 9. 1830 Rīgā — 1905 Rīgā b) zīmētājs un gleznotājs c) māc. Rīgā un Karlsrūhē, Vācijā f) uzaudzis Anglijā; no 1863 zīmēš. skolotājs Rīgas politechn. I, no 1897 palīgprofesors.

KLEISTA (von KLEIST), Emma — a) 29. 5. 1840 Lemzerē, Kurzemē — 17. 7. 1892 Rīgā b) gleznotāja c) māc. pie J. Dēringa Jelgavā, vēlāk Rīgā un no 1880 Berlīnē, Minchenē un Drēzdenē e) Ķerklīņu baznīcas (Kurzemē) altārglezna f) mākslas priekšmetu skolotāja meiteņu skolās Rīgā.

KLEMMIS (KLEMM), K — a) dzīvoja 19. gs. sākumā b) portretists c) autotodakts f) guberņas rentmeistars Jelgavā; gleznojis Kurzemes hercogu uc. portretus (Leipciģā grebti vaļā) un Dobeles skatus.

KLEVERS (KLEVER), Jūlijs — a) 31. 1. 1850 Tērbatā — 1924 Pēterpilī b) gleznotājs c) b. Pēterpils MAK 1876, akadēmiķa grāds 1878, godaprofesors 1882 d) izst. Vinē 1873, Berlīnē 1881 (zelta medaļa 1882), Minchenē f) dzīvoja Rīgā 1901—1904, gleznojis Baltijas ainavas, kuŗu reprodukcijas plaši pazīstamas.

KLINTS (KLINT), Kiriaks (Cyriakus) — a) 1502 — 1592 b) gravieris un alvaslējējs c) māc. Rīgā pie alvaslējēja un dzejnieka Burcharda Valdisa.

KLOKOVIS (KLOCKOW), Johans — a) 18. 10. 1774 Rīgā — 6. 12. 1823 Rīgā b) vaļagrebējs, kokgriezējs un litografs f) attēlojis Rīgas skatus.

KNĒBUŠS (von KNEBUSCH), Kārlis — a) 1775 Salas muižā — 1821 Jelgavā b) gleznotājs f) kopš 1805 zīmēšanas skolotājs Jelgavas aprinča skolā, KOLBS (KOLB), Aleksandrs — a) 30. 5. 1819 Liepājā — 26. 12. 1887 Pēterpilī c) b. Pēterpils MAK 1845, akadēmiķa grads 1850, godaprofessors 1854 f) dzīvoja un darbojās Pēterpilī.

KONČEVSKIS (KONCZEWSKY), Johans — a) 1789 Rīgā — 1836 maijā Rīgā b) portretists.

KRAUSS (KRAUS), Gerhards — a) 25. 3. 1871 Jaunpilī, Kurzemē — 1910 septembrī Pēterpilī b) tēlnieks c) māc. zīmēšanu Štiglica MSK Pēterpilī, pēc tam Berlīnē un Parīzē f) bijis zīmēšanas skolotājs Pēterpilī.

KRAUSS (KRAUS), Teodors — a) 10. 12. 1866 Jaunpilī, Kurzemē — 27. 12. 1948 Bavārijā b) gleznotājs un portretists c) stud. teoloģiju Tērbatā, glezniecību Berlīnes MAK 1895—1901 f) portretu gleznotājs Rīgā 1901—1939, no 1905 zīmēšanas skolotājs Rīgas MSK uc. skolās; no 1940 Vācijā.

KRAUZE (KRAUSE), Frīdrihs — a) ap 1785 Vācijā — 1831 Jelgavā b) litogrāfs f) no 1820 litogrāfa darbnīcas īpašnieks Jelgavā.

KRESTLINKS (KRESTLINGK), Johans — a) dzīvoja 19. gs. b) litogrāfs un portretists f) litogrāfa darbnīcas īpašnieks Rīgā no 1824 līdz četrdesmitajiem gadiem; gleznojis portretus un Rīgas skatus.

KRĪGERS (KRÜGER), Kārlis — a) 1810 Berlīnē — ? b) portretists f) 1856—1860 darbojies Rīgā; gleznojis latv. strādniekus, krievu ģenerālgubernātorus un vācu baronus Latvijā.

KRĪGERS (KRÜGER), Kristians — a) 1759 Drēzdenē — 1814 Drēzdenē b) medalists f) no 1783 dzīvoja Vidzemē, 1790—1793 zīmēš. skolotājs Rīgas domskolā; veidojis ģenerālsuperintendenta Kristiana Lenca medaļu (1792).

KRÜSS, Niklass — b) gleznotājs f) darbojies Kurzemes hercoga galmā 1679—1689.

LAUNICS, Eduards un Roberts — sk.: ŠMITS.

LAURINOVIČA (LAWRYNOWICZ), dz. UNFERHAVA (UNVERHAU), Marta — a) 1. 1. 1868 Jelgavā — 24. 4. 1947 Vācijā b) gleznotāja (portretiste) c) mācījusies Jungas-Štilingas MSK Rīgā, pēc tam Berlīnē un Minchenē e) Kurzemes provinces mūzejā uc. f) portretiste Jelgavā, kopš 1919 Vācijā.

LEITNERS (LEUTTNER, arī LÄUTTNER), Johans — a) 1678 martā — 23. 4. 1745 Jelgavā b) portretists f) kalpojis zviedru armijā, vēlāk apmeties Jelgavā.

LEITNERS (LEUTTNER), Kristofers — a) 14. 12. 1722 Jelgavā — 22. 11. 1788 Jelgavā b) gleznotājs f) Johana Leitnera dēls; gleznojis svētbildes un altārglezņas Lietuvas katoļu baznīcām.

LENGNINGS (LAENGNING), Jakobs — a) dzīvoja 18. gs. b) portretists f) darbojās Kurzemē 18. gs. beigās.

LEVISS (LÖWIS of MENAR), Andreass — a) 27. 12. 1777 Igaunijā — 16. 9. 1839 Ķeipenē b) grafiķis c) stud. Vācijā 1801—1808 f) kalpojis Krievijas kara-spēkā 1794—1797, no 1809 Rīgā, kopš 1811 Vidzemes ekonomiskās sab-bas sekretārs; kopš 1819 zīmētājs un vaņagrebējs — attīlojis pilis, ainavas un zemiņu dzīves skatus.

LINDE, Johans — a) dzīvoja 18—19. gs. b) portretists un litogrāfs c) mācījies Drēzdenē f) darbojās Rīgā 19. gs. sākumā.

LINDENBERGS (LINDENBERG), Maksis — a) 13. 11. 1873 Rīgā — ? b) tēlnieks c) māc. tēln. pie Augusta Folca un glezn. pie P. Rozena, papild. Berlīnē.

LINENS (LYNEN), Johans — a) m. 1522 b) gleznotājs f) gleznojis Marijas attēlu Rīgas rātsnamam (1466—1467) un logu Pēterļa baznīcā (1470—1471); no 1509 Rīgas namnieks.

LIŠEVICS (von LISCHEWITZ, arī: LISCHAWÄTSCHE un LISCHKAWITSCH), Georgs — a) 1809 Rīgā — 23. 11. 1887 Rīgā b) gleznotājs c) stud. Drēzdenes MAK 1829—1833, pēc tam Minchenē; akad. mākslin. grads Pēterpils MAK e) altārglezņas Vidzemes un Kurzemes baznīcās, to skaitā Ventpils baznīcā (1835) f) dzīvoja Rīgā.

LITENS (LITHEIN), Johans — a) dz. 17. gs. Zviedrijā b) zīmētājs f) zīmējis Rīgas un Latvijas skatus un ainas no Kārļa XII karagaitām Latvijā.

LOUDONA (von LOUDON), Elija — a) 11. 1. 1852 Jelgavā (Vidzemē) — pēc 1908 Florencē(?) b) gleznotāja c) māc. pie J. Dēringa Jelgavā; studiju ceļojumi Vācijā, Itālijā, Francijā; no 1883 brīvklauštāja Pēterpils MAK; papild. Antverpenē un Parīzē; brīvmākslin. grads Pēterpils MAK 1889 d) pied. izstādēs Parīzē f) kopš 1890 dzīvoja Itālijā.

MADAUSS (MADDAUS), Johans — a) 5. 3. 1820 Hamburgā — 1878 Rīgā b) gleznotājs f) apmēram no 1840 zīmēš, skolotājs Rīgā, gleznojis Rīgas skatus un portretus.

MARKVARDS (MARQUARD), Michaels — a) dzīvoja 17—18. gs. b) tēlnieks f) hercoga tēlnieka Nikolaja Sēfrensa palīgs Ventpilī 18. gs. sākumā.

MARTINS (MARTIN), Henrijs — a) dz. 19. gs. Hanoverā, Vācijā b) dekorātors c) māc. Hanoverā, Koburgā un Minchenē f) dekorātors Hanoverā, Baireitā un Berlīnē; Rīgas pilsētas teātra dekorātors 1892—1896.

MEYER (MEYER), Korts (Cordt) — a) 17. gs. — pēc 1702 b) gleznotājs f) bija Rīgas krāsotāju amata vecākais; 1679 viņam uzticēts gleznot krustāsišanas ainas Pēterļa baznīcā un 1689 veikt plašus gleznojumus Doma baznīcā; šie gleznojumi pārbalsināti 1815, bet 1895 atkal atklāti un daļēji pārzīmēti.

MEIERS (MEYER), Kuncs — a) 3. 7. 1859 Jelgavā — ? b) gleznotājs un ilustrātors c) māc. Minchenē un Itālijā g) dzīvoja Vācijā un ASV.

MEKLENBURGS (MÄKLENBURG, arī: MÄKELBURG) — b) miniaturists un portretists f) darbojās 19. gs. divdesmitajos gados Rīgā un Jelgavā (portretists un zīmēšanas skolotājs).

MICHELSONS (MICHELSON), Natanaels — a) 27. 10. 1848 Rīgā — 1873 Drēzdenē b) koka tēlnieks c) māc. Jelgavā un no 1872 Drēzdenes MAK.

MĪHE (MÜHE), Augusts — a) 1794 vai 1802 Braunšveigā — 1845 februārī Rīgā b) gleznotājs un litografs f) Rīgā no 1820; zīmēš, skolot. Lutera skolā no 1830; litografa darbnīcas īpašnieks un fotografs; darinājis Rīgas skatus un plānus.

MILLERS (MÜLLER), Jakobs — a) 1719 Drēzdenē — m. Rīgā b) dekorātors f) darbojies Pēterpilī, pēc tam, barona Fītinghofa aicināts, neilgu laiku līdz savai nāvei jaundibinātajā Rīgas teātrī.

MILLERS (MÜLLER), Johans Jakobs — a) dzīvoja 18. gs. b) miniaturists un portretists f) 18. gs. beigās gleznotājs Klīversalā, Rīgā.

MILLERS (MÜLLER), Johans Jūlijs — a) dzīvoja 18. gs. b) portretists f) darbojās Rīgā 18. gs. pirmajā pusē, gleznojis Kārļa XII portretu Rīgas rātsnamam; 1726 viņam uzticēts gleznot Pēterī I un Katrīnas I portretu.

MILLERS (MÜLLER), Johans — a) 7. 3. 1765 Rīgā — 21. 9. 1832 Štutgartē b) gleznotājs un grafiķis c) stud. teoloģiju Jēnā, Getingenā(?), Erlangenā; māc. glezn. Drēzdenes MAK 1798—1801, Šveicē, Vācijā (Štutgartē) un Itālijā f) skolotājs Štutgartes mākslas skolā.

MINKELDE (MINCKELDĒ), Kārlis — a) kristīts 1. 7. 1790 Kuldīgā — 18. 4. 1858 Aizputē c) māc. vaļagrebsāmu Tērbatā, kur studēja filoz. e) Dobeles baznīcas altārglezna (1818) f) zīmēš. skolotājs Liepājā (1815) un Jelgavā (1817—1850); 19 Kurzemes skatu autors.

MIRAMA (MIRAM), dz. ZENGERA (SAENGER), Lūcija — a) 1. 12. 1862 Ķirbižos — ? b) gleznotāja (klusā daba) c) māc. Jungas-Štīlingas MSK un 1882—1887 Minchenē d) piedalījies kopizstādēs Rīgā.

MORICS (MORITZ), Frīdrihs — a) 25. 6. 1866 Pēterpilī — 8. 1. 1947 Mindenē, Vācijā c) māc. gleznot Pēterpils MAK, pēc tam Diseldorfā, Minchenē uc. f) 1895—1905 portretists Rīgā, arī doc. zīmēšanā politechn. I, Jungas-Štīlingas MSK un biržas komercskolā; 1905—1940 portretists Berlīnē.

MUNKS (MUNCK), Bartolomejs — a) dzīvoja 18—19. gs. b) portretists f) no 1772 Rīgas krāsotāju amata meistars; gleznojis daudz portretu, to starpā grāfa Georga Brauna (1788), kas pavairots vaļagrebumā Vīnē.

NAPJERSKIS (NAPIERSKY), Gotfrīds — a) 17. 9. 1790 Rīgā — 7. 8. 1828 Rīgā b) gleznotājs c) māc. Berlīnes un Drēzdenes MAK f) no 1814 dzīvoja Rīgā; gleznojis latviešu zemnieku dzīves ainas.

NEIMANE (NEUMANN), dz. VĀRENHORSTA (VAHRENHORST), Anna — a) dz. Liepājā — m. 1807 Drēzdenē b) gleznotāja c) māc. Drēzdenē f) strādājusi Drēzdenes mākslas galerijā.

NEIMANS (NEUMANN), Heinrichs — a) ap 1734 Jelgavā — pēc 1799 b) tēlnieks un gleznotājs g) dzīvoja Kuldīgā.

NEIMANS (NEUMANN), Johans — a) 1800 Rīgā — 20. 5. 1831 Rīgā b) portretists.

NEIMANS (NEUMANN), Vilhelms — a) 5. 10. 1849 Vācijā — 6. 3. 1919 Rīgā b) arhitekts un M vēsturnieks c) stud. Pēterpils MAK 1875—1876; Leipcigas U: Dr. phil. f) pilsētas arhitekts D-pilī 1878—1895, no 1895 Rīgas pilsētas arhitekts, no 1905 M vēstures doc. Rīgas politechn. I, pilsētas M muzeja dir.; daudz rakstu M vēsturē, to starpā Baltijas mākslinieku leksikons (1908).

NĪBURS (NIEBUR), arī NEIBŪRS (NEUBUHR), Pauls — a) miris 1662 b) gleznotājs f) darbojās Kurzemes hercoga Jēkaba galmā.

PĀPE (PAPE), Vilhelms — a) 12. 1. 1806 Rīgā — 3. 12. 1875 Pēterpilī b) gleznotājs un zīmētājs c) Zenfa māceklis Tērbatā; brīvmākslinieka grads Pēterpils MAK 1853 f) kopš 1827 gleznotājs un litografs Pēterpilī.

PARISIENS, Frīdrihs un Hermans — sk.: BARISIENS.

PATERSONS (PATERSON), Benjamiņš — a) 1751 Zviedrijā — pirms 1842 Rīgā b) gleznotājs g) kopš 1784 dzīvoja Rīgā.

PECOLDS (von PEZOLD), Leopolds — a) 6. 7. 1832 Vilandē — 21. 4. 1907 Karlsrūhē b) gleznotājs un žurnālists c) stud. teoloģiju un vēsturi Tērbatas U,

māc, glezn. Diseldorfas MAK un Karlsrūhes MSk — f) Rīgā bijis laikraksta RIGASCHER ZEITUNG redaktors; gleznojis portretus un vēstures ainas.

PELCHAUS (POELCHAU), Oskars — a) 20. 2. 1835 Rīgā — 9. 5. 1882 Rīgā b) akvarelists c) Tērbatā stud. matemātiku un ķīmiju, Berlīnē un Karlsrūhē arhitektūru un tēln., pēc tam glezn. Veimārā e) darbi arī Rīgas M mūzejā f) no 1868 ierēdnis Rīgā, zīmēš. skolot. politechn. I un pilsētas reālskolā; no 1872 amatniecības skolas direktors.

PĒTERSONS (PETERSON) — a) dz. Braunšveigā, Vācijā — m. 1778 Jelgavā b) tēlnieks f) Kurzemes hercoga galma tēlnieks kopš 1770.

PĒTERSONS (PETERSON), Matīss — a) 16. 1. 1636 Šlēzvigā — 11. 12. 1714 Kandavā b) portretists c) Liepājas portretista Reitera mācekļis f) jaunībā kalpojis zviedru armijā; kā portretists kļuva turīgs.

PÖRTENS (POORTEN), Kārlis — a) 14. 3. 1817 Rīgā — 7. 5. 1880 Rīgā c) māc. gleznot Diseldorfas MAK, Minchenē un Drēzdenē e) Burtnieku baznīcas altārglezna f) kopš 1853 bijis gleznotājs Rīgā, gleznojis portretus un ainavas.

RABINS (RABIN), Nikolajs — a) dz. 17. gs. Lībekā, Vācijā f) darinājis gleznu Bauskas baznīcai 1665.

RĒDERS (REDER), Johans — a) 1769 Rīgā — 1828 Pēterpilī b) grafikiš un gleznotājs c) māc. Drēzdenē un Pēterpils MAK f) zīmēš. skolot. Pēterpilī.

REICHARTA (REICHARDT), Helēne — a) 16. 11. 1853 Rīgā — ? b) gleznotāja c) māc. pie J. Zīgmunda Rīgā un 1876—1885 Pēterpils MAK, papild. Rietumeiropā e) Rīgas pilsētas M mūzejā kādas vecas lībietes portrets.

REINDELS (REINDEL), Antons — a) dzīvoja 18. gs. b) miniatūrists un zīmētājs c) mācījies Drēzdenē f) kopš 1783 zīmēšanas skolotājs Rīgā.

REISSNERS (REISSNER), Martins — a) 1798 — 1862 Tartū b) ainavists un dekorātors f) kopš 1819 dzīvoja Rīgā, no kurienes ceļoja uz Šveici, Itāliju un ASV; 1861 atgriezās Rīgā, vēlāk dzīvoja Tartū; gleznojis Niagaras ūdenskritumu.

REITERA (REUTHER), dz. GERMANA (GERMANN), Ģertrūde — a) 1788 Liepājā — 29. 10. 1845 Romā b) gleznotāja c) māc. Drēzdenē f) dzīvoja Maskavā, vēlāk Romā.

REITERS (REITER), Andreass — a) dzīvoja 17. gs. b) portretists f) 17. gadsimtenā pēdējā ceturksnī darbojās Liepājā.

RĒMERS (RÖMER), Pauls — a) 1834 Rīgā — ? b) gleznotājs c) māc. Pēterpils MAK no 1850 (zelta medaļa 1870) f) no 1876 zīmēš. skolot. Viļņas ģimn.

RENNE (von RÖNNE), Aleksandrs — a) 1854 Zentenē, Kurzemē — 1896 b) gleznotājs (portretists) c) māc. Minchenes MAK 1873—1879 e) altārgleznas Reņģes (Zemgalē) un Ventspils baznīcā.

RICA (RUETZ), Hedviga — a) 29. 5. 1879 Rīgā b) gleznotāja c) māc. pie G. Rozena Rīgā, pēc tam MSK Karlsrūhē, papild. Minchenē g) dzīvoja Berlīnē.

RICONI (RIZZONI), Aleksandrs — a) 23. 1. 1836 Rīgā — 29. 4. 1902 Romā b) gleznotājs c) māc. pie brāļa Paula, kopš 1852 Pēterpils MAK (sudr. un zelta medaļa) e) Rīgas M mūzejā uc. f) kopš 1868 dzīvoja Romā.

RICONI (RIZZONI), Eduards — a) 24. 6. 1833 Rīgā — 1903 maijā b) gleznotājs c) māc. Pēterpils MAK, brīvmākslin. grads 1855 f) kopš 1888 bija restaurātors Rīgas pilsētas mākslas mūzejā.

RICONI (RIZZONI), Pauls — a) 20. 10. 1823 Rīgā — ap 1872 b) gleznotājs c) māc. no 1839 Pēterpils MAK (1845 zelta medaļa un ceļojuma stipendija); aka-

dēmiķa grads 1853 e) daļa darbu Rīgas M muzejā f) no 1850 dzīvoja Pēterpilī un Dienvidkrievijā.

RIKMANS (RICKMANN), Teodors — a) 21. 5. 1810 Rīgā — 30. 5. 1848 Drēzdenē c) māc. Pēterpils MAK 1829, pēc tam Minchenē f) zīmēš. skolotājs Rīgā un 1846 Pēterpilī; gleznojis Rīgas pilsētas un latv. dzīves skatus (1842).

ROKŠTŪLS (ROCKSTUHL), Kristofs — a) dz. ap 1760 Kurzemē b) gleznotājs un siluetu griezējs c) māc. vaļagrebsanu, bet vājas redzes dēļ to atmetis, papild. glezn. Berlīnē no 1789 f) gleznotājs Kurzemē, 1785—1788 Varšavā, 1807 Bauskā, 1808 Jelgavā; darbi: miniatūrportreti un siluetu griezumī.

ROKŠTŪLS (ROCKSTUHL), Pēteris — a) 1764 Engurē — 4. 5. 1824 Pēterpilī b) gleznotājs un siluetu griezējs f) gleznotājs Jelgavā (1785), Rīgā, Viļņā, no 1804 Pēterpilī; Krievijas galmagleznotāja (no 1863) Aloiza Rokštūla tēvs.

ROTARI, Pjetro — a) 1707 Veronā, Itālijā — 1764 Pēterpilī b) gleznotājs un grafiķis c) māc. Romā un Neapolē f) no 1756 Pēterpils galmā; hercogs Ernests Bfrons viņu nodarbināja Kurzemes hercogistē (griestu gleznojumi Jelgavas pilī).

ROZENBERGS (ROSENBERG), Gustavs — a) 9. 3. 1809 Liepājā — 1873 jūlijā Rīgā b) portretists c) māc. Kopenhāgenas MAK 1828—1835 (sudr. medaļa) un Pēterpilī, 1817 brīvmākslīn. grads f) no 1839 zīmēšanas skolotājs Rīgas skolās; gleznojis portretus.

ROZENS (von ROSEN), Gerhards — a) 27. 9. 1856 Igaunijā — 27. 1. 1927 Berlīnē b) gleznotājs c) stud. architektūru, vēlāk glezn. Pēterpils MAK un Diseldorfā f) no 1891 skolotājs Rīgā, 1904—1906 Jungas-Šilingas MSK vadītājs, 1906—1909 pilsētas MSK dir.; 1896—1911 zīmēš. skolot. Rīgā un doc. Rīgas politechn. I; kopš 1920 Vācijā; gleznojis Rīgas skatus.

SĒFRENSS, arī SEFRENS (SÖFFRENS), Nikolajs — a) m. ap 1694 Ventspilī b) tēlnieks f) strādāja Kurzemes hercoga kuģubūvētavā Ventspilī jau 1656.

SĒFRENSS, arī SEFRENS (SÖFFRENS), Nikolajs, jun. — a) 4. 6. 1662 Ventspilī — 5. 8. 1710 Ventspilī b) koka tēlnieks c) māc. koka tēln. pie tēva un ģimēnē e) Liepājas Annas baznīcas altāris, Užavas baznīcas altāris, Ugāles baznīcas ērģeļu prospekts uc. f) pēc tēva nāves 1694 pārņēma koka tēln. darbnīcas vadību.

SIDAVS (SIDAW, arī: SYDOW), Ferdinands — a) 1721 — 19. 4. 1770 Jelgavā b) gleznotājs un siluetu griezējs f) Kristiana Sidava dēls.

SIDAVS (SIDAW, arī: SYDAU), Kristians — a) 16. 8. 1682 Jelgavā — pēc 1758 b) portretists g) dzīvoja Jelgavā.

STORNO, Johans — a) dzīvoja 17. gs. b) gleznotājs f) bijis Vīnes ķeizara galmagleznotājs; pavadot ķeizara sūtni Maierbergu (1661—1662) ceļojumā uz Maskavu, zīmējis 16 Kurzemes un Vidzemes skatus, kas publicēti 1827.

ŠABERTS (SCHABERT), Dāvids — a) 17. 2. 1796 Jelgavā — 24. 2. 1853 Jelgavā b) zīmētājs un litografs c) stud. filoz. Tērbatas U 1817—1820, māc. pie Zenfa f) 1822 un 1836—1837 zīmēš. skolot. Jelgavas ģimn.; zīmējis portretus; viņa dibināto litografijas iestādi pārņēma viņa dēli: Eduards un Ernests.

ŠABERTS (SCHABERT), Eduards — a) 7. 4. 1826 Jelgavā — 7. 9. 1854 Jelgavā b) litografs c) māc. pie tēva Dāvida Šaberta f) pēc tēva nāves pārņēma viņa litografijas darbnīcas vadību.

ŠABERTS (SCHABERT), Ernests — a) 1831—1881 b) litografs f) Dāvida Šaberta dēls; dzīvoja Jelgavā un apmēram no 1863 Rīgā.

ŠARLOVS (SCHARLOW), G. — a) dzīvoja 19. gs. b) zīmētājs un litografs f) darbojās Rīgā 19. gs. divdesmitajos un trīsdesmitajos gados; zīmējis portretus un Rīgas skatus.

ŠEFNERS (SCHAEFFNER), Johans — a) kristīts 10.10.1765 Jelgavā — 18.12.1825 Jelgavā b) vaļagrebējs c) māc. pie Kitnera, stud. Jēnā, Vitenbergā un Hallē f) zīmētājs, skolot. Berlīnē, mācībspēks Leipcigas U no 1797; 1804 Jelgavā, 1805—1817 Liepājā, pēc tam vaļagrebējs Jelgavā; darinājis portretus.

ŠEFNERS (SCHEFFNER), Kārlis — a) 7.4.1805 Liepājā — 1865 jūnijā Āgenskalnā, Rīgā b) gleznotājs c) stud. Tērbatas U 1827—1829 un māc. pie K. Zenfa f) Johana Šefnera dēls; darbojās par zīmēšanas skolotāju Rīgā.

ŠĒNE (SCHÖNE), Johans — a) 1771 — 15.1.1813 Jelgavā b) gleznotājs.

ŠILINGA (SCHILLING), dz. ZENFA (SENF), Karolīne — a) 1801 Tērbatā — 20.5.1840 Vidzemē b) gleznotāja c) māc. pie tēva K. Zenfa f) Gulbenes un Gaujienas mācītāja Georga Šilinga sieva; speciālizējusies puķu gleznošanā.

ŠĪMANS (SCHIEMANN), Vilhelms — a) 1759 Kurzemē — 1824 Parīzē b) gleznotājs c) autodidakts f) dzīvoja Jelgavā, no 1809 Parīzē; gleznojis Latvijas skatus un portretus.

ŠLIPENBACHS (von SCHLIPPENBACH), Pauls — a) 20.4.1869 Olainē — 9.10.1933 Berlīnē b) gleznotājs, grafiķis un jurists c) stud. tieslietas Erlangenā, Dr. iur. 1896; māc. Žiljē Ak Parīzē f) dzīvoja Drēzdenē un Berlīnē.

ŠMITS no 1817, pirms tam: LAUNICS (SCHMIDT von der LAUNITZ), Edwards — a) 23.11.1797 Grobiņā — 12.12.1869 Frankfurtē pie Mainas b) tēlnieks c) stud. tieslietas Getingenā, tēln. Romā (Torvaldsena skolnieks) e) Kurzemes hercogienes Dorotejas krūšutēls (1834) f) mācībspēks Diseldorfas MAK 1837—1838; Kurzemē 1862; no 1869 Berlīnes MAK loceklis.

ŠMITS-LAUNICS (SCHMIDT von der LAUNITZ), Roberts — a) 4.11.1806 Rīgā — 13.12.1870 Ņujorkā b) tēlnieks c) no 1822 Torvaldsena skolnieks Romā f) no 1827 Ņujorkā, 1833 MAK (National Academy of Design) loceklis; darbnīcu Ņujorkā vēlāk pārņēma dēls Roberts.

ŠORERS (SCHORER), Leonhards — a) 1715 Karaļaučos — apbedīts 20.4.1777 Jelgavā b) gleznotājs (portretists) f) no 1748 dzīvoja Kurzemē, gleznojis Kurzemes hercogu uc. portretus.

ŠPŌRS (SPOHR), Frīdrichs — a) 18.3.1797 Rīgā — 28.9.1877 Rīgā b) tēlnieks un gleznotājs c) māc. Minchenes un Drēzdenes MAK 1824—1839 e) Jēzus baznīcas altārglezas Rīgā (1822) f) Rīgā gleznotājs un tēlnieks no 1839, gleznojis ainavas; mācībspēks zīmēšanā no 1867.

ŠPRINGS (SPRING), Alfons — a) 30.5.1843 Liepājā — 14.7.1908 Vācijā b) gleznotājs c) māc. Štiglica MSk 1860—1861, Pēterpils MAK līdz 1870 (četras sudr. medaļas); brīvmākslin. grads 1870; pēc tam stud. Minchenē f) dzīvoja Bavārijā.

ŠTAFENHĀGENS (STAVENHAGEN), Vilhelms — a) 27.9.1814 Kuldīgā — 8.1.1881 Jelgavā b) tēlnieks un zīmētājs c) māc. Pēterpils MAK 1834, Minchenes MAK 1847—1849 f) 1850—1873 tēlnieks Jelgavā, pēc tam Kuldīgā; zīmējis Latvijas skatus.

ŠTARKS (STARCK), Konstantīns — a) 18.2.1866 Rīgā — 11.9.1939 Berlīnē
b) tēlnieks c) b. Štutgartes MSK 1885; māc. Berlīnes MAK 1887—1891 f) dzīvoja
Berlīnē — skolotājs, MAK loceklis, senātors.

ŠTĒGEMANS (STEGEMANN), Magnus — a) 1.3.1785 Tērbatā — 27.1.1861
Cēsis b) gleznotājs c) stud. filol. Tērbatā 1804—1808, māc. gleznot pie K. Zenfa
f) zīmēš, skolot. Rīgas guberņas ģimn. 1812—1847; pēc tam Igaunijā un Vidzemē.

ŠTEMPELA (von STEMPEL), Sofija — 13.5.1827 — ? b) gleznotāja c) mā-
cījusies pie J. Dēringa Jelgavā 1845—1854 un prof. Erharta studijā Drēzdenē no
1856 e) Jēkabpils baznīcas altārglezna f) dzīvoja pārmaiņus Latvijā un Vācijā.

ŠTERNS (STERN), Frīdrihs — a) 22.8.1812 Igaunijā — 10.5.1889 Rīgā
b) grafiķis un litografs c) māc. Pēterpils MAK, brīvmākslin. grads 1838 f) dar-
bojās Igaunijā; zīmējis Gaujas ielejas skatus.

ŠTEVERS (STEVER), Gustavs — a) 16.5.1823 Rīgā — 17.3.1877 Disel-
dorfā b) gleznotājs c) māc. Berlīnes MAK 1847—1850 f) gleznojis Zviedrijas,
Lauenburgas un Šverinas galmā; profesors.

ŠTILINGA, Elīze — sk.: JUNGA.

ŠTRAUSA (STRAUSS), Helēne — a) 1834 Jelgavā — ? b) gleznotāja (por-
tretiste) c) māc. Jelgavā, no 1866 Drēzdenes MAK; mākslin. grads Pēterpils
mākslas akadēmijā 1872.

ŠTROMBERGS (von STROMBERG), Aleksandrs — a) 25.1.1892 Kandavā
— 6.7.1956 Vācijā b) gleznotājs un grafiķis c) stud. architektūru un M Rīgas
politechn. I 1911—1914 f) bijis virsnieks Prūsijas armijā, landesvērā, pēc tam
Latvijas armijā un 2. pasaules kara laikā Vācijas armijā.

ŠTURMS (STURM, arī: STÜRNER), Michaels — a) dzīvoja 17. gs. b) glez-
notājs f) gleznojis Kārļa XI ģimētni Rīgas rātei (1679) g) dzīvoja Stokholmā.
ŠULCS (SCHULTZ), Johans — b) gleznotājs un portretists f) dzīvoja
Rīgā 1812—1830, pēc tam Pēterpilī; gleznojis Rīgas skatu 1812.

ŠULCS (SCHULZ), Kārlis Antons — a) 1831 Frankfurtē pie Mainas — 26.
6.1884 Rīgā b) litografs un fotografs f) kopš 1881 dzīvoja Rīgā, kur iekārtoja
fotografa darbnīcu un mākslas spiestuvi.

ŠULCS (SCHULTZ), Kārlis Johans — a) 4.9.1823 Rīgā — 3.6.1859 Jel-
gavā b) akvarelists c) māc. 1843 Pēterpils MAK, 1845—1847 Drēzdenes MAK;
akadēmiķa grads Pēterpils MAK 1856 f) atgriezās Rīgā 1847, pēc tam Archan-
gelskā, Pēterpilī, Antverpenē, Parīzē, Romā; 1852—1858 Rīgā; zīmēš, skolotājs
apriņķa skolā 1858 un guberņas ģimnazijā Jelgavā 1858—1859.

ŠULCS (SCHULTZ), Zāmuels — a) 1787 — 1825 Rīgā b) gravieris un
grafiķis f) strādāja Hekera un Millera spiestuvē, darinājis portretus.

ŠŪLE (SCHULE), F. — a) 1795 Leipciģā — miris Leipciģā b) portretists
f) 1845—1848 dzīvoja un gleznoja Jelgavā.

ŠŪMACHERS (SCHUHMACHER), Kārlis — a) 1786 Rīgā — 1824 februārī
Rīgā b) portretists.

ŠVĀBE (SCHWABE), Aleksandrs — a) 14.9.1918 Rīgā — 30.5.1872 Tal-
linā b) gleznotājs c) māc. Pēterpils MAK no 1841, akadēmiķa grads 1850, goda-
profesors 1861 f) galmagleznotājs Pēterpilī.

ŠVANKA (SCHWANK), Vilhelmīne — a) 2.8.1844 Valmierā — pēc 1908
b) gleznotāja c) māc. Pēterpilī un Drēzdenē f) dzīvoja Diseldorfā, 1885 apmek-
lēja Itāliju un darbojās Altenburgā, Vācijā (skolotāja un portretiste).

ŠVARCA (SCHWARZ), dz. HÄGENA (HAGEN), Jūlija — a) 15.10.1824 Mazbrenguļos — 7.10.1902 Tērbatā b) gleznotāja c) māc. gleznot pie tēva Augusta Hāgena, pēc tam Drēzdenē, Minchenē un Romā; Pēterpils MAk stipendija, brīvmākslin. grads 1858 f) gleznojusi kluso dabu un 1872—1898 ap 500 portretu.

ŠVARCS (SCHWARZ), Oto — a) dz. Veravā, Igaunijā b) zīmētājs un litografs c) māc. Pēterpilī f) no 1828 dzīvoja Rīgā.

ŠVĒDE (SCHWEDE), Roberts — a) 6.12.1806 Igaunijā — 28.7.1871 Limbažu tuvumā b) gleznotājs c) māc. Pēterpils MAk; akadēm. mākslin. grads 1847 f) kopš 1865 portretists Rīgā; gleznojis ap 20 Vidzemes jūrmalas ainavu.

ŠVEINFURTE, Eva — sk.: BORCHERTA.

ŠVENKE (SCHWENCKE), Gotlībs — a) m. Minchenē 1821 b) portretists f) dzīvoja Jelgavā 1794—1820.

TĪLKERS (TIELKER), Johans — a) 13.6.1763 Braunsveigā — 11.8.1832 b) gleznotājs, siluetu griezējs un vaļagrebējs f) ieradās Kurzemē 1808, apceļoja Krieviju un Ķīnu, dzīvoja Pēterpilī un 1828 Rīgā; gleznojis portretus un Rīgas skatus.

TIMMS (TIMM), Johans — a) 14.7.1825 Rīgā — 11.6.1899 Rīgā b) gleznotājs c) māc. Minchenes MAk 1846—1854 un pēc 1863 f) portretists Jelgavā 1854—1863; māte latviešu cilmes, dzimusi KRAUKLIŅA.

TIMMS (von TIMM), Vilhelms — a) 9.6.1820 Rīgā — 7.4.1895 Berlīnē b) gleznotājs un litografs c) māc. Pēterpils MAk 1835—1839 (sudraba medaļa), Parīzē 1843, studiju ceļojums Alžīrā 1844—1846; Krievijā piešķirts akadēmiķa grads 1855 f) no 1846 darbojās Krievijā, no 1867 dzīvoja Berlīnē; profesors.

TODE, Ernests — a) 27.5.1859 Pēterpils tuvumā — 7.12.1932 Minchenē b) gleznotājs un rakstnieks c) stud. architektūru Rīgas politechn. I 1878—1882, māc. Minchenes MAk 1882—1885, Diseldorfas MAk 1887—1888 e) stikla gleznojumi Latvijas baznīcās un priv. ēkās f) Rīgā skolotājs M amatn. skolā 1891—1894, stikla glezniecības darbnīcas īpašnieks 1894—1909, pēc tam Vācijā.

TŪMS (THUM), Heinrichs — a) 16. gs. beigās — 17. gs. sākumā b) vaļagrebējs f) darbojās Nikolaja Mollina grāmatspiestuvē 1602—1622; vecākās saglabātās Rīgas grāmatzīmes autors (1604).

ULPRECHTS (ULPRECHT), Ernests — a) 28.11.1770 Rīgā — 2.12.1831 Tērbatā b) zīmētājs un minerālogs c) stud. Leipcigā un Jēnā 1792—1793 f) no 1804 minerālogs Tērbatā, pēc 1810 zīmēš. skolotājs Rīgā; zīmējis Vidzemes celtnes.

UNFERHAVA, Marta — sk.: LAURINOVIČA.

URBANOVIČS (URBANOWICZ), Kristofors — a) 25.2.1785 Berķenē, Zemgalē — 1839 martā Jelgavā b) gleznotājs c) autodidakts f) pēc kaŗadienesta krievu armijā darbojās kā portretists un zīmēš. un matemātikas skolot. Jelgavā.

VÄGNERIS (WAGNER), Johans — a) dz. ap 1753 Saksijā b) zīmētājs f) 18. gs. beigās zīmēšanas skolotājs Kurzemē.

VALTERA (WALTER), Zuza (Susa) — a) 20.2.1874 Tērbatā — 21.10.1945 Vācijā c) māc. Berlīnes MSk 1895—1897 un privāti f) no 1897 M priekšmetu skolotāja Rīgā, pēc 1. pasaules kaŗa Vācijā un Šveicē.

VALTERS (WALTER), Rolands — a) 4.6.1872 Tērbatā — 20.7.1919 Rīgā b) ārsts un gleznotājs c) Tērbatas U 1897 ārsta grads; māc. Berlīnes MAk 1899

—1904, Romā 1906—1907 f) zīmēšanas skolotājs Kuldīgas ģimnazijā 1907—1914, pēc tam kaŗaārstis.

VĒBERS (WAEBER), Frīdrichs — a) 1761 Ēdolē — 1833 b) gleznotājs un zīmētājs c) stud. teoloģiju Hallē 1781 un Getingenā 1783 e) starp atstātiem darbiem arī 14 akvareļi — Kurzemes pīļu un pilsdrupu attēli f) mājskolotājs un gleznotājs Kurzemē.

VEKLEERS (WECKLER), Georgs — a) 1800 Rīgā — pēc 1842 b) mozaīkas meistars c) pēc Nikolaja I rīkojuma ieskaitīts Pēterpils MAk, stipendija studiju ceļojumam Itālijā 1834, akadēmiķa grāds Pēterpils MAk 1838, pāvesta zelta medaļa un Krievijas ķeizara apbalvojums.

VIPERMANS (WIPPERMANN), Johans — a) 1775 — 1817 aprīli Rīgā b) dekorātors un aktieris f) darbojās Rīgas pilsētas teātrī kopš 1809.

ZANFTLĒBENS (SANFTLEBEN), Benjamiņš — a) dzīvoja 18. gs. b) portretists f) dzīvoja Jelgavā (minēts avotos 1710 un 1739).

ZARTORI (SARTORI), Jakobs — a) 22. 7. 1758 Ludvigsburgā, Virtembergā — 22. 12. 1830 Ventspilī b) miniatūrists un portretists c) stud. Tībingenā, māc. glezn. Ludvigsburgā un Manheimā f) ap 1790 nodibināja skolu Kandavā, bet 1805—1817 bija skolotājs Ventspilī, pēc tam līdz 1820 skolas inspektors Ventspils un Piltenes aprīņķī.

ZASS (von SASS), Osvalds — a) 27. 5. 1856 Kuresārē, Sāmsalā — 14. 5. 1913 Kuresārē b) gleznotājs un portretists c) māc. Diseldorfas MAk 1876, pēc slimošanas Minchenē 1881—1887 f) skolot. Jungas—Štilingas MSk Rīgā 1894—1898.

ZAUERVEIDS (SAUERWEID), Gotlobs — a) 19. 2. 1783 Kurzemē — 25. 10. 1844 Pēterpilī b) gleznotājs un grafiķis, speciālizējies kaŗa ainās c) māc. Drēzdenes MAk f) 1814 aicināts par Krievijas ķeizara Aleksandra I bērnu skolotāju; no 1831 mācībspēks Pēterpils MAk, no 1836 profesors.

ZĒLIGERS (SEELIGER), Kārlis — a) 1766 Berlīnē — 28. 8. 1821 Pēterpilī b) gleznotājs un vaŗagrebējs c) māc. Berlīnē f) 18. gs. beigās un vēlāk 19. gs. sākumā dzīvoja Rīgā; gleznojis daudz portretu, to skaitā arī J. Broces.

ZENFS (SENFF), Kārlis — a) 12. 3. 1770 Vācijā — 2. 1. 1838 Tērbatā b) gleznotājs un vaŗagrebējs c) stud. Hallē 1782, māc. Drēzdenē pie Antona Grāfa f) no 1802 mācībspēks zīmēšanā un vaŗagrebšanā Tērbatas U, no 1818 ārkārtas prof.; apmācījis daudz mākslinieku no Latvijas; starp viņa darbiem arī Rīgas skati.

KRIEVU UN CITI MĀKSLINIEKI LATVIJĀ

AKOPJANS, Karušs — a) 1926 b) tēlnieks c) b. VMA 1958.

AĻEJEVA-KRAČKOVSKA, Tatjana — a) 15. 6. 1920 b) keramiķe c) b. VMA 1959 d) no 1959.

AĻEJEVS, Šāvokts — a) 20. 11. 1928 Lopatīnskā, Krievijā b) gleznotājs c) b. VMA 1958 d) no 1958.

ANDREJEVS, Konstantīns — a) 7. 11. 1914 Vologdas apg., Krievijā b) grafiķis un gleznotājs c) b. VMA glezn. nod. pie J. Tilberga 1951 d) no 1951 f) bijis Valsts tēlotājas mākslas mūzeja direktors 1951—1963.

- ANDRIJENKO, Vladimirs — a) 28. 7. 1926 Charkovas apg. b) gleznotājs
 c) b. VMA 1952 d) kopizst. Rīgā no 1952, Maskavā 1955.
- ANTONOVŠ, Sergejs — sk. 118. lpp. a) 26. 8. 1884 — 11. 6. 1956 d) pie-
 miņas izst. Rīgā 1957, Pliskavā, Tallinā, Ļeņingradā 1958.
- ARONOVA, Leja — sk. 118. lpp. a) 14. 10. 1903.
- BAJĀRS, Juris (īstā vārdā: KOTJACHOVŠ) — sk. 119. lpp. a) 1924 b) tēl-
 nieks c) b. VMA 1950.
- BEĻSKIS, Nikolajs — sk.: BOGDANOVŠ.
- BLŪMS, Benjamiņš — a) 1861 Odesā — 1919 Rīgā b) gleznotājs c) b.
 Pēterpils MAK 1886 f) Rīgas Blūma MSk (1895—1916) dibinātājs, direktors un
 mācībspēks.
- BOGDANOVŠ-BEĻSKIS, Nikolajs — a) 8. 12. 1868 Smoļenskas apg. — 1945
 Grobiņā b) gleznotājs c) b. Maskavas MSk 1889; Pēterpils MAK loceklis 1914
 d) no 1895 f) kopš 1921 dzīvoja un strādāja Latvijā.
- BROMULTS, Alfejs — a) 3. 4. 1913 Kusā b) gleznotājs c) māc. LMA līdz
 1944 d) no 1948 pied. kopizst. Rīgā, 1949 un vēlāk Maskavā.
- CIRKUNOVŠ, Jurijs — a) 1925 b) gleznotājs c) b. VMA 1961.
- CIVINSKIS-CIVIS, Sergejs — sk. 122. lpp. a) 1895.
- ČIRJEVŠ-SERJOŽINS, Sergejs — a) 1900 b) dekorātors.
- DEMBO, Aleksandrs — a) 1931 Parīzē b) grafiķis c) b. VMA 1963
 f) VMA mācībspēks 1968.
- DONCOVŠ, Hermanis (Germans) — a) 19. 12. 1916 Saratovā, Krievijā
 b) gleznotājs c) b. VMA 1949 d) kopizstādēs Rīgā 1956—1958.
- DUBINS, Herberts — a) 1919 b) M zinātnieks f) VMA mācībspēks 1968.
- ELGURTS, Josifs — a) 12. 2. 1924 Kišinevā, Krievijā b) grafiķis c) b.
 VMA 1958 d) no 1959.
- FEOKTISTOVŠ, Jurijs — a) 21. 4. 1913 Omskā b) dekorātors c) māc.
 Maskavā V. Surikova MI 1934—1938 d) no 1937 f) kopš 1950 strādā Krievu
 drāmas teātrī Rīgā.
- FJODOROVŠ (FEDOROVŠ), Aleksejs — a) 23. 12. 1924 Jaroslavlvas apg.
 Krievijā b) gleznotājs c) b. Penzas MSk 1950 un VMA 1956 d) no 1956.
- FLEIŠMANS, Solomons — a) 25. 3. 1899 Daugavpilī b) gleznotājs c) mā-
 cījies LMA d) kopizstādēs Rīgā no 1948.
- FUNKS, Michails — a) 1909 — ? f) VMA mākslas vēstures katedras
 vad. 1949—1951; Staļina terrora upuris; pēc tam līdz 1953 katedras vad. amats
 bija vakants.
- GELBERGS, Semjons — a) 5. 4. 1913 Dņepropetrovskā, Krievijā b) glez-
 notājs c) b. MAK Ļeņingradā 1940 d) no 1938; ind. izst. Rīgā 1966; darbi izst.
 arī Anglijā, Indijā, Ķīnā f) kopš 1945 dzīvo Rīgā.
- GLEICHS, Maksims — a) 17. 3. 1912 Kremenčugā, Krievijā b) grafiķis
 c) b. VMA 1955 d) no 1951.
- GOLTJAKOVŠ, Alberts — a) 18. 9. 1924 Tulā, Krievijā b) grafiķis c) b.
 VMA 1959 f) VMA dekāns no 1967 g) Latvija.
- GRECHOVŠ, Vadims — a) 1913 Krasnojarskā, Krievijā b) gleznotājs
 c) b. VMA 1952 d) kopizst. Rīgā 1954, 1955, 1957.
- GŪTMANIS, Solomons (Solomons GUTMANŠ) — sk. 128. lpp. a) 23. 9. 1907
 b) grafiķis, ilustrātors d) no 1931.

- HASKINS, Samuils — sk. 128. lpp. a) 12. 9. 1909 Mogiļevas apg., Krievijā d) pied. izst. kopš 1932 f) 1935—1946 dzīvoja Padomju Krievijā.
- HMELOVA, Nadežda — a) 19. 5. 1927 Permas apg. b) grafīke c) b. VMA 1955
- IVANOVŠ, Ivans — a) 22. 10. 1923 Smoļenskas apg., Krievijā b) gleznotājs c) b. VMA 1952 d) kopizstādēs Rīgā 1956—1959.
- JORŠS, Harijs — a) 3. 10. 1913 Omskā, Krievijā b) grafīkis c) mācījies VMA d) kopizst. Maskavā 1943, Rīgā 1956.
- KAČALOVA, Tatjana — a) 1915 Pēterpilī b) mākslas zinātniece c) b. VMA 1948 (?) d) kopizst. Rīgā 1948 f) VMA mākslas vēstures nod. mācībaspēks (1968); rakstījusi par V. Purvīti.
- KADIŠS, Vladimirs — a) 25. 5. 1914 Omskā, Krievijā — 1965 b) gleznotājs c) b. VMA 1954 d) kopizstādēs Rīgā no 1956.
- KARAGODINS, Nikolajs — a) 20. 1. 1922 Staišelē b) gleznotājs c) māc. VMA 1943—1948 d) no 1946.
- KARJĀKINS, Vladimirs — a) 25. 7. 1924 Kuibiševā, Krievijā b) gleznotājs c) b. VMA 1950 d) no 1950.
- KARKUNOVŠ, Vitālijs — a) 1925 Charkovā, Krievijā b) gleznotājs un pedagogs c) b. VMA 1954 d) kopizstādēs Rīgā no 1954.
- KARPENKO, Michails — a) 30. 1. 1915 Roslavļā, Krievijā b) grafīkis d) no 1943; ind. izst. Rīgā 1966 g) kopš 1945 dzīvo Latvijā.
- KIRKUPS, Vladimirs — a) 1921 b) dekorātors c) b. VMA 1961.
- KITAJEVŠ, Marts — a) 30. 3. 1925 Baškīrijā b) dekorātors c) b. VMA 1951 d) no 1953 f) strādā Valsts jaunatnes teātrī no 1953.
- KORŅECKIS, Michails — a) 15. 3. 1926 Maskavā b) gleznotājs c) b. J. Tilberga darbnīcu VMA 1957 d) kopš 1957 f) no 1960 VMA mācībaspēks.
- KOTJACHOVŠ, Juris — sk.: BAJĀRS.
- KOTĻAROVŠ, Aleksejs — a) 25. 1. 1918 Dņepropetrovskā, Krievijā b) gleznotājs c) b. Dņepropetrovskas MSk 1939 d) kopizst. Rīgā no 1953.
- KOVAĻOVŠ, Vasilijs — a) 21. 11. 1917 Omskas apg., Krievijā b) grafīkis, akvarelists c) b. Rostovas MSk 1939 d) kopš 1953 f) no 1944 dzīvo Latvijā, strādā Liesmas apgādā; padomju apbalvojums.
- KOZINS, Vladimirs — a) 17. 9. 1922 Brjanskas apg., Krievijā b) gleznotājs un grafīkis c) b. Ģ. Eliasa darbnīcu VMA 1949 d) kopš 1949 f) VMA glezn. katedras vadītājs no 1953, profesors no 1964.
- KRAČKOVSKA, Tatjana — sk.: AĻEJEVA.
- KUĻEVSKIS, Aleksandrs — a) 1907 b) kokačelnieks g) Latvija.
- KUZKOVSKIS, Josifs — a) 7. 11. 1902 Mogiļevā, Krievijā b) grafīkis c) māc. Ķījevas MI d) izst. Tambovā 1930, Rīgā 1947 f) padomju apbalvojums.
- MASĻAKOVŠ, Sergejs — a) 12. 10. 1928 Rīgā b) gleznotājs c) b. VMA 1954 d) no 1954.
- MIRONOVŠ, Valentīns — a) 12. 11. 1919 Orlas apg., Krievijā b) gleznotājs c) b. VMA 1954 d) no 1954.
- MOČULSKIS, Čestavs — sk. 142. lpp. a) 1912 d) no 1956.
- NAIŠLOSS, Arkādijs — a) 10. 12. 1903 Grīvā — 1951 b) gleznotājs c) mācījies LMA līdz 1933.
- NALOGINS, Aleksandrs — a) 28. 8. 1922 Krasnojarskā, Krievijā c) b. VMA 1952 d) no 1952.

- NOVOŽEŅECA, Lea — sk. 143. lpp. a) 10.10.1921 Rīgā d) no 1950.
- NIKITINS, Arturs — a) 1936 b) grafiķis c) b. VMA 1962.
- NIKITINS, Jurijs — a) 30.11.1911 Stavropolē, Krievijā b) gleznotājs
c) b. Čarkovas MI 1935 d) kopizstādēs Rīgā no 1956.
- PANCEHOVSKA, Rima (Rimma) — sk. 144. lpp. a) 2.3.1928 Rīgā d) no 1953 f) tēln. skolotāja RLMV 1954—1959 un J. Rozentāla Rīgas M vidussk. 1961—1967.
- PAŅIČEVŠ, Dmitrijs (Dimitrijs) — a) 7.11.1924 Odesas apg., Krievijā
b) gleznotājs c) b. VMA 1955 d) no 1954.
- PARTISPAŅJANS, Ašots — a) 1916 b) tēlnieks c) b. Erevānas MSk 1937
d) pied. izstādēs Latvijā no 1945.
- PODABEDOVŠ (PODOBEDOV), Romans — a) 6.10.1920 Daudžikanā, Gru-
zijā b) gleznotājs c) b. Penzas MSk 1940 d) kopizst. Rīgā no 1950.
- POĻAKOVŠ, Vitālijs — a) 1925 Staļingradas apg., Krievijā b) gleznotājs
c) b. VMA 1954 d) no 1954.
- PROTASOVŠ, Michails — a) 1911 Voronežas apg., Krievijā—1970 b) glez-
notājs c) māc. Surikova MI Maskavā d) kopizst. Rīgā no 1951.
- RODINS, Aleksandrs — a) 29.12.1922 Staļingradas apg., Krievijā b) glez-
notājs un pedagogs c) b. VMA 1956 d) no 1956.
- ROTKO (ROTKOVIČŠ), Markus — a) 25.9.1903 Daugavpilī — pašnāvībā
1970 Ņujorkā b) gleznotājs (abstraktists) c) māc. Ņujorkas M studentu līgā;
Jēlas (Yale) U (ASV) godadoktors 1969 f) ieceļojis bērnībā ASV; ap 40 gadu
mācībspēks Ņujorkas M studentu līgā, viens no abstraktā ekspresionisma celm-
laužiem.
- RUCHLOVŠ, Vladimirs — a) 28.10.1922 Archangelskas apg., Krievijā
b) gleznotājs c) b. VMA 1954 d) no 1953.
- SERJOŽINS, Sergejs — sk.: ČIRJEVŠ.
- STEPANOVŠ, Valentīns — a) 1886—1968 b) akvarelists g) dzīvoja Lat-
vijā.
- ŠEGELMANS, Semejons — a) 14.6.1933 Bobrinskā, Krievijā b) grafiķis
c) b. VMA 1958 d) no 1958; darbi izst. arī ārzemēs.
- ŠTIKĀNS, Ilja — a) 1912 b) dekor. M meistars c) b. VMA 1949.
- TOROPINS, Aleksandrs — a) 10.10.1924 Kaļiņinas apg., Krievijā — 28.5.
1960 Rīgā b) gleznotājs c) b. VMA 1952, māc. pie E. Kalniņa d) no 1951; darbi
izstādīti arī ārzemēs.
- VARŽAPETOVA, Izabella — a) 29.1.1931 Habarovskā, Krievijā b) gra-
fiķe c) b. VMA 1959 d) no 1958.
- VASIĻJEVŠ, Igors — a) 26.5.1940 Maskavā b) tēlnieks c) b. VMA 1962
d) kopš 1959; darbi izst. arī ārzemēs f) VMA mācībspēks 1968.
- VINOGRADOVŠ, Sergejs — a) 1869—1938 b) gleznotājs f) Rīgas māks-
slas studijas vadītājs g) dzīvoja Latvijā.
- VIPERS, Boriss — a) 15.4.1888 Maskavā — 24.1.1967 Maskavā b) māks-
slas zinātnieks c) b. Maskavas U 1911 f) 1924—1940 Rīgā LMA un LU prof.; 1943
—1954 Maskavas U prof., M vēstures katedras vad., 1944—1967 Puškina tēlot. M
mūzeja zinātniskais direktors.
- VLASJUKS, Pēteris — a) 1920 b) grafiķis un gleznotājs c) b. VMA 1955.
- ŽILVINSKA, Jadviga — a) 14.1.1918 Tallinā b) gleznotāja c) māc. VMA.

SATURS

	Lpp.
Priekšvārdi	5
Priekšvārdi otram izdevumam	6

TRIMDA

Gunārs Irbe	— Kultūrālās un sociālās orientācijas maiņas trimdā	9
Eduards Silkalns	— Latviešu pārtautošanās Vācijā	27
Edgars Dunsdorfs	— Latviešu skaits Austrālijā	33
Ramirs Šēnfelds	— Latviešu skaits Amerikas savienotajās valstīs	37
Redaktora papildinājums		42
Osvalds Akmentiņš	— Amerikas veclatvieši	45
Andris Skreija	— No latviešiem Amerikā par Amerikas latviešiem	51
Edgars Dunsdorfs	— Programma pret pārtautošanos (PPP)	67
Arnolds Aizsilnieks, Voldemārs Dulmanis, Leo Kampe, Ēriks Līdums, Eduards Šmugajs, Kārlis Rīdūzis — Pārdomas par PPP		72
Edgars Dunsdorfs	— „Atskaite” par PPP realizēšanu	81

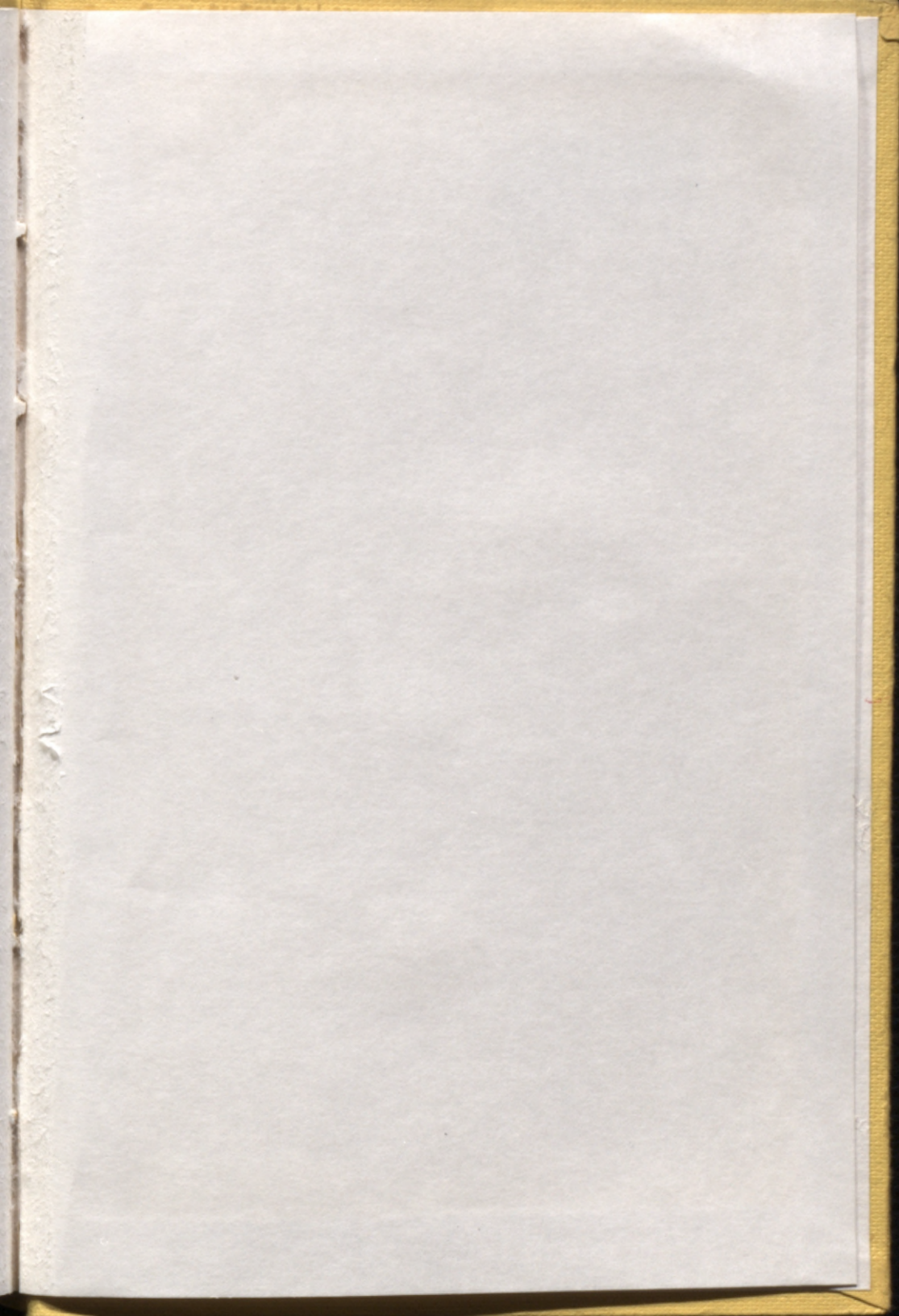
MĀKSLA

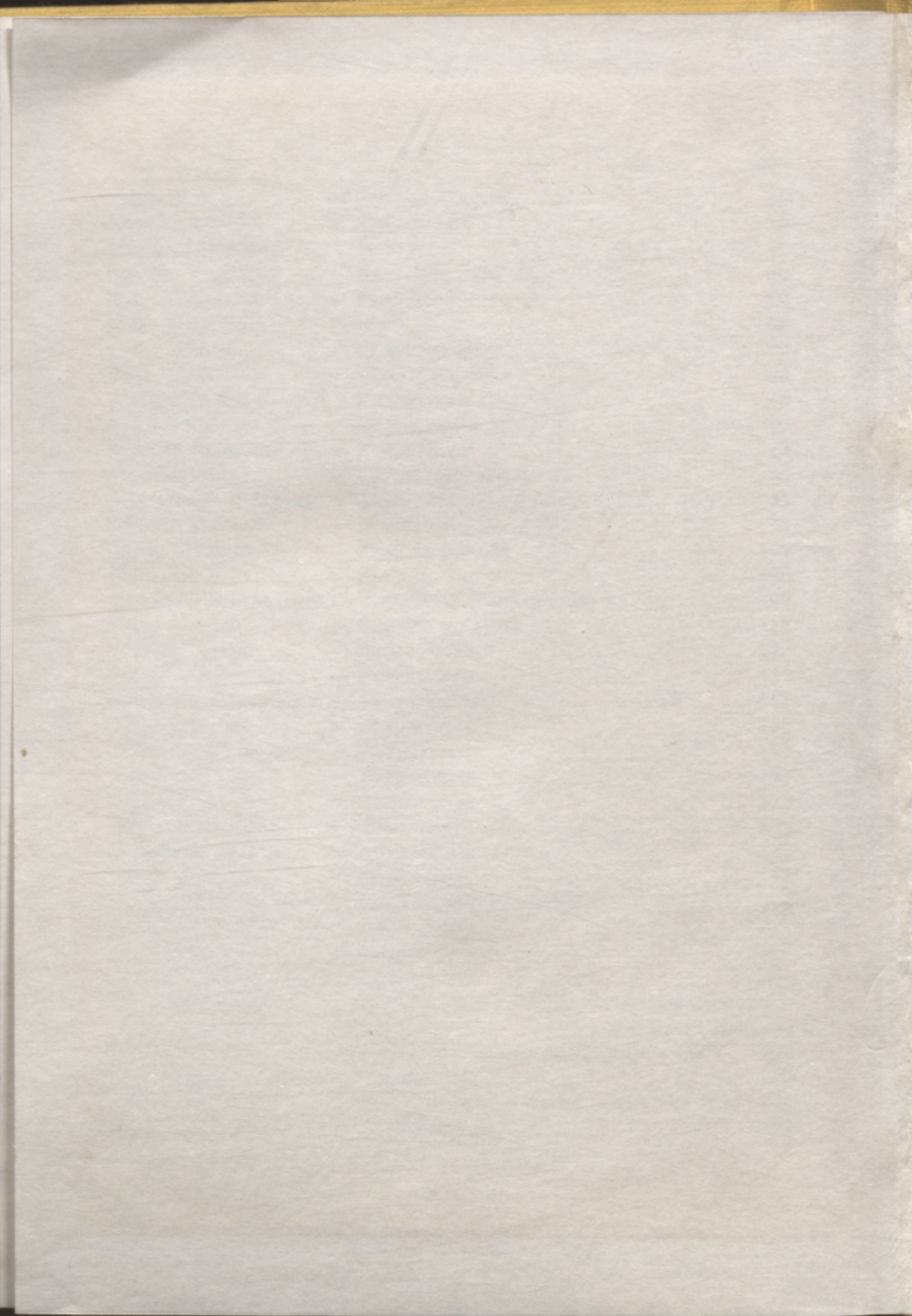
Juris Soikāns	— Nacionālā māksla un tautas liktenis	87
Herberts Sils	— Mūsu tēlotājas mākslas darbinieku isbiografijas	115
Edgars Dunsdorfs	— Mākslinieku matrikula	161

ATTĒLI

Kārlis Mednis	— Ainava	Pret titullapu
Margarita Stīpniece	— Divi sejas	11
Kārlis Trumpis	— Puķes	15
Aleksandrs Krūka	— Malienas mežinieks pašajā pasaulē	17

	Lpp.
Jānis Pontags	— Svētais Francis 29
Lūdolfs Liberts	— Pašportrets 39
Nikolajs Soikāns	— Pilsētā 41
Alfrēds Lapukins	— Stateniski elementi 49
Sigurds Kalniņš	— Pašportrets 50
Jānis Kalmīte	— Riija 53
Ojārs Jēgens	— Pašportrets 57
Vigo Saule	— Sārtais sapnis 59
Margarita Kovaļevska	— Pašportrets 63
Oskars Skušķis	— Darba ritms 69
Miķelis Geistauts	— Pašportrets 84
Vilis Krūmiņš	— Kuriet lielu jāņuguni 89
Sigismunds Vidbergs	— Sāpju ceļš 91
Niklāvs Strunke	— Dievs, Tava zeme deg 95
Jānis Tilbergs	— Zēns ar pērtiķi 101
Vilhelms Purvītis	— Ziemā 103
Valdis Villerušs	— Ilustrācija (kokdzelums) 107
Juris Soikāns	— Neptūna valstībā 114
Augusts Annus	— Pašportrets 117
Jāzeps Grosvalds	— Pašportrets 127
Veronika Janelsiņa	— Pašportrets 131
Jēkabs Kazaks	— Pašportrets 133
Ludmilla Meilerte	— Pašportrets 139
Frīdrichs Milts	— Pašportrets 141
Niklāvs Strunke	— Pašportrets 149
Valdemārs Tone	— Pašportrets 153
Raimonds Rumba	— Saktu stāsti 159
Vilis Ciešnieks	— Mēnesnīca 179
Augusts Kopmanis	— Bēgļi izlaužas brīvībā 203
Arnolds Mazītis	— Pašportrets 217
Jānis Muncis	— Pašportrets 223
Oskars Norītis	— Pašportrets 225
Jānis Rozentāls	— Dubultportrets (mākslinieks un dzīves- biedre Ellija) 234
Jānis Rozentāls	— Strēlnieks, Melna čūska miltus mala 235
Jānis Strods	— Pašportrets 249
Niklāvs Strunke	— Stikla gleznojums virsnieku klubā Rīgā 273
Joachims Broce	— Latvijas skati 277

50.1

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309046824

